

**Daday İlçesi Ağzı (Kastamonu İli)
(İnceleme, Metinler ve Söz Varlığı)**

Engin Burak Daban

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve
Edebiyatı dalında Yüksek Lisans Tezi olarak
Sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Şubat 2015
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Serhan Çiftçioğlu
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü (v)

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof.Dr.Rza Bashirov
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr.Gülseren Tor
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Yrd. Doç. Dr. Emel Gözlü

2. Yrd. Doç. Dr. Gürkan Gümüşatam

3. Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor

ABSTRACT

In this study, the differences between the Kastamonu City and Daday Districts language has been described.

This study has been made of approximately 17 hours of audio recording from 60 villages of the Daday District, between the years 2013-2014. The study is made up of "Introduction", "Sound Knowledge", "Shape Knowledge", "Conclusion", "Texts", "Dictionary". In the "Introduction" section, Daday Districts geography, how Kastamonu and Daday have been named, from Kastamonu to Daday Districts regional history, Daday Districts socio-economic and cultural state of ethnicity has been studied. "Sound Knowledge" and "Shape Knowledge" are the examination part of the study. These sections have been prepared with the texts that contains oral compilation from the villages of the Daday District. In both of the sections the examples that have been taken from the texts are numbered with its text or line number given in brackets. In the "Texts" section, there are written texts analyzed from the 60 villages of the Daday districts people audio recordings from different ages. In the "Dictionary" section, there are words that are not contained in the standart language or words that have different sounds and meanings are listed from the texts that have been compiled. Besides, the written compiled lexical units are given in bold , in the "Dictionary" section.

The reason we have chosen this study called "Daday Language" is because there has never been a wide compiled study at Daday District and its villages. With this study it can be seen which language group the "Daday language" is in and to see

the differences between other language groups to define its place in the Anatolian language.

The people that have been chosen for the source of the study are the original inhabitants, generally old and illiterate, people that have not left their villages or have not been to any other settlement, people that have not lost their language specialty.

Key Words : Kastamonu City Daday District Language, Sound Knowledge, Shape Knowledge, Anatolian Languages.

ÖZ

Bu çalışmada, Kastamonu İli, Daday İlçesi ağzının ölçünlü dilden farklı yönleri belirlenmiş ve ayırıcı özellikleri betimlenmiştir.

Bu çalışmanın veri tabanını 2013-2014 yılları arasında Daday İlçesine bağlı 60 köyde yapılan yaklaşık 17 saatlik ses kayıtlarından çözümlenmiş metinler oluşturmaktadır. Çalışma "Giriş", "Ses Bilgisi", "Şekil Bilgisi", "Söz Varlığı", "Sonuç", "Metinler" ve "Sözlük" kısımlarından oluşmaktadır. Çalışmanın "Giriş" bölümünde Daday İlçesinin coğrafyası, Kastamonu ve Daday adının kaynağı, Kastamonu İlinden başlayarak Daday İlçesi ve yöresinin tarihi, Daday İlçesinin sosyo-ekonomik ve kültürel durumu ile etnik yapısı üzerinde durulmuştur. "Ses Bilgisi" ve "Şekil Bilgisi" bölümleri çalışmanın inceleme kısmıdır. Bu bölümler Daday İlçesine bağlı köylerde sözlü derlemelerden oluşturulan metinlere dayandırılarak hazırlanmıştır. Her iki bölümde de metinlerden alınan örneklerin yanına parantez içinde metin numaraları ve satır numaraları verilerek gösterilmiştir. "Metinler" bölümünde, Daday İlçesinin 60 köyünden farklı yaş grubundaki kaynak kişilerden yapılan ses kayıtlarının çözümlenmesiyle oluşturulmuş yazılı metinler bulunmaktadır. "Sözlük" kısmı ise derlenen metinlerde geçen, ölçünlü dilde bulunmayan ya da ses ve anlam farklılığıyla kullanılan kelimelerin tanımlı listesidir. Bunun yanında yazılı olarak derlenen söz varlığı birimlerine de koyu renkle "Sözlük" bölümünde yer verilmiştir.

"Daday Ağzı" adını verdiğimiz bu çalışmayı seçmemizin sebebi, Daday İlçesi ve köylerinden geniş bir derlemeye dayanan çalışmanın daha önce yapılmamış olmasıdır. Bu çalışmayla Daday ağzının hangi ağız grubuna girdiğini ve diğer ağız

gruplarından farklılıkları tespit edilerek Anadolu ağızları içindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada seçilen kaynak kişiler çalışma kapsamında belirlenen yerleşim bölgesinin yerlilerinden, genellikle yaşlı ve okur-yazarlığı az olan, köy dışına çıkmamış veya kısa süreliğine başka bir yerleşim yerinde bulunmuş, ağız özelliğini kaybetmemiş kişiler seçilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu İli Daday İlçesi Ağızı, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sözlük, Anadolu Ağızları, Batı Grubu Ağızları

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitiminin boyunca ve tez hazırlama sürecinde, bana karşı olan desteklerini eksik etmeyen başta Canım Annem olmak üzere babam, büyükbabam ve babaaneme bütün içtenliğimle teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitiminin boyunca bana "dil bilgisi" derslerini sevdiren, gerek öğretmenliğiyle gerek kişiliğiyle örnek aldığım, olağanüstü sabırlı ve çok değerli danışman hocam Gülseren Tor'a teşekkür ederim.

Derleme sırasında Daday İlçesi içinde ve köylerinde yanımda olan aile fertlerime, benimle köy köy gezen arkadaşlarım Tarık Köserencep ile Serdar Bilici, akrabam Adem Bıyıklı'ya teşekkür ederim.

İsmi burada unuttuğum, bana destek olan herkese sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Canım yeğenlerim Asum ve Melike'ye

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI (TRANKRİPSİYON)	
İŞARETLERİ.....	xiii
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	16
1.1 Fiziki Coğrafya.....	16
1.2 Kastamonu İli - Daday İlçesi Tarihi	16
1.2.1 Daday Adının Kaynağı	16
1.2.2 Daday'ın Tarihçesi	17
1.3 Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Durum.....	20
1.4 Etnik Yapı.....	22
1.4.1 Danişmendliler Dönemi.....	23
1.4.2 Çobanoğulları Dönemi.....	24
1.4.3 Candaroğulları Devri	25
2 SES BİLGİSİ.....	27
2.1 ÜNLÜLER	28
2.1.1 Yazı dilinde olmayan ünlüler	28
2.1.2 Uzun Ünlüler	29

2.1.3 Ünlü Uyumu	31
2.1.4 Ünlü Değişmeleri.....	32
2.2 Ünsüzler.....	36
2.2.1 Yazı Dilinde Bulunmayan Ünsüzler	36
2.2.2 Ünsüz Değişmeleri.....	38
2.2.3 Ünsüz Benzeşmesi	41
2.2.4 Ünsüz Düşmesi	42
2.2.5 Ünsüz türemesi	43
2.2.6 Göçüşme	44
2.2.7 Hece Düşmesi	44
3 ŞEKİL BİLGİSİ	45
3.1 İsimler.....	45
3.1.1 İsim Yapım Ekleri.....	45
3.2 Filler	47
3.2.1 Fiil Yapım Ekleri	47
3.3 İsim İşletme Ekleri	49
3.3.1 Hal Ekleri.....	49
3.3.2 Çokluk Eki	50
3.3.3 Aitlik Eki	50
3.3.4 İyelik Ekleri	50
3.4 Zamirler	51
3.4.1 Şahıs Zamirleri.....	51
3.4.2 Dönüştürme Zamiri.....	53
3.4.3 İşaret Zamirleri	53
3.4.4 Belgisiz Zamirler	54

3.4.5 Soru Zamirleri.....	54
3.5 Sıfatlar	54
3.5.1 Niteleme Sıfatları.....	54
3.5.2 Belirtme Sıfatları	54
3.6 Zarflar.....	55
3.6.1 Yer-Yön Zarfları.....	55
3.6.2 Zaman Zarfları.....	55
3.6.3 Durum Zarfları.....	56
3.6.4 Azlık-Çokluk Zarfları	56
3.7 Eylem Çekimleri.....	56
3.7.1 Fillerin Basit Zaman Şekilleri.....	56
3.8 Ek-Fiil.....	68
3.8.1 Ek-Fiilin Geniş Zamanı-Şimdiki Zamanı	68
3.8.2 Ek-Fiilin Görülen Geçmiş Zamanı	69
3.8.3 Ek-Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zamanı	69
3.8.4 Ek-Fiilin Şartı	70
3.8.5 Ek-Fiilin Olumsuzu	70
3.9 Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri	71
3.9.1 Hikâye.....	71
3.9.2 Rivayet.....	74
3.9.3 Şart.....	75
3.10 Birleşik Fiiller.....	77
3.10.1 İsimlere Gelen Yardımcı Fiillerle Kurulanlar.....	77
3.10.2 Fiillere Gelen Yardımcı Fiillerle Kurulur	77
3.11 Fiilimsiler	78

3.11.1 İsim Fiiller	78
3.11.2 Sıfat Fiiller	78
3.11.3 Zarf Fiiller.....	79
3.12 Edatlar	80
3.13 Bağlaçlar.....	81
3.14 Ünlemler.....	83
3.15 İkilemeler.....	83
3.16 Daday İlçesinin Söz Varlığı	84
SONUÇ	87
KAYNAKÇA.....	90
Ek 1: METİNLER.....	94
EK2: SÖZLÜK	425

ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇEVİRİ YAZI (TRANKRİPSİYON) İŞARETLERİ

(˘)	: Ünlüler üzerinde uzunluk işareti
á	: a-e arası ünlü
í	: ı-i arası ünlü
ó	: o-ö arası ünlü
ú	: u,ü arası ünlü
à	: a-ı arası ünlü
è	: e-ı arası ünlü
ò	: o-u arası ünlü
ö	: ö-ü arası ünlü
â	: a-o arası ünlü
ê	: e-ö arası ünlü
î	: ı-u arası ünlü
ï	: i-ü arası ünlü
(˘)	: Ünlüler üzerinde kısalık işareti
(˘)	: diftong işareti
ğ	: arka damak g'si
g	: orta damak g'si
g	: ön damak g'si
ķ	: arka damak k'si
k	: orta damak k'si
k	: ön damak k'si
ŋ	: art damak n'si

- Ç : ç-c arası ünsüz
F : f-v arası ünsüz
K : k-g arası ünsüz
P : p-b arası ünsüz
S : s-z arası ünsüz
T : t-d arası ünsüz
() : ulama işareti
(.) : düşmek üzere olan sesler

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
bkz.	Bakınız
EAT.....	Eski Anadolu Türkçesi
ET..	Eski Türkçe
Fa..	Farsça
Fr.	Fransızca
İtal.	İtalyanca
OT.....	Orta Türkçe
Rus.....	Rusça
vb.	ve benzeri
vs... ..	vesaire
Yun.....	Yunanca

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Fiziki Coğrafya

Daday, Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alır. Kastamonu'nun kuzeybatısında bulunan Daday 997 km² yüzölçümüne sahiptir. Daday'ın güneyinde Kastamonu'nun diğer ilçelerinden Araç ve İhsangazi, doğusunda da Kastamonu ili bulunur. Kuzeyinde ise Kastamonu'nun ilçelerinden Azdavay, Pınarbaşı ve Ağlı bulunmaktadır. Karabük ilinin Eflani ilçesi Daday'ın batısında yer alır. 980 rakımlı Daday'ın 60 köyü bulunmaktadır. 2011 verilerine göre toplam nüfusu 9481'dir.

Daday, Köroğlu dağ sıraları içerisinde yer alan bir ova görünümündedir. Vadiyi ortadan bölen Gökırmak'ın kollarından birisi yer almaktadır. İklimi tipik karasal iklimdir. Kış ayları genellikle kar yağışlı, ilkbahar ve sonbahar ise keskin soğukları içerisinde barındırmaktadır. Yazları ise sıcak ve çoğunlukla kurak geçmektedir. Arazi yapısı açısından çok verimli topraklara sahip değildir. Ormanlarla çevrili oluşu ekilebilir arazi bakımından Daday'ı sınırlamaktadır. Ayrıca ilçe engebeli bir yapıya sahiptir. Tarım ve sanayi bitkileri alanında büyük boyutlara ulaşmayan bir üretim yapısı vardır (http://www.daday.gov.tr/default_B0.aspx?content=195).

1.2 Kastamonu İli - Daday İlçesi Tarihi

1.2.1 Daday Adının Kaynağı

Daday adının nereden geldiği ve anlamı konusunda kesin olmayan bilgiler ve görüşler bulunmaktadır.

Daday'ın adının M.S. VI. yüzyılda yaşayan Herakles'in (Synekdemios) eserinde Dadybra olarak geçtiği görülmüştür. Dadybra, "orman yetişmesine elverişli toprak" anlamına geldiği ileri sürülmektedir. Dadybra adının ne zamandan beri söylendiği kesin olarak bilinmemektedir.

1.2.2 Daday'ın Tarihçesi

MÖ II. binin sonlarında bölgedeki kültürel yapı Kastamonu'nun Devrekâni ilçesi sınırlarındaki Kınık kazıları ile ortaya konmuştur. Bu kazılardan elde edilen gümüş sanat eserleri klasik Hitit sanatının özelliklerini yansıtırken, kazılarda bulunan diğer arkeolojik buluntular da bölgenin Erken Tunç (MÖ. 3000) döneminden itibaren iskân edildiğini gösterir.

Kınık kazıları, Hitit kültürünün somut kanıtlarını Kastamonu'da ortaya koyarken bir yandan da bu kazılarda bulunan özel bir metal kap sayesinde de önemini ortaya koydu. Taprammi Çanağı adı verilen üzerinde kabartma şeklinde av sahneleri bulunan kap, ismini üzerindeki Hitit hiyeroglifleri ile yazılmış "Taprammi" kelimesinden alır. Bu kelime bir isim olmakla beraber, bu ismin Hitit'in başkenti Hattuşa'da çok önemli bir tüccara ait olduğu da vakit geçmeden belirlendi.

MÖ. 1200'lü yılların sonlarına doğru Hitit Devleti yıkılırken Anadolu'ya Balkanlar'dan gelen ve özellikle Eskişehir, Afyon dolaylarında hâkimiyeti bilinen Frigler Kastamonu bölgesinde de siyasal bir güç olmayı başarmışlardı. M.Ö. 7. yy.da Kimmer istilasına maruz kalan bölge, daha sonra Lydia kralı Alyettes'in Kimmer tehlikesini ortadan kaldırması ile kral Kroissos döneminde (MÖ. 561-546), Lydia egemenliğine girmiştir. MÖ. 546 yılından itibaren ise bölgede Pers hâkimiyeti başlar (<http://www.kastamonu.gov.tr /sayfa.asp?id=1>).

Büyük İskender'in 3. Darius'u yenerek Anadolu'yu Makedonya Krallığına bağlamasından sonra bugünkü Taşköprü'ye Pompeipolis adı verilerek eyalet merkezi

yapıldığını görmekteyiz. MS. 1100 yılına kadar bölgeye Doğu Roma İmparatorluğunun hâkim olduğu bilinmektedir.

Akpınar, Siyahlar, Honsalar, Sorkun, Çayırılı, Bolatlar yakınlarındaki Lidyalılara ait tümülüsler bulunmaktadır. Bunun yanısıra, Roma ve Bizans döneminin kültür ve yaşayışını, günümüze kadar gelen ve en önemli kalıntılardan biri olan, şu anda Gökgöz Köyü'nde bulunan Meyre Mabet'inin kitabesinden öğrenebiliyoruz. "Mabet'in temelini Amastris (Amasra) Şehri'nin yönetimini üstlenen Arimios atmıştır" kaydından yola çıkıldığında, Amasra, Eflani ve Daday'ın ticaret ve kültür alış verişi hemen ortaya çıkmaktadır (Bıyıklı, 2000: 9-10).

Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra, Süleyman Şah'ın komutanlarından Kara Tekin, 1075 yılında Kastamonu'yu da fethederek, Türk idaresine katmıştır (Yücel, 1980: 34) ("Şahin, 2009: 2"den).

Daha sonra Danişmendli hâkimiyetine giren Kastamonu bir yüzyıl kadar Danişmendli, Selçuklu ve Bizans mücadelelerine sahne olmuş (Turan, 1993: 220 "Şahin, 2009: 2"den). Nihayet Sultan I.İzzettin Keykavus zamanında kesin olarak Selçuklu idaresine geçmiştir. Bu hükümdar zamanında, Kastamonu'ya vali olarak atanan ve dönemin ünlü komutanlarından olan Hüsameddin Çoban, daha sonra burada adına bir Beylik kurmuştur (Taneri, 1998: 513) ("Şahin, 2009: 2"den). Bu Beyliğin yüzyıl kadar süren hakimiyetine Şemseddin Yaman Candar'ın oğlu Süleyman Paşa son vermiştir. Böylece Kastamonu Candaroğulları'nın eline geçmiştir. Fatih Sultan Mehmet 1461'de bu beyliğin varlığına son vererek Kastamonu'yu Osmanlı topraklarına katmıştır (Uzunçarşılı, 1997: 50) ("Şahin, 2009: 2"den).

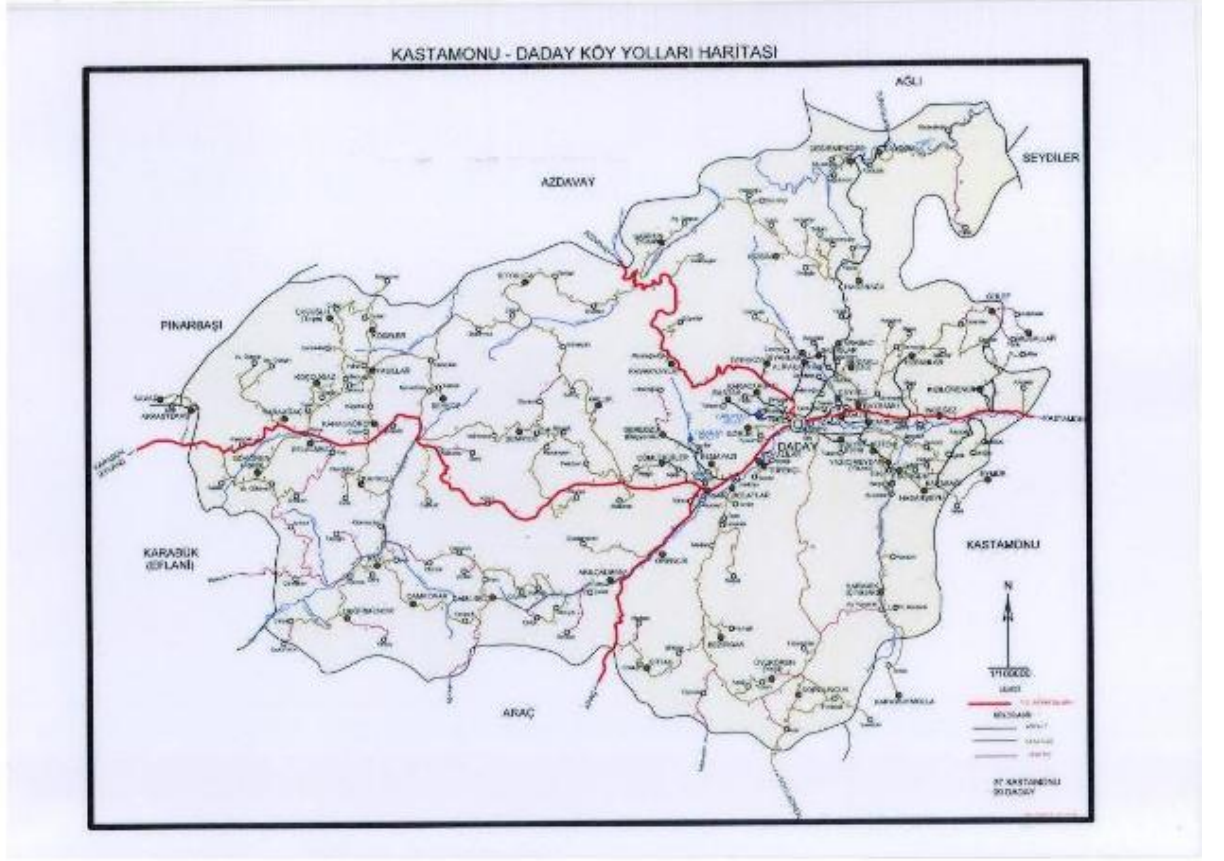
Kastamonu Ulusal (Millî) Mücadele sırasında lojistik destek açısından en güvenilir bölge olması nedeniyle büyük yarar sağlamıştır. Hasan Rıza Bey'in Daday

Müdafai Hukuk Cemiyetini kurduğunu tarihî kaynaklardan öğrenebiliyoruz. Özellikle İstiklal Yolu adı verilen yol ile İnebolu'dan başlayarak Kastamonu üzerinden Ankara'ya yiyecek, giyecek, para, cephane ve silah gönderimi yapılmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda cepheye en çok asker gönderen ildir.

Türk egemenliğine geçtikten sonra hiç düşman istilasına uğramamış olan Kastamonu, Çanakkale ve İstiklâl savaşında en fazla şehit veren illerimizden biridir. İl, Çanakkale Savaşı'nda 2.527 şehit vermiştir. En çok kaybı, o yıllarda Daday'a bağlı olan Azdavay'ın verdiğini biliyoruz. Meşhur "Çanakkale Türküsü", Kastamonulu âşık Yorgansız Hakkı'ya aittir.

Cumhuriyet'in ilanından sonra Atatürk Ağustos 1925 tarihinde 9 günlük bir Kastamonu gezisi yapmıştır. Bu gezi sırasında İnebolu'da 25 Ağustos 1925 Şapka Devrimini açıklamıştır. İnebolu gezisinden sonra 30 Ağustos 1925'te Daday'ı da ziyaret etmiştir ve bir konuşma yapmıştır. O konuşmasında " Dadaylı'ları bana ve benim gibi buraları görmemiş olanlara tanıttıranların ne kadar yanlış tanıttırdıklarını anlamış olmaklığımdır..." demiştir.

Daday'ın 1935 yılında nüfusu 45.929 iken Azdavay'ın ilçe olması, bazı köylerin Ağlı ile Pınarbaşı ilçelerine bağlanması ve ilçemizin sürekli göç vermesi nedeniyle bugün Daday'ın nüfusu 9.481'e düşmüştür.

(http://www.daday.gov.tr/default_B0.aspx?content=184)

1.3 Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Durum

Daday sanayi bakımından gelişmemiş bir ilçedir. Halkın geçim kaynağı çiftçilik, ormancılık, hayvancılık, el sanatları ve ahşap ürünleridir.

Bölgede tespit edilen madenler incelendiğinde 422.000.000 tonluk muhtemel rezerv miktarıyla kuvarsit dikkat çeker. Kuvarsit, zengin madenler kategorisinde bulunmaktadır. Cam, seramik, boya, deterjan, dolgu malzemesi, hafif gazbeton, silika tuğla ve ferrosilisyum üretim sanayilerinde kullanılmaktadır. Ayrıca 642.000 tonluk fosfat rezervi ve 57.000.000 ton feldispat rezervi bulunmaktadır. Bu üç madenin işletimi yoktur.

Daday'da büyükbaş hayvancılık köylerin temel geçim kaynağını oluşturmaktadır. Hayvancılıkta süt üretimi köylünün geçimini büyük oranda

karşılmaktadır. Daday ormanlar bakımından zengin bir ilçe olduğu için ormancılık halkın geçim kaynağında önemli bir paya sahiptir. Orman işletmesinin yapmış olduğu kesimlerde halka iş olanağı tanımaktadır. Tarım çok büyük boyutlarda yapılmamaktadır. Çünkü ormanlarla çevrili oluşu ekilebilir arazi bakımından Dada'yı sınırlamaktadır. Tarım bitkileri olarak; buğday, arpa, yonca, korunga, fiy, vb. ürünler ekilmektedir.

Daday'da turizm tam anlamıyla bir gelişme gösterememiştir. Küre Dağlarının bir uzantısı olan Ballıdağ "Millî Park" kabul edilip koruma altına alınmıştır. Burada doğa yürüyüşleri, at sporu, bisiklet sporu yapmanın güzelliği tarif edilemez. Bu ormanların birer oksijen deposu olması, dünya çapında vazgeçilmez bölgelerden birisi olmasını sağlıyor. Bu nedenle yıllar önce ikinci sanatoryum Daday Ballıdağ'a yapılmıştır. İlçenin doğal güzelliklerinin yanında tarihî yerleri de buraya gelen insanları kendine çekiyor. Honsalar Tepesi Tümülüsü, Meyre Mabeti, Kaya Mezarları, Alipaşa Cami, Asar Kalesi, Mahmut Bey Cami görülmesi gereken yerlerin başında gelmektedir. Daday yöresel yemekler yönünden de oldukça zengin çeşitliliğe sahiptir. İlçenin en meşhur lezzeti etli ekmektir. Yakın il ve ilçelerden sadece bu lezzeti tatmak için gelenleri görebiliyoruz. Etli ekmeyin yanı sıra; cırık, gözleme, gatmer, burmalı çörek, tirit, banduma, bestil, erik pelverdesi, erik soyması, bulgur pilavı, ekşili pilav gibi yiyeceklerin her biri ayrı bir lezzettedir. Her damak zevkine uygun bir lezzeti bulunmaktadır.

Yörede en dikkat çekici âdet düğün gelenekleridir ve eski âdetlerin çoğu devam ettirilir. Görücü usulüyle evlilikler yapılır ve günümüzde de bu âdet çoğu köyde devam etmektedir. Görücü usulüyle kız görülür, beğenilir ve baba kızı verirse şerbet içilir bu söz yerine geçer. Sonra urba (kızın ihtiyaçları) görülür ve düğün günü kararlaştırılır. Düğün pazartesi günü başlar ve cuma gün biter. Pazartesi, sepet (çehiz

kız tarafına gider) arabası kız köyüne gider. Kıza kına yakıldıktan sonra giden cihazlar ve kızın yapmış olduğu cihazlar salı günü damat evine gelir. Çarşamba gün damat evinde yemek verilir ve kına yakılır. Perşembe gün haka (gelin almaya) gidilir cuma gün semet olur. O gün kızın ailesi erkek tarafına gelir sadece kadınlar eylence yaparlar ve kızın çarşafına bakarlar. Daday'da yaşamaya çalışan el sanatları da mevcuttur. Ağaç tırmık, sepet (saman sepeti, el sepeti, pazar sepeti, ekmek sepeti), çul kilim, yayık, çalmaç, Daday sandalyesi, dokuma gibi el emeği isteyen sanatlar da yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Önceden de belirttiğimiz gibi Daday ilçesinde sanayileşme, turizm yönünden gelişmiş bir yöre olmaması, dışarıdan göç almaması gibi nedenlerden dolayı kültür büyük ölçüde korunmuştur.

1.4 Etnik Yapı

Kastamonu ili ve Daday ilçesinin tarihinin milattan önceye dayandığını "Daday'ın Tariçesi" bölümünde incelemiştik. Bölgenin etnik yapısını incelerken, Türklerin bölgeye hâkim oldukları tarihten itibaren ele alacağız. Daday ilçesinin tarihi hakkında elimizde geniş bir bilgi olmadığı için Kastamonu tarihi içinde yer vereceğiz.

Kastamonu ve yöresinde Osmanlıların hâkimiyetinden önce kurulan Türk beylikler:

- 1) Danişmendliler
- 2) Çobanoğulları
- 3) Candaroğulları

1.4.1 Danişmendliler D6nemi

Sultan Melikşah'ın emirlerinden Emir Danişmend eliyle, kurulan, şekil ve hukuk bakımlarından Anadolu Selçuklu Sultanlığı'na bağlı Danişmendli Emirliği, bilindiği gibi Selçuk Sultanları arasındaki anlaşmazlıklardan yararlanarak 12. y6zyıl ortalarında yer ve g6ç bakımından Anadolu'nun en 6nemli emirliği haline gelmişti (Eren, 1997: 12).

Danişmend Gazi'nin oğullarından Emir Gazi zamanında Fırat'tan Sakarya menbalarına kadar uzanan Orta ve Kuzey Anadolu'ya yayılmış, b6ylece Malatya, Elbistan, Kayseri, Ankara ve Çankırı'dan başka Kastamonu b6lgesini de ele geçirmiş bulunuyordu. Bug6n Kastamonu, Araç ve Daday b6lgelerinde Danişmendli emirlerine atfedilen bazı t6rbeler bile vardır. Fakat b6lgede bu emirlik devrine ait tarihi bir eser bulunamamıştır. Bu emirliğin asıl faaliyet alanı Malatya, Amasya, ve Sivas b6lgeleri olduğundan Bizans ve Komnenoslar ile Danişmendliler arasında bir sınır b6lgesi kuran Kastamonu ve y6resinin bu emirlik zamanında ne dereceye kadar T6rkleşmiş olduğu ve Danişmendli T6rkmen unsurunun bu b6lgede o zaman ne dereceye kadar yer aldığı konusunda, eldeki tarih6 kaynaklar bize kesin bir yargı verdirecek durumda değildir (Korkmaz, 1994: 50-51).

Ancak bug6n, Kastamonu'da Cide'ye bağlı bir Danişman K6y6 ile Zonguldak'ta Kuruçaşile'ye bağlı Danişmentler, Karadeniz Ereğli ilçesine bağlı iki Danişmentli K6y6, Bolu'nun ilçelerine bağlı Danişmantlar ve Danişmant, K6ylerinin bulunması, Kastamonu, Zonguldak ve Bolu y6relerinde Danişmendli T6rklerinin yaşadıklarına işaret etmektedir. Bilindiği gibi Danişmendli Emirliği'nin yıkılışından sonra, T6rkmenler Danişmendli adıyla Anadolu'nun eşitli y6relerinde k6yler kurarak yerleşik hayata geçmişlerdir (Eren, 1997: 12).

1.4.2 Çobanoğulları Dönemi

Danışmentlilerin varlığı, Selçuklu Sultanlarından II. Kılıç Arslan tarafından ortadan kaldırılmıştır. II. Kılıç Arslan, tarihin eski dönemlerinde Paphlagonia olarak bilinen, Kastamonu ve Çankırı yörelerinin yönetimini oğlu Muiniddin Mes'ud'a bırakmıştır. 1214 yılında Selçuklu Sultanı I. İzzettin Keykavus tarafından Kastamonu ve dolaylarına hücum edildiği, Sinop'un zaptedildiği, Trabzon İmparatorluğu'nun da vergiye bağlandığı tarihî kaynaklardan bilinmektedir. I. Alâeddin Keykubat devrinde, Kastamonu ve yöresinin Selçuk emirlerinden Hüsametdin Emir Çoban'a bir atabeylik olarak verildiğini ve burada Çobanoğulları Beyliği'nin kurulduğunu görmekteyiz (Eren, 1997: 12-13).

Selçuklular devrinde Anadolu'daki yayılış alanları Ankara-Kastamonu arasında bulunan otuz bin çadırılık Türkmen grubu arasında büyük bir Kayı kolunun bulunduğu, Ankara ve Kastamonu bölgesinin Emir Hüsameddin Çoban'ın Malikânesi olduğu yolundaki tesbitler, Kastamonu ile Bolu arasındaki bölgede Kayı boyuna giren Oğuz unsurlarının da yerleşmiş olduğunu göstermektedir. Bu gerçeği 16. yüzyıl Kastamonu defterlerinde Kayı, Kayılı adını taşıyan köylerin bulunmuş olması da az çok desteklemektedir. Öyle ki, bu köylerden biri ve büyükçesi de, doğrudan doğruya iskân tarihi bakımından Bartın'ı beslemiş olan Daday ilçesine bağlı bulunmaktadır. (Korkmaz,1994: 53)

Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubad, devlet hizmetinde önemli bir mevki sahibi olan Hüsameddin Çoban'a Kırım'a yapılacak seferin idareciliğini verir. Bu hususta tek kaynak İbn Bibi'ye göre Hüsameddin Çoban Bey'in bilinen siyasi ve askeri faaliyetlerinin en önemlisi olan bu seferde, kumandasındaki Türk donanması Kırım sahiline başarılı bir çıkarma yapmış ve Suğdak şehrini teslim almıştı. Kumandasındaki ordu yalnız Suğdak'ı almakla kalmamış bizzat Kıpçak Hanına ve

Rus Meliklerine elçiler gönderip itaatlerini istemişti. Hüsameddin Çoban Bey, Sultanın geri dön emrine uyarak beraberinde bol ganimetle Sinop ve buradan da Kastamonu'ya dönmüştür. (Eren, 1997: 13)

Çobanoğulları döneminde Kırım Kıpçaklarıyla ilişkilerin geliştiğini gösterir. Al- Umarî, Masâlik al-Absâr'ın da Candaroğulları devrindeki Kastamonu Beyliği'nden bahsederken bu bölgenin Kırım, Kıpçak, Bulgar, Rus ve hatta Mısır ile olan deniz ticaretinin önemini belirtmektedir. Kastamonu ve Bartın bölgesinin Mısır ile olan münasebetinden 17. yüzyılda H.1050 tarihinde Evliya Çelebi Karadeniz gezisi dolayısıyla "Bartın nehri, azim bir nehirdir. Mısır gemileri yüklenip giderler" diyor ki, bu kısa bilgi Kastamonu dolaylarının Mısır Memlükleri ile olan ticarî münasebetinin 17. yüzyıla kadar devam ettiğini göstermektedir. (Korkmaz, 1994: 56)

Zeynep Korkmaz ve Emin Eren'in Bartın ve yöresi ağızları için tespit etmiş oldukları Kıpçak dil özellikleri ve Kastamonu ve yöresi hakkında vermiş oldukları bilgiler doğrultusunda bölgeye Kıpçak Türklerinin de yerleşmiş olmaları muhtemeldir.

1.4.3 Candaroğulları Devri

Selçuklu hükümdarı II. Mesud'a karşı, kardeşi Rükneddin Kılıç Arslan tarafından başlatılan isyan hareketini bastırmada Candar olarak gösterdiği başarısından dolayı İlhanlı hükümdarı Geyhatu tarafından Eflani ve çevresi Yaman Candar'a ikta olarak verilmiştir. İşte bu hadise Candaroğulları Beyliğinin kuruluşunu teşkil etmektedir. Candaroğulları Beyliğine; beyliğe kırk yıla aşkın bir süre hükümdarlık yapmış olan sekizinci hükümdarları İsfendiyar Bey'e izafeten "İsfendiyaroğulları" da denmiştir (Karakök, 2012: 1094). Beylik merkezinin

Eflâni'den Kastamonu'ya aktarılması Şemseddin Yaman Candar'ın oğlu Süleyman Paşa zamanındadır.

Eldeki tarihî kaynaklar Candaroğulları Beyliği'nin etnik yapısını aydınlatacak bilgiler vermemektedir. Genel olarak bir "Türkmen Beyi" diye gösterilen Şemseddin Yaman Candar'ı yalnız Amasra Tarihi yazarı Hüseyin Hüsameddin, yararlandığı kaynağı da göstermeksizin Alayuntlu Türkmen aşiretine bağlamıştır. Bu yazara göre Candaroğulları ailesi, asıl Arslan Bey adlı bir beyden, Arslan Bey'de Alayuntlu Türkmen oymağından gelmektedir (Eren, 1997: 14-15).

Zeynep Korkmaz Bartın ve Yöresi Ağızları adlı çalışmasında, Hüseyin Hüsameddin'in ifadesi belgelenmedikçe Alayuntlu boyu ile Candar ailesi arasında kavmi bir münasebetin bulunduğu dair görüş ileri sürülmeyeceğini belirtmiştir. Kastamonu, Bartın ve yöresini Candaroğulları topraklarına bağlayan devirlerdeki gelişmeler sırasında, bu bölgeye Alayuntlu'lardan olmasa bile, başka Türkmen zümrelerinin gelip yurt tutmuş olduklarını belirtmiştir (Korkmaz, 1994: 59).

16. yüzyılda Kastamonu'da Oğuz boylarına ait yer adları: 6 Kayı (1 tanesi Daday'da), 2 Bayad (1 tanesi Daday'da), 2 Kara-Evlü, 5 Dodurga, 3 Bayındır, 4 Çavundur, 9 Avşar (1 tanesi Daday'da), 5 Çepni, 2 Salur, 8 Eymür (4 tanesi Daday'da), 6 Üreğir, 8 İğdir (2 tanesi Daday'da), 3 Büğdüz, 1 Yıva, 4 Kımık (1 tanesi Daday'da) bunlardan ibarettir (Sümer, 1999: 405-426).

Bölüm 2

SES BİLGİSİ

Zeynep Korkmaz "Bartın ve Yöresi Ağızları" adlı çalışmasında yörede üç ayrı ağız tabakasının olduğunu belirtmiştir: Oğuz, Türkmen ve Kıpçak.

Oğuz Türkçesinin belirleyici özellikleri olarak şunları vermiştir: Ünlü daralması *domatis* (10-83), *pençiresi* (31-47), *yaramıyanı* (26-71); ünlü incelmeleri *mermelet* (59-41), *Ehmet* (60-5); /r/ düşmesi *ğada* (16-70), *sōna* (1-6); görülen geçmiş zamanın birinci çokluk ekinin yuvarlaklığı *yeñildúg* (72-88), *geyindúg* (21-63).

Türkmen Türkçesinin belirleyici özellikleri olarak da şunları göstermiştir: Ön damak /g/ ve /k/ sesinin orta damak /g̃/ ve /k̃/ sesine dönüşmesi ve yanındaki ö-ü seslerini yarı kalınlaştırması *górdúg* (6-17), *górevice* (13-9), *kóyde* (1-8). Korkmaz, zamir kaynaklı birinci çokluk şahıs ekinin -vAn/-vUz>-yIn/-yUz biçimine dönüşmesini de Türkmen Türkçesine bağlamaktadır: *gardeşiyüz* "kardeşiz" (20-10), *varuyuz* "varız" (76-14).

Kıpçak Türkçesinin belirleyici özellikleri: art damak /ŋ/ sinin /y/ sesine değişimi, metinlerimizde örneği bir iki tanedir; g, ğ>v değişimi örneği de nadiren bulunmaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz özelliklere baktığımızda Daday yöresinde Oğuz ve Türkmen ağız özellikleri belirgin olarak görülmektedir. Bartın ve yöresinde belirgin olarak görülen Kıpçak unsurları, Daday ağzında yaygın olarak görülmemektedir.

1.2 ÜNLÜLER

1.2.1 Yazı dilinde olmayan ünlüler

Kastamonu ili Daday ilçesi ağzında sekiz ana ünlüden başka, á, â, ă, è, ê, í, î, ï, ó, ô, ö, ú.

á ünlüsü: /a/ ile /e/ arası bir ünlüdür: ziyâde (2-5), yâni (2-22), Máyır (6-7), geliyá (11-96), farqátmiyo (7-42).

â ünlüsü: /a/ ile /ı/ arası bir ünlüdür. a ünlüsü hafif daralırken ı ünlüsü ise hafif genişler: açáldı (9-23), çağarıyala (58-62), yaprağadı (13-67); yapacak (18-60), yalnâyak (10-35).

ă ünlüsü: a ile o arası bir ünlüdür, /a/ ünlüsü hafif yuvarlaklaşırken /o/ ünlüsü ise hafif düzleşmektedir. Bu ses {-(I)yor} ekinin o sesinin hafif düzleşmesi ve dar yuvarlak kullanılan eklerdeki ünlünün gerisindeki düz ünlüyü yuvarlaklaştırmasıyla ortaya çıkmıştır: yapıyâduk (<yapıyorduk) (2-33), gidiyâsıñ (4-7), ediyâdum (5-11), ekiyâsuñ (7-36), yaşacâyuz (11-27).

è ünlüsü: /e/ ile /i/ arası dar ve kapalı bir e ünlüsüdür. Eski Türk lehçelerindeki /è/ sesi Daday ağzında korunur. /e/ ünlüsü hafif daralırken /i/ ünlüsünün hafif genişlediği de görülür: yémeya (14-61), vèceklerimiş (21-27), yèdúk (21-83), mekgème (67-133), deđerlendiremèyosuñ (71-23).

ê ünlüsü: e-ö arası, /e/ ünlüsünün hafif yuvarlaklaşmış biçimidir. Bu ses dudak ünsüzlerinin yanında ve yuvarlak ünlülü kullanılan eklerin öncesinde yer alan /e/ ünlüsünde görülmektedir: alivèdiğnú (11-20), vèrúleridi (14-17), açívèrúleridi (20-70), évlet (21-56).

í ünlüsü: ı-i arası dar bir ünlüdür. Bu sesin /y/ ünsüzünün inceltme etkisiyle ortaya çıktığı anlaşılmaktadır: vaziyetde (6-25), çırpıyán (20-92), sıyırayken (24-35), yapcáysıñ (4-14), uvacáysıñ (21-82).

ı ünlüsü: ı-u arası bir ünlü olup /ı/ ünlüsünün hafif yuvarlaklaştığını, /u/ ünlüsünün ise hafif düzleştiğini gösterir. Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü kullanılan eklerde ve bu eklerin yanındaki hecelerdeki ünlülerde görülür: sonacığma (1-10), gidıyâsıñ (4-7), çacıqla (11-50), çıkmadığmuzdan (7-31), sıkıntılıydu (13-15).

ï ünlüsü: i-ü arası bir ünlüdür, /i/ ünlüsünün hafif yuvarlaklaşmasıyla ve /ü/ ünlüsünün hafif düzleşmesiyle ortaya çıkar. Eski Anadoludaki yuvarlak ünlülü eklerde ve bu eklerin yanındaki hecelerinde görülür: ėgidıdı (1-30), gendı (3-15), goyverıp (6-30), hacimlendiriyoduğ (8-26), bilüsenj (9-39).

ó ünlüsü: o-ö arası bir ünlüdür ve Daday ağzında sık olarak kullanılmaktadır. Daha çok /k/ ve /g/ ünsüzlerinin orta damağa gerilemesi sonucu ortaya ikmiştir: gótürüz (53-60), górdúğ (2-29), kıoyde (1-8), kıózersıñ (4-19), kıómúş (5-13), kıóknarlarıñ (6-31).

ö ünlüsü: o-u arası bir sestir ve fazla rastlanmamaktadır: bóbam (21-28), bóbgezde (21-176), bóbğada (23-20), göyarsıñ (36-96), yókarı (41-23).

õ ünlüsü: ö-ü arası bir ünlüdür: bóbgezde (11-63), ténõke (73-47), yörüyelek (83-51), õğúdu (13-103), bóbúğbañ (38-49).

ú ünlüsü: /u/ ile /ü/ arası bir ünlüdür ve yörede sıkça kullanılmaktadır: girdúğden (1-18), gendúmúzü (2-25), döndúğ (3-9), ökúz (4-11), kiremúdu (7-9).

1.2.2 Uzun Ünlüler

Daday ağzındaki uzunluklarının çoğu doldurma (ikame) uzunluktur. Herhangi bir ünsüz düşmesi, ünlü kaynaşması sonucunda ortaya çıkmıştır. Birkaç

örnekte de bireysel söyleyişten kaynaklanan uzunluk görülmektedir. Alıntı sözcüklerin birkaçında da asli uzunluk korunmaktadır:

Ünsüz düşmesi sonucu meydana gelen uzunluklar:

/ğ/ düşmesi sonucu: bālamışla (28-38), dōruduve (25-48), dōrarsıñ (36-19), ğaşıūnan (36-91), āzı (18-14), dōra (81-41), bālarla (21-210), ōlum (21-205), ūraşdıñ (81-8), dōrusunu (85-29), ōretmenle (13-65), aşıasını (4-23), bayā (8-147), isdedīmiz (8-45), aşı (11-10), topladūmuz (15-32), ābisiniñ (18-100), ēbime "ağabeyime" (21-42), bızāmız "buzağımız" (53-84).

/h/ düşmesi sonucu: rāmetli (3-7), Ēmet (16-5), velāsıl (9-30), tātalara (18-16), bāşış (21-99), ēliyet (27-8), ğāvesinde (22-98), kütüPānede (13-59), zabālayın (17-34), muāsebe (18-46), ğāvaltı (72-132), sabā (81-24), zābıyın "sahibiyim" (32-51), Allāmıza (25-21), ilā "ilahi" (43-80).

/l/bdüşmesi sonucu: evvēsi (14-14), bēki (5-34).

/n/ ve /ñ/ düşmesi sonucu: sōra "sonra" (7-14), sēki "sanki" (70-41); ānadıñ (añnadıñ<añladıñ) (10-56), dīne (diñne<diñle) (11-7).

/r/ düşmesi sonucu: dutādı (84-84), otūruz (11-29), düzlēdūk (17-16), çıķā (20-68), vā (36-118), gidēdūğ (37-21), yetişdūrüz (40-33), ğānıñı (81-87), dōğēdi (46-69), edēdi (13-65).

/y/ düşmesi sonucu: ōle (1-15), dēcek (81-54), benzē muydu (<beñze-yā muydu), dēsūñ (<de-yā-sun) (72-84), demāsūñ (<de-me-ya-sun) (67-130), bōle (19-22), şē (51-73).

Ayın ve hemzenin Türkçede kullanımdan kalkması sonucunda gerisindeki ünlü uzar: (Ar.) ya 'nī>yāni (3-18); (Ar.) te'cīl>tēcilli (9-16), (Ar.) ma'aş>māyişsüz (19-14),

Arapça sözcüklerdeki uzunlukların zaman zaman korunduğu da görülür: (Ar.) ziyāde> ziyāde (2-5), (Ar.) zāten>zāten (5-30), (Ar.) cāmi>cēmi (4-21), (Ar.) zātu'r-rie>zētüreye (15-15),

Ünlü kaynaşması sonucu meydana gelen uzunluklar: inşāt (13-16), Mısdā Beyiñ (4-34),

1.2.3 Ünlü Uyumu

1.2.3.1 Kalınlık İncelik Uyumu

Daday ağzında büyük ünlü uyumu tamdır diyebiliriz. Alıntı sözcüklerin de, yazı dilinde ünlü uyumuna aykırı olan kelime ve eklerin de ilerleyici ya da gerileyici benzeşme ile ünlü uyumuna girdiği görülür: (Ar.) Kemāl>Kemel (1-7), (Fa.) verdāne > merdane>merdene (17-16), (İtal.) lira>lire (41-13); (Fa.)ḥasta-ḥāne>hesdenede (23-11), (Ar.) 'arefe>elife (21-230), (Fa.) dāne>dene (22-33), (Ar.) raḥmet>rehmet (32-78), (Fa.) sāde>sēde (32-59).

Ek-fiilin ölçünlü Türkiye Türkçesinde hep ince ünlülü kullanılan {-ken} ulaç eki çoğu zaman Daday ağzında kalınlık incelik uyumuna girer: yoğuşkan (68-19), yazarkān (79-17), varışkan (82-24), daşırkan (84-47).

başdaki (79-12), arasındaki (85-93), +ki ilgi ekinin (aitlik ekinin) zaman zaman uyuma girdiğini görebiliriz.

'hañkısını (53-53), hañğı (32-97)' sözcüğü de kalın ünlüsünü korumuştur.

'birez (7-44)' birleşik sözcüğünde 'az' adının ünlüsünün kalınlık incelik uyumuna girdiği görülmektedir.

Birçok kelimedede yarı kalınlaşan ünlüler kalınlık incelik uyumunu zayıflatmıştır: kóyuñ (18-6), górdüm (27-32), góğüs (40-39), öğüzümüz (30-38).

1.2.3.2 Ünlü Uyumunun Bozulması

{+ki} ilgi eki zaman zaman uyuma girmekle birlikte, oğu kez yazı dilinde olduğu gibi ince kullanılarak kalınlık-incelik uyumunu bozar: yaşındaki (22-94), aradaki (25-16), ordaki (31-18).

{+gil} eki de ince ünlülü kullanıldığı için, kalın ünlülü sözcüklere getirildiğinde kalınlık-incelik uyumunu bozar: babamgil (41-55), amcamgil (5-13).

'i-ken' zarf fiili uyuma girmekle birlikte, ince ünlülü kullanıldığı da görülür: variken (53-79), aşındayken (55-12), olmuşken (20-43). Arapça, Farsça sözcükler uyuma uydurulurken.

{+lik} ekinin de ince ünlülü kullanımına rastlanmıştır: faşırlik (15-29).

Daday ağzında Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü ekler ve ikinci hecesinde yuvarlak ünlü bulunan sözcüklerde yuvarlaklık korunur: yap-duk+u+m>yapduğum (1-7), art-u-u->arturuya (19-18), tanı-duk+u+m>tanıduğum (15-34), yastuk>yasduk (21-95), karşı+lık+lu>ğarşuluklu (22-27), emekliyüz (6-19), sene-dür>senedü (8-47), dê-r-üz>derüz (10-51), sat-ı-l-ur>satulu (68-25), say-gu>saygu (5-36).

altun (36-44), (OT.) temür>demür (65-15), gendümüz (2-25),

(Ar.) sândük>sandukdan (34-65).

1.2.4 Ünlü Değişmeleri

İncelme

a>e değişmesi: Daday ağzında sıkça rastlanan bir değişmedir. Yabancı sözcükleri ünlü uyumuna uydurma çabasıyla böyle bir değişime gidilmiştir: esgerin (16-24), elife (13-36), tene (40-14), Ehmet (60-5), cēmi (4-21), ēbey (82-24), mermelet (59-41), seet (25-131), misefirliğe (24-19).

a>á değişmesi: /a/ ünlüsünün yarı incelmesidir: zorlaşıya (26-8), mübârek (19-59), yâzıya (22-49), âsgerliyindeymiş (21-7), arabáynan (11-80), meselâki (13-28), ortaęındáydı (14-31), ifâdeyi (52-19), yâni(2-30).

ı>i değişmesi: /ı/ ünlüsünün /i/ ünlüsüne değişimidir: misir (4-19), direktor (11-34), israr (32-15).

ı>í değişmesi: /ı/ ünlüsünün yarı incelmesi olayıdır: ğadârıyla (6-14), yápıyâduę (14-9), doğumayı (14-51).

Kalınlaşma

e>a değişmesi: /e/ ünlüsünün /a/ ünlüsüne değişimidir. Genellikle yabancı sözcüklerde görülür: (Ar) 'acem>acemi>acama (17-9), (Fa.) âteş>ataş (19-118), (Fr.) mathématique > matematik>matamatik (28,18), (Ar.) ħidmet>hizmet>hızmat (16-31), (Ar.) ħaber>habar (37-45).

e>á değişmesi: /e/ ünlüsünün yarı kalınlaşarak /á/ ünlüsüne değişmesidir: sandalyá (79-58), áhliyet (11-17), Ermánılar'a (24-24), ávlendim (27-81), Másud'uñ (32-27), ásgiden (47-30).

i>ı değişmesi: /i/ ince ünlüsünün /ı/ kalın ünlüsüne değişimidir: hızmatçı (16-27), vaķıt (25-95), , Isdanbul'a (48-7), zabahlayın (62-65).

i>í değişmesi: Yarı kalınlaşma olayıdır: sığortaya (65-28), vaziyetde (6-25), níşan (13-21), patatıs (30-81), itibaran (32-89), Manısa (66-12).

ö>ó değişmesi: Bu değişim örneklerde de görüldüğü gibi, ön damak /g/ ve /k/ ünsüzlerinin boğumlanma noktasının orta damağa kayması ve yumuşak /ğ/ ünsüzünün yanındaki ünlüyü kendi çıkağına doğru çekmesi sonucunda ortaya çıkmıştır: kóyleri (2-13), kózlersiñ (4-19), górevimi (9-19), görmeyeyken (10-21), gózúğü (11-64, dóğdü (25-140).

ü>ú değişmesi: Yukarıda belirttiğimiz üzere /g/ ve /k/ ünsüzlerinin orta damağa kaymasıyla gerçekteşen bir ünlü değişmesidir: gitdúķce (26-8), bölüğünde (34-7), gitdúķ (28-15), büyüğ (39-19), öğünü (45-38), Ğarabúķ (50-12), gúne (67-25).

Yuvarlaklaşma

i>u değişmesi: /ı/ düz ünlüsünün /u/ yavarlak ünlüsüne dönüşümüdür: madalyâsu (43-19).

i> î değişmesi: /ı/ ünlüsünün yarı yuvarlaklaşması durumudur: varılu (21-119), ayrıldıķ (23-14), yalıņuz (24-39), yarılı (25-69).

i>ü değişmesi: /i/ ünlüsünün yuvarlak olan /ü/ ünlüsüne değişimidir: olabülü (1-33), (Yun.) keramida>kiremit>kiremüd (17-28), bitüremedúķ (28-18), tēmüzlerüz (61-79), dinēmüt (67-103).

i> î değişmesi: /i/ ünlüsünün yarı yuvarlaklaşmasıdır: bit-> bit(ümez) (6-29), bil->bıl(üseņ) (9-39), gidılúdü (14-16), İtal. cemento>çimento>çimento (25-61).

i>u değişmesi: /i/ düz ünlüsünden /u/ yuvarlak ünlüsüne değişmesidir. Az görülen bir değişimdir: (Fr.) police>polus (19-103).

e>ö değişmesi: /e/ ünlüsünün /ö/ yuvarlak ünlüsüne değişimidir: (ET.) erük>örük (45-56), (ET.) bër->vër->vör(üleridi) (46-64), Ar. ceviz>ceviz>cöğüz (52-10), (ET.) çevür-> çevir->çöğür(údüm) (61-19), tönikeden (12-13), alıvörüdü (17-56).

e>ê değişmesi: /e/ düz ünlüsünün yarı yuvarlaklaşmasıdır: Ar. devlet>devlet>dêvlet (49-32), deyvêrúlu (54-17), (Fa.) rişte>erişte> êrúşde (59-51), (Ar.) veled'in çoğulu evlâd>evlat> êvlet (21-56), dêrúz (21-64).

e>ó değişmesi: /e/ ünlüsünün o-ö arası olan yuvarlak ünlüye dönüşmesidir: vórüleridi (5-46).

a> ă değişmesi: /a/ ünlüsünün yarı yuvarlaklaşarak a-o arası bir ünlüye dönüşmesi ile ortaya çıkmıştır: yok i-di>yâğudu (22-61), (Fr.) mazout < (Rus) >mazot>mâzotumuzu (27-47), (ET.) çaruk>çarık>çâruk (47-23), dâğulu (48-30), çavuş>çâğuşluk (50-19).

a>o değişmesi: Yörede az rastlanan bir değişmedir: çalışdurcoyuz (35-24).

Düzleşme

ü> î değişmesi : /ü/ ünlüsünün yarı düzleşmesiyle gerçekleşen değişimdir: bîsbütün (7-55), başmüdürlîye (9-33), yîzü (10-21), sürîyan (66-8), îretir (85-73).

u>ı, î değişmesi: /u/ ünlüsünün tam ve yarı düzleşmeleri birlikte verilmiştir: (ET.) yumurtğa>yumurta>yımırta (30-82), olıya (65-39), yılaf (4-24), tomrık (9-14), savıruduk (17-44), olıya (44-40), doğurmyá (26-28).

u>i değişmesi: /u/ yuvarlak ünlüsünün /i/ düz ünlüsüne değişmesidir. Bu değişimin örneği az görülür: olmiyá (51-26), fasilye (40-33).

o>a değişmesi: /o/ yuvarlak ünlüsünün /a/ düz ünlüsüne dönüşmesidir: çacukla (49-61), yatıyaz (53-13), aқыya (1-12), veriyaz (19-100), vamaya (46-80).

ö> ê değişmesi: /ö/ ünlüsünün yarı düzleşmesi olayıdır: nêbet (17-11), dêşerüz (61-81), êyünde (62-68), öğkêlenúse (26-46).

Daralma

a>ı, ă değişmesi: /a/ ünlüsünün /ı/ sesine değişimi ve a-ı arası ünlüsüne değişmesi örnekleri bir arada verilmiştir: annıcaңыз (7-33), yaramıyáanı (26-71), yakacak (18-70), olmáyan (51-83), mağaş (19-29), aşâğdan (67-100), yatacak (52-29), saçıcaқsıñ (83-61).

e>i değişmesi: Bu değişim /e/ geniş ünlüsünün /i/ dar ünlüsüne değişmesidir: domatis (10-83), pençiresi (31-47), didemgil (13-54), patatis (40-33), yimesi (60-108), desdire (82-51).

ö>ü, ô değişmesi: Geniş ünlü olan /ö/ ünlüsünün dar ünlü olan /ü/ ve yarı dar olan ö-ü arası ünlüye değişmesinin örnekleri bir arada gösterilmiştir: döğüp (25-122), öğütdük (42-10).

o>u, ô değişmesi: Geniş /o/ ünlüsünün dar bir ünlü olan /u/ ve yarı dar olan o-u arası ünlülere değişmesidir: bakıyoruz (27-29), yöğudu (31-67), çocukluğdan (65-42), çalışıyorum (71-44), unuğ (86-42), gıyarsın (36-21), pantulun (83-21).

Genişleme

i>e, ê değişmesi: /i/ dar ünlüsünün geniş bir ünlü olan /e/ ünlüsü ile yarı genişlemiş e-i arası ünlüsüne değişimidir: heç (19-52), geyeneceg (21-178), acemê (9-17), haydê (85-55).

ı>a, â değişmesi: /ı/ dar ünlüsünün /a/ ve a-ı arası olan /â/ ünlüsüne değişiminin örnekleri birlikte verilmiştir: ünlüsağâr (87-63), aşığâ (8-16), açâldı (9-23), yaralaya (16-83), dutamayala (19-127), çalkalayoz (40-38).

u>o, ô değişmesi: Bu değişimler yörede az görülmektedir: Isdanbol'a (81-8), yökarı (41-23), böğada (23-20).

1.3 Ünsüzler

1.3.1 Yazı Dilinde Bulunmayan Ünsüzler

ğ ünsüzü: : Süreksiz, tonlu, art damak ünsüzüdür. Yazı dilindekine göre daha geriden boğumlanır, kalın ünlülü sözcüklerde bulunur. Sözcük başında ya da hece başında /k/ ünsüzünün tonlulaşmasıyla da görülür: Mağosa'da (2-26), Zonguldağ (3-20), başlanğışdan (6-17), gırtardığ (5-9), istigameti (10-14), gabadayı (11-57).

g ünsüzü: Orta damak ünsüzüdür. İnce ünlülü sözcüklerde öndamak /g/ ünsüzünün orta damakta boğumlanmasıyla oluşmuştur: gücüm (1-33), güzel (3-6), górdük (6-17), görevime (13-9), górucú (13-19).

ğ ünsüzü: Kalın ünlülü sözcüklerde kullanılan ön damak g'sidir: rüzgâr (5-57), talimgâha (9-17), tezgâhlarda (10-61), dirgân (11-60), cingânla (25-82).

ķ ünsüzü: Daday ağzında yaygın olarak görülen arka damak ünsüzüdür. Kalın ünlülü sözcüklerde bulunur: dokuz (1-6), okuyamadık (2-7), okulu (3-6), pulluk (4-11), taksi (5-14).

ķ ünsüzü: Ön damak /k/si orta damağa kaymaktadır, dolayısıyla yanındaki ünlü de yarı kalınlaşmaktadır: kóyde (1-8), kómüşlerimiz (2-34), döndük (3-9), kózlersin (4-19).

ķ ünsüzü: Yazı dilimizdeki /k/ye göre biraz daha önde telaffuz edilen ünsüzdür. Kalın ünlülerle kullanılan ön damak /k/ ünsüzüdür: kâğat (1-29), mekân (8-5), hikâyeyi (11-45).

ŋ ünsüzü: Art damak /ŋ/si hem sözcük bünyesinde, hem de eklerde eski Türk lehçelerinde olduğu gibi korunmaktadır. Ayrıca kimi eklerde dil ucu diş eti ünsüzü de art damak ünsüzüne dönüşmektedir: oranŋ (1-22), biŋ (2-13), arkadaşŋ (3-19), dizersin (7-9), oŋ kâğat (15-60), alamassin (10-77), bulcaysin (35-25), bakmissin(19-59).

Ç ünsüzü : ç-c arası yarı tonlu bir ünsüzdür: bekÇilik (6-7), çifÇilik (13-13), aÇ çok (28-17).

F ünsüzü : f-v arası yarı tonlu bir ünsüzdür: çerçeFeleri (19-83), hoşafı (25-46), keşFine (52-33).

K ünsüzü : k-g arası olan yarı tonlu bir ünsüzdür: geçdiK (2-35), ettirmedik (3-7), demek Ki (4-7).

P ünsüzü : p-b arası yarı tonlu bir ünsüzdür: AdaPazarı (10-15), çapaladık (19-11), heP (20-45).

S ünsüzü : s-z arası yarı tonlu bir ünsüzdür: herkeS (7-32), Sebze (10-12), öküS (13-14).

T ünsüzü : t-d arası yarı tonlu bir ünsüzdür: yapTım (1-5), mikTarda (2-20), İsTanbul (3-19).

1.3.2 Ünsüz Değişmeleri

Tonlulaşma

Daday İlçesinde bulunan tonlulaşma olayının başlıca türleri şunlardır: k>g, k̄>ḡ, t>d, p>b, f>v, s>z, ç>c.

k>g değişmesi: Ölçünlü Türkiye Türkçesinde ince ünlülü sözcüklerde korunan ön ses /k-/ ünsüzü, Daday ve yöresinde tonlulaşır: gendümüzü (2-25), geçi (12-38), gemüğünden (24-37).

/k/ ünsüzünün tonlulaşma olayı sözcük içinde ve sözcük sonunda karşımıza çıkar: esgi (1-5), çün ki>çünki>çüngi (2-20), (Ar) 'asker>asger (3-8); girdig (10-6), İznig (10-16), gótüreceg (13-81),.

k̄>ḡ değişimi: Metinlerimizde bu tonlulaşma son seste görülmektedir: geldüg (19-11), büyüg (36-99), serdüg (58-25).

ķ>ğ̄ değişimi: Diğer Batı grubu ağızlarında olduğu gibi yöremizde de, ön ses, iç ses ve son seste yaygın bir şekilde görülür: gurtardık (1-9), gonusma (2-5), gamyonculuğ (3-6), başğa (4-24), (bulg) şapka> şapğa (4-35), ayagğabı (5-22), doyurduğ (8-11), olduğ (10-11), oynarduğ (11-43).

t>d değişimi: Bu değişim, ön seste, iç seste ve son seste görülür: dağılıdu (13-21), lesdik (4-6), muhtar> mığdarı, (1-5), çeşid (26-73), semed (12-24). Yazı dilinde ettirgen çatı eki {-(I)t-} tonlulaşmazken, Daday ve yöresinde ağızında tonlulaşır: patladusuñ (4-19), gızardusuñ (36-16),

p>b değişimi: Daday ağzında p>b değişimi kelime başında, ortasında ve sonunda görülür: Isbarta (7-14), gtb (13-80) Silobi (5-18), isbiyoncu (21-61), bazrtesi (18-34).

f>v değişimi: Bu tonlulaşma alıntı kelimelerde görülmektedir: (Fr.) asphalte>asfalt> asvalt (1-9),(Ar.) itfa ' iyye>itfaiye>etvaye (19-121), (Fa.)oş-b>hoşaf> hoşav (21-266).

s>z değişimi: Daday ağzında bu değişim kelime başında, ortasında ve sonunda görülür: zableyin (6-23), zerhoşluk(11-87), herkezin (1-11), seyiz (47-12).

>c değişimi: cizmesinden (10-43), cizer (33-37), Fa.ereş>'çerez'>cerez (21-120).

Tonsuzlaşma

d>t değişimi: dne>tene (25-118), (Ar.) murd>Murat (1-33).

z>s değişimi: otus (18-59), ğıs (61-45).

v>f değişimi: HafSa (<Havza) (10-123), Uyg. kovġa<kova>ġofaya (19-143), (Fa.) uvl< cuvl> ufal (21-288), erife (41-101).

b>p/P değişimi: (Ar.)arb>harap (2-29),İtal. fabbrica>fabrika>faPrika (10-18), paġla (21-266), paġlava (30-86). Genellikle n seste korunan buġar szcġindeki /b/ ünsüzü bazen /p/ ünsüzüne değişebilir: Punarbaşı (11-94),

nsz Uyumu

Daday İlçesi ağzında da diğer Batı grubu ağızlarında olduğu gibi nsz uyumu yoktur. c, d, g nszleri ile başlayan ekler, tonsuz nszle biten sözcüklere getirildiğinde tonsuzlaşmaz: gitdiġ (12-6), oġutdum (2- 8).

Sreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin, sürekli ünsüzlere değişimi olayıdır. Sızıcılaşma ve akıcılaşma olarak ikiye ayrılır.

Sızıcılışma

ķ>ğ>ğ değişimi: Bu sızıcılışma /ķ/ ünsüzünün tonlulaşmasından sonra gerçekleşmiştir: buğada (1-14), başğan+lık+i+n+a>başğanniğna (2-17), çaruk + a > çaruğa (10-38), bacak+i+i+n+a>bacağna (11-27), yaprak i-di>yaprağadı (13-67).

g>ğ değişimi: tög-> dóg- (47-42), tağuk>toğuk (79-50)

ç>ş değişimi: Türkiye Türkçesi ağızlarında yaygın olarak görülen ç-ş değişimi Daday ağızında da sıkça görülür: geçdim (16-25), gaşdım (35-9), aşduruvedim (1-9), geşdiK (2-35), üş (4-27), başlanğışdan (6-17), góşdü (7-32), uşduk (64-83), ölçdü (84-91).

Akıcılışma

k>y değişimi: Bu akıcılışma, k>g>ğ>y değişimi sonucu ortaya çıkmıştır: yiyceyiñ (80-32), gitceydi (1-28), giyeceysiñ (4-36), bitüreceyidi (6-30), yapcaysiñ (10-69), bulcaysiñ (35-25).

Süreksizleşme

z>ç değişimi: aÇ çok (76-18) Bu kelimedede gerileyici, yakın, yarı benzeşme olayı vardır.

Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler

ğ>y değişimi: (Fa.) legen>leğen> leyen (21-81), (Fa.) eger>eğer>eyer (25-141), buyday (75-13), eyitim (2-12).

ñ>y değişimi: /ñ/ ünsüzü hem sözcük bünyesinde hem de eklerde korunmaktadır. Bartın ve yöresinin belirgin özelliği olan ñ>y değişimi Daday yöresinde nadiren görülür: köñlek>göñlek>göñnek>göynek>göynek (29-13).

ğ>v değişimi: dovrāsun (72-16)

r>l değişimi: kurtar-ı-dı-m>ğurtaldım (60-22), yürü-y-erek>yürüyelek (5-15), Serdal (72-49), serbest i-di>selbesidi (15-75), güreş>güleş (8-11).

Diğer Ünsüz Değişmeleri

g>ğ değişimi: Ölçünlü dildeki /g/ sesi yöremizde orta damak /ğ/ sesine değişmiştir: górdúĸ (2-29), göreve (5-8), gótürüyoz (7-26), güzeldi (8-73), gúllaç (36-108), gózümü (62-87), gúnden (69-16).

g>ĝ değişimi: Daday ağzında /g/ sesi art damak /ğ/ sesine değişim göstermiştir: dalğa (62-24), sígortaya (65-38), ĝreyder (43-58).

k>ĸ değişimi: Bu değişimde ölçünlü dildeki /k/ sesi yörede orta damak /ĸ/ sesine değişim göstermiştir ve yanındaki ünlüyü yarı kalınlaştırmıştır: ĸóyde (1-8), gitmedúĸ (4-7), öĸúzúnen (53-19), ŝúĸúr (80-7), söĸúyoz (8-10).

Daday ağzında ölçünlü dildeki /k/ sesi hiçbir zaman art damak /ĸ/ sesine değişim göstermemiştir ve değişime girdiği zaman da orta damağa kadar gerilemiştir.

j>c değişimi: Yabancı sözcüklerde görülmektedir: cip (21-16), candarmaydım (44-6), enerci (14-59).

ŋ>ğ değişimi: öŋünde> öğünde (21-166), aŋ+la-dı-ŋ mı>ağnadıŋ mı (62-15).

f>h değişimi: (Yun.) furun>fırın> hurun (40-60).

t>ç değişimi: Gerileyici benzeşme yoluyla oluşmuştur: neÇceyüz (16-67).

1.3.3 Ünsüz Benzeşmesi

-nl->-nn- benzeşmesi: İlerleyici, tam, yakın bir benzeşmeye uğramıştır: ĸurşun+lar +ı>ğurşunnarı (2-29), hayvanna (5-55), düğünne (12-22), çalışannara (15-58), yorgannara (21-98), odunnarını (24-44), nişannanmış (54-18), zamanna (15-79). Aşağıdaki örneklerde ise gerileyici, yakın, tam benzeşme görülmektedir: ĝafaynan (48-19), sabannan (49-18), öĸúzúnen (59-8).

-ml->-mn- benzeşmesi: Daday ağzında bu benzeşme örneğine az rastlanmaktadır: çamnardan (83-65).

-rl->-ll- benzeşmesi: Bu benzeşme örneğinde de gerileyici, yakın tam benzeşme görülmektedir: gezelleridi (4-22), tallayı (7-35), doğullardı (8-32), oynallaradı (12-35), yelli (17-15), hoşallaradı (19-125), yapalla (25-46).

-şh->-şş- benzeşmesi: Derlediğimiz metinlerde örneğine az rastlanmaktadır: meşşurdu (10-107).

-zs->-ss- benzeşmesi: Bu benzeşme örneğinin gerileyici, yakın , tam benzeşme yoluyla gerçekleştiği anlaşılmaktadır: tanımassıñ (5-34), yüzmessem (16-82), bilemessıñ (22-80), olmassa (27-19).

-şs->-ss- benzeşmesi: Yukarıda belirtmiş olduğumuz benzeşme örneği şeklinde gerçekleşmiştir: bakmışıñ (19-59), girmissiñdü (25-56), barıssın (32-79), okumussunuzdu (48-10), almışıñ (58-49).

-hs->-ss- benzeşmesi: Bu benzeşme örneği Daday ağzında nadiren görülmektedir: İssan (37-41).

-kt->-tt- benzeşmesi: elettirik (31-55).

1.3.4 Ünsüz Düşmesi

Türkiye Türkçesi ağızlarında görülen ünsüz düşmesi olayı Daday yöresi ağzında da görülür. Sık düşen ünsüzler şunlardır: r, y, ğ, h, düşmesi yoğundur t, d, l seyrek görülür.

r düşmesi: Daday ağzında görülen en yaygın ünsüz düşmesidir: sōna (1-6), savuruyāsuñ (4-12), bayramlaşularadı (5-33), ğada (16-70), vamağı (48-14), bi tek (49-48).

y düşmesi: Daday ağzında /y/ sesinin sözcük ortasında ve sözcük sonunda düştüğü görülmektedir: bōle (13-67), şōle (30-17), dēze (21-305), ōle (34-69), şē (51-73),koşa u-ma-yor i-di>ğōsamādu (19-114), dēceklerim (28-80), hesiyet (55-24).

ğ düşmesi: /ğ/ ünsüzü düştüğü zaman yanındaki ünlünün uzamasına neden olur. Bazen de ünlü ikizleşmesine neden olmuştur: aşāsını (4-23), isdedīmiz (8-45), ābeysi (11-16), ōretmenle (13-59), ōlanı (21-22), ayāmıñ (24-28), āzı (18-14), doğru+l-t-u ver>dōruduve (25-48), ocaan (16-28), bıçaa (52-14).

h düşmesi: /h/ sesi düşme esnasında yanındaki ünlünün uzamasına sebep olduğu gibi bazen de ünlüleri ikizleştirmiştir: Ēmet (16-5), tātalara (18-16), Vallā (63-24), ēliyet (27-8), tāriyi (76-72), şeere (1-36), imtaan (9-25), daa (5-63),

/h/ sesinin düşmesi sonucu ulamanın gerçekleştiği görülmektedir: İmam atibe (5-6).

l düşmesi: Kelime ortasında düştüğü anlaşılmaktadır: azalttı>azatdı (2-23), altmış>atmış (4-29), evvelki>evvēsi (14-10), kalkıyor>ğākıya (19-61), belki>bēki(5-34).

n düşmesi: īşallah (23-14), geşle (26-56), yarınısı>yērisi (72-32), sümerbank> sümerbağda (79-71).

ñ düşmesi: Bu düşme örneğinde /ñ/ düştüğü zaman bazen yanındaki ünlünün uzamasına neden olurken, bazen de ünlülerin ikizleşmesine neden olmaktadır: añ+la-dı-ñ > añnadıñ> ānadıñ (10-56), soñra>soñna>sōna (9-7), soñra>sōra (7-14), baña>baa (58-82), saña> saa (75-22).

t düşmesi: çif (12-32), çifcilik (13-50), çiflikleri (18-88), üş dört çif (19-125), (Fa.) durust> dūrüst> dūrüs (50-22).

1.3.5 Ünsüz türemesi

y türemesi: Alıntı kelimelerde /y/ türemesinin olduğu görülmektedir: dáyire (76-83), vesayireyle (39-11), Ğara İsmayıl (75-29), fayiziynen (72-122), hayde (85-55), Hāliyme (53-5), hāla>hayla (68-15).

h türemesi: Derlediğimiz metinlerde örneğine az rastlanmıştır: (Fa.) enbār< (Ar.) >ambar > hambarda (22-36).

n türemesi: (Ar.) merḥamet > merhamet>merhemend (58-65).

m türemesi: mīm kân (40-8).

1.3.6 Göçüşme

Yöremizde göçüşme olayı pek yaygın olmamakla birlikte zaman zaman görüldüğü anlaşılmaktadır: Eğirdir>Eyridir (72-41), terhis>Tehriz (39-31), ahlat>alhat (54-36).

1.3.7 Hece Düşmesi

ğ, η, h, ve b, ünsüzlerinin düşmesi sonucu sözcükte bir hece azalması ile gerçekleşmiştir: aşağıya>aşaa (51-9), górdúnúz (8-10), ayaama (41-85), ipliini (13-71), yaña>yaa (28-23, ilahi>ilaa (29-26), büyük babañ>böyükbañ (38-49).

Bölüm 3

ŞEKİL BİLGİSİ

2.1 İsimler

2.1.1 İsim Yapım Ekleri

2.1.1.1 İsimden İsim Yapan Ekler

{+IIk}

Bu ek, ünlü uyumuna uygun olarak kullanılmaktadır: hasdalık (43-37), ğışlık (46-56), hazırlık (61-50), samallık (11-44), asgerlik (44-28), gençlik (51-39), dizlik (53-67), başlık (10-72), fidanlık (39-34), hafızlık (50-6); hırsızlık (<hır+suz+lug) (16-60), yolluk (29-14), şóforluk (1-19), çocukluk (8-58), bolluk (10-77), tohumluk (13-98), çamaşurluk (19-140), memurluk (41-36) dürüslük (22-57), ğünlük (39-66).

{+II}

Eski Anadolu Türkçesinde genellikle yuvarlak ünlülü kullanılan bu ek, yöremizde ünlü uyumuna girmektedir: devletli (31-29), emekli (38-9), çeşitli (36-56), bıyıklı (34-29), ğazlı (46-77), akıllı (58-60), ğarşuluklu (35-34), hamurlu (61-26), ğabuğlu (21-266), davullu (26-39), cêvúzlú (21-192), içğülü (11-85), kóylú (51-80), ğózlú (38-95), kóklú (19-65), türlü (59-42), süslü (10-91).

{+sUz /+sIz}

Daday İlçesi ağzında {+sUz} yokluk eki, Eski Anadolu Türkçesindeki gibi genellikle yuvarlak ünlülüdür. Bazen ünlü uyumuna uduurlduğu da görölmektedir:

sessüz (79-15), deliksüz (15-14), ebdessüz (19-129), yemeksüz (15-72), yoksuz “yoksul” (11-15), huysuzdu (14-30), yağsuz (21-209), nāmussuz (22-65), susuz (24-33), ğabuksuz (34-79), rahatsız (78-21), terbiyesiz (85-67), kimsesizler (51-46).

{+cUk}

Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi yuvarlak ünlüdür (Gülsevin,1997, 116): ufacuĸ (18-49), acucuĸ (<az+i+cuk) (21-183), azcuĸ (48-14), öcucuĸ (14-11), daĸarcucuĸ (21-291), Elicucuĸ (25-112), Mehircucuĸ (25-112).

{+duruk}

Metinlerde az rastlanan bir ektir: boyun+duruk>bonduruĸla (8-72), olduruĸ (10-39).

{+IncI}

ĸaçıncı (59-18), birinci (82-17), beşinci (84-6), ikinci (8-11), altıncı (66-13).

{+şer}

ikişer (84-21), ellişer (19-141), beşer (26-9).

{+ÇI}

Bu ek kelimeleri bir meslek adı bildiren isimler yapar. Genellikle tonlu ünsüzle kullanılır.Ünsüz uyumuna her zaman uymaz, ünlü uyumuna uyar: hızmatçı (16-27), açÇı (25-14), icÇi (39-68), yabancı (9-23), loĸantacı (15-30), etfâyeci (19-120), elekci (21-52), mesci (22-11), ormancı (35-15), yardımcı (78-63), yolcu (1-36), topcu (16-14), sütcü (53-33), düĸüncü (54-16), túrkücü (21-127).

{+daş}

arkadaşın (3-19), vatandaş (10-97), ĸardaşıduĸ (12-27).

2.1.1.2 İsimden Fiil Yapan Ekler

{+IA-}

Ölçünlü Türkiye Türkçesinde olduğu gibi işlek bir ektir: başlaylım (1-7), hazırlaylım (2-25), faydalancáysın (4-24), hasdalandı (40-7), kiralamışla (38-85), zayıfladı (51-104), evlendük (11-32), yükleya (13-104), güzelleşdi (55-44), deyerlendürüz (70-43), yerleşdürüdük (76-31), haberleşmeyi (39-38).

2.2 Filler

2.2.1 Fiil Yapım Ekleri

2.2.1.1 Fiilden İsim Yapan Ekler

{-mA}

Bir eylemin sonucunda olan işin adını yapan {-mA} mastar eki, herhangi bir varlık, nesne adı da yapar: banduma (36-104), mıklama (21-192), serme “yufka”, gözleme (59-48), sıkma (75-37), salma (15-58), otuma (49-46), ıslama (67-89), burmalı (20-84).

{-mAk}

Eylem adları yapan bu ekin nesne adları yaptığı da görülür: çakmak (27-62), ekmek (2-24), yemek (86-16); tanışmak (83-38), yapmağ (85-106), içmek (81-84).

{-men}

seçmen (84-66), göçmen (19-45), öğretmen (21-12), eyitmen (38-11).

{-(y)Um}

dönüm (25-92), geçim (56-20), seçimde (71-59).

{-(y)IcI}, {-(y)UcU}

sıkıcı (55-48), yamıcı (85-73), satıcılar (8-57), dondurucu (21-265), okuyucu (43-88), üzücü (85-64).

{-mUr}

Türkçede az kullanılan bir ektir: yâmur (58-87).

{-enek}

gelenek (73-37), derenek (31-68), ödenekleri (71-61).

{-AcAk}

içecek (24-34), yiyecek (26-61), giyecek(24-37).

{-ğun}

Aslında hem geçişli hem geçişsiz fiillere gelerek 'edilgen çatıda -mış' anlamı taşıyan kelimeler türeten bu ek, EAT.'de işlektir (Gülsevin, 1997: 134): yağun (22-107), dutğun (32-12), argun (76-58), olğunlaşdumuş (39-59), darğunuyuz "dargınız" (58-32).

{-mük}

Derlemelerde sadece bir örnekte rastlanmıştır: kesmük (27-67).

2.2.1.2 Fiilden Fiil Yapan Ekler

{-(I)n-}

Bir ünlüyle veya /-l/ sesiyle biten kelimelere edilgen çatı eki olarak /l/ getirilmez, onun yerine dönüşlü çatı eki, edilgen işleviyle kullanılır: yüklenirdi (69-46), toplanudu (10-89), yakalanduk (15-15), bağlanacak (18-86), elenmiş (82-46), okundu (52-41).

{-(I)l-}

Edilgenlik ifade eden fiilden fiil yapan ektir: atıldı (1-17), çevrilmiş (2-31), ğakılmaduğ (10-113), asılıya (16-73), yeñildile (32-52), ğırlı (37-36).

{-(I)ř-}

İşteş çatı ekidir. Bir işin karşılıklı ve birlikte yapıldığını gösterir aynı zamanda bir işin tekrar tekrar yapıldığını bildirir: bayramlaşuruz (70-33), toplaşu (72-143), kaynaşır (8-54), bölüşürüz (27-74), ğuluşerek (55-56), ğaruşduruduğ (30-80).

{-DIr-/ -DUr-}

Ettirgen çatı eki çoğunlukla yuvarlak ünlüdür: durdurula (32-74), çalışdurcoyuz (35-24), bandurusuñ (36-101), otutdurduğmuz (9-40), yetiştirme (7-51).

2.3 İsim İşletme Ekleri

2.3.1 Hal Ekleri

2.3.1.1 İlgi (Tamlayan) Hali

{+Iñ/+nIñ}

orman+ıñ arabaları (1-30), arkadaş+ıñ kitabını (13-63), Süleymen'+ıñ gızı (19-101), sanduğ+uñ inēterini (21-99), mator+uñ parasını (25-102), k̄óy+üñ noqsanı (54-40), bura+nıñ halkı (87-27), ğapı+nıñ öğünü (26-49), keçi+nıñ kılını (29-17), dürü+nüñ máliyeti (43-72), tırafa+nuñ lambası (15-66).

Yazı diline özenen kişilerin ağzında art damak /ŋ/sinin /n/'ye dönüştüğü de görülür: {+In/+nIn} mendil+in ucuna (21-122), hayvannar+ın südünü (61-27),

2.3.1.2 Belirtme Hali

{+I/+U} biçiminde kullanılır. Ünlüyle biten kelimelere eklendiği zaman araya /y/ sesi girmektedir. Üçüncü çokluk iyelik ekinden sonra ad durum eki geliyorsa araya zamir /n/ sinin girdiği de görülmüştür: esgerliyi (48-77), parayı (58-9), doqumayı (14-51), bunnarı (60-19), ipliini (13-71), ğoyunu (61-66), ğózü (16-45).

2.3.1.3 Yönelme Hali

{+A} biçiminde kullanılmaktadır. Ünlü ile biten kelimelere eklendiğinde araya /y/ sesi girmiştir. İyelik üçüncü teklik ve üçüncü çokluk kişisinden sonra ise araya /n/ sesi girmiştir: k̄óye (16-66), tepsie (30-87), taşsie (35-95), çarşuya (41-90), harmana (42-7), altına (10-53), üsdüne (13-89).

2.3.1.4 Bulunma Hali

İsim ya da isim soylu sözcüklere {+dA} durum eki getirilerek kullanılır: emniyetde (19-24), içinde (28-17), evde (30-22), dağlarda (37-8), ramazanda (41-59), bayramlarda (43-26), yanımızda (52-31).

2.3.1.5 Ayrılma Hali

{+dAn} şeklinde kullanılır: yazdan (53-49), damdan (60-24), ilköğuldan (63-5), orlardan (71-27), esgiden (77-41), elinden (84-83), depesinden (1-12), mektepten (19-104).

2.3.2 Çokluk Eki

{+lAr}

okullar (8-18), takılar (7-21), giysiler (8-32), yemekler (49-59).

Bu ekin son sesi genellikle düşmekte, ilk sesi de ünsüz benzeşmesine uğramaktadır: deligannıla (19-52), gadunna (4-17), onnarı (1-20).

2.3.3 Aitlik Eki

{+kI}

Ölçünlü dilde ünlü uyumuna aykırı olarak kullanılan bu ek, Daday ilçesi ağzında çoğunlukla uyuma girer: şindiki (13-104), bizimki (21-252), ileriki (51-59), aşagkı (77-5), başdağı (79-12), o zamanğı (85-58), öteyanğı (11-59).

2.3.4 İyelik Ekleri

1. Teklik Şahıs

{+(I)m/ +(U)m}

Ünlü uyumuna uygun olarak kullanılır: olanım (11-80), başım (14-27), adım (19-5), bubam (32-51), gardaşım (45-9), işim (78-46), şoforum (80-8), gücüm (1-33), sözüm (16-81).

II. Teklik Şahıs

{+(I)η/+(U)η}

İkinci teklik şahsında bu ek art damak /η/ ünzüzüyle kullanılır: öğüzün (81-77), ölün(32-22), altunu (58-35), böyüğbau (38-49).

III. Teklik Şahıs

{+I /+sI/+U/+sU }

Genellikle ünlü uyumuna uygundur: ğardaşı (38-9), yağı (21-258), irmüğü (13-106), ğuyruğu (42-36), nağliyesini (34-76), zelvisi (59-64), turşusu (36-7), ğuzusu (53-17), türğüsü (30-47), kilösu (19-93), madalyâsu (43-19).

I.Çokluk Şahıs

{+(I)mİz / +(U)mUz}

Düz ünlülü sözcüklere yuvarlak ünlülü getirildiği gibi, ünlü uyumlarına uydurulduğu da görülür: yaşantumuz (72-90), ğomşularımız (20-50), erkeklerimiz (21-240), hayvanımız (25-22), evimiz (45-65), lambamız (61-35), bubamız (62-83), ğöyümüz (68-7), düğünümüz (20-42), öğüzümüz (17-41).

II. Çokluk Şahıs

{ +η(I)z / +η(U)z}

Daday yöresinde bu ek art damak /η/ ünsüzüyle kullanılır: kardeşleriñiz (13-60), dedeleriñize (77-41), ğöylüleriñizinen (6-10), ğızıñızdan (21-150), mâşıñız (49-35), malumuğuz (51-31).

III. Çokluk Şahıs

{+IArI, +nArI}

ifadeleri (52-32), liseleri (28-47), ğurşunnarı (2-29).

2.4 Zamirler

2.4.1 Şahıs Zamirleri

I. Teklik Şahıs

ben (14-31), beni (10-20), bana (44-23), bende (16-78), benden (22-47), benim (1-15).

Daday ağzında birinci teklik şahıs zamiri Eski Türkçedeki art damak /ŋ/ sesini koruyarak 'baña' şeklinde de kullanılır: baña (46-54).

Yörede /ŋ/ ünsüzü /ğ/ ünsüzüne dönüşür ve bu ünsüzün de düşmesiyle diftonglu kullanım görülür: baa (16-65).

II. Teklik Şahıs

Birinci teklik şahsında olduğu gibi burda da /ŋ/ li ve diftonglu kullanım vardır: sen (47-22), seni (80-33), sana (31-109), sende (67-49), senden (11-6), senin (50-19), seniğ (19-134), saña (27-44), saa (37-43).

III. Teklik Şahıs

o (40-9), onu (5-34), , onda (42-13), ondan (10-95), onnan (52-41), onun (58-27), ondan sōna (21-14), ondan sōra (48-11).

Eski Anadolu Türkçesindeki 'a' zamirinin yerine günümüz Türkçesinde 'o' zamiri almıştır. 'o' zamiri kullanıldığında da zamir /n/ si yönelme durumundan kaynaklanan art damak /ŋ/sini korumuştur: *a+n+ğa >aña>oña (19-105)

I. Çokluk Şahıs

Ölçünlü dildeki biçimleriyle kullanılmıştır: biz (59-17), bizi (60-63), bize (11-54), bizde (19-90), bizden (72-167), bizim (74-5).

II. Çokluk Şahıs

siz (49-15), sizi (80-29), size (76-82), sizde (86-15), sizin (18-67), siziğ (32-79).

III. Çokluk Şahıs: {o+n+lar>onnar}

Çoğunlukla ünsüz benzeşmesi yoluyla /l/ sesi /n/ sesine değişmiştir: onna (64-55), onnar (71-37), onnarı (39-45), onnara (41-32), onnarda (12-26), onnardan (27-41), onnarıñ (74-13).

Ölçünlü dildeki biçimiyle kullanıldığı da görülmüştür: onları (39-91).

2.4.2 Dönüşlülük Zamiri

Dönüşlülük zamiri ünlü uyumuna uydurularak kullanıldığı gibi, eski Türk lehçelerindeki gibi ikinci hecesinin ünlüsü dar-yuvarlak da kullanılır. Önses /k-/ genellikle /g-/ ye değişir. Ölçünlü dilden etkilenme ile /k-/ sesinin korunduğu da görülür: kendi (7-25), gendi (69-31), gendi (3-15), gendü (80-44), gendü (8-62).

Bu zamir iyelik eklerini ve ad durum eklerini alır: kendim (20-17), kendiñ (85-21), gendüñ (18-98), kendisi (3-11), kendimiz (44-39), kendümüz (77-45), gendimiz (7-47), gendümüz (54-55), kendimizi (81-35), kendine (87-28), kendilerine (87-33), kendüleri (20-56), gendümüzü (2-25), gendüne (10-115), gendümünj (15-78), gendüsü (17-57), gendimüze (18-54), gendümüzünj (20-32), gendüleri (42-18), , gendümüze (63-43), gendüme (62-76), gendüm (65-37), gendünjü (82-78).

2.4.3 İşaret Zamirleri

bunu (11-50), bundan (19-76), bunnan (45-5), bunla (39-85), bunna (41-109), bunnarı (60-49), bunnara (35-40), şunja (48-84), şunnan (65-28), şunna (4-27), (11-10), onnan (51-34), onnarı (53-51),

Daday ağızında kullanılan (şu) işaret zamirinde /u/ sesi genişleyerek o sesine değişmiştir: şo (45-35), şonna (53-51), şorda (16-50), şordan.

Ölçünlü dilden farklı olarak art damak /ŋ/ li kullanıldığı da görülmüştür: buña (14-61), bunuñ (48-50), bunnarıñ (60-30), şunuñ (30-71), oña (21-100), onnarıñ (74-20).

2.4.4 Belgisiz Zamirler

Daday ağzında kullanılan belgisiz zamirler biçim ve kullanışları bakımından ölçünlü dile göre bazı farklılıklar göstermiştir. Belli başlı kullanılanları şunlardır: kimisi (8-39), hepsi (42-8), hepsi (53-20), bi kaç (51-47), filenkesiñ (13-24), falan (18-54), başğa (20-14).

2.4.5 Soru Zamirleri

hañkısını (53-53), nañgi (hangi) (11-60), kimiñ (38-56), neydi (53-21).

2.5 Sıfatlar

2.5.1 Niteleme Sıfatları

esgi düğünne (14-13), ağşap bina (38-91), ğara saban (44-37), altun tabağ (36-44), ğoca ğarı (48-57), ğoca kútúk (58-25), ğara lesdik (82-43).

2.5.2 Belirtme Sıfatları

2.5.2.1 İşaret Sıfatları

Daday ağzında ölçünlü dilde olduğu gibi (bu, şu, o) işaret sıfatları kullanılır. Ama 'şu' işaret sıfatı genişlediği takdirde 'şo' daha uzağı göstermek için kullanılır: o zaman (84-20), şo kóyde (84-32), şordaki tarlayı (32-102), bu ekmek (36-21).

2.5.2.2 Sayı Sıfatları

Sayı sıfatları ve sayı sıfatlarının alt başlığı olan üleştirme sayı sıfatları ile sıra sayı sıfatlarının kullanımları ölçünlü dilden pek farklılık göstermez:

bi kile (5-58), iki ğún (7-49), üç dēne (45-48), on lire (49-28), beş nümere lamba (60-100).

ikişer kişi (84-21), birer ğatır (38-85), ellişer lire (19-141), ikişer gece (21-187),

birinci bayram (4-22), birinci ğiyemeT (27-23), ikinci aharı (60-44).

2.5.2.3 Soru Sıfatları

Ses değişimi dışında ölçünlü dilden pek farklılık göstermez: ğaç ğıram (62-62), ğaç para (72-87), ğaç kişi (25-38), hanki ğız (21-58), hangı hikeyesi (32-87).

2.5.2.4 Belirsizlik (Belgisiz) Sıfatları

Belgisiz sıfatlar nesneyi belgisiz yönden belirten sıfatlardır: filen zamanı (13-26), bi ğún (15-10), bi şeyle (75-43), her bi türlü (59-42), her tarafda (72-156).

2.6 Zarflar

2.6.1 Yer-Yön Zarfları

Fiillerin yerini ve yönünü gösteren zarflardır. Ölçünlü dilden farklı olarak ses değişimlerine uğrayarak kullanıldığı görülmüştür: **dışa** gideyken (45-43), **ařākı** evde duruya (77-51), **ařā** dürterdi (21-256), **geri** yollacağla (60-91), **beri** gelenne (24-33), çaydan **beri** geçdimmiydi (25-63), **yoğarı** çeker (52-36), **bu yağda** vadu (80-40), Ballıdağ'ı **öte** geçince (46-50).

2.6.2 Zaman Zarfları

Eylemin oluş zamanını bildiren sözcüklere zaman zarfı denir. Bölgemizde kullanılan başlıca zaman zarfları şunlardır: **ilkin** oraya getdük (82-17), **sönadan** onna falan da satıldı (56-17), **sōna** gidēdüg (54-21), biz **sōra** aręalarından giderdik (78-57), **zabahlayın** bitidük (32-52), ha **bo ğún** gelürün ha **zabah** gelürün (60- 85), **gine** bitüreceyidi (6-30), **bıldır** da edemedim (45-59), **aşam** oluncağ (21-315), hedi git, **ęalan** (67-92), **artık** gezilmiyo (87-18), **bilmezdüg evvelsi** (30-92), **yērisi ğún** dağa odun hazırlamaya (72-32), **bürgüsü ğún** şu kōy giderdik (52-56), **soğ** evvel beş, om milyara çıkdı (19-70), **ağsam üzeri** bi öreniyin deye gitdim (18-35), **aşam** geliya **zabālayın** gidiya (32-20).

2.6.3 Durum Zarfları

Bir eylemin anlamını nitelik bakımından etkileyen zarflardır. (Nasıl) sorusuna cevap verir: **öle** akdarmalı oldu (13-64), **şöle** vurardım (30-17), **böle** çok şey olurdu (78-44), **güzel** çalışanna bitürüdü (6-28), **güzelce** bıdıyâsun (72-15), ilkökulu **zorunan** bütüdük (64-8), burda **yaluñuz** bi tek ev va (22-67), sulamasını da **gölay** yapıyoruz (55-71), **epeyi** çaba sarfetTik (71-57)

2.6.4 Azlık-Çokluk Zarfları

Sözcükleri azlık-çokluk, miktar ve derece yönünden bildiren zarf çeşididir: **fazla** olmaya (7-29), irmük **fazla** çıkmasıñ (13-109), bu **çok** yemeya (14-61), **çok** uğraşduğ (15-32), **ecük** şey gö (40-65), oğlum **öcük** de baa ve (24-35), **birez** de sen gonus (54-53), **bires** sōna soğur (82-72), şindi **taa** gölay alması (73-28).

2.7 Eylem Çekimleri

2.7.1 Fillerin Basit Zaman Şekilleri

2.7.1.1 Bildirme Kipleri

Şimdiki Zaman: {- (I)yA / - (I)yo}

Derlediğimiz metinlerde -(I)yor'un değışkeleri gözlenmiştir. Ölçünlü dilden farklı olarak /-r/ sesi genellikle erir ve /-o-/ sesi düzleşir: {-yA}.

Şimdiki zamanın {- (I)yA} lı biçimi "Uşak İli Ağızları" nda 3. bölgede, birinci ve üçüncü tekil ile birinci ve üçüncü çoğul çekimlerinde görülmüştür (Gülsevin,2002: 106).

"Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları" ve "Aybastı Ağzı"nda ise {- (I)yA} biçimine üçüncü teklik ve üçüncü çokluk şahıslarında rastlanmıştır (Eren,1997: 70; Aydın,2002: 47).

Daday yöresi ağzında ise, {- (I)yA} biçiminin bütün şahıslarla çekimlerinin olduğu görülmüştür.

1. Teklik Şahıs: {-**(I)yo-m**, -**(I)yo-n**, -**(I)ya-n**}

{-(I)yo-m}: Bu kullanımlarda /-r/ sesi düşmüş ve ölçünlü dilden etkilenme sonucunda birkaç kaynak kişinin ağzında birinci teklik şahıs eki /-m/ görülür: oturuyom (41-31), yürütüyom (71-40).

{-(I)yo-n}: Daday ağzında yaygın olan birinci teklik kişi eki /-n/ dir: ediyon (21-24), atıyon (22-30), gidiyon (58-58), biliyon (61-11).

{-(I)ya-n / -(I)yán}: Burada da /-r/ sesi erimiştir ve /-o-/sesi düzleşmeye uğramıştır: görúyan (11-40), ediyán (16-21), gúdiyan (66-5), uğraşıyan(20-75), yarıyan (48-55), biliyan (64-93), gidiyan (84-87).

Yazı diline özentisi nedeniyle, {-**(I)yor-um**} biçiminin kullanımına da rastlanır: uğraşıyorum (73-7), bakıyorum (2-17).

2. Teklik Şahıs: {-**(I)ya-ŋ** / -**(I)yo-ŋ**; -**(I)ya-suŋ** /-**(I)yo-suŋ**}

Daday ağzında şimdiki zamanın ikinci kişisinde hem iyelik hem de zamir kaynaklı kişi eki kullanılır.

{-(I)ya-ŋ / -(I)yo-ŋ }: Daday yöresinin belirleyici özelliklerinden biri ikinci teklik şahıs ekinin iyelik kaynaklı olmasıdır. İyelik kaynaklı ikinci teklik kişi eki görülen geçmiş zaman ve koşul kipinde beklenirken şimdiki zamanda da karşımıza çıkmaktadır: biliyan "biliyorsun" (31-105), geliyan (49-52), ānayoŋ (76-32), gúluyoy (77-15).

{-(I)ya-suŋ /-(I)yo-suŋ}: Zamir kaynaklı {-sIn} ikinci teklik kişi ekinin Daday ve yöresinde son sesi art damak /ŋ/ sine dönüşür: alıya-suŋ (32-97), ānaya-suŋ (64-46), yeyā-suŋ (67-137), yūseldiyosun (37-59), biliyosun (9-26), gonusuyosun (16-57), geçirúyosun (19-78), gidiyosun (25-121), sürüyósun (59-59), yapıyósun (67-130).

3. Teklik Şahıs: {-**(I)ya**/ -**(I)yá**; -**(I)ya** /-**(I)yo**}

Yöremizde üçüncü teklik şahısta, /-r-/ sesi düşmüştür ve /-o-/ sesi bazen tam bazen de yarı düzleşmeye uğramıştır; {-yor>-yAr>- (I)yA / -(I)yor>-(I)yâ}: veriyo (10-89), oturuyo (31-15), yapıyo (46-34), akıya (1-12), gonuşuya (14-53), oturuya (16-73), atıyâ (58-152), gidiyâ (78-65), oluyâ (74-40), ğarışıyâ (20-41), duruyâ (71-62).

Yazı dilindeki biçimini kullanan kaynak kişiye de rastlanmıştır: çekiyor (55-43), görüyor (73-10).

1. Çokluk Şahıs: {- (I)yo-z /-(I)ya-z}

Zonguldak, Bartın ve Karabük ağızlarında olduğu gibi -(I)yo-z biçiminde kullanımı vardır: çekiyoz (74-12), faydalanıyoz (2-38), yapıyoz (20-38), geçirüyoz (3-20).

ekiyaz (53-20), görüyaz (65-46), uğraşiyaz (11-27), inanıyâz (49-39), yapıyâz (20-83), varıyâz (53-83),

Yazı dilindeki biçimini kullanan kaynak kişiye de rastlanmıştır: çekiyor (55-43), görüyor (73-).

2. Çokluk Şahıs: {- (I)yâ-suñuz /-(I)yo-suñuz}

Çoğu zaman olduğu gibi burada da /-r-/ sesi düşmüştür ve ikinci teklik şahısta olduğu gibi, ikinci çoğul kişi ekinin /n/ünsüzü de art damak /ŋ/ sine dönüşmüştür. Ayrıca /-o-/ sesi bazen yarı düzleşmeye uğramıştır: ğacıyâsuñuz (25-133), biliyâsuñuz (69-33), görüyosuñuz (46-64).

Ölçünlü dile özentisi ile /n/ biçimine de rastlanır: biliyo musunuz (51-33).

3. Çokluk Şahıs: : {- (I)yo-lar/-(I)yola; -(I)ya-la}

{-(I)yo-lar/-(I)yola}

/-r/ erimesi üçüncü çokluk kişi ekinde de görülür: bütürüyola (26-30), ekiyolar (87-28), okuyolar (8-7), öğrediyola (18-27), yapıyola (21-66).

{-(I)ya-la}: Şimdiki zamanın bu çekiminde ünlü üşmesi daha yoğun görülür: bekleyala (16-21), içiyala (28-38), süzülüyala (32-91), kesiyala (34-36), çözüyala(21-278).

Şimdiki Zamanın Olumsuzu

Şimdiki zamanın olumsuz çekiminde bazı örneklerde ölçünlü dilin etkisinde kalındığı görülmüştür. Ancak yöredeki çoğu örnekte de olumsuzluk eki /-mA/ nın genişliğini koruduğu gözlenmiştir.

1. Teklik Şahıs

bilmiyom (5-53), geçiremiyom (7-31), yapamıyon (6-22), götüremeyon (14-33), bilmeyon (17-71), görmeyan (25-99), bilmeyán (82-15), beceremeyan (37-26), gidemeyan (45-51), ğarışmayan (47-53), uğraşıyorum (55-11), yönetiyorum (71-41),

2. Teklik Şahıs

çıkmiyosuñ (43-77), otumayosuñ (21-249), değerlendiremèyosuñ (71-23).

3. Teklik Şahıs:

sürdümeya (11-27), yémeya (14-61), gitmeya (20-37), olmaya (6-15), ermeye (29-29), beyemmeye (84-54).

1. Çokluk Şahıs: {-mA-yo-z / -mA-yA-z}

ekmeyoz (12-30), bilmeyoz (30-46), vemeyoz (74-17), yapmayoz (20-30), yakmayoz (46-21), yapmayaz (20-31), almayaz (20-32), vemeyoz (86-38).

2. Çokluk Şahıs: {-mA-yA-suñuz}

Metinlerimizde örneği azdır: vemāsñuz<ver-me-ya-suñuz “vermiyorsunuz” (58-145). Bunun yanında şu şekilde de geçer: gelmeyosuñuz, bitümeyosuñuz

3. Çokluk Şahıs: {-mA-yA-lAr>-mA-yA-lA}

bırakmıyola (71-45), gelmiyola (78-66), çıkartmayala (20-65), vemeyala (82-79), döğmeyala (84-75), vemeyala (86-38), giymiyolar (87-55).

Geniş Zaman

Yörede geniş zaman eki -Ar, -Ur, -Ir, -r şeklindedir. Bütün şahıslarla çekimlerinde bazen geniş zaman ekinin /-r/ sesinin düştüğü görülmüştür.

1. Teklik Şahıs: {-Ur-Un / -Ar-In, -r-In}

Birinci tekil kişi eki zamir kaynaklıdır: {ben>-vAn>-In}. Geniş zaman eki genellikle yuvarlak ünlüdür. Geniş zaman eki yuvarlak ünlü olduğu için kişi eki de yuvarlak ünlüdür: varun <var-ur-un “varırım” (32-64), dururun (25-97), gonusurun (27-36), alurun (32-13), gelürün (60-86), vörün (19-71), öldürün<öl-dür-ür-ün “öldürürüm” (21-25), bilürün (22-115).

Geniş zaman eki /-Ar/ ve ünlüyle biten sözcüklere /-r/ getiriliyorsa, kişi eki de dar düz ünlü kullanılmıştır: giderin (16-49), ederin (58-121), dutarın (64-72), yirin (32-8).

Ölçünlü dilden etkilenilerek kişi ekinin yazı dilindeki gibi {-Im} biçimine de seyrek olarak rastlanır: gırarım (85-104), çalarım (27-33), bilirim (69-21)

2. Teklik Şahıs: {-Ir-sIn / -Ur-sUñ, -r-sUñ / -r-sIn, -Ar-sIn}

İkinci tekil kişi eki zamir kaynaklıdır {-sIn} ekinin son sesi art damak ɲ'sine dönüşmüştür: garişdurusuñ (21-268), görsuñ (72-182), alusuñ (75-73), gavurusuñ (36-8), harcarsıñ (38-96), gatarsıñ (10-93), elersıñ (40-62), atarsıñ (64-70). bağlasuñ (72-106), dovrāsıñ (72-16).

3. Teklik Şahıs: {-Ar/-Ur, -Ir, -U, -r}

Geniş zaman kipinin /-r/ sesi genellikle düşer: çevürü (79-46), geçürü (10-41), vürü (21-31), gótürü (10-64), alu (13-104), olu (34-30).

Geniş zaman eki /-Ar/ kullanıldığında genellikle /-r/ sesi korunur: vurar (82-69), yıkar (7-10).

Ölçünlü dilden etkilenildiği de görülmüştür: geçirir (78-31).

1. Çokluk Şahıs: {-Ar-Uz /-Ir-Uz, -r-Uz}

Birinci çoğul şahıs eki zamir kaynaklıdır: {biz>-vUz>-Uz}. Daday yöresi ağzında I.çoğul kişi eki genellikle yuvarlak ünlüdür, zaman zaman düz kullanıldığı da görülür: guyaruz (6-28), otürüz (11-29), yaparuz (20-84), baçaruz (21-77), bayramlaşırüz (27-73), yaparuz (33-22), ılıdırüz (40-30), görüz (40-32), vórüz (53-43), giderüz (58-89), yirüz (76-42), ekerüz (86-39), döşērüz (59-53); I. çoğul kişi ekinin seyrek olarak uyuma uydurulduğu da görülür: severiz (2-9), gideriz (7-30), çıkartırız (8-55)

2. Çokluk Şahıs: {-Ir-sİŋIz}

İkinci çoğul kişi ekinin /-n/ ünsüzü art damak /-ŋ/ sine değişmiştir: {-sIn-Iz>sİŋ-Iz}. ettirirsİŋiz (2-52), eklersİŋiz (28-79). Yörede kişi eki yuvarlak ünlülü de kullanılır; ama metinlerimizde örneğine rastlanmamıştır.

3. Çokluk Şahıs: {-Ur-lAr/-Ur-lA; -Ar-lAr/-Ar-lA}

Üçüncü çokluk şahısta ünsüz benzeşmesi ve /-r/ düşmesi görülür: yaparla (10-56), yaçarla (12-23), toplarla (72-89), alula (13-72), oynalla (5-43), golla (21-238), yapalla (68-30), saralla (31-74), dokurlar (79-32), yaparlar (69-35).

Geniş Zamanın Olumsuzu

1. Teklik Şahıs: {-mA-n / -mA-m}

yağman (4-8), gonuşman (14-6), çağırman (30-50), vaman (21-24), beceremen (37-57), bilmen (40-49), gonuşmam (37-57), bilmem (11-79), gelmen (21-23),ğalmāruz (38-87),

2. Teklik Şahıs: {-mAz-sİŋ>-mAs-sİŋ}

tanımassİŋ (5-34), yapmassİŋ (36-90), alamassİŋ (46-46), bulamassİŋ (47-56), bilmessİŋ (58-23).

3. Teklik Şahıs: {-mAz}

olmaz (7-50), inanmaz (16-41), çaldumaz (24-68), yanaşmaz (31-75), bütümez (6-29), beñzemez (21-70), görmeZ (27-43), geçmez (32-17).

1. Çokluk Şahıs: {-mA-y-Uz}

Birinci çokluk şahıs eki genellikle {-mA-y-Uz} biçiminde kullanılmıştır, ancak Kapaklı Köyü Ören Mahallesi'nde ve Köşeler Köyü'nde {-mA-r-Uz} biçimine de rastlanmıştır: bakmayuz (33-16), çıkmayuz (53-43), gullanmayuz (83-105), yapmayüz (59-42), bilmeyüz (18-14), vemeüz (26-77), almaruz (74-51), yimerüz (74-52), bulamaruz (79-67)

2. Çokluk Şahıs: {-mAz-sİŋIz}

İkinci çokluk şahıs eki belirttiğimiz biçimde kullanılır; ama metinlerimizde örneğine rastlanılmamıştır.

3. Çokluk Şahıs: {-mAz-lAr>-mAz-lA}

almazla (10-97), guymazla (25-63), vemezle (58-36), demezle (83-99).

Görülen Geçmiş Zaman

Daday yöresi ağzında görülen geçmiş zaman ekleri {-dU/-dI} şeklindedir. Yöremizde bu ekin farklı fonetik şekilleri de görülmektedir.

1. Teklik Şahıs: {-dUm/-dIm}

Görülen geçmiş zamanın I. tekil kişi ekinin ünsüzü ünsüz uyumuna girmez: bıraktım (3-10), çalışdım (15-8), ayrıldım (16-5), yutdum (14-7), gıydum (16-88), unuTdum (31-51), dutdum (35-12), górdüm (8-35), kúsdüm (9-12), gútdüm (15-7), gótdüm (62-13).

2. Teklik Şahıs: {-dUŋ/-dIŋ}

Görülen geçmiş zamanın II. tekil kişi eki Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi art damak /ŋ/ siyle kullanılmaktadır: eTdiŋ (16-51), galdıŋ (18-87), vediŋ (32-

42), dutduñ (58-74), vurduñ (63-27), aluduñ (56-19), işliyoduñ (8-73), soyduñ (16-76).

3. Teklik Şahıs: {-dI/-dU}

Ünlü uymuna uygun olarak kullanılmaktadır: oldu (59-19), vurdu (66-71), gaçudu (64-74), döğúldú (85-104), indídú (11-10), dóğdü (25-140), gútdú (35-56), deyişdi (8-18), bitdi (10-25), yetişdi (15-80).

1. Çokluk Şahıs: {-dUk / -dUg}

Görülen geçmiş zamanın birinci çokluk eki genellikle yuvarlak ünlüdür: dutduğ (34-8), satduğ (33-8), yazduğ (35-28), başladığ (54-6), geldúğ (25-126), çēğúrdúğ (37-55), serdúğ (58-25), yeñildúğ (72-88), geyindúğ (21-63).

Ölçünlü dilden etkilenilerek bazen ünlü uyumuna uyduğı da görülür: bitirdik (7-47), gezdik (2-30), temizledik (8-11).

2. Çokluk Şahıs: {-dI-ñIz}

İkinci çokluk {-nız} şahıs ekinin /-n/ ünsüzü art damak /-ñ/ ünsüzüne değışme göstermiştir: yaşadınız (8-58), yeñdiniz (72-88), geldiniz (25-122).

3. Çokluk Şahıs: {-dU-lAr/-dU-lA,-dI-lAr/-dI-lA}

Üçüncü çokluk şahıs ekinin /-r/ sesi çoğunlukla erimiştir: godula (15-66), vurdula (16-96), ğapadula (18-75), ğuşadula (34-66), gútdúle (39-16), çekdúdüle (48-74), gútdúle (60-42), górdúle (21-86), atlatdıla (60-65), dediler (44-9), yaptılar (50-11).

Görülen Geçmiş Zamanın Olumsuzu

1. Teklik Şahıs: {-mA-dIm}

gitmedim (22-113), vemedim (32-85), etmedim (49-15), ğoşmadım (5-13), oğmadım (14-7), çalışmadım (24-39), yapmadım (25-45).

2. Teklik Şahıs: {-mA-dIn}

olmadı (48-13).

3. Teklik Şahıs: {-mA-dI}

ğalmadı (22-20), bitmedi (28-19), göndermedi (30-94).

1. Çokluk Şahıs: {-mA-dUk/-mA-dUg, -mA-dIk/-mA-dIg}

yatmaduk (1-30), yaşamaduk (11-82), almaduk (21-124), ğalmaduk (82-47), gitmeduk (4-7), ğormeduk (10-44), okuyamadık (2-7), yaşamadık (41-64), bulamadık (10-120).

2. Çokluk Şahıs: {-mA-dI-ηIz}

utanmadınız (58-145), ğormediniz (8-58).

3. Çokluk Şahıs: {-mA-dI-lAr/-mA-dI-lA}

vemedile (15-19), etmedile (21-89), almadıla (67-101), bıraktımdıla (71-42), yapmadıla (17-73).

Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zamanın çekimlerinde ölçünlü dilden pek fark yoktur. İkinci tekil ve ikinci çoğul şahıs eklerinde art damak /-η/ si kullanılmıştır ve üçüncü çoğul şahıs ekinin /-r/ sesi düşmüştür. Ünlü uyumuna uygun olarak kullanılır.

1. Teklik Şahıs: {-mIş-I-yIn/-mIş-I-yIm}

Eski Anadolu Türkçesindeki birinci teklik kişi eki {-vAn}'nın ön sesinin /-y/ ye dönüşmüş biçimi olmalıdır (Aydın, 2009; 64): yazılmışıyım (41-7), yakmışıyım (30-74), yapmışıyım (39-36), gitmişiyim (62-58).

2. Teklik Şahıs: {-mIş-sIη>-mIssIη}

gitmissiη (55-55), etmissiη (60-80).

3. Teklik Şahıs: {-mIş / -mUş}

vemiş (38-27), gelmiş (43-19), dövürmüş (58-42), döndümüş (53-76), ölmüş (81-60).

1. Çokluk Şahıs: {-mİş-Iz /-mİş-Uz}

etmişüz (71-57), varmışız (18-25).

2. Çokluk Şahıs: {-mİş-sİnIz>-mİssİnIz}

gelmissiniz (58-149).

3. Çokluk Şahıs: {-mİş-lAr / -mİş-lA}

sıvamışla (12-15), yapmışla (21-275), vemişle (46-65), yemişle (79-43),
ğomuşla (24-26), dutmuşla (25-72), düşmüşle (84-37), dökmuşle (48-5).

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Olumsuzu

Derlediğimiz metinlerde olumsuz çekimin birinci ve ikinci tekil kişi çekimi yoktur: ağlamamış (21-56), çalınmamış (25-73), olmamış (43-76), gurulmamış (44-22), gelmemiş (79-41), görmemiş (83-86), yazdumamışla (48-58).

Gelecek Zaman

1. Teklik Şahıs: {-AcAyIn (<-AcağIn<-Acak-In)}

Geniş zaman, şimdiki zaman ve öğrenilen geçmiş zamanda olduğu gibi gelecek zamanın birinci tekil kişi eki {-ın} dır: geçinceyin (15-40), gıyacayın (16-85), danıccayın (18-30), satacayın (64-88), öğreneceyin (32-99), yollaycáyın (19-66), yatacáyın (21-62).

Konuşmacı kendisi için de birinci çoğul kişi ekini kullanmıştır: bas cuz “basacağız” (86-5).

2. Teklik Şahıs: {-AcAñ(<-Acak-I-ñ) / -AcAy-sİñ(<-AcAk-sIn)}

Gelecek zamanın ikinci tekil kişi eki olarak hem iyelik kaynaklı {-(I)ñ} hem de zamir kaynaklı {-sİñ(<-sIn)} kullanılmaktadır: soracañ (57-5), duracañ (67-64), yapacañ (72-33), gideceñ (64-58), geçeceñ (72-46), gezceñ (81-57); giyeceysin (4-36), donduráceysin (21-192), gótürceysin (32-54), bulacaysin (35-21), yapcaysin (10-69), açacáysin (13-47), gıyacáysin (40-18).

3. Teklik Şahıs: {-AcAk/-cAk, {-AcAg/-cAg}

oturcak (19-132), bulacak (21-211), yatacak (81-54), vēcek (34-62), yakacak (18-70), yapduracağ (13-81), açacağ (35-45), durcağ (49-47),

1. Çokluk Şahıs: {-AcAyUz<-Acak-Uz}

Birinci çoğul kişi eki yuvarlak ünlölüdür: yapacayuz (23-22), savuracâyuz (5-57), yaşacâyuz (11-27), satacayuz (18-66), bekleyceyüz (19-106), veyceyüz (21-103), oynácâyuz (32-50), çalışdurcoyuz (35-24).

2. Çokluk Şahıs: {AcAysIñIz<-AcAk- sIñIz}

geçireceksiniz (13-62), alacaysınız (66-10).

3. Çokluk Şahıs: {-AcAk-lAr /-AcAkIA}

yapacağla (19-86), alıcağla (21-42), galduracağla (60-85), alcağla (67-133), yapacağla (18-87), ödeycekle (72-122).

Gelecek Zamanın Olumsuzu

Bu örnekte /-ğ/ sesi /-y/ sesine dönüşmüştür: yazmacaysın (60-19).

2.7.1.2 Tasarlama Kipleri

Emir Kipi

Bu kip hareketin yapılmasını emirle ifade eder. Üçüncü teklik şahıs emir kipi art damak /-ñ/ siyle kullanılmıştır. Daday ağzında emir kipinin çekimi aşağda gösterildiği gibidir.

Hem emiri hem de isteği karşılamaktadır.

1. Teklik Şahıs: {-Aym}

dēyin "diyeyim" (19-100), gósderiyin (20-76), varyım (21-45), yapıym (32-17).

2. Teklik Şahıs: Eksizdir

vur (42-38), ve (21-152), gel (35-46).

3. Teklik Şahıs: {-sIn / -sIn}

çıkışın (42-28), barışsın (32-79).

1. Çokluk Şahıs: {-AlUm}

gelelim (10-14), bölelim (67-142), alalım (21-60) sarılalım (36-60).

2. Çokluk Şahıs: {-In}

yakın (22-96), alın (25-123), geçiniş (31-12), çıkışın (58-140).

3. Çokluk Şahıs: {-sUn-lAr}

bilmesinle (24-27),

Emirin Olumsuzu

alma (49-15); duymasın (10-23), çıkmasın (13-110); görkmaş (16-101), sıkılmaş (38-86).

Dilek-Şart Kipi

Dilek-şart kipinin çekimi ölçünlü dilden pek farklılık göstermez. İkinci tekil ve ikinci çoğul şahıs eklerinde art damak /-n/ kullanılmıştır. Üçüncü çoğul şahıs ekinin de son sesi erimiştir.

1. Teklik Şahıs: {-sA-m}

öğretsem (60-80), desem (72-63), okusam (14-34).

2. Teklik Şahıs: {-sA-n}

eksen (19-39), görsen (46-12), yüklesen (56-49), asılşan (64-32), satsan (56-19).

3. Teklik Şahıs: {-sA}

başsa (19-91), vursa (63-46), girilsa (72-151), görse (77-27), gelse (31-83).

1. Çokluk Şahıs: {-sA-k}

gitsek (32-9), bulsağ (43-52), uyusağ (10-121).

2. Çokluk Şahıs: {-sA-nIz}

geşseñiz (25-121), sorsañız (77-41).

3. Çokluk Şahıs: {-sA-lAr /-sA-lA}

etsele (72-78), gelsele (77-48), ğaldusala (21-207), baqsala (35-55).

Dilek-Şartın Olumsuzu

vermesem (49-28), sıĝmasağ (25-11), olmasa (84-93), yapmasağ (61-76), geçmeseniz (25-121).

Gereklilik Kipi: {-mAlI /-mAk lâzım}

Derlediğimiz metinlerde bütün kişilerle çekimlerine rastlanmamıştır: yollamalı (25-130), vamalı (16-51), inanmamağ lâzım (28-77).

2.8 Ek-Fiil

İsim ve isim soylu sözcüklerin yüklem görevinde kullanılmasını sağlar. Daday ağzında diğer Anadolu ağızlarında olduğu gibi ölçünlü dile göre bazı ses farklılıkları dışında bir ayrılık yoktur. Ancak birleşik çekimli eylemlerde de olduğu gibi ek-fiilin görülen geçmiş zamanın üçüncü tekil şahsında da /-n/ sesi kullanılmıştır.

2.8.1 Ek-Fiilin Geniş Zamanı-Şimdiki Zamanı

1. Teklik Şahıs: {-yIn / -In}

Zamir kaynaklı kişi ekleri ile çekimlenen diğer fiillerde olduğu gibi, ek-fiilin geniş-şimdiki zamanının birinci tekil kişi eki {-In} dir. Ünsüz ile biten sözcüklerde birinci tekil kişi ekinin {-yIn} olduğu anlaşılmaktadır. Bu da {ben>-vAn>-yAn>-yIn} gelişiminin sonucu olsa gerektir: hasdayın (45-60), yorgunuyun (10-121), sayĝiluyun (11-95),

2. Tekil Kişi: {sen>-sIn>-sIn}

çocuĝusuñ (25-89), adamsıñ (46-41), ortağsıñ (58-147).

3. Teklik Kişi

hasda (24-29), va (56-9).

1. Çokluk Kişi: {-yUz / -Uz}

Birinci çoğul kişi eki genellikle yuvarlak ünlüdür. Eski Anadolu Türkçesindeki {-vUz} biçiminin {yUz} biçimine dönüşmüş olduğunu düşünmekteyiz: kóydeyiz (78-5), burdayız (51-14), gardeşiyüz (20-10), varuyuz (76-14).

2.8.2 Ek-Fiilin Görülen Geçmiş Zamanı

Derlenen metinlerimizde bütün şahıs çekimlerine yer verilmiştir.

1. Teklik Şahıs: {-dI+m}

Van'daydım (67-37), yaşımıdaydım (67-48), sáneyideydim (46-28),

2. Teklik Şahıs: {-dI+η}

nerdeydiñ (73-50).

3. Teklik Şahıs: {i-di-n}

öyleydin (63-12), varıdın (45-45), góyneyidin (53-66), yoğudun (63-38).

1. Çokluk Şahıs: {-dIk}

kişiydik (78-13), yerindeydik (78-69), galabaydık (78-13).

2. Çokluk Şahıs: {-sIηIz}

yaşınızdasıñız (22-48), nesiniñiz (49-16).

3. Çokluk Şahıs: {-lAr+dIr}

yerlerdir (10-123),

2.8.3 Ek-Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zamanı

Metinlerimizde ikinci tekil ve üçüncü çoğul şahıs örneklerine rastlanmamıştır.

1. Teklik Kişi: {-mIş+yIn}

avanaqmışıyın (44-11).

3. Teklik Şahıs:

Genellikle üçüncü tekil kişi çekiminde ek-fiil korunup, ünlü uyumuna uydurulmaktadır: parasıymış (58-39), yoğumuş (30-56), bolumuş (38-84)

1. Çokluk Şahıs: {-mİş+İz}

varmışız (18-25),

2. Çokluk Şahıs: {-mİş+sİnİz}

şanslıymışsınız (46-72).

2.8.4 Ek-Fiilin Şartı

Metinlerimizde ek-fiilin bütün kişilerle çekimi bulunmamaktadır.

3. Teklik Şahıs

neyse (21-170), oysa (58-38), galabaysa (13-95).

1. Çokluk Şahıs

burdaysak (23-42)

Ek-Fiilin Birleşik Çekimi

Tahmini bildirmek için ek-fiilin belirsiz geçmiş zamanlı çekimi üzerine bildirme eki {dİr} gelebilmektedir. Bildirme ekinin son sesi /-r/ genellikle yöremizde erimektedir: yoğumuşdu (45-40), yaşlarımdaymışıyundu (16-59), varumuşuyundu (14-55).

2.8.5 Ek-Fiilin Olumsuzu

Ek-fiilin olumsuzu deyil (<değil) koşacıyla sağlanır: alan elden deyiliyin (19-98), sağ deyil (14-58), öyle diri deyiliyüz (32-39), biz çoğuş deyiliyüz (16-32), şindiki gibi deyilidi (17-34), hiç bi şey menşür deyilidi (19-54), gafam tam deyil tabi (24-13), şindi öyle deyil (25-86), heni iş bitmiş deyil (28-45), Vallaa yalan deyil (30-62), çok gıymetlidü az filen deyil (31-63), annatmaynan filen bitecekleyin deyil (38-73), oğdar deyil (45-21), sedece bizim kıyde deyil (51-80), deyilidin (54-35).

2.9 Fiillerin Birleşik Zaman Çekimleri

2.9.1 Hikâye

Hikâye çekiminin üçüncü kişisinde /-n/ kullanılmaktadır. Daday ağzının belirleyici özelliklerinden bir tanesidir.

2.9.1.1 Geniş Zamanın Hikâyesi

Geniş zamanın hikayesinde birinci, ikinci üçüncü tekil şahıslar ve birinci çoğul şahıs yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

İkinci tekil ve ikinci çoğul şahıs ekinin art damak /ŋ/si ile kullanıldığı görülmüştür.

1. Teklik Şahıs: {-Ur-U-dUm}

ğazanudum (11-68), ğızdırıdum (16-35), doğurdum (29-10), ğaçırudum (42-20), yatırudum (50-18), aludum (62-36).

2. Teklik Şahıs: {-U(r)-U-dUŋ}

oturudun (46-38), aludun (60-80), ğaludun (17-29), uğraşudun (53-38).

3. Teklik Şahıs: {-UdU(n) <-Ur i-di(-n)}

oludun (54-20), ğurududun (82-26), ğonuşudun (63-25), oğunudu (56-31), aludu (47-40), oludun (76-23).

1. Çokluk Şahıs: {-ArdUk< -Ar i-dük / -IrdUk<-Ir i-dUk}

giderdük (11-37), ğúderdük (15-47), vèrúdüđ (16-53), düzlèdüđ (17-16), gidèdüđ (32-34), alıduğ (35-52), yakarduk (37-20).

2. Çokluk Şahıs: {-Ar-dİŋIz}

yıkardıŋız (54-54).

3. Çokluk Şahıs: {-ArlArIdI / -AllArIdI(<-Ar/-Ir-lAr i-di)}

oyunları (4-20), bekleleridi (5-57), çağuruları (5-9), dikelleridi (10-39), gezelleridi (12-21), atuludun "atılırdı" (54-22).

2.9.1.2 Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Şimdiki zamanın hikayesinde üçüncü çoğul şahıs hariç diğer bütün şahıslar yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

1. Teklik Şahıs: {-(I)**-yo-dUm}**

duruyodum (13-54), biliyodum (21-198), yapıyodum (67-46), galıyodum (71-37), bakıyodum (25-53).

2. Teklik Şahıs: {-(I)**-yo-dU-η}**

işliyoduη (8-73), dolduruyoduη (72-34).

3. Teklik Şahıs: {-(I)**-yo-dU-n/{-**(I)**-yo-dU/-yA-du}**

oluyodun "oluyordu" (54-43), dutuyodu (64-66), oluyodu (67-24), görüyodu (20-8), ısırıyodu (31-52), yanaşmayadu (22-117).

1. Çokluk Şahıs: {-(I)**-ya-dUk /-**(I)**yo-dUk}**

dutuyoduğ (1-31), oturuyoduğ (55-19), yapıyâduğ (13-14), yakıyâduğ (54-49), goşuyoduğ (73-17).

2. Çokluk Şahıs: {-(I)**yo-dU-ηUz}**

gidiyoduηuz (30-8).

3. Çokluk Şahıs: {-(I)**yo-lar i-di}**

yapıyoları (26-17), sayyaları (72-83).

2.9.1.3 Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Metinlerimizde ikinci teklik ve üçüncü çokluk çekimlerine rastlanılmamıştır. Birinci ve ikinci çokluk çekimlerinde yuvarlak ünlülü kullanılmıştır, üçüncü teklik şahısta ise nadir olarak rastlanmıştır.

1. Teklik Şahıs: {dI**-y-d**I**m}**

yapdıldım (3-13).

3. Teklik Şahıs: {-dI-y-dI/-dI-y-dIn}

aldıydı (1-35), çıkdıydı (19-62), bağladıydı (20-61), yetişdiydi (11-80), bitdiydi (19-33).

1. Çokluk Şahıs: {-dU-y-dU-k}

aldıyduğ (38-75).

2. Çokluk Şahıs: {-dU-y-dUŋUz}

oğıduyduğuz (22-6).

2.9.1.4 Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Metinlerimizde ikinci tekil, birinci ve ikinci çoğul örnekleri kullanılmamıştır.

1. Teklik Şahıs: {miş-dim}

evlenmişdim (39-31).

3. Teklik Şahıs: {-muş-du}

yapmuşdu (30-45), kesmüşdü (21-126). gelmemişdi (51-66).

3. Çokluk Şahıs: {-miş-ler-idi}

Üçüncü çoğul şahsın çekiminde ek-fiil korunmuştur. içmişleridi (84-38).

2.9.1.5 Gelecek Zamanın Hikâyesi

Derlemelerimizde ikinci ve üçüncü çoğul şahıs örneklerine rastlanmamıştır.

1. Teklik Şahıs: {-AcAk i-di-m> -AcAydIm}

deyceydim (44-25), çalacaydım (58-169), yazacaydım (36-71),

2. Teklik Şahıs: {-AcAk i-di-ŋ>AcAydIn}

veceydiŋ (32-29).

3. Teklik Şahıs: {-AcAk i-di>-AcaydI}

gitceydi (1-28), vereceydi (19-143), keseceydi (58-164).

1. Çokluk Şahıs: {-AcAk i-dUk>AcAydUk}

ısmallacayduğ (58-133).

2.9.1.6 Şartın Hikâyesi

Daday yöresinden derlediğimiz metinlerimizde birinci ve üçüncü tekil şahıs çekimlerine yer verilmiştir.

1. Teklik Şahıs: {-sA-y-dIm}

olsaydım (67-34).

3. Teklik Şahıs: {-sA-y-dI/-sA-y-dIn}

olsaydın (21-20), etmeseydi (32-23).

2.9.1.7 İsteğin Hikâyesi

Yalın çekimde kullanılmayan istek kipi eki {-A} birleşik çekimde karşımıza çıkmaktadır.

1. Teklik Şahıs: {-A i-di-m>-AydIm}

olaydım (<ol-a i-di-m) (36-79), soraydım "sor-a i-di-m) (36-82).

3. Teklik Şahıs: {-A i-di>-AydI}

bozulaydı (81-31), duráydı (32-29), dokunáydı (58-15).

1. Çokluk Şahıs: {-A i-dUk>-AydUk}

gideydúđ (32-67).

2.9.2 Rivayet

Derlediğimiz metinlerde rivayet birleşik çekiminin sadece üçüncü tekil ve üçüncü çoğul örneklerine yer verilmiştir.

2.9.2.1 Geniş Zamanın Rivayeti

{-Ar i-miş>-ArImIş}

giderlerimiş (5-62), derlerimiş (22-120), döğerlerimiş (34-31), edēlerimiş (54-32), görerlerimiş (76-49), yakarlarımış (73-48), sarallarımış (34-57).

2.9.2.2 Şimdiki Zamanın Rivayeti

{-(I)yo i-miş>-(I)yomuş; -(I)ya i-miş>-(I)yAmIş}

yazıyomuş (58-38), geliyamuş (35-22), ğazıyâmuş (84-34), yatıyâmuş (16-70), geçiyâmuş (20-90).

dikiyalarımış (73-21), soruyalarımış (34-58), (19-71).

2.9.2.3 Gelecek Zamanın Rivayeti

{-AcAk i-miş>-AcAymIş}

üzeceymiş (58-162), alcaklarımış (21-27).

2.9.2.4 Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

gitmişimiş (37-23), gelmişimiş (52-11), ilerlemişimiş (28-76), almışımış (58-24)

2.9.3 Şart

Derlediğimiz metinlerde şart birleşik çekiminin sadece geniş zamanın şartında bütün kişi çekimleri bulunmaktadır.

2.9.3.1 Geniş Zamanın Şartı

1. Teklik Şahıs: {-Ur i-se-m> -UsAm; -Ar i-se-m> -ArsAm}

bulusam (72-45), dersem (22-93), búlüseme (30-96), gidersem (32-80), düşersem (64-95).

2. Teklik Şahıs: {-Ur i-se-η>-UsAη; -Ar i-se-η>-ArsAη}

dersen (8-15), vêrúsen (19-71), giderseη (47-32), ekersen (74-11), bulursan (81-79), alusan (4-36).

3. Teklik Şahıs: {-Ur i-se->-UsA; -Ar i-se->-ArsA}

durarsa (11-29), yağarsa (13-97), ederse (49-14), olusa (25-76), gelüse (26-45), yeñilise (31-73).

1. Çokluk Şahıs: {-Ur i-se-k>-UsAk; -Ar i-se-k>-ArsAk}

górersek (11-66), ekersek (56-37), çekersek (64-95), bulusak (53-64).

2. Çokluk Şahıs: {-Ur i-se-ñiz>-UsAñIz; -Ar i-se-ñiz>-ArsAñIz}

vêrúseniz (21-25), gelúseniz (33-42), isterseñiz (42-17).

3. Çokluk Şahıs: {-Ar-ler i-se-}

derlerise (13-29), giderlerise (20-78).

2.9.3.2 Şimdiki Zamanın Şartı

Derlediğimiz metinlerde birinci teklik ile birinci ve ikinci çokluk kişi örnekleri bulunmamaktadır.

2. Teklik Şahıs: {-(I)-yor i-se-ñ>-(I)yosañ}

yapıyosañ (30-87), çalışmıyosañ (80-45),

3. Teklik Şahıs: {-(I)-yor i-se>-(I)yosa}

düşüyosa (21-187).

3. Çokluk Şahıs: {-(I)-yor-lAr i-sA>-(I)yolarsa}

satıyolarsa (87-30).

2.9.3.3 Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

Derlemelerimizde sadece üçüncü teklik kişi örneği bulunmaktadır.

3. Teklik Şahıs:

birikdiyse (38-53), vedyise (53-5), yandıysa (20-86), başladıysa (21-12), görkduysa (60-24).

2.9.3.4 Gelecek Zamanın Şartı

Metinlerimizde zamanın şartının da sadece üçüncü teklik kişi örneği bulunmaktadır.

içileceyse (21-110), sürúcekse (8-77), nolacaysa (21-153).

2.10 Birleşik Fiiller

Birleşik fiilleri iki ana başlık altında verebiliriz: isimlere gelen yardımcı eylemlerle kurulanlar ve fiillere gelen yardımcı fiillerle kurulanlar.

2.10.1 İsimlere Gelen Yardımcı Fiillerle Kurulanlar

ad+yardımcı eylem şeklinde kurulur.

al-: gelin al- (13-31), ebdes al- (64-24), ataş al- (21-248), kız al- (83-34).

et-: inkâr et- (52-17), ğabul et- (53-10), yardım ed- (5-11), asgerliy et- (9-20), baş et- (11-78), ekmey et- (10-81).

ol-: emekl ol- (6-16), asger ol- (8-26), hanım ol- (10-79), ilazım ol- (16-54).

sür-: dúĝen sür- (27-59), çif sür- (28-24), sap sür- (59-8).

2.10.2 Fiillere Gelen Yardımcı Fiillerle Kurulur

b)asıl eylem+yardımcı elem: Asıl eylem ünlü ulaç ekini alarak tezlik, yeterlik, sürerlik eylemlerine bağlanır.

Derlediğimiz metinlerde yeterlik ve tezlik yardımcı fiilleri sıkça kullanılırken süreklilik örneğine sadece bir metinde rastlanılmış, yaklaşma yardımcı fiiline ise hiç yer verilmemiştir.

Yeterlilik:

dönüştürebilir (<dönüştür-e bil-ir) (71-52), olmuyâbülüyö (55-25), verebilürün (57-5), görebúldúĝún (63-40), gidebúlúsek (64-94), dönebúlürler (71-30), sorabúlúsek (72-62), sayabúldúĝúm (73-40), alabúlúseñ (77-14).

Yeterliliğin Olumsuzu

Yeterliliğin olumsuzunda kullanılan yardımcı fiil "u-" du; ünlü, ulaç ekiyle kaynaşmaktadır. (yap-a u-maz>yapamaz / yapamaz (i)- se-k> yapamazsak > yapamassak) yapamassak (14-11), bilemeyân (14-7), alamazdıĝ (87-56).

Tezlik:

çekivemiş (<çık-ı ver-miş) (37-37), deyvemiş (58-47), sürüvemiş (38-27). gelivemeya (60-85), inmeyve (30-6), gidivörüdüm (30-63). aliveremezleridi (74-21).

Süreklilik:

dura go (<dur-a go!) (37-46).

2.11 Fiilimsiler

2.11.1 İsim Fiiller

Yöremizde kullanılan isim fiil ekleri ölçünlü dildeki kullanımlara büyük ölçüde uygunluk göstermiştir. İsim fiille kurulan nesne adları yöremizde ölçünlü dilden fazladır. Bkz. fiilden isim yapan eklerle.

{-mA}: gıyı dutması (17-41), vurmaya başlaya (58-146), doğramaya başladıla (60-90), yatmaya böyle gelüleridi (61-58), hayvan satmaya giderdüğ (63-43), birez uyanmaya başladı (67-57), göçmeye başladı (71-48), gışın yimeye (86-34).

{-mAğ}: oranı işi saymakla (6-31), hayvan satmak zorunda galyoz (26-28), dürüs yaşamak (50-22), fırında çalışmağ (81-68), işini ayarlamak zorunda (85-109), bunnan hayvan beslemek (51-30), gine yemek veridüğ (59-15).

{-Iş}: yiyiş yarıya düşdü (77-47), dışardan hayvan gelişi (51-59).

2.11.2 Sıfat Fiiller

{-AcAğ}: galacak yer varsa (69-50). Bu sıfat fiil eki kalıcı adlar da yapar: öyle yiyecekler yapallarıdı (56-36), yiyecek yok, içecek yok, giyecek yok (24-37).

{-dIk}, **{-dUğ}**: Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi yuvarlak ünlülü de kullanılır; ama uyuma girdiği de görülür: istedüğünüz (76-82), çam işde gördüğün çam (4-26). gördüğünüz (32-5), gördünüz gibi (8-10) hiç bi iş yaptığım yok (18-81), herge göduğün (4-14), yüksek olduğundan (8-42),

{-An}: gelen geçen yolculara (36-81), asgere gidene ğadar (39-12), geride ğalan yedi kilometresi (51-9), bi davlum ğótürvörüdü çaruk dikerdi hedi git ğalan (67-92), onu yapan oluya (86-46).

{-mAz}: Selalmaz (21-72), asgere gitmezden önce (15-45), milletde birbirine birez isdememezlik ğırğınnuk var (26-31).

{-mİş}: biliyâsunuz o gelmiş geçmiş ğunner (49-9), dolmuş çıkdı (73-22).

{-Ur}: uşakla bakıya bi gelúrúm yok (48-56).

{-AsI}: {-AsI} ortaç eki yönelme durum ekiyle birlikte ulaç kurar : şarteli **çağasıya** her taraf aydınnık (15-67), **doldurasıya** işdi **ğótúresiye** şöyle geldúğ bi yerde eyleneğ (25-132), Yēni orda bi yereden alınmış bizim biz **varasıya** (28-36), Fişek vurardım he işde yağ **olasıya** vurarduk (29-8), Bi ğayıntam varıdı neyle deyveyin saa dağdan, çifden **gelesiye** öğúne inerdúğ (30-5).

2.11.3 Zarf Fiiller

{-A}: Ölçünlü Türkiye Türkçesinde olduğu gibi ikileme ve ulaçlı birleşik eylemlerde görölür: vura vura (65-56), çeke çeke (30-37), bata bata (59-22).

{-ken}, **{-kan}**: Ek-filin ulaç ekidir: deyeyken (60-65), gideyken (61-59), yaşımızdayken (62-81), yoğukan (68-19), yazarkan (79-17), ordaykan (79-62).

{-ib}: ğatıb (13-80).

{- IncAk}: {- IncA} ulaç ekinin ok/ök pekiştirme edatıyla kaynaşmış biçimidir: varıncağ (21-93), çıkıncağ (59-16), alıncağ (71-48), ölüncek (59-26), sürüncek (59-59), gelincek (61-81), gidincek (62-42), delininceg (18-78).

{-IncA}: hazırlayınca (20-16), yapınca (21-68), geçince (22-42), ğirince (23-34), ğaçurunca (31-14), ğuruyunca (38-96), sönünce (46-21), ğótürünce (73-30).

{-Ip}: ğıyıp (58-123), alıp (71-42), çekip (60-17), geçip (70-33), oğuşladdurup (79-34).

{-AlAk (<ArAk)}: bakalakdan (49- 28), olalak (59-51), yörüyelek (15-45).

{dikca} / {dUkca}: Eski Anadolu Türkçesindeki gibi yuvarlak ünlülü biçiminin korunduğu da görülür: gitdikce (51-47), atladıkca (2-35), basdukca (37-49), sarıldıkca (11-96), zayıfladıkca (43-71), basduğmuzu (16-45), yapduğum (1-7), vedüğü (22-31), aldığımızda (25-103).

{-dUğUndAn (<dUk+U+n+dAn)}: olduğundan (69-45), satduğundan (79-53), öldüğünde (84-30), alıvedüğünden (11-19).

2.12 Edatlar

Tek başlarına bir anlam ifade etmezler başka bir kelimeyle kullandıkları zaman anlam kazanırlar.

Daday ağzında kullanılan edatlar aşağıdaki gibidir:

ğada: Ölçünlü dildeki "kadar" edatının bölgemizde /k->ğ/ değişimine uğradığı görülür ve sözcüğün son sesi de düşer: bu ğadar (52-35), bu zamana ğadar (3-25), esgiyene ğada (4-36), açık ğalmaycağ ğada (114-36), buğada bi iş (77-40), buğda (23-35), elimizden geldüğü ğaderi (65-12).

deye (<dè-y-e): Daday ağzında "diye" edatının yerine kullanılmıştır: ticeret yapıyon deye (67-24), ormanda çalışıyaz deye (70-8), yalunuzuyun deye (16-43).

keri (<kerü): Eski bir edattır. Divanü Lûgat-it Türk'teki gibi ön ses korunur: "sonra" edatının yerine kullanılmıştır: çıkdukdan keri (73-23), yapdukdan keri (53-47).

için (<uç+ı+n): Neden bildiren edattır: olduğum için (55-15), onun için alduduk (62-92), ğırsal yer olduğü çün (78-65), yapmağ için (31-75), onun için (62-30).

-nAn: "ile" edatının kendinden önceki kelimeyle birleşerek, ünsüz benzeşmesi yoluyla /-nAn/ şeklini aldığı görülür: bıçağnan sığardug (62-73), biz ğara sabannan

sürüyoduk (2-33), Emekli parasıynan ne alabilirsın (9-41), öküznen giderdüg ormana (10-51), kúrtümünen para gazanmışıyın emme (11-23).

gibi (<kip+i): Metinlerimizde eş, benzer anlamları katmıştır: rediye gibi bi şey varıdı (73-60), şindiki gibi bolluk yok (79-24), aynı şindikisi gibi gine düğünne (7-19).

göre (<kör+e): Yönelme eki almış isimlerden sonra gelir: yerine göre zenginne davul gótúrúdu (19-53), gayrı doğumuna göre dēyin (19-99).

sonra (<soñ+ra): "sonra" edatının ses değişimlerine uğrayarak kullanıldığı örnekler de görölür: ondan sōra (21-14), ondan sōna (25-15), eğitimden sonra (34-6).

başğa (<baş+ğa): Çıkma durum eki almış zamir ve adlardan sonra kullanılmaktadır: ortoқuldан başğa (64-7), bunnardan başğa (72-107), guşburnundan başğa (86-31).

beri: ordan beri (67-123), o zamandan beri (71-33), on iki yaşımdan beri (11-92).

evel: yatsudan evel (23-29), çaruқdan evvel (10-34).

sıra: o sırada (16-82), gızın arқа sıra (21-172), huyun sıra (30-63).

eyer((Fa). eger>eğer): Ölçünlü dildeki "eğer" sözcüğünün ses değişimine uğramış halidir: eyer arabada yer varısa (78-24), eyer bura olmasa (84-97), başım böyle olmasa eyer bi kóyün işini görüyon (14-27).

doğru: bu tarafa doğru atdım (52-26), öte tarafa doğru baқ (19-123),

2.13 Bağlaçlar

Sözcükleri, söz öbeklerini ve cümleleri birbirine bağlar. Edatlar gibi bağlaçlar da tek başlarına kullanıldığında bir anlam ifade etmezler. Fakat

dilbilgisinde bir görevleri ve kimi bağşaların cümlenin öğelerinin üzerinde bir değeri vardır.

Daday ağzında kullanılan bağlaçlar şunlardır:

emme, amma, emma (<Ar. ammā): çifcilik yapamıyon emme o işi yapıyoz (6-22), ondan oluya emme bizim bullarda bek bulummaya (20-23), şindi hēr şey gölaya bindi emme göcaduğ gayrı (29-29), biz gelçi görmedük emma (24-22), aslında otuz sekiz olması lazım amma (42-6), bir günde işi yapar akşama evde amma ireçber ne decek (81-54).

fağat: fağat (10-19), fağat (35-38), fağat (45-21), fağat (51-59).

-nan (<ile+n): buğdaynan saman 'buğday ile saman' (29-24), baa bi tataynan bi urgan gótürüñ (32-53).

veya: veya (41-40), veya (43-43), veya (49-23).

veyahut: veyahut da (51-83), veyahut da (78-19), veyahut (84-77), yahut (81-16), yahut (34-51).

hem.....hem: orda hem muğabbet etdik hem herfleri öğrendik (79-9), hem kesim çekimini yapduğ hem ēgitudğ (34-75), hem dayım hem gayın pederim oldu (38-24).

ya.....ya: ya er gākacak o işleri yapacaksın ya da işdi bunu böyle çekeceksin (40-22), ya amcamdan aluduñ mesela ya başgasından aludu (78-51,52).

ne.....ne: ne birbirlerine bi ziyafet ne bi hediye ne bi dōru dürüs sohbet muhabbet yok (85-55).

yāni: yāni (3-29), yāni (38-8), yāni (87-35).

hetda: hetda (19-31), hetda (51-91), hetda (13-44), hatda (43-13).

yoksa (yok ise): yoksa (81-80).

oysa: oysa (11-20), oysa (58-38).

2.14 Ünlemler

Kişinin duymuş olduğu; korku, heyecan, şaşırma... gibi duygu ve düşünceleri anlatır.

Daday yöresindeki kişilerin ruh halini belirten ünlemler aşağıda verilmiştir:

ya: yok ya ğıreyderinen devlet yaptı (4-32), püşküllü tek tek telleri olur ya şöyle (7-52).

oh: ya şimdi herif motorunan oh sür bit (62-47).

Oooğoooh: Oooğoooh nerden başlaylım (48-27).

ah: onnarnan seyididük biz ah geşlik gibi yokd emme (16-57).

ey: ey sen on dörd aşlak soyduñ (16-76).

la /lan / ulân:: ğullanıyaz la yavrum (11-40). iki hefte oldu ulân sesli herf deyala (79-15), lan oğlum kıyımızde düğün va (25-70).

yav: nerden bulcaysıñ sen ekmeyi yav (35-25).

eyvah: eyvah bunu öğrenmeliymiş (21-203).

Onaylama ünlemleri:

he he: he he işdi böyle yavrum (45-36).

hı hı: hı hı bubam da iyiydi yāni zamanında giderdüg (46-24).

heh: heh ombaşı mombaşı (4-34).

2.15 İkilemeler

Aynı Sözcüğün Tekrarıyla Oluşan İkilemeler

öyle böyle (14-48), böyle böyle (30-85), ince ince (36-19), şöyle şöyle (32-9), bata bata (59-22), kese kese (40-56).

Aynı Sözcüğün Başına "m" Sesi Getirilmesiyle Oluşturulan İkilemeler

doğul moğul (17-20), ombaşı mombaşı (4-34), yüzúg müzúg (4-19), göruyu muruyu (86-47), araba muraba (54-49), accıla mıccıla (19-55), tağsi muğsi (22-85), uraşdıq muraşdıq (44-38).

Yansıma Sözcüklerle Kurulan İkilemeler

fıķır fıķır (74-20), şaķur şuķur (21-277), taķır taķır (21-33), taķ taķ (40-56).

Ses Benzerliği Yoluyla Kurulan İkilemeler

arabayı darabayı (11-80), bacca bosdan (61-16), bağ bacca (46-15).

Yakın Anamlı Sözcüklerin Bir arada Kullanılmasıyla Oluşturulan İkilemeler

yırtık bırdık (13-62), haşır neşir (6-9), çoluķ çocuķ (27-12), ğap ğaşuķ (61-69), şöyle böyle (25-115), doğru dürüs (54-50).

Kökeni Aynı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

ğolu ğomşuya(74-15), bet bereket (72-33).

Zıt Anamlı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

Zıt anlamlı sözcükler biraraya gelerek nesne adı oluşturmuştur:öteberi (61-60).

Diğer İkilemeler

emekli çomaķla (85-41). ğıldır ğücük (27-21).

2.16 Daday İlçesinin Söz Varlığı

Bir dilin söz varlığı denince, yalnızca, o dilin sözcüklerini değil, deyimlerin, kalıp sözlerin, kalıplaşmış sözlerin, atasözlerinin, terimlerin ve çeşitli anlatım kalıplarının oluşturduğu bütünü anlıyoruz (Aksan, 2006: 7)

Daday İlçesi ağzının söz varlığını sadece derlediğimiz metinlerdeki örneklerle sınırlandıramayız. Anadolu ağzlarının genelinde olduğu gibi, Daday İlçesi ağzında da ilginç deyimler, atasözleri ve kalıp sözler (ilişki sözleri)

bulunmaktadır. Ancak yüksek lisans tez süresi içinde hepsini derlemek mümkün olmamaktadır. Daday yöresinin kültürünü de yansıtan bu öğelerden birkaç örnek vermekle yetineceğiz:

kúrtúminen para gazanmışıyn (11-23). Daday yöresinde “fazla, çok” anlamına gelen bu sözcük "*kúrtúm*" benzetmelerde sıkça kullanılır: *Buğday bu sene kúrtúminen*.

iyi kiremütledúk (27-87) “Güzel sohbet ettik”.

boğ kâyası mısıñ (32-53) .

samallık gótü lafi bitmezidi (11-44) “Samana giden insanların karşılaşp samanlığın arkasında oturup laflaması, sohbet etmesi için kullanılır”.

dúğen boyunduruğu gibi senede bi gózúkme (11-63)

benim olduğum yerde ot çúmen biterdi (11-84)

gúccúk yaşında yidiğú bulamaç çorbasını unutmaya (29-30). Bu sözün değişik kullanımları da vardır: *ğırk içinde yidiğú uğmaç çorbasını unutmaya* “Hafızası kuvvetli olan insanlar için kullanılır”.

Metin Dışı Derleme Örnekleri

Atasözlerinden örnekler:

Sarmaşuk yaprak açmaynan bağ oldum sanarımış, Türk beş gurus górmeynen ağa oldum sanarımış ya öküzü deyişdürümüş ya ğarıyı (Hasanşeyh Köyü). "Türk" kelimesi burada Divanü Lûgat-it Türk'teki anlamıyla kullanılmıştır ("Türk" sözlüğe bkz.).

Yüzü yımışağ olanıñ donunuñ ağı gurumaz (Hasanşeyh Köyü).

Sıçandan āza kediden de mığdar olusa buğada hayır çıkar (Hasanşeyh Köyü).

Görmedüğün ama kómúş boķunu yama.

Birkaç Deyim Örneği

Öküz gótúne oklağaç soķmasını bilmeyâsuñ.

Eşek gótú yağlamaya gitmek “Sinirliiyken bir kişiye "nereye gittin?" veya üçüncü kişi için "nerde?" sorularına verdiği cevap”.

Gıröyu ğış ediyala osurmuğu puşđ ediyala “Gereğinden fazla abartmak”.

Kópek boķu gibi aralaşmamak “Sırnaşmak”.

Tarımda makineleşmeden dolayı, Batı dillerinden giren terimler de bulunmaktadır: (Fr.) batteuse>patoz>patos "harman döğme makinesi" (72-91), (Fr.) remorque>römork>ramuķ (19-42), (Fr.) tracteur>traktör> direkTor (82-50), (İng.) bale>balya "kuru ot ve samanın makineyle sıkıştırılıp bağlanmış hali" (7-38), (Fr.) silage>silaj (20-89).

Eskicil Biçimler

sekiz on> segizen (1-6), dokuz on>doğuzan (41-62) sayı adlarında ilk sözcüklerin ikinci hecesindeki dar-düz ünlüler korunmaktadır.

kerü>keri eskicil bir edattır. Divanü Lûgat-it Türk'teki gibi ön ses korunmaktadır: çıķduķdan keri (73-23).

Türk kelimesi Divanü Lûgat-it Türk'teki anlamıyla kullanılmıştır: Kaba saba, görgüsüz.

SONUÇ

Kastamonu İli Daday İlçesi ağızı üzerinde yapmış olduğumuz incelemede sonuç olarak şunları söyleyebiliriz:

Daday İlçesi ağızında sekiz ünlünün dışında on iki tane ara ünlü bulunmaktadır: á, à, â, è, ê, í, î, ï, ó,ò, ô, ú. Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlak ünlülü eklerin çoğunda yuvarlaklık korunur. Bunun yanında düz ünlülerin yuvarlaklaştığı da görülür. Bu yuvarlaklaşma bazen tam bazen de yarım olmaktadır. Ünlü yuvarlaklaşması, dudak ünsüzlerinin yuvarlaklaştırıcı etkisiyle (kiremüd, tēmüzlerüz), yuvarlak ünlülü eklerin gerisindeki hecenin düz ünlüsünü yuvarlaklaştırmasıyla (vórúleridi) oluşur.

Yöremizdeki uzunluklarının çoğu doldurma (ikame) uzunluktur. Ünsüz düşmesi ve ünlü kaynaşması sonucunda ortaya çıkmıştır: òle, bızāmız, gúyō, döğēdi.

Daday ağızında büyük ünlü uyumu tamdır. Yabancı sözcükler bile kalınlık-incecik uyumuna uydurulur. Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlak ünlülü eklerin yuvarlaklığını koruması ve sonradan oluşan yuvarlaklaşmalar düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır: ({-dUk} ortaç eki, {-dU-k} görülen geçmiş zaman eki, {-Ur} geniş zaman eki, {-gU} fiilden isim türeten ek): yasduk, saygu, düzlēdúk, alurun, gelürün.

Ön damak /g/ ve /k/ ünsüzleri orta damak /g/ ve /k/ olduğu zaman yanındaki ünlüyü de yarı kalınlaştırır: görevim, kóyleri, gitdúk, gúnne.

Daday ağızında ölçünlü dildeki ünsüzlerin yanında art damak /ŋ/ sesi sözcük bünyesinde ve eklerde (İyelik ikinci teklik kişi eki, görülen geçmiş zamanın ikinci teklik kişi eki, koşul kipi ikinci teklik ve ikinci çokluk kişi eki) Eski Anadolu

Türkçesinde olduğu gibi korunmaktadır: biñ, soñ, öñ, arkadaşñ, adamsñ, ekipmanñ, kardeşlerñiz, vurdñ, yaşadñız, eksen, sorsañız. Sonradan art damak /ñ/ ünsüzüne dönüßen /n/ ünsüzü de vardır.

Bartın yöresi ağzında ñ-y değişimi yaygınken Daday yöresinde bir iki örneği geçmez: góynek.

Çalıştığımız yörede diğer Anadolu ağızlarında olduğu gibi yirmi bir aslı ünsüzden başka ara ünsüzler de vardır: ğ, g, ğ, k, k, k, ñ, Ç, F, K, P, S, T.

Daday yöresi ağzında tonlulaşmaya sıkça rastlanmaktadır. Orta damak /k/ sesi orta damak /g/ sesine değişim gösterir: geldúg, búyúg.

Art damak /k/ ünsüzünün art damak /ğ/ ünsüzüne değişimi olayı Daday yöresi ağzında sıkça görülmüştür: Bu tonlulaşma olayı ön ses, iç ses ve son seste görülür: gonusma, ayagğabı, doyurduğ.

Daday yöresinde /-ğ->-y-/ değişimi ise gelecek zaman ekinde görülür: alacaysñız, giyeceysñ.

/-r/ sesi düşmesi, Daday ağzının belirleyici özelliklerindedir. Daha çok geniş zaman ekinde, şimdiki zaman ekinde ve çokluk ekinde /-r/ ünsüzü düşmüştür. alu, içiyala, guşadula.

Daday yöresinin diğer belirleyici bir özelliği de şimdiki zaman ekinin genellikle {-ya} biçiminde kullanılmasıdır. Zonguldak, Bartın, Karabük illeri ağzında {-ya} biçimi üçüncü tekil ve üçüncü çoğul şahısta kullanılırken, Daday yöresi ağzında {-ya} ekinin bütün kişilerle çekiminde kullanıldığı görülür: góruyan, geliyañ, oturuya, uğraşiyaz, gaçıyásuñuz, kesiyala.

Yörede adıl kaynaklı birinci tekil kişi eki genellikle /-In/ biçimindedir: gúdiyan, alurun, yapmışiyın, satacayın.

Emir kipi Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi /-AyIn/ biçiminde kullanılır: gósderiyin, varıyın.

Ek-fiilin belirli geçmiş zamanında ve hikâye birleşik çakiminin üçüncü tekil kişisinde /-n/ kullanılmaktadır: gonusudun, oluyodun, olsaydın, varıdın.

Yörede "ile" edatı kendinden önceki sözcükle ekleşip gerileyici ünsüz benzeşmesi yoluyla "-nAn" biçimini alır: öküznen, bıçağnan.

Daday ağzına yukarıdaki incelemelerimizden anlaşıldığı üzere Batı grubu ağızlarının alt grubu içersinde yer verebiliriz. Leyla Karahan da Kastamonu ağzını Batı grubu ağızlarının üçüncü alt grubunun dördüncü sırasına dahil etmiştir. İ. Kúnos ve Caferoğlu Türkiye Türkçesi ağızlarını gruplandırırken Kastamonu ağzını hiçbir gruba dahil etmeyip apayrı bir grup olarak göstermişlerdir.

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan (2006), Türkçenin SözVarlığı 4.Basım, Engin Yayınevi, Ankara.

ATALAY, Besim (1999), Divanü Lûgat-it-Türk Dizini IV. Cilt, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 524, Ankara.

AY, Özgür (2009), Türkiye Türkçesi Ağızlarında Fiil Çekimi, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 990, Ankara.

AYDIN, Mehmet (2002), Aybastı Ağzı (İnceleme-Metin-Sözlük), Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 796, Ankara.

AYVERDİ, İlhan (2010), Misalli Büyük Türkçe Sözlük, Kubbealtı Lugatı, İstanbul.

BIYIKLI, Halil Serdar (2000), Daday Kültür Sanat Turizm, Miralay Halit Bey Sosyal Yardımlaşma Kültür Ve Bilim Derneği Yayınları: 1, İstanbul.

BURAN, Ahmet (1996), Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hâl) Ekleri, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 660, Ankara.

DEVELİOğLU, Ferit (1999), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat 16. Baskı, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

EKER, Süer (2002), Çağdaş Türk Dili, Grafiker Yayınları: 7, Ankara.

EREN, M. Emin (1997), Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 686, Ankara.

ERCİLASUN, B. Ahmet, (1999), Ağız Araştırmalarında Kullanılacak Transkripsiyon İşaretleri Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 697, Ankara.

ERGİN, Muharrem (2003), Türk Dil Bilgisi, BAYRAK Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul.

GEMALMAZ, Efrasiyap (1995), Erzurum İli Ağızları I, II, III. Cilt, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 588, Ankara.

GÜLSEVİN, Gürer (1997), Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 673, Ankara.

GÜLSEVİN, Gürer (2002), Uşak İli Ağızları (Dil Özellikleri-Metinler-Sözlük), Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 814, Ankara.

KARAHAN, Leylâ (1996), Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 630, Ankara.

KARAHAN, Leylâ (1996), Türk Kültürü Araştırmaları-Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara.

KARAKÖK, Tunay (Eylül 2012), Candaroğulları Beyliği Döneminde Sosyal-Kültürel Hayat'a Dair Bir Değerlendirme, *Cilt:20 No:3 Kastamonu Eğitim Dergisi 1091-1106*.

KORKMAZ, Zeynep (1994), Bartın ve Yöresi Ağızları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 584, Ankara.

KORKMAZ, Zeynep (1995), Türk Dili Üzerine Araştırmalar Birinci Cilt, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 626, Ankara.

SÜMER, Faruk (1999), Oğuzlar 5. Baskı, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.

ŞAHİN, Burhan (2009), Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Kastamonu Nüfusu, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi Akademik Bakış: 17.

TİKEN, Kâmil (2004), Eski Türkiye Türkçesinde Edatlar, Bağlaçlar, Ünlemler Ve Zarf Fiiller, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 837, Ankara.

ÜSTÜNER, Ahad (2000), Anadolu Ağızlarında Sıfat-Fiil Ekleri, Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 753, Ankara.

http://www.daday.gov.tr/default_B0.aspx?content=184

http://www.daday.gov.tr/default_B0.aspx?content=195

<http://www.kastamonu.gov.tr/sayfa.asp?id=1>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts

Ek 1: METİNLER

ANLATAN : Satı Çetin, 65 yaşında, İlkokul, Emeki, Eski muhtar

DERLEME YERİ : Çayırılı Köyü

DERLEME KONUSU : Köy hizmeti

5 Satı Çetin, Çayırılı Köyü miktarı, esgi miktar. Yirmi sene miktarlık yaptım bu mu deya? Ondan sōna Ballıdağı Hesdenesinden emekli olasıya segizen dokuz yılında miktar
olduk, yirmi sene miktarlık yaptık. Yapduğum hizmetle nerden başlayalım Kemal? Köyün
yolundan başlayalım, köyde yol yoğudu yolu yaptuduk, dört tarafından, aşdık, gumlattık,
asvaltını yapduruvedim. Ondan sōna dere yataklarını aşduruvedim, selden gurtardık. İçme
10 sisuyunu yaptırdık, mezerlik edrafına gıyı duTtum. Ondan sonacığma içme suyunu yapduk,
içme suyu sondajlı yaptık. İlk gendi akarıynan sonra sondajlı herkezin terkozu va, terkoz
akıya, depesinden akıya su. Ondan sona en son cemiye yaptırdık, yeniden esgi cemiye yıktık
yeniden cemi yaptık, cemiye yapınca miktarlığı aldıla benden bıraktık. İki oyunan gáybetTim,
buğada başga decek bişey yok. Beton köprü devlet su işlerine puroğram aldırdım onla
15 yapıdıla. tabi bizde hizmetini yaptık benim zamanımda yapıldı öle.

İlkoğul mezünüyün burda. Hesdeneniñ hizmeti sonsuz. Bin dokuz yüz elli yedi de
hesdeneniñ temeli atıldı, Ballıdağ'ın temeli. Atmış beşde hasta hizmetine girdi atmış beşde
girdükden sōna yirmi yirm altı sene üzerinden emekli oldum ben orda çalışdım. Ondan sona
köy miktarlığı yaptık, oranın temelinden çalışdım ben. Tabi şindi şoforluk yapıyaz, taksicilik
20 emekliliğimizde, gayrı onnarı. Gayrı o işi boş ve. Yağmur yağduğı zaman selden durulmazdı
köyün üs yanından.

Menderes atdı oranıñ temeline elli yedide, bin dokuz yüz elli hasdāneniñ temeli o attı.
Atmış beşde hasda hizmetine girdi. İhtilal oldu, ihtilal olunca iki sene sōna bitdi ora. Mikdarın
orda börek murek yapıdıla gurumda da vedile millete aç. Bakımevi va ya orda Gorcoluk da.
25 Gördük canım, ben ufağıdım o zaman mekdebe gidiyodum. Azdavay yolu gāpalıydı Azdavay

yolu Azdavaylıla Ğirnezin kóprüsüeneden biz de orayadan vacáyduđ. Ğirnaz Kóprüsü vadun
ötede öyle derleridi esgiden. Tek çamdan daa aşagda, Solcođnuđ orda bi yerde Sökúce anadıñ
mı? Dadaylıla Ğirnezin kóprüsüeneden gitceydi Azdavaylıla da. On kâğat iki buçuğ lire
yevmiye. Ğar çoğudu canım, esgiden çok Ğar yağardı. Bi şey yok. Yatmaduđ geldúđ. Araba
30 varıdı ormanıñ arabaları ēgidü. Hetta ramazanıdı oruç da dutuyoduğ yāni ramazanda
oruçluyduğ oruç dutduğ Ğayrı, ben beş gün duttum. Anamınan gitdim ben uşadıyın ben
anamınan baña da yōmiye yazdıla iki buçuk lire yevmiye vedile. Tabi canım kúreye gücüm
yetiye. Para nerde Kemel o zaman para yoğ. Murat değil mi la o? Çok çok olabülü ya Ğirmuzu
taksiydi yo Ğirmızı ondan soğna şey aldı Gücü Eli'niñ Memetcúk, Gücü Eli'niñ MemeTcüđüñ
35 arabayı Doñguş aldıydı he o zaman araba yoğ Daday'da ne geziya la üş dört kişide va işde. Dē
sona aldım. O zaman servis yapıyoduğ şeere, yolcu dürtüyoduğ demi. Dört kişi bi depō
dolduruyodu

ANLATAN : Şakir Demir, 61 yaşında, muhtar-çiftçi

DERLEME YERİ : Davut Köyü Merkez Mahallesi

DERLEME KONUSU : Sohbet

5 Sen şimdi konuşma şeklinden ziyade sen sor biz cevap verelim. Şakir Demir (yaş?)
atmış bir ortokulu bitirdim bin dokuz yüz atmış yedi atmış sekiz döneminde burda lise
olmadığı için okuyamadık orda kaldık, liseye devam edenne ya Kasdamonu'ya gitdi veya
Karabük'de okudu burdakiler tahsil hayatını son verdik ama çocuklarımı okutdum dört
10 çocuğum var dördü de üniversiteyi bitirdi Daday olarak biz e okumayı çok severiz biz çekâdı
satar çocukları okuduruz biz biz okuma alışkanlığımız iyi köy gelirimiz var çiftçilikle
uğraşyoruz, çiftçilikle uğraşyoruz köy gelirlerimiz var.

Daday'ımız iyi milli eyitim düzeyinde baya yüksekdir Daday herkez çocuğnu okudur
okudanna gider buraya burda kalmaz nüfusumuz azaldı on sekiz bin olan Daday ve köyleri
çevre nüfusu şu anda on binin altına düştü hep gitdiği yere yerleşdile burda kalan yok durum
15 bu sor cevap verelim.

Şuğanda ben esnafım emekliyim Davut Köyü'ne muhtarım esnaf kefalet kooperatif
başkanığna bakıyorum esnaf odası yönetim kurulundayım köylere hizmet götürme birliğinde
görevim var efendim kaymakamlıkda yine müteveli heyeti üyesi olarak görev yapmağdayım
sosyal faaliyetlerimiz var başga.

20 Çiftçilikde yapıyoruz çiftçiliye devam ediyoruz ama fazla miktarda deyil çünge
ilçemiz yani bölge olarak soğuk hava olduğu için anca kabuklu meyvalar şey veriyö şuğanda
şeyler daha çok hayvancılıkda ota yönelik oldu yani pancar ekimimiz çok vardı mesela şu
anda kalmadı eken bi de fabrikanın direk fabrikaya teslim yapılması burdaki şeyi azatdı ekim
şeyini azatdı bi zamanna kato vardı herkez ekmek istiyodu kato bulamıyodu dur efendi bi kere
25 gündümüzü hazırlayım önce.

Sen sen nerde okuyyo suñ? Neresinde Ğıbrıs'ın Mağosa'da mısıñ? E bende Erbil' deydım Ğıbrıs Ğıbrıs'daydım şeyitlerimi orda gezdim, górdüm, dua etdim, fatiya etdim efendim, asgerleri ziyaret etdim Ğıbrıs, Ğıbrıs iyi Ğıbrıs bizim için tarihi Maraş Bölgesi harap, ğalmış, kimse yok, bakım yok ğurşunnarı atmışla duvarlara hep orları górdük öyle
30 gezdik yāni biz bizde boş durmuyoz yāni orlarda beya gezdük Ğıbrıs'da öğrenci ve asgerimiz çok yeni kapılar açılmış, kiliseler cāmiye çevrilmiş e ziyaret etdik oraları bayā gitdik tabi gitdik oralara gitdik sor cevap verelim.

Tabi çiftcilik yapıyāduk biz ğara sabannan sürüyoduğ çifti tabi ben bizzat sürdüm böyle kómüşlerimiz varıdı manda derüz biz yāni mandalar vardı onnarınan sürüyoduğ sōna
35 saban varıdı pulluğa geşdik pulluğ bitdi tırağdöre geşdiK yavaş yavaş böyle çağ atladiğca ilerledik. Köydeki şeyler esgiden imecē usulü köylerin yollarını veseyiresini yapardı ğimdi artık tabi köylerde de kimse ğalmadı yāni muhTara yap diyola artık muhTar yapıyo şindi şeyden faydalanıyoz köylere hizmet gótürme birliğinden faydalanıyoruz kaymakamlık bünyesinde köylerimiz hizmet görüyo mesela Daday'ımız şu anda atmış köy iki yüz yirmi beş
40 mahallesi mevcut beş yüz elli kilometre yol ağı var yerleşim olarak böyle bütün sıkıntımız nufus başa şeyimiz yok durum böyle beyfendi.

Elekdirik bin doğuz yüz yetmiş dörtde geldi sanırım yetmiş beşde Daday'a evet ama ondan önce esgi ğazlı lambalarınan şe yapıyāduk onuñ ğaz ğazını biraz da içimize çekiyāduk böyle gidiyādu uyuyup uyanıp çalışıyāduk esgi şartlar öyle o şartlarda okuduk.

Esgi şindi bizim geleneklerimiz çok ğüzel gine düğünlerimiz iyi mesela yalnız esgiden düğünlerde şey varıdı semet filen varıdı onna filen kağdı artık yāni semed olayı filen esgiden evlerde yapılyādu şindi salonnara geşdik yāni baya terfi etdik şeyler yükseldi. Yine mesela bayramlarda biz cāmiden çıkmadan büyüklerin ellerini küçükler öper sıraynan dua yapılır o şekilde şe yapar ādetlerimiz devam ediyō arefe ğünneri mezarlığa gideriz burda
50 simiT dağıtılır orda herkez mezarlarının başında okur efendim hoca dua eder gelen şeyler bi

yere dökülür herkeze dağıtılır esgi geleneklerimizi göreneklerimizi devam ettirüyoruz inşallah
yeni nesilde bunnarı devam ettirir sizler devam ettirirsiniz durum böyle iyi mi tamam mı?

ANLATAN : Metin Tuzcu, 51 yaşında, Nakliyecisi ve Şoför

DERLEME YERİ : Bastak Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Yetmiş yedi yılında ortokuldan mezûn oldum Ğasdámonu'dan. Ya tabi o zamannarı ğamyonculuĝ falan ğuzel yāni meslek çok ğuzel meslek zeten onuñ şeyine biz okulu devam ettirmedik bilerek. Sebzeyle başladıĝ işdi rāmetli babamınan işdi bi müddet sebzeyle çalışdık ondan sōna asgere gittim, asgerden geldim. Tekrar bi araba daa aldık ben nakliyeyle çalışdım babam sebzeyle çalışdı falan derken işdi babam bıraĝdı biz sebzeyle döndük. İki bin on yılında 10 sebzeyle bıraĝdım dolmuşculuĝa başladım. Üç ay sōna biliyósun başıma geleni bi ğaza yaptım ben burda Ğasdamonu yolunda Çölmekçilerin imamı kendisi öldü tabi zēten dolmuşculuĝu da severek yapmadım. Tekrar bi bi buçuk iki sene falan bi dolmuşculuĝ yaptım yāni isdemeyerekden yapıydım. Hani alışdık biz dışarda yanı burda bi cezāevine girmiş gibi ya bōyuk bi para değildi yāni şindi bi de dışarı hayatı va bizde yāni. Tekrar gine nakliyeyle 15 başladım, çalışdım on sene falan nakliyede çalışdım tekrar gendi ğamyonumla ondan sonra bıraĝdım nakliyeyle de bıraĝdım emekl olduğum ğün bıraĝdım yāni. İki sene önce bir temmuzda emekl oldum bıraĝdım. Kōye çekildik kōyde de vakıt geçiremedik yāni alışkın olduğumuzdan yāni bu işlere alışdık yāni yıllardır otuz beş yılım dışarda geçdi. Alışgın olduğumuzdan bu seferde arkadaşın birisinin arabaynan on beş yıl Anĝara, İstanbul, 20 Çaycuma, Zonguldaĝ öyle vakıt geçirüyoız yāni. Hayat bu yāni hayat illeki yāni bi şeylere ittiyacımız yok da yāni vakıt geçiremediĝimden, vakıt geçiremediĝimden şöyle tekrar gine ğamyonculuĝa başladuĝ bakalım. Deyil arkadaşımın arabası ya hasTayın dedi işdi bi sefere git gel dedi arabaynan arabayı üsdümüze yıkdı temelli. Onnan işdi şöyle bi çalışıyoız yāni kısaca anlatdım ben ĝısaca.

25 Yav neresini soruyosun baŋa? Ya bu zamana ğadar nerleri sayyin ben saŋa? Antep,
Urfa, Maraş, Adana, Mersin, İskenderun tabi canım Tırabzon tabi Tırabzon efendime söyleyin
Samsun, Bafra gel bu tarafa Tekirdaĝ, Çorlu, İstanbul, İzmit, Bursa geç Çanaĝgale, Antalya,
İsParta efendim Zonguldaĝ zeten bu tarafları biliyosun yeni bu taraflarda gitmediĝimiz yer çok
nadir yāni, çok nadir yāni Türkiye'de doĝu haricinde, doĝu haricinde hiç bir yere gitmedim.

30 Ya doĝuya iş mi çıkmadı çıkdı ama gitmedim yāni doĝuya. Ya belki insannarı bizim
insannarımızdan daha iyi, daha deliĝanlı, daha mert ama yāni bi kurt Türk ayrımı va ya bizde
kurtlerin oĝu bizim Türklenden çok çok iyi, çok çok iyi. Bizim gitmediĝimiz yer çok nedir
azdu yāni gitmeduĝmüz yer hocam. Tabi tabi emekliyim baĝkurdan iki yıl önce baĝkurdan
emekli oldum. Hayır esnaf baĝkuru tabi ben ee seksen beŝin bir temmuzundan baĝkura
35 girdim. Asgerden geldiĝimde arabayı alınca mecbur zēten esnaf oluyosun baĝkura ğayıt
oluyosun isder isdemez. Olduĝ iki bin onunda bir temmuzunda emekli oldum. Olduĝum ĝün
ĝamyonumu saTdim zēten burda nakliyeciler ĝöparatif baŝanıydım. Baŝanlıĝı devreTdim,
isdifa etdim, üyelikten ayrıldım bıraktım ama nasip gine ondaymış ekmeyimiz dedim
mesleyimizden bir aydır falan çalışıyorum çalışmaya da devam edeceyin, hayat devam ediyó
40 yāni.

ANLATAN : Sabahattin Kösemehmet, 70 yaşında, ilkököl mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Bayır Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Sabayitdin Kösemehmet, (yaş?) yetmiş (okul?) ilkököl Daday hayır hayır yok araç bunna yayan leedik, leedik leedik okul bitdikden sına çiftçilik (ortaokula gittiniz mi?) hayır gitmedim demek Ki gafa çalışmadı gitmedik o zaman ana buba olmayınca nereye gidiyâsın yaklaşman sağol.

(Durum nasıldı o zaman?)

10 Hayır iyi deyil yok şimdi nerde buluyâsın bu devri o zaman yokki, reberlik öküzünen atınan e işde onna öküz saban gara saban, pulluk e işde öküzünen çift sürüyâsın buğdayı ekiyâsın hasıl oluya düğeninen sürüyosun akşam tınar savuruyâsın çeci aliyâsın sırtına doğru ambar samanı samanığa esgiden aynı aynı arpa, buğday ot yok esgiden ot yok gir âtu derleridi herge göduğun yerde ot olu onu alıduk. Va hayvan olmayınca neylen yapcâysın

15 hayvan olmayınca aynı normal gara sığır yok yok davar yok iki öküz üç inek beş hayvan va heh.

Eleddirik yok öyle gaz yağ, lamba, fener e nasılı aynı onnan gadunna el işi yapardı o lambaynan yedi nümere lamba olunca he löküs derdin beş nümere varıdı ufak heh onnarınan. Otuma õgoğ meşşür misir patladusun, patatis közlersin ya yüzüg müzüg oynardı altı gol

20 oynarlarıdı bilenle atmış altı öyle işde.

Bayram, bayram biz esgiden burda şey yağudu cemi varıdı da bârât yoğudu çarşuya giderdik Daday'a namazı orda gılardık ordan köy, bayram gezelleridi yemek yokdu birinci bayram aşasını ikinci bura he sen nerde memür müsün nesin? Ne öğretmeni bundan ne faydalancâysın e başğa böyle işde hayat. Şimdi şimdi hayat meşşür ya aynı arpa, buğday, yilaf,

25 mısır yok fiy çoğaldı bak dey mi esgisine bakınca su yoncası, görüğe iş deyişdi on iki.

Orman işde aha çam işde gördüğün çam, meşe böyle hayat. Burda mı? Burda şindik iki, dört, altı kişi va bi de aşağıda va yedi dördü gapalı bunnarın şunna gapalı bak üş bi de şu gapalı yedi hene va yedi kişi.

Ne yol ne gezer ya yol yok atmış doğuzda filen burda yol yok atmış doğuz yıllarında
30 yol yok öküz arabası yolu va burdan çamur bullarda. Ben giymedim çaruk, çarığu kime
öreceğ ağbeyim giymişdü benim ağbeyim bu (tobaç oynarduk talebeyken de) ben oynamadım
ollarda. Bura yol yetmiş ikide filen yok ya greyderinen devlet yapdı varımuşdu tabi devlet
yapdı gazma, küreynen yâl olu mu? O esgiden ormanda varıdı gazma , kürey işi Gókdepe'de
gazmáynan Mısdā Beyin zamanına heh ombaşı mombaşı çağuşudu biliyo musun orda ombaşı
35 ombaşı Kúten Kóyú'nün. Aynı işde böyle pantul, ceket, şapğa e bol nerde buluyosun işde bi
dağım şey alusan esgiyene gada giyeceysiñ öyle biri orda asguda biri eyninde yok emme şindi
var o başğa.

ANLATAN : Hüseyin Kösemehmet, 50 yaşında, ilahiyat mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Bayır Köyü

KONUSU : Yaşam Öyküsü

5 Bin dokuz yüz atmış dört doğumluyum, adım Hüseyin Kösemehmet, merkez ilköğulunda Daday Merkez İlköğulunda okudum ilköğulu. İlköğuldan sōna Ėasdamonu İmam atibe gitdim, yedi sene orda okudum, seksen bir seksen ikide ordan mezun oldum. Ordan 10 Çıllar'a vekil imam olarak gitdim, orda göreve başladım. Asıl görevime Ėavakıyaylası'nda başladım bin dokuz yüz seksen üçün Ėasım ayında, halâ görevime devam ediyorum. Evet köy imamıyım.

Çıfcılık yapıyârum. Babam yapıyâdu, ben de geriden oña yardım ediyâdum şuşğanda gendü köyüme tayinim çıkdı görevim burda çıfciliğe hayvancılığa devam ediyorum. Öküz, kómuş Ėoşmadım, onu amcamgil Ėoşdu babam Ėoşdu.

Yaşam tarzı üç kilometre yere ilköğula yürüyelek gidiyoduğ. Böyle taşıT araba, taksi 15 falan yokdu, servis yokdu, bes sene Daday merkeze yürüyelek vadiğ geldik. Yol da yokdu, o patıka yollardan tarlanın sunurlarından öyle yellerden gelir giderdik. Öyle böyle işde zaman geldi Ėeşdi.

Asgerliyi seksen altı seksen yedide Mardin Silobi Habur Ėúmrük Ėapısında yaptım. 20 Çavuş olarak görevimi orda tamamladım, ordan gine gelince gine aynı görevime imamlığa devam etdim.

Oğulumuza giderken bizim burda Ėara lesdik derle, bilir misiñ sen he Ėara lesdik 15 giyerdik, çizme giyerdik, şindiki gibi ayaĖĖabı falan bulummazdı, üs baş iki üç yamalık olurdu muhaĖĖak bu Ėada. Ėar çok yağardı Ėarda işdi biz ufağıdık da böyük ağbeylerimiz vardı, ablalarımız vardı, onnar önden giderdi, yol açallarıdı, biz de onnarın arĖasından 25 giderdik böyle.

Şimdi arpa, buğday, yulaf, fiy başga bizim burası sulak bölge olmadığından tarım işi işdi. Onnarınan devam ediyoy hayvancılığ var; yirmi hayvan var, simenter, montofon, hoştáyin cinsi. Meyva aşlağ olarak burda bek bi şey bulunmuyo bi ğaç cevüz ağacı var, alıç var, yabani alıç, kış burnu var başga tek tük, tek tük erik, elma, armut var hayır hayır tabi yemeye yetmiyo. Olmuyo zāten, burda erken kırağı yağıyo; onun için çiçekdeyken meyvalar solup gidiyo.

Ufaqlıgımızda, benim ufaqlıgımda bizim burda imam yokdu, merkeze gidelleridi, camiye bayram namazına orda bayramlaşularıdı. Ordan Nayil Kārağāş deye biri varıdı, tanımassıñ sen bēki, Bey Mahallesinde; kóycek onu ziyaret edelleridi, ordan Hamurcu Kóyú'ne gelúleridi, onu ziyaret edelleridi, üç dört gün bayram devam ederdi, şimdiki gibi deyildi büyüklere ğarşu sevgi saygu o muhağgak.

Eleddirik feneri bilir misıñ sen? Fener varıdı, lamba varıdı beş nümere ğazlı lamba, onda derse çalışırdık. Eleddirik dē sōna geç zaman geldi, ben Ğasdamonu imam atıpeydim eleddiriyıñ geldiğinde. İlkokulda biz ğazlı lambaynan ve fenerle derse çalışarağ okulu öyle tamamladıık.

Akşamları oturma yapallarıdı; yüzúğ oynallarıdı, kúl çöreyi varıdı, onu gómelleridi, ğatmerli çörek yapallarıdı; ama otuma böyle saat sekiz onda falan bitmezdi, gece bir, iki, üçeden oturularıdı, yüzúğ oynalla işde onu saydım hāralde. Evet o yüzúğden sōna oyun yapallarıdı, yenilenlere ceza. (bakıyan hocayı çok ğonuşdumaya başladıñ) Sen ğonuşmadıñ mı? (ānadıvedim hayatımı daha ne annatıyın emme saña çok ğonuşduruya hoşuna gitdi.) (Ne ceza verirlerdi yüzük oynarken?) Góruk çekme deye bi ceza varıdı onu vórúleridi, ben onu biliyan. Bi de duvar örelleridi, dizlerine vurallarıdı, öbúründe de görúkte de bacadan ğurum indürleridi, onu bulamaç yapallarıdı, yüzlerine sürerleridi, onu biliyon ama o zaman biz çocukduk da, onnarınan ben işdi zāten on iki yaşımda kóyú terketdim. Ğasdamonu'ya gitdim, haftada bi kere veya om beş günde bi kere kóye gelirdim tabi tabi. Ğasdamonu'ya şeyinen de

arabaynan da kóye Daday'a yörüyelek bizim kóyde zatdi bi tane dırakdör varıdı, taşıd olarak tabi taksi falan yokdu.

55 Ya onna varıdı da, ben onnarı goşmadım da, bilmiyom da olduğnu biliyom da, evet işde yetmiş beşde leyland tıraktör aldık, ondan öncesi öküz, at, kómuş vardı, çif süreyken ben onnarıñ önünde yörürdüm, heni önünde yürüme vardır ya, çif süreyken bazı hayvanna işitmez. Cizinen, he evet düzen gine onnarınan devam ederdi, harman işde harman işleri. Buğdayı, çeci rüzgâr beklelleridi rüzgâr çıkıp da, tınar savuracâyuz deye rüzgâr çıkınca tınarı savullarıdı, zar zor tabi tabi evet o zaman böyle şey mahsul fazla deyildi, zâten günde bi kile altı yarım anca tabi tabi satma olayı yok.

60 Deymene, neydi ya şu şey varıdı, Beddiş'e giderdik, orda bi deymen varıdı. Tabi öküz arabasıyan. Su deymeni su deymeni, ben deymene fazla gitmedim, bi iki defa oraya gitdim, başgasını bilmiyom. Babamgil burda Teyir Aanıñ deymeni varımış oraya giderlerimiş, şurda bi deymen daa varımış, oña gidermiş. Fazla deymene gitmedim ben, onun için bek malumatım yok o konuda.

ANLATAN : Tahir Kütahyalı, 72 yaşında, İlkokul, Emekli

DERLEME YERİ : Bayramlı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık

5 Tekke K oy ndekilerin hepsi de benim yanımda okları çalışıdu devamlı. He orda çalışmaya gelenle de oldu h Tda bayannardan da gelen varıdı, hep geldile bunna. Onlarđan bi kimidi yaa da bi M yir Ağala filen varıdı bekçilik yapıdı, Abdull  varıdı TeKgeli orda çalışıdu gece bekçisiydi, ozalak toplatduruduk köylülere teslim almaya giderdük falan bi 10 ileyler orlarda devamlı. Otumala yaparduk, ağurularıdı b zi  yl öyle haşır neşir olduk k yl leriņizinen. Bütün herkezide tanırduk yeni he otuma yaparduk ağırularıdı, sobbet ed d k. Gelip gideyken fidanlığa uğrarlarıdı ĞasTamonu'ya öyle. ay iir d k, op retife gelüleridi, ağırularıdı bize kefil oluduk bilmem bi ileyler, her türlü bi ileylerimiz varıdı ilişile varıdı yeni hep . Elimizden gelduğu đadar millete bi hizmet etmeye alışduk. Oraya gelenlere yol osderid k bilduğumuz đadarıyle fidannık ileylerinde, ne d yin daha. Ya 15 tamamen Sorkun işleri olsun orla olsun alışdığumuz müddetçe herkeze yararlı olmaya alıřđım. Doğuz n ikide de emekl oldum, böyle.

Çok o tam başlanuşdan başlayınca. Orman  kuluna giTdük, alt ay bi ğurs ord k böyle Ne deyin daha. Uzun müddet alıřđım yirmi yedi sene, yirmi sekiz sene hizmet etd k orda vağdimiz öyle geşdi. şimdi köyde emekliy z. Gışın ĞasTamonu'dayın yazın köyde 20 elimizden gelduğu đada bi ileyle yapmayı çalışıyoz, hayvan muyvan beslemiy z emme avağcılık va, ot ekiyoz, ot satıyoz meyvecilik var bende her çeşit meyva cevizi de var, elması da var. Tarlalara ot ekerüz onu öyle ik   sefer satıy z mutuyoz işdi çifcilik yapamıyon emme o işi yapıyoz ot satmasını, öyle daha benim sorabileceyiņ. Işciler  yle zab leyin bi kere işe başlamadan önce vijdeni y nden yeni helalı heramı  greded k sora he. Böyle herkeze eşit 25 vaziyetde yasdukları ot ayıtlama yasduklarını haK geçmemesi  n herkese eşit olarak

dağıduduk. Fidan yasdukları, fidan yetiřiyó ya orda, o fidannarıñ içiniñ otunu ayıtlamaya böyle çok ot olu orda. Yasdıklama yasdıñ şöyle bi metre şeyinde yasdukla va onnara iki kişi ğuyaruz ğarşuluklu öyle ot ayutlatdumada çalışlarıdı devamlı, bunu bütürenne ğüzel çalışanna bitürüdü, hile eden bitümez onu tekrar devam etdirü bitütdürüdük yeni bi seet geç 30 ğoyverip gine bitüreceyidi yeni aynen de onu da bitiddidük yeni hep haksızlık yapdumazduk böyle ne deyin daħa oranıñ işi saymakla da bitmez. Çamlarıñ, kóknarlarıñ dibini toplaması olu onnarı topladduruz, arabalarınan nakliyesi varıdı, fidannıklara ğübre alımı varıdı çok çeşitli işle uoo oldu yāni yapıldı hatırda ğalan bunna, ne ğünne.

ANLATAN : Hüseyin Gökmen, 40 yaşında, lise mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Boyalılar Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 İsmim Hüseyin Gökmen on üç bir biñ dokuz yüz yetmiş dört Azdavay Pınarbaşı şindiki Pınarbaşı doğumluyum, ilköğul Azdavay'da Daday'da bitirdim liseyi Daday'da işde ünüversiteyi gāzanamayınca asgere gitdik geldik ondan sōna hālen hayvancılık çifcilikle ūraşmağdayım evliyim iki kızım var hayat bu şekilde devam ediyā.

10 Genelde burda futbol şey dokuz kiremit; dokuz tāne kiremúdu ūsd ūsde dizersiñ uzağdan topu atarsiñ ondan sōna onu yıkar ebe de onu sen topu şey yapmadan almadan ūsd ūsde dizer ondan sōna orda unuttum ya o çocukluğumda med varıdı işdi ondan sōna sopaynan gısa sopayı en uzağa vurup da atma sopaynan o vardı futbol oynardık ondan sōna başga kōrebe, yağan top bunna. Asgerliyi Kars Sarıgamiş, Sivas Divriyi, Erzincan İliç usda birliyi tabi bunna acemi birliyi şey Isbarta ondan sōra bu.

15 Tabi va eleddirik televizyon sāt yedide açılırdı akşam o zaman yirmi dört seēt yayın yağudu terete biriñ yedide açılırdı on ikide biterdi tek ganal ondan sōra doksandan sōra falan çıkdı o diyer özel ganalla falan şeyde tek ganalıdı başgā.

(Düğünne şindiki gibi miydi?)

20 Aşşag yoğarı aynı ya aynı şindikisi gibi gine düğünne (ne adetle varıdı düğünde hala esgisi olan?) esgise olan mesela urba görölür ondan sōna takı mecburidir takı (urba?) elbise geline elbise alınır he alacağın ĩnsana yāni kıza elbise o ailesine elbise e takılar (o ailesine alduğnuza ne diyosunuz?) ya o da bilmiyorum ne diyo (dürü mü?) heralde öyle bi şeydir ya bilmiyorum onnar alınırdı ondan sōnā yemek verilir işdi kına yakılır aynı erkeklere de kızlara da bunnar.

25 Şindi buğday, arpa, mısır ekiyoruz mısırı silajlık yapıyoruz kendi makinelerimiz falan var ekmesi biçmesi ondan sora işde hayvannarı dağa götürüyoruz yazın gündüz gelip gidiya akşam götürüyoruz tekrar sütü süt toplama merkezi var oraya veriyoruz İnciyez'de bunnar hayat böyle devam ediya. Ya işdi kıyde devamlı hayvancılığnan uğraşduğun için her hangi bi sosyal yaşantun fazla olmaya devamlı tarla, hayvan, bağ bahçe o tür şeylerinen devam ediyoz. Tabi arada bazı çarşuya cumartesi günneri işin olduğu zaman onnara gideriz 30 çarşıya pek vakit geçiremiyom ya ordan aşağı yokarı on senedir fazla dışarı çıkmadığımızdan bu işle uğraşduğumuzdan kimsede galmadı zeten herkeS göşdü gitdi arkadaşlardan fazla çarşıya takılmıyom yāni annıcaңыз.

Balya makinası çif çeker traktör, kazayağ, pulluk, dizer, silaj makinesi he hepsi var 35 bütün aletlerin dizer dokuz ayaklı tallayı aynı gazayağ gibi derin sürmeye yarayan alet balya makinesi balyaları yapan saman ot ondan sora şey mısır ekme makinesi mısır ekiyasun sēdece (ekinneri biçer dövere mi veriyosunuz?) biçer dövere veriyoz biçer dövere veriyoz onuda balya yapıyoz kendi makinemizinen ondan sonrā tabi hayvancılıkla büyükbaş küçükbaş yok bizim burlarda zeten hep büyükbaş başga başga ne var inek, dana, bıza buzağı 40 he dişi ineyin düve erkeyne dana ondan sora inek zeten inek manda yok bullarda esgiden vardı manda bullarda bizim çocukluğumuzda hep mandaydı burlar kımış kımış malağ hı hı farkātmiyo ya bildiğim öyle yāni malağ deye öyle giderdi.

Bayramlarda bu bayramda birinci bayram gün; gurbannarı keser herkez ikinci bayram herkez yāni evi müseyit olan evlerine davet eder bütün kıylü orda toplanır erkekler 45 orda çay ikramedilir genelde tatlı kimisi tatlı, börek o tür şey ikram eder o şekilde devam eder şindi üçüncüsü gün; gadınnar dolaşır ondan sora biter o āyle etrafı hısım akraba gezilir. Ya tabi biz fazla okumak istemedik gendimiz tabi onun için bıraktık yāni liseyi bitirdik bi daa ilersini şe yapmadık devam etmedim.

Ormana işdi vesiga kesim işi yok bizde sádece vesiga verilir vesiga da iki gún odun
50 getirilir ondan sora başga bek dağınan bi iş olmaz yāni. Meşe, kóknar, kayın ondan sōna
sōğüt, çam bunnar genelde. Mantar yetiştirme yok da tabi dağlarda var var var kınnıca, goç,
ayıca ondan sōna meşe mantarı, içi gızıl, kadın barmağı he püskúllü tek tek telleri olur ya
şöyle o başga aklıma gelen he dilburan o ondan sōna bunnar çok çeşit mantar var da
bilmeyince heni almıyoz o yüzden.

55 Var var doğuz hele misirlere bısbtün musallat onnar baş belāsi yāni yok sadece
balık balık merakım var burda ırmağ var arada bāzı gideriğ gafa dinnemeye esgiden büyük
balık vardı şindi bek pislikden galmadı çayda balık onun için yok yāni balık da az ufağ
ufak,

60 Şindi om beş hāne var otuz hāneydi tabi otuz āne ful doluydu şindi herkes yaşlı
insanna galdı kóyde kimse gençden doğru dürüs insan yok ondan sōra hepsi yaşlı öldü filen
falan her sene aşığ yukarı iki senede bi ev gapanıyo gibi bi şey oluyā bullarda.

ANLATAN : Tefvik Kaş, 58 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Budaklı Köyü Kazıklar Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık Sohbet

5 Adım Teyfik Kaş e ben Budaklı'ya Sarpun'dan geldim buraya bi mekân kurduk yāni gelip geçici olarak devamlı da burda ikāmet etmiyom kōyüm Sarpun'm'da çalışıyom ben orda istisal işleriyle falan uğraşıyoz burda çocuklarım torunnarım var okuyolar iki tāne torunum var birisi imam atipde okuyo birisi Miralay'da okuyo e biz çiftçilikle uğraşıyoz orman üretiminde kōyde her hangi bi tarım işleriyle hayvancılık gibi bunu peyidār işler yapıyoz.

10 Şimdi bosdan söküyöz havuçları falan çıkarıyoz işde ey gördüğüz gibi yāni bu bosdanı filen ayıtladık, temizledik işde hayvannarımızı doyurduğ, otladık yāni bunun gibi kōyde olan işler bunnar.

Yaşım elli sekiz oğul ilkoğulda okuduk bizim zamanımızda öyle bi imkānlarımız yokdu e bizim gıl olduğumuz kōyde de deyildi oğul yāni bayā bi beş kilometre falan vardı

15 okulumuzun arası hep büyüklerimiz bizi önümüzden giderdi kışın öyle taşillardı kar dersen tabi bizim orlarda yüksek olduğu için Ballıdağ'da yāni bir buçuk metreden aşağıya kar düşmezdi orda ona nazaran genede heni eyitimimize devam etdik ordan işde yāni bu tabi şimdi ortam deyişdi ordaki oğullar taşındı merkeze yiboya daşımıcılık derken daşımıcılıkda deyil oraya yata yatılı oğula tayin edildi şimdi kōy oğulları kapandı işde çocuklarımızda burda

20 eyitimlerine devam ediyola. Orta oğula gidemedik tabi bizim bu imkānlarımız yokdu o zaman tabi şimdiki imkānlar da olsa belki yāni giderdik tabi yāni illāki yeni.

Bi ormanda çalışdım yetmiş işde atmış dokuz yetmiş altıya gadar ilkoğulu bitirince orman üretiminde çalışdım orda yer iş, orman işletmesinde yāni üretimin hacimlendirmesi yāni tomrukların sınıflandırması onun gibi vesayir ya kuturlarını veriyāduk mesela kaç

25 desiyse kaç metre kúpuse onnarı falan ölçüyoduk yapıyāduk onnarın şeylerini

hacimlendiriyoduk̄ yāni bi daha işde ondan sōra yetmiş altıda asger olduk̄ bi daa devam
etdirmedik̄ dışardan sigortayı yatırdık̄ hamd olsun̄ yāni Allah nasib etdi yāni dışardan
tamamladık̄ emekli olduk̄ burdan k̄oy aldık̄ evet burda oturuyoz çocuklarımız tabi burdan
taşımacılık oluyo burdan servisle gelip gidiyolar burda çocukların̄ şeyine mutlaka ikāmet
30 ediyoz yāni işdi bundan ibāret.

Esgiden ya esgiden şindi bizim zamanımızda tabi şindi pantolon falan gene yāni
oluyodu o esgiden o şalvar denilen şeyler vardı giysiler vardı dōğme al vala dokullardı vala
dellerdi yün vala dokumacılık yapallardı bunnarı onnardan şe yapallardı heni keçi kıllarından
falan yāni ne yağış alırdı ne bi su alırdı yāni üşüme olayı bi kere kesinnikle olmazdı yāni diz
35 bāni tabi ben yāni çarık giymedim ama biz tabi siyah̄ kara lesdikle yaşadık̄ yāni gōrdüm tabi
bu şeyleri falan çarıkları falan yāni giysileri ya bunnarı yaşadık̄ tabi böyle.

Esgi bayramlarımız tabi onnarın̄ özlemine her zaman çekiyoz devamlı zāten şindi
k̄oyler esgisi gibi deyil k̄oylerde zēten kimse Kalmadı zāten şindi bu bulunduğum k̄oyde üç
kişi yaşıyoz üç hane var hep yazlıkcı kimisi An̄kara'ya gōcūyo kimisi Almanya'ya kimisi
40 İsdanbul'a neyse burda kışın kalan üç kişiyiz yāni burda yaşantular öyle devam ediyoz, yazın
evet yazın buraya tatile geliyolar işde gomşular ama bizim tabi bu k̄oyler civar k̄oylerde her
yerde bizim tabi biraz şeyi yūks̄ek olduğundan yolu uzağ̄ olduğundan ey fazla biraz gōc̄ oldu
tabi dışarlara İsdanbul olsun̄ mesela başga yerlere olsun̄ iş aramaya çıkdılar gençler zaten
galmıyolar k̄oyde durmuyolar işde yāni dediğim gibi birez tabi geçim sıkıntılarını fazla iş yok̄
45 şindi tarım elverişli deyil isdedimiz̄ ürünü alamıyoz mesela aklar yakıTdan vesayire gibi
masrafları garşılamiyo yāni yapıdığımız̄ ürünner hey hayat pahalılığı şindi bu gün mesela ben e
beş altı senedü ekin mahsul almıyon yapmıyon mesela çünkü e yāni ol yapıdığım̄ masrafla iki
kere şeyimi garşuluyom ihtiyaçlarımı yāni pahalılığda. Şindi şuğanda biz bi yapıdığımız̄ bi iş
yok̄ burda şurda üç beş hayvan var işde bunnarı eyliyoz işde yāni k̄oy işleriyle meşğul oluyoz
50 yāni hayat böyle devam ediyor hocam.

Bayramlarda bizim Şimdi Şöyle; bizim bayramlarda ki adetlerimiz tabi çok farklıydı e tabi kóylerde kalabalıkdı o zaman bi fazla bi dağılma olmadı ğurbete çıkan_olmadı yāni o zamanki çocukluğumuz bizim yāni bu ğúnki Şeye ğöre yāni çok cıvıl cıvıl ortam böyle herkez birbiriyle mutlu kaynaşır Şekilde eylenceli bi Şekilde bayram ğutlardığ mesela bizim Şimdi 55 daha halā devam_eder ordaki geleneklerimiz bayramlarda yemek çıkartırız kóy her evden haneden üçer beşer kap bi yemek gelir orda kóy odasına da ikram_ edilir gelen misafirlerimiz olur mesela yāni orda pazar seyyar satıcılar falan gelirdi böyle esgiden tabi bu Şeyler meñşurdu yāni çocukluk hep yaşadıñız bēki siz_ onnarı ğórmediñiz o mantar tabancaları bilmem ne öteberi yāni bi Şeyler yāni çok neşeli olurdu ama Şimdi kóyler mutlu deyil kóylerde 60 hiç mutluluk yok kimse de Kalmadı zāten herkeS birbirine bi husumeti var bi uzaklaşma var yāni bi muhtarlıkdı seşiminden_ olsun ve her hāngi biş Şeyden_ olsun herkez birbirinden bi nem ğapıyo yāni kimseniñ kimseye de Şimdi Şuğanda herkez ğendú itdiyacını kendisi ğórúyo yāni kimseniñ kimseye muhtaçlığı yok bundan da bi uzaklaşma oluyo mesela esgiden biz pazara bi tırağtör çekerdik ğompile herkez haberleşidi çarşıya öyle gelirdik rōmorđdan rōmorđunan 65 mesela tırağtörünen Şimdi e ğapı bir komşuñ oluyo karşı karşıya arabasını çekiyo pazara gidiyo yāni sende işiñ olunca sende çekip gidiyosuñ yāni birbirinden haberiñ olmuyo yāni bi kōpuđluk var yāni bi Şey yāni mutluluk yok esgi samimiyet yok kóylerde sevgi, sayđı, húrmet yok yāni Şimdi yāni bu ortada olan Şeyler bu da tabi deviriñ hāralda ğótúduđu Şeyle hayatıñ Şartları.

70 E biz Şimdi zēten biz koşumuz öküzdü, öküzdü, kómüş olarakdı mesela Şimdi heni tırağtörler o olayı kesdi yāni Şimdi ne öküzdü ğaldı ne katır ne kómüş yāni e sabanna mesela bi pulluk vardı koşu bonduruğla bunnar yapar tabi o üretim bu ğúnki tırađtörüñ yaptığı üretimden daha farklıydı yāni üretimi çok yāni ğúzeldi heni Şeyi ğúzel işliyoduñ toprağı mesela Şimdi az tabi yāni bu ğúnki verimi alamıyadıñ o ayrı konu bu ğúnki verimi alamıyadığ 75 tabi o ğúnki Şartlarda tabi daha verimliydi yāni toprak yāni tam Şeyiyle işliyoduğ yāni tam

anlamıyla Şindi arasında çiy ğalıyo bi Şey oluyo mesela e Şindi aar yakıtdan ğaıyon deye adam mesela Şu tarlayı üç kere sürúcekse bi kere de hepsini yapıp ıkıyo içinde yāni ondan da üretim bekliyo yāni, yāni böyle hocam bundan ibāret.

ANLATAN : İbrahim Çakal, 66 yaşında, Emekli, Çiftçi

DERLEME YERİ : Görük Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Bin dokuz yüz kırk altı yılında Daday Görük Köyü'nde doğdum, muşum veyatTa. İlkokul hayatım köy okulunda üçüncü sınıfa kadar o zaman bilişun eyitmennik vardı. Üçüncü sınıfa kadar köy okulunda okudum. Üçüncü sınıfı bitirdikten sōna Daday'ın merkez ilkokuluna geldim, ilkokulu orda tamamlamış bulunmakTayım. İlkokul hayatım bittikten sōna ort okula yine aynı şehirde, gazada Daday'da başladım. Ort okulu da orda bitirdim.

10 Ondan sōna Kastamonu Sanat Okulu o zaman sanat okulu deye geçiyodu sanat okulunda okumaya başladım. Birinci sınıfı okuduktan sōna ikinci sınıfa geçdiğimde devamsızlıktan galarak, devamsızlıktan galarak hayata kūsüm ve okuldan ayrıldım. Ondan sōna işdi köy hayatında sağda solda tomruk yığmak taş, ee Ballıdağ'da tomruk yığdım çok, arabalaarınan. Ğar kūrümedim, Ğar kūrümedim; tomruk yığdım ıı barajlarda barajlara daş daşıldım yok

15 arabaynan Ğamyonnan. Amele, amele olarak çalışdık yāni daha doğrusu. Zāten bu dönemde de tēcilli olduğum için bir sene sōna asgerliğim çıktı. Asgere gittim, acemi birliyim Balıkesir, Ordu dağtım üçüncü tabur ee üç ay acemē eğitimi gördükden sōna talimġâha alındım. Talimġâhı orda tamamladım çavuş olarak Geliboli'ya sürdüle, sürme deġilde dağıtım olduk yāni daha doğrusu. Hiç izine gelmeden görevimi orda tamamladım. On dokuz ay bir fiil

20 asgerliy etdim. Biz asgerdeyken zeten yirm aya düşdüydü. Bir ayda izin olmak şartıyla on dokuz ayda asgerliğimi bitirdim geldim.

Köyde ufak defek tabi köy işleriyle, reçberlikle uğraşdık ondan sōna Ptd sınavları açıldı Zonguldağ'da. Biz burdan dokuz arkadaş çıktık gitdük oraya. Bilmediğim yer, yabancı yer neyse yērisi ġün sabaleyin imtaana girdik. Yok canım ne zoru benim gibi adama zor olu

25 mu imtaan. Atmış ġızın içine üç erkek imtaanda diġer erkekle başġa binalarda filen böyle biz

biliyosuñ haliyle köy çocuğu olduğumuz için birez daa utnğaÇ oluyoruz. Fırtına Kemel gibi uyanık deyilüyüz yāni. Velāsıl kelam ordan imtaanı girdik çıkdık geldim baş müdürlüğümüz de Çankırı o zaman Çankırı bakıyo Daday'a geldim yine de işdi çalışmalara devam etTik. Evliüyüz bu şeyde asgere gitmeden evlendim çoluk çocuk biliyosuñ he var. Babañ eline bakması da zor oluyá yāni. Velāsı kelam tabi tabi velāsıl kelam ordan imtaandan çıkıp geldikden sōna işde altı yedi ay sōna bağdım benim tayin gelmiyo, gazanduğmuzu öğrendük bu sırada şeye gitTim Anđara'ya giderken, gitTim dönüşünde Çankırı'ya uğradım başmüdürlüye başmüdürlük de tamam dedile orda arkandañ tayin emriñ gelir dediler. İlk tayinim Kıre'ye çıktı, Kıre'de on ay durdum. On ay sōna Daday Ptd'ye tayinim çıktı. Şöyledir böyledir yirmi beş yılı Daday'da tamamladım. Emekli oldum, bin dokuz yüz doksan beşde emekli oldum ondan sōna tabi kıyümüz olduğu için köyde şeyire yakın.

Biz kıyde ufak defek işdi tarım işleriyle, hayvancılıkla böyle işlerle hobi olarak yāni devam ettiriyoruz. Allamıza yüz biñ kere şükür maaşımızda iyi zararı yok yāni düzgün gullanmasını bilüsen döke saça yetiya yāni. He öyle olmasa yetmeye tābi, birez de esgi biriküntüler de tabi temelini sağlam şeylere oturdurduğumuz için yoksa gi emekli olduğdan sōna bi şey alamassıñ zeten. Emekli parasıynan ne alabilirsıñ hiç bi şey alamassıñ. Ee biz evde üç kişiydik babam emekli, ben emekli, bilader emekli beraberiz zāten biladerle, gine beraberiz. Bi göca ğarı onda va bi göca ğarı bende va bunna filen hep çıkar mı lan? İı böyle hayatımızı idam ettirüyoñ işde ufak defek reçberlik yapıyoruz, hayvancılık. Eee traktör iki bi tek taksim va bi iki taraktörüm va işdi zirei eletleriñ aşaa yokarı çoğu var. Ramuđu var ondan sōna mibzeri var, tamburu var, pulluğu var, patāsu var bunnar hep var. Ee olsa da ğayrı bundan sōna bek zirayi işleri birezük yāni. Gücümüz de zor yetiyo sıhi durum sağlık durumlarda ğayrı yavaş yavaş yaşlandıkca bozuluyá yāni. Onuñ için böyle işdi iş olunca kıyde olmayınca çarşıda he ğavede böyle hayatımızı idam ettiriyoruz işdi.

ANLATAN : Hüseyin Sabri Ünal, 76 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Görük Köyü Yumurtacı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Hüseyin Sabri Ünal isimim. (Okula gitdiniz mi?) Gitdim beşi bitirdim biz ön ğapıdan
girdig arka ğapıdan çıktığı o zaman öyleydi şindiki zaman yoğudu annadı? He ilkoğulumuz
bizim üçe ğadarıdı kóyümüzde üçden sóra yokdu Boyallar deye bi kóy va ordaydı beşi orda
devam etdiK dördü orda bitirdiK bizim örfümüz asgere gitdim merkeze geldig buraya Hacı
Osman deye bi öğretmen varıdı burda Hacı Osman deye zinciri guvvetliydi bu adamın şip
10 vurdu mu zinciri başına başın cırr yanardı bizim zamanımıza öyle öğretmende okuduğ biz
burdan biz mezún olduğ elli ikide, elli iki mezúnúyun ben.

Elli bir de mezún oldum ondan sóra da biz pazarcılığa başladık Sebze dükkânı falan
Türkiye'de gezmedüğümüz yer ğalmadı Türkiye'de aşaa yukarı çok az yer ğaldı Tırakya'yı
gompile Adana, Mersin o istigameti Niğde Ğırşeyir, Ğırıggale, Ğaman gelelim Çarşırı
15 efendim o istigametlere geç bu tarafa artık Bursa, AdaPazarı, Manisa o tarafları devamlı
gezdig İzmir, Bursa'ya çok çalışdığ kóylerini kóylerini dahi bilirim kóylerini İznik, İznig
devamlı orlarda çalışdım işdi aşaa yokarı om beş sene filem devam etdi işlerimiz aşağı dokuz
yüz yetmiş beşde de faPrıka açıldı Çaycuma kâğat faPrıkası efendim İzmit'de Seka kâğat
faPrıkası varıdı fağat benim Seka'da adamlarım varıdı akrabalarım varıdı kimisi müdür kimisi
20 masebe müdürü falandı bu vasıtaynan beni ğoparatif varıdı nakliye ğoparatifi burda bizim
burda para alamayayken bu memleketde para yızü görmeyeyken ben para alırdım ordan çünkü
masebe müdürü, masebe şefler adamlarımdı benim bóyúk parayı yağdudum o devirde yetmiş
beşden seksen altıya ğadar seKSen altıda da devam etdi işdi sesli herkeS duymasın onun için
o zamāna ğader devr etdük fağat Amasya'sından, Zonğuldağ'ından devamlı giderdig orlara
25 ihalelerine dāhi giderdik fağat Sekala bitdi, bitdi Sekala biz bitdik Sekada bitdi zeten seksen

altıda biz devir bırakduk Seka faPrıkaları ğapandı zāten Giresun ğapandı, Antalya ğapandı, İzmit ğapandı bitdi zēten kâġat fabrıkası şey Kāsdamonu'da varıdı bizim çay şey Taşkóprú'de o sıġara kâġadı úretúdu efendim şeyi sorarsañ İzmit sorarsañ İzmit'de Rusya'dan gelúdu keresde Türkiye keresdesi yetmezdidde ġabuġlu odun ordan gelúdu kâġat yapallarıdı o da ġaba 30 kâġat ince kâġat yapallarıdı Çaycuma'da çimento kâġdı yapardı fabrıkada orada öyleydi şeyi sorarsañ Zonġuldaġ sorarsañ orayada maden kómúr direyi giderdi maden ocaġları olduġu çin burda maden sarf ederdig ben de ordan para almaya giderdim nakliyelerin İzmit'e şeye Çaycuma'ya Amasra'ya o semtderede orda çok çıldır ay efendi şindi mazimiz daa fazla da.

Ayaġmıza biz çaruġ giydig çok çaruġ giydig önce biz çaruġdan evvel şü memleketde 35 yalnáyak gezerdúġ ayaġġabı bi şey yok yalnáyak gezerdig kóyde takuyya varıdı takuyya, takuyya aġaçdan yapallarıdı takuyya giydúġ biz çok zaman önnerden şey baġlallarıdı ġayış onu giyerdúġ ayaġmıza ondan sōra ġavaġdan oluġlu takuyya yapıla oluġlu tokuyya onu giyerdig ondan sōra çaruġa bařladıġ ġış devrinde çarık sarım onun sıрма ondan sırmasıynan çaruġ dikelleridi olduruk derdig esgiyince altı delúnúde altı delúnúdu oraya olduruk ġorduk 40 olduruk derle ona çaruġun altını delincekden sōna delinince bi daa ayaġmıza su ġeçmesiñ deye zeten ayaġmıza su ġeçúru çaruġ zāten bunun aslı onu giyerdik zamanna lesdig çıkdı lasdiK çıkdı lesdiye devam etTik bir müddet tabi devir deyişdi her şey ayaġġabısından, cizmesinden.

Hiç fener ġórmedúġ fener, fener ġórmedúġ ocaġda kútúk yakarduk da onun ışıġıynan 45 okurduk onun ışıġıynan okurduk, okurduk ondan sōra da idere çıkdı idere fenerin ġúccúġú idere şöyle bi şey ġaz ġuyālarıdı onun içine fitil daġallarıdı onnan okuduk bi müddet ondan fener çıkdı fenerle gezerdig çiraynan çok gezdúġ çıra da kóylerde çiraynan gezerdig kóy kóy otumaya filen giderken fener çıkdıktan sōra artık lúks çıkdı çıkdı ondan sōra çok zaman lókús devam etdi on dört numara lambala varıdı lambala varıdı yapmaduġmuz şey ġalması ay 50 efendi çayımı içiyim mi?

Esgiden ormannarımız odun sürgü derüz sürgü sürgü öküzen giderdüg ormana
ormanda kes bi çam incesinde hayvanına göre o sürgüynen dağdan gelüdüg emme gar
bullarda orda çarukla esgirdi olduruğ giyerdüg olduruğ yanımızda olduruğ daşırđık altına
yapuşdumaya olduruğ mu? Kıomuş gönünün ğalın yerinden öküz gönünün ğalın yerinden
55 zeten çarık ondan álu. Esgiden et bilen yokTu eti kim yerdi çaruk davlumbaz derle davlumbaz
ondan kesilen şeye davlumbazdır dan çaruk yaparla davlumbazdan ānadıñ onnarı çok zaman o
hayvan derisinden yapılu bunnar.

O zaman aba va aba, aba, abayı bülú mún? Ğırhanıñ dokummuş kıoyde ğırha yaparla
pantul, aba sırtımıza giyerdüg ğırha, ğırha, ğırha bacāmıza ondan giyerdük bu tarihi şey
60 ğırhala, ğoyuñ he işde ondan zeten daa başladıg ya onun yününü iyirileridi, iyirileridi onu
halka yaparla ğolunda onu iyirileridi ondan dokurlarıdı tezgâhlarda kıoylerde dokurlarıdı
ondan sōrada onu bi de şey ederleridi çekelleridi ğırhayı çekelleridi dört kişi haydi bakalım
haydi bakalım hadi yavrum hadı oğlum böyle bağıra bağıra çekelleridi annadıñ mı? Ondan
sōra o meydana geldi miydi terziye gótürú terzi de ğırha, aba yaparlarıdı aba cekediñ bi nev̄isi
65 aba, ğırha da pantul hani bunnarı giyerdik annadıñ, çaruk bot, lasdik devam etdi takıyye falan
çayımı içiyin. Başlık, başlık, başlık, dolak çaruğun dan evvel dolak yaparduk dolak düzge bağ
vadu bi de onun dolamaya o düzge bağını dolarduk onnan dutardık tam bu şekle ğader
gótüdüg dolağı onun üzerine çarık giyerdüg yāni. Şindi o herkeS o dediğün dolağı yapamazdı
burdan ğüzelce yapcaysıñ ğafaya tabi canım bağlayacağsıñ şulları süs yapacağsıñ onu şekle
70 gótürceğsıñ şekle şemale öyle ğaba deyil o (neden yaparlarıdı o gafadaki dolağı?) dolağı da
geçi kılından keçi kılından yapallarıdı onu dokullarıdı böyle beyaz olu o tokullarıdı
dokuyunca ondan da dolak yaparlarıdı başlıg yaparlarıdı hem dolakda ondan yapıladı ğafaya
esgiden şapğayı kim bilú serpuşu kim bilú esasında serpuş bu zeten serpuşu kim bilcek onu o
zaman dey mi yokdu o zaman serpuş sōra ortaya çıkdı onnarı giyerdüg bol bol.

75 Efendim, Şimdi esgiden tarhana orbası deye bi Şey varıdı tarhana orbası var heh
sabahlığ tarhana orbası, tarhana orbasının yanında turşu, turşu yerdúđ acı turşu dağda
ırsınalım deye hayır turşu yemessek Şindiki gibi böyle bolluk ayımıŐ, peynirimiŐ, zeytinimiŐ
yok arŐu ekmeyi deye kim biliya köy ekmeyi, köy ekmeyi yerdig biz esgiden burda çarşuda
kim biliya Şindi hep efendi oldu hanım oldu millet de arŐu ekmeyne goŐuya köy ekmeyni
80 bilen yok. Kl reyi deye bi Şey varıdı kl reyi o moda Şindi tarihi Şey onu bilen yok zeten
Şindi yapan da yok onu kle gmelleridi sacın alavına ekmey etdkleri sacın alavına
gmelleridi Şöyle bi Şey onu azığ aludúđ dağda yavan yirdúđ gatik yok yavan domatis gibiydi
o zaman domatis yok, yok domatis o zaman elma elmaynan yerdúđ elmaynan dağda evet.

Şimdi efendim bayramda esgiden bayramlarda kylerimizde cmi filen yokdu
85 köyümüzde cmi olmadığ için Yımırtacı Köyü yakın Yımırtacı Köyü anasının köyü, esgiden
biz bayramlarda sableyin erkenden Klkoroglu Cmisi varıdı Klkoroglu Cmisi Şurdaki
cmiye Klukaraoğlu, Klukaraoğlu Cmisine geliyduğ sabah namazımızı burda dualarımızı
ederdik bütün dgeden sra bayramlaŐuduk yolumuzun kenerinde de bütün köylülerimiz
toplanudu bizim orda tek tek bayramlaŐudúđ biz burda ondan sna dağlırdık herkez köyüne
90 giderdi, köyümüzde herkezin ne işi varısa işini takıb ederdi köyde fazla bayram Őiniki gibi
Şeker meker öyle süslü Şey yoğudu ezme Şeker EliŐ yapardı burda ezme Şeker onna varıdı
zten onna Şindi entika ezme Şeker yapan yok Şindi onu aynı hamur gibi Şeyden yaparla pudra
Őekerinden renk gatarsın onu kesersin kck kese kese ondan bitirdin mi Şeker yapar satar
ondan ezme Şeker o e Şindik o ezme Şekeri bilen zten yok bitdi onna AliŐ varıdı bi tek burda
95 yapan ondan başga da yoğudu İsdanbul'dan geldi o zaman çok zaman İsdanbul'da alıŐanna
Şindi olsa da onu yapmıyo Şindi bahalı çünkü köy alamıyo kğat kğatlı Şeker beş lire, altı lire
o varıken onu om beş yirmi kğda alula mı almazla dey mi vatandaş alamadığı içinde Şindi
onu untdu helve Şekeri helve bitdi.

Ben hikeye bil o zaman bizim işimiz çok olduğundan hikeye filen el deymezi ne
100 hikeye sabāleyin işe git ağşam gece yatmaya eve gir işini bütüde çocuğken de öyle elbet okul
çağdım okulu bitirdim çiftte gitdim öküzünen çift sürdüm pulluğnan gara saban ekdim beşi
bitirdikten sōra fağat dokuz yüz elli ikide de İsdanbul'a gitdim kōyümüzde bağ galaba
İsdanbul fağat İsdanbul'da duramadım sarmadı bağa tekrar geri döndüm kōye memlekete
105 geldim sebzeçiliye başladım sebzeçiliye işde fağat sebzeçilikde e mevsimine göre mevsimine
göre o işe devam etdük çiftçilik, sebzeçilik devam nerde ne sebzesi va şimdi mesela mevsim
ocak, şubat ayı Mersin'e çalışacakşın bullarda o sebze çıkmazdı ağusdosdan sōra da Bursa
efendim Ğırkğale, Ğırkğale üzümü meşşurdu şimdi yok o üzümde şeyde öyle Bursa'nın
İznik vadu İznik'in misgü üzümü vardı o da menşür o da yok şimdi o da bitdi millet oraya
şimdi şeftāli, zeytin baccası yapıdıla üzüm bağlarına kōy kōy gezdüğ orlarda efendi kōy kōy
110 gezdüğ kōy gezmediyim kōy galmadı. Araba kiralarduk, gamyon yoğudu o zaman ne geziya
acuyuz o zaman biz ancak sermeye paramız yok onuda bulamıyoz gitdüğümüz yerden
bilmezleridi sōna veresiye almaya başladuğ paramız yetmedide Allağ şükür aramızdan
gağılmaduğ hiç bi yerde borcumuzu aluduğ gine aluduğ orlardan fağat devamlı deyil bir
müddet kōylerde İzmit'in her kōyünde Halilbey'li var İnikli var Ömerli var artı Cümāyanı var
115 çeşitli kōyle var Çamdibi var her kōyün bi zevki var gendüne göre orlara giderdüg velhasılı
efendi çayım soğudu dadı galmadı. Orlarda sonbahar aylarında da Tırakya'ya Eymana
çalışdım Tırakya'ya her yerine gitdim Tırakya'nın burdan bi Çorlu, Lüleburgaz, Babasgi,
Hayrabolu, Kırklareli, Edirne he Tekirdağ, Malkara, Keşan, Gelibolu ne sayyım artık hepisini
saymaya gerek yok hep kōy kōy gezdüğ. Gitdi biz Ğırklareli'ne vardık Ğırklareli'nde otel
120 bulamadıg gece yatak yok bi oda va dedile bize çıkdüğ oraya cam da gıruğ cam gıruğ ānadiğ
fağat yorgunuyun da yatduğ emme orda uyusak da rahat edemedüğ velāsı sabah oldu işğayke
çıkduk rahat edemedük orlarda da diyer zamannarda her yerde rahat etdüg ocağımız hazırıdı
gelüdüg mesela Uzunköprü'ye gelüdüg Uzunköprü iyi bi yerlerdir HafSa orlar çok iyi yerler

velāsıl dolaşdıķ orlarda e bu taraflarda burdan geç Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Havza o tır
125 orlara çok giderdig orda işimiz oluyodu oraya çok gidip geldúğ efendi yeter mizúk?

ANLATAN : Ali Çelik, 70 yaşında, okur yazar, çiftçi-esnaf

DERLEME YERİ : Karacağağaç Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Selamın aleykim (sen rakı filen içmişşindü?) ben neler nanķı birini deyveyin ben
(ondan sōra hovartalık etmişşindü?) onnarı filen deyceyin emme senden ğorkuma
deyemeyanki (ben seniñ ne olduĝnu biliyan) deyvereydiñ (dīne bi kere baķ Ğasabalı
Haķĝı'ynan iyi ğonuşuyaz yanĝa gelince noldu?) yatıyaz (çay?) çay işdük adamım orda (siz
Şükrü abi çay içer misiniz?) (içmen adamım saĝol bi tek yavrum sen benim tanuduĝum
10 adamın evladısım) öleymiş öleymiş şey indidü beni şordan aşā arabadan dıraķdordan.

Benim adım Ali Çelik yaşıımız yetmiş işimiz bitmiş ondan sōra doğum yerimi filen
deyim mi? (den) ben Ğavakıyayla'sında doğdum o kōyde şimdi Ğaracağağaç'dayın orda ikāmet
yapıyon, adam ğıtlıĝında mıķdarlık yapıyon, ğoparatif başĝannıĝı yapıyon ordan geçelim
(ilkokulu falan okudunuz mu?) okuduk üç ay okuduk üç ay üç ay he he (okur yazarsınız?)
15 işde ider ediyoz yāni yoksuz yerde üç aylık fener naĝda yanar (üç sene mi gitdiñ?) üç ay
nereye üç sene deyil üç ay oķul mu varıdı hacı bilmē musuñ? Okudum ondan sōna baķ ābeysi
diplāmamı aldım, āhliyet aldım, dabanca aldım, rūsat aldım her bi şeylerden bi armaĝan
aldım.

Ğırķ yaşımadan hiç bubamın alıvedüĝünden başĝa bi şey bilmēdum bubamın
20 alıvedıĝnú biliyāduk biz orda va sanduķ sēde oysa ellerde neler varımış azduk atmış atmış beş
yaşımadan da indi iş başa devām etdim he oña devam etdim çok para ğazandım çok para
yedim şindi de geri siyyáz, tēcirlik filen ediyādum, arabacılık çok çok para ğazandım
kürtümünen para ğazanmışıyın emme yeye yeye atmış beş yaşımadan tūkedemedim emekli
oldum emekli oldum işde mıķdarlık maaşı üç dönem onu aldım yirmi sene filen olmuş emekli
25 olalı sıĝortadan o da va uşāĝım devşeyim herkezi savdım; oĝlanım Isdanbul'da emekli oldu

belediyeden şindi kótúrúm bi ğarım va bi de arabam va iki şeyim va tōĝĝum, kedim ömrümde bi şey yok ikimiziyúz yaşacâyuz deye uğraşiyaz onun bacaĝ iyi deyil bacaĝna el sürdüme ya benim de şeker va gózlerime vurdu dadım duzum orda ğalmadı, la dizimin biri yoĝar iki üç merdiman çıkınca aĝrıya şu dizime durarsa da nedelim ĝayrı otūruz öyle yavrum başıma gelen.

İşde asgere gitdúk atmış üşde iki sene asgerlik yapduk, geldúk asgere gitmeden evlendúk dört çacuĝum va bi teyi oĝlan iki gız saĝol dey mi neyle böyle benim başıma gelen günnerim bu yoĝsuzluĝ da çekdúk varlıĝıda çekdúk velhasılı o zamanki devırde, araba yoĝ herkezde direktor yok çileliydúk ya.

35 (Bi yere gideyken neyle giderdiniz?)

Bi kótü arabamız varıdı bizim fordson deye bi şey onnan işde bazara, kóylere, daĝa giderdúk işde bu dáymene filen (araba yoĝuken) araba yoĝuken yürüyelek yayan beygiriñ varısa beygir, ben beygirsız durmadım durmadım ben at üşden boyna ekin bişdim (at üstünde) he öyle bi yaşantıyı hiç bırakmadım bak yetmiş yaşımdayın yaşım góşdermeyá emme gözlerim şey edince boĝ etdi iyi gine görúyan arabam murabam va ĝullanıyaz la yavrum üç yedi yirmi bir he he saĝol.

(Esgiden napardınız?)

E uşaklıĝımızda mı? Uşaklıklımızda meT oynardug, çelig oynardug öyleydi esgiden samallık gótü lafi bitmezidi böyüĝ adamları diynerdúk böyle (hikaye falan biliyo musunuz?) bilmen hikâyeyi beceremen hikâyeyi beceremen yāni velhāsılı bizim işimiz dayısının böylem böylem başĝa da bi sıkınTımuz da yoĝ, daĝda kesim kes, çek ormana teslim et yañ yatdı çamura batdı biterdi şindi ondan sōna ĝamyon mumyon aldım ne daĝa doydum ne daşa doydum ne ormanın hırsızluĝna doydum ne ĝaçakçılık hee Nasurlaĝ'āñ meydana gece on ikiden sōna mı oĝden he on ikiyeden üç kere ĝamyonnan oduna döndüm üç kere he oraya çünkü gece olmayınca yıkılmādu hacım şindi çacıĝla va ordan ĝakdı dedileki a dayı bunu

dedile Subaşı Kıyú'nden mi yığıyásın şurda Hacorta'nın dorukdan mı yığıyasın dedile üç uşağam va emme yığma yıkma galıbet kıyüm bura hemen gapın uğünde odunum va üç kere döndüm üç kere Nasurlah'a ne para bu parala biter mi kırtün gibiydi parala böyle şimdi de yok maaşa bakıyáz maaşda bize yetiyá işde Allah razı olsun çok param varıdı yok sıgorta 55 bi milyarıñ üzerine ileçden alamayaz.

(Traktör yoğuken neyle çif sürerdiniz?)

Öküzle öküzle öküzle ağlardı, gabadayı öküz gabadayı kımüş goşardım gendüm işi görmesemde górdürüdüm yāni böyle şeylerinin desdimiz işde öküzünen kımüşünen çek (ne alet edevat varıdı?) ālet mi? Adı desde arabası varıdı ondan sōna öteyanķi öküz arabası varıdı 60 o dört tekerli o da varıdı nañgi yığdūmuz; anadut anadut, dırmuķ ondan sōra he dirgān aķ sen her şeyi bizden iyi biliyasın he anadut, dırmuķ onna başgā başga başga urgan urgannarduķ urgan he he urgannarduķ ondan sōna işdi bu böyle araba işi orda biterdi harmana gelidūķ yığ yığ gine böğezde düğene goşarduķ düğen varıdı 'düğen boyunduruğu gibi senede bi gózúķme' derdūķ adamlara mesela düğen boyunduruğu senede bi keren gózúđu hasılda masılda la 65 oğlum düğensilik gibi düğen boyunduruğu gibi senede bi gózúķme derdūķ adama bēzi senede bi kere adamı görersek he öyle derdūķ başga başga neyle neyle direktor aldūķ, gamyon aldūķ, aldūķda aldūķ sekiz tekerliyi aldūķ altıyı beyenmedūķ para gazammayı sıkı öğrendūķ işdi dedim ya sađa hırsızluğum varıdı orman gaçaķcılıđı hırsızluķ başga yok ya para gazanudum üç kere Nasurlah'ı dönerdim o zaman para gıtlığında üç milyara yakın beni eyleme yavrum he 70 baķ direktordan indim seniñ şeyiñe iyi böylelik başga türlüde işdi dađ daş böyleydūķ bi şey olup da bi şey dāymene gitsen tam Ğavaķyayla'sından Dörtđāymenner'e giderdūķ öküzünen öküzünen orda iki gece yat üç gece yat öküzünen deymende sıra gelmez ordan sōna şey çıķdı deymen fabrıķa deye Hacorta'nın beri yanında orda deymene giderdūķ fayda yok orada öyle ununan deymene buğdayı deyişú kıye gelidūķ gayrı netceysiñ o zaman gamyon varıdı gayrı 75 kıtú gamyon varıdı bende kıylülerin ununu şeyini uğüdü gelidūķ buğada işlerimiz varıdı

başğa türlü samanımız biterdi Şabırlar nere Şabırlar tam ollara öküzünen saman gótürüdük,
saman tātasına yığ Ğavākyayla'sından gel geceli günüzlü dön oraya zabāleyin bi daa gēt
ğariban Ğavākyayla'sı böyle böyle çilelerinen bu günneri böyle baş etdüg adamım.

80 Çok yaşadım hele kırk yaşımdan sōna zeten turpanı bilmem ēlime bi şey almış
deyiliyündü olanım yetişdiydi o zaman yetişince arabayı darabayı altımda bi arabāynan gez
dur başğa bi işim yâğıdu, hasıl harman bilmezdim yāni o yaşantuynan öyle dünyayı baş etdük
adamım velhāsılı kelam kōtü gün yaşamaduk.

İçerdim, şindi beni düğün müğün toplantıya kesin ēğidüleridi (sebeḡ) muhabbetim
çekiliya muhabbet çok benim olduğum yerde ot çūmen biterdi muhabbetimiz çok iyiydi bak
85 sor Daday'a sor icābında, nerde düğün varısa davullu zurnalı oraya içgülü on sekizli
dabancam varıdı bi kerem çekdimmiydi soñunadan durdumazdım mermiyi gıçımın arasında
yığardım ordan at babam at bit tek ciñgallık bilmem, zerhoşluk bilmem çok severleridi beni
işde arkadaşlarım böyle mıkdar arkadaşlarım olsun başğaları bende mıkdarıyuz üç dönemdü
mıkdarıyuz yāni ğala cāhil filen böyle mıkdarlığıda baş etdük bu sene. Hiç bi yārde bi yārde
90 çok hār yere gitmişiyündü hariç yerlerede burlardan başğa yerlere Azdavay'ına şuraya buraya
oķumuşladı bizi beni çok severle.

Tēcirlik yaptım on iki yaşımdan beri teciridim beş on sene oldu işde birağalı çok
sayğılıydum çok mal para filen sormazlarıdı baña her yerde Bartın, Ğarabük, Azdavay,
Punarbaşı ne Şenbazar efendim bu yana geç Devrekāni safran şey bize baña bi şey soran
95 olnazdı alış verişde para pul çok bi sayğılıyun on om beş sene oluya heral birağalı hep selam
geliyā herkezden selam geliyā, şeğere vadım mıydı hıyy sarıldukça çoğuda benim gibi
gocamış ğayrı emme iyi böyle adamım başğa.

ANLATAN : Avni Kömürcü, 75 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi-emekli

DERLEME YERİ : Köten Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Avni Kömürcü efendim Avni Kömürcü, yaşım yetmiş beş köyde reçberlik yapıyoz arpa, buğday, ot, yonca bu ęada hayvanda var hayvancılık da var. Okula tabi gitdik gelikde ilkokul s na ęader beşe ęadar Sorun'a girdik ondan s na yo ilkin Daday'a geldik iki sene iki yıl s na Sorun'a okul yapıldı Sorun'a devam etdik. Yayan yayan çamurda ayağda lesdik oruğ lesdik y .

10 Okul bitdikden s na ęuraņ ęursuna geldim bi sene ondan s na onu da baş edemedik k yc l ge devam etdik. Köy işlerini yok öküzünen, öküzünen sürerdik çifti at, öküz böyle hasılda öküzünen böyle işde. Buğdayı r zg rınan savuruduk tınar, tınar savuruduk ya. Eleddirik ne geziya eleddirik yok ęaz lambası, id re derleridi t nikeden oņa ęaz yağ ęuyarduk öyle yağarduk ışık o bi de ıra am am ırası böyle.

15 Tuğla bizim evle ıvtağdan, ıvtağ dolma direy etmişle ıvtağ  sd n  sıvamışla öyleydi bizim evle tuğla yoğ o zaman kerp  kirecinen sıvamışla bizim zamanımızda evvelde kerp c nen yapar yapmışla (kerpiç neden yapılıya?) toprağdan ya.

Bayramlarda   dört köy gezerdik   ę n Sorun, Helveci Köyü, Yazıcımeydan bizim köy sıraynan öyle yaparduk bayramları Sorun'da ęir dik bayram namazını. Bayramda 20 bi yemek vörüleridi namazdan ıkduğdan s na bayramlaşu yemek vörüleridi işdi   ęünde gezelleridi.

Düğünne şindiki gibi deyil esKiden düğünne köyde oludu, köyde yemek vörüleridi davul olunca davul oludu davul olmayan yerde ęina yaçarla yemeyini yer herkes dağiludu işde böyle iki ę n arşamba perşembe o semet he bi de semet varıdı ęadunnarıņ bi de semed.

25 Ben tuğla kesdüg o başğa o çalışáyken askerden gelince hacı varıdı Kahyar'dan onuñ tuğlasını daşırdım Öncü Rafık varıdı Doğut Kıoyü'nden Muşla derleridi onnarda tuğla usdalığı etdim iki sene asgere gidene ğadár ondan sōna asgerden gelince de beş ğardaşıduķ ya üş de ğız sekiz sekiz ğardaşız ya. Asgerliyi Erzurum Horasan'da yapdım ordan iki buçuk sene izine gelmeden asgerliyi bitúduķ otuz ay jandarmayduĝ biz otuz ay yapduķ evet.

30 Şindi kıoyde reçberlik yapıyoz arpa, buĝday e işdi başğa fazla bi şey ekmeyoz arpa, buĝday işde ot falan ekiyoz şindi tıraktörünan şindi ğolay esgisi gibi deyil esgiden çok zorudu bir ay çif sürerdüĝ öküzünen möküzünen zabaleyin sabah namazı ğaķacáysıñ sütcüle gelü deye bi de doyuracáysıñ onnarı çifden soĝna sıcakda işde böyle.Daday'a da yayan gelidüĝ neynen gideceysıñ Daday'a sōna odun satardüĝ Daday'a gece ğaçaĝnan işdi öyleydi ya. He
35 otuma yapardüķ bi gece birinde bi gece birinde otuma yapardüķ. Ya yüzüĝ oynallarıdı bazı daş oynalla başğa böyle önemli bi şey yok işde.

Esgiden de arpa, buĝday başğa bizim kıoy ğır kıoy başğa bi şey olmayaki olmuyo hayvancılıĝ o başda bi kere canım kıoy, davar da varıdı ğoyun, ğoyun, geçi bizim kıoyde iki üç kişide varıdı davar olmayan esgiden yoĝudu davar kimisiniñ azıdı kimisiniñ böyleydi beş on
40 şey işdi öyle geçinüdü ya öyleydi kimisi ölü kimisini kesersıñ kimisini satarsıñ öyle geçimme öyleydi e canım ğurban da ederdüĝ tabi o belli.

ANLATAN : Nurettin Satioğlu, 62 yaşında, Ortokul mezunu, Muhtar

DERLEME YERİ : Siyahlar Köyü

DERLEME KONUSU : Düğün ve bayram adetleri

5 Daday'ın Siyahlar Köyü'nden Nureddin Satioğlu bin dokuz yüz elli bir doğumlu ilkokulu Ali Paşa Köyü İlkokulu'nda bitirdim. Ortaokulu Daday da bitirdim, askerliğimi yaptım, askerlikten s ra bin dokuz yüz yetmiş beş yılında Ballıdağ Hasd nesi'ne girdim, bin dokuz yüz doğuzan dokuz yılında emekli oldum. K y de yaşıyorum, iki bin dokuz yılındaki muhtar seğiminde muhtar oldum şu anda iki bin on  c yılında muhtar olarak görevime devam

10 ediyorum ve k y de yaşıyorum. Ballıdağ Hasd nesi'nde her bölümde çalıştım. Personel servisinde, satın almada, malzeme servisinde, muh sebede, hasta g bulde her yerde her şeyde çalışdım y ni büroda çalışdım, santıralde çalışdım ilk önce santırallikle başladım.

K y de  if cilik yapıyorum. Tabi tabi  if cilik yapıy duğ,  alışıy duğ. Hayvanınan yapıy duğ, öküz y ni  k s esgiden öküzünen yapılıyodu  if ciliği öküzle yapıy duğ y ni

15 tarım sıkıntılıydu tabi şey değilidi şimdiki gibi herşey y ni makineyle yapılmıy du hep genelde çalışarak bedenen y ni yapıy duğ her işi inş t işi de öyleydi köy işi de her şey bedenen yapılıyodu.

EsKiden düğün işinde ilk başdan başlayoz dey mi? Düğün işlerinde gız oğlanı görmek yokdu mesela filen k y de filenkesin gızı va bi yaşlı şeyin aracılığıyile görücü

20  s l yle filenkesin gızı va den l d  münasib olursa olur denil d  ve gidil d , görölüdü iki taraf annaşırdı, anlaşdığdan s ra nişan dağılıdu söz filen yoğudu y ni nişan oludu ondan s ra düğün hazırlıkları yapuludu, urbası g r l  şey önce şerbet içilüdü ilk z ten adı şerbet i meydi düğün işinde, verildi denilince şerbet i erleridi. İki tarafının usluları kadın, erkek gelidü bir yerde toplanularıdı, dua yapılıdu orda il n edil d , filenkesin gızını filenkesin oğluna şerbeti

25 içildi deye il n edil d  ondan s ra urba görölüdü. Urba görüldükten s ra düğün t rihi

belirlenidú meselaki filen zamanıñ gúze veya mayıs, haziran ayına o belirlenidú, pazertesi , pazertesi gúnünden başlardı. Pazertesi günü meseleki sepet giderdi , sepet giderdi , efendim salı, çarşamba yemek verilidú kóylülere veya o ğarşı tarafıñ anlaşılarsa meseláki burda yiyecesin derlerise erkek tarafı veya ğız tarafındaki gelirdi, ğız tarafı erkek tarafa giderdi 30 yemeye. Çarşamba günü kına yanardı, perşembe günü hağa gidilidú, hağ oludu yāni. Hağ dedúğün arabalarınan gelin almaya gidilidú. Cúma gún semet varıdı, semeT yaparlarıdı kadınna gelidú. Gelin, ğız tarafıñın kadınları erkek tarafıñın evinde semet yapallarıdı, ğızın çarşafına bakallarıdı yāni ğız mı şey mi yāni onu öğrenmek için ondan sōra ve öylelikle bi daa evirlik filen oludu meseleki ğız tarafını erkek tarafı ğabul eder erkek tarafı ğız tarafını ğabul 35 ederdi evirlik deye bi şey varıdı evirlik yaparlarıdı tanışma şeyinde böyle düğün.

Bayramla bizim esgiden dört gún bayram oludu , elife gún başlar, birinci bayram gún sabahleyin mesela Alipaşoğ Kóyü'nde başlardı ğonağ işi sabah yemeyini üş divan Alipaşa, Siyahlar, Beyazlar üç kóy aynı cāmide toplanudu bayram namazında aynı cāmide taplanıdu cāmiden çıkduktan sōra meseláki fileñkes fileñkes Ahmet Aa, Hasan Aa ğonağ çıkariyo 40 onuñ evinde yemek verilirdi o gelen üç kóyün ğalabalık insannara. Öğleden sōra Siyahlar'a gidilidú, öğleden sōra da Siyahlar'da belirli evlerde ğonağ çıkararı yemek çıkararı evlerde vórulidú. Üçüncüsü gún Beyazlar'da sabah, akşam üstü Gümüşlü Mahallesi'ne gidelleridi. Dördüncüsü gún Tabucu'nun kóyü varıdı Bağışlar, Bağışlar'a sabah gidelleridi akşam üstü Seyitbeyoğlu Kóyü varıdı orda oludu bayramda böylelikle soña ermiş oludu. Hetda bu bayram 45 şeyde varıdı e Honsalar'da bayram deye fesbuğu açduğün zaman onda esgi bayramlarıñ bizim yāni bizim kóyün üç kóyün bayram şeyini almış adamıñ biri fesbua ğayıdetmiş. Yalunuz Honsalar'da bayram deye açacaysın o fesbuk şeyini ondan bile şey yapabiliyosuñ.

Valā şindi tarım makineynen yapılıyo ve maddiyata bağı maddiyat ne ğadar fazláysa çifçilik şeyini o ğadar düzenli yapabiliyásuñ yāni maddiyatın olmaduğu yerde çifçilik düzgün 50 olmuyo çünki her türlü ekipmanıñ varısa çifçilik yapabiliyásuñ. Her türlü ekipmanıñ yoğusa

çifçilik yapamıyâsun, her şeyin olacağı onun içinde maddiyat lâzım yâni, yâni her şeye ulaşabilmek için.

Ben ilkoğula yürüyelek gelirdim, Gümüşlü'ğünde o zaman Gümüşlü'ğündeydim didemgil zehirlendile de Gümüşlü'ğünde duruyodum yürüyelek gidip geliyoduğ biz. Yok
55 canım ne rasdık bile zor buluduğ yâni, yâ gundura mundura ne gezer lesdik yâni onu bile zor annelerimiz nēlin giyerleridi nēlin nēlin. Esgiden şadırvannarda varıdı gayışlı tahtadan ondan giyerleridi, ben annemiñ ondan giyipde dağa daşa her işe onnan giddügnü biliyon. Rasdık yoğudu kadın rasdığı bile yoğudu çünkü para bile yok yâni yoğudu öyleydi esgiden.

Oğulda kitap, defter öğretmenle devamlı bi üs sınıfa geçenlerin kitaplarını kütüPānede
60 birikdirirlerdi ve çocuklara tembih ederleridi bak bu kitapları seneye kardeşleriniz okuyacak, kardeşleriniz okuyacak bunnarı muhafaza ediñ düzgün kap geçitdirüleridi bunu şart goşarlarıdı gap geçireceksiniz yırtık bırdık olmayacak yâni şart goşuludu bu ki bu öğretmenle sene sonunda toplardı bi daaki sene ben meselaki ilerdeki arkadaşın kitabını okurdum benimkini benden sōna gelen birinci sınıfa başlayan öle aqdarmalı oldu. Defder, galem
65 öğretmenle yardım edēdi yâni bu çok zaruriydi defder, galem işi zaruriydi mesela bi tâne defderin varısa var hocala filen sağdan soldan tedarik ederleridi yâni , meselâki alabilende varıdı meselâki böyle ve defderle bi de saman yaprağaydı sarı yaprağadı mesela matamatik defderi sarı yaprağadı şimdiki böyle kareli, çizgili böyük defder filen yok yâni öbür defderle de öle saman yaprağadı daha zayıf saman yapraa yâni basit yaprak. Mağkap siyah, beyaz
70 mesela patisğa var ya patiskayı her evde bi tezgâh varıdı esgiden dokuma tezgâhı her evde varıdı , her evde varıdı çünkü ipliini alularıdı ondan meselâki siyah, gırmızı, mavi, bayaz ipliği alula onu boyarla ayrı ayrı beyaz, şey girçil keten tohumu o ketenleri de annelerimiz gendileri üsdümüze enteri yaparlarıdı. Böyle yakasuz filen böyle şey heh yâni giymeye dışa da şeye de yâni içe de girçil öyle tezgâh varıdı ondan sōra meselâki evde şey yoğudu bi kere halıdır
75 şudur budur eğer as çok çulu filen birikdirip eski bu eyniñden çıkan gumaşla va ya esgiyenne

onnarı keselleridi dikerle, yumağ yaparla, boyarla kilim yaparlarıdı, çul kilim evde o vardı yāni öyle halı malı bi şey yoğudu öyle b işeyle yoğudu.

80 Yok yok yok beton kesinlikle sadece gonağ vardı içi dışı sıvalı yāni o da onu da herkez edemiyo yeni kōyün her kōyde bir kişi, iki kişi heh parası olanla yāni bi sebit as çok bi geliri olan. Kireci şey ederle kirecinen sıvarlarıdı samanı kireci birbirine gatıb. Parası olmayanna āşap dağdan çamı şeyi gótüreceg onnardan çatacak veyahutda yapduracağ ahşab ev o derme çatma çantu o da ayrı derme çatma. O meselāki ağacı başlarını kertesiñ birbirine geçürereg böyle çivi gullanmadan heh derme iki şey yapmadan çivi gullanmadan yāni mık deye bi şey yoğudu zēten çivi yoğudu böyle heh derme çatma. İşde asıl buğdayı şeyle filen 85 tahtadan çatarla öyle aynı demin dediğim gibi meselāki dört galınında beş galınında hızarınan çamı biçerle tahta yaparla hatıl, hatılları birbirine düzgün giydireg şey ederle ambar olu buğday guymay için ambar yaparlarıdı o ambarlarda saqlallarıdı üsdünde kiremüt filen yoğudu evleriñ. Meselāki çıltak dilerle gürgenden çıltak ağaçdan yāni tomruğdan o çıltakları birbirine üsdüne giydüre giydüre öyle yāni oluğlarını gapadularıdı gine de tabi akıntu filen 90 oludu emme öylelik gapadularıdı çatıyı.

Mesela sepkeyen oludu zeten ēbeysiniñ benim çocukluğumda herkeziñ buğdayı şeyi unu yetmezdi. Çünkü yer verimsiz , şimdiki gibi gübre mübre de yok vadu beki tarladan adamıñ böyük tarlaları varısa ondan işde birikdiri mesela beş kilelik bi tarladan bi öküz arabası şey gelúdu bi iki öküz arabası şey gelúdu çünkü zayıf oludu yāni buğday emme 95 vatandaşın hayvanı filen galabaysa da kemre, gübre çekerse o zaman işde o tarladan birez oña da derleridi arpa tarlası arpa ekerleridi iyi olsun deye. Dolu yağarsa kötü oludu sepkeyen heh sepkeyen, sepkeyen yağarsa o zaman işde gıtlık yāni maddiyatın varısa ki maddiyatın yoğusa zirāetden filen işde tohumluk filen buğday vórüleridi devlet hani pañga aracılığıyla Ziraat Bañgası aracılığıyla böyle, yine de boğazını idere edeceysiñ, çalışacaysiñ, çabalaycaysiñ veya 100 bi gomsunğdan yiyeceyiñi tēmin etceysiñ. Zāten hiç kimseniñ ben çok mesela otuz kırk aneli bi

kóyde bir yıl hiç kendi ekip biçdiğini yiyen çok az yāni iki kişiye filen çıkar gerisi mesela
haziran ayında hasıl öñünde yeyintisü biter, gider iki yarım buğday dört yarım duğday
birinden ödüÇ alu su deymeninde öğüdü öyle öyle. Ondan sōra o biter bi daa su deymeninde
105 üç dört yarım alu úđüdü öyle yaza çıkardı yāni şindiki gibi şindi gelip bi tıraktörcüye yükleya
yirmi kile, otuS kile efendim ununu bi yaa yirmúđnū bi yaa şey ediya bi daa tam gúnüne
ğader hasıl bitinceyeden devam ediya. Yok iyi durardı çünkü irmúk, irmúđú içinde fazla zāyi
olmadúđú çün meselāki şindi yetmiş kilō un, yüz kilōdan yetmiş kilō durarsa o zaman segizen
segizen beş kilō durar ve daha da durardı çünki o irmúđú de elekden meselāki ğaba elek varıdı
yüğün elek delleridi ince elek delleridi vatandaş maşsuS ğaba elekden elerdiki irmúk fazla
110 çıkmasıñ ekmek daha bi çufaldan fazla dursun deye (irmúk?) buđdayıñ ğabuğu heh oña
irmúk, buđdayıñ ğabuğuna irmúk derle kepek diyola şimdi heh kepek diyola.

ANLATAN : Sabriye Çevik, 66yaşında, ilkokul 3, çiftçi

DERLEME YERİ : Bolatlar Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım soyadım burdaki soydam Çevik Sabriye Çevik evet yaşımız atmış beş atmış altı ollarda herálda iyce bilemeyen şindi yalan ğonuşman okul okudum şindi üç dört ollarda beşeden okumadım en çoğ ğurana emek vedim onu da yutdum yāni hiç bilemeyān şindi okuyamayān evet işdi böyle.

10 Kóyde işdi hayvancılığ da yápiyāduğ as çok böyle hasd ālunca onu bıraktım inek gibi manda gibi evvēsi varıdı evet hepisini sadduğ hasda olunca bi daa ondan bi ğaç senedü bu yok şurda öcük, öcük baccamız va onu edebilúsek yapabiliyosak yapıyoz yapamassak o da ğalıya hep elde yerlerimiz filen bi reçberlik filen yapamayoz evet işdi böyle.

15 Esgi düğünne yerine ğöre perşembe ğünden başlardı yerine ğöre cümá ğün başlardı işdi evvēsi böyle tēdil ğün filen yapmazlarıdı düğünü işde hağa giderleridi ğorúcü usulüyle alularıdı, ğorúcü usulüyle alularıdı evet işdiK yerine ğöre ik üç ğün oludu zenginle fazla olabúlúdü evet böyle salon filen yoğudu hağa gidilúdü, semet oludu öyle işdi başga ēdetleri yemek vērúleridi ğınadan evvēsi sōna ğına yaqarlarıdı ee şindik gine öyle o öyle devam ediyá cümá gecesi filen şey ederleridi ğúyō ğuyarlarıdı evet şindik o filen ğağdı tēdil ğüne devām etdile (dōkerin şindi). Gençliğimizde ufağlığımızda bayramlarda işdi gezilúdü başga 20 bilemeyceyin.

25 Bu kóyde mi? Kóyde hiç bi şindik hayvan horuz olmayınca ne yetiştirceysiñ oğlum. İşdi şurda öcük baccamız va onu ekiyoz, öcük misir ekiyoz, öcük fasulye ekiyoz, damatis dikiyoz, zaltalık dikiyoz, ğabağ ekiyoz bunna (dur ennem dur) işdi bunna başga bi şey yok hayvan filen edemeyāz ğayrı. Gençliğimizde; inek, dana gibi erkek hayvan manda hepisinden de varıdı yāni bi ara da onuda yapduğ ğoyun beş altı ğoyun sığırınan (yeter de enne ayaklarını)

silik enne bak) işdi böyle ağlum başğa bi şey yok, hep elde yerimiz evlādım kıyde insan olmayınca geçle kıyde olmayınca kim edecek gözüm alıya başım böyle olmasa eyer bi kıyün işini görüyön emme başımda çok gımıldayamayon bilmen onna hiç ānaman. Ğurana gitdim ğurana çok emek vedim yeni yazıdan çok okudum emme ölüm buraya gelince bu da
30 huysuzudu birez ğayınvelde işdi işe git, dama git şuraya git buraya git o zaman reçberliy ediyâduğ emme ben bubam kıyünde hiç ğórmedim reçberliyi yerimiz ortağındaydı ortakcımız varıdı ondan sōna neyse ğöz açdumadı işden elime alıp okuyamadım şey edemedim onu da yutduğ o da bitdi şindik iki herfi yan yaa ğótüremeyon bi yēsini bilebiliyon yuğu da yüzünden esgiden adıysa ezberime dāhi okurdum ğurānı o da hepsi de bitdi işdi zetdi okusam da
35 okuyamayan başımdan ğözlerimiñ öğüne bakamayan oğlum.

İşde açuğ ğalmáycak ğada varıdı, rasdığ evet o lēlin filen o esgidenidi daa esgi bizim ğúnümüzde yoğudu evet dışarlarda giyerdi bēzi insan emme eline heni ayağnı filen yıkayınca öyle yāğudu yāni böyleydik. Esgiden de aynısını ekerduğ oğlum ekin olarak ekin ekerduğ işde ekin ekerduğ sēde bi ekin ekerduğ başğa buğday, arpa bēzi ekerduğ bēzi ekmezleridi
40 burda yāni ben o yanđa bilmeyan ne ekdüklerini el ekdiğünden burda emme işde arpa, buğday öylelik bi şeyler ekerleridi evet.

Yemeklerden bu hamurlu yapardı, ben tabi orda çöreK yapduğumuzdan bu hamurluyu beceremedim burda da fırın yoğudu bu yapardı en çok ekmeyi evet evet bu yapardı efendim çörek işde o fırın çöreysi biz fırın çöreysi biz şey de yaparduğ Sorğun
45 tarafında yapardı buraya geldim bu hamurlu yapıdı şindi bu ekmey edemeyā ben de ğendü ğendüme ediyon bazar ocağında büşürüyön evet işdi böyle. Yavrum o ğırk yılda bi kere oluya bu yanđa mantar olarak kıtū mantar da oluya, ğaba mantar oluya ben çok mantarınan aram iyi deyil de gitmen de ğannıca olu bēzi ğoç işdi öyle böyle işde her türlü mantar olu hepsi yemmez o başğa, ayıca evet. Okula yürüyelek giderduğ yok yoğ o zaman burdan işdi ne dēyin
50 Ömürbey gibi ecük daa fazla gibiydi evet oaraya gelúduğ hep bereberleşidúğ işde öyle.

Doğumayı benim övey ennem yapardı makine de dikmeyi o yapardı, nakış da yapardı
şindi tabi gayrı o da yaşlandı bi şey hasdalığı deyala oña ne hasdalığı heh alzáyım mı ne şindi
o hasdalıgdan oldu şindi hiç kimseyi de bilmeya gendü gendüne boyna gonusuya devamlı
yatıya evet işdi altını bezleyála işdi öyle gardaşımın hanımı öldü siS sağoluñ, yirmi yirmi beş
55 yaşında varumuşuyundu bēki evet işdi böyle uşağım başga bi dert yok. Şindi işde
hasdalıkdan iyiyiz ziyamız yoğ işdi ölmeycek gada gendümüzü sürüyyoz, şindi bi ev işi yaz
olunca bi yumruk gada işde o bosdan başga bi şeyimiz yok başga işimiz yok başga hiç bi
işimiz beyimiz sağ deyil beyim genç yaşında öldü sis sağoluñ evet çâcuqla güccügdü biri
öğretmen oldu öğretmeninen evlendi birisi şeye dükgân aşdı Ğasdamaonu'ya evet enerci filen
60 dağıya işdi bildüğñüz gibi işdi böyle başga bi şey yok a gıymetlim mermelet gençle yaparla
bēki bu çok yemeya ki buña gınnük olacak, az olacak iki gashuk şey alıyada sürüveya öğüme
işde eyşimesiñ gibi heni atmayon ki bi de zorunan murunan ben yiyyon işdi öyle möyle işde
ölum.

ANLATAN : Şükrü Karaer, 77 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi ve berber

DERLEME YERİ : Dereköy

DERLEME KONUSU : Anılar

5 Dereköy, Şükrü Garaer ondan sōna ilkoğula gideyken on sene dideminen davar gútdúm, elli iki de oğuldan çıkdım ondan sōna dideminen davara gitdim filen on sene gendú davarımızı gútdúm on sene.

Ondan sōna asgerliyim çıkdı emme yēvmiye gitdim ne yēvmiyelerde çalışdım ne eziyet yerlerde çalışdım gitdim gitdim Gólzebel Deresi'ne araba aşdı Gólcebel Deresi'nde
10 Selalmaz yolu kúreynen, gazmaynan çalışduğ orda ondan sōna bi gün gitmedim o gün araba aşdı orda bi kişi öldú, iki kişinin beli gırıldı bi daa ondan sōna gitmedim yērisi gün de oraya bi şey geldi deyveseñe sığorta müdürü e bi dáa da gidemedúğ oraya ğaldı ondan sōna asgerliyim çıkdı, asgere gitdim Amasya'ya şerjúrúmda hasdalandım iki ay asdım Amasya Hasdānesinde yatdım ik ay hiç deliksüz ordan üç ay hava deyişimi aldım buraya geldim bir ay
15 da burda yatdım Ğasdamonu'da hasdānede birez zararım yoğudu iyiydi zētüreye yağalanduğ filen derken iyleşdim gündən güne gündən güne.

On yedi yaşıma girdim evlendim on yedi yaşımda ondan sōna bileder maliyedeydi odacıydı o ordan okumaya gitdi ben maliyeye girdim üç ay maliyede ús sene maliyede çalışdım üç buçuk sene hağgımı vemedile yāni üç búçuk sōna ben orda hasdalandım gine
20 çıkdım yerime bubamı aldıla, benim üç búçuk senelik hağgım emekli kesintüsü ğaldı, bubam ordan otuS sene üzerinden emekli oldu, ben de şindi ordan çıkınca buraya berber dükkānı aşdım otuz beş sene berberliğ etdim burda yok yirmi beş ğuruşa tıraş etdim yirmi beş ğuruşa o zaman mağasınan, makineynen burda otuz beş sene tıraş etdim fakır fığara demedim herkesi tıraş etdim şindi çoğundan para almadım böylelikle bu zamanı gútdúğ. Yetmiş iki de bākura
25 girdim bākurdan emekli oldum işde üç beş ğuruş ondan alıyoz şindi ee evlendúğ hanım tabi

kóyde reçberlig ediya bizim hanım bi çift iki çift öküzünen dağa giderdi Şey  ifte giderdi bi birine geh der bi birine geh derdi tarlalarda biz böyle meydana geldüğ.

Ondan s na epey buğdaymız filen varıdı dutdu on sene önce on sene önce evim yandı yüz on kile buğday g npile yandı evden hiç bi Şey alamaduk bi traktör alduk öyle fakırlık de 30 çekdük gidi gidi e eŐden dosdan mesela burda bi loğantacı biğ tuğla yolladı g mŐumun iki g mŐum biÇer t la yolladıla böylelikle ev yapduk, ben çok fakırlık çekdim, çok cezire çekdim hanım hanımınan köylerde buğday toplayoz deye çok uğraşduk toplad muz buğday beş yüz yirmi beş yüz otuz beş torba çimentoya dek geldi böylelikle ev yapduk biz, benim berberlikden köylerde tanıduğum çoğudu da buğdayı öyle aldım, Şindiki h lim işdi yetmiş 35 yedi yaşıma girdim Şindiki çalıŐamaz olduğ dediğ Ğ gibi benim Şindi bubamın maĐŐını alıya alıyadum emekli maŐından maaş alıyadum biri beni ikber etdi hay  alıŐıyadı bilmem ne diyadı dutduk ikberin Şeyine ordan bi milyar yüz yetmiş milyon para almıŐın bu parayı geri  dedim devlet aldı ondan s na tekrar o paranın üzerine  zer iŐlemiŐ bilmem   b cuğ milyar da  zer parası benden aldıla hiç bi Đayrı haĐĐın yerine  ded k bunnarı işdi Şindiki sekse h lim 40 hiç beş ĐuruŐ b kur maaŐıynan ge inceyin deye uğraşıyan, hanımım öldü bu arada e yed ay oldu hanımım öldü Đaldım Şindi n cer işdi böyle bu nereye gitcek, tamam da y ni devlete filen gitcek mi y ni giderse bu halden bi Şey ağnayabil  m  tamam oldu adamım böyle işde.

Ben esgiden çok cezire  ekmiŐiyin, yeğmiye çalışdım yirmi beş lira Şey y Ğmiye o zaman neler çekdük neler yirmi beş Đun Akbuğar bölgesi varıdı ordan Dere oy'den oraya 45 y r yelek yirmi beş Đun oraya gitdim y vmiye ayakla y r yelek gitdim asgere gitmezden önce  aruğ lesdiğnen, lesdiğnen nerde ayaĐĐabıyı nerde g r yosuğ fakırlıkde böyle.

 aruğ ĐıŐın  aruğ, dolak davar g derd k ağŞam gelince davardan ayakla doğar  aruğnan maşayı gızdu doğu  ezilince ondan s na çaruğu  ığart ayından böyle Đunne de oldu, böyle Đunne de oldu  oruğnan çok davar g td m ben evet.

50 Esgiden bayramla zabāleyin millet bayram namazına gider çıkınca herkez bayramlaşu
gonağ çıkarıduğ esgiden iki üç evde gonağ  ludu ordan o gonağ  karanla buyruņ bize
derleridi o biri derdi bize buyruņ, ötekinde yemek yiyen ötekinde çay  cmeye g ve  cmeye
gider, berikinden yemek yiyen o yan kine gider böyle esgiden bayramlarımız iyiydi e Şindi
55  kanna git All  smarladuğ  kann All   smarladuğ, üç sene de gonağ  kardım ben gendüm on
dört sene de mıkdarlığ etdim yetmiş ikiden seksen  ltıya gader,  Őıkları ben g td m
eleddirikleri köye, gitdim Ğasdamonu'ya rice etdim, yalvarduğ beş guruş devletden maaş
almadım hiç berberlikden g zandud m, vemey dı, yol yoğudu, berberlikden g zandud m
 alıŐannara masrafına gidiya, köylü de vemedi, köylü de vemedi, salma varıdı bi kişiye yirmi
k ğat, om beş k ğat, on k ğat öyle salma aŐalı yoğarlı ben de hiç kimseye salma yapmadım.
60 Salma demek; saņa mesela on k ğat deyceyin mağbuzu kesceyin sen veceysiņ köy salması
buydu. Ğanun köy ganunun da işdi böyle yirmi k ğatdan fazla alam yaduņ kimseden bunda
yapmadım kime salma yaptım hepsine salma yaptım deye yaptım yaptı bi guruş almadan
Allah Ő yidim hep mağbuzları yağdım böyle kimseden guruş almadım berberlikden
g zandud mu da o y  harcadım böyle.

65  bey  Őıkla yoğuken g z lambasına g z yağ, Őeyiņ  Őıkları yağduğumuz gün
Ğasdamonu'dan geldile tıraf yu godula lamba içinde tıraf nuņ lambası yanıya Şey köy
lambası tırafonuņ içinde yanıya ordan tam  Őıkları Şarteli  akasıya her taraf aydınnığ o zaman
köy lambasını  fleyvedile g patduğ böylelikle aşduğ köy lambasıyanan y ni g z lambası,
esgiden el feneri de yağudu dediğ m gibi böyle adamım neler çekdim ben ben yetmiş yedi
70 yaşımdayın böylelikle vağitle ge id ğ işde.

Şimdi siz h li vağdi yerinde olan davul götürü h li vağdi yerinde olmayan işde elel
usulü düğün eder işde öyle geçer gider. Yemekli düğün, yemeks z düğün olmazdı, herkez
düğün eden adam yemek v rid  böyle. Ben oğluma düğün etdim davullu düğün etd k mesela
Ğavak yaylası'nda bi tek Şey varıdım, esgiden silah selbesidi az buz silah atmazdı millet

75 düğünlerde şindik silah selbesidi derken kaçak gine de köylerde atıyadı millet selbesidi ondan
sōna mıkdarlıkdan şey oldum cendermá ıqbár deyil asgeriye ihtilal ihtilal, ihtilal oldu ben o
zaman ben o zaman mıkdarıdım on dabanca topla dedile on altı dabancañ üzerine malak
gibi yatdım da on altı dabancañ bi teyini almadım, gendúmúñ de varıdı dabancañ onu da
ğatduğ teslim etdük öyle zamanna geldi başıma benim şindik şükür hālimize ne deylim başga,
80 oğlum varıdı ormancı oldu o şindi o yetiğdi işde onun oğlu va şindi o da suntada çalışıyá torun
böylelik ider edip gidiyoz ne delim.

ANLATAN : Ahmet Balcı, 88 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Dereköy Göçerler Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Ęmet Balcı yaşıım segizen sekiS ağnadıı mı çok günnerden ayrıldım ben
esgerliyinden de, hovartalıkdanda (hovardalık onu boyna ğonuş) hovardalığ mı ğonuşsaıı
netceysiıı işdiyna böyle işdi. Okul yok bende hiç yok hiç o zaman kıyümüz uzağıdı okula
okuyamaduk yoksuzluk başımızdaydı bu vakıde ğader şey etdüğ iki oğlanım oldu iki ğızım
10 oldu oğlannarı okutdum birini okudamadım üçüdü rehmetliy oldu Dereköy'de beyninden kis
varıdı öldü ikisi Ğasdamonu'da ğızımııı biri Ğasdamonu'da biri de öldü ben onnarıı yanında
duruyon hanım öldü ya benim iş zora vadı ben epeyi ğün ğördüm ben öyle böyle işle.

Anğıra'ya ben Adabazarı'na gitdim Adabazarı'ndan sekiz ğün sōna Bolatlı'ya geldim
Esgıshehr'e yāni ben sivariydım he ben çok gezdım ordan atınan canım ordan Bolatlı'ya geldim
alt ay nöbecilik yapıdım orda atınan Şābanözlerine topcu topcu varıdı orda onna top atallaradı
15 nebetcıydım alt ay durdum orda ben ordan Anğıra'ya geldim beşinci bölüĝe Anğıra' da bir ay
ya durdum ya durmadım bi gece atdara telefon ediyoz şey tımar ediyon o zaman böyle şey
varıdı ark atdarıı arkasında iyi iyi emek vemişiyin ata sağlıĝ çavuşuna çağırdı buraya dedi
bak bu adam ne goyniše düşmüş düşümüş dedi beygire hizmet etmiş tozunu dedi mayne et
dedi bundan fazla yok dedi tamam öyleyse dedi la böyle oldu sen gene bu adam baıa laf iyi
20 kıótü bi laf söyler emme aradan zaman ğeşdi bi üsteymennem bi teymem geldi yüz başı geldi
arkada bekleyala ışık da ğaçmış patlamış tımar ediyon beygiri emme ben marak etmişle yāni
marak işde nerelisiıı dedi baıa yüz başı Ğasdamonu'luyon dedim adııı ne dedi Ęmet Balcı
dedim devam et dedi baıa yalunuz ordan bırakdıla gitdile aradan zaman ğeşdi tallada dedi bi
esgeriıı başına vaduĝ dedi böyle böyle dedi bi adıım ileri çıkıııı dedi ileri çıkduĝ beni seyisliye
25 aldıla yüz başı seyisliyne seyislikde yed ay durdum yed ay sōna tayıncılıĝa ğeşdim yüz başı

şeye gitdi başğa yāni dışarı gitdi yāni şeye hizmete yed ay da orda durdum tayıncılıķda bi daa
ordan temel aldım emirberlik yaptım beş ay emirberlik hızmatçı he emirberlik derle oña bi
daa öyle öyle derken yirmi ik ay yirmi dörd ay da memlekete basmadım orlarda ğalduķ bi daa
ey ordan evliydim gideyken bi oğlan bi ğız oldu o ömürleri azımış onnarıñ da işde ben
30 gelincek kimisini everdúĝ kimisi evlendi öldüle ne yapıyın. Ben esgerde siveriydim deyan
işde ata hızmat ederdúĝ başğa ne hızmat edeceysiñ esgerlikde (üsdünüzde asger elbisesi?) yok
biz çoĝuş deyilüyüz om başı deyilüyüz sıvari elbise kinotluydu ben yalunuz bol paça geyerdim
orda emireri olduĝum üçün onnarnan vaķıt geçirüdüm.

Cizme, cizme varıdı (küçüĝken ne giyerdiniz ayaĝnıza?) Ğuccüĝken ğırışak ğırışak
35 çaruķla varıdı biz özenidúĝ dikeyken burnuna çes çalarduk e maşayı ğızdırıdum yāni ğırılıñ
burnu deye öyle çaruķ giyerdúĝ biz çaruķdan sōna rasdıķ çıĝdı rasdıķla oda burunnuydu onna
da ondan sōna bi daa böyle rasdıķla çıķdı iş deyişdi öyle möyle işdi gezerdúĝ.

Segizen sekiz yaşımdayın ben o zaman yoksuzluk varıdı yoksuzlukda çoĝ uğraşiduk
saĝa sola e bi ekmeyi eller yüzünde görerdúĝ yerine göre iyiydúĝ de yāni tabi mal masat
40 önceden ederdúĝ mal masat ederdúĝ; öķüz, kōmüş, davar, ğoyun, inek neyse ben (çif sür
müşsünüzdü?) ne (çif?) ayıb etdin ireçberidúĝ canım işde kimse inanduma inanmaz böyle
acıdım olayıdı deyvêrúdú bi çift kōmüş iki çift öķüz bi tek ğarı va elimde ānadıñ on iki
yaşımda düĝün etdim ben yalunuzuyun (on iki yaşıınızda evlendiniz?) heh yalunuzuyun deye
ānadıñ mı? (Nasıl evlendiniz?) Beni bubam everdi nasıl evleneceyi bu doĝullu düĝün edivedi.

45 Evel gōzü açıĝduķ geşlikde neyā basduĝmuzu bilmezduĝ yāni ey geşliĝiñ höķmünü
veyceysiñ eĝ heh şindikile öyle teleşeleri yok da biz bi kere bi şeyi gōzümüze dutduķ mu onu
pereye vemezduĝ düşer ğaķarsıñ onnarınan faĝát ondan da vazgeşduĝ insan aķlı başına
gelincek ğünnerden bi çok ğünne geldi başa.

Ben avcıyın çok ava giderin ben şindi doñuz, ayu, elik bunnara çok gitdim çok giderin
50 yāni şindi bo ğün dizim de deĝát yok şorda zaĝar çen etsin maraķ işde yokardan dibe ğader

vamalı ānadıñ? (Hiç ayı falan vurdunuz mu?) Ayıb eTdiñ ya üç ayu vurduğ iki arkadaş va ben
deyil sēde Safranbolu'da satduğ derileri burlarda satamazduğ gelseñe nereye gidiyāsuñ
Safranbolu'da derileri orda satduğ burda yasağıdı yasağ ayu yağlarını yüz lireye vērúduğ
kilosonu (nederle ayu yağını?) çok şiddetli ilazım olu ayuların yağı ayu yağı yaraya bereye,
55 mala masada yutduduñ muydun kótürüm hayvan olsun meydana gótürü ayu yağı ānadıñ mı
böyle günne de geldi başımıza ben maraqlıyındı kópeynen salıvērúduğ esgiden kópekleri
donuza onnarnan seyidídúğ biz ah geşlik gibi yoğ emme getdi oğ ne gonusuyosuñ ya ne
kópeklerinen yarış ederdim arkadaş góvlek gibi góvlek gibi giderdim he çünkü ben o zaman
otuz beş gırk yaşlarımdaymışiyundu mesela elde avuçda durmazduğ hepisi varıdı yāni yalnızuz
60 hırsızluğ ömrümde etmedim kimseniñ bi ğarimcesini incitmedim örüsger eserse yaprak
ğımıldar dey mi ey beki varıp da yāni zorunan ğoluña yapışma yok he öyle ya işde böyle bu
gúunnerede erdúğ.

Ne bilmen ben hikeye, Hikeye ben bilmen de çok şeyle geldi başımıza sekiz on altı
alma fidesi aldım ānayāsuñ bosdana dikdim oğ bi gecede davşan on dörd aşlağ soymuş
65 ğabuğnu fileñkes habar geldi baa filen yerde sürü geçmiş sürü tağat edive ne yañda deye
mesela nerde yatıya nerde duruya deye doñuzu ğarannuğ geldúğ kóye lan bosdanda almaları
soymuş fir dolayı akıl başdan gitdi neÇceyüz kóyümüzün içinde bi adam va şeyde duruya
nebetci Ballıdağ'da ğarayollarında ağşam gece eve geliya gece kóyüne geliya geleyken tarlada
davşan çıkdı gitdi dedi bosdandan dedi zabaleyin çağırdım hedi seni davşana ēgidiyin deye
70 gitduğ kóyden işdi huruñ ğada varıncağ bi arduç va arducuñ yatıyāmuş sōra zağarı saliverince
ğakdı yörúdü iki tur yaptı turun birinde dek gótüremedim şöyle şey gibiydi şindiki gibi
vurdum kóyden yaña gidiya kóydede bi arkadaş va bağardı davşan varıya filen yere iyi bağ
iyi dur óğüne deye tarlaya varıya tarlada benimidi o oturuya oraya yoğardan bu asılıya arka
bacaklarını ğırıya bağardı kesme canı gótu ğucağanda deye canı gótdü hemen ben
75 çenģele dağdım vedim bıçağı burdan çok ince böyle ğabuğ çıkdı ğānından şeyiñ ğabuğları

almanıñ ey sen on dörd aşlak soyduñ da bu ne deye sordum başladım bunu yüzmeye ben
cannı yüzdüm onu cannı yüzdüm ğafaya varıncayadan ölmedi ğafasına varıncayadan ölmedi
ānadıñ mı? Heh bullarda bende acıma yoķdu bi kere bu öyle gitdi.

On sekiz civciyi bi gecede tilki yimiş civci dedim kóyüñ içine zabaleyin çıkdımıdı
80 arayan lan o yaña seyit bu yaña seyit civci yoķ civcile yoķ on sekiz civci yoķ tilki yemişdi
dedile biraķ yoķ ğayrı amına ğoron dedim sözüm burdan dışarı ölmeden eyer bi tilkiyi
yüzmessem insan deyiliyin dedim dutabúlusem deye o sırada da bi arķadař geliyādu kóye
atıya böĝründen yaralaya doĝru ine giriya inden ğaza ğaza burdan şu şey ğada va taķsi ğada
va bulduĝ çıkartduk belimden ğayışı çekdim boynuna daķdım ordan asıldım meydana
85 çıkartdım gidiyoş ğayrı e kóye gótürüyon toĝuklarıñ içine ğuyacayın baķalım nedecek oĝ
tarlaya gelince amına ğoduĝum yatdı dikildi burdan bacaķlarıma baş yoķarı geliya ayıĝıma
yoķarı dırmana dırmana yanımda arķadař varıdı kúreyi basdudu boşandı kóye geldim gótdüm
yedekledimde gótdüm yörüdüyan tilkiyi yedeyimde toĝuklarıñ içine ğuydum bi tek toĝuĝa
baķmaya toĝukla başına vaya dodarıya şey ğalıya onu ğayrı çekgele daķdım yemin etdim
90 çünkü tam bildiĝüñ ğasap çekgeli oña daķdım asdım şöyle tilkiyi yüzdüm cannı yüzdüm
salıvedim yüzdüm salıvedim öyle yol boylarında gezdi birez bi iki seĝet sōnadan gel
kópekleri salıvedim kópekle yıĝılmaya (niye?) bilmen baķıyala biraĝya gidiyala o ğünne de
geldi başıma ānadıñ?

Ne deyim ben saa ğanımda merhemet deye bi şey yoķ o adamı mafet etdi adamı
95 yüzdük, dikduk bi şeyler bi şeyler onna messele bende ey dikive dedile şeyleri yaralarını
dikdim ben evet evet ölü vurdula ğardařınıñ oĝlanını döĝmüş o da merdimandan basaķdan
yoķardan tüfeyi dutuya burdan ğuyya tüfeyiñ ucunu ğuyruk sokumuna ğader ğurşun geliya
bulmanıñ yolu yoķ oya gideyken buya gideyken buldula bu yaraları dikiveceysiñ dedile yüz
elli kişi va başımda bi tek kişiyi gótüremedi toķtor yanına o deya ben varaman o deya ben
100 varaman ikimiz ğayrı onu dikivedük millet aldı yörüdü seni seninen merāba dememeli senden

goruluya moruluya gorma dedim ya her insanı da böyle etcek deyiliyin ya böyle böyle
ile.

ANLATAN : İbrahim Atalay, 79 yaşında, çiftçi, ilköğretim mezunu

DERLEME YERİ : Sarıçam Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Biş dokuz yüz otuz dört doğumlu Sarıçam Köyü doğumluyun, ilköğretim mezunü ilköğretim ikinci sınıfta Daday'a gitdim ondan sōna köye okul yapıldı köyde şey etdim beşi bütüdüğ de çıktım bi daa da bi yere gitmedim, beşden çıktım okumadım bi daa ondan sōra reberliğe başladık.

Asgere gitdüğ Edirne'de asgerliyim ilk acama şeyi ondan sōna Gırklareli'ye dağıttım
10 birliyinē şey etdim ordan Gırklareli Vize gazasında bir ay on gün orda durdum ondan sōra Sinob'a geldim, Sinop'Ta dörd ay orda cezavinde nēbet bekledim ondan sōra Boybat'a şey etdile dağıttım oldu orda tesgireyi aldım, iki buçuk sene, asgerden sōra reberliğe devam etdüğ işdi, hayır hayır gendü işimizde gendü işimizde.

Köyde biz kiremüt şey ederüz kiremüt, tuğla yapardüğ şeyde yaz mevsiminde, çamur
15 depdim, havut çekdim kesme şeyine henı kiremüt, tuğla hayır yelli kiremüt. Hommodu fazla şeyi çamuru şey ederdüğ böyle elimizinen ondan sōna merdene deyela merdeneynen düzlēdüğ halıpcıla alula gidelleridi harmana dökelleridi işde böyle, guruyunca toplardüğ ondan sōna bi fırın oldumuydu fırına doldurduğ orda bişirüdüğ kiremüt, tuğla evet.

Öğ ava çok maraklıyın gışın ava gidērdüğ işde böyle üş dört dene köpeyim vardı
20 benim böyle av da böyle bi doğul moğul şey edipde çalma malma öyle bi şey görmedüğ henı davşan filen vurduğ başğa bi şey de yoğudu o zaman elik filen yoğudu bizim zamanımızda hayır ayıya gitmedim, gitmedim de görmedim de, doñuz avına da giderdim onu da vurmamım dağda henı vurmamım.

Ben tırakdör gullanmasını bilmiyorum hayır halâ bilmiyorum. O zaman öküüz, kômüş
25 varıdı onnarınan yapıyâduğ şindik tıraktör va onu da bilēderin oğlu va o yapıya Memet yapıyo
işde böyle.

Eleddirik yoğuken fener, lamba işde öyle ider eder giderdük gece garanluğda.
Kiremüd ocaan da gideyken bi şindiki gibi yol da yok yaya yolu varıdı ordan fenerinen geçip
bēzi rüzgârda fener de sönerdi garanluğda galuduñ, yok eleddirik filen ne geziya yok.

30 Otumalara gidērdüğ kóyden kóye ne kóy kóyün içinde dışarı gitmezdük. Otumalarda
yüzüğ oynallarıdı, kitaP okurlarıdı bizim burda okuma şeyi aşdılarıdı kóyün içine odasına
okuma odası deye sōnadan o da dağıldı şey etdi işde böyle sen sor daa söyleyin ne varısa
aklıma gelsin. Ğışın mı? Ğar yağardı, gōbek boyu Ğar yağardı hee yağardı okula bizim
çayırdıydı okul zabālayın yolu açardug ağşama rüzgârınan Ğapanudu, yağardı ah şindiki gibi
35 deyilidi, kóy yolları filen burlarda yol mol yoğudu kúrtün silerdi şey gibi arabala da
geçemezdi şu kóprünün öte yanına bi adam boyu oludu orda dümdüz işde böyle. Ğar Ğakınca
işdi söğüt bıdaması, Ğavağ bıdaması kóyün içinde onnarınan uğraşıduğ, Ğıyı dutarduk, dikme
dikerdú Ğavağ dikmesi şindiki gibi kóklü deyilde Ğazuğ çakarduğ böyle şeyinen dikerdük, bi
ğuyu açardug şöyle evet şindiki gibi şey filen yok kepçe filen onun Ğuyu açmaya heni yok
40 yok motor olmayınca alet ne olacağ elimizinen hep el birliğıynen bu havada işde söğüt
bıdaması, Ğıyı dutması işdi öyle. Harmanı öküüzlerinen, iki çif öküüzümüz varıdı zabalayın
gidēdük harmanı saçāduğ bi kere desdiyi çekērdük óğden yığın yığarduk şey gibi beş altı tēne
yığın oludu, zabalayın saçāduğ ondan sōna öküüzleri Ğoş dúğeninen dön ağşama Ğada dön
ondan sōna da elimizinen tınar savıruduk şindi Ğolay patosunan şindi daa iyi biçer döğer
45 geliya oña yapduruyoz. Hayvan kômüş de varıdı, inek de varıdı, varıdı Ğoyun da varıdı az on
om beş şey varıdı. Arpa, buğday, fiy hayvannara şindiki gibi misir filen öyle ēdet yağudu,
hayvan yemi silaj işi milaj işi yoğudu esgiden hayır hayır pancar sōnadan sōnadan oldu
pancar şindi gine aynı öyle arpa, buğday, fiy, yonca, Ğorunğa yonca da yağıdu esgiden bi fiy

ekerdük sede . Daday'a yürüyelek Ğasdamonu'ya iki üç sefer gitdim evēsi heni öküzlerinen
50 kiremüt gótúduĝ Ğasdamonu'ya Kúten Kóyü'ne bi ĝoņşuya egidivedim heni altına beş altı tāta
ĝoduĝ onnarı da orda satduĝ Ğasdamonu'da ormancıla şey etdile yaĝaladı orda bi kere
Ğasdamonu'da Şindiki gibi bol bol nereye gidiyāsuņ üs sefer filen gitdim heni arabayla ikinci
sefer de yürüyelek gitdik.

Üs baş ĝırha, pantul mantul öyle şey ederdi Şindiki gibi ĝumaş da fazla şey yoĝudu
55 ĝırha, ĝırha derleridi el dokuması şey ederleridi onnarınan ĝalın oludu heni şey oludu,
ayaĝĝabı varıdı biz ayaĝĝabı zefilliĝi çekmedük bubam alıvörüdü rehmet olası, çaruk geydük
çaruk tabi ĝışın ava gideyken çaruk geyerdük bubam dikivêridú o gendüsü de çarukcuydu ĝon
aludu şey ederdi tavlardı satardı bazarda gendüsü de çakı gibi Şöyle çaruk yapardı ayaĝmıza
ayaĝĝabıdan iyi oludu dolakları da dolarduk bacaĝlarımızı, dolak derle o da şeyden yün den
60 dokummuş şey dolak he paçalara şey eder dizlerimizeden dolarduk ee Şindiki gibi cizme
mizme yok lesdik de yok he çaruk böyle bi şeye gideyken ayaĝĝabımız varıdı tabi bi çift iki
çift nerde ĝorúyosuņ o zaman biz beş dene şeyüz ĝardaşıyuz bubam bizi zefil ĝomadı hiç
rehmed olası. Başĝa bi iş ĝışın daĝa Ğıncılar'dan odunu çekerdük öküzlerinen giderdük oņa
şaya daĝa arabalarınan beş on araba odun bir ay şey vörüleridi nakliye vörüle Şindiki gibi iki
65 ĝün üç ĝün deyil tırakdörünen Şimdi iki ĝünde ediyala bi ĝün veriyala onunan şey ederdük
çekerdük kómüşünen, öküzünen kómüş de ĝoşduk öküz de ĝoşduk iç adamım iç, çay yoĝudu
ĝave o da nohut ĝavesi bişirüleridi nohut nohut, nohut ĝavesi he Şindiki gibi böyle şey yok.

Ecevit dedesi burdan şey şey etmeymiş buraya gelmiş buraya iç ĝuyō mu girdi
evlatlık mudu doğudan gelme Ecevit'de geldi buraya hatda mezerliĝe şey etdi ziyaret etdi
70 dedesi gili şeyini ĝabrini orda kóylü ĝurban alduĝ ben de ĝurbānı kesdim şeyde evi var
restoran yapduracaklarıdı Şindi geri ĝaldı bilmeyon heralda bi şey yok evi filen gezdile hep
milletvekilleri ĝalabalıĝdı burda yemek filen vedile onnada Şindi geri ĝaldı bilmeyon niye
yapmadıla bilmen zetden şeye önem veren yok ki şeye büyüklere bu böyle efendi Raĝan

Hanım inmedi arabadan inmedi gelmedi o efendisi geldi kabirleri ziyaret etdi dedesigili evet

75 başga türlü bi şey bildiğüm yok işde bu gada yanı.

ANLATAN : Hüseyin Yeni, 69 yaşında, Emekli,

DERLEME YERİ : Siyahlar Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Gırk dört doğumluyun, biñ dokuz yüz gırk dört doğumluyun. Bin dokuz yüz gırk dört, ilkokulu Daday Alipaşa K̄oyü, Alipaşa, Siyahlar, Bağışlar üç k̄oyun tek okulu va orda ilkoğulu bitirdim. K̄oyümüz buraya merkeze beş kilometre, ort okulu Daday'da beş kilometre her gün akşam sabah yürüyelek geldim. Çantamız yok kitapları mağgap derleridi esgiden heni torba şeklinde ona da k̄oyden bi ekmek, hamurlu va gel buraya o da buraya gelince yarı

10 aç yarı doğ üç sene burda ort okuduk. Ondan sōra Ğasdámonu'da lise burda yok Ğasdámonu'ya gitTim. Ğasdámonu'da ev kiraladuğ iki arkadaş öcüg gendümüz ekmeymizi şimdiki gibi ocak yok, gaz ocağıynan, tārana çorbası bışü başga yemek Pişimesini de bilmeyüz besdil, besdil, ayran, torba yoğurdu gaymağlı yoğurt yeyemezdük hiç gaymağlı yoğurdu gótüreceğ gap yok şimdiki gibi āzı gapağlı deyil bakraçlarınan geliyá, işde liseyi

15 bitirdiğ orda, erik besdili, eriklerden olan acı erik, datlı erik şey k̄oylerde olan eriklerden mārmeletin bi çeşidi işdi zetdi tātalara serilü ğuruduludu. Onnarda o meşagğatlerde zor zehmet okuduk, baba da gelür yok, haftada om beş günde bi kere Daday'a gel yolla şimdiki gibi iyi deyil otobüsnen iki buçuğ lire para veridük otobüse iki buçuğ beş lire geliş gidiş hafta da on lire da Ğasdamonu'da da ekmeğimiz k̄oyden fırın yakardık k̄oy ek beş altı çörek

20 gidersenğ al da git, gótürüdüg orda o yarısı kirlenir şey eder öyle yarısı kenarları ğazinudu, buz dolabı yok, buz dolabı yok, çamaşur makinesi dedim ya tüp bile yokdu, ğaz ocağá iki de bi ğaz ocağı iynesı dıñanır git onu aşdır derken öyle böyle lise de bitdik işde asgere gitdik.

Atmış beş de Amasya'da yaptım asgerliğı yirmi dörd ay gitdiğim yerden o zaman ort okul, lise mezünü nadir yok. Bölüğümüz üç yüz elli kişilik acemi birliğı, üç yüz elli

25 kişiniñ içinde biz iki kişi varmışız, iki kişi varmışız okur yazar deylim ğalan bırak ort okul

lisesini gerisi tamamen okur yazar hani ana okulu derleridi okullarda asger de o okullardan gelme yēni okuma yazmayı öğrediyola öyle eyitimine asgeri eyitimine devam etdirüyala öyle geldi bizi yezāneye aldıla bi daa Amasya' da galdım. İki sene yirmi dörd ay aynı yatağda, terhis olduk geldüğ ee iş miş yok hiç bi şey yok bi yerde iş yok ey ort okulu oku liseyi oku
30 kıoyde de çalışma imkânı yok o zaman fakat aranan kişi oluyosun o zamanın işde mezun atmış beş de mi atmış altı geldüğ bizim peder nişannadı, evlendürceyiz falan iyi dedim.

Bacanağam maliyedeydi benim çalışıyâdu ben maliye nasıl yer adliye nasıl, gaymakamlık nasıl yēni memurluğun ne olduğunu bildiğimiz yok ki işde, dedile maliyede imtaan va iyi dedim bazârtesi gün gitdig imtaana dilekceynen bizi aynı odada imtaan etdile
35 akşam üzeri bi öğreniyin deye gitdim gazanmışış dedile defTerdar dedile seni çağırıya gitdim şöyle bakdı evladım hayırl olsun dedi, iri bi adam sağ olun efendim dedim daa asgerden geleli om beş gün terhis belgemde gelmedi seni Azdavay'a verdim dedi başa Azdavay bizden ayrılma orası kóhneydi şindiki gibi deyil ben başga yer yok mu dememe galmadan bağardı Azdavay'a gitceksiñ saña dedim, dedi asgerliğin verdiği şey de hazır ol vaziyete baş üsdüne
40 beki dedük yazıvedile mē git dedile hemen göreve başla dedi, iyi dedüğ alduğ tayin emrini buraya geldim burdaki muasebe memuru dedile buraya geldim dedim burdaki muasebe memurunun da hani tanıdık arkadaşım ölüm ben muhasebe memur oldum nasıl şey la hemen başa göreve başla dedi ordaki dedim gözlüklü adam iri bi adam defderdar deyala falan dedim tamam dedi boş ve dedi yā para mı vercek saa ayın yirmi sekizinde yirmi dokuzunda başlasın
45 yeter dedi haziranın iyi dedig burda biraz ne yapıyosun ne gidiyosun onnara bakdık falan uzatmáylım Azdavay'a yirmi doğuzunda göreve başladık, muāsebe memuru derken ordan birinde maaş aldım, düğüne gel telefon etdile düğün dedile iyi izin aldık beş gün geldik, düğün etdik ev yok otel odasında galdık hanım Dada Azdavay'da, hanım Daday'da ev bulamadık iki mağallesi va ufacuk ev yok sonunda bi ahşap bi ev bulduk eşyayı daşydık, eşya
50 olup da o zaman halısı yok, göltük yok Daday sandalyesi meşşür o zaman böyle sandalye yok

halk eytim yapıyo şindi şey olarak yapıyâ heni canlan, ölmesin deye yapıyola yâni o sandelyele ağaç sandalye, masa dört sandelye bi yatağ işde dolduma batta yapo yün işde kurt kilimi derleridi esgiden evde dokuma, evde dokuma kilim kurt kilimi, kurt kilimi derleridi bizim goyunumuz falan varıdı köyde onun yününden gendimüze dokurduğ en gıymetl oydu
55 halı, halıdan üstündü o her tarafı yün onnarınan işde oraya serduğ de yok bi soba işde o gadar başğa bi şey yok. Bes sene Azdavay'da galdım iki çâcuğum ord oldu yetmiş iki de ordan apar topar Daday'a buraya tayinimiz çıkdı burda göreve başladug, buraya göreve başladığımızda bi daa burdan emekli oldum Daday'dan yirmi beş sene Daday'da çalışdım bes sene de Azdavay'da çalışdım otuz sene iki sene de asgerlik otuz iki sene üzerinden emekl olduğ işde
60 burda o zaman memüriyete girmek basıTdi soruşdurma mu yok ki görev yapacak tahsilli insan yoğ yalunuz Daday'ın bi şansı var Daday'da ort okul çok esgi yâni hiç bi ilçesinde ort okul yoğuken Daday'da ort okul varıdı. Daday'daki kùltür düzeyi bütün diğr ilçelerinden fazladır, ort okul mezününden aşaa insan bulamassın yakın çevre köyleri gelip gidebilme imkânı olanna Ğasdamonu yakın ilçeye öyle burlarda okuduğ işde tâ asgere liseye gitdiğim
65 sene bi sene okula ara verdim dedi demek ki peder okumıcağ.

Kastamonu'ya hayvan sırtından meşeden kómür yapıp kómür satacayuz bi sene yürüyelek geldim bizim altı seet çeker beygiriñ sırtında hatta sizin köyden Tekke, Eymür'den ağrı giderdig Daşlık, Daşlık'dan Ğasdamonu'ya Subaşı'na varmadan Daşlıg'dan sırtıdan ağrı o he ordan ağrı Ğasdamonu Topcuoğlu'nun oraya inerdik beygirlerinen orda kómür satardug yâni başğa bi gelür yok köylünün odun satıcağ, kómür yakacak söra tabi o kómürü de yasakladılar orman kaçak yapıyosun.

Kómürü meşeleri ufağ ufak kesersin meşe ağacından şöyle bi ortasına bi gazug gakar edrafına çıradan ambarcuğ derle yapar edrafında, çıradan dört köşe onun edrafına da meşeleri şu şekilde ell atmış santim boyunda meşele, firdolayı yus yuvarlak yapa yapa onun üzerine
75 toprağnan gapadula edirafına da gazuk gakarla pürle sâde keñerinden hava alu, ortasından

çıraynan dört köşe ambarcuğ yapıdı ya ortadaki ğazığı çekip oraya çıra yakarsa bi müddet sona orayı da ğapadu bi yerinden ateş çıkmaz, o içinden gendi gendüne yanar üzerindeki toprak delinirse hepsi kúl olu gider hemen gözetliyeceksiñ onu delininceg yana yana kenarından kenarına geldimiydi ateş o zaman suyla söndürölü bi daa ğaçurulu kómür o şekilde geçünü
80 giderdü. Böyle böyle derken işde emekl olduğ, doksan altı yılında emekli şimdi dedüğüm şey hiç bi iş yapığım yok, kóyde işde arada çarşuya geliyo, geliyo gidiyo. Emekliniñ bi işi yok ki Daday'da ne iş göriceg emekli belli bi yaşa gelince kóyde de çalışamıyoñ öyle geçinip gidiyo işde emekli maaşı, emekli maaşları da maşallah çok fazla her tarafından ğırpiyo.

85 Valla Daday'ın, Daday'da şimdi ekónömik düzeyde dört emekli vardır, işçisi yok, devletiñ hiç bi yatırımı yok, kór bi ilçe yolu yok Efláni'ye Ğarabük'e bağlanacak yolu vardı orayı da halâ daha yapacakla yapmadıla Daday'a geldiñ mi geldiñ Daday'da. Daday aslında cennet bi emekli yatırım, emekli olıcağ mesele turizim at çiflikleri falan onlardan munnardan millet geçimini yāni genç nesil Daday'da yok hep genç nesil iş de olmayınca ğoç veriyö
90 devamlı. Benim Azdavay'dan yetmiş ikide buraya tayinim çıkdığında buranıñ nüfusu on sekiz milyondu on sekiz biñidi, şimdi indi sekiz biñe yāni kóyleriyle kóyleriyle sekiz biñ Daday'ın nüfusu üç bin düşün bu nereye gitdi bu on biñ nüfus daa çoğalmasi lazımiken hep ğoç. Ğasdamonu Ğuzeykent'de sekiz biñ Daday'lı var diyola Ğasdamonu Ğuzeykent kóyle tamamen boşaldı otuz ğırk haneli kóyde üç üç hane dört hane o da işde emekl olmuş gelmiş
95 evine geri geliya emeklile ya İsdanbul'dan emekl olmuş dayım nediñin nasıl geçiniyim İsdanbul'da deye kóyüne geliya öyleleri var yeni genç yok. Çifcilik tamamán bitdi e ğubre, mazot bahalı arazi de bek fazla verimli deyil

ğubre onadan buñadan kóylü ondan da vaz geşdi çünkü ekdiğimiz çarşı da ekmek bu ğün yedü yüz lira sen gendün elde edersen sekiz yüz lireye dokuz yüz lireye elde ediyosün, onun
100 için Daday bu şekilde devam ederse gitdikce ufalıyo, ufalıyo böyle ābisiniñ işde başğa bi şey

yok giderse memurumuz her tarafı bilir memurluğa meraklıdu Daday memurluğa meraklıdu. Bunda esgiden beri yeni büyüğ adam çok Daday'da albayı, yarbayı asgeriyede, gaymakamısı, valisi çünkü ort okulu burda çok esgi olması, adliye yakınlığı yeni okuma düzeyi fazla fakat iş yok iş olmayınca böyle galyo.

ANLATAN : Şakir Bıyıklı, 86 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Siyahlar Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Efendim ben bin dokuz yüz yirmi yediliyin, adım Şakir Bıyıklı baba adı da söyleyceg miyüz? Mēmet ana adı Hetice efendim Siyahlar K̄óyún'ndeniyin asgere onu da söylēlim mi? Esgere bin dokuz yüz gırk altı da gitdim. Okul üçüncü sınıfTan ayrıldım k̄óy okulu üçüncü sınıf üçer âkuduk bura yakın deye bizim k̄óy bunun böyüğ ağbeysiynen okuduğ Fayığ'nan gapatdıla okulu biz Daday'a geldük bubam yoğudu ve öldü on sekiz yaşından bi daa o göca

10 garıla beni üç tēne göca garı varıdı okula yazdumadı he bende k̄óyde bi daa reçberlig yaptım he asgere gitdüg işdi bin dokuz yüz gırk altıda ordan geldüg efendim çalışduğ çaPaladuk e bin dokuz yüz gırk ikide evlendim.

Efendim biñ dokuz yüz atmış úşde mıkdarlık yaptım seçildim (o zaman muhtar maaşını devlet mi veriyö?) nerde on dört sene bedava çalışdım māyişsüz çalışdım on dört sene

15 bedava yok nerde canım iki milyondan başladı o zaman dē yüğseldi yetmiş yedide bizi gadiroya aldıla Süleyman Demirel hay mıkdarlara mağış bağlancağ okula gidebilúsünüz hay şöyleydi eyleye eyleye e şindide öyle deyāle ikremiye verceyüz deyele senede temmuzunan ocağ ayında bāğurlulara ikrāmiye ne arturuya ne bi şey ediya lafda galya gıymetlim he böyle.

20 Şimdi şeyi gonusalım o zaman bin dokuz yüz segizen üçün om birinci ayında ayrıldım ben isteyerek (gaç sene mıkdarlık yapıdınız?) yirmi iki sene mıkdarlık yaptım he bi daa ondan sōna ē k̄óylerde işde çalışduk çapaladug leyled direkdör aldug bōle geçim durumunu sağlayayken ey işde k̄óy durumları bōle bi gazaç yok reçberlikle çif çubukla uğraşyaz ondan sōna iki dēne oğlanım varıdı okutdum bi teyi emniyetde bekciydi bi teyi de

25 cezāvine düşdü segizende segizeniñ om birinci ayında o on sene yatdı ondan sōna doğuzan

birde çıkdı düğün etdim efendim ayrıldığ herkeS gendü başına o orda o orda bu hallara geldüğ sōra berāber de geinemedüğ hep ayrıldığ kōydeykende sōna iki sene oluya buraya geldim ben burda ben Şindi devlet baba baa bu ğezeden vemediydi yedi yüz ğırķ milyon para vedi mağāŐ Şindi mıķdarlıķdan emekli olduğ biz.

30 Yirmi yedi hayır onna üç yüz, üç yüzle ğördü doķuz yüz yirmi yedile ğörmedi yirmi altıla ğörmedi üç yüz he onu om beŐlilerden yirmi ikiye ğader filen onna ğördü hetda Eğmed Ağ sonuna gitmiş mesela bizim Ehmed Ağ on altılıydı üç yüz on altılıydı o savaŐları ğörmedük bizim asgere vaduğmuzda ğırķ altıda Alman Harbi bitdiydi heni hepsi birleŐdi Alman'a yúķlendile ya. (O zaman burlarda ğıtlık falan oldu mu?) Olmaz mı ya olmaz mı ğıtlık
35 e bu zārı bazarı derle o yaņlardan ğernik, ğabilca bütün millet o merkeplerin, atların öğünü beklerdi gece hē ğırķ ikide o ğıtlığ ğırķ ikide bin doķuz yüz ğırķ ikide he böyle eh işde bi ğaza bu Daday'ın bi ğelirü yok ey kōylerde bi ğelür yok böyle bu Şimdiki gibi mal da edinemeya edemeyāduđ ğúbre yok ekin ekmeya etmeye tarlala bi Şey etmeye ey Şindi geimmesini bilen mesela Ādem'in Şindi tallalarını bi ğúbreleyiP de ekseņ bunnarın yerini e bi
40 ğariyeyi besler yā kōyün yannarı munnarı bunnarın böyle ğıymetlim.

Şindi Daday'a indük Daday'da da ev kirası veriyan onu da ğonuşalım mı? He yüz yetmiş milyon ev kirası veriyan bi búuk ton kōmür alıyan kōyden bi ramuk odun ğótúddürüyan üç yüz, dört yüz milyona odunnan kōmürü yakmaya efendim gine de deyin yedi yüz om milyon maaş alıyādum bu Şeyde ağusdosda yedi yüz ğırķ milyon vedile he.

45 Daday'lı esas yok ğomen filen yok aynı aynı kōyden aynı Şey he bubam on sekiz yaşında ölmüş ben ğoca ğarıla besledi beni böyútdü he he ey işde burların ticareti böyle Şimdi de geldüğ Daday'da hazır parayı yeyaz emekli Şeyimizi.

He bayram oludu esği ēdetlerde üç muhdarlık bi cāmiye giderdi esğilerde Şimdi her mahalleye imam vedile cāmi yapdudu kōylü esğiden öyle deyildi cümá bi cāmide bayram
50 gezerdük böyle esği ādetlerimiz de böyleydi ğıymetli dayısının.

Düğünnerde davullu düğün oludu ğaribenne davulsuz etdirüdü ğağrı arabası derle öküzarabasına ğağrı arabasıynandı şindiki gibi filen böyle bi şey yoğudu heç he deliğannıla raķı filen içerde he he yerine göre zenginne davul gótürüdü Ğasdamonu davulu menşürüdü he he. Daday'da, Daday'da hiç bi şey menşür deyilidi bi meşe kómürü menşürüdü Ğasdamonu kómür yakardı meşe kómürü accıla mıccıla heP öyle ben atmış üşde mıkđara mıkđarlığa 55 girdim yetmiş ikiye ğader kómür yaptım beni orman ideresinde şefle filen ya mıkđar sen öñcöl oluyosun ben şindi ocaa biliyâsun kómür ocaa yakđım mıydı hemen beş altı kişi daa yakardı mıkđar ocaķ yammış buña nasıl olsa ormancıla bi şey deyemez biz de yaķalım baķmıssın ki o da göve direy oluya işde cehendemden ğözüğuya mübârek böyle bi şey deyil.

60 İşkembe mi? Ağac iskembele eved efendim ilkinden öyle burda Peşmen Kóyü'nde yapallarıdı öyleydi iskembe ordan ey hâliyle hepsi de ğağdı şindig bunna da ğaķıya ğorúyosun ey şey pilasdig çıkıydı onna da şey edeyken ğırıldı şey etdi gitdıkce demúr aķsâbına döndü a benim dayısının he buranın hiç bi şeyi menşür deyildü burda hiç bi şey yapılmaz hiç.

65 Ğız isdeme mi? Şindi kóyden ğız duydu muydu o kóyün acığ kóklú zeñginneri halı vaķtı iyi olannarı veyahut da mıkđarı oña derleridi fileñkesin ğızına ben düñür yollaycáyın nasıldı şöyleydi e bizim mıkđar öyleydi işde Satı Mıkđarı biliyesún sen he o dediğú dedük vórúceysin buraya ğızı dediñ miydi vericeysin böyle gidenne isderle minasıp ğorerse vêrúleridi, başlık parası varıdı e o ğayrı múrúvetin endezezi olmaya uylaşularıdı beş yüz 70 devire göre gitdúğce artdı gitdúğce artdı son evvel beş, om milyara çıktı ey şindi gine ey om milyar vêrúsen vörün ğızı deyalarımış yüzde yetmiş beşi almaya yirmi beşi alıyâ şimdi gine devirde he ğıymetlim durumda aralarında rıza oldumuydu bi düğün tarihi ğoyala he düğün yapıyala ediyala işde.

75 Uşāñrı çâluğnu çocuğnu okudabilen okuduya okudamayan çobannığ etdürúya bizim kóyde hayvan şey esgi ağala çoban oldu çobanna ağa oldu şindi daha deyve ağ a ğıymetlim

Abdaloyluñ Kór İsmayıl'ı bizim kóyüñ sıgırını güdelleridi mesela inek yok şey yok al şu ineyi
de bundan bi şey yetişdü nesil de sizin olsun deye şey etdüğ. Pancar ekdim pancara suyu
geçürüyan onun şöyle kenerinden baa deya demeden deye niye geçürüyoşun sen, sen kim
olduñ la dedim bu Kór İsmayıl işde bildiğün kim olduñ la sen Toros la kim olduñ dedim sen
80 dedim danıccayın kóyüñ çobannarı da mı gayrı adam oldu dedim ağam dedi kóyüñ çobannarı
dedi şindi ağa oldu ağala dedi çoban oldu duymadıñ mı sen daa dedi başa. Öğ o Ahmed
sıkıymış öğ kóylü de yapduruya öğ o dede evi yapduruya görseñ ğapısının öğüne şeylere
çıkarma çıkardı şu çerçefeleri atdudu beyaz şeye ne deyela heni ondan hep camlarını etdidi
benim pezevekle de benim pezevekle de evi sıvatdım ben öbür tarafını onnarıñ yatduğı odala
85 heni misefirl ğıbla tarafı kóy içi deyil ya benim evim o yaa bakıya ortancı benim o tarafını
sıvatdım biz dedi İspanya yapacayuz dedile hâlâ yapacağla daa bak üç dört dene varıl sıva
ğumu duruya he böyle ğapıyı kitledim bu ğez hasda olunca şey etdüğ barışduğ Süleyman
durdy yoğun bakımda şeyde Ğarabük'de yanımda şindi de iki ğünde bi şeyde oturuya şu
yanğda sizin evden yanda e efendim üç ğünde bi ğarısı geliya süpürüya bilmen ne Cenab Allah
90 hasda etme deye yalvarıyan uzun lafıñ ğırası he böyle her bi şey bizde sōna şindi şuraya bi
kópek gelse şöyle baksa hemen birini yollayan ekmek gótürüya hemen veriyan besleyen
ğuşları deyvedim buraya geleli bi kile şey yedidüm he boyna hayra delalet uşaklara şeker
alıyan şo kâğatlı şekerle va kilōsu beş lireye beş milyona içine dolduruyan cebime öğ uşaklara
şorda otureyken ğapının öğünden gelen giden oluyodu fağat bu Azdavay yolunda arabaynan
95 gelen giden va ora yol keneri deyilde heni hep gelip geçici he böyle hayra delalet ediyen
Cenab Allah ömrü de uzaldıya zeket yerine geçiya yapduğum işleri deyan he elimden
geldüğü ğada Ğuran okuyyan ölülere yollayan efendim her türlü Cenab Allahın emrini
dutmaya çalışıyan böyle hey alan elden deyiliyin ben veren eldeniyin benim şeyim böyle işde.

İki dēne oğlanım va bi teyi atmış bir doğumlu elli doğuz ya gayrı doğumuna göre
100 dēyin bi teyi de elli yedi doğumlu emme öğretmen okuluna veriyaz deye yaşı dutmadıydı elli

altı bytddm ne etdiŒ sen ne divediŒ sen deyalaa baa he Œindi bi torunum Sleymen'inŒ gızı
polus çıkdı efendim ilk maŒasını bu ay almıŒdu zeŒer b gün om beŒi dey mi ayıŒ om beŒiden
on altısında alıyala her ay da yüz milyon yollaya baa polus oldu Samsun'da yollamadılaki
mekTepden Œ dört yüz gız varımıŒ yedinci sıradayımıŒ Œeyi yni he gıymetlim her ay da yüz
105 mlyon yollaya emme ben de oŒa gelip gitdkce elli, yüz veriydum baŒdım Œeyi de gzandı
retmen okulu fakülteyi ey aŒ dide dedi orda dört sene okuycaıuz sıra bekleyceıuz bilmem
ne emme burda dedi iki sene okuycaıuz hemen Œeye geceıuz he he boına taŒdir nameynen
geŒdi, okudu gırk bir buu maŒallah akıl emme neresinden oldu Adem bilmen he Œindi de
telefon etmiŒ bubasına ille gurban alıŒ ben parayı yollayan heralda  milyar alıyala fazla
110 mıyki böyle gıymetli dayısınınŒ bu geimmele böyle Œindi bullarıŒ gzancı yok bullarda
hamallıŒ ediyalada geiniyala bazara gelenne mır mmur geimmesini bilse idere ediya.

Esgiden zrret geiniyalarıdı baŒ saa deyveyin yarım aru, aru varıdı esgiden heh
byleynen Œindi beŒ ineyi olan esgiden bi teı inek de edemeydu besleyemedu öküz
goŒamdu doŒru baŒmayınca öküz goŒulu mu nerde gendü boŒazlarını gübre yok ekdiŒiŒ beŒ
115 kileyse gıyyosunŒ sekiz kile bundan ne olu gıymetli dayısınınŒ durumla böyle he he ben
bunnarı hep gördüm hep Œey etdimde iŒde bizde naŒ acııyan kedisine, gŒuna, kpeıne de
böyle yardım ediyen.

Œ Daday akŒabıdı be hep burla bi yerinden ataŒ yandı mıydı kökü gidıydu arezz
yoŒudu bi Œey yoŒudu elleriynen filen goŒulu varıdı böyle Œyle okunda Œey varıdı Smkl
120 Hikmet derleridi birisi varıdı etfyeci o aŒnarımıŒ matordan o da yarı alıŒıdu yarı alıŒmazdı
yanardı evle Ēasdamanu'dan da öyle bek etvayede yoŒudu bi o devirlerde ble Œimdi bütün
baŒ bura Kesunne'riŒ derleridi bu tarafı ble Œura fırından öyle oŒa doŒru öte ynki
TabucularıŒ evi va biliysunŒ esgi evi saa deylim ĒırkgiliŒ yle ArpacılarınŒ te tarafa doŒru
baŒ Œu ara va Œeyiniđi GavalıŒ ac çok blsnŒ BasdaŒlı he gıymetlim böyle Œ dört aŒanıđıdı
125 Œ dört if kmŒ goŒallarıdı aman aŒa beni ortaŒcı dut delleridi aŒlıkdan gıymetlim varu

yalvarularıdı he şimdiki gibi deyil şindi yalvara yalvara bi sığır gútdüremeya çoban dutamayala ya, ya şindi sōna bu hüķümet şey edeli hocasına veriye iki biñ beş yüz lireyeden iki buçuk milyara ğader vallahi tallahi ezen okumayale hocaynan çekiş etdúĝ çoĝu zaman bazara namaz için geldim ezen okumadan ebdessüz ezen okuyya bi deyil iki deyil hocaya 130 çatdım ya ben seksen yaşındayın ben ebdesdi dutuyanda sen niye dutamayâsuñ niye gelmeyâsuñ mıkđara dedúĝ ben teslim etdim mıkđarı bu ğayrı biliya da heni bunu tasdıķletdúruyan dayı deya iyi bi bekâr adam vórućekle deya oĝlan vórućekle deya oturcaķ cama deya ey ğızları şeyleri ğózetleycek bilmem ne eTcek bulummaya dediĝún zaman hoca vemeycekle e söyle dedim seniñ hasılıña çalışveriya yedi sene oldu be geleli tarihi atıyan 135 efendim pancarını ğazıveriya damıñ boķunu da atdurusuñ dedim seniñ Ğara Seyin'e odun kesiveriya bilmem ne e o öyle sesetmeya āza iki devredü efendim herkeze bi şey ediya Eli usdayı sorarsañ Hacı işine gelúse namaza geliya işine gelmesse gelmeye oña ev yapdudu yeni ev onuñ mıkđarını mıkđarını ğalıpları çekivedi bilmem ne etdi ben dedim bundan bi dava etsem bi tek benim oyum çıkar hayır deye dedim öbürü hep evet derle bizim kúy batacaķ baķ 140 elelem şey yaptı gećen gelmússúndú çamařurluķ yapıyala heni cenāze yıķamaya oraya úsdünede ev ellířer lire bēki topladıla bēki toplayamadıla ben de yüz elli milyon vedim he baķ Dereķóy cāmi yapdudu iki yüz milyon vedim kúyde olsam oraya heni icābına verceyiñ yerleri otunu řu bu bi milyar vereceydi e ben burda hepsi para hepsi altı onar kilöluķ altı ğofaya beş milyon veriyan ğúrleyik va ya siz o yañda oña bi taksinyen onnan ğótúddúruyan eve altı atmış 145 kilö deyceysiñ onna onar kilo he çorba suyu da ondan çay suyu da ondan efendime söyleyin hepisi bōle ğıymetlim ya geçimmele böyle hep paraya bindi Dereķóy'ün cāmisine şindi öyle etdúķ.

ANLATAN : Semahat Sulamacı, 40 yaşında, ilkököl mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Tüfekçi Köyü

DERLEME KONUSU : Köy hayatı, mantar adları, yöresel yemekler

5 Adım Samáğát Sulamacı, gırk yaşımdayım, üç çocuğum va, oğlum asgerde yeni izine geldi on gúnnúğne salı gún gitcek işde, çocukla da okuyya bi gála eşiminen ben burdayın eşim de belediye de çalışıya yalunuzuyun kóyde yāni, gızlık kóyüm Eldüren eşdi ilkököl beşden çıkdım ilersini okumadım e o zaman kóyde heni çocukla iş görüyodu bi de yaşlıydı dedem falan iş göremeyala deye biz okumaduk he okumadım yāni okumak isdeyādum ama

10 gidemedim bi tek en güccük gız gardeşim gitdi biz altı gardeşiyüz en güccükleri bi gız gardeşim va Ğasdamonu'da yeni evli iki üç sene oluya evleneli ben üçüncüyün işdi böyle.

Kóyde hayvanna hayvannarınan ev de ev hanımının başga bi işim yok yāni evet evet başga bi işim yok. Kóyde bosdan ediyoz, ekin ekersek ekin ekiyoz ve bi işdi üç hayvanım va başga bi işim yok yāni, bahçe; fasılye, patates bunnarı başga bi şey ekmeyon bu gada başga.

15 Yemeklerden Daday'ın mēşur olan bi etl ekmeği mēşurdur Daday'ın e Dadaylı tarifedive de ; mesela eti şe yaparsın içinin şeyini hazırlayınca ben mesela çarşuda yāni kóyde yaptığım kendim şeyini her şeyini yapıyān içinini malzemesini gendüm hamurunu yoğuruyān biraz bekletiyorum ondan sōra gendi gendi bildiğüm gadarıyla yapıyon, zeten güccük yaşda da evlendim on sekiz yaşımdaydım evlendiğümde hiç yāni kimse şunu böyl et bunu böyl et

20 deyen olmadı kendü başıma yapabüldüğüm gadarıyla evet.

Ğannıca, goç, teltel mantarı, teltel mantarı dēye bi mantar var evet başga başga bilmeyān üçünü biliyān yāni; ğannıca, goç bi de teltel mantarı bi de sarı bi mantar va elik mantarı derle elik evet onu satıyala bi de ondan oluya emme bizim bullarda bek bulummaya o başga yellerde oluya buğada ben.

25 Buğday, arpa ot olarak yonca ekerúz yulaf deye bi ot var o başğa bi şey ekmeyoz.
Ğışlık yemek için mi? Yemek için ğışlık turşu yaparız, tarhana yaparız yazın heni fasulye
falan olunca onu ğuruduruz denesini ğuru fasulye şey yaparız, yeşilinden dolaba buzluğa
poşetleyaz ğoyan onnarı başğa bi şey yapmayan, ğış burnu şeyi yaptım zēten bu sene
marmelet yapıyorum pelverde gibi elmalardan pekmez oluyo daa ben bu sene odunum yok
30 deye yapmayan başğa biz bi şey yapmayoz sadece vişne falan olursa dolaba ğoyoz onu şey
ğışın falan şe yapıyan başğa türlü ğışlık hiç bi şey yapmayaz yapan yapıyo olan şey bizim
zēten fazla bahçemiz de yok ğendúmúzún öyle heni satun filen de almayaz bi tek maaşınan
geçinmeye uğraşıyoz işdi çocukla okuyunca oğlan da asgerde böyle işdi başğa da bi şeyimiz
yok, şindi şuğanda bi şey yok evet bozduk zēten bu sene şeyde ğiroğda erken yağdı o yüzden
35 hep damatesle yeşil damatisim falan varıdı şey ğırō vurdu yok yāni şindi. Kóyde
hayvancılıktan başğa hiç bi şey yapmayan ben bunnarı da yapmaylım deyan emme eşim
benim lafıma gitmeye kóyde durunca bunnarı olsun yapalım deye böyle işdi bunnarınan vakıt
geçmek için bunnarı yapıyoz sadece.

Esgiden şindikile şindikinden iyi oludu tabi sekiz ğún düğün edelleridi evet mesela
40 şey edelleridi deyveseñe sepet arabası çeyiz gelidú giderdi, ğına geceleri oludu kóyde şindi
salon da yapıyala her şey birbirine ğarışıyā kóyde yakallarıdı hağ ğünden sōna semet
yapallarıdı evet kóyde bizim kóyd oludu oldu düğünümüz zēten semet oludu yāni bizim
yapmadıla kóyde olmuşken bile bi düğünnen geçişdídüle düğünümde semeT olmadı evelki
yāni düğünne şindikinden iyiydi şey yemek falan vērüleridi kendi evde yapallarıdı yemekleri
45 falan evet o zaman yokdu ben doksan iki de evlendim benim ablamın düğünü falan heP kóyde
olduydu iyiydi yāni.

Bayramlarda da ğomşulara giderúz, hısım akraba gelú biz giderúz onna gelúle çok
ğúzeldi yāni bayramla falan şimdi de gine giden gidiya ama uslu yok deye çoğunlukla gelen
olmaya evde ben uslu insan mı yapıyın yok yalunuz ğendü başımayın işde bu bayram da şey

50 Allah razı olsun geldile gömşularımız falan biz de gitdük çocuklarımızın oğlum geldi deye de zēten onun yanına gelen giden oluyá işdi izine geldi deye sağáluñ işdi alt ay oldu asgere gideli böyle başga bi şeyimiz yok bizden buğada.

Oya ben hiç yapmadım ben yaptırdım yāni aldım parasıynan çünkü gendüm yapasıya şey etmedim ben gendúme deye yaptığım şeyleri ablama goyvedile ablam evlendi benden
55 önce ondan sōna biz de aldık yāni hazır aldık. Çeyiz olarak her şey baş örtúsüydü, danteliydi, ara çarşafı falan bağlatdıruyala şindi her şey va yāni kendúleri yapıya yapabilen yapıyo; dantel, masa örtülerine şey kenar gibi heni peçete motifi deyala onnardan falan her şey yapıyála yapabilen yapıyá ama ben yapmadım hiç.

(Düğün adetleri)

60 Düğünlerde, bağlar ğardeşi varsa ğardeşi bağlar evet ğardeşi bağlar ğuşağı, benim ābim bağladıydı bizim hep bullarda da mesela ğardeşi yoksa babası mı bağlaya bi şey yapıya, var her şey var gine onna va; sanduğun üsdüne oturula para, para verince ğakarla yok bek şey etmeyala yāni onu evelki ğada evet gine yāni va yapan yapıyá şey etmeyen onnarı bilen ādetleri unutmayan yapıya ama bizim hiç öyle bi şey olmadı gine burda onu şey ediyala ğayrı
65 akillanmışla ayakğabılarımızı saklar deye çıkartmayala kimisi va yāni onna falan, gelini şey evden çıkaráyken onna dığgat ediyala yāni işdi böyle.

Çok yağar geçen sene doru dürüs yağmadı emme eve bi önceki sene çok yağdı hiç ğireyderlerinen açarlarıdı saçak boyu çıkā oludu da bilmen bu sene neyle olcağ onu da Allahın bileceyi iş. Çocukluğumuzda çok yağardı biz tam okula Çölmekçiler'e giderdük şey
70 yolları ğapadıdu biz zabaleyin açıvêrúleridi akşama gelesiye yolla ğapanıdu. Nerde ayağğabı, cizme normal cizme lesdik giyerdük onna varıdı ayağğabı filen kim o zaman kim buluya bi de bizim babamgil filen çok yoksuldu o zaman yokdu yāni, bi at arabsı odun satarduk onnan geçimmeye çalışıduğ yāni kóyde çocuklukda hiç bi isdediğmüzü alamazduk doğru dürüs de şindi çocuklarıma falan ben yāni gendüm almayan çocuklara yāni çocukluğumda bi şey

75 görmedim diye her istediklerini alıverceyin deye uğraşıyan işde bilmeyan görmedüğüm şeyi
günü bunnara gösderiyin deye uğraşıyan yāni evet vala üç Tēne çocuğum va üçünü de
birbirinden ayırd etdügüm yokdu.

Evet yoğurt, süt, yağ mesela yazın olunca yeşil fasulye gışın giderlerise guru fasulye
falan barbunya deye geçiyo, bakla evet de onnarı satıyala çökelik derüz biz cab altı falan
80 sütden yaparla, mesela südü yoğurt gibi uyutuyola, büşürüyala onu torbaya gıyup da onu
satıyala caba altı derüz evet peynirin yāni bi şeyi deyişiği onu satalla. Biz fırın yaçarız burda
mesela şey fırınımız va ğapın öğünde ondan fırın yaparız, ekmek yapıyoz biz hamullu derüz
yere yazıyoz ondan falan yapıyáz ekmeg olarak sac ekmeği yaparuz işdi etl etmek, patatis
ekmeği yāni ne varısa evde o ğan için onnarı yaparuz. Çöreg olarak burmalı çörek derüz
85 arasına mesela patates veya ıspanak ne olusa gıyaruz yuvarlak şe yaparuz onu yaparız evet
başga da başga bi şey yapman ocağa kıl eyer ocağ fazla yandıysa mesela ekmeği
büşürcekleyin şe yapıyosañ ocağa kıl çöreyi gómerüz işdağna onnarı yapıyáz başga kóyde bi
değışük ekmek yok ya başga. İşdi yonca, yulaf, fiy otu derüz bi de onnarı üçünü ee
hayvannara bi de misir ekiyala silaj yapıyála yapan yapıya bizim burda aşā mahallede
90 yapıyála şurda misiri ekiyala deneleşeyken biçip onu gıyyıp yem yerine geçiyāmuş o neyleyse
ondan yapıyola.

Tatlı baklava baklava yaparuz, yımırta datlısı derüz datlı gibi şey çırpıyan ben üsdüne
heni aynı şerbetini şey ediyān ondan yapıyan, ğadēyif yapıyan tatlı olarak da onna bi de hazır
çarşudan alıyaz ipe cizme hanım góbeyi derüz onnardan öyle fazla bi şey şey etmeye.

ANLATAN : Seher Tokat,72 yaşında, ilkokul mezunu, ev hanımı

DERLEME YERİ : Akpınar Köyü, Kadı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Düğün adetleri, maniler, yöresel yemekler

5 Adım Soyadım Seher Tokat, Daday'ın Akbuğar Köyü'nde bin dokuz yüz kırk birde doğdum. Babam ihtiyat asgerliyindeymiş, ihtiyat neyse bilmiyon ek olarak ihtiyat asgerliyindeymiş o yokmuş benim nüfus kâadım gelince kırk ikide almış babam. Sona büyüdük Daday'ın Akbuğar Köyü'nde okula başladım yalın ayak ayağgabı yok, önnük bi şey yok diril derdüg esgiden anamgil dokurdu tezgâhda o dirilden elbisem varıdı annem dikerdi
10 anam dikerdi hem terziydi bi de mağgabımız varıdı göltümüzün altında mağgap şöyle bezden dikilmiş saplı defderlerimizi, galemlerimizi şindiki çanta mağgabımızı böyle dakardug bi de göltümüzün altına odun alu okula giderdüg. Eyer okula geç galdın öğretmen derse başladıysa gapının arkasında on dağga tek ayamızın úsdünde durarduk bu cezâmızıdı öğretmenimizin üçe gadar Ergül'de okudum ondan sōna Hasan Davşan'da okudum ondan sōra kitabımız falan
15 böyle çok yoktu.

Benim babam odacıydı seyisdi daa doğrusu orman bölge şefliyinde o zaman cip, taksi öteberi yokdu at varıdı, atlara bakardı bubam seyis derleridi oña bölge şefleri ata binerdi bubam yörüyelek bazara giderdi. Ondan sōna biz fakiridüg yāni emme ekmeyimiz unumuz, buğdayımız varıdı ordan çok da temüz yaşarduk böyle biliyo muñ? Her şey datlıydı neyse
20 beşi bitirdim orda bitdi beşi okudum bitdi okuma olanağı olsaydın okurdum şindi öğretmen hanımıyın bak okurdum okutmadıla.

Ondan sōna on dört yaşına filen gelince Araç'da teyzemin olanı Göl'de okumuş Yusuf Hoca oña isdedile beni, ben hayır yok ben ābi diyon ben buña gelmen ben buña gitmen böyle gavgā ediyon anamınan ondan sōna el yemesin felen etmesin öğretmen oldu ben vaman dedim
25 anama bıçağ bile çekdim öldürün gendümü dedim bu bıçağnan vērúşeniz dedim. Ondan sōna

beni başğa bi kıyden bi oğlana isdedile bereber okuduk onu da hiç sevmezdim ondan sōna onun ğızını benim ebime alcaqlarımış beni de oaraya vėrceklerimiř ğız deyiş tokuş ediceklerimiş beninen. Ondan sōna ben bu ۆretmene vamiyon ya benim bōbam da işdi orman bōlgede seyis ya bi de santıral memuru bizim eve esgiden helva ğarallaradı, burmalı ۆreK 30 ederleridi geceleri bōyle otuma ederleridi hep adamları geldi ormanında bōlge kėtibı Hemdi Ēbi geldi onna ۆteki odada ayran, ۆrek filen yerken biz ğapıyı tıklar ۆyle vėrú yanlarına girmek yok, fener, ğaz lambası ordan sōna onnara ۆrek yerken ۆteki odada bi zil ğapı daha aldı zil yok ğapıya vurdu takır takır o beni isdeyen çocuğ bubasıynan telefon ğonuşıcakmış bizim evden ğonuşıcaymış, bizim evde perelele telefon va orman bōlge Şeyiyen ondan sōna 35 ben de ayađđabıları ōđürmeye indim ařřā ben şindi bu ۆretmene vamiyon ya ondan sōna oraya gitdim o orman bōlge kėtibı va ya o ayađđabı bōyle ğahverengi ayađđabı giymiş bu beni isdeyen çocuğ da soğuk guyu lesdiyi derle ğoca ğoca üsdü tırtış o lesdiklerinen gelmiş bi de bunna isgembe yapıyola sandālye yāni adı isgembe yapıyola ıllar'da çifden gelmiş topraklı ondan sōna o ayađđabıları çıkarmış oraya o bōlge kėtibı memur ya o da çıkarmış 40 oraya ben o fener elimde ğaz feneri ayađđabıları ėvürdüm, şindiK Seher dedim gendü gendüme biliya muş? Ben dedim şindiK bu ayađđabılara vamiyon teyze çocuğu deye ābi dedim deye fağat beni zorunan onnarış da ğızını ēbime alıcaqla ebim sevmiş onnarış ğızını beni zorunan o ayađđabılara vericekle lesdiklere dedim, çifden gelince yün çorapları bu ayađđabılarıř içinden çıkan çorapları mı yıķarsıř, ışkarpiniş içinden ıkmiş çorapları mı 45 naylon çorap yeni ıkıydı o zaman, ben dedim bu ۆretmene varıyın ondan sōra o ۆretmeninen evlendim yetmiş yedide. Anđara'nış azan nahiye Ğazan ilçesi nahiyeydi o zaman azan'ış İymir Kıyü'ne ۆđretmen gitdük, Yusuf Hocaynan evlendüğ elli altı sene oldu çok mutluyuz.

Ābimi sonradan ben vamayınca ben vaman dedim ben ışarpın durayken lesdiye nasıl 50 varıyın dedim ondan sōna ēbim esgerde esgere gitdi esgerdeyken Binbařō Kıyü'nde bi ğız

bulmuşla esgiden Ermenile varıdı bizim Daday'da Ermeni, Ermeni elekci de ğalbur, sübürge
filen satar k̄óy k̄óy gezer onnara sorarlarıdı elekci derúz elek satar elek yapan bunna ğalbur
yapannara onnara elekci derúz Ermeni o yüzden elekci adları onnarıñ. Ondan sōna onnara
sormuş ninem filen ninem çok osmanlı bi gadındı, on doğuz yaşında dul ğalmış on üç yaşında
55 evlenmiş ninem on doğuz yaşına ğada iki oğlu olmuş on doğuz yaşında dul ğalmış erkek gibi
şerife Bacı yāni iki oğlunu esgere yollamış ağlamamış ben ağlamam demış ben iki évlet
yetiřimúřüyün esgere demış ğışlaya demış. Ondan sōna ninem elekcilere sormuş bizim
Seyincüğü evereceyüz demış ābeyme bizim Seyincüğü evereceyüz hanki ğız iyi, Binbaşō
K̄óyü'nde bi ğız va anası bubası yok yetim amcasıgilinen böyümüş Nazire Hanımıñ onu
60 alalım alıñ demışle ondan sōna halasını ğızıñ halası da bizim öte k̄óy derúz Ağbuñar'ıñ bi
parçası orda düñür başıydı oraya şindi beni de gótürüyola isbiyoncu olarak o k̄óye, şindi oraya
gidinceĝ ben ğızınan yatacáyın ağşam olunca ğızın āzı ğokuya mı deye baċcáyın, ādet. Ondan
sōna biz ğúzel geyindúĝ ğuřandúĝ yürüyelek o k̄óye gitdük ğatmer, ğatmer ederüz şöyle biz
ğatmer derüz yaĝlı ekmek o yaĝlı ekmekden om bir tāne ğoduk poĝ derúz şindiki gibi naylon
65 torba filen yok om beziye poĝladuk, çıķıladuk yāni ondan sōna oraya gitdük, yedük işdük
ağşam olunca da böyle yatakları yapıyola yer yataa ğaryola filen yok oĝlum şindiki gibi
lesdiĝi giyince şey buluyosun yāni ben de nişanlıyın işde ondan sōna oraya gitdúĝ ğız yatak,
yatakları yapınca yataĝa basıya mı, çarşafa basıya mı, yasduĝa basıya mı dikĝat ediyosun
basarsa olmaz basılmaz, basılmaz bizim örf ēdetlerimizde bizim Daday'ıñ yöresi töresi,
70 k̄últürü başgadır yāni Daday'ıñ Arac'a benzemez mesela Araçlı ne diyan? ne diyan? deye
ĝonuřu, biz ne diyosun? ne diyosun ? deye ĝonuřuruz, Çiyleneli ne diyon? ne diyon? der
ānadabiliyom mu? Selalmaz tarafı ne diyon? derle onna da. Ğızı heh ondan sōna gitdük oraya
herkez yatdı ben de ğızınan yatdım ğız geç geldi biráz namaz ğıldım dedi baña o zaman ben
de nişanlıyın filen dedim işdi ben ābimiñ resmini gótúdüm tabi isbiyoncuyun ya ābimiñ
75 resmini ğósdirdim ğıza ābim de asgerde o zaman herkezde ğol seeti filen yok emē bizim olan

bulmuş, almış gölunda seetinen böyle resim, ğız onu beyendi şimdi çok beyendi zabah oldu bi
de ekmek etdükleri tekneye bakaruz; ğız iyi gazımış mı, yaslağaçda hamur va mı, dığgat
ederüz her şeye. Varısa ğız yāni çapaçul yāni pasaklı her yana, tuvalet çok önemli önemli yāni
80 tůválet bakalım tellemiş mi? Tel, tel, telinen çamaşur suyu filen yok anasının kúlünen yıkıyoz
çamaşuru tellemiş he tel varıdı tuvaletleri filen tellemiş mi ibrıkları, ibrık ebdes alduğumuz
ibrığın dışı kúlünen uvmuş mu, pırıl pırıl mı? Zobanın úsdünde böyle bi leyen oludu boruya
sarmış o leyen limonunan uvacaşın, uvacáysın onu her yere bakaruz ondan sōna zabaleyin
ordan çıķduğ, yedük işdük kóyün başına geldúğ bi çamın dibine geldúğ poğu aşduğ onna da
ġatmer etdi bizim ġatmer on iki olmuş, om bir gótúdúk ya biz tek, çifleşmişle yāni ğızı bize
85 veriyāla, om bir olsa vemicekle on iki he on iki, on üç olucaķ çif olucaķ yāni ya on iki ya on
dört öyle. Ondan sōna geldúğ biz bilāhir onna da bize ev görmeye geldile evimizi górdúle biz
hazırlandıķ bandumaları filen etdúğ, tavuķları kesdúğ. Banduma; sermeden, yufğadan yāni
şimdi yufğa deyala ya oña kóyde anam yapıya anam mütüş temüz ondan sōna işde ğızı da bize
vedile abim asgerden geldi onun düğünü olmayınca benim düğünümü etmedile. Onun düğünü
90 oldu kómüş arabalarına bindúk kómüş arabalarıynan ğızı almaya gitdúk ondan sōna benim
nışanlım da geldi tabi biz iki sene nışanlı durduķ o ayağgabıları giymiş menşür ayağgabı
öretmen ya mavi mavi de naylon çorap yeni çıķdı o zaman ondan soğna gitdúk haķa oraya
vaduğ oraya varıncaķ haķcılardan biri mesela.

Düğün he düğün çarşamba ğún, salı ğún ya da pazertesi ğún sepet arabası gider. Sepet
95 arabası şindig; oğlan tarafından ğız tarafına yataķ, yorğan, yasduķ, sanduķ, sandūnun içine
öteberi ğıyefet ondan sōna biz çörek yaķacaķsın, hurun atacáysın bi hurun ekmek, şeker, ğına
ānayasun? Ğınayı ğorsun sepet arabası düzersın yataķ, yorğan hepsi kóyün içinden kóyün
herkillerinden okúz arabasına yığarsın o ğurdeleleri filen bağlarsın yorğannara adam onu alu
gider sanduğun inēterini de ben tam ğonuşuyan inēterini de vórúsún adama oraya varu bāşış
100 almayınca inēteri vemez, oña acuğ para vórule orda. O kóye şimdi ekmeyi dörde dilerle

gótúduǵımız şekerle yolladıǵımız şekerleri de baturula ekmeye kıylúye şekerinen, ekmeynen oqurla, davetiye o ekmeynen şeker.

Erkek tarafı; goruycuyu yollar kıy kıy yemek veyceyüz ğız tarafı sandıǵa gelecek sepet gitdi he sepet o ğın gitdi ondan sōna o kıyde o şekeri yeyceg o ğına ğıza ğına yakılacaq
105 orda o bize onnarıñ yapduǵu cehiz de yataǵı, yorǵanı da bizim arabaya yúklenecek bizim adam tersine geliceg bizim kıyde ğızın eşyası geldi salı ğın, salı ğın ya da bazertesi ğın dey mi? Ondan sōna bizim kıyde o sepet arabası geldi ğızın eşyası da geldi bizimki de geldi çarşamba ğın ğıza orda ğına yakılı ğız evinde şindi oǵlana da Akbuñar'da bizim ğına yakılıya ğız tarafınıñ deliǵanlıları ordan sandıǵa gelú bizim kıyde erkek tarafına, yemekle yenú
110 okunacáysa okunu mevlúdüyse mevlút, raqı içileceyse raqı, tavuq böyle çayıra sayvan ğurarla böyle kilimle serilú ondan sōna davul, zurna, kıçek ānadıñ? Ondan sōna ğız tarafınıñ deliǵanlıları sandaq, para alu o ğız tarafınıñ odasına yardım ğız tarafına kıy odasına yardım kıy odasına yardım cēmiye, oda va o zaman misefir, tēcir gelú şindiki gibi mi? Kıylerde her kıyde bi oda va misefir gelú bezir yaǵcıla gelú İnebolu'dan yaǵ satmaya şindiki gibi bu salat
115 yaǵı filen çok yoǵudu dē mi, esgiden zāde yaǵı bilidúq bi tek bezir yaǵcıla misefirhēneye yardım ğız tarafından, ōlan tarafından ğıza. Çarşamba ğın orda ğıza ğına yakılı gece ğınası olu ğızın, bizim sēde ğındüz olu ōlana ğına yakılı yemekle yenú emme ondan sōna perşembe ğın haqa gidilú ğayrı bi kıyün öküz arabası, at arabası ne varısa cip varısa gelini bindimeye de bi cip Ğolsuzlarıñ bi cibi varıdı onnan gitdiydúq biz Ğolsuzlarıñ ondan sōna o kıyde varılu
120 gideyken de kıyün deliǵanlılarına bi toǵuq, helve, çörek, cerez ğayınaya heybeye doldurusuñ, ğayınna heybeyi omuzlar varu o ğız evine orda bi ğadun bizi ğarşular öñce hoşgeldiñiz sefa geldiñiz ilālarınan bizim haqa giden ğarıla da mendilin ucuna beş ğuruş on ğuruş çıkırla oña atarla bāşiş ondan sōna oturuz oturuz yemek vórule orda bu yemeyiñ masrafı oǵlan tarafından alınmışdu başlıq parası da varıdı esgiden şindi yok biz almaduǵ eme
125 o yemeyiñ parasını zēten ōlan tarafı vemişdu masraf ğóruvemüşdü o kıyde, o kıyde ğoyun

kesmüŝdü, piric almıŝdu, şeker almıŝdu ondan sōna yenilü içilü ğayrı dōneceyüz bizim hağa giden ğadunnardan böyle túrkücü elemanımız olu Rúveyde Abla mesela o şindi ilā söyler şey söyler gelini isdemeye ğayrı gelini daa yanımıza gelmedi gelin daa;

130 Geldúĝ ğırıŝa ğırıŝa
Sayduĝ altını ğúmúŝa
A bizim yeñi düñürŝü
Gelini veñ gidelim

135 Atımıñ arnı sağar
Sağarından terler ağar
A bizim yeñi düñürŝü
Bizi çabuĝ yollañ
Damat bey yollara bağar

he ondan daa çok bunna mani gibi ğayrı bússürü daa çok işdi en soñunda;

140 Evimiziñ öĝünde hurun
Huruna sürün ğoyun
A bizim yeñi düñürŝü
Cümlenden cümē ğún
Semede buyruñ

145 Aŝa geldúĝ aŝa geldúĝ
Damat bey eşe geldúĝ
Damat bey baçcada gezer
Fesine ğüller dizer

150 Ğızıñızdan ōlanımız ğózel

işdi böyle bússürü ondan sōna gelin gelú o heybedeki öteberi va ya deliĝanlıla ğapıya gelú ğayınna poĝumuzu ve helvemizi, tavuĝumuzu ve onu vêrú ondan sōna gelin gelú, gelin gelince nolacaysa ğayınnanıñ eteyine üç kere başını soğar böyle ğayınna eteyini ğalduru gelin böyle üç kere ğayınnanıñ eteyine yāni ğıçınıñ arasına başını soğar ben bilmiyon bilmen onu 155 ēdet. Ondan sōna geliniñ yüzünü açılı ğayrı damat filen yok damat yok damat kōyde ya sıĝırda ya bi şey o yok damat gelú mü. Mesela benimki ōretmenidi ben vadım ğoyuna gitmiş

damat çoban varıdı çoban hağa gelmiş damat göyuna gitmiş çoban hağa gitceyin deye ölüya,
ondan sōna yedi tēne de göyunu gaybetmiş ondan sōna üç kere gayınnam ondan sōna gelini
ordan gayrı perşembe gün gayrı gelin gelecek gapı kitlerle, o geliniñ olan ğardaşı ğapıyı kitler
160 ğayın peder filen gelú böyle damat yok ya ondan sōna ğayın peder o geliniñ ğardaşına para
vóru olmaz para vóru olmaz filen soñunda tabi göynü olu çıkar gelin arabaya otutdurula ye de
atınan gelceyse ata binceg gelin cibinen gelüse cibe binceg, ben cibinen gitdim. Perşembe gün
geldi, gelin kóyde hağa gidemeyenne geliniñ yüzüne bakmaya gelú ondan sōna gelin āşam olu
tabi āşam olunca namaza giderle cēmiye namazdan güyöyü ilāyınan okuya okuya Allahu
165 ekber Allahu ekber le ilehe illallah hüv Allahu ekber Allahu ekber vel illehil hamd deye
ğapınıñ öğüne gelüle ğapınıñ öğünde bi dúá ederle bi loğum filen dutarla imama hocaya
deliğanlıla da yımırta atarla damada ondan sōna damadı geliniñ yanına gerdeye ğuyarla.

Cúma gün oldu, cúme gün zabālayın sen bu yeñi gelini ev ev gezdürüle gelin gelú
deye biz uyuyamayuz zabālayın el öpmeye bütün he herkeze erkenden ğakaruz şindi gelin
170 gelú şindi gelin gelú deye neyse gelini kóye gezdürüle emme bu ēdet esgidenidi şindik ğağdı
ğağdı ben esgiyi ğonuşuyan ondan sōna gelini şindi gótürüle evde oğlan ğız tarafı semede
gelecek e ğızını arka sıra gelecek biz hazurlanuruz gine gayrı o gün ğadunna hiç adam yok bi
büyük evde ya da odada ya da bi oğulda neyleyse o taraf geliceg, oynanacak ğızlarını
górecekle ondan sōna yemek yeycekle bakalım ğızını gitdiğú yer rahatı iyi mi evi kóyü damat
175 ğızın yanında gayrı damada bakacakla damadı daa görmedi ki ğız kóylü hiç görmedi, damadı
görmeye geliyala ondan sōna böylelik düğün biter aradan yedi gün filen geçince bō ğezde
evirlik başlar. Evirlik; ğız tarafı olan tarafını dēvet eder ğız evine gitcek ya damat da gitcek ya
evirliye giderle yedi gün sōna ğız tarafına gayrı damat ğızın kóyünde efe gibi geyeneceg
ğuşanacak ğızınan o ev kóyleri de el öpmeye gezecekle ondan sōna da olan tarafına gine ğız
180 tarafı evirliye gelecek öylelik onna ermiş muradına biz çıkalım kerevetine, bu gelin almala
böyle.

Eski ramazanna, bayramla şındaki gibi imam yok ğatiyyen imam böyle resmi imam yok. Böyle acuk teberekayı filen bilenleri kóyde birez okuyannarı hatıba gidenleri mesela ben bile imamlıĝ edebúlúrún şındık ondan birez Ğurana gitdim ya imam teleşesi başlar
185 ramazan gelmeden, ramazan gelmeden mesela bizim kóyde öte kóyün Memed Aayı ya da Sat Aayı birini imam dutarsın ğemide terevi ğılıvecek fākāt keşik va keşikcilik zıķı. Kóyde yirmi iki hene varısa ramazanda on ikiyse ikişer gece düşüyosa herkez ikişer gece imamı alu ifdara, evi şurdadu herif saña ekmek yemeye gelú emme onunđada dadı başĝadu dey mi? Kóylüyü devet edersin şındaki gibi böyle hazır bi şey yok biz hamur keserdúk, maķarna keserdúk
190 ondan sōna pilav dey mi bi zahanda mıķlama; ğıymalı yımırta şındaki adı asortikleşdi ya şındaki adı ğıymalı yımırta, mıķlama, mıķlama meşşür ānadın? İncir; ğuru inciri südünen donduráceysın, örúk büşürceysın işdi maķarna keseceysın cėvúzlú filen toĝuk banduma olu, sini, sini yazulu bu sarō burması sini datlı, datlı sarō burması, sarō burması edersin onu ğózel inceĝık açarsın mis gibi ğoķar ah şindi inanki canım çekdi, ğádēyifi filen dey mi? Ğádēyif ederüz ğádēyif aluruz bazardan, üzüm búşúrúız işdi örúk búşúrúız. Hoca ğayrıķ ekme yi yeyince herkez mescide terēviyi ğılar terēviyi ğılan evine gider. (Davulcu va mı?) Va va tónúkeynen va tónúke tónúke davul yok he he māni söylemez olu mu söyleya ah ne deya ğız neydi? Vallahi çok biliyodum ğız ben onu.

Davulumuñ altı betmez
200 Çaların çaların ötmez
Geç ğızlara ğúcüm yetmez
Ah gine benim ğoca ğarı

Eyvah bunu õrenmeliymiş biliyodum çok mütiş mēni söylerle he: Tencire pilav yandı börek isder, yürek isder bekci deye ondan sōna oña parayı çıkılarsın oñ ğuruş, iki buçuķ ğuruş filen
205 varıdı tırtıl para varıdı onu bi çulunan tırtıl para iki buçuĝ ğuruş bi ğuruş la õlum biz ğuccūken ben bekci geleceg deye ölüdüĝ bizi imseye ğaldumazlarıdı ölüdüĝ bizi imseye ğaldusala temcidde ğózleme ederdüĝ her gece ğózleme; mayalı hamurdan pide gibi aman

yuvarlak he oklā ekmeýi gibi o başga ğatmer başga ğözleme başga oklā ekmeýniñ yađlısı la
anasınıñ ben saa deýveyin oklā ekmeýi; pide gibi işde yađsuz ondan sōna o parayı bi çuluñ
210 ucuna bālarla çuluñ da ucunu yaçarla bizim kōy ğonağla evlerimiz ğonağ ya üç ğatlı üs ğatıñ
camından mesela ucu yanıyá ya bekci onu iyi bulacağ ađđā atarla bekci onuñ yanuğundan bulu
çıkıynan emme o gider iki uşak daha gelú bi tenúkeyi bālamıđ da kōyüñ uşakları túkenü mü?
Boyna bekci gece bu şindiki gibi öyle belediyeniñ heni öyle şeyi yoğ ki davulcusu yoK ki
ağlına gelen bi tónúke dağıya geziya bóđrúne.

215 He ğına yakayken onu dur:
Çarşudan aldım darağ
Her huyuñu
Anañ evinde bırağ
Bırađmassañ atarlar dayak

220 Analar besler hurmáynan
Eller döğer yarmáynan
A ğızım ğınañ ğutlu olsun
Düđünüñ müberek olsun

225 A ğızım huylarını burda bırağ

bunna da çok derle ay ađlarsıñ o zaman ya onnarı tūh evde ğonuşmalımığ da gelmeliymiğ
çok ğözeldú onna emme tūh. Ya neydi yahu benim ğınamı yağaykene düşünüyan da şindi çok
ğözle söýlerle işdi bu va ağlımda her şey derle işdi unuttum onnarı ezberlemeliymiğ böyle
düğünne böyle işde.

230 Ramazan bitinceg bayram elife ğún elife oldu herkez mezerliye gider gine o ğözleme
olu herkez tabaana ğözlemeyi ğor bazardan simiT alan simid alu mezerliye gidecek o bir ay
ekmek yedidúđ ya hoca va ya o hocayı mezerliye ğótúrüz ekmekleri öyle öyle öyle öyle
yığalla, dörde keselle zīraT hep ekmekleri ğaruşdurula seniñ ekmek bize bizim ekmek saña
gider, orda mezerlikde zīrat olu ondan sōna gine tabađlarımıza herkeziñ ekmeýi ğaruşuk gelú
235 eve mezerlikden geldi deye biz yemezdúđ ineklere vērúduđ mezerliye vadı deye sēki nolcaýsa

biz uşagken gorkarduğ mezerlikden. Āşam olunca, āşam olunca mescide odaya yemek gider
her evden bayramda elife ğún āşam her āşam yemek gider bayramlarda herkeziñ elinde sini,
tas çorba, mıklama bøyük tepsi sini meydan sinisine ğolla hep adamlarla toplaşu bøyük bi sofraya
odamızıñ şeyinde o sofraya tezgâhda doğudumuz firdolayı herkeze şindi peçete seriyala ya o
240 böyle uzun peşgir herkeziñ ğucaana yemek dökülmesiñ deye orda erkeklerimiz yemeklerini
yer, sohbet eder, çay varısa çay yapar. Ondan sōna mesela bizim kōyde bi şöför İsmāyıl Abi
varıdı şöfördü yabancı yellerde hiç damatis olmaduğu bi zaman damatis gótümüş Antalya'dan
filen dedile böğün İsmayılcuğ damatis gótümüş odada damatis yedük ğarı deya bubam eve
gelince ya damatis filen böyle ğıymetliydi ānayosuñ esgiden. Bayram ğún zabaleyin herkez
245 bayrama gider bøyük cēmiye bizim meccidde cūme namazı ğılınmaz Aķbuñar'a cēmiye gider
cemiden gelince herkez birbirine bayramlaşmaya gider bayram şekerini alu anasının esgiden
şimdi bu da bitdi. Esgiden bi kibrit çok ğıymetliydi ben çok bulurūn anam baña kúl kúreyini
vórúdu hedi derdi Ğadir Emmiñgilden ataş al da gel 'ataş almaya mı geldiñ?' derle ya 'ataş
almaya mı geldiñ?' derle birez otu derle niye otumayosuñ derle heni varınca ondan ğalmış
250 'ataş almaya mı geldiñ?' beni yollarlarıdı ğızım geleyken de dökme saķın onna kúle āşamdan
gómelleridi kómürü ocağ yakar, ocağ yanar zoba da yok zoba ocağ biz de gómerduğ emme
bizimki sömmüş bi kiprit çakmaylım deye oğlum he ordan iki kóz goyvêrúleridi baña Bilál
Abla rehmet olası Bilal'ıñ ğızı Şerif Abla onu kúl kúreyiyen gótúrúdu anam çiranıñ ucunu
üfleye üfleye tutuşdurudu ānadıñ mı? Şindi duygulandım vallaha bağ. Ğaz yaa ğıymetliydi o
255 fener yanardı birez fitil va fitil yapallarıdı fenere ğaz yaana şey etmeyeceğ o yoķarı çıķı
çıķıvêrúdu hemen ninem bøyük yorğan iynesiyen aşā dúrterdi az yansıñ deye inan böyleydi
emme her şey çok datlıydı mutluyduķ.

Yayığu elde çalkarduğ yağı, yağı her şeyi çok datlıydı . Ağaç yayuğ ğúvleklere
ğuyarduğ ayranı, tarhanamızı, turşumuzun dadı varıdı şindiki gibi naylon, dolap yoğudu. Yağ
260 yağı nasıl durardı, yağ böyle didelerimiz yapmış hiç çivi çakmadan, mık çakmadan şindi yağ

ğutularımız va, yağ ğutularımıza yağı basallaradı, yağ ğururdu üsdüne ğül ğollaradı böyle yağ kıtır kıtır kesdāne gibi oludu acı yağ onun dadı bi başğadu yemekde, o yağla Şindi yok anasının böyle ğocaman ona basallaradı ağaçdan çam ācından ğasnağdan yapma yağ ğutularımız varadı. Fitol yoğurt bakraçlarımız varadı onnara ğuyarduk yayuk Şindi derin
265 dondurucu deye bi Şey çıkdı ne yağın dadı va, ne fasulyenin dadı va, fasülyeyi ğurududuk ğabuğlu pağla derdúğ ona ğabuğlu pağla, ğıŐburnuynan, ğabağınan, elmanın hoŐavıynan bulhayır eyşisi ederdúğ bulhayır ada bağ ada Őifa. Ğışburnu, elma, ğabağ, betmez her Şeyi ğariŐdurusun adı bulhayır içersin onu.

(Ğığızılıcuk Şerbeti ne?)

270 Kiren, kirenden, kiren ēŐisi kireni bizim evde va Őindi kiren ēŐisi. Kıyde hayvanna Őep oldu baytarın vedū ileç fayda etmedi kiren ēŐisini ineklerin ağzına sürünce Őep iyi oldu geŐdi, hep bunna bi Őey doğanın ilacı. İhlamur ada bağ ihlıyosun ya hasd olunca ihlamur ānadın mı? Daha ne ğonuŐalım?

Doğumamız varadı. Anam çarşaf doğurdu, diril doğurdu. Tezğāh o tezğāh ben de
275 doğudum, o odunnardan yapmıŐla Őindi va ya niye ğörmediñ? Daday'a ğitmediñ mi? Daday'da doğumaya ğitmediñ mi? Ayıb ettiñ. Tezğāhlarınan böyle odundan yapıyola böyle onu doğuyyosun meğū va Őağur Őuğur, Őağur Őuğur doğuyyosun ğóyneklik. Meğúğ; o iplik sarma Őeyi tabi onun dolaplarda çözüyala ninemgil ipliği çiriŐleyala çıkırık va o çok mellele. Çıkırığı herkez bılı, pamuğ iyiriyosun çıkırınan. Pamuğu yay da atıyosun atıyosun mēlúğ
280 ediyosun çıkırığın iynesine dürtüyosun böyle çıkırığı çevúryosun ip oluya. Benim bubam, emmim çayırdı çıkırınan ip sararımıŐ ninem tezğāh dođurumuŐ. (Ne dokurla onnarda?) Çadı, çarşaf, yatağ yüzü, ğóyneklik, adamların içine iç donu. Ayaklarda yün çorap, çaruğ, bubam çaruğ dikerdi.

(Esgi yatakların içine ne kordunuz?)

285 Esgi yatakların içine pamuk, yün. (Yün ne?) Ğoyunun yünü, Ğırkıyala yapō onun adı
yapō. Bi kere yapō çıkar Ğoyundan bi kere de yün çıkar. Yün̄den çorab ederüz yapōyu da
yataklara Ğuyaruz, yataklara veya yorgannara yapō. Yatakların yüzünü de doқullarídı işdi.
Oğlum şindiki gibi naylon çufal mı va kendir, kendir va ya kendiri soy onu ısla döğ bi şeyler
et iyir kendirden çufal Ğoca Ğoca çufal ederle iki yanından Ğuplu oña buğdayı Ğuy deymene
290 Ğötü, deymende om beş Ğün dur. Deymende unu üğüt onnara gine bas eve çıkar herkile boşat
Allāh şindi çoğ Ğolay. Dağarcuқ, dağarcuқ hiç duymadıñ mı? Dağarcuđñu doldudum derle ya
şindiki kómüşlerin yavrusu malaқ, malaқla ölü kesersin gece kómüşün onu bütünce yüzerle
yarmadan Ğarnını bütünce malağı yüzerle onun içini Ğurudula, duzlalla muzlalla bacaқlarının
olduğu yeri bağlarla iki bacağını da üs yanından böyle ederle içine un Ğuyup deymenden
295 daşlarla sırtlarıynan dağarcuқ he ānadıñ mı? Bi dağarcuқ un Ğótdüm hurun yaқdım delle.

Қóy beşiklerinde uşaқları beşiye belerüz. O beşikleri yapanna kóyde vadu, kóyde
vadu. Daday iskembeleri işdi beni isdeyen o lesdikli oğlan iskembe yapıya daha halâ yapıya.
İskembei yapıya işde Ğóқcağaçdan öyle yapıyala daa halâ Ğóқceğaçdan yapıyala, ağaç
iskembe he he daa hala Memedcúқ yapıya. Ondan sōna ölmedi ölmedi ben öldüm müde o
300 ölcek Ğız ondan sōna biz Mergúze'ye öretmen olarağ Ğitdúқ Mergúze'de bes sene durduğ
Mergúze'den Ğeldúđ Daday'a bizim köye Ğayrı otobüs Ğāқıya at arabaları filen bitmiş otobüs
Ğāқıya herkez araba bekleya böyle bi yere bi şeye binip kóye ĞiTcek, baқdı benim Yusuf
Hoca da biz Mergúze'den Ğeldúđ öretmen ya o beni isdeyen çocuğ da orda araba bekleya
kóye Ğitmey için hemen ordan bi taқsi kiraladı beni orda Ğısgandı ondan sōna taқsiynen
305 Ğótúdu beni kóye, mutluydum yāni dēze çocuğu vaman filen dedim emme hiç üzmedi beni
çoқ iyiydi şindi ayzaymır oldu seKsen iki yaşında ya daha ne Ğonuşalım?

Mesela biz çocuKgen bazara tođuқ satmaya Ğiderdúқ nineminen bazara varıncağ
bazar ekmei va ya bizim ekmeiye Ğatik sanardúқ hurunda mis gibi Ğokar hurundan çıkar
bazar ekmei yeyceyüz deye öldúđ, kóşe başlarında kásdēne Ğavurularídı Allaam tođđu

310 satınca ordan acığ keddene aluvêrúdu ninem ondan sōna böyle şindiki gibi televizyon yok
radyo yok ellerinde desdan satallarıdı bēzi kişile desdan işdi böyle desdan satallarıdı mesela:
Bi pilot benim çocukluğumda İzmir'in bi yaylasına düşmüş pilot orda ğalmış oña anası beyit
yakmış sōnadan bulmuşla pilotu İzmir Hesdenesinde yuyup kefinnemişle oña anası desdan
yakmış beyit, beyit yakmış oña onu adam bulmuş Ankaradan, İzmir'den bazallarda desdan
315 satıya böyle āşam oluncağ he āşam oluncağ kóylerde otuma ederúz nedecen oyun edelle bi
şeyler edelle herkez birbirine böyle şey söyler mesela onu ben saña söyleyin çocukluğumda
şindi:

Teyyareler yürüdü

Dağı duman búrúdu

320 Ölemedim hay annem
Her yannarım çúrúdu

Dabancamı yağladım

Ğayışıma bağladım

325 Teyyereden düşünce
Ğarip Ğarip ağladım

Çamlıca'ya ay doğdu

Ben sandım sabah oldu

330 Teyyáreden düşeli
Tamam om beş gún oldu

Gidiñ bulutlar gidiñ

Anneme selam edin

335 Annem uykudayısa
Uykusunu terkedin

340

Trene bindirdiler
İzmir'e indirdiler
İzmir hesdânesinde
Yuyup kefinnediler.

Ya bunu anası yazmış pilot düşmüş Çamlıca'ya (Çamlıca'ya ay doğdu Ben sandım
sabah oldu.) deye (Teyyereden düşeli tamam om beş gün oldu.) ölüsünü bulunca anası gelmiş
daa gerisi varıdı beyit yazmış

ANLATAN : Necati Batak, 88 yaşında, ilkokul 5, emekli ormancı

DERLEME KÖYÜ : Bağışlar Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 İşdiyna böyle Allah devletiñ vedúğú fazlasıynán yetiya (ilkoğulu filen nerde okuduyduñuz siz?) Honsalar'da cēmi hocasında okuduk üçeden dördü beşi burda okuduk orda okuduğumuz okulda yansıñ mı benim mi çay? Okuduğum okulda yansıñ mı ondan sōra üs yeñki şindi lise heralda oraya geldúğ dē Kahyar'dan Dabanoğ Kōyünden şeyden nediýala Uzbannar'dan okula gelüleridi çanta filen yok o zaman mağğap va içinede iki dilim ekmek go
10 (üsdüñüze ayaklarınıza ne giyerdiñiz esgiden?) lesdik müsdúk sōradan lesdik çıkdı ayağğabı filen şeğerden burda mesci ayağğabıcıla varıdı ayağğabı satarlarıdı cümártesi günneri öyle işde öyle múyle vaqıt geçidúk.

(Asgerliñizi nerde yapıydıñız?) İsdanbul Ğartal Maltepe'de Selimiye'ye dedi yapıdım o zaman Türkiye'de tele neydi la o tañk eyce oluyodu telsüzünen telsüz İngiliz hocala
15 İngilizidi Haydarpaşa Hasdānesi otelinin yerinde binamız orda işdi onnarı filen öğrendik işdi ordan terhiş olduk.

(Ordan gelince ne işe başladıñız ?) Ğırk beş yediniñ on birinci ayıñ yirmi yedisinde terhiş olduk ordan bizim tuğay Aşğale'ye gitdi Aşğale'den terhiş oldum ordan Erzurum'dan tirene bindúğ Çanğırı'nıñ İlgin ğazesine ğader Irmağ istasyonu öyle terhiş olduğ şindiyyeden
20 de helim seğlim ğalmadı ğayrı.

(Ormancı neyle olduñuz?) İmtaana girdúğ (ğaç senesinde?) ğırk sekiz ğırk yediniñ om birinci ayında terhiş olduk ğırk sekiziñ haziranı orda imtaana girdúğ öyle imtaan olduk ğırk sekizde. Yüz elli iki yüz araba odun giderdi Ğasdamonu'ya Daday'dan naqliyeli ordan ğonturol ederdúğ naqliyeyi (nerlerde ğörev yapıdıñız?) sōra beni Daşkóprú'ye vedile
25 Daşkóprú'de ğaldım sōra Ğasdamonu o zaman Ğasdamonu'ya vedile merkeziñ esas beni öyle

öyle ordan Beşdeymenner'e geldim Bosdan bölgesine ordan da Daday'da şeğeriñ altındaki Dere Kıoyde'n mi ne birisi varıdı kâğya varıdı orda kâtibi ağnadıñ mı işde garşuluqlu dilekce vedúğ o oraya gitdi ben Sarpun'a geldim öyle müyle bu gúnú bulduğ Allağ şükür vedúkları mağaşda yetiya Allah biñ bereket vesin şükürler olsun be böyle müyle Allah ele gola
30 düşümeden şindilikde ğafamıñ şurasında hefif bi şey oña da ğirmızı bi hap atıyon tánsiyonum yok şekerim yok Allağma şükür olsun orman şey filen nakliye filen vedúğı yok böyle müyle işde bu gúnü bulduğ.

(Kıoyde yer ekiyo musunuz?) Yerleri ekemeyán üç dene torunum Eli'm varıdı Hasan, Erdal üç torunum va Hasan İzmir Kemelpaşa'da ege seramikde Eli İsdanbul Bakırkıoy'de
35 Erdal'da burda bi ara ğalorifer ğursu açıldı oraya en bóyúkları o ğalorifer Daday'da ğaloriferci olan Erdal oğlan. İyyüz yerleri ekiyála gótürüyala hevlüde yıgılı duruya alan yok hambarda buğdayla bozuğ benim hambar çok bóyúğ çift merdivennen iniliya o gúnnede bi gúnüdü böyle işdi .

(Esgiden nasıl vakıt geçerdı elektirik filen olmadan köylerde?) İşde esgiden neyle
40 siziñ evde neyleyse bizim evlede öyleymişdü eleddirik ğaz lambası millet zeytin yağ bile yağıdı bi ara Alman harbi zamanı dışardan gelemez oldu öyle o gúnnede górdúğ.

İkdider filen çok iyiydi bi ara demokrat parti şeye geçince birez serteldi serteldisi şöyle; parti başğannarı birez ğofur gitdi hēkimin yanına filen tıqla da ğir Neyil Bey varıdı Bey Kıoyü'nde böyle möyle işde öyle atmış ihtilali oldu emme hağ etdile. Yağ ille ben
45 Beşdeymenner'de ormancıyın ben tomruqlarıñ her şeyini ezberimize bilidúğ biz Rıza varıdı bi de Akbuñar'da oğlanı o ğalender bi arğadaşdı onnarınan filen işde bu gúnü bulduğ vedúkları mağaş yetiyá fazlasıyan (Rıza Beyinen aynı emsalsúnúzzdü dey mi?) benden güccúğ ağa derdi baña (ğaç yaşıñızdasıñız Neceti Dayı) seksen sekiz yirmi beş olunca seksen sekiz oluya dey mi üç yüz ğırğ biridi şindi yeni nüfus kâğatlarında dokuz yüz yirmi beş yazıya iki tarih va

50 zēten biri rumi diyeri arāzi arabların padişahların doğrusu öyle şindi hırsdiyannarın rumi
onnarın peygamberlerinin doyuş doruş tarihleri öyle işde.

Ben Gól'de de okudum emme çalışduruyala deye durmadım (neyle giderdiñiz oraya
esgiden Gól'e?) burdan yolladıla imtaana girdúğ (vesayit olarak ne varıdı mesela?) veseyit o
(ayak) e şeğere yakın Gól işde o Soluk dediğün alt yanı ora böyle müyle Allah işde bu günü
55 bulduğ şükürler olsun.

(Gaç sene ormancılık yaptınımız Neceti abey?) Otuz kúsür mağaşım artıya he he
dürüslük baña Allah haram nasib etmedi Neceti Batağ deyince böyle olanla adam içine
çıkarıya ya vazifemi yaptım veyahut da idäre etdim paraya gendümü satmadım seniñ kóy
nere la dayısının ben birez Sorğun deresinde de durdum Tevetüroğ mu derleridi ben oña filem
60 misefir oldumudu orda şeyle filem varıdı esgilerden beygirlerinen dey mi hayat şükürler olsun.

(Esgiden beygirinen mi giderdiñiz dağlara falan?) İlkin beygir de yâğudu sōra gayrı
beygir atınan atınan bit çok o zaman atı bağla torbayı dağ çıkar góyneyi etlet yok fanile yok
herkezde de va bit dedete ben Ğasdamonu'dáydım aslen Ğasdamonu'ya aldıla beni merkezde
merkezden emekli oldum öyle müyle dedete çıktuğdan tāta Ğurusuna güç yetmezdi bi de
65 goğar nāmussuz siz görmemişúñúzdü işde böyle.

Burda ev müv va emme kóyde duruyoz Erdal va benim torun şindi gızımız rezalanıdı
dördüncü sınıfda lisenin gayrı ayın om beşinde geleceyüz ev va burda yalunuz bi tek ev va
şurda, boyna ölmeyenlerden selam gótú ararla Ğuzyağa'da Hálit Ayancıgil birisi varıdı o da
ormancıydı Ğaradere'de filem durduydu, geçen ağşam telefon çaldı İlimenne Helit Ayatçı deye
70 emme onun öldügnü duydum torunuymuş alıyáz böyle Allah devlete bol vesin yetiyá mağaş.

Ya ilkin evden işde ekme yi yenen kişilere gidilüdü sōra va herif öğ Memed Ağ
yoğusa göcası evli öyle sōra bakımevleri yapıldı her yerde bakımevi varıdı Sarpun'a yapıldı
Ğuzcoluğ'a yapıldı her yerde şindi iyi ormancılık ben şeye Ğupaşa bakmazduğ sevk pusulası
keseyken her birimiz bilidúğ çok gençiken insan daha iyi şey oluya he şükürler olsun böyle.

75 (Azdavay'da durduñuz muydu siz?) Yok Saray deye Daday'ın bölgesi varıdı Ballıdağ' da orda durdum. (Ormancılara bakarla mıydı esgiden?) Herkez deyil de hēneder insanna vadı öteden beri hēneder insanna misefir perver insanna menfeetsüz olacağ adamları varıdı şindi gayrı bakımevi filen va. (Zabut dutduğñuz oldu mu?) Çok ya sōra sorumluyduğ o zaman sōra persōnel ğanunu çıkınca o kanun ğağdı ihtilelde bölge şefi ne olduğñuda bilemedi benim
80 başıma gelmedi görülen vazifeñe son verilmiştir onu da bilemessiñ Allah devlete bol vesin böyle müyle bu ğünü bulduğ şükürler olsun.

Ğóbeksüz deye birisi varıdı Çakır'ınan Uzbannar'ın o da va o da Ğóbeksüz'ün gızınıñ oğlanları (o ne yapıya?) o da ormancı oldu bereber lise mezünüydü ben öğretmen okulundan ayrıldım çalışduruyala he Ğól Enstútüsü ámele gibi çalışduruyala beygir va, inek va orda
85 öyleydi araba taksi muksi yok müdürün Ğasdamonu'ya oranın fayton şey yaylı arabalarınan giderleridi araba nerde böyle müyle işde yetmiş sekiz on üç otuz bes sene oluya dey mi Ğasdamonu merkezinden emekli oldum oraya aldı beni baş müdür eh Allah biñ biñ bereket vesin şindi nederduğ çalışamassın edemessin Misdā Bey de epeyi şeyde filen Ballıdağ'larda çalış he he orlarda öyle evet.

90 Kıylerde de insan ğalmadı otuS hēneydi sen bliúsın bizim kıyü sekiS hēne ğaldı reçberlik öldü buğday ekenne va benim tarlam va epeyi götdü hevlüde duruya yığılı çufallarınan hambarı hariç uşakla da kıydeyken reçberliy ederdüğ kıyün ğahrini çekince hayvancılığ edeceysiñ meğreba (meğreba Necati Abey nasılsın iyi misin?) kıtüyün dersem Allah başa ceza vėrú ya seksen sekiz yaşındaki adam evden geliyan nacağ elimde odunu
95 benim biliya ğavağAm çokdu yaşlandı ğalın rüzğarda ğaırılanlarınan odun etdim buraya götüreceyüz aleykim selam odun etceyüz ayın om beşinde ayın om beşinde okul açılıya yakın bi cığra, cığrada işdim nargilede işdim nargeleyi içiyâsın içersinde su burda Tağfiğa'nın ğāvesinde de varıdı nergile içersinde suyu unutmuşuyuz donunca çatladı. Epey yağmur yağdı dē mi yağdı yağdı.

100 (Neceti Dayı ğaç sene ormancılık yapıñ otuz seneyi geşdi miydi?) Otuz kúsür ğırk
sekizde şeğere odun mudun ormanıñ binası filen yok şurda ğahırdan ğāveniñ içinde bi bina
varıdı orda durardı ormancıla sen bılúsúñ bēki sōradan yapıldı ora, şurda Molla Şakir atliyede
araba yok Molla Şekir'in hanı varıdı oraya at bağlar seyis varıdı şofor deyil de seyis atlara he
seyisde giderdi şefi neyse öyle. Dabanog Teggese'nde bi gól vadu duruya mı? Ziyede olsun
105 orda çamaşur yıkarlarıdı şindiden deyinde çok selam söyleñ gelince gelsiñ görúşürüz o ğaldı
gibi bi şey he iki de Fikri'len o onna geç yok benden ğuccúk vadu seksen beş vadu bēki onna
buynuz yandı ya orlarda çok çalışdıla e bi yanğun ne zamanıdı ormánnárda.

Reçberlikde iş ğalmadı, hayvancılığ iyi edebilene o da insannan oluya esgiden ğarıla
süt, yoğurt, yağ alu omzuna satar onunan nal mı aludu şu bu öyleydi dey mi esgi devirde
110 başğa bi ğazanç gelir yok bu Sarpun'nula filen buğday satıludu heybeyi iki gózüne şey eder
buğday onu un eder Dereköy'den esgi Eli'niñ deymeninden üğüt kóy öyleydi, ğúbre
çıkkıduktan sōra her şey çoğaldı.

(İlgaz'a duza filen gider miydiñiz Çanğırı'ya?) Giden ben gitmedim giden oludu
burdan Çanğıra'ya kómüşü diri olan at arabası burdan ben İnebolu'ya öküz arabasıyanan
115 keresde ēgitedúğlerini bilúrún araba nerde (ne çün ēgidiyosunuz keresdeyi?) oğ işde oğ işde
İsdanbul'a gidiya vapurunan şu bu öyle ben gitmedim o zaman ben esgere gitdúğmüzde
İnebolu'ya vapur şeye yakışmaya yanaşmayadu iskeleye filen şindi gōzel ğayrı isgeleye böyük
şileple bile yanaşabiliya eh şükúrler olsun ey şu eviñ zağaplarını da bilúrún ğarısını ğocasını
şurda dükkānı varıdı o dükkānda patatislerde böcey aludu o şeyden satardı satdı deli polis
120 derlerimiş bunnara emme daa çif çıkmadı dey mi?

ANLATAN : Ali Osman Batak, 62 yaşında, ortaokul mezunu, emekli çiftçi

DERLEME YERİ : Bağışlar Köyü

5 **DERLEME KONUSU** : Karışık sohbet

Adım Ali Osman Batak, bin dokuz yüz elli bir doğumluyum Elipaşa İlkokulunda okudum ordan ort okula gitdi ordan çıktık asgere gitdim asgerden geldim hasdâneye imtaana girdim hasdânede imtaanı gazanduk hasdaneye girdüg ve ordan da emekli olduğ rötgen teknisyeni olarak ondan sōna bu işdi.

10 Gençliğimizde işdi hasdeneye gitdük, terzilik yaptım şeyde terziydim dört sene ondan sōra işde hasdeneye girdüg hesdenede Máyir Ağayınan çalışduk rāmetliynen ondan sōna emekli olduğ işdi kóyde duruyoz şindi iki dönem de mıdarlık yaptım (ben gelúrún öteberi alu gelúrún ben) bu iki dönem muqdarlık yaptım işde bu deyceyim başga iki dönem mıkdarlık yapduk ondan sōna ayrıldıuk bu dönem İşallah gine olacayúz sen desdeklersen sarı oğlan

15 onnarı iyi dut işde böyle.

ŞindiK elimizinen zeten elde dikiyoduğ şindiki gibi makine yok her şeyi makineynen yapacak hep el teyellerdük elle yaparduk şimdi o zaman yāni başga türlü bi şey yoğudu işdi bilmiyom ondan sōna da ayrıldıuk hasdâneye girdüg hasdânede de devamlı otus sene kóye gitdük geldüg işdi yayan öylelik devam etdüg bunun babasıyna yayan giderdüg kóye o zaman

20 böyle taksi yok tırakdör de yok böyle başga bö ğada.

Ya düğüne bayrama kóylü olarak gömpile bereber giderdüg düğüne bayrama yanımızda uslu ne derse o olurdu yāni bi tek uslu yönetirdi o şöyle yapacayuz böyle yapacayuz deyince onun dediğünü yaparduk yāni kimse taşgınnık yapmazdı yāni öyleydi düğünde bayramda böyle. Düğünnerde ādetle gine böyle deyil de bunnan hepimiz bereber

25 giderdüg bi bağardağdan millete böyle raqı dağıdularıdı gidenner onu içerdüg ondan sōna

düğün de dağılu giderdüg işdi şindiki gibi deyil takı yok bilmem ne yok herkez görüşüğü bereber alıdu kóylü olarak öyle giderdüg yāni. Haķı, semedi semede mi gidceyin ben Ādem haķı, semedi ne biliyin ben haķı, semedi gúyó gúyallarídı işdi o zaman öyle akşam olunca yatsudan evel gúyō gúyallarídı işde bu ğada başğa ādet silah atallarídı işdi tüfek o zaman
30 dabanca mabanca yok tüfey atallarídı ya yumruk atallarídı onna da millet yumruğ at, yumurta atardı, yumruğ atardı işde o ğada bilmiyom başğa bu ğada argadaşım.

Ya eleddirik yoğuken o zaman ğazlı lambala varıdı, lōkús varıdı onnarı yakardug lōkúsü olan lōkús yakardı lōkúsü olmayan lamba yakardı öylelik durardug, o zaman eleddirik ne geziya tabi ben hasdāneye girince geldi eleddirik yetmiş dōrtde Daday'a bizim kóylerimize
35 yetmiş dōrtde geldi buğda benim soracaĝın şey nerde talebesin sen? Esgiden elinen ekin biçerdug, yıĝın yıĝardug bina boyu dūĝen sürerdug onnarı yapardug yāni onnarı ökúzünen dön de dön.

Ya bayramlarda biz Elipaşa'da toplanudug dōrt, üç ğariye dōrt ğariye böyle biñ iki biñ kişi oludu yāni toplanınca yemek vērüleridi, ğonaķ çıkarduduk her kóyden iki kişi ğonaķ
40 çıkardudu yāni böyle yemek olarak ordan ev sāyibi ne yapıdıysa bizim buranın yemeyi bamyadır baķ en ğüzel bamyā, bamyā yaparla pilav, bamyā, etli yemek bilmem öylelik şey ederdi millet yemeyini yerdı daĝıladı, bu ğün burdaysaķ yarın şeydeydük mesela Siyahlar'da, Siyahlar bitince başğa mahalleye giderleridi millet üç ğün bayram gezerdug yāni.

Ben ben davar filen ğútmedim hiç şindi benim öyle henı davarımız mavarımız
45 yoğudu işdi esgiden manda boludu mandala çayıllarda böyle gezerdi başğa türlü yoğudu bi şey öyle tıraķdör de yoğudu millet birbirine otumaya gider gece ğatmerli çörek yapvērleridi ğalan öyle, atmiş altı oynardı uslula biz oynamazdug altı ğol oynallarídı işdi başğa bilmeyon bunna varıdı bizim kóyde böyle yok başğa ēdet bunna işdi ādeti altı ğol oynallarídı işdi altı ğolda o ev sāyibi ğatmerli çörek yapvērü bilmem banduma yapardı işdi öylelik tabi canım

50 orda yenilen gine ğatmerli çörey oludu yērisi akşam ğaybedeniğ evinde başğa bilmem bizim
kōylerde buydu ēdet Adem.

Nasıl ya bu Şekil nerde ben o zaman ben orta oğula ilkoğula giderken naylon varıdı
onnarı giyerdūğ böyle nerde buluyosuğ ayagğabıyı mayagğabıyı naylon ayagğabı varıdı
onnarı giyerdūğ, oğul ğıyafeti olarak siyah, siyah önlük giyerdim siyah önlük varıdı
55 ilkoğulda, ortoğulda daĳım elbise varıdı gine alabilen alıdu alamayan o Şeyinen giderdi yāni
ya defder, kitab gendiğ alırdığ defder, kitabı Şindiki gibi devlet vemezdi işdi böyle arğadaŐım.

ANLATAN : Ahmet Bal, 86 yaşında, Çiftçi, Emekli

DERLEME YERİ : Elmayazı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Doğuz yüz yirmi yedi he ilkokulu Akbuнар'da okuduk üçe gader ondan söra beş
buraya açıldı beşi ben burda Daday'da bitidüm. Ondan söra kıyde, kıyde reçberlik yapduk
efendim başga hayvancı varıdı, hayvancılık yapduk, sandalye yapduk bi devir. Nasıl ağaç
sandalye işdi bunna gibi filen emme ağaç her yeri böyle hee, gökceağaç, gökceağaçdan o
zaman selbesidi gôtürüdüg gökceağacı, gökceağaçdan sandalye yaparduk, hep elde, makine
10 yok hep elde. Gúvlek, yayık, irende, desdire hep elde makine yok hee öyle desdire, rende ēlet
bunna. Buraya gôtürüdük hee burda Ğasdamonu'dan gelüleridi burda alularıdı.
Omzumuzunan hee soğra bēzi ormancıla yákalağdı. Bi kere şey alduk nakliye o nakliyeinen
gôtürüdük bazı, kaç sene yapduğumuzu bilmiyon ben Ğafam tam deyil tabi yaşlı olunca, dört
sene fazla yapduk fazla dört sene filen deyil hee çok yapduk, yok, yok şindi yapan yok.
15 Asgerliyimi Çangıra'da topcu taburunda, biz otuz üç ay yapduk bizden bi evvel yirmi dörd ay
da Ğırg ikilile terhiş oldu biz otuz üç ay yapduk evet.

Efendim çıra, odun, çıra, lamba, Ğaz lambası böyle onnarınan. Ğışları, Ğışın
toplanınca yüzug müzúg oynanudu kıyölüde gelüdü başga kıyölüde de gelüdü öyle oynanıdu
ğışın. Misefirliğe giderdük biz birbirimize misefirliğe başga kıyölüde gelüdü bizim kıyöye
20 misefirliğe filen, kúl çöreyi, kúl çöreyi şindi o kúl çöreyine hesiret gidiyoz, yok ocak yağan
yok.

İkinci düyya savaşında gıtlıkda çok şey yapıldı, biz gelçi görmedük emma şeyi dāhi,
arpayı úğutdüle arpa yédile o gıtlık zamanı çok fenayıldı. Yok milletde bi şey yok işde orlarda,
babam doğuzan dokuzan yedi yaşında öldü o şeyde Ruslara filen esir düşmüş, orlarda Ruslara
25 esir düşmüş babam ordan Rusla şeyden çekilince Rus, Ermánılar'a teslim etmiş orayı

Ermánıla da Rusla çekildiğünü bilmesin deye mevzilere zobâ borusu gömuşla, Rusla çekildiğünü bilmesinle deye. Sekis sene bi kere gitmiş sekis sene esgerlik yapmış gelmiş ayāmın beresi gitmeden bi daa aldıla deye bi sekiz dáa yapmış, on altı sene esgerlik yapmış. Sabrı gel, son gelişimi, son gelişini yürüyelek bi yellerden gelmiş öyle hasda halde bi kóyde
30 iyleş, işdi o savaşların ikisine de gâtılmış yalnız şeydeymiş Rus, Rus cepesinde o yañdaymış
ğaç sene durduğunu esirde bilmiyom Rusya geri çekileyken esirleri bırakmış, esirleri bırakmış
Ermánılara teslim etmişle cepeyi. Ondan sorra da bubam o yañdan gurtulmuş. Ordan
yörüyeleK geliya aç, susuz hee hep beri gelenne aç, susuz yürüyelek geliyale bi beygir ölüsü
bulduğ deya yiyecek yok, içecek yok şeyinen he çakım varıdı onunan deya sıyırdım otdan filen
35 deya ecük bi şey yakıyoz deya onu sıyırayken bi subay geldi deya oğlum ocük de baa ve ben
sıyıriyan sen de sıyırsaña demiş subaya o da gılcını çekdi o da sıyırdı deya beygir
gemüğünden otlarda filen ecük ısıdduğ yerdük hee yok yiyecek yok, içecek yok, giyecek yok
bit akıya, yok nerde o ileçle filen nerde buluyosun.

Yok ben bi yerde çalışmadım yalnız çalışdım yedi sene filen yol çavuşluğu yaptım
40 mağfiğav zamanı şindi kóyişleri mi oluya bi şey hee mağfiğá de yedi sene yol çavuşluğu,
hayır devlet işi mağfiğa. Yedi sene orda yol çavuşluğu yaptım he o zaman böyle makine filen
yok gázma, kúrek amelele gelú gázma, kúrek, el arabasıyan. Daday'ın her tarafında çalışdım
ben, gázalarda buraya bağı, buraya bağı.

Neyi ağac iskembeleri desdire şey odunnarı yar kókceğac odunnarını santiminen
45 onnarı yónâ yónâ yónâ yuvarlarduğ öyle bi alet varıdı şey şöyle bi şey yok adı, desdire
belmem şey balta, keser bunnarınan hee. Sandalyálere delúk delerdük magğaplarınan hee
çivilerine dutduruduğ. İki lire, iki buçuk lire hee epeyi yapduğ, epeyi yapduğ kaç sene
olduğunu tabi bilmiyon yapduğ epeyi. Çocukla da çalışdı, çocukla da çalışdı onnarın hepsi de
bılıle, hep bizim kóylüle yapıya usulların yapannarın yanında bakduğ, eddük, öğrendük
50 usullardan, çocukla da bizden öğrendi öyle hee.

ANLATAN : Ahmet Kaya, 70 yaşında, çiftçi, ilkokul mezunu

DERLEME YERİ : Yazıcımeydan Köyü

DERLEME KONUSU : Anılar, köy hayatı

5 Ocağ ayı, bin dokuz yüz kırk dört doğumluyum, ocağ ayında doğdum, gündüm çiftciyim, ilkokula Sorğun okulunda başladım, bes sene okulumda devam etdim hocalarımdan çok sopa yidim, beşinci sınıfta hocalarımdan çok sopa yidim, imtaanımı Gayabağı Köyünde oldum ordan sorra çiftciliye başladım babam okutmadı.

Çiftciliye başladım taam atmış dokuzda gadar kómüş ve öküze çiftcilik yaptım ondan 10 sōra tirektor aldık, tirektorlarınan çift sürdüğ, yığın yapıduk, düğenin motorun arkasına düğen dakduk işdi böyle uğraşduk en son zamanlarda asgere gitdim, asgerde jandarmaydım, jandarmalığı yaptım geldim gine çiftciliğe başladım.

Ondan sōra fidanlığa gitdim, fidanlıkda altı sene görev yaptım, altı sene görev yaptım bu fidanlık dağılınca garayollarına girdim dokuz sene garayollarında çalışdım açıcı 15 olarak, orda açıcılık yaptım en son zamannarda bi de tirektor alınca ondan sōna çıktık mecbur galdım aradaki boşluğu dışardan yatırmaya en son zamannarda gayrı dee kırk dokuz elli yaşma gader çiftciliy etdim. Elli yaşımdan sorra yaşımı şey etdim sekiz ayım galdı emekli olmaya onu bitirdim, emekli oldum, emekli olduğdan sorra gine çiftcilik yapıduk böylelikle işdi köy hizmetlerinde çalışıyoz işdi böyle, ne gönüşuyun başğa?

20 Ya hayvancılık şindi yapıyoruz ema hayvancılık ilk zamannarda iyiydi son zamannarda birez tabi para etmez oldu ama gine de Allāmıza şüküller olsun iyi, dana besliyoruz işdi simenter hayvanlarımız var yirmi otuz tēne hayvanımız var şindi oğlan da beninen bereber devamlı çiftcilik yapıyoz, hayvancılığ yapıyoz, simenter simenter hep side simenter işdi böylelikle işdi çalışıp gidiyoruz bakalım düyyanın sonunu bulabilcekmüyüz e 25 başğa ne deyin, sor sen baa sor ben cevap veyin.

Şimdi bizim ben İnebolu'daydım o zaman ğarayollarında çadırdı yatardık, segizen kişi mevcudumuz vardı, ğırk kişi zabahleyin saat dokuz on sıralarında yemek yerdi onna çıkardı iki vardiyeydi on ikiye ğader biri çalışıdu, on ikiden sōna biri çalışıdu yāni iki vardiye segizen kişi devamlı çalışıdu onnara yemek vērūdüm, tabilota bakardım eñ soñ zamannarda aÇcılığa girmeden bir sene ben bılaşık yıkadım, ondan sōna ben imtaana girdim aÇcılığa, ğazandım ondan sōna işde dokus sene ğörev yaptım, yemeklerden eñ çok bilhassa zabah ğavaltısından, peynir, zeytün çorb olduğu zaman vatandaş çok yimezdi, emme peynir, zeytün olduğu zaman yerleridi, zabah ğavaltısını böyle vērūdüm, öğlen ee şindi eñ çok bilhassa bizim patatis yemeyi, içinde et yemeyi şey salatası soğanı çok yelleridi İnebolu'dan aliverince şey tarafına Cide tarafı soğanı çok yer, yemeklerde mutlaka soğan oludu, kesinlikle şoraya ğocakşın ordan alıp yiycek, yāni her çeşit yemek yapardım, her çeşit yemeyi yapardım bilassa pilav, piriç pilavı meşşürdü yemeklere her zaman piriç pilavı lazım çıkacak yāni, ee bunnarı yapardığ işdi şeyleridi ay başı oldumu vatandaş mesela ğaç kişi yemek yimiş ğırk kişiniñ içinde izine giden iki kişi üç kişi olu, onnarı çıkarduduğ yirmi ğün yemek yimiş, on ğün izin ğullanmış, tabilota bakardığ tabilotda mesela herkeze ikişer üçer yüz para yazardığ, ondan sōna o izine gidennerden yirmi ğünnük aluduğ böyle devamlı ben dokus sene bu ğörevi yaptım, soñ zamanda ğayrı ordan, hoşav yoğudu, hoşav yoğudu hayır hoşavı hanki birine veceysiñ ki hoşav yok he he hoşav yoğudu üzüm, üzüm hoşavı var, üzüm hoşavı var he ben elma hoşavı filen deya ağnadım hayır elma hoşavı yoğudu bak ben elma hoşavı yapmadım üzüm hoşavı devamlı yapardım.

Bizim bullarda hoşav bak, elmadan hoşav yapalla ondan sōna üzüm hoşavı yāni benim bildiğüm dey mi ağa he ben başğa bi şey armutdan da yapalla, ayvadan da yapalla bak ben onnarı unuduyon he sen dōruduve he almadan da oluya, tabii, tabi tabi tabi o da üryene mesela hoşavı giriya o da onuñ suyundan ey alıyoz dey mi ağa he o da öyle, işdi böyle.

50 Hayır, yoluñuz şeyde ğuzu asmadım da ğuzu çok geldi bize ordan bize Halacoğ'ya
vedile Halacoğ'da biz beş eve bi kóprü yapıldı o Ilgaz'dan gelen kóprünün yapığ tam on
dört metre eninde, yüS segizen metre uzunluğunda Halacoğ türbesiniñ o kóye kóprü yapıdıla
bizim arkadaşla ben gine tabilota bakıyodum yoluñuz orda Halacoğ'yu çok ziyaret etmeye
gelen var he Haracoğ bizim şeyde Mergúze'dekini he onuñ şindi orda bi āsa suyu va böyük
55 daşdan çıkıya Allahıñ bi daşı ğórdún mü sen orayı vadiñ mı, vadiñ dey mi heh tamam tamam
orda ormancıydı doğru yanına vamağın mı ama şey türbeye girmissiñdü hayır yoğardaki suya
bakđın mı çıkan suya he o böyle bi ev gibi sırf ğayadan fişğırıya su onuñ at, onuñ at yanında
da iki şöyle çoluluk va orda anması ayıp bayanla şo yanđa erkekle şo yanda yıkanularıdı o
suda, āsa suyu işdi oraya āsayı ğakmış zeet böyük zeet ordan su fişğırıya he öyle deniliya,
60 orda şindi bizim remet olası Meyir Ebim usda başıydı bu böyle olmaz dedi araba girmeye
sırtlarıñnan şey daşıtdudu çimento şey ğum he oraya şey yapıdudu hüsüsü yıkanma yerleri
erkekleriñ ayru ğadunnarıñ ayrı öyle orda yıkanularıdı ondan sōna hayır yararı olsun deyil,
vatandaş türbeye gircek o āsa suyunda yıkanmaduğdan sōna türbeye ğabul etmezle ğuymazla
o zaman da şindi de, şindi de hayır şindi giryala emme muhağğak ordan bi su içiya, esgiden
65 öyleydi orda Seyin Emmi varıdı şayık derdi ki bize; oğlum ben doğuzan üç yaşımdayın her
akşam gelúdü bizim yanımıza ğarayollarındayken tabi biz evdeyüz orda oğlum bu kóyde
hayatda davul çaldumazla derdi, niye Seyin Emmi derdúğ, lan oğlum burda bu zeet variken
davul çaldumaz derdi, neden deye sorardık gine böyle, doğul derdi ordan çaydan beri
geçdimmiydi ya doğul yarılı ya davulcuya bi şey olu hasdalanu kesinlikle ama şindiki geçle
70 ānamaya, lan oğlum kóyümüzde düğün va geliñ ğótúmeñ davulu dedim deya ginede davulu
ğótúdüle deya ordan hemen hendekden geçesiye deymen ardından türbeye dek geliya
ğórmússúñdü he o kóprüyü biz yapığ orda davul yarılmış dutmuşla bi daa ğótümüşle
Ġasdamonu'dan o davul da yarılmış ğabul etmezimiş hayat da daa o kóyde davul çalınmamış
bize böyle annadıvórúdü, yaluñuz oraya her bi ziyaretci o türbeye ziyaret etmeye gelenle şey

75 ederdi ğurbannan gelúleridi, ğuzu, ğoyun bilmem Şu bu ğótúrleridi orda keselleridi adak
mesela hasdam benim iyi olusa ben mesela orda ğurban keserin derdi, orda işdi Şey etdile ya
keselleridi hedi yallah onu da ğarayolcularına, ğayrı bıķduĝ ğuzudan da bıķduķ, etden de
bıķduĝ vallahi orda iki sene, iki sene aĝa bıķduķ vallahi etden bıķduķ her ğún et yemeyi o
80 kóprú beş eve yapıliya onun úçün devamlı bize Şey ederleridi böyle vórúleridi, ğayrı ordan
kóprú bitince Şeye geŐdúĝ buĝezde Cide tarafına gitdúĝ o taraflara ollarda aynı böyle yolunuz
bizim esgiden ki ğarayolcuların hēli bi cinĝânla heni gelúleridi Şuraya çadır ğuralla iki ğún
sōna bıraĝ giderle baŐĝa yere ğurar tam öyleydúķ biz he Şuraya kóprú yıķulu sel yıķar buraya
çadır ğurarsın zabaleyine bi emir daa gelú oĝ filen yerde bi kóprú daa yıķılmış acale oraya la
85 Şindi biz çadırı ğurduĝ daa otumadan oraya giderdúĝ yāni çok oya buya sürŐdúķ biz yāni
ĝarayolları emme Şindi öyle deyil Şindi om beş bölge Şindi öyle deyil yāni çok Şeyle
başımızdan geşdi neler geşdi neler yāni böyle.

Kóyde biz buĝday ekiyoŐ, arpa ekiyoŐ ondan misir ekiyoŐ işdi fiy, yulaf, ğoruĝa da
va Şey de va yonca da va, ekerúz ĝabilca da ekerúz, geçen işdi ireçber çocuĝusuĝ netdiĝ
90 dedim benim aklıma gelmeye hee işdi böyle. Ben silaj yapmadım daa heni silaj yapmadım
yolunuz balyaya yapduruyoŐ yoncadan Şeyden filen devamlı ben yonca ekiyon benim yoncam
çok otuz dönüm yoncam va da ğuyyoŐ çoĝunu balya yapduruyon oĝlan ĝıyıya balyasını da
ĝıyıya balyayı beyenmeye bizim aĝa hayvanlara vereyken balyayı beyenmeye yeñiden bi daa
ĝıyıya he he iri ediya deye bitdi böyle aĝa ne delim.

95 Ben çok iyi vakıt geçirüyon hiç Şey ben ahırada durmayon valā çok iyi vakıt
geçirüyon Şimdi hiç edemesem Şorda bi ĝıyı dutarın, Şorda giderin hayvannarın öĝüne giderin,
hayvannarı çöĝür orda yanlarında dururun işdi danaları severin, buzāları severin buzāların
Şindi altısı bu yanĝa, altı yedisi Şu yanĝa ufaķları onnarı seyrederin işdi öyle ben iş fazla
ĝormeyan Şindi emme baķ esgisi gibi Şindi iş ĝormeyan, esgiden işde vallahi gece ğündüz

100 uyku yāni haram_ ederdim, ekmek gózúme dursun gündüz_ iki kere gece bi sefer suntaya
açılınca böyle giderdim yāni emme para o zamanımıŝ ağa para o zamanımıŝ ben bi seneniñ
içinde matoruñ parasını aldımıdı o zaman, emme mator yok çevrede yok yok Daday'da üç mü
dört mü mator varıdı bizim_ aldığımızda he he öyleydi. Şey şindi bağ sunta o zaman yeni
105 açıldı ağaret gibi odun_ isdeya anadıñ mı, odun bağ yemin_ ederin günde iki kere dönerdim o da
derdi ŝo da derdi benimkini de ěgidive benimkini de ěgidive gece de öyle bi sefer yapardım
böyle şey_ eder para ğazanuduk yāni bi seferini epeyi para girerdi o zaman vatandaŝa da para
lazım o da satacağ anadıñ mı, işdi böyle. Başĝa ne yapıyım aklıma gelmeyāki ağa.

Oğul da yidiĝmüz sopa asgerde yidiĝüm sopaynan tam bilmeyān ben ŝeĝere varu valā,
oğulda mı? Oğulda bizim yidiĝümüz sopa sırf doñuzluđdan, sırf doñuzluđdan böyle sopa
110 yerdúĝ, şindi Memet_ Emin İkdıyer deye bi hocamız varıdı Hasan Beyiñ_ orda ağıl varıdı ya
aĝa bi cüme gún orda tömekden sen sıĝarsıñ ben sıĝarın la sıĝsañ nolacak sıĝmasañ nolacak
Elicúĝ va, Mehircúĝ va Çömçünüñ Tāfiĝ_ olan va Yañgunuñ Selim şey Tehsin va, sen geçersıñ
ben geçerin bizim ağa da Sorĝun'a cemiye geliyāmuŝ hoca, o da ordan gızetleya la bunna ne
diyala deyā itiş ĝakıŝ, itiş ĝakıŝ eñ soñ zamanda düdüĝ_ zırladı, geliñ buraya dedi, vaduĝ
115 cemiye gidiyāmuŝ müberek cüme gún nēy diyāsuñuz orda dedi, ee hocam şöyle böyle yahu
nēy diyāsuñuz bi münekaŝe varıdı orda nēy diyāsuñuz, ya işde hocam şöyle böyle gine
ĝandurcayuz deye emme ĝammaya gormuŝ, yokardan ya hocam_ işdi hocam tömekden sen
geçersıñ ben geçerin iyi, öyle geçmezle böyle geçerle bi tene baña ĝondudu emme bi bi
yanıma bi bi yanıma ĝayrı sıradan çıkdı lan Allah belanı vesin dedim içimden deymeyāsuñ
120 ki heni, sen cemiye gıdeyken bağ sevap alacayıken tam gúnah aldı a müberek insan hedi
gitme gidiñ ordan geŝseñiz nolacak geçmeseniz nolacak müberek Allahın namazına gidiyosuñ
niye döĝüp de gidiyāsuñ bizi. Suya yollardı geç geldiniz deye çalardı sopayı, onu da nereye
Seyin Beyiñ ĝuyusu soĝuĝ_ ordan alıñ hee_ ordan_ al ordan_ alacaysıñ, ondan sōna dutdu
böĝezde Hasan Beygil de varımış bi ĝuyu o daa_ iyiyimiŝ ordan_ alıñ. Bi gún Meyir remet_ olası

125 amına gorun dedi ben bu suyuñ içini işeyceyin dedi la etme sakın dedim bunu ğatmaylım
oraya he yo yo dedi etdümedük tekiñ dibine geldük şindi mekdep yoķarda ya amına gorun şart
osun işeyceyin bunuñ içine dedi oğ dedi boyna boyna biz dedi şeymüyüz ğözü kórmü ğarısı
evde duruya bize su ğótúddürüya boyna na zamanadan daa ğótúrceyüz bunu dedi olmaz
Meyir Allahıñ nığmetine olmaz bu neyse yoķarı vaduğ biz orda epey münakaşa etmişüyüz
130 hanımı ordan bi şey dedi bize sizi dedi asmaya dedi suya mı yollamalı dedi bi şey dedi ğaç
seet oldu dedi efendisi de ötü yanđa eşitmiş bunu nerde ğaldıñız lan dedi işdi hocam şöyle dú
böyle dú işdi, doldurasıya işdi ğótúresiye şöyle geldüğ bi yerde eylenmedüğ seet ğaç dedi siz
dedi dersden ğaçıyasuñuz āşam üsdü de coğrafya va o ğún he coğrafya dersi va siz dedi
dersden ğaçıyasuñuz onuñ üçün geç ğaldıñız dedi, geçiñ lan sıraya dedi birer tene biyer
135 yapışdudu emme gine bize yāni biraķ Allah dedim zığğım olsun şu ğótdü işdüğün
su bizim ğótúdüğümüz vallahi böyle yāni baķ beygirinen bazardan gelú giderdi bazarda
yatardı Ğırcalar'dan çıkasıya oķul böyle sükút böyle yāni tıķ yoğudu, hemen öğüne inerdük,
beygiriñ tığyeni vērúdü bize gezdürüñ beygiri soğuduñ, terini ğuruduñ, bi de içerde ahırda
sileceksiñ bi de yoķardan yemini şeyini verip tamam hocam hepsini yapduķ deyceksiñ bizi
140 çok, bizi çok dóğdü o eñ sona Kāhyar'da biz şey olduk imtaan olduk Ğara Eli'de orda imtaan
olduķ işde ordan çıkduķ uzatmaylım ānadıñ mı? İşdi böyle ağa başğa ne deyin eyer hepsini
aķıla maķıla gelmeye ki bizim yapduğumuz şeyle vallāhi gelmeye he yeter.

ANLATAN : Ali Teke, 58 yaşında, orta terk, çiftçi-servisçi

DERLEME YERİ : İnciğez Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Ali Teke İnciğez Köyü (yaşınız?) elli sekiz okul orta okul terk om bes sene münübüscülük yaptım Daday Ğasdamonu arası bes sene muhtarlık yaptım üs sene belediyede çalışdım ondan sora emekli olduk köycülüğe başladım ama köycülükte de bi neticeye ulaşamadım gittükçe de zorlaşıya zor geçimme yani köyde şuganda durum bu esgiden daa iyiydi daa öncede babamız da yapıyadu elli hayvanımız varıdı esgiden şimdi beşer
10 şey var evet evet büyük baş esgiden iki yüz elli koyun varıdı şimdi yok bitdi şimdi.

Tırağtör varıdı benim yedi yaşımdayken tırağtör varıdı da ilk biz aldım zeten burda yüz otuz beş fergüson almışdım o zaman kırk biş nireydi, yazılıp alınıyadu evet bağa Ğiredisiyle esgidende alıyadım bağa Ğiredisiyinen bağa müdürüynen görüşüp bi dört sene vade alıyadım esgiden daa rahatıdı yani.

15 Tırağtörden önce öküz, kómüş iki çift kómüş bi çift de öküz varıdı evet (nasıl sürerlerimiş?) sabanla, saban, pulluk varıdı saban varıdı onlarla o tabi babalarımız yapardı biz onu yapmadık da gördüğ yani evet gördüğ biz okula giderken öyle yapıyolarıdı. Daday'da okudum ilkokulu burda okudum okuldan çıkdıktan sora asgere gittük işde ondan sora da münübüscülük yaptım om bes sene böyle.

20 Şindi vala bi ot ekiyoruz yiyeceğimiz Ğada da buğday ekiyoruz yani Ğüpre falan bahalı ekemiyoruz yani bu sene dört kile budadım ben esgiden kırk kile otuz kile ekıyadım e şimdi Ğüpre falan alamıyoz o yüzden o yüzden de ekemiyoz yani evet. (Esgiden böyle bolluk va mıydı?) Esgiden varıdı para da Ğazanıyadım yani boludu esgiden benim mesela bundan on sene om bes sene önce para da Ğazanıyodım Ğazandığımız para da bize yetiyadu yani şimdi
25 şuganda mesela ben bu ay eleddirik parasını yaturamadım öyle de öyle zor durumdayız yani

daa önceleri para boludu evet şindi ne gada para alsañ bi milyarınan gitseñ çarşudan gelemiyosun ğalboluya her şey pahalı mesela çok ğoparatifleri filen yatıramıyoz çok zaman hayvan satmağ zorunda ğalıyoz o da azalıyá her ğún doğurmıyá yāni böyle bu ğadar işde.

30 Bayramla esgi bayramla daa deyişúğ oludu yāni yemek bu parçada yemek öbür parçada yemek ayr ayrı iki üç ğún devam ederdi ama şindi bi ğünde bütürúyola bayramı milletde birbirine birez isdememezlik ğırğinnuğ var e çekemiyo millet birbirini esgi dat yok böyle evet sayğı yok yeni yetişenne usluları falan bilmiyo yāni. Biz biz mesela babamız otururken biz gedip yanına oturamazdıĝ sayğılıydıĝ öretmennerimize falan öğretmen geliya deyince biz eve ğaçardıĝ şimdi çocukla öretmenne dalğa geçiyá bağıyon ben böyle yāni.

35 Serviscilik yaptım oğul servisi çekdim devlet su işlerinde, ğarayollarında serviste çalışdım (niye bıraktınız o işi?) O işi de devlet sıkışdırdı yok kásğo yok bilmem toğoraf her her ğún bi şey çıktı yol şeyi ğoltuğ sığortası derken maliyeye iyi geliya çalışdıĝımız kóyden de bi hayvan satıp lesdik alıyoz arabaniñ altına o yüzden bıraktıĝ.

40 Düğünne sekiz ğún olurdu esgiden altı yedi ğún davullu olurdu davulsuz oludu yāni böyle toplantular olurdu herkez ğüler oynardı işde öyle şimdi şimdi ceyiz alma deye bi şey varıdı salı ğününden başlar düğün çarşamba ğún yemek verirler perşembe ğún esgiden hağa giderleridi şindi pazara döndü cuma ğünde böyle ğız tarafı gelirdi oğlan tarafına orda yemek yirdi esgiden öyleydi şimdi bi ğünde bitiya pazar ğünü böyle.

45 Oğula ben çok zaman yürüyerek gitdim şurda orman fidanıĝı var bizim ordan oranıñ öĝrencilerine servis çıkardı devlet ğendüsü şey orman onunda şoforu ağılına gelúse alırdı bizi ağılına gelmesse öĝkelenúse almazdı bizi çok zaman yürúdüm ben sabahları erkenden ğalkar ğafayı ğözü sarar yürüyerek giderdik evet orto oğula öyle gitdim ama ilkoğulda burda yakınıdı yāni yakın şu ilerde kóyün içinde.

50 Ğar çok yağardı kúreklerinen ğapının öğünü kúrúr öyle geçerdúĝ sabaleyin ğalkardúĝ
gece doldurudu ğar ahırlara filen kúreyne açar giderdik yāni şindi yok öyle ğar da yağmıyo
aşaa yoķarı on senedü falan yağmıyá.

55 Eleddirik yokdu bin doķuz yüz yetmiş altıda geldi eleddirik fener, lamba, lükús, lükús
vardı bi zamannar öyle. Eleddirik yoĝuken erken erken yatardıĝ yāni kóyde öyle. Otumalara
falan işde lókús falan yaķarlarıdı otuma yapardıĝ gine kóy kóy gezerdiĝ orlardanda burlara
60 gelúleridi işde muhabbet yapallarıdı yāni oyun falan yāni böyle uslula oturup ğonuşudu geşle
de yüzúĝ oyunu falan oynardı, o şeye bi te filcannarın içine saklarla bi yüzúk hangisinde
olduĝnu bulmak için bulamassa bi tarafa eziyet olu birez yāni her türlü eziyeti yaparla ağaç
yomma falan derle falan öyle şey öyle şeyle yaparla mesela ayakların altını ğaldurula
sopalarla evet falaka gibi baŝĝa ıslarla su dışarda su döķerle oluĝa filen ıslarla ğótúrúle şindi
65 olsa olmaz zēti olmaz zeten şindi onu çeken olmaz ğavĝa çıkar evet.

Yiyecek şindi otumalarda burlarda ğatmerli çörek derle çörek, banduma yapalla ibi,
toĝuk kesilirdi yāni öyle boş otuma olmazdı sıkma yaparla o datlısı da olur normali de olur
yaĝlı evet e bāzı yemek durumuna ĝöre vatandaşın öyle vakıt geçúrúleridi. şimdi beş altı
hayvan var işdi baŝĝa da esgiden pancar çoĝ ekerdúk pancarı da ekmiyoz o da para
65 ğazanmıyo böyle zor zor geçinip gidiyoz işde.

Aĝaç olarak elma var da esgisi ğada yok yiyecek ğadar erik, ceviz var ğavaĝ ağacı
falan var işde baŝĝa böyle esgiden çokdu yüz elli iki yüz ağaç elma oludu şindi yok satardıĝ
tabi onuda yapmıyoz şimdi ilaçlaması falan yapılmıyá o yüzden yok yok.

70 Ormanda orman nakliye veriyo bize iki ğún bāzı kóyle siter yapduruya o şekilde vala
çam ğótúrúyoz meşe ikisi va zēten bizim bu ormanda öyle ğóķcaĝaç falan yok orman
ĝósderiya biz de çam falan evet ğursunu murusunu işe yaramıyá evet böylele alıyoruz böyle
hocam.

Esgiden çeşid yoğudu tarhana çorbası, bulğur pilavı bol bol he piriç yok onu herkez alamazdı zēten yāni k̄oyd olan şeyle böyle maqarna k̄oydeki patatis, fasulye böyle gabağ öyle şeylerinen vaqıt geçürüdüg bi şekerle, tuz alınusa alunudu yāni çay alunudu gerisi k̄oyden tedevi oludu yāni şuğanda hepsi satun millet alışdı sosyeteve evet öyle sātun evet inek yağ işde k̄oyde oña para vemeyüz bi de tavuğ yumurta diyerleri satun alıyoruz.

ANLATAN : Osman Yaman, 67 yaşında, Şoförlükten Emekli, çiftçi,
İlkokul

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü

5 **DERLEME KONUSU** : Hayat hikâyesi

Şindi şeyden reçberlikden başlayım biz. Oğlum ben beş de ayrıldım okula gitmedim. Okula git başga yere annem babam beni okutmadı kóyde reçberliy eTcek deye ben de asgereden kóyde çalışdım asgerden gelince ėliyet aldım, bi araba aldık arabaynan öte baş beri baş kóy işleriynen devam eTdúk. Ordan sōna bizim şeyimizde geçimme sıkıntısı varıdı o zaman şindi her şey bol anlata bildim? Yana yaTdúk çamura batduk iki ġardáš, babamız yetmiş üşde öldü bizim. İki ġardáš ayrılduk, bereber çalışduk, iki dēne ev alduk, ayrılduk arabası darabası oğlum. Beş tēne ġızım varıdı, ġızlarımı evlendüdüm,çoluk çocuk, torun sāyibi oldum, şindi kóydeyin emekl oldum kóyde, kóy işlerine bakıyoruz, hayır işlerine; han, hamam, cemi şuraya buraya vatandaşlara yardım ediyoruz ölüm.

15 Reçberlik şindi entiķa oldu. O zaman öküzünen, kómüşünen sürüyâduk şindi her evde bi taksi, bi mator díraqdör ānadıñ? Şindi ne dersem boş ġayri reçberlig entiġa. Harman makinesi biTdı, biçme makinesi biTdı şindi bó ġezde iş dóġer biçere döndü, gitdúkce iş ilerleya ānadıñ? Şindi raatımız iyi bu ġünümüze şükür kóy yerinde bi emeklilik şart emekli olmassa olmuyor, ġelir gider yoluñuz esgi bet bereket bitdi, esgi bet bereket bitdi, mahsül 20 ekiyâsuñ para etmeye bi hayvancılıġ para ediyâdu o da durdu,zor he zor durumda o da durdu işdi Allah devlete uzun ömür vesin aydan aya ėcúk üç beş ġuruş bi para alıyaz onnan ġıldır ġücük geçiniyaz, ölüm.

Birinci ġiyemeT gopdu, hanım öldü ben yalnız ġaldım tamam mı? Çoluġun çocuġuñ bakımım iyi evlenmiyorum, hava şartları böyle ölüm nā palım durum bundan iberet. Şindi 25 ġayrı cemiden eve, evimizin öġünde cemi var, cemiden eve evden cámiye bi de masam va

ihlamur ağacım var ğapının önünde onuñ dibinde eşi dosdu seyrediyóruz, ziyaret ediyoruz başğa çēremiz çalışma faslı biTdi. İki Kere amáliyet oldum bacağlarımın ve kalpden, şeker hasdası da va ğayrı ne desem boş ölüm, hava durumu böyle öte dünyayı bekleyaz. İyi geçimmeye bakıyóruz kóylüynen, eşinen dosdunan ğayri geleni gideni seyrediyoruz başğa bi
30 yiyeceymiz içeceyimiz bu ölüm bundan ibaret.

Ğamyoncuyken gitmedüğüm yer ğalmad oğlum, yapmadum Türkiye'de gitmedüğüm yer ğalmadı, hepisini górdüm Gerede Zıdanı derlē yāni oraya bile Gerede Zıdanı derler yāni ğonuşmada Gerede Zıdanı oraya da gitdim. Eşinen dosdunan her dilden çalarım ben kúrdünen kúrt Türkünen Türk hepisinden adamıñ şifresinden annarıñ ğonuşmasından oña
35 göre bende o bennen eylenise ben de eylenürün onunun, o beninen güzel ğonuşusa ben de güzel ğonuşurun onnan ānadıñ? Duruma göre, vatandaş durumuna göre idere de ederiz yavrum. Tankercilik yapduk sekis sene. İzmit'e haftada dört sefer İnebolu'ya yedinc aydan on birinci ayadan türüsle gelir, bu ara şindiki ğamyonculuk oyuncak hilton palas arabala. Biz iki búklüm arabanıñ içinde şu dizlerim benim ondan ğalmışdır, iki búklüm soğuk disde yata yata,
40 otur otura. HafTada dört kere İzmit'e giderin yedinc aydan om birinc ayadan türüsle gelü vatandaşla kóylerine gelü sevindik olabilir deye böyle geleyken yāni biz onnardan ğaçarduk, biz ğayrı onuñ şeyi. Yol yok yolla sitebize yol yāni iyi yol deyil ama şindi her taraf otāban. Karşidan uyur gelir mesela görmeZ seni, gözleri açık uyur biz ğaçardık durum bunlar. Sekis sene Daday İnebolu çalışdım, tankercilik yaptım, kúlaysel kelam nerden sorsañ saña ordan
45 cavap vörün ölüm.

Şindi ben onnarı çok hatırlaman.Mozot ğıtlığımız varıdı heh mázot ğıtlığımız varıdı yola giderdik burdan başğa yerden mozot alamazdığ, burdan mázotumuzu alırdık Daday'dan, Daday'dan sıradan, sıradan mázotumuzu alırdık ondan sōna bağaja ğo bidonu onnan va gel, başğa yerden alabülusek alırdık alamassak mozot vermezlerdi. Yağ ğıtlığı varıdı evde esgiden
50 vita yağ deye bi yağla varıdı ğuyrukdaydı, doñmuş heh dommuş yağ, ğatı yağ ānadıñ? Vita

yağ. Ankaradan Ğasdamonu'ya yağ yúkladım ğaçıĝmıř ben ne biliyin ğúndüz geldile yıkamadıla, ğaçıĝmıř yağ ben ğaçıĝ olduĝunu bilmeyán ekkemlere, arabada yağ, ğúndüz bekle dim o ğún uyanuĝyun ben řeyiņ kirasını aldım arabaniņ bekleme kirasını ğúndüz yēni durma kira, gece yıkdıla.

55 Her şey ğaz yok, mazot yok olum hepisi esgiden yāni çarık giyerdik biz şindi işkarpın giyyoruz. Makine derseni yok bulaşı şindi her evde bılaşık makinesi, çamaşur makinesi, budolabı, ğuyudan su çekerdik ğuyudan içerdig soĝuk su bařĝa soĝuk su yok, buzdolabı yok ne anlatıyım şaa hep böyle yēni çileli.

Hasılda olum, dúĝen sürerdük hiç bi şey unutamam aĝřam dúĝeni sürüpde tınar
60 saĝurması va yā; şindi tınar savurayken saman örüsger eserdi boynuma gelidü ğaçardım ben şindi o kómüşünen, öküzünen dúĝeni, üsdüne iki temel daşı dön babam dön ıcaıkda dön babam dön. O dúĝen aĝaçdan yapılır olum, altına daşdan çakmak daşı deriz onu çakarla kesken he ondan dön ba, iki dúĝen ĝořarduĝ biz kómüşlere he manda veya öküz, at onnarınan şindi dön babam dön. Desdi arabasıynan sapı gótürüdük harmana yıkarduĝ, yıĝın yaparduĝ
65 tekrar bi daa şindi her şey oyuncak, yıĝın yapması yok, sap şey etmesi yok. Dēne bũday dēne rüzĝârda ayrılır heh samanını atar rüzĝâr alır biz dēnesini birikdiriz aĝřam oluncak üç çufal, beş çufal, on çufal evimize gótürüz. Biz kesmük deriz irisi o samanıņ irisini birikdiriz sōnadan onu süreriz, kırk ğún bekle miş derler hava yaĝar yıĝınnarıņ üstünde yaĝmur yaĝardı hep biterdi yıĝınnarımız şindi iki ğünde hasılda çıkıyāruz, aylarca dúĝen sürerdüg olum aylarca.
70 Allah ğabul etsin yēni işdi böyle.

şindi olum ben yemek ee esgiden bütün cēmimiz burda olduĝ için divannarımız buraya gelirdi bizim tamam mı? Sabaĝleyin biz burda yemek çıkardıruz ondan sōna bayramlaşıruz, yemek çıkarduruz vatandaşla yemeyini yirle yērisi ğún obir parçalara gideriz bayramlarda sırasıyla evet böyük güccük herkes kişisine ğöre bölüşürüz ğaç kişi yemek
75 çıkardırsa ordan bayramlaşırız, ĝurban olan ĝurbanını keser ikinci bayram ğún biz üçüncü

bayram gún gideriz, birinci bayram gún, ikinci bayram gún gitmeyiz, vatandaş burda ğurbanını keser, yemeyini şey eder gelen giden oluyá deye üçüncü bayram gún o yaa gideriz. Şimdi esgi dat uslu çokdu şindi uslu ğalmadı ölüm büyük ğuccúk bilimmiyor, büyük ğuccúk bilimmiyor şindi ben ğapıdan giriyorum bizim torunum üs bucağ deriz biz ev yerinde esgiden 80 şindi çekyat oldu, sedirlerimiz varıdı üs bucağ deriz ben evlendim daa bu ğapıdan ileri gidemedim, evlendim ben mesela ávlendim, esgiden böyleydi, böyüg ğuccúk biliniyodu hağ hörmət, şindi benim torunum orda bacağ bacağ úsdünde duruya ben burda bekleyen kimse kimseyi tanımyo ölüm hağ hörmət esgi ğörüntüle bitdi, şindi bizim devremiz ğaldı biz de gitdúğden sōna hiç ğayrı büyük ğuccúk yok, kimse kimseyi, kimse kimseyi tanımaya, tanımaz 85 oldu. Biri dur deyince esgiden usluları biz dinlerdik otumalarda yüzüg oynallarıdı tamam mı? Biz nerde şey ediyosun böyle dinnerdik onlardan ne ğórdúğsek biz esgilerden onu sürdürmeye çalışıyoruz yavrum, ānadıñ? Hava durumu böyle uşağım, iyi kiremütledúğ.

ANLATAN : Cemal Yaman, 62 yaşında, Çiftçi, İlkokul

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Ağa sen de çek cığrañı. Hoş geldiñiz sefa geldiñiz. Sen şindi bu soruları baña sorduñ tabi detayıñnan ben saa bildüğüüm ğada annatıveriyin. Kıóy işi bu yãni hocam anadıñ mı? Hocam işdi ben Kıastamonu, Daday İlçesiniñ Sorğun Kıóyü'nde doğdum. Bin dokuz yüz elli üç doğumluyun, baba dım Rasim, áne adım Saniye işdi böyüdük, doğduğumuz yerde böyüdük normal yaşa gelince esgiden böyle siziñ gibi oğuma muğuma yoğudu normal köy okulu, 10 ilkokula gitdim he he beşinci sınıfa ğader, tek hoca tek öğretmen, bütün sınıfla birden başlayınca beşe ğada varıdı. Ordan işdi okuduk muğuduk zor zehmet yãni, okuduk kıóy hãli gine genellikle hocam, oğul bitTi beşinci sınıf bitTi, biz de ğayrı aÇ çok tabi aklımız başımıza geldi, babam beni, tek bi ort oğul varıdı Daday'da, Daday'da bi ort okul varıdın, 'ortokula gider misin?' dedi ben de giderin, dedim. Ort okula yazdudu babam o zaman gitTük oğula, 15 gitdük okula emme o zaman şartla da bizim burdan yayan gitdük biz. Araba yok, yol çomur gidemessiñ gelemessiñ zabaleyin erkenden ğākarsıñ ğış, oraya varınca hãliyle tabi öğretmen va da sınıfda e kıóyden giden çocuk orda ğafası ne ğada çalışacak he şeyir içinde olanlarıñ aÇ çok ğafası çalışdı biz ortayı o zaman bitüremedük tek dersden matamatikden ikmale ğaldım orta bitmedi, orta bitmeyince dönüş kıóye he kıóye ayırdı hē sen okuyamadıñ hádi bakalım sen 20 şeyiñ arkasına ğara sabanıñ arkasına, ğara saban başladı hocam kıóyde . O zaman tıraktör de yok daa tıraktör yok, o zaman iki tıraktör mü ne va bizim bu divanda heralda benim güccüklüğme, dey mi ağa öyle oldu iki tıradör mü ne va. Ell üç doğumluyun bu gün atmış yaşamızdayız, o zamandan bu yaa iki tıraktör fileñ va işde kıóye geldük, manda derüz biz onnarıñ arkasına. Bıkdük zor ğayrı talla, o zamanıñ ğoşullarıñnan çif sürmesi de zor, ğara 25 saban devam ediya, uzatmaylım hocam he şindi ğayrı o devam etdük öyle müyle.

Asgerlik çağı geldi, asgerlik çağı geldi, asgerlik çağı gelince asgere gitdük, o zaman yetmiş üşde Ecevit o zaman başdaydı, başbakanıdı Ecevit, başbakanıdı biz asgerde dur sus deyeyken zaman geşdi aradan bi gece Ğıprıs Müreddep Tabur isminde tabur ğurdu asgeriye biz Ege'niñ Midilli Adası'nıñ tam ğarşusunda zeytün ağaçlarınıñ içinde mum ışığıynan portatif ğaryola, mum ışığından yerini ğazduķ asgerliyim orda yatdım, yetmiş üşde daa o zaman hē evet o zaman işdi asker dur sus deyeyken bi gece seet üş de alarım vurdu, n oluyoz Ğıprıs'a çıkartma yapılyıya, Ğıprıs Harekâtı oldu ağa işdi o zaman gitdük, çıkartma yapduķ gece üşde, gemi geldi, geminiñ içine on ton cepāneynen şófor olarak girdim, şóforudum hē şóförüdüm, ordan hayli bi zaman devam etdük ışiksuz yanımda da ğomtan va baÇçoğuş varıdı. Yakma yok ğapalı her taraf ğapalı gemi ışıkları ğapalı, uzatmaylım ordan bizi geri çöğürdüle geri çöğürünce tābi asgerlik bitdi o zaman. Yāni orda bi yereden alınmış bizim biz varasıya he Beşbarmaq Dağları mı? o zaman sökemez demiş Yunan hēni bizim yokardan bi hareket oldu adamlı ödek ğāvurlı baķ, ğāvurlı ödek mekinelilere ip bālamışla visgi içiyala şeyde mevzide ağa mevzide visgi içiyala onnarıda ğóşderdile bize, ipe asılıyala tūfeyiñ o yaa ateş ediyala onna bu yaa bakıya ödeK, bizim de urğannan birbirlerini komando sallandumuş selamınaleykim tam başlarınadan vamiş, başlarına vamiş adamlı tūfey, tūfey atmadan teslim alannarımız oldu, ordan onnarı, ğāvurları o zaman emir geldi yeterince alımmış heni ileriye müsāde etmedile biz geri döndük ordan ğayrı gendü birliymize teskereyi de şeyden alduğ ağa dağda, dağdan vedile gine orda beklemedeydük yāni şeye almadıla içeri mesela birliye yollamadıla orda gine bekleTdile heni iş bitmiş deyil bēki bi şey oluvörü he bi ğıvılcım oluvörü gine orda bekleTdile bizi ordan teskereyi alduğ geldüg.

Ķóye geldüg gine hayat başladı he gine başladı he ordan zaman geşdi aradan evlendük, iki tāne oğlanım oldu işdi onnarıñ şeyi liseye ğader onnarı okutdum liseleri bitdi ikisiniñde he biri imam oldu, imam oldu biri de artıķ işdi kóyde ğayrı yenilenme oldu Türkiye'de de şindi tırakTörümüz filen de va ğayrı. Esgiden tabi zorudu ağa çif sürmesi şindi

çifCilikde birez şey olu makine olunca, makine gücüyenen çoğaldı yēni rahatladı öyle şindi o zamandır bu zamandır gidiyoz. Başğa ne deyveriyin saa.

He benim bildiğüm hikeye o zaman şindi esgiden bizim k̄oy işlerinde k̄oy otumaları oludu he k̄oy otumaları mesela k̄oy odasında toplanıdu vatandaş esgiden şindi öyle yok şindi 55 bütün gülme oynama he televizyon da yok o zaman he onu sorarsañ televizyon da yok emme şindi her yerde televizyon va habarıda duyabiliyoz. O zaman toplantula oluyodu televizyonlarımız toplantıydu yāni birbirimizinen gonusmak televizyonlarımız dey mi? he esgi köy oyunlarından oyun oynarduk mesela yüzüg denilen bi oyun. He o yüzüg oynanıyādu o yüzüg oyunu gış, gış çok oluyodu o zaman gış, Şindi hocam iklimlede deyişdi gayrı artık 60 yeni dünyaya giryoz her şey ne deyveriyin şindi k̄oy tabiriyenen her şey gayrı düzelmeye başladı he düzelmeye başladı işde he şindi de gayrı biri oğlanıñ imam oldu dedük ikisi de liseyi bitüdü ben de k̄oydeyin şuğ anda şindi zor zehmet emekl olduğ işde he bākurdan ordan o ikinci oğlannan k̄oyde galıyon işde onnara k̄oy işinde k̄oyde yardımcı olabiliyon şindi anca gayrı ölmeyince iş bitmeyā hocam hee he k̄oyde öyle ölünce iş biteceK dey mi Müyütdin Bey, 65 gayrı daa ne deyveyin ben mesela siyasete şindi girmeye lüzüm yok atmış yaşımıza girdüğ sen de Türkiye'niñ halinide biliyoz işdi insanna gayrı birbiriyenen makineleşdük, zenginneşiyoz gayrı daa ne deylim Müyütdin Bey, k̄oyün şu anda he geçinip gidiyoz ayamızı gayrı adım adım yorğanımıza göre ayarlama, hayvancılığımız va şindi k̄oyde, hayvancılığımız va, gine çifçi normal çifçiliğımızde va yāni köy k̄oyde galınca hayvancılığ etmeyince de 70 olmaya hocam emm az emme çok dey mi Müyütdin Bey olay bu goşduruP gidiyoz he ölümlü düyyada böyle işdi esgi geleneklerimiz tabi esgi gelenekleri bi şey dutmaya şindi yenile dutmaya, daa ne deylim Müyütdin Bey, başğa.

Esgi hikâyelerden, esgi hikâyelerden k̄oyümüzde bi şey varıdı, yaşlı bi adam o annatıvörüdü işde Atatürk'ü de gonusuvörüdü o işdi düyya devletlerinde gonusudu aralarında 75 olan hüsümetlerini. Türkiye bi zamannarı tam düyyaya hókmetmiş Osmanlı düyyaya gader

ilerlemişimiş orda bizi içimizden sensin bensin dedi godularınan çökertmeye çalışmışla
içimizden girdumaya çalışmışla şimdi gine dedi godularımız devam ediyā ona inanmamak
lâzım, bir olmamız lâzım, yaşacāysak çalışmamız lâzım hocam ne deyveyin siz daa yanına
eklersiniz daa bunnarı ee birlikden birlik doğuya ayrılıktan hiç bişey olmaya hocam, gâlp
80 gırmaya gelmeye iyi olacāysın herkezinen, iyi geçineceysin benim dēceklerim saa ne deyin bu
işde.

Göç olayı çok gâpatdın mıydı? He göç olayı çok kōyümüz yirmi beş hāneydi şimdi altı
yedi hēneye düşdü, he millet Isdanbul, Angıra gidiya böyle emme dönüş olacak mı, dönüş
olacak deniya emme da hiç kimsenin de geldüğü de yok, he öyle bi durum va hocam sen gayrı
85 işdi gafaña göre neyle yazarsın yaz kōylerde galmadı yāni he şey edip de bi ekmek alabülusek
kōylerden bi kōylüye çifçiye şehirleşme, sanayi o da kōylü olmayınca da sanayi olmaz,
sanayi olmayınca da kōylü olmaz ikisi birbirine eşit hocam he dey mi ağa kōyde biz
üretmessek sanayi yörümez makineleşemeyüz, 'kōylü milletin efendisi' demiş yāni Atatürk ē
bunu şimdi bunun yolundan giden olusa daha iyi yāni e bunun yolundan da hiç işde
90 bırakmamaya he çalışıyoz eyer bırakduğı zaman isdob ederse bu iş yörümez, en azından gine
de alışmak lâzım dey mi Mütdin Bey olay bu hocam.

ANLATAN : İsmet Yazıcı, 84 yaşında, Çiftçi, Cahil

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü

DERLEME KONUSU : Eski yaşam tarzı

5 Evet elimizinen çalkarduk yoyuğu, çalkaya çalkaya olmak bilmezdi ya böyle işde. Büşürüdük südü uyunduruduk onu da çalkarduk, ayranını torbalarduk egidü bazarda satardug yoğurdunu. Ağaç yayık ağaç şey çamdan yoñmuşla işdi yapmışla öle çalkada çalka olmak bilmezdi şimdi ceyrannı hemen dak. Fişek vurardim he işde yağ olasıya vurarduk ondan soğna işde çifciliy etdük, ireçberlig, çifte gitdim, tohum ekerdük şindi göcaduk gayrı.

10 Bi de tezgâh dokurdum ben şak şak tezgâh. Atmış nümere bez dokurdum şöyle iplikden dokurdum. Bazara şey etdük bi sene öyle daşıduk yeni parasıynan dokuduk. Bez dokurdum ben bez, o bezden çarşaf ederdük, göyney ederdük her şey ederdük, içine evet he içine iç çamaşuru gayrı aşaadan yokarı oña göynek derleridi hehe, he dokurduğ öyle. Başgâ çul kilim çuldan şey ederdim ulardım ulardım kilim dokurdum çuldan, çullardan ye yollug
15 merdimannara, evēsi bi şey yoğudu ki yoksuzluğdan hiç hiç evet bi şey yoğudu. Çorab örerdim, ip iyiridüm yün, davar yünü he onu iyiridüm çorab örerdim, şeyden kirman derleridi onnan iyiridük şöyle incecüg he keçiniñ kılını böyle iyiridük çövrüdük kirman, kirman delleridi he öyle işdik. Çorab örerduğ, gazağ, yelek örerduğ uşaa devşeye emme şindi hepsi bitTi. Hazır şindi hazır öyle işdi, başga ne yapardug oğlum ireçber; buğday ekerdük, bosdan
20 ekerdük. Pakla, pıtana böyle gabağ öyle şeyle, medine, gara gabağ derleridi öyle işdi.

Öküzünen çif sürerdug, onnarı şey etdük kómüş şey etdük kómüşlerinden sürerdim ben bu da çalışmaya giderdi öyle geçindük yoksuzluğ evesi yoksuzluk yok bi şey hiç bi şey yokdan Allah işdi var ediya insanı evesi herkes öyle yok. Ee düğeninen sürerdük, yabynan savuruduk şöle, öğüsger esince ayrıludu buğdaynan saman he öğüsger esmeyince olmazdı
25 böle işdi oğul ne deceysiñ.

Valla evēsi bi şey yoğudu ki türkü mürkü çağıruları işdi bilenle ilaa çağırıdu, oğurdu gına yakayken filen gıza öyle oynallarını gadunla he şey ederleridi. Oynallarını işdi gıkardı iki kişi oynardı biri de çağırıdu türkü çağ bilmeyân yo bi ben çok bilmeyon ağı oğlum he öyle işdi. Şindi hēr şey gılaya bindi emme gıcaduğ gayrı hem aklımda hiç yok
30 ermeye bi şeye hiç, onuñ eriya güccük yaşında yidiğı bulamaç çorbasını unutmaya.

ANLATAN : Şükriye Daban, 73 yaşında, Çiftçi, Cahil

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü Helvacı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Vallayide bağ ben buraya gelin olalı böyle yuğuruşuyon. Bi gayıntam varıdı neyle
deyveyin saa dağdan, çifden gelesiye öğüne inerdüğ ordan inmeyve bağırudu, çağarudu bize
neler ederdı işdi böyleyüz biz. İşinen yuğruş babam yuğruş bak yetmiş yetmiş üç yaşımdayın
şindi, benim geldüğümde ben okula gidiyoduñuz siz, daa böyüğüdü epeyce şöyle evet ne
biliyin daa ben esgilerden mi? Esgilerden ne günnerimiz geçmüşdü emme unuduyon ben,
10 yaşlıyın gayrı öyle şeyleri çok bilemeyen.

Yoyuk mu ayy yoyuk çal, ağaç yoyuğumuz varıdı onnan vurarduğ şindi gibi ceyran
filen nerde hee ağacı vur da vur doldu yayığu zımbır zımbır çabuğ öldüreceyin deye,
olduracayın deye vur da vur ağaç yayuk tabi. Ben işdi onnarınan yağını alıduğ, satarduğ,
ayranını torbaya go satarduğ onnarınan para gazanuduğ biz evvelsi yokluğudu şindik herkes
15 iyi evet şindi Alla'a şükür şindi iyiyüz emme çok çekdim evvelerde; dikiş dik, tezgâh doğu
ona buña para gazanacayın deye ölüdü. Tezgâh, çul kilimi doğurdum, çufal doğurdum
ordan böyle çul kilimi öyle tezgâam da varıdı iki türlüydü. Ev tezgâam şakır şakır şöle
vurardım, aşada da ipden çözerdim de doğurdum öyle çufal doğurdum. Biri çufal tezgâhı biri
doğuma çul kilimi derleridi ondan yapardım ondan sōna dikiş dikedim, dikiş dikmēdüğüm
20 yer galmadı bullarda hep dikedim Sorkun, Tekge, Meydan Köyü yapardım işde onnarı şindi
gayrı yaşlandım gözüm başım görmeyişde otduğum yerden iş görüyon. Hayvan horuz
yapıyoz bu gelinim iş görüya ben evde öğüme iş gōtürüveya onnarı yapıyon evde işdi böyle.
Yün, yün iyirmesini çok bilmezdim de gazağ felen örerdim hazır ip alınca heni kirmannan
filen yapallarıdı ya ben onu yapamazdım emme örerdim. Çorap ordan süğeter, yelek onnarı

25 yapardım öyle şeyleri yapardım işdi. Sen Veyidaayı gonusdusaña o kókünü bülü, daa ne deyvayin.

Işık yok bi kór fener beş yüz nümere lamba da yok dēmi güccük beş numarayan durardug, çok yakıya deye gaz yağ yoğ onu guy saklı saklı gayıntam doñuzudu ışık yakıya deye gaçurudu, iderelerinen dantel yaparduk ya idere varıdı bi de güccüg onnan, şullara go 30 öyle yapardug, ışık yok işdi böyle işleri yapardug emme gayrı çok ışık.

Çif sürmeye, çifdi çok bilemezdim emme gine giderdim çifte mifde, öküzlerin öğünde yürüdüdü beni, eyri gidiyosun deye üngendireyi vurardı bi kere de onu da yıldırırörüdüm, çifti bilemezdim çok, sopa o şey fındıktan yapılu ucunda da bi şey vadu nudul, telden bi şey dağallarıdı ucuna mık, sivri öküzlere de doñru gitmeseñ baña da vurardı, dürterdi, vallahi hiç 35 ciziye eyritdümezdi baa. Ekin biçerdug o zaman döğer biçer, tırpan nerde biç biç desdi et, tırpannan elde, om beş yirmi kilelik yeri biçerdug Fetdek Kóyü'nde desdeye yapaadug, bir ay hasıla çalışıduğ bir ay iki ay, sıra sıra yığ yığınarı çeke çeke sürerdug boğezde. Dügennen de döne döne bi eşek bi beydir goşardug, eşeyin beygir yoğudu emme öküzümüz varıdı, neyleydi āşam üsdü düğen sürerdi hērkezinen birlik harmanı gine oldurudu, he bekalım süpür 40 kenerlerini, yabayan çevür, garişdu öyleden sōna tınar yapardug savurudug tam bi kile buğdayımız gelüdü, zabahdan akşama gada ollarda öyle işdi, işdi böyle gayrı ne deyin.

Gelinimi mi? Górmeye gitdim esgi şeylerden bu solon filen yoğudu gine bunna yirmi sene oldu gelin olalı uğ bak gızla girdi otuz yaşına. Ordan górmeye gitduk, gayıntam beyendi iyi geldi bunu górmeye gitduk neyse Mēhiraa bize vedi Allah nasibetdi gayrı işde haķı, nişanı, 45 nişan da yoğudu ordan gece ğinasını yapıdıla evde o yanı yapmuşdu zeğer gece ğinasını biz bilmeyoz işde bullarda düğün yapıyāz deye uraşduğ, semedi varıdı öyle solon filen yoğudu ki. İşde öyle biriiya millet gadunla cüme günü semet yapardug esgiden gadun gaduna, erkek yoğudu, vur patlasın oynallarıdı, ak türküsü de yok tef, öteberi çalallarıdı, teyipde yoğudu va mıydı, ne biyn? İşde türkú filen, türkú söylerdi, teyip olusa ondan çalallarıdı, yok ben hiç

50 ömrümde yok sözleri mi, düğünü mü, türküyü mü, türkü hiç çağırman ömrümde çağırman.
Evvelse ne türkú söylelleridi gız Meleet deyve, bülü bu Melehet gel deyve türkünü gel, gelive
o bülü, gel gız gel, türkü söylemeyceysiñ gel, evvelsi neyle türküle devirli devirli deye bi
türkü söylelleridi ondan sona ne bi türküle öyle türkülerinen oynallarıdı şindikile öyle
yapmayala. (Develi develi sordum aslıñ nereli) deye de mi? Öyle türküle varıdı devamı işde
55 onnarıdı öyle bilmeyan ki gerisini unutmuşuyundu tam kaç sene düğünne.

Benim de öyle benim gelinliğim neyden geldim, gızağınan, araba, at yoğumuş besbeli,
kómüş müydü, öküz müydü bilmeyan, gızağınan gótüdü, büyük bubam varıdı arabaya kaç
vedi beni, oğ bi kere dursaña de mi? Geliniyin ne le olduğumu bilmeyan ki ben om beş
yaşımda gelin oldum. Gızağınan gelin oldum buraya geldim bak kaç senelerdü bu kıoye emek
60 veriyon işdi. Tam müzeviridi gayıntam dediğü dağada seetinde kaçmassañ, öğüne
yetişmessen, ebdes suyu ısıtmassañ, zabalayın kaçıpda çobuk oña hizmet etmessen yandıñıdı
o öyle işdi iş görerdü, depinüdü, çekiş ederdi bēzi iyliğı de varıdı iyiydi. Vallaa yalan deyil
beninen bek iyiydi sözünü dutuvörüdüm, huyun sıra gidivörüdüm işdi böyle. Āneminen çok
yuğuruşudu evde, doğuş ederdi, bik kere bağ gayışınan burda şappır şapır doğuya, anam
65 uşakla beni anam seyidive ben herkeze gurtarmaya bek giderin. Nediyoşñ Helil dedim,
sesetme Şükriye hiç sesetme dedi öldüğü gün bile, öldüm beni çok günaa sokdu dedi oğ 'ayıb
olu mu böyle konuşmak' aram geldim gurtardım emme gadun gışdı gitdi bi de ramazan,
ekmek yazmış, gatırla kaçmış dağa, tam Tekke yazısuna. Gatırları aramaya gitdük ifdar
zamanı gatar aradü. Gadun gelmiş saklanmış yokor ki, o sırada da bizim evde namaz gılınıya
70 hep o zaman ramazanıdı, cami yok evlerde gıladıg saā böyle durup da namaza edeyken
şunuñ altındaymış, essahTan böyle Fehriye gız, Şükriye Apla gelive müzde Eliye Apla burda,
somyanıñ altına girmiş gadun, gorkudan doğuyodu. O gatılları bulduk geldüğü emme sen bize
sor tam Eymür yazısuna gitmişle, o yıllardan bulduğ, götdük, bağladıg ah anam işde ekmeği
de neyle etdimise yakmışıyın hamulluyu gine. Hamullu, yere yazma şöyle yuvarlak yuvarlak

75 yazallarıdı hamullu derdúğ oña, ramazan gúnü her gece ekmek yapdurudu baa şindi nerdē ekmek filen yapma.

Esgiden mi? Tirit aħ neyle deyveyin saħa. Tirit, ekmeyi dōra, somun ekmeyini, üsdüne ğıymaħ varısa ğıyma, soğan òle suyunu ğuy bi tirit, tepside şindig iyi. Kùçük, ter ter somunu dorarduğ kahıt gibi onu bi tepsi yaparduğ, onun üsdüne de yımırta, soğan, ğıyma varısa
80 ğıymaħ ğaruşduruduğ ğaynar suyu ğuyarduğ tepsiniñ üsdüne öyle yirdüğü işdi. Başğa yemek patatıs yemeyi, fasülye yemeyi başğa bişey yok ki. Paça yaparduğ, paçayı mı, yoğurtdan yaparduğ iki üç, üç dört yımırta ğııarduğ eskiden öyleydi patatısdan de etmezleridi de dondurma düğünnerde bile öyle yaparduğ, öyle oludu dondurularıdı paçayı böyle paça yaparduğ. Un , un da ğatabilü nişasda da ğatabiliyon evet paça dört beş yımırta tabak da
85 kózün üstünde, tüp filen yok onu uyuşduruduğ öyle büşürüdüğü, işdi böyle böyle yaparduğ. Datlı mı? Yoğurt datlısı, paklava, börek va mıydı bilmeyon o zaman. Yoğurt datlısı mı, iki yımırta ğır, yoğurt ğuy, çırp, tepsiye döşe al saa yoğurt datlısı ağdasını ğuy içine şekeriyen ağda evet he öyle yaparduğ onu da, ğayrı ne her bi şeyini ğatarduğ tabi yoğurdunu, yımirtasını yağını yoğurt datlısı şindi paklava açdıruyala şindiki düyya öyle hep paklava açıyoz işdi
90 böyle. Epeyi oldu mu? Ğayrı yok bitdi. Sen baa ānadıve ben unutmuşuyun, hiç öyle şeyleri ūraşmazdım ben. Ne türkú bülürün, ne hikaye bülürün vallahi annem de bilmezdi o da bilmezdi çok öyle hikāye filen çok bilmezduğ evvelsi. Bi böyük bubam varıdı benim ğızıken de böyük bubam donuzudu, bizi kapıdan dışarı çıkartdumazdı Ğalavur'da da vallaha öyle, nerde şurda okul varıdı Ela ğiliñ evinde de okumaya oraya beni ğondermedi bizi, cehiliyin
95 işdi cehil yok okuma yazmam yok işdi adımı yazıyon iyi kótü işde bi arabaya filen bin çobuk bilemeyosun bi yere gitsen işde baş şeylerini filen búlusem onnan çatıp biliyon.

ANLATAN : Galip Tuzcu, 65 yaşında, Çiftçi, İlkokul mezunu

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü, Helvacı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Eski adetler, ramazan manileri, türküler

5 Yedi yaşında okula gittim, ilköğül olarak çıktık sınıfta galmadım ondan sōna baba
ilersini okuyun dedim okudamadı beni, okudamayınca ğara sabanıñ peşine düşdü,
zorluĝnan, ğaripliynen vakıt geçüdük ondan sōna everdi beni öylelikle bu hayata gelmiş
bulunuyoruz. Ğazma, kúreyinen çalışduĝ Daday bazarlarında şindiye dē bu ğünnerde gine de
zorluĝnan vakítimiz geçiya böylelikle gendümüzü tederik etmiş oluyoruz, eh ne palım bu
10 ğünnere de şükürler olsun yüz biñ kere. Ondan sōna ğızlarım oldu bazara Satılmış derle oña
nasib oldu, o da boyna ğızımı döĝü döĝüvedi, geleceyin dedi ğızım, ben de getirmedim
geçiniñ ğızım deye filen çok şeyler başıma geldi geçdi şu ğarip başa ya böyle düyyanıñ
meşāĝatı, ne nerden girer nerden çıkarsıñ. Oĝlanım böyüdü oĝlanım da gendú gendüne bi ğız
buldu öyle ya ğaçudu, ğaçurunca da bes sene ömrümüzü yiyya, dirliksizlik yüzünden böyle
15 bu şindik de ayrıldı bazarda oturuyo eh ne deylim felek böyle buyurdu.

Asgerliĝim de Ğonya Merkez Ğomutanlıĝında inzibat olarak tam vaziyetde, sūretle,
digĝatlice vatan borcumu bitirdim, bitidüm, bütüdüm böylelikle kóye döndüm. Babam para
isderdim babama yüz kâĝat ğonderiñ deye o da elli kâĝat ğondêrüdü, ordaki ğomutanna ēliyet
alalım saña beş yüz kâĝat ğonder dedile yokszulukdan ğonderemedi, ēliyet alamadım ve de
20 şindi ğarip ğarip yaşayoz.

Esgi ramazanlarda da ilaa söyledim, davul çalarduk ramazannarda bekciliye giderüz;

Yımirtanıñ sarısına

Bakın akın niyazına

Şindi terēviyi kıldık

25 Buyruñ sabah namazına.

Bekci geldi duyduñuz mu?

Selam verdim aldınız mı?

A benim devletli Miyyitdin Ebeyim

30 Bekci olduğumu tanıdınız mı?

Bekci bekciliğni arar

Bekci saşalıni tarar

Arşadaşımı sorarsañ

Şullúklerde gemúk yalar

35 derken böylelikle ramazan da biter bitmez bir kere dağa giTdim ordan Eymür yazısuna doğru arkadaşlarınan ğar burlarda, dizlerde ğar yara yara kóy kóy gezdúk mēnileri de söyledim bilidüm böyle, ne deceydım şimdi,

Bu aya ramazan ayı derler

Bu ayda türlü iki yemek yerler

40 Daha çok söyledim emmá

Dağda gezen çakal derler

Ğara ğoyun ğuzuludur

Memeleri sızıludur

Bekci gelmiş duyduñ mu?

45 Bahşişini atar uyuduñ mu?

İstanbul'un pençiresi

Yetmiş eviñ pençiresi

Hanım bekciye bakarken

50 Yandı pilav tenceresi.

unuTdum çoğunu ya valā unuTdum, yoruldu. Eymür'e gitdük, bekciliye gitdi, āndan sōna
seetlerce beklitdile kōpekle dolayı aldı, az daa ısınyodu bizi, ısırTdumadan başğa kōye
gitdük, ordan da söyledük manileri horuzla da öteyken kōye döndük ğar da tam bullarda yā bu
vaziyetde böyle.

55 Elettirik yoğuken şey el fereniyen giderdük, fenerinen, şu ğaz yağ fenerleriynen
elimize yakarduk onnarınan gidēruz öyle. Bu yolları devlet yaptı, daa önceden ğara yoludu
hiç yayan yörür yörülüdü, bazara yayan giderdük heybe omzumuzda doğru bazardan öte
betenji al o omzuña as heybeyi yoğuşlarda filen hıcıl hıcıl gelüdük, kōye ya dönerdük, şindi,
şindi nerdē taksi va şey va ğocaduğ ğayı yol da yörüyemeyaz. Benim oğlanım bi gelin getıdı
60 hanım götdü eve, hanım da söz diynemedi oğlanımı da azallaya beni de azallaya, ne ğadar da
iyliğ etdimise, dutdumusa fayda yoğ abey bırakdı gitdi, Allah iyi yapsıñ ben de ğadununan
evde alım zalım hanımınan duruyorum ne diyin duruyon he he ne diyin peşini de ğoyvemeyān
hanımın, hanımım çok ğıymetlıdü az filen deyil çok çok deyerlıdü hiç daa elli sene oldu
düğün yapalı birbirimizıñ hatırını ğırmış deyiliyüzdü, birbirimizıñ hatırını ne alıveyin neden
65 hiç ıkaz demeden birbirimizi iyi hálde geçinmeg isdēruz, of unuttum işde onnarı.

Esgi düğünne ğatır arabasıynan filen hağa gidılüdü gelinle egıdıdü kōyden kōye
şindikile gibi taksi filen yoğudu yok nerde taksi ata bindü gel. Gece ğınası oludu, gece
ğınasında, hanımla oynar, ğadunna řađđudu řuđđudu oynardı derenek o zamanıdı, şindiki
derenek mi, şivişiviş ediyala şindi heç yā, dört ğadun o zamannarı dirice ğakdımydı
70 oynamaya yapardı işleri helē olsun o zamanıñ insannarına. Elleriynen elleriynen, pilağ, pilağ
çalallarıdı, pilağa ğollarıdı onnan oyun havasıynan ğıramafon filen öyle oynallarıdı, eylence
oludu. Yüzüğ oynallarıdı sōna evde otumalarda yüzük, yüzúük sağlamasına ondan sōna yedi
kişi bi tarafa yedi kişi bi tarafa kim yenilise o oña oyun yapallarıdı, eziyet edelleridi, duvar
örelle daş ğötürüle, yayığa saralla ondan hoşav satdurlarıdı oyun olarak, ğara çekelleridi şaka
75 yapmağ için ğara tava ğarası yā şindikile olsa nerde öyle şakaya yanaşmaz bile nerde

yanaşıya. Vakit geçümeý için burda Vēyit deye bi şahıs va onnan Dömürcō Kıyüne giderdük
orda Hacı Memet deye bi arkadaş varıdı, zobaları yaqarduk, çaylarıda demlerdi o çâcuq,
masayı da düzerdi altıgol kâğada oynamaya başlarduğ ondan sōra da yemek zamanı filen
gelince sıkma ederleridi, sıkma hamur sıkması, cırıq hamur sıkması, bēzi āşam hamur bezi
80 sıkma bēzi aqşam da kúl çöreyi yerisi āşamda gâtmerli çörek yapılarak böyle vaqıt geçürüdük.
Bi kıyde iki üç gün de galuduğ yāni bakım da iyi oludu haq hōrmet, izzet ikram tüterdi, şindi
o, şindi o tarafla durumla, şahısla yok iyi eyence olmaya öyle esgisi gibi. Epeyi oldu, epeyi
oldu ya aklıma gelmeye aklıma gelse, deyve hanım, bilmen abeysiniñ hikâyede düşünüyan
aklıma gelüse, türkú bülürün, türkú bülürün e buranıñ türküleri;

85 Gece geşdim duydun mu?
Selam verdim aldın mı?
A güzelim benim sana yandığımı
Annene duyurduñ mu?

90 Geceler yarım oldu
Anam anam ğaribem
Evlenmek kârim oldu
Anam anam ğariybem.

95 Akdı gózüm yaşım
Oldu bir ırmağ
Ne müşğülmüş leylam
Yardan ayrılmak.

100 Oy bindallı bindallı

Ĝızlar giyer cimdallı

O cimdalıñ altında

Neler oldu yar yar yar.

105 ğayrı yeter. Ya hepsini de unuttum yā haliyle insan unudaya. Yođlayan boyna ađasınıñ şart
olsun yoklayan biliyan mı? Bařa tűrkű de bilmeyan abeysiniñ ya.

Gece geşdim duydun mu?

Sevgilim uyudun mu?

Benim sana yandığımı

110 Beyoğlundan geğerken

El ediñce gűrdűn mű?

Aman yolla Beyoğluna yolla yolla yar yolla

Antarisi al basma

115 Alıp duvara asma

Sen benimsiñ ben seniñ

Her lafa ğulağ asma.

Aman aman yar amman

120 Oy cimdallı cimdallı

Ĝızlar giyer bindallı

Bindalıñ misketi

Dűner dűner oy dűner.

ANLATAN : Vahit Demirci, 82 yaşında, Çiftçi, İlkokul

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü Helvacı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Şindi benim adım Vahit, soyadım Demirci benim gördüğüm vazife gördüğünüz inekle.
Ne arabamın arabaların üsdüne çıkarın dört dene arabam va ne arabaların üsdüne çıkarın
ekmeyimi yirin Allaha raz olsun çoluğumdan çacığumdan ekmeyimi verüle öğüme
götürvörüle yirin çayımı içerin, yatarım uşaklarıma onna baña iş şey etmezle, buba böğün ne
iş göreceyüz şuraya gitsek ne olu he sorāla ābey vala soralla, ölüm şu şöyle şöyle olusa iyi olu
10 bak olmassa bu iş olmaz saa deyveyin tamam buba bunna birağıla giderle.

Şindik Dēmürce'de bi gız varıdı oğlannan berāber okudu, bunna ikisi ayarlanmış la
ölüm ikisi de tam dutğun birbirine vurulmuşla yāni vallahi vurulmuşla oğ bizim Sadık paşa
Sadığa şey he o dedi ben dedi döger dedi alurun sóger dedi alurun bunun elinden dedi,
bubasının yahu ābey bu herif bi tuhaf insan oğ evveliki gün dörd aydu atladıye yahut bi
15 senedü atladıye, beki ağa çağarmış götüddümüş, Sadık Bey demiş beki bunun için baña israr
etmeñ ne boğumu yimeye demiş kaç aydu bu adamın salladıñ filen hem āz daa duruyun evde
bi kere gonfaras yapıyın sekiz gün geçmez dokuzuncusu gün şart olsun galabalık gelürün
demiş Sadık Bey, oğ ābey, nesi noğsan bu adamın demiş, ey ne benzinnikde duran bi insan
ğarı besleyebülü mü? Ay ağ demiş götüne el veren alu gelini eve demiş şindik bak vallahi
20 böyle. Oğlan şindi bi buçuğ alıya ordan bak kótü mü, az mı allayışğıña deyve, āşam geliya
zabālayın gidiya, sekiz gün gececi sekiz gün günücü, ordan baña selam yollamış Veyid
Ağaya deyve ne deya vala Sadık Bey oluñ gibi ever gızın gibi gelin et olmassa dedük buluruz
bi şey daa, ey ağa şindik o ordan etmeseydi oğlan orda çalışmasaydı benim māşım va bak he
benim māşım va dört buçuğ alıyon şindik içeri para kesdüdümüdü borc ödemeye sen dedi
25 ğayrı bu ay bu sene heralda bitiye, o param va sekiz yüz altı yüz neyse yetmēmu baña, oğlanın

ki bu sene mâzotumuza yetdi her şeyimize yetdi yâni Allah raz olsun uşaklarımdan böyüğü, hırası dışışleri bakanı Metin içişleri bakanı oğ bi güccük efem va seniñ gibi Másud'un şeyiñ Metin'in oğlanı her işimi o görer her işimi şey eder bubasıynan atlar seyidü gider, ee seniñde okumayáydı da bu ağa duráydı mecbur buña iş veceydiñ.

30 Âbey az para şindig Ğalib'in bi maaşı va bu maaşı şindi gendü mü yiycek geline mi yidiñecek, herif ben vörün şeyi demiş ev kirasını demiş, vala demiş bu da benden bi tek gurus çalışmaz oña göre demiş. Ben öteki daa bunu evermedim işdi ötkileriñ ikisinin de evli biri başçoğuş, birisi kıyde çalışıyá yanımda onuñda hiç bi şeyi noksanı yok.

Óğ hikeye allah allah yahu ne deyin ben size şindi bu esg adamla şindi şeye gidēdük
35 esgiden bañıñ, kıylücek gezerdük Fetdek Kıyü bizim kıy Dömürcoğ Kıyü şey Meydan Kıyü gezerdük böyle Tekke'ye filen de gidēdük bunnarıñ hepisi aramızda şey oldu he güveçli oluduk birbirimize mühebbetliydük şindik güccük böyüğü tanımaya âbeysiniñ güccüğü büyük güccüğü tanımayá. Oyun yaparduk, bi gece Güllülerde, vaduk Güllülere varınca ben dedim ki Güllü şeye orda güccüyüz daa öyle diri deyiliyüz Rauf Bey şöyleline
40 yatdı sediriñ üsdüne somya filen yok sedir hep ordan sōra Çakır da şöyleliyne yatdı, yatınca Rauf Bey hartdan çekdi, la nediyósun dedi gıkdı gót üsdü oğ dedi utanmaya müsün sen dedi Çakır n oldu hartdan vediñ dedi oğ şart olsun ben deyiliyin dedi bañ vallayı şart olsun ben deyiliyin dedi o bu deyeyken gátmerli çörek kıy içine çıkdıla Topal Satı'nıñ eşeyni gótdüle, eşeye tersine Çakırı bindidüle bañ he Meyir çoğuş şartlı hemen gıkasıya ikisiniñ de oğ bu
45 eşek çekmez vallayı çekmez deyon, Meyir Ağa etme başga eşek va mı yok oğ eşeye guyruğunuda beri bañ guyruğunuda Çakır'ın eline vedi Meyir Çoğuşda oğünden asılıya he geldük gadunna hep biz misefirlerimiziniñ zorunada aluruz yolunada aluruz her şeyine garşuyuz biz dedile, oğ efendi iki gece sōna bizim buraya geldile o gurup şey de geldi, Ğalavur da geldi, Meydan Kıyü de va bi ev filen çardağda oturuyoz gışın çardağda oturulu mu yâ he
50 şindik herkesiñ elinde şöyle birer kendir sopası uzun burdan şoraya varıya yüzüğü oynáycáyuz

dedile, vala arkadaş dedi bubam ben hēne zābıyın hēne zābı yok oğlan yapar seniñ yeriñe yapacaynı óğ efendi gece horuzla öteyken zabahlayın bitídúk he onna yeñildile burda şindi Meyir Ağ şart etdi baa bi tataynan bi urğan gótürün netceysiñ Meyir Ağ óğ sen bok kâyasımısın dedi baña sen gótü dediğümü gótürceysiñ gótdúk bi gaç kişi daa va bunnarı 55 sıraladı sıralayınca ābey tatayı şey ediya oluğa dedi müsedeniñle dutuñ deliganlıla dedi oluğa egitceyüz bunnarı susamış bunna dedi, Meyir Ağ dedim etme buyarla şart osun şey gitmeyvesinne yatıvesinne biz de dedi óğ yatmaynan olu mu bu ya dedim filen deyeyken efendi güler yüz gıtdúk, şindik nerde onnā. Altı gol kâğad oynamaya giderdúk Fetdek Kóyü'ne, Sorğun'a, Meydan Kóyü'ne vallahi bunnarıñ hepisi gağdı, bizim sēde bu kóyde şey 60 etmedúk, bayram gezmesini bizim cēmide bırağmadúk. Vallhide va emme unuduyon ābeysiñ be vallahi yok. Eyellicem olsa çokdan ederin yā ben size garşu şey edermiyin a benim ābeysiñ biz bubañınan neyle olsa ederüz, gonusuruz. Bu yıl satduğmuz iyi gayri geliya gidiyala. Hasan bağ Hasan yā canım bılısem gine deyvörün ben saa vallahi motora biner varun gine deyvêrün, vallahi yok hiç biri yok şindik ābeysiñ olsa derin, şey demedi mi 65 Galip demedi mi hiç bi şey allayeşğına türkú bılıürün bēzi zaman benim uşakla der, buba şeyde internete bi tek şey yolláylım şurdan der oña çağırivêrün ben keflenüle, ben şindik ne olusa bēlürün de va bi tek şey dur yalunuz eve gideydúk yā.

Uzayıp giden tiren yolları

Açılıp sarmıyor yariñ golları

70 bu vā efendim la ağsınıñ işde unuttum bağ gerisini de vallahi unuttum.

Şey heh şu Tafiğ Anıñ Kór Satı'nıñ gızını gótüdüydü buraya eve garınıñ üsdüne bu şindik o zaman şu kótü pilağınan çalan şeyle va onnara he gıramafondan türkú çağırıya o da çağırıya camı aşdı Tefiğa apla ne diyosuñ dedim aşğa geldim aplasınıñ dedi bu besleyemā beni dedi iki garıyı bi adam besleyemesse ne derle bu evde ne durdurula bunu dedi: Ordu'nun 75 dereleri dedi çekdi emme ben türkúye meraklıyın o sıra gayrı arabalarda filen çalışıyon yā

bunun ğayrı şeyini deyvedı, ah aplasının ah dedi o bi dilim ekmeýinen duruyosún emme
buñsuz duramayosuñ dedi ānadıñ mı heh óğ gúlmeden kimde can ğaludu şindik hey düğüne
gidiyāsın türkú çağırmasını bilmeye herif dey mi allayeşğıña, düeye gidiyoz rehmet düesine
gidiyoz siziñ kıoye Bıdaqlar'a herif darğunna barıssın barışmassa burdan ğaqsın gitsin deyala
80 hocala o adam da ğağmaya gidersem n olu barışmassam ne olu laf ediyala bunu böyle yā.
Şeyleri ekiyā misuñ, Ğaya'yı iyi e Nejdet ben buğda biliyan yavrum, gelüse dur baqalım he
düşünelim.

Ēbey ben işdi baña bu hayvana git deyen yok bağ şart osun yok, hiç bu hayvana git
deyen yok ben gendü keyfimden. Şindik elli filen civci aldım alıvedi ğarı he vallahi böyle
85 onnarı bi tek zeyeet vemedim he hiç zeyeet vedútdúmedim nereye şurda otudum bağ
boğluğın yanı beri yanında benim boğluk bura Müyitdin Ağ burda otudum ekmeýim ayağma
geldi, çay gótürleridi içerdim eyy Şükriye Hanımın bóğün bi tek şeyini almış şurda yimiş ğuş,
tavuk, bağardıımıdı bizimkilere şorda pağla ayıtlayále buba bizimkile tamam dedi gelin say
bağıyın burdan şurdan geşdim bütün tel içersi toğukların durcayı yer şurdan itıbaran dē beyaz
90 bi şey güzüğüya yā ordan kıoye ğader onna orda oturuya olmassa dört şey va namussuzla
süzülüyala tabi ğartal he şöyle heni ğancalı şey vurduydu şey Orhan'ın ğuyösü bacçoğuş şey
demiş ki Seyin Ağ bizim óğ müberek ğünde demiş şu zavallıyı salıve gitsiñ óğ vurmuş
dutmuş niye dedim yērisi ğün nerde doğan óğ ābey baña salıvetdüdü Seyin Ağ dedi Seyin
Ağ gótünü yıkamasını biliya mı dedim vallahi böyle bende yalan yok óğ Vehid Ağ bilmeyān
95 ki dedi ğayınnam filende bi şey demedi dedi bağ hırası da demedi babannemde bi şey demedi
dedi oğlan emme fağát dedi bu beni yanıttdı vallahi şu ğada varıdı ey siziñ böyle bunnarı not
alıyāsıñ la ābey hikeye ne biliyin hanğı hikeyesi hepsini biliyādum ben dayıñ Fetdek
Kıoyü'ndeki türkú çağırına kıómüşlerinen o zaman burda şu böyük tarlada iki ğün onuñ yanı
sıra geldim gitdim bağ türkú öğreneceýin deye aoğ vallahi öyle der şindi górdüğü zaman
100 Vahid Efendi filenki türküyü öğrendük mü der hikeye de va da ğafam da yok ay ağa vallahi

yok onu Ğalib Ağ olu Şindi bak Ğaliba Şindik ağşama ĝader oturuya ĝapının ĝünde bak
hanımınan ikisi yok canım iki hayvanla va Şordaki tarlayı iyi tarlayı ekmedi oraya hayvan
salıveyá vallahi yok.

ANLATAN : Fahriye Daban, 55 yaşında, Çiftçi, İlkokul

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü

DERLEME KONUSU : Yemekler ve mantar adları

5 Sürerdim, öküzlerinen sürerdim, öküzle bitdi gătıra başladuğ, gătırlarınan da sürdüğ sonra motor çıkdı, motorunan da eşim sürer, ğardeşim sürer öle öle yapıyom. Öküzle ğaçardı yerine ğöre ğötüremezdim öle edede sürdüğ. Sonra davar etdüğ, davarla ğuzlardı küçük küçük oğlakları oludu severdüğ, okşarduğ onnarı satduğ hayvanınan, çiftciliğinen bu zamana geldüğ.

10 On doğuz yaşıma girdim beni ğörmeye geldile. Tekke'den Eliy apla var, Şükriye apla, ğayınnam, ğayıntam, böyüğ babanne geldi, dünür başımız da Mısdaa Beyidi Fehriye Hanımınan. Ondan sonra ğar yağdı, ğayığı sırtıma vurdum depeden de ğayıntam çıkdı, anam dedi, ğızım ğayınan ğeliya aman boş ve gelüse gelsin da ben ğuccüyün dedim, ondan sōna dereniñ at başına indim ben gelesiye böyüğ ğayınnam gelmiş, a ğızım ayaklarıñ niye yaş dedi, 15 anam da dedi davar otlamaya gitmedi ğayığa bindi deye aman dünki uşak bu boş ver ğusuruna bakmayuz dedi gine de öyle möyle beni aldıla buraya ğótdüle. Burada da işdi otuz bes sene oldu.

Bu yaşa gelesiye her iş aynı ora gibi de bura gibi de. Aynı işlere devam etdüğ nápalım işlerimiz bu ğada oluya, kıy yeri bahçe bosTan, ekin, çift çubuğ derken bu vağıtlara geldüğ. 20 Eh şindi daha da halimiz çok iyi iki tarafda çalışıyoz, çaPalayoz, yiyyoz içiyoz. Esgiden ki halimizden şindiki halimiz iyi, bi de evladımız va asgerde işallah o da gelüse daha iyi olacağ. Dügünümüzü de yaparuz, ğüzel ğüzel şenniklerimizi yaparüz sizleri de şenliğimize de beklerüz, tañ ne deylim.

Giderüz, ğoç mantarı, ğannıca mantarı, ibişge her türlü mantarları toplaruz. Pancar 25 ekerdüğ, bahçe, bosdan fasulyele bazara da giderin öte bete satmaya. Yağla şindi om beşe

çıkıdı bilmem daha ilerde çıkacak mı? Fasülyele altı milyon, mısırla birer milyon. Ne olusa, fasülye, patatis, yımurta, yağ, çökelik e ne geçerse elimize ısırgana varasıya sataruz. Mantar, goç mantarı, ğannıca, ibişge, ğokuluca, aydıncı, mıķcuķ mantarı, içi ğızıl her türlü mantarları toplaruz. Başka ğündüz elma, ğüzün elmaları toplaruz bekmez yaparuz, pancarlardan yaparuz
30 buğdalığ yapıyoız. Ğışın dağlara giderüz nakliye vörülerise odun ğötürüz, oduņ kómür deyeyken ğışı da böyle geçürüz.

İneyiņ südünden peynir yaparuz, yağ yaparuz, çökelik yaparuz, torba yağurdu yaparuz. Torba yağurdu yoyuğu çalkayınca torbaya ğuyar süzdürüz çok ğüzel olu. Ekmek yaparuz ondan, ezer içerüz başğa yok.

35 Örgü dantel yaparız, iyne oyası yaparın, tığ yaparın, ğazağ. Ğışburnulardan mermelet yaparız evet örüklerden besdil üryene yaparız. Üryene, ğabuunu soyoruz, ğuruduruz o üryene. Besdil, taataya soyar, yizerüz o, cizme erüğü böyle böyle cizer ğuruduruz o da öyle ğış yiyceyi, üryeneyi yirmiden vedük, besdili ondan vedüg. Aluşdan yapmayoız, ğışburnudan yapıyoız, eriklerden pelverde yapıyoız böle şeyleri yapıyoız. Eski yemeklerden tarhana yaparuz,
40 bulğur yaparuz, patatisden ekmek yaparuz, yoğurd ekme yi, patatis ekme yi, çökelik, lahanadan dolma yaparız, pancar yaprağandan yaparız, üzüm yaprağından evet bayramlarda paklava börek yaparuz, ğelüsenjiz buyruņ yirüz. Daha ne yapalım. Başğa ne açıveyin.

Hayvancılıķda da işdi ineklerimiz bızlar ğuccüğden ufak defek böyüdürüz, danaları sataruz. inekleri sağaruz, makineylen sağaruz, daha önceden de cim com cim com asılıduķ,
45 evet. Öküzünen çif etmeyoız ğayrı ğurban ediyoız o danaları ğurbanlığ satıyoız. Bilmeyon ki unuttum esği, pancar ğazayken menileri söylerdüğ şindik unuttuğ hepsinide. Valla hiç ğeliņ ilaası filen biliyodum emme hepsini unuttum bitti.

ANLATAN : Hüseyin Daban, 57 yaşında, Çiftçi, İlkokul

DERLEME YERİ : Sorkun Köyü, Helvacı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Anılar, düğün adetleri

5 Bin doğuz yüz ell altı doğumluyum. Yetmiş yedi yetmiş sekizde asgere gitdim, asker de varınca üç ay eğitim gördüğ, eğitimden sonra he Anğıra'ya vadım Anğıra'da muğabara bölüğünde üç ay eğitim gördüğ ordan sōna Erzincan'a gitdim, Erzin'de muğabara alayına gitdğ, orda bölüğ arkadaşlarının nōbet dutduk, nēbet dutduğ üç gün aralıklı filen dutduk ondan sōna biñbaşı posdası oldum. Benim yerime başğa bi arkadaş varımış o gitdi, onun

10 yerine ben şey etdim geşdim, orda asgerliği üç ay ordan şey etdük, asgerlik, eğitim yapduğ, tüfek atduk, tüfek çıkarıydı asgerliğim bildüğün gibi aynı yapduğ, üç ay asKerliğim bitesiyē orda ben Erzincan'da durdum. Yetmiş yedi veya yetmiş segiziñ soğunda asgerliğimi yaptım yüzbaşınıñ posdası olduğum için bir ayda asgerliy inivedi bir ay öğden geldim ben. On segiz ay, bize bir ay vurdu asgerlik bilmen şindi öyle bi şey yok.

15 Ondan kıyē geldim kıyēde işdi motorunan tomruğ çekdük bir ay, iki ay kesdük, çekdğ, bıdaduğ hesabı çifcilikle uğraşiyaz. Kıyēde motorunan ekin ek, toğum ek, mibzerinen ek, ğazayağıynan ekdük, ğazayağıynan ek ordan hayvan ğüdüyosuñ, hayvanım va beş altı şey gel git onnarınan. Ğoyun varıdı o zaman o zamanla ğoyunnarı ğüderdğ, ğoyunnarı satduğ hayvan alduğ şindik hayvan va, şindi reçberliğe devam ediyoz, motorunan kemre çekiyosuñ, tohumlu reçberlik bu başğa bi yapacak bi şey yok şu anda, buğda. Reçberlik yapduğ işdi,

20 pancar ek, pancar ek, buğday ek mesela unu egidiyāsūñ deymene üğüdüyosuñ, ğötürüyosuñ, arpa ekiyosuñ hayvannarı besleyāsıñ, besicilik besi yapıyāsūñ kıyēde reçber pancar ekiyāsıñ, pancarın kūsbesini aliyosuñ, pancarın gendüsünü şeye teslim ediyosuñ faprığaya, emme şindi faprığa burda olmaduğu için biz teslim etme, faprığadan geliyala ğamyonnan aliyala kıyēde

25 işdi böyle, şindi şuğ anda kıyēde reçberlikden başğa bi iş yok yapacağmız buğda.

Elma, armut, ğayısı yok bizde elma, armut mesela datl alma, acı alma olup, aluç, erik, ceviz mesela ceviz ağacı va burda başğa ne va cevüz ağacı va, erig ağacı va, armud ağacı va, elma ağacı va şu anda burda bulunan bu he dönğel va mesela aluç, dönğel, aluç, dönğel ayru oluya, o ğışın yeniya bıyıklı derle oña, beş bıyık derle oña biz dönğel deyoz onna beş bıyık derle, beş bıyık o ğışın yinü, ğar yağınca yinü, çok lezzetli olu emme şindi tebi yok biz de yok.(Ahlat) Armudun ufağı onu döğerlerimiş eyvesi dibeynen keşgeynen, keşgeynen döğerlerimiş onun şeyini ğavurt, ğavud ederlerimiş şeker ğatıp ğavudunu yerlerimiş, tabi biz bilmeyoz onu esğ adamlı öyleydi, öyle derle didemden filien duyduğumuz. Orman da çam, ğara çam, saru çam, ğürgen bizim bu yanıda yok Ballıdağ, Ballıdağ tarafında filen va. Ballıdağ'da mesela va, bizim burda ğara çam va en çok, sizin kóyün üsdünde va mesela sarı çam, kesiyala ormana çekimini nakliyat yapıyala o zaman orman şeyinde bu bulunan bu kóy yerinde hiç bi şey yok buğda. Başğa vakıt geçiriyoz uyyoz bol bol erkenden uyuyyosun, çay içiyosun, hayvana gidiyosun başğa yapacağ bi şey yok, şu anda kemre çekeceyüz. Ğılmeyon ki ben.

40 Ela ğózlüm ben bu elden gidersem
Yari perişan edersem silmelü melu
Ayağında ğundura yar gelir dura
bilmen yeter ğarı unuduyon.

Düğünnerde eylenüle, yemek yir, çay içerüz, sobbet ederle, ğına yakalla, silah atarla bol bol. Erkek ğınasında mesela ğına yakalla damada, horuz yarışı yapalla. Şindi mesela burdan yüz kilometre yüz elli metre arası mesela temsili, adam gider sen de burda beklersin dört kişi beş kişi çıkar, deliğanlıla tabi, kim óğden çıkabilüse, horuzu ğapabülüse horuz onun olu, óğden kim varabülüse horuz onun. Bāşış verüle horuza, horuzu ğapana bāşış verüle mesela, tüfey atarla, mesela suruk dikerle elli atmış metre uzaklıkda yere tüfeyinen fişey atarla, silah atalla onu kim düşürebülüse ba şeyi ucundan çulu, mesela beyaz bi çul baalar

yahut ğırmuzu, ğırmuzu çulu, ğurdeleyi bađlar kim dūřurebūlūse onu ğalın bi ađca ona baahıř vōrūle. Tabi dūđūn, řeyden damatdan alula onu, damatdan alula ya damatdan alula ya ğayıntadan. Bařđa, gelin almaya gidelle mesela davulunan, zurnaynan ordan giderle hađ dōnūřu yapalla, yol boyunda arabaları durdurula arabayı keserle, onlardan řey alula bahıř alula, zarf dađıdula yol boyuna duralla, gelin arabasının ođūnū keselle mesela ordan řey alula bahıř alula, damatdan. řey ğolla esgiden edellerimiř, bōyle bi řey ederlerimiř iki tene ne bulabūlūseñ bilebūlūseñ, bilemeseñ para vōrūlerimiř. ulu sarallarımıř bōyle mesela altun, yūzūĝ neyse iki ula sarıyāmussuñ řun da ne bun da ne onu řeye soruyalarımıř ğayıntaya ğızın bubasına, ğızın bubası bilebūlūse onna veriyalarımıř veremesse ođlan tarafi veriyāmūř he bahıřı esgiden ole ēdet varımıř. Bařđa gelin alayken ğapı kitlerle, ğız tarafi mesela ğız tarafi ğapıyı kitler ođlan tarafından maasus aıvemez bahıř vōrūle emme elli yūz emme yūz ne vērūse ordan alula tabi damat mabc̄ur vēcek, ğayıntadan alıla ğız evi ğapıyı kitleyip, damadın ayakđabılarını saklalla ğōzū açuđ olmasa, ayakđabılarını saklalla emme saklatdumassın tebi para vōrūle para verince buluveceñ tabi mecbur ayagđabıyı buluveceñ. Gelin arabasını mesela dedūđūm gibi ğapıyı ōđūrūle, sanduđdan bahıř alula gelin sanduđundan, ğuřađ ğuřadula ondan bahıř alula mesela gelinin yūzūne ğuřađ ğırmuzu ğurdele baalarla ondan bahıř alula tebi damatdan tebi damatdan alu bitdi. Bařđa bi řey bilemeyen ki bařđa ğonuřađ bi řey yok.

Tomruđ sekiz dođuz metre, dođuz metre, sekiz metre ole atarduđ burdan Ğaramuđ'dan yıđarduk, Ğaramuđ'dan depo Daday deppo merkez deposuna ğūnde, ğūnde elimizinen yıđarduđ o zaman kepçe filen yok, elininen yıđ tekral gel gine iki sefer, ğūnde iki nsefer yaparduđ, tekrar yıđarduđ esgiden bōyle darman yođudu, isdif yaparduđ isdifden yıđarduđ. Ama řindi isdif yok kepceynen yūkleyala esgisi gibi deyil tabi ğūnde ne ğūnle. yo bařđası yıđardı biz çekimini yaparduđ. Mesela sizin dađdan adam yıđardı oraya biz kesim, biz kesimi burda yapduđumuzu ğendūmūz ēğitdūđ, hem kesim çekimini yapduđ hem ēğitdūđ

naqliyesini yapduđ. Eme başđa yerlerde kimisi bi yanı çekiya bi yanı ěđitmeya. Tomruđları ěabuđlanıya mesela ađacı otuz otuz beşli, eliñinen baltaynan çürümesin deye depoya gideyken bi tek ěabuđ ěomaasun ěümüş gibi çıkariyosun, evet öyle, öyle çekerduđ biz ěabuksuz ama şindi esgiden böyle deyilidi, ağır oludu ya başđa işdi, başđa işdi ěonuşcađ bi şey yok.

ANLATAN : Mustafa Daban, 83 yaşında, orta terk, çiftçi, emekli ormancı

DERLEME YERİ : Hasanşeyh Köyü

DERLEME KONUSU : Anılar

5 Ne gonusuveyin la Engin? Ormancılıktan mı gonusuveyin nerden gonusuveyin?

Musdafa Daban, Musdafa Daban dokuz yüz otuz bir doğumlu Ağmed oğlu anamın adı Tefiğa Daban, Tefiğa Daban ben okula gitdim ilkökulu eşşeynen okudum beşden çıktım Ğasdamonu' ya gitdim Ğasdamonu'da yörüye yörüye otuS kilometre yere okumadan at yüzünden ata maraklıydim at yüzünden yörüye yörüye kóye ğada ğaşdim ortokul tabi ortokul
10 yoğudu o zaman ğazada kóye ğada ğaşdim, kóyde ğafam yoruldu ondan sōra asgere gitdim Anğara Çıbuğ'a orda bölük yazıcısıydim ordan iki senemi doldudum geldim.

Arkadaşla oraya buraya girince dutdum benim ğafa deyişdi bende oraya başğa memurluğa girmeg için baş vurdum fağet babam bi eviñ bi oğlu olduğum için beni engelledi ğuymadı, ğaşdim gitdim Daday'a ğazaya orda zabıta memurluğu yapdim iki sene dokuz yüz
15 atmış da inķilab oldu ondan sōra tutdum Azdavay'a gitdim ormancı olarak.

Ormancılığa burdan dayımın oğlu ordaydı ordan şey etdük imtaan etdile orda, burda Daday'da ğaymakam vekili baķdı orda da Azdavay'da da şeye inķilapda reyis baķdı ordan sōra ormancı olduk ormancılık dē Azdavay'ın ğazası Dereli'ye memur olarak gitdim fağat hiç bi şey bilmiyodum orman hususiyetinde arkadaşlardan öğrendük yalunuz gitdim tabi ki
20 bekâriyim he ondan sōra ağ çarşuda tabi o zamanki devirde her şey ğıt cığarayı unuttuk bi arkadaş benim arkadaş dedi ki saa dedi cığara bulurun ben dedi nasıl sen bulacaysın cığaray
baña herifiñ biri eşşeynen boynuna kelek daķmış tiñ tiñ geliyamuş şindi adama yağ yakdı arkadaş dedi ki ya oğ Mısdı Bey sen nerde ğaldın ya biS seni çoğuş edeceydüğ yol
25 çalışdurcoyuz hemen bize yolda cığaray çıkardı kóylü cığarası vedi bize birer böldü cığaray
içiyoz ya ğarnımız acıķdı ya ben saña ekmek bulurun dedi nerden bulcaysın sen ekmeyi yav

ben Őindi arkadaŐa orda baŕkaya Cide'den kesimcile gelmiŐ o zaman bilmēyodum tabi, kesimcile ekmekleri saman uvalının altına gomuŐla orda barakadan ekmekleri aldug gānımızı doyurduđ barakaya yazduđ biz filenkesiyüz ekmek yiyiđ gōtūrūđ dedūđ gitdile ekmekleri gōtūdūle biz ordan gānımızı doyurduđ gitdūđ mıntıkayı dolaŐduđ filen ornan Őef
30 telefon etdi yav çadır gūruđ yol yapduruđ o zaman ornan fakīr devlet ornanı he biz de çadır gūruđ, tel ekdūđ, gāzma kūrēyenen yol yapduduđ Azdavay'ın ornan yolunu yol yapduduđ iki yūz, ū  yūz kiŐi alıŐdīduđ, gāzma, kūrēk altı metre eninde yol bōyle goraf goraf her bi yirmi kiŐiye bi ođuŐ yolu yapduruyoz yevmiye o zaman yevmiye en iyi yevmiye puđantaj dutuyoz dōrt ormancıyuz o zaman puđantajda a harfi olana on lire yazıyoz tabi gāŐuluđlu b
35 herfine çalıŐana zayıf çalıŐana dokuz lire c daha sekiz lire ūyle ūyle alıŐduduđ yolda. O yol iŐi bitdi bu seferde ornan temizliyne gādunnarı gētdūđ he bi mıkdarlık iki yūz elli hene iki yūz elli henede ū  yūz gādun alıŐduduđ ornan temizliyinde. Ornan meŐeleri bōyle Őerit Őeklinde temūzletdūrūyoz ūyle Őerit gibi ornan temūzlūđū yapduruyoz fađat gādunna baŐ baŐa gelince gōyunna gibi gōyun gibi biz arŐuda İsdanbul'da duran gādunnardan ođuŐ
40 yapduđ yirmi kiŐiye bi gādın ođuŐ Őindi bunnara bi metre ūl dūrūyoz mesela yirmi kiŐiye sen Őurdan Őuraya yapacaŐın hep yirmi kiŐiye ūl dūdūđ ūyle cizdidūđ bōyle Őerit Őeklinde aluları ūsd ūsde yıđdıla bōyle yapduruyoz devamlı iŐci alıŐduruyoz falan tabi mūfeddiŐ geliyā bađmaya de bir ay ik ay gā yađasıya gāda alıŐdīdum. Ondan sōna dutdu ornan Őeyinen aŐdudu bu seferde dozerinen Őef geldi Őefin elinde fide va ornan Őefi bi her bi Őeye
45 gāzuđ ađduđ gūccūđ gūccūđ, gūccūđ gāzuđlardan yol tađıb edeceđ dozer ordan a acađ yolu ūte baŐa gāda, orda yol yapduduđ ordan iŐdi bu seferde nađliyet baŐladı kesim yapdudum, kesimde benim mıntıkada yāni o Azdavay'ın mıntıkasında eyri meŐeler var idi eyri meŐelerden Cide'de Őey yapıyala gēmi, gēmi bes senede ıkarımıŐ ordan yirmi beŐ veseyitlik am tomruđ teras yapduduđ yāni Őeyler i ūn teraslik gōk çađa dan onnarı yazıyoz bi tarafdā
50 nađliyat yapıyoz am tomruđu gūrēgen ayru, am ayru, gōk çađa  yāni gāyin Cide'ye gidiyā

teraslik Cide'ye gidiyá yāni öyle öyle görevimizi tamamlayoz tabi öyle öyle şey yok sen deyye dükgân filen bi iki dükgân varıdı oraya anca cığara almaya giderdük işdi öteberi alıduğ öyle möyle vaqıtləri ollarda geçidük.

At varıdı iyi atım varıdı ata binerdük ondan sōna orda Azdavay orda Azdavay
55 bazarında en iyi atı şeyi bılúle senden dahi baqsala bılúle kótü atınan iyi atı. Bi at aldım zireet atıydı ondan sōra atın şefin atı varıdı bubama mektüp yazdım bubam gótdú gel al beygiri dedi iyi atı aldım ordan tekrar gitdük yetmiş segizen kilometreye Daday'dan Azdavay'a oraya tabi segizen kilometre ağşama sabah erken çıkdım āşama oraya vadım ordan anam dediki bu at efeydi saña dedi yem gótúrúyún dedi yem yemez şindi dedi atı ahıra çekdídúm ordan bi
60 tene samut oğlannarı varıdı onnara tımar etdídúm ata baqđım çayıra salıvetdúdúm arpa aldım çayırdı ordan somuda güzel yem vedıtdúdúm ben de vêrúdúm samuTlara bende cığara alıvórúdúm bakardı oña atı çayıra goyvóru işde öyle.

Yağ Azdavay yemekleri bek şeyi yokdu; serme, misir ekmeysi, serme ondan sōna şey ya çok serme çok yirdúğ o zaman işdi nerde buluyosuñ yemek. Bulgur pilavı yok canım
65 patatis yemeyi, bulgur pilavı işdi şudur budur yemekleri bek aslı yok, bolca rağı bol zeytün, tağuk gızartması toğuşu hemen keserinen şey ederle oğ erkekleriñ çobucağ tepsi şey tabağa gorla gızardula keserinen neyin ezerle şöyle yağını gorla işdi onunan filen öyle öyle vaqıt geçidük.

Burda mı varıdı davar olmaz mı? Yüs şey varıdı çobanımız varıdı çoban kúrt varıdı
70 bubama yağ zağarı dedim milediveyim mi dedim millet dedi bubam yāni seslendúdu hayır seslendú yāni milediyim mi milemek mile he kúrt şindi hev şah şah meh meh deyesiye bu davar hep milerdi kırkıriken sōna duzdan geleyken milerdi kúrt oğlanı va deli onnan işdi şey ederdi taqıb ederdi deli oğlan çeyiş ederleridi filen. Davarı gumar oynayodu Satoğ geldi gumar oynadı ben işdi Azdavay'a gitdim ondan sōra mecbúr galduk davarı satduk he satduk
75 kóy aldúk amıcamınan biz iki kóy aldúğ gırk kilelik araziyi om bir bin lireye aldúğ para

vemeden senesini unuttum vaduk kıoye amcamınan oğ biz parayı vemedən Ğadı Müzeffer Ağ
vedi kıoyún şeyini evi, kıoyünü her şeyini aldug ferağ vedi parayı vemedən ondan sōna dutdum
amıcam davar satdı, kıómüş satdı biz davar satduğ, kıómüş satduğ, ğatır sat, beygir sat om bir
80 biğ lireyi zor cebil tamamlayabildük ondan sōna vedük parayı o kıoyde iyi geçim olmadı ordan
tekrar kıoyú satduğ, satduğdan sōna dört beş kişi birbirini vurdula bi şeyler etdile ora öylelik
dağıldı o kıoye böyle böyle işdi uğraşduğ bu hele gelesiye yaşım segizen üç yaşımdayın ğayrı
işdi neyle olcaymız belli deyil emme böğün emme yārin bize o yolun yolcusu gereğiyüz
mezer tatarlarını hazırladım şimdi bi kefine müracaat ğaldı o da Daday'da hazır daa ne
deyveyin? O amcamın oğlu va Mühitdin onnan işdi o benden güccük onun torunu va işdi
85 EnginöS.

Kıoyde şimdi her şey va canım iki direktor va, taksi va hayvan çok daa ne olsun?
Hayvana ğütmeye az yanında duruveriyon şöyle bi iki hava alıyon başğa türlü fazla
gidemeyon. Kıopek, kedi derseñ çok e bizim uşakla bakıya kıopeklere kedilere süt veyala
boyna boyna sōna dutdum bi Deñizli Horuzu ğótdük onıa bakıyan daa ıı deye teze ötüya böğün
90 misir ğozalağı şey etdim vedim. Ben güccük yaşımdan bēri horuza, kıopeye veya ata çok
meraklıyın daha da hala devam ediya bizim ğafa daha ruh ruhunan ğönül ölmez insan ölüde
onun için ben de daha hala merak var atda, horuzda, kıopekde iyisinden kıótüsünden ānarın.
Ata binemeyon at aldım gine de atı ğayrı şimdi bizim damada bırakduğ alat dakımları tam
tekāmil duruya öyle ğözel yav dizgini işdi ve ğamçısı bilmem ğorúklü cizmesi ğönül ruh
95 ölmeye tabi fağat ğayrı binemeyoz işdi zor cebil ayağmızı taksiye zor atabiliyoz.

O zaman ğatırlarınan çif sürerdug om beş tabi o zaman herkezde ğatır yok he ökü
varıdı kıómüş de yok kıómüşde. Kıoyümüz yirmi hene bi terihte hep hayvannara hasdalık
sarmış hep hayvanna ölmüş bi Coprum dere va şey kıoyún at tarafında oraya ğakmışla hep yaz
ğünü hasılda hasat zamanı, bizim de atla varımış atları hep bütün harmannarı o zaman he bi
100 kıoyún harmannarını saçallarımış tabi bubam ğonuşudu onna sürüvórülerimış böyle devamlı

yāni kimseyi geride bırakmazlarımış emme hasıl olsun emme başđa iş olsun he dutđunluk va
insannık va şu va şindiki devirde merhabayı zor deyala hep zenginneşdile çoban herifle;
direkdör aldıla, taksi aldıla şindi zenginneşdile ee zenginneşince ğayrı kimse kimseyi ğözü
105 görmeya herkezde taksi, tirektör şindi eletle hep deyişük şindi bi de ekin biçme şeyi
deceysiñ başđa türlü böyle işde.

ANLATAN : Sevim Daban, 47 yaşında, ilkokul mezunu

DERLEME YERİ : Hasanşeyh Köyü

DERLEME KONUSU : Yöresel yemekler, mantar adları, maniler

5 Doğuz çeşit mantar biliyon ben daa çokdu emme ben başğasını bilmen. Ğannıca, ğoç, cincile, ğara nevre, içi ğızıl, söbeleg, teltel mantarı, ayuca, cincile bunnarı biliyon. Bunnardan
10 bağ: Ğannıcanıñ ekmeyi olu, turşusu olu, yemeyi olu, bóreyi olu, mığlaması olu. Ekmeyi; yufğayı açarsıñ, ğavurusuñ mantarı haşlarsıñ yumurtáynan, soğannan ondan hamur yuğurusuñ yufğayı açarsıñ içine ğoyarsıñ onu búşúrúsüñ saÇda veya teflon tavada veya saÇda. Ğoçdan
15 da ekmey olu gine haşlarsıñ, yemeyi olu aman ekmeyi olu. Ğoçuñ paçası olu, ekmeyi olu. (Paçası nasıl olu?) Paçayı haşlarsıñ ufağ ufağ dörarsıñ içine yoğurt, yumurta, sarımsağ ğatarsıñ o mantarları da ufağ ufağ döraduğuş mantarları da ğatar nişasda, bişırúsüñ üzerine de tereyaa dókersıñ buña derle paça. Ğasdámonu paçası mı? Ğasdámonu paçası o ğıymadan olu, patatesten olu, patatesden olanı mı deyveyin ğıymadan olanı mı? Patatesi haşlarsıñ,
20 rendelersıñ içine iki üç tâne yumurta ğırsıñ, yoğurt ğatarsıñ, sarımsağ ondan un, nişasda ğoyarsıñ, ğüzel ğarışdurusuñ, tepsiye dókersıñ, üzerine gine yağ dókersıñ, fırında ğızardusuñ.

(Tirit neydi?)

Tirit de ekmekden fırında búşúduúñ somun ekmeyinden olu, kóy ekmeyinden. Onu
25 ince ince dörarsıñ kúçúK kúçúK şöyle iki santım uzunluğunda, üzerine de onuñ yımurta, soğan, tere yağınan, ğıyma ğarışdurusuñ; salça, su ğuyarsıñ, ğaynaduğdan sōna su bu ekmek üzerine ğuyarsıñ, buña tirit derle, Ğasdámonu tirdi. Bu simitden de olu o aynısından, simidi de tabi oña tavuğ suyuyunan veya kemik suyuyunan yaparsıñ.

(Mantardan başka ne yaparsınız?)

Mantardan, ciñcile vadu, ondan da ekmeg olu, aynı gine ğannıca gibi şey ğara nevre
25 vadu, onu da yıkar, dörarsıñ, bulğur pilavı yaparsıñ, bulğuru ayıtlarsıñ, ğavurusuñ, içine o

mantarları ğoyarsıñ, pilav yaparsıñ, su ğoyarsıñ. Mıķcuķdan yemeğ olu. Onu da gine yıķarsıñ, ğúzel mantarı ayıtlarsıñ; içine yağ, soğan yaparsıñ, yımurta ğırarsıñ, mantarları ğoyarsıñ, búşúrúsúñ oña da mıķcıķdan yemeğ olu o da. (Hangisinden mıķlama oluyo?) Ğannıcadan mıķlama olu, işde bu mıķcuğdan mıķlama olu, ondan şeyden sóbeleg, içi ğızıl onna kózlersıñ

30 öyle yinú yāni onna ayuca mantarını kózler yırsıñ.

(Anne mani biliyo musuñ?)

Māni beş altı şey bilion deyveyin hedi:

Mānici başımızıñ

Cevāhir taşı mısıñ

35 Bir māni sóylesem

Cebiñde taşır mısıñ?

Misir ekdim ğızmasın

Eller ğazmasın

40 Selam söyleñ yārime

MekduP yazmasın

Bahçáde ala ğabağ

İşinde altun tabağ

45 Beni beyenmez iken

Alduğuñ súrtúğe baķ

Ata binestim geldi

Çayda inestim geldi

50 Ala ğózlú yārime

Góresim geldi

Çadır gurdum dúzlere

Diken oldum gózlere

55 Ben buradan gidiyorum

Buralar galsın sizlere

Bahçede yeşil hiyar

Boyu boyuma uyar

60 Gel sarılalım yatalım

Burda kim duyar

Dere depe gezerin

Çam çolu keserin

65 Düz içinde fiy biçerin

Sizin gibi mánicileri

Don uçğuruna dizerin

MekduP yazdım gışıldı

70 Galamim gúmuşúdu

Daha yazacaydım emme

Ellerim úşúdu

Karşıda guzu górdúm

75 Tüyünü girmizu górdúm

İlkbahar oldu

Alacağım gızı górdüm

Ah ala ğarğa olaydım

80 Çam dalına ğonaydım

Gelen geçen yolculara

Ben yārimi soraydım

Yúk dibinde yatarın

85 Beşli martin atarın

Ġız benim olursa

Malakları satarın

(Anne tatlılardan ne var Daday'da, Kastamonu'da?)

90 Ġasdamonu'da datlılardan, paqlava, cırık, cırığ, incir datlısı. (Cırık ne?) Cırığın, hamuru yuğurusun ılık suynan maya ğatarsın, az böyle cıvıg tam ğatı yapmassın. O hamur gelinceg yağda ğızardusun, kúçúk kúçúk ğaşūnan alusun atarsın yağa, ğızardusun, üzerine şerbet dókərsin veya şekerə bandura bandura yirsin. Ġasdamonu incir datlısı vadū. Onu incirleri ufağ ufağ dōrarsın, yıkarsın içine ceviz ğoyarsın, süt ğoyarsın, şeker ğoyup borcamda veya tepside búşúrúsún, dondurusun incir datlısudu bu. Ġasdámonu'ñ yoğurt datlısı vadu. (O nasıl?) O nu da yımurta, şeker, yoğurt, un, ğabartma tozu bunnarınan yaparsın, üzerine şerbet ğoyarsın, bu yoğurt datlısı veya revāni evet. (Banduma?) Banduma da, bu da Gasdámonu' nun yöresel yemeyi. Bu da ya hindi suyuynan veya tavuk suyuynan olan bi şey. (Nasıl?) Hindiniñ, hindiyi búşúrúsún suyundan, yufğa yaparsın önceden serm ekmeg serme yufğa yaparsın saÇda búyúg önceden esgiden serme delleridi, şindig yufğa deyala. Seneler önce serm

100 ekmeydi Ġasdamonu'da adı, şindi yufğa oldu. Serm ekmeyni ince ince açarsın veya hazır

alısuñ, onu böyle iki barmaq enniliyinde kesersin, suyuna hindinin suyuna bandurusuñ, tepsiye dizersin, üsdüne tere yağ, ceviz ekersin, ara ara en üzerine gine tere yağınan ceviz eker, suyunu ğuyarsın, kenarlarına da hindinin etini ğoyarsın, bu banduma.

105 Baqlava, baklavayı da deyveyim mi? Baklavayı da hamuru yuğurusuñ, içine yımurta, süt ğatarsın, yoğurt, limon suyu, sirke yuğurusuñ, açarsın yufğaları búyúğ, ter ter yirmi tâne üsd üsde ğoyar, kesersin samsa samsa búkersin, kesersin üzerine gine yağ ekersin, haşlarsın, ğızardusuñ, üzerine şerbet dökersin ağda bu da paqlava. Datlı olarak, revāni, yoğurt datlısı, revāni, cırığ, paqlava ondan sütláč, ğúllaç va, paqlava va bu ğada.

110 Çorbaları da deyve dersin. Çorbalardan da Gasdamonu'da; tarhana çorbası, bulamaç çorbası, yayla çorbası. Bulamaç mı? Bulamacı, pirici haşlarsın, içine bişdiğden sōra piriç içine un salarsın, onu öyle búşúrúsún üsdüne bi tere yağ, soğan ğavuru dókersin, buña bulamaç çorbası derle. Tarhana çorbası vadū. (Tarhanayı nasıl yapıyo sunuz?) Tarhanayı mı? Súdú búşúrúsún yoğurt yaparsın, yoğurdun içine darağdalı, soğan, domates, acı biber ğoyarsın, salça biberi ğoyarsın, bunu biráz om beş, yirmi ğún bekledúsún, ğoğusu hepsi birbirine 115 ğoğusu çıkınca bunu süzersin, içinden darağdalını alısuñ süzersin, bunu ununan hamur yaparsın, ğışın bundan çorb olu, hamur tarhana bu, yaş tarhana hamur tarhana, şeylere ğuyarsın ğavanozlara cam ğavanoz veya búyúğ bakraçlara bunu ğışın búşúru yirsin. Bi de şey çorbası vā, arpa çorbası vadu, mısır çorbası vadu Ğasdamonu'nun çorbası. (Arpa çorbası nasıl oluyo?) Arpayı yadurusuñ deymende ondan çorba yaparsın ğışın. (Nasıl?) Onu arpayı da öyle 120 búşúrúsún içine yoğurT, nēne ğoyarsın yağ, tere yağ onda arpa çorbası derle.

ANLATAN : Ahmet Aynacı, 80 yaşında, çiftçi, cahil

DERLEME YERİ : Kayabağı Köyü Budaklar Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Sen oraya yaz öyle, şimdi gonusmasını bilmeyan esası ben nedeyin, adım Ėmet Aynacı yāni okula gitdim okuyamadım işdi böyle işdi nedeyin böyle. Otuz dört doğumluyum, ben şeyde okudum burda bizim Ėayabağı'nda ben üşden filen ayrıldım yāni baña gāşdan filen deme, sōna çifciliy etdim reçberlik bu davar gūtdüm dağlarda evet Ėaraguzlarda şorlarda bullarda dağ nereyse.

10 Doğuda yaptım Doğubeyazıt'da evet ya işde hesapla işdi heh demek gi öyle, asgerliğimiz iyiydi Ėaragollarda yatarduk Süriye'ye yakınıdı yāni bizim şeye evet İran'a, İran'a hūdütdeydük evet ollardayduk. İki sene he iki sene yapduğ biz sōnadan aşaa düşdü başga āsgerden geldūğ çalışduğ çapaladuğ işde böyle, böyle işde, ben esgere gitmeden düğün etdimidi evet işdi böyle.

15 O zaman öküz, kımüş deyil mi hesap böyle. Sōna işdinağna oğlana direkdor filen kimde va sēde şeyde varıdı Tafiğa varıdın Dēmürcoğnuñ bi de Daday'da varıdı hep sōna alındı. Yol yok filen bi şeyler o zaman, eşeyinen Kıuten Kıoyü'nün ollardan çıkamazduk öyle nerdē, yürüyelek giderdūğ valahi yürüyelek gidēdūğ sōna Ėara Seyin'in arabasına filen binēdūğ, motor alıdu motorunan gidēdūğ filen filen işdi böyle.

20 Şey yakardūğ lamba yakarduk fener yakāduğ böyle esg işle öyle, buyruñ yāni işde bēzi Ėarannukda bēzi öyle oludu vakit geçirūdūğ. Otumaya gidēdūğ, Tekge'ye bile gitdiğūdü Ehmet Bey yoğumuş rēmet olası şeye gitmişlerimiş hacı görmeye ordan geldile yollamadı beni tam sēt biredēn ben gidermiydım şeyde İssan Beyde gitmişimiş bereber tabi biz Ėarı uşak gitdiğūdü heni deyimi hesap böyle işde ağasınıñ. Ya toplantuda işdi hēline göre laf

25 edēdūğ orda gonusuduğ böyle o onu diynerdiñ gonusayken o onu diynerdi böyle, ağasınıñ

böyle işdi, gendü ğafañdan da uydu bek ben heni beceremeyan tabi bi şey yok da tabi tabi evet böyle işde. Tekge'ye gidelleridi cöğüz oynallarıdı seet biredēn, cövüz oynallarıdı he ānadiñ böyle, yeSi tura çevürüleridi, yüzüĝ oynallarıdı oĝ anam saña ne deyveyin, ya işdi saña ne deyveyin teKge'ye hēni yaSı tura falan varıdı onu çevürüleridi yazı mı tura mı derleridi işdi
30 böyle dünya böyle o zaman öyle devir ānadiñ mı?

Öküzünen, kómüşünen sabanıñ dutağından dutarduĝ varıve kómüşlere böyle büyü dēdüg işdi böyle, ağşamadan emek vėridüg yāni na ğada sürebılüsen, ekmeye gider emme ikilēdük de baķ o zaman öküzünen, kómüşünen ikilēdük şindi direktorunan dōvür de ğalıya böyle işdi böyle dünya böyle, başĝa ne deyin ben baķ buĝda geliya aklıma.

35 Ormana gidēdük Dēmürcö Yaylasına gidēdük, odunu yüklēdük kómüşlere bēzi tekeri ğırılı ya olu her şey olu devrölü, aşar ğalduruduķ mulduruduķ uğraşuduĝ. Bi gece seet on da geldimidi vallāyi yaprak cizisini çekivemiş şey onu ğaķıyon deye çekiveya böyle işde uğraşuduķ hep, şindi millet yaşaya ağasınıñ yaşaĝa vāla, zehmeT iş ğörmeye heh ğolaylı iş ğóriyá, buyruñ.

40 Davar varıdı davar varıdı, Keçi davarı varıdı ğoyun da beş altı şey davarıñ içinde. İssan Beye birez davar vedimidi otuz otuz beş şey rehmet olası o tarlayı alınca Eli Masoĝnuñ tallayı alınca baçcaydı, erkekle de böyleydi valā dey mi Müyitdin Bey öyle. Davar ğırkáyken cıĝarayı filen şey edēdüg saa ğaynarduĝ orda uşaĝiken öyle Baha bubasıydı işdi he doĝru doĝru heh oña ğaynāduķ yāni. Davarları havala ısınınca çayda ğırkarduķ evet ilkbahar Ehmet
45 Bey habar ve ederdı oña biz varuz tamam hazırıyuz derdük İssan Beye de ikisinede tamam vaprılda bi vurdumudu hava da ğırkıñca davarla buyardı ez daa dura ğo derdüg aprıl çıkaĝosun derdük durmazdı muĝagĝaķ ğırkardı o soĝuĝu da yer de ğap ğara çıkardı davar, biz de ğırkıyoduķ, makasinen ğırklıĝnan, şaķ şaķ ğırıklıķla varıdı hatde durar sizin de dey mi yā he şaķ şaķ derle oña, o basduķca şaķ şaķ öter boyna evet öle. Davarı şöyleĝ; şefimiş ben ne
50 biliyin taķsiyi durdudu Ortacıñ orda davar yasaķ dedi valā hemşerim dedim o da dedi ki ben

hemşeri deyiliyin şefiyin dedi ey ben seniñ ne biliyin dedim ormancı olsañ şapğandan bilidüm dedim adam bi deyceg bulamadı ne zaman emir gelise ben o zaman satarın dedim davarı, emir gelmeden biz satduk heh işdi böyle bu işle böyle. Bi ormanı yasağ etdileridin satacağsınız deye şindi serbe etmişle Müyitdin Bey heni dağla sıkalıya ya onuñ için böyle işde evet
55 hayvana çęürdük gayrı hepisi de gayboldu onna davarla, eziyetimiş o bak vallahi eziyetimiş heh o zaman öyle süyyodu dey mi Müyitdin Bey öyle ağasının deyceyim benim buğda gonusmam gayrı buğda, buyruñ yo hep onnarı beceremen yo nerde hikeye bilemen, onnarı beceremen nerde böyle ağasının, aman dıgğat et oñu heh gayrı azaldı dey mi seniñ bitiya mı gayrı yáni öretmen mi oluyosuñ başga bişey mi he iyi evet evet iyi iyi yūseldiyosuñ eh hayırlı
60 olsun, hayırlısı olsun her şeyiñ hayırlısı Allah nasıb etdiyse olu her şey olu eh ağasının eh adam olmuş bak ben hiç görmedimki oğlanı valahi görmedim. Bu kóyde şindi yedi henedi ee şindik çoğu durmayáki ya Ğasdámonu'da filen birisi öldü onna gayb etdile gitdile Bekir Ğavasgil gitdile biz üç şey üç kişi ğalduñ evet üç kişi ğalduñ onna da durmağala böyle zetēn git gide hiç ğalmaz yáni vallaha ğalmaz böyle işde ağasının.

ANLATAN : Tevfik Aynacı, 81 yaşında, ilkokul mezunu, emekli-çiftçi

DERLEME YERİ : Kayabağı Köyü Budaklar Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Mēmed oğlu Teyfik Aynacı Kayabağı Köyü Budaklar Mahallesi'nden mekânımız oturuyoruz yâni e ilkoğula beraber gıtdúk Hacı Eğmed Ağ biz altı arkadaşımız burdan altı kişiydúğ ğarşu mahalleden İprem Ağ varıldı Reşid'in Ēmed burdan ikimiz Kúrzağ varıldı şey Hacı MēmeT şey bılı Müyitdin Bey bılı o rāmetliy oldu o da ğomşumuzudu yâni o adamda afledúğ tabi ğardaşı va şeyde ziret deiresinden emekli ya onnada geldile ilgilendile
10 buraya bubasının yanına sakladı, gómdúğ yâni netice biz altı arkadaş Han Köyü'ne üç sene gıtdúğ eyitmen varıldı orda MemeT isminde o da benim akrabamıdı ordan üçüncü sınıfdan ayrıldı Sorğun'a Ğar Eli geldi Demirci'lerli Ğar Eli geldi oraya ilkoğul oraya başladı ilk dördüncü sınıfa gıtdúğ oraya beşinci sınıfada Abduraman geldi ğarşı mahalleli Ğayabağına he o zaman Kâhyar'ıdı sōradan Kayabağı oldu kóylerin ismi çok yer deyişdi ya da beşinci sınıfda
15 diplomayı Abduraħman'dan aldúk o da ğomşumuz yâni o da ğursdan çıkdı yâni öğretmen olarak táyini buraya geldi Ğar Eli Sorğun'da durdu Abduraman'da burda durdu bizim okulda yâni biz diplomayı bu Abduraman' dan aldúk devam etmedúk.

Ben rehmed olası bubam o zaman sağdı Müyiddin Bey bılı de beni şeye yolladı Ğurağ Ğursuna Daday'a yolladı üç ay oraya gıtdúk Reşid'in Ehmed'inen üç ay oraya gıtdúğ
20 rehmed olası bubam hasdalandı zetüreye yağalandı derede çayın özünde bi bacÇamız va o zamannarda Müyiddin Bey sel ini ini vērüdü akşama ğader bubam döğünüdü döğünü işde Hac Eğmed Ağ düğünüdü bi sel gelú bi āfat, bi sepgen, bi yağmur ğavuşuvórüdü bu derele ne günnerden ğaldúk yâni ben tabi o zaman ufağın yâni döğüne döğüne o buzlu suların içerisinde zetüreye yağalamış bubam rahmet olası dayım ben Zağılardan evliyin hem dayım
25 hem ğayın pederim oldu işdi o eletti iki sefer Ğasdamonu'ya Osman Bey varıdı o zaman

menşür doğdor Ğasdámonu'da Osman Bey varıdı o eletdi gótdú māylene etdídú iyne ileç bi sürüvemiş zetüre demiş zetüre gine eyitmeniñ oraya eletdim öküź arabasını ğoşdum tātasını düzetdim bi yataķ atduķ anam yanımnda öküźleriñ öĝüne düşdüm ben eletdim oraya o okuduĝumuz hocanıñ evinde orda ğaldı Uzbannar'lı bi sıhiye varıdı Müyiddin Bey devamlı
30 Daday'a gelú giderdi ağşam zabah gelip gideyken iyneyi orda hoca yapduruvedı on ğún ğaldı orda ondan sōra gitdim ben öküź arabasını ğoşdum iyne bitdi bullarda sıhiye gelip gitme veseyit nerde o devirde ānayosuñ ğonuşmamı he gitdúĝ iyne bitince öküź arabasını düzetdim işdi ordan bindídúm aldım gótdüm burda bi kerede buraya Şükrú sda Şükrú sda dayısı oludu
35 İprem Āyınan, Ēmed Ağniñ bubasıynan ğatıp gidiyoz ayrı gidiyoz filen bi şeyler iyneyi góötümüş iyneyi vurmuş ğapıdan eşikden aşaa çıkasıya doğdor gidesiye ráhmet olası bubam ruhunu teslim etmiş ben uşaqıyn delúksúz yatdı yāni üç ay bi kere işde Ğasdamonu'nun şeyiyen deyveseñe ileciynen, iynesiynen öyle devam etdi burda bi müddet yatdı vakıt tamam olunca ráhmetliy oldu deyceyim ben o zaman okuldan ayrıldım boyunduruk boyunduruk
40 mecburen boynuma bindi bi ānnem va bireder daha ufaķ o ğündü bu ğündü işdi ey zaman geldi işe girdim işde yirmi bir sene om bir ayım çıkdı yaş elli beşi buldu o zaman öyleydi yaşı elli beşi bulan emekli olabiliyādu yaşı vedúĝ emekli olduk o ğünden bu ğünede kóylerdeyüz işdi, ğarayollarındaydım ben bekciydım he bekciydım resmi bekciydım yāni ben bi müddet kóprülerde ğaldım ondan sōra asvatda ğaldım filen öyle böle yirmi bir sene om bir ayı
45 tamamladım ben gine bekcilikdeydım yāni mucur ğıradı Mergúze yolunda çok yerde ğalduķ şantiyelerde ben bekciydım de asvat mucuru ğıralarıdı böyle mákenele çalışıdu onnarı beklerdim ben, işci çalışıdu o daş ğıran makenele varıdı daş ğıran böyúķ makenele yāni mucur ğırma varıdı benim zamanıma varıdı tabi ilk işe girmem ğarayollarına girmem burdan yol ğeşdi bizim dereden ben kómporösörde çalışdım o zaman Bekirĝavas işde böyúķbañ
50 biliya Bekirĝavas mıķdarıdı onuñ mıķdarlıķ zamanında dereden yol ğeşdi o ğomporösör

makenesinide ben burda gırk beş gün bir ay burda çalışdım gırk beş günde Selalmaz yolunda çalışdım şey Oğluk yolunda okulda yatduğ Daday'da okulda ilkoğulda orayı kiraladı şantiye orda yatduğ ğalduğ hasil gelince ben mecbur oldum ayrılmaya bi daa ordan ne birikdiyse sıgortam heh ondan yarallandım zaten işe girmemiñ sebebi ora olmuş oldu tamam.

55 Esgiden hasıla çalışmamız öküzünen, kómüşünen goşul neyse o devirde öyle, böyle makene nerde motor, motoru kim biliya taksi kimiñ ğapısında, ekinneri tırpannan biçerdüğ, yolma yolarduk rehmet olası anam Kirencük'lerden yolma yoldı öyle (yolma ne?) yolma dedüğmüz o yetişen buğdayı he tırpana gelmeyince orağnan şey ederleridi ya öyleydi toplaya toplaya yığallaradı arabalarınan gótürüdüđ desdi arabalarıynan öküz va öküz, kómüş ne goşul
60 neyse tamam mı?

O zaman para gelür yok gelür yok yāni dört yarım buğdayı e ne ğazanabúlusek háftede ne birikdürebúlusek o günneri de gördüğ biz, anamınan Daday'dan bubam öldü yörüyelek omzumuzu sıraynan keşig keşik götüre ömrümüz tükenüdü burnumuzun ğanı boşanudu onuda úğüdüdüđ de yerdük a ğıymetlim amcasınıñ iyliğnen yapışyon.

65 O günneri gördük gördük şahna zamanı burda harmanı olduruduk soğuruduğ elimizinen şahne biterdi başımıza şahna şahna derleridi esgiden vergü alularadı buğdayı öşür yāni oña şahna derleridi o da Ğara Kóylüydü Daçcı'nıñ oğlanıydı devlete vergü toplarıya sen ğonuşmayı yorumla işde ğıymetlim tamam mı böyle.

Evet otuz üç doğumluyun (ikinci dünya savaşında çocuğmuşsunuzdu) he ğayet tabi
70 hatırlasağ da az yāni e o devirde yāni o zaman da çocukluk devrinde yāni. O zaman ihtilallerde o zaman tabi beyā yetgúnüyüz yāni aÇ çok yāni heni elli dörtde gitdim ben ell altıda geldim esgerden iki sene ğalduğ o zaman iki sene yapduğ bizim devrimizde iki seneydi neler annadıym neler yāni annatmaynan filen bitecekleyin deyil. (Seksennerde falan mazot guyruğu falan olmuş onnarı?) Oğğ o zaman işde halk partisiniñ zamanında halk partisiniñ
75 zamanında neler çekdüğ neler o zamannarı iyi kótú matoru alduyduğ fağát o millet yāni o

ğuyruk acısı daa milletin burnunda duruya yāni o bitmeye şey etmeye mazot varıdı ğuyruk olmayınca sıra geliyā mu alabiliyā musuñ ya sıra gelmeye mazot ğit yetişmeye o ğitlikla va yāni.

80 Ekmek aç ğalmaduğ Allaa yüz biñ kere şükürler olsun çalışana hani nerde oluso lusuñ kóyde olsun şeyirde olsun işe girsin aç ğalmaya da tabi sıkıntulu oluya bubamıñ zamanında onu da annadıveriyin de he. Bi şey oldu ğitliğ oldu bullarda ambarları dolu olanda kitledi gizli satıya tabi bol paráyınan rehmet olası bubamınan o öretmen dediğmüz hocamız akraba dedim ya orda da yok bizim burda da yok annaşmışla nereye gidelim İnebolu'ya gidelim İnebolu'da maşsul bolumuş ikisi gitdile ğaçak tamam mı ordan almışla yüzer kilō buğday birer kile he 85 almışla ğatır kiralamışla tamam mı ikiside birer ğatır kiralamışla kirayınan sarmışla geceden geceye İnebolu'dan oğlum úğútdü ğótdü rehmet boğúñki gibi bilírún yāni sıkılmañ aç ğalmañ aç mezeri yok cenāballah ğayımızı ğayıru aç ğalmāruz o ğúnneri ğonuşudu da yemek yiyeyken rāhmed olası bubam ninem sağ bubamıñ anası anam sağ o zaman biz daa çocuğyun o ğünne şeyimden çıkmaz tamam mı bu ğúnneri yaşaduğ biz şükür mevlaya bu ğúnümüze yüz 90 biñ kere şükür yaşama devri eh yüz biñ kere şükür.

Nerde ğórúyosuñ beton evi nerde ğórúyosuñ heP ağşap bina yāni kóy yerlerinde öyle he kerpüçde kesdúğ onu da yapduğ (kerpüçü nasıl keserdiniz?) Çomuru ğararduk beyā yāni içine saman ğatarduğ özlü olsun şey etmesin birbirini birağmasin deyerekden depe depe onu özleřdirúduğ onuñ ğalıbı vadu çamur sēde çamur saman ğatarduğ işdi dutsun birbirini he ğalıp 95 yaparduğ dört şey çıkardı ğalıbı yapmaña ğóre ğayı dört ğózlú ğalıb oludu dey mi Müyiddin Bey ğuruyunca o meydana gelú onu da eve harcarsin ne itdiyacin varısa ğuruy yap ev yap dolmaya yāni tuğla nerde alabiliyosuñ tuğlayı kim biliya tuğla yerine harcanıdu yapıda ya öyle yāni.

100 Düğünne beyā şeyi herkezin şeyine ğóre durumuna ğóre mesela; kimisi doğullu eder kimisi yemekli eder. E şindiki fentēziye başa o zamanki fentēziye başa bu ğader mesela

masraflı olmazdı mesela düğürlüğe gidersin Allağ nasib etdiyse eşinen dosdunan bu işle başlangıç oldu böyle şerbet içilüdü ilk devrede bi kere annaşdın mıydı sözünü aldın mıydı tabi şerbet içilüdü önce bi kere şerbet içilüdü o zaman öyleydi yāni he tabi her bi şeyi bitdükden sōra nikāa her bi şeyi bitdükden sōra ondan sōra düğüne okurdu vatandaş yemekle 105 çarşamba, salı gün doğul gelüdü doğul yaparsa adamın durumuna göre çarşamba gün zabālayın yemek başlardı, perşembe gün haç cüme gün semed (semed ne oluyo?) Semed; ğadunna toplāşu düğün evinde gelini şey ederle tabi oyun yaparla öyle, perşembe haç gızın köyüne giderle gelini almaya tabi çarşamba gün yemek vērülü erkeye güyöye ğına yanar çarşamba gün, çarşamba gün ayru ayru tabi salı gün akşamdan doğul gelüdü çarşamba gün 110 zabālayın düğün guruludu başlanudu yāni gelin perşembe gün gelin perşembe gün cuma semed orda biterdi cüme biter orda he he öyle yāni bi hefde düğünün peşindesin (şindiki gibi pazardan pazara deyil) tabi tabi (nasıl düğüne okunudu millet köy etradı?) Ya kimisi ey şey hesabı mesela tefdişe çıkardı şekerinen şeker vērüdü evlere tabi tabi ğapı ğapı gezerdi filan gün düğünümüz başlaya evet fileñ kesin ağnadudu tabi şekerinen tabi esgiden ğartı ne biliya 115 kim biliya para usulü filen yok yāni şekerinen her bi şey yāni (ne şekeri o da?) aқыde şekeri o nevele şekeri derleridi heni oña nevele şekeri he he aқыde şekeri nevele şekeri tamam mı (soğna bi de şey ederleridi okumaya gelince yımırta filen vörüleridi biliyo musunuz?) o da oludun şeye ğadun okuyucusuna, ğadun okuyucusuna yımırta evde ne varısa tabi okuyucuya para veren para vērü yımırta olan düğüne okuyya yāni ğadunnarı okuyya o da yāni erkek okuyucusu 120 başğa ğadun okuyucusu başğa iki tāne tabi biri erkekleri tabi yımırta vērü, para vērü ne varısa evde he bulğur vörü, fasulye vērü evde ne bulunu ğāyet tabi.

Ya olurdu hāliyle yāni o zaman da öyleydi he keşkek dōğelleridi beş altı deliğanlı toplāşudu bizim şurda dibek vadu onda keşkek dōğelleridi dolayı dolayı dolayı (keşkeyi neden yapıyala?) şeyden buğdaydan, buğdaydan tabi o buğdayı dōge dōge eziya oluya bi şeyi 125 çıkıya onun ğavı çıkıya he ğavı çıkıya zorlu pilavı yapılu yāni he keşkek pilavı yāni düğüne

gitdiñ mi keşkek yidiñ mi derleridi şindi de pağule yidiñ mi dey mi Müyiddin Bey böyle deyil mi yāni böyle yāni ğıymetlim.

ANLATAN : Yaşar Kartal, 72 yaşında, emekli, çiftçi, ortokul mezunu

DERLEME YERİ : Kayabağı Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Biş dokuz yüz kırk iki duğumluyum burda Gayabağı'nda doğmuşuyum, adım Yaşar
Gartal okul bizim küçüklüğümüzde köyümüze okul yapıldı, ilkökula köyümüzde burda okuduk
beş yıl, ort okulu Daday'da Daday'da ort okul yokdu bi tane okul vardı altı aşaa gati ilkökul
yukarı gati ort okul aşada ilkökul öğrencileri yokaşıda ort okul öğrencileri bulunudu orto okulu
orda bitirdiK, ort okulu orda bitirdikten sōna ben babam, annem yaş olduğu çin ben tahsile
10 fazla devam edemedim, dönüş yaptım o zaman köyümüzde matârlu bi ekipmanlı matârlu bi
çalışma yokdu okúzle, mandaynan, gâtırnan vesayireyle çiftçilik yapılyâdu çiftçilikle
uğraşdıķ asgere gidene gadar.

AsKere asgerliğim çıkdı atmış üç yılında Anķara Mamağ Muğarba Okuluna asgere
gitdim muhabereci olarak orda bölüklere ayrıldığ, telsiz bölüyü var imiş ben daa bölüklerin ne
15 olduğunu bilmiyoz o zaman tabi hangi bölüğüñ hani adını orda öğrendük, gitdiğimizde tabi
kimseyi tanımiyoz etmiyoruz şindi aldıla gótürdüle gayıdımız yapılduğdan sōna
bölüklerimize áyrılıñız dedile bi tane uslu er arkadaş bizi aldı bayyoya gótüdü o bayyoda
bayyo yapılınca ordaki askeri elbiseleri taķdim etdile çamaşur, elbise, çorap, potin vesayire
bizim zamanımıza büyüğ uzun palto şeklinde gabutla vardı gabut verdile bize parke yerine
20 şindiki parke yerine gabut verdile o zaman, bölüğüme gitdik bölüğüme aceme eğitimine
devâm edildi acemi eğitimi bitdikden sōnra beni o zaman bölümümüzde dört yüz elli dört yüz
atmış kişi mevcut vardı dört yüz atmış kiřiniñ içersinden dört kişi bölükde galdığ biz bölük
malı denirdi çavuş olabilme amacılı bizi büyüğ dotatlara talimğâh çavuş ğursuna gönderdile
teknisyen taburu talimğâh taburları vardı biz talimğâğa gitdik bölüğüme geldik gitdük,
25 yatağımız, yemeyimiz bölüğüme ayit yalnız biz de eyitim amaçlı gitdüg, dörd ay sōna çavuş

olduğ blğmze geldiğ, avuş olduğdan sra tabi telsiz üzerine biraşımız olunca o zaman
siñyál yni ğuru postanedeki ğuru ekipmanıñ siñyálını ğarayollarında falan vardı
şeklinde siñyálını elfde şeyi yni muharebe anında telsizle haberleşmeyi sağlayabilmek
amacıyla ben orda şey yaptım yed ay telsiz ğretmenniği ğrevi slendim telsiz ğretmenniği
30 yaptım aynı zamanda hem avişudum terhis olduğ.

Tehriz olup geldiğimizde e zten asKere gitmeden önce evlenmişdim, benim oğlum
Burhan vardı o zaman ben eşim ile ocuğmu anama babama hni birağarak asKere gitdim.
Geldiğimde tabi gine esgi çifcilik işi devam ediydu babam ğil devam etdiryodu o zaman iş
arama çabasına şey yapduğ, işe orman işletmesi fidanlığ tanzim edilmiş buraya Daday'a
35 fidanlığa mracatda bulundum, o tarihte ortoğul mezunu çok az lise mezunu hiç yok denecek
ğadar heni nadir bulunuya tabi ortoğul mezunu olmadığı için mracatlarımızı aldıla on iki on
dört kişi ğada bi müracat oldu imtaana girdüğ imtaanda ben birinci olarak şey yapmışıyın
imtaanda sonuçlarını şe yapmışıyın, buraya beni fidanlığa baş fidancı olarak fidancı
ğadırosuna yni fidancı bi yazın esgiden bi teşkilatla orman teşkilatından heni orman
40 rnlerini üretebilecek kimselere fidancı denid, baş fidancı olarak baña sşkam olmadığ için o
zaman dört yüz ellik bi ğadro vedile muğafaza memurları sekiz on yıllık muğafaza memurları
da  yüzlük  yüz ellik ğadırodala ben dört yüz ellik ğadroya alınca herkez baña lan heni
Çok büyük ğadro vedile gibi şey yaptı falan bağdı, ondan sra işletme müdürü beni çok
beyenip çok şey etdiğim için o zaman da bölge ktibi mefat etdi Selalmaz deye bi bölge vardı
45 savaş tarafında, oranın ktipliye ğndermey istedi ben annem babam yaşlı olduğu n onnarı
da oraya ğtremeyeceyim için heni burda ğalmayı yeni kyme yağın yerde ğalmayı tercih
etdim, müdür dutdu hem oraya hem buraya ikinci imtaanı aşdı yni sözüm dutulmaya
gibilerden, ikinci imtaandan gine ben başarılı oldum ve buraya beni şey yapıdıla fidannığa
verdile.  sene falan saada çalışdım o zaman ilkel olarak yni makine ğc çok az mesela
50 fidanı toplarken olsun, ekerken olsun, reteyken olsun hep el ğcyle yapılydu şeyle üretim,

yıllık on altı on sekiz milyon fidan üretimi yapıldu yıllık olarak dağıtım yapıldu. Çam yetmiş dekil atmış dört atmış beş de ben atmış dört de göreve başladım, on altı on sekiz milyon fidan üretimi yapıldu Daday'da gara çam, sarı çam, kónnar fidanı he üç çeşit fidan ondan sōna bu yapraklıya da dönuşdü, akasyaydı, diş budağadı, gavağadı vesayireydi o da
55 akasyanın bi nev̄isi sert ağaç manası dikenli olur diş budağ akasyanın bi benzeri gókcáğaç vesayir vesayire çeşitli ağaçla üretim yapıldı, gavağ üretimi yapıldı, o zaman Daday'daki gavağ üretiminde Daday'da üretilen yetiştirilen gavağ Türkiye genelinde ön sıralardaydı yāni şey Daday fidanı, fidanlıkda arazisi çok ağır bi potansiyele toprağa sayib olduğu çün toprağın işdinağna olgunlaşdumuş gevşemesi çün bi sürü tedbirler alındı orman humusuydu, gumuydu
60 en sonunda hayvan gúbresiyle fidanınğ sahasını daha elverişli bi hale dönuşdürüldü falan ben fidanlıkdaki bölge kâtibi emekl oldu emekli olduğdan sōna ben bölge kâtipliye mütemetliye atandım. O zaman sığorta yok, sendika yok vatandaş normal ücretle çalışıyo bi tāne işçi iyi bir işçi dört liradan atmış dört de başlıyādu, orta bi işçi beş lirā, iyi bi işçi altıdan yēvmiye alıyādu öyle yēvmiye yazdım ben, öyle ödeme yaptım o tarihlerde ondan sōra çalışan işçi
65 gamyonlarla Kāsdamonu'dan gelirdi Daday'dan gelirdi üç yüze yakın gadın işçi en az iki yüz de erkek işçi gūnlük beş yüz işçi çalışmaya fidanlığa gelüleridi bāzan bu dört yüz elli oludu bazan beş yüz yirmi oludu heni her gūn aynı gelemezdi sığorta, sendika olmayınca. Ğamyon işletmeninğ gamyonlarıyla gidiyāsuñ Ğasdamonu'ya, Ğasdamonu icçi topallanıya belli bi yerlere orda biniyala gamyonnan geliyola otobüs filen yok bekiyola hayır yāni oraya gelceg
70 iccile belli zeten oraya gelmey için hazırlanan icçile, yemeyini filen kendisi gótürüyo yemek şeyi yok falan, bu zamanla orda mesela fidanlıkda giyimme, soyumma yelleri bayyo yerleri yapıldı şey etdi tohum üretimi şeyi oldu mesela o zaman ilkin ilkel sobaynan çıkıyādu çam fidanınınğ tohumları sōra bu pūrlerle mazotla şunna bunla makineynden de çıkmaya başladı zamanla deyişdi tabi. Zamanla biñ dokuz yüz yetmiş altı mart da sığorta kapsamına alındı
75 işcile sığorta kapsamına alıp gadroluyuz, altı yüz elli yediye tabi gadrolu memuruyuz, az

memur tabi on on iki kişi var bölge şefleri tayin oluyâ gidiyo vekalet ediyosuñ kâtip noter olarak senden başğa yetkili yok bölge şefi de sensin, kâtipi de sensin mütemedi de sensin, mütemet; para dağıTan kimse oluyo işciniñ ödemesini yapan kimse evet mütemet denirdi. Muhasebeci hesapla uğraşır ödemeye ğarışmaz o muhasebeciniñ ödeme gücü yokdur, şimdi 80 mütemetleriñ imza sirküleri falan vada yetkilîdü yâni bölge şefi parayı çekip dağıdamaz mütemet dağıdu parayı, müdür dağıdamaz mütemet dağıdır o da yetkiliydük hem kâtiplik yapardug, zamanla yanımıza bir iki tâne memur verdile işde dağıdıla ğadrösu şu esgiden bi tâne mêmur ben hem fidanlık kâtipliyni mütemetliyni hem tohum öncesi kâtip mütemetliyni hem ağaçlandırma kâtip mütemetliyni üş tane bölgeniñ işini yorütdüm zamanında ben şimdi 85 bunla deyişdi her bölgeniñ kâtipi ayru mütemedi ayru şeyi ayru memuru ayri falan bizim esgiden bilgisayar yok, ceryanlı makine yok, faşit deye bi ğollu makine çat çat çat zabaa ğada bordra yap işci bordurası, işcileriñ o sığortaya alınan sığorta giriş çıkışlarını yap hepsiniñ sorumlusuyduğ biz o zaman o şartlarda işdi otuS sene çalışduğ, doşsan iki de emekli oldum ondan bu tarafa da işdi kıyde kentde diyer yerlerde ey şindiki şey olarak heni ekipman 90 vesayiresi imkâna geniş heni kıydeki çifciliye, reçberliye daha tekniğiyle heni yürütme şansımız va. Çocuklarımızı okutduğ onları evlendîdük, torunları okutduğ ondan sōna kimisi üniversiteyi bitüdü torunlarıñ, kimisini asgere yolladuğ kimisini okuluna yolladuğ havası öyle böyle bu yaşı da ulaşduğ.

ANLATAN : Fikriye Kartal, 72 yaşında, Çiftçi, Cahil

DERLEME YERİ : Kayabağı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Yaşar ábeyiñ ğaç dedi aynı ikimiziñ doğumu benim şindi ğafa şey etdi yā sen onu
ğaydet öyle ğaydet, bin dokuz yüz ğırk iki evlendim adım Fikriye soyadım Ğartal ne deyin.
Oķula gitmedim babam ğasdalandı mümķānımız yoğudu on yedi yaşımda gelin oldum o
ğadārken üç ğayınna üç de ğörümce içine geldim hiç burda da bi mĩmkān bulamadım ne
oķumaya ne şe yapmaya Allama şükr olsun beyim esgere gitdi o esgerden gelesiye bi ölüm
10 varıdı onu böyütdüm işleri ğórdúk ğayıntamınan, ğayıntam çok çok müzeviridi öyle müyle
deyil emmē oña ráğmen ben beyimiñ şeyine hepsinde ğögüs gerdim durdum. Ondan
sōnaciğma bi oğlum daa oldu çacuklarımızı oķutduk, beyim orman fidanlığına gitdi ben ğayın
pederiminen kóyde çalışdım, işde öyle müyle vakıt geçidúk. İki tēne gelin aldım, iki tēne dört
tene torunum va, torunlarımıñ ikisini oķutdum öğretmen etdik, şindig biri esgerde biri
15 öretmen oldu öğretmenlikde iki tēne torunum daa va onna da oķuyya biri orta oķul dörtde biri
ilkoķul beşde oķuyyala onnada, oğlum, gelinim hepsiynende çok çok iyyüz şindik çok yāni
rahatıyuz Allahıma yüz binlerce şükür bi tey ölüm va şindik torunum o asgerde gece gündüz
onuñ düásindeyin başğa bi şey deyil.

Aħ ölüm ah esgidenkileri sorma, zabaláyın ğakacáysıñ ıbrığna su ğuyacáysıñ,
20 namazlāsını sereceysıñ sermessey sopa mı yiyceysıñ nereye gitceysıñ o belli deyil, laf
eşideceysıñ yemek yimeden masadan ğakıp giTceysıñ o zaman masa yok yer sofrası ağlaya
ağlaya damlara mı gidersıñ nereye gidersıñ ya er ğakacak o işleri yapacaķsıñ ya da işdi bunu
böyle çekeceksıñ evvəsi böyle oğlum hepsi de böyl oldu evet, hāyır şindik iki dene gelinim va
Alla şükür biri yanımda durmaya emme biri yanımda şindik biz ğüle oynaya ğörüyoż işi
25 yiyyoż ekmeyi, ölümüñ biri mālīyede yanımda şükr olsun işdi böyle geçiniyoż şindilik .

30 Kóyde besdil yapıyoz, pelverde yapıyoz érukden, éruklerimiz va meyvalarımız meyva ağaçlarımız var onnardan besdil, erikden éruk hayır ömesgene, ömesgene ömürdüme örúğü evet bunnardan besdil yapıyoz, úryene derüz o acuk şey olu úryene ondan da soyyoz eriyi, soyup gurudup öyle satıyoz evet. Erikden o úryeneniñkinden yapıyoz gonserveyi, pelverde
35 derüz ocağda yaparüz ondan sona şişelere de gıyar ağızlarını gıpaduruz. Onu az ılıdıruz çilingirden çilingir dērüz kevgür ondan geçırüz bi de un eledúğmüz elekden geçırüz ondan sōna ocağa görüz gıyulasıya gıruşduruz gıynadıp onnarı da şişeye gıyup gınselve edip gışın yırüz ölüm. Fasılye yetışdūrüz, misir yetışdūrüz bosdannarımızda her şey yetışdūrüz, patatis yetışdūrüz bunnarınan meşgülyüz evet böyle işde. Hayvanımız var yazın şindik şey olalı
40 dört senedü beş senedü yāni gıyırık biz kóyde yapamayāz gış gış ölümüñ yanına gıdıyoz Daday'a, yaz yaz kóye gılyoz iki iney alıyoz, toğuk besleyoz gışın onnarı satıyoz gıne ölümünan birlik gıdıyoz. Şindik ineyim iki ineyim va, on ibim va bunnara bakıyon, sağıyoz, çalkalayoz işdi böyle şeyle, yabancı olsañ bunnada olmazdı da saa seni górdúķce gúlesim gılyı işdi böyle ölüm, taa ne sorusañ sor hedi.

40 Kóyde gıyınpederiminen gıyınvaldem varıdı onnarınan hayır davar yoğudu inek varıdı, ineklerimiz varıdı, manda derüz kómüşle onnarınan çif sürerdúğ gıyıntam gıderdi ben yanı sıra gıderdim öğünde yörürdüm çifTiñ öğünde, gıyınnam gıderdi öyle işlerinen meşgüldüğü, ondan sōna pancar ekdúğ gıas seneler geçinceyüz deye ē işdi böyle, ne geziyā şindiki gibi para ne geziyā şindiki gibi para ne geziya aķ yavrum şindi biz şuğda bi şeyi şorlara
45 górdúğ yıyceyüz deye şindiki gelinle taslarınan artanları atıyala her şey çok deye ne geziya biz de yok yoksuzluk yok nerde öyle bazara gıdeceklede bi kilo şeker gótürecekle bi kilo piriç gótürecekle de onnarınan geçinceyüz, şindiki gibi şindik yürüyelek bazara gidēdúğ evēsi, şindik taksiyinen motorunan gitmeye millet taksi olmayıncak işdi bu gúnnerdeyüz ay ölüm. Şindik iyi çok iyi, çok iyi çok da dara giriliyā bilmen bedi yok bereketi yok bizim evvēsi
50 onnarı gıyardúğ oğoh benim beyim iki yüz kâğat para alu ikiyüz elli kâğat para aludu hem

kóye yeterdi hem bize yeterdi çacuklarıma yeterdi emme şindiy alıyala yükúnen para heni yok
selam para kelam para yok ölüm yok, bilmen, bilmen onnarı valā bilmen onnarı bilmen
ablasınıñ bildiğüm bu ğadar işde bilmen, ne soracağsañ sor başğa öyle şeyleri bilmen.

55 Dağa gidēdúk oduna om beş gün bir ay vesiga vörüleridi kómüşlerinen gün aşırı bi
gün gidēdúk bi gün gitmezdúk bir ay ğayıntamınan dağa gidēdúk odun çekēdúk ğışın onu da
baltaynan tağ tağ kese kese yağardúk şindik ğötü kómürleri ğuy yat aşaa he öyle işdi şindik
evet.

60 Ekmeyi biz eñ çok hamurlu derüz heni yazma ekmek yapıyoz ya yaslağaçda yapılan
eñ çok ondan yapardúk fırın fırın, fırın yağardúk, fırınara atardúk ey samun ekmeyi samun
ekmeyi hurunnarı yağaruz om beş yirmi şey alu yuğuruz onnarı şindik gine öyleyüz aynı evet
şindik boyatsıyya deye iki üç kişi ortak yağıyoz evel yağardúk onu gemüre gemüre yirdúk
emme şindig öyle deyil asır gitdúke her şeye iyi yaraya evet. Hamuru; unu elersin tekneye
ğorsun sıcak su ısıdusun içinede maya ğorsun maya maya, mayaynan şindik şey mayaları va
biz evēsi ev mayası derdúğ onu āşamdan ergúrúduğ onnan zabaleyin yuğuruduk şindig öyle
65 ediyoz çarşu mayasından ecúk şey ğo yuğur at şindik evet, esgiden de aynı fasúlye, patátis,
tamatis, biber her şey yetiştirúduğ şindik gine he esgisi gibi aynı şindi, evvel pancarı çoğ
ekerdúk pancarı şindik pancar yok işdi böyle.

ANLATAN : Mahir Kartal, 75 yaşında, ilkokul mezunu, hafız, çiftçi

DERLEME YERİ : Kayabağı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet, hayat hikâyesi

5 Mayir Ğartal, bin dokuz yüz kırk bir doğumluyum aslında otuz sekiz olması lazım amma babam küçükgen evlenmiş izinneme alamadığı için beni yazdıramamışla onun için üç yaş küçük yazılmışıyım.

Bin dokuz yüz kırk altı ders yılında ilkoğula başladık, ilkoğulu burda okudum, ilkoğulu elli bir elli iki ders yılı bitirdim ondan sōna Daday'da ğuran ğursu açıldı ğuran ğursuna gitdim devamlı yúrúyerek gel git gel git boyna dört sene ğuran ğursu deyince hafız oldum, bin dokuz yüz elli altı da hafız dinlendim, hafız olduğdan sōna buraya Sorğun'a Sorğun Kóyü'ne kóy ücretiyen imam durdum, kóy ücreti, kóy ücreti yāni o zaman bi maaş yok maaş yok mesela ki beş kile buğday efendime söyleyin iki üç yüz lire para böyle yo onna yok onna yok, kóylü toplaya kendi aralarında bunnarı toplaya tağal toplaya tağal veriyálá, yazları cumadan cumaya giderdim, ğış ayları beş vakit devam etdim Sorğun'a asKere gidene ğadar orda imamlık yaptım, bu arada bin dokuz yüz elli sekiz de evlendim, bu eviñ ğızını aldım evlendim ondan sōna çocuğum oldu, bin dokuz yüz atmış bir de asKere gitdim, annem babam sağ tabi o zaman anne babama ayilemi bıraktım asgere gitdim çoluğmu çocuğmu.

İki sene asgerde ğaldım, ilkin İsdanbul Elemdağ'ına gitdik otuz sekizinci piyāde alayına ik ay orda ğaldım, ik ay ordan sōna bizi şeye ayrıldıla sıhiye ğursuna İzmir'e Narlídere'ye gitdim ik ay da orda ğaldım, ordan dağıtımda Gelibolu'ya geldim on sekizinci topcu taburuna oraya düşdü şeyimiz oraya geldim, ordan üç ay deyince bölük yazanesine geçdim ğararğâhıñ bölük yazıcısıydım. Aşaa yōkarı bi sene filen devam etdim ondan sōna da revir varıdı asKeri revir, revirde sıhiyele hep terhiş oldu benden başğa da sıhiye yoğudu

25 kararğâhda beni revire verdiler, alt ay da orda öylelik asgerliğı de orda bitirdim bin dokuz yüz atmış üş de bitúdük.

Geldim kóye tabi reçberlik devam ediya filen bu ara bin dokuz yüz atmış beş de Daday Ğuran Ğursu öğretmenliğı açıldı, Daday Ğuran Ğursu õretmenliyiine mürācad etdim, hafız olduğum için iki kişi benden başğa bi kişi daha varıdı imtaana girdik ben birincilikle 30 ğazandım, ğoreva başladığ bin dokuz yüz atmış beş de ğoreve başladım iki sene ğuran ğursu õretmenliyi yapdım Daday'da kış ayları Daday'da oturuyom yaz ayları kóye gelip gidiyoruz, burda reçberlik anam va babam va onnara yardım ediyon gelip gidiyon. Bin dokuz yüz atmış yedi de müfdülük memurluğı açıldı Daday'da ille bi müfdü varıdı Kâmil Ambarcı deye Ğasdamonu'lu o da Daday müfdüsü ille seni alacayın buraya seni alacayın buraya biz de 35 muafık ğórdük müfdülük memurluğuna geşdim bin dokuz yüz atmış yedi de, müfdülük memurluğun da bin dokuz yüz segizen segize ğadar çalışdım, hem memurluk hem ilkin odacı da yoğudu sōnadan alduğ odacıyı da odacı ğadırosu geldi efendime söyleyin hem odacı hem memurluk, mutemetlik bütün imamların şeyinin maaşını bordrasını yapardım, parayı çekerdim ondan sōna tek tek dağıdırdım böyle devam etTik. İlk zamanlar da şey de yok hesap 40 makinası da yok toplamaynan üç, beş, sekiz, on böyle bin dokuz yüz yetmiş beş veya yetmiş altılar da arkadaşların yardımınan fakit denilen bir hesap makinásı varıdı çevirmeli böyle fakit, onu aldığ onu alınca bize düyyalık verildi hee düyyalık verildi efendim hesap mákinesi yok búyúk aşaa yōkarı bi dağdilodan şey de he birez da kúçúkcce dağdilöden, onun ğoluynan yazıyâsin rakğamları ğoluynan çóğúr o toplaya bölme yapıya, çarpma yapıya işdi öyle.

45 Bin dokuz yüz segizen sekiz de hacca gitmeye niyetlendim ve o sene de haÇ baņa çıktıđ diň ğörevlisi olarak Hasan bi müfdümüz varıdı Allah raz olsun onun sayesinde bin dokuz yüz seKizen sekiz de haÇ ğörevine gtdim Tosya'dan diň ğörevlisi olarak arabada o zaman arabáynan uçak yok daa arabalarınan, arabáynan gitdik geldik, sekiz gün sekiz gece deyince Mekke'ye vardık, arabaynan otobüs, otobüs o zaman uçak yok yalunuz dinlene dinlene mesela

50 bi gún git yarım gún dinlen bi yerde şeyden geşdik Habur gápısından Irak'dan ağrı gitdik o hatdan sekiz gún sekiz gece deyince Mekke'ye vardık, dönüşümüze de dört gún üç gece hiç durmamaca, hiç durmamaca dört gún üç gece deyince geldik, veskelam o zamana gadar da benim şeyim dolduydu emeklilik şeyim gelince de göreve başlamadım bi daa, izine ayrıldım dilekce mi vedim emekli alıya emekliye ayrıldım seksen sekiz de onuncu ayında emekliye
55 ayrıldım kıoye geldim tábi kıoyde babamgil filen sağ reşberliye başladık zeten yapıyadık oğlum bu sırada öretmen oldu ben asaya gitmeden öretmenlik görevine atıldı onnarı evlendidük filen bi şeyler bi sürü uzun ve o günden bu güne gadar da kıoyde ikamet ediyorum, bin dokuz yüz segizen segiz de hacca gitdim iki biş sekizde de yirmi sene sonra da úmreye gitdim ramazannık, bir aylık ramazanda úmreye gitdim Allah nasib etdi ve o günden
60 bu güne gadar da burda kıoyde ikamet ediyorum işdiynağna durum böyle, yaş oldu yetmiş beş şindi, efendim yetmiş beş yaşımıdayın.

Gitlik öyle fazla bi gitlik görmedük, su gitliği oldu bin dokuz yüz doğuzan beş de altı yere sondaj yapığık o sondajlarda çok uğraşdığık ya gitlik görmedik evet geçim me birez zor ámma fakat öyle sıkıntılı gún yaşamadık Allaha hamd olsun. İhtilal de bin dokuz yüz seksen
65 iki de oldu evet segizen de bin dokuz yüz seksen de ihtilal biz sıkıntı çekmedik biz yāni yok hayır sıkıntı çekmedik mesela sizin imam çok sıkıntı çekdi Memet imamın bubası onu içeri aldıla bi şeyler etdile bi dabanca mevzusundan biz öyle bi şey görmedik Allağa hamd olsun. Mazot gúyruđu varıdı, sebebi yetişmeyá demek ki ya mazot gúyruđu çoğudu o zaman bizim arabamız yoğudu yāni, tirektor da yoğudu o zaman, seksen sekizde aldık ben haçdayken
70 oğlum aldı direktör da yoğudu dee öküzünen, öküzünen böyle direktör ne geziya sekzenlerde kimde va bi tek iki tāne varıdı, biri burda bu mahallede bu kıoyde öyle hayat böyleydi çekerdük işdiynağna.

Efendim, yok yok lambaynan, benim hafızlığa çalışdığım zaman lamba da yok fenerinen, fener deriz babañ bilir şey dedeñ bilir fenerinen gece yarılardan öyle çalışırdım,

75 eleddirik de yetmiş altıda geldi buraya ya, lambayı bulduñ muydu hey ilkin beş numara sōna
yedi numara çıktı ondan sōna on dört numara oldu lambala, efendim tabi yakamayâsuñ,
benim eñ çâcukluğumuzda ğaz yağnı, ğaz yağ da yok mıkdarlara vêrüleridi bi teneke şey
kóylúye dağıdıdı, bizim burda Bıdağlar'da Bekirğavas'ıdı o zaman mığdar acuí bi şey böyle
kóylúye dağıdıdı, onu da yakamayâsuñ ki ya biteveya en ğıtlık zamanlarıydı o zaman, şey
80 bin dokuz yüz ğırk ikilerde herp Alman herbi o zaman nerde bu var bu varlıklar hiyy onda biri
de yok böyle zamanna geçidúk.

Ben, babam asgerde baÇcamız va yukarda Örtü Kóyü'ñ üsdünde şurdan doğrudan
gidemezdım baÇcaya ninem rehmetlik orda baÇcada yemişimiz çok yemiş ağacımız çok
baÇcaya doğrudan gidemezdım kóyden ağrı Örtü Kóy'den ağrı dolaşudım, ayaaında yok,
85 bacaa da yok ayaama tiken batıya deye Ğóçúk'den şurdan doğrudan gelüdüm gidemezdım o
zaman yok yalnayağ, ben şeye Sorğun'a imam durdım dedim ya Sorğun'a imam da orda
Seyin Bey varıdı sen bilúsúñ Seyin Beyi, hafız derdi biz neler çekdúk derdi o yaşlı tebi o
zaman benim o dediğimde elli yedi elli sekizlerde o aşaa yoğarı yetmiş beş seKizen
yaşlarındaydı, ayağğabıyı kim biliya derdi, ayağğabıyı kim biliya kótü bütü rasdığ bi şey
90 bulabúlúseñ burdan bazara giderken, çarşuya gideyken ğoltuđuñ altına ğısdı yalın ayak Bey
Kóyü'ne varınca giy çarşuda dolaş onunan geleyken Bey Kóyü'ne gelince çıkart gine
ayaaından esgiyvêrú deye ğoltuđuñ altına ğısdı biz bu ğünneri yaşadığ derdi, yok hiç kimsede
yok devletde yok bi şey yok esgiden çok çilele çekilmiş çok, şindi yaşayoz yaşayoz, cennetiñ
ortasında yaşayoz emme biz gine bilmeyoz yāni ğıymetini vala böyle, öyle, başğa ne
95 annatıyım aklıña gelen bi şey varısa sor.

Çocukları okıtdım öretmen oldu, o da emekl oldu, camide ğurañ ğursunda iki sene
okıtdım iki hafızım var, iki hafız yetişdim daa dan çok tebi hafız olamayanna, şindiki
Daday'dan müezzinlikden emekli Zāyit oca o ğün şeydeydi işde babañ dedeñ bilir Zāyit oca

benim talebem ben de hafız oldu, oğlum öğretmen oldu emekli oldu o da onnan beraber
100 oturuyoruz, torunnarın bi tanesi Isadanbul'da bi tanesi de Ğasdamonu'da işdi.

Babam maraňgoz usdasıydı Daday'da bi tãneydi; ev, ğapı, çerçife, ev böyle yeniden
ğurar efendime söyleyin bu tavanını vesayiresini camını, çerçifesini yapardı hep, ben de
yapardım da bırağduğ yãni. Mesela bu tavanı yeniden yapılacağ, matãrumuz varıdı şeyinen
piláyye onda rende le tãtayı efendime söyleyin gel buraya yoğ canım bi tek pilenye anca işdi
105 böyle ne geziya o zamannarı yoğ yoğ elininen elininen tebi, biçmeyi şeyle biz biçmezdik de
millet şeyini bişdirúdu şerit de Daday'da biz rende şeyinen pilenyeynán he düzlersin,
temizlerdik ondan sãna çağarduğ yerine bu şişeleri falan yapardığ, şişe dẽrüz řu ezgi şeyle va
ya he he onnara şişe derle bunnarı yapardığ, pervaz derle onnara pervaz derle firdolayı içini
onna şişe tãtadan bunna hep tãtadan hayır iskembe yapmazdım babam yaptı yaluňuz biz şey
110 edeyken o on, on beş tãne yaptı babam hatta durar vadu bubamın yapduğu iskembelerden,
onu da elde góđcađaç ağacından; bacağlarını dilelle efendime söyleyin tek tek tãta şeyden
dilelle onu öyle şey elinde kúsdúreynen; rendelerle böyle rendelerle he he ya böyle.

ANLATAN : Satı Ortakçı, 83 yaşında, Çiftçi

DERLEME YERİ : Örencik Köyü, Ortakçı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Hayat hikayesi ve avcılık

5 Biçerdük bilmem düğenini sürdük, deymene gëtdük, deymenden geldük şudur budur
hepsini bu. Benim yerime sen. Babamız bizi ayırmadı. İki ğardaşıduk, reçberliy etdük, çif
sürdük, ekin ekdük, tırpannan bişdük, öküzünen götüdük arabamızınan, harmana yığın
halinde yığduk. Tekrar topladı hepsi toplandıktan sonra bişdük, düğeninen, hayvanınan
sürdük, buğdayı hambara, samanı samallığa, yedüdük ğışın hayvanına samanını yedüdük,
10 buğdayını gendümüz yedük deymene ğitdük buğdayımızı, deymende öğütdük, un etdük. İki
ğardaş sōña sonra ayrılduk iki ğardaş sonra ayrılduk altmış beş yaşımaza ğäder bereber
yaşaduk atmış beş sene sonra ayrılduk. Birer maşı, maşayı ikiye böldük maşayı ikiye böldük
bi ğanadı onda ğaldı bi ğanadı bende ğaldı. Yeñiden yoğumuş gibi meydana geldük. Bilmēyán
ki işde o zaman ayrılalım mayrılalım dedük iki ğardaş, iki ğardaş ayrılduk, ayrılduk,
15 sığamaduk. O çoluk çocuk sahibi oldu, ben çoluk çocuk sahibi oldum bi daa ayrılduk o şuya
gitdi ben şuya gitdim ānayábildiñ mi işdi bu böyle?

Ben mütiş avcıydım bak: Şindi isterseniz mahallede benim şōrda fotōrafım va. İki
zağar bóğründe davşan, inanmassañız gidelim bakalım. Zağarı ğoyvêrüdüm, gendüleri buludu
davşan avıdı davşanı çıkardularıdı, çevürleridi, çevürleridi tekral bi ara öğüme gelúdu atınca
20 vurardım, kimisini vurardım kimisini ğaçırudum bu böylelik. İki zağarım va. Seniñ şeyinen
Guycaañ Hafızı bilüsün. Guycaañ hafız açıyo musun? Guycaañ Hafızınan bi yere geldük.
Benim oğlan ásgerde, oğlan ásgerden gelince bunun oğlanıda asgerde, bunun oğlanınıñ yanına
benim oğlan giTdi, benim oğlan giTdi. La şunnardan izine gelmiş, ya şundan dedim izeet
alıym bakıyın oğlan nasılmış dedim. Vadım selamaleykúm selam aleykúm selamdan sōna
25 otumacı geldi yanımıza, ÇölmekÇiler'inñ Fikri va hacı avdan mavdan ğonuşduk, ğonuşáyken

ben dedim günde bi tek davşan vurmazsam, iki davşan vurmazsam gece uyyaman dedim ben. Öteyenki ha hoca dedi ki şeyiñ ormancı, ormancı dedi ki la ölüm gıyıyı açıvēñ dedi, zarta çıksıñ dedi, açıvedile, gúlúşdüle múlúşdüle hafız Allah nasib ederse seniñen dedim bi ara garşulaşuruz, gúcünü üzme dedim. Oğ Allah yapacak sekiz günü geçmedi Cebeci Dağı'na
30 gitdik, la öte geçede bi zağar tak tuğ tuğ tuğ çen ediya iyi bi davşan vurduk. Lá Emet gidelim dedi benim damadınan, getdúk, vadım gayanıñ doruğunda oturuya, Fiş fii ifüklēya, hafız senmisiñ dedim beniyin dedi. Met etdüğün zağarları al da gel bakalım dedi, dür dedim biz yaralı davşana gurşunatmayuz, biz yaralı davşana gurşunatmayuz hafız. Eyer sen pes dediñise ben göyveyin zağarımı. Ben dedi pes dedim dedi, benim zağar zēten dedi çıkaramadı dedi,
35 göyve bakalım dedi, lá Emet salive dedim. Eñmet salivedi öte gezdile beri gezdile zağar böyle böyle böyle boyna guyruğu sallamaya başladı iyi dur hafız dedim, davşan çıkacağı iyi dur. Om beş dağgaya galmadı zağar eööp dedi galdudu zağar acúk davşan yi dedim dağ hacı olmadı hedi háfiz vur bakalım dedim. Öte seyit, beri seyit, öte seyit, beri seyit ikindüyeden, ikindün bizim damat vurdu, bizim damat vurdu soñ hácút. Hafız govuyalamıymış dedim. Dedüğün
40 gada varımış ağa dedi, dedüğün gada varımış dedi ānadiñ mı? Bu böyle yā.

ANLATAN : İlhami Tafralı, 60 yaşında, lise mezunu, esnaf-çiftçi

DERLEME YERİ : Arabacılar Köyü

DERLEME KONUSU : Düğün ve bayram adetleri

5 İlhami Tafralı Arabacılar Köyü doğumluyum beş nisan bin dokuz yüz elli üç doğumluyum ilk tahsiliye Budaklı İlkokulunda yaptım, ortokulu Daday Ortokuluna geldim liseyi dışdan bitirdim asgerliymi Balıkesir Burhaniye'de çavuş talimğâhında çavuş olarak yaptım ordan Kırklareli Demirköy'e Demirköy'den Edirne Uzunköprü'ye Uzunköprü'den terhis oldum geldim bin dokuz yüz seksen dört yılında Ballıdağ Gögüs Hasdalıkları
10 Hasdanesi'nde işe başladım hizmetli hizmetli memur olarak çalıştım yirmi dört senemi orda tamamladıktan sora altı sene önce emekl oldum şimdi işde çocuklara bu işi açtım.

Köyde reçberlik birez annatması yetmiş altıda asKere gitdim asKere gidene gadar oküzle, gatarla reçberlik yaptım hatda o zaman düğen sürerdig ondan sora yetmiş ikide işde tıraktör aldık biraz potosla falan onna uğraşdık şimdi gine tıraktörle tarım yapıyoz bizim guru
15 tarım arpa, buğday, mısır su mu yok potosla bitdi biçerdöver devri başladı işde köyde işde hayvan horuz böyle.

Davar atmış dokuzda varıdı atmış dokuzda beş yüz erkeç varıdı varıdı dedüğüm ben iyice biliyon olduğnu dedem güderdi rehetli dedem büyük dedem ÇanaKğale gazisi Arıburnu'nda çeneyi dağıtdırmış şarapnal parçası gelmiş gazi olmuş madalyâsu falan yoğ
20 emme bu kendi ağzından duyduğum şeyle yâni büyük babamda Tokat Erbaa eşğıya taķıbінде gezmiş şindiki şey gibi yâni doğuda olan olayla gibi tererüstle gibi eşğıya taķıbінде gezmiş o madalyalıydı büyük babam işde böyle babam sağ köye gidip geliyon ben köy hayatı.

Şindikine göre bayramla birez daha pasifleşdi tabi şimdi bayramla pasifleşdi. Esgiden üç gün, üç gün bayram yapardık biz üç mahalle varıdı gonaç çıkardı yemek verirlerdi üç gün
25 bayramlaşma olurdu köy köy gonaç gezerdig şimdi bi günde iki seğetiñ içinde bayram

namazından çıkasıya bitiya iş, biz gonağ biz bayramlarda işde yemek verirdik şeker bayramında sâde yemek verirdik üç gün kôy gonağ gezerdi, gurban bayramında gurban keserdük üç gün bi gün biri keser bi gün biri keser bi gün biri keserdi üç gün devam ederdüğü böyle orda işde payları dağıdırdıñ gurban keserle yerle giderle Kaħve, çay içerle ordan biz 30 yaza sararsa böyle havala da güzel olusa futbol falan oynardıñ öbür gômşu kôylerinen.

Düğünne esgiden üç gün üç gece sürerdi pazartesi, salı, çarşamba başlardı perşembe gün hağa giderleridi perşembe gecesi gúyõ guyalla cümá gün semed ederleridi şey gibi, düğünnerde içgülu olusa davul, zurna yãni gül oyna içgü falan alem iyiydi silah atarlarıdı işde mağanda yoğudu emme o zaman edepli atallarıdı şindi om beş yaşında çocuk işdüñnü bilmez, 35 gonusduñnu bilmez çekiya dabancayı neya atduñnu bilmez esgiden böyle bi mağanda yokdu rasgele bi gaza gurşunu falan olursa olu o da gırkda bir.

Hasdalık da bu gada yokdu esgiden, gaza da bu gada yokdu araba falanda yoksa da gaza da bu gada yokdu esgiden böyle bir iki kilometre yere gece yatusuna giderdüğü şindi Anğara'ya varıp dönüyoşun günü birlik yãni o gada hem golaylaşdı hem pasifleşdi.

Oluyodu oluyodu otumalarda işde esgiden mısır varıdı böyle çekirdek, fındık, fisdık filen bi şey yokdu helva çekme helvesi filen çekme helvesi garardı, gatmerli çörek yapallarıdın, banduma yapallarıdın bizim kôyün şeyleri ondan sōra mısır gavurularıdı, patates büşürüleridi e bãzi oyun kôy gômşularından gelenle böyle yüzük bulması veya altı gol oyunu öyle keşiyen bu gün bende yarın başğasında öbür gün bi başğasında böyle oynallarıdı 45 yaşlılar. Esgiden çay yokdu gãve varıdı gaveyide tabi bize çocuk deye vemezleridi biz içemezdüğü gaveyi vemezleridi onnarıñ telvalarıynan geçinüdüğü su guyardıñ acuğ acı oludu ámma yãni bilmiyom işde çocuk gave dudağ gōğeru gúyõ gireyken dudağ gōğeru derleridi gúyõ gireyken derleridi nasıl şe yapcáysa işde bize öyle góz dağı vêrüleridi gandurlarıdı.

İşde gışın daha otumala fazla oludu iş olmaduğ için gışın çok da gar yağardı ama iş 50 de olmaduğ için çok da gar yağardı böyle yolla da şindiki gibi hemen üç günde filen

açılmazdı bir ayda falan açılduğnu biliyon ben yolların patıka yoldan gelidúđ okula heni biz gelirken patıka yollardan gelidúđ böyle yolda yoğudu asfat nereye ğumu ğumu bulsağ yetmiş altı yetmiş yedide filen ğumlandı yāni yollada çamur çamur böyle düzgün dahi yol yok melheli falan yetmiş üşde yetmiş dörtde aldım ben bisikleti tabi yetmiş üç yetmiş dörtde aldım
55 bisiklet emme böyle aşaa alt ay düzgün yol yok ki asfaltı bırak yol yok düzgün. İlkın kóy izmetleri yaptı yol su elekdirik deye bi araba geldi kóylere yol yapıyāmuş dedile bizim kóyde o Hasan Kayabaşı varıdı rehmet olası öldü onnan ikimiz önderlik yapduğ hemen kóyün girişindeki ğıyları, darabaları filen açivedúđ ondan sōna ğreyder geldi ğüzel yolunu yaptı biráz genişletdi daa o genişlik o yol devam ediya onna Şekir Aayı da ğötü onada iki ekme
60 ısmalla burda.

Dürü; ğız tarafı mesela oğlan ğız gelirken ğocaya heni evlenipte gelirken şey ğótürüya dürü ğótürüya iç çamaşırı ondan çorabından dutda bi iç çamaşırı erkeye ne lazımsa ondan sōna ğayınnasına bi yemeni, bi iç çamaşırı falan biz yāni bu zenginneyne şeyine ğöre deyişiya deyişmesi adam osmannıysa evin hepsine yapıya dürüyü he eyer osman bi şeyden
65 annamassa bi de varyeti yoksa işde sēde damada yapıyola geçişdirüyola. Dürü derkende mesela iç çamaşı çorabından dut; çorap, iç çamaşırı, mendili ondan sōna ğıravatı, miltanı o zamanın şeyiyen şartlarıyan neyse şindiki şartlarınanda böyle ğıravatı, miltanı, ayağğabısı va var var şimdi daa medeni var yāni ben Taşköprü'den gelin aldım şeyi bile böyle dürü yaptım öyle okudula dürüyen okudula düğüne böyle amcalarını şeylerini falan ğırk beş tāne
70 miltan aldım böyle paket böyle uslulara daha bi ağır geçlere daa bi yeñli reñgine ğöre şeyine ğöre öyle şe yapıyosun onnara akrabalık derecesi zayıfladıkca şeyde düşüya zayıflıya dürünün mālİYeti he yakına daa yakın ğardaşına bi dağım elbise yaptım dürü.

Yok onna ğağdı şindi sanduğun üsdüne otuma varıdı tabi sanduğun üsdüne oturlardı, ğapı kitlerleridi ğızın ğardaşı para almak için tabi para almak için sanduğu vemezdi ondan
75 sōna gelini şeyde ğapı kitlerdi gelini çıkartdumazdı hatda ben ben evlendikten sorra benim

80 öyle bi şey olmamış da ğayınımıñ düğününe gitdük Adalar'a orda ğapıyı aşduduğ elli lire
vedim ondan sōna ğız çıkman dedi niye çıkmıyosun bubamı ğorecem dedi buban nerde
bubasıda damdaymış dama saklanmış e elli lire vedim çıkartdumadıla yāni para alacayın deye
dama ğaçmış yāni böyle he ğardaşı ğızın beline ğuşak bağlardı para aludu ondan sōra esgiden
işde saçını kōylerde yapallaradı yapana para, ilā çağıran para aludun, ğına yakana para
vórúleridi.

85 Erkek ğınası ben mevlút yaptım mevlútde ondan sōra Zēyit oca dışdan ilahiynen
damadı getirdi yemek tabi mevlút deyince dokuzda, dokuz dokuz buçuk eşe dosda kime
okuduñusa duyan geliyo şimdi esgiden böyle herkese şifāyi söylerleridi ondan sōna şeyinen
söylemeye bu ğartlarınan falan okumaya başladıla (şifāyi?) ağızdan ağıza böyle cumartesi
ğunneri buranın pazarı ya işde ğórdūñe seni ğórdüm saa söyledim onu ğórdüm ona söyledim
onu ğórdüm ona söyledim hısım akrabaya o oña deyvêrüdü veya daa olmadı bi de esgiden
düğüne okuyucu bi kadın varıdı kōyün ğaribanı böyle ğózú açık o okurdu şey toplardı
90 orlardan esgiden un vórúleridi mercimek, bulgur, piriç ne varısa oña ğöre onun hağgını
okuyana öyle vórúleridi deccal yāni dellal ne dersen de padişahın fermanı gibi öyle şe yaparla
şindi he tabi yo ğınadan yemekden sōna cāmiye cāmide mevlúd okur mevlútten sōna hoca
tepsiye işde findığ, fisdığ, leblebi öteberi cerez dōkúya oña okuyya orda ğınayı yakıya hoca
damadınan iki Tenede sādūç yanña duruya onnara ğınayı yakıya damat ortada sādūcunan
şey yanña yannda sādūçla damadın iki tarafında onnara ğına yakıya ilāhinen ondan sōra o
95 leblebiyi ğarışmış cerezi millete böyle ikram ediyola onnada milletin elini öpüyo damadınan
sādūçla.

ANLATAN : Tevfik Bıyıklı, 83 yaşında, Emekli

DERLEME YERİ : Çölmekçiler

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi

5 Bin dokuz yüz elli beş yılında, dur şöyle edeceyüz ğapat öcük. Bin dokuz yüz elli beş
yılında beşinci ayda asgerden geldim, candarmaydım, bin dokuz yüz otuS iki doğumluyun,
bin dokuz yüz elli beş yılında asgerden geldim elli beşinci şey beşinci ayıñ, beşinci ayda.
Aynı ay içersinde özel idareye girdim kâtib olarak ondan sōra yed ay ğaldım Daday Özel
İdáresinde efendin Araç'da bir açık var dediler ben dedim herkes particiyin particiyin dedi ben
10 particiymişiyün beni dedile efendim Arac'a gönderdiler, yedi búçuk sene Araş'da ğaldım özel
idárede ondan sōra çok avanakmışiyim neymişiyin ismen çok çalışdığımđan Daşkıprü ismen
isdedi, Daşkıprü'ye Özel İdereye gitdim. Üç búçuk sene de orda ğaldım en sōra Daday'ın
Özel İseresiniñ başı açık Özel İdere şindi müdür diyola biz o zaman kâtip, memúr derleridi
memúr olarak biz Daday'a ğaldım fağát o ğadar ki çok iyiydim yedi ay burda durduğumđan
15 Ballıdağ Senatoryumu ilk açılıya, Ballıdağ Senatoryúme vezneder tayin oldum. Daday'da
memúr olarak en çok parayı ben alırdım. Maaşım gece meseyi alırdım hiç bir kimseye nasib
olmayan fağát şimdi yaşlandıķ āyilem öldü efendim emekli oldum, efendim yapılacak bi
durumum ğalmadı ğayrı, yaşlandım. Ondan sōra hiç bi işe yaramaz bi hāle düşdüüm efendim
halā oturuyon işde deyceymi unutTum ye bu haldeyin. Ben bi şey deyveceydim emme saa
20 orayı bağlacaydım bağlayamadım işde, dur bağalım ne dedim. Ballıdağ'da çalışdım, Ballıdağ
Sanatoryumunda ilk açıldığı zaman hiç kimseye nasib olmayan Türkiye'de sığorta hasTaneleri
daa yok sığorta hastaneleri yok hiç ğurulmamış, sığorta müdürlüğü yok ilk olarak cenáb Allah
bize şey yaptı Daday'da da Ğasdamonu'da da ilk böyle girişimi bana verdi fağát şimdi bi işe
de yaramıyoz artık efendim Daday merkezinde oturup hoş sohbet ediyoruz arkadaşlarla falan
25 işde deyceyim bi şey deyceydim emme bālayamadım.

30 Kúçüklüğüüm kıoyde geşdi, Daday Çölmekciler Kıoyünde kúçüklüğüüm geşdi fakat Ğasdamonu'ya o zamannarı ilk okul üç sınıf kıoyümüzde oturup okudum. Akbuñar Kıoyünde beşe devam etdim beşinci sınıfı geşince Daday'da ort okul yokdu Ğasdamonu'ya ort okul olarak gitdim ondan sōra asgerlik geldi ort okulun şeyi olarak o yōnnü memürüyete girmiş ort okul diplomasıynan işde bu ğadar deyemedim.

Zor epey şey yapıyosun emme şindi eletdirik yetmişlerde emme hangi şeyini bilmeyon, atmış da yok yetmiş de çarşıya yetmişde vardır da bize yetmiş beş felen de geldi, yetmişde filen geldi.

35 Kıoyünücülük hayvancılıkla şey yapar, böyle bir durum reşberlik, hayvancılık bizim kıoyun ben yaptım çok yaptım, çok yaptım direkđor aldım ilk direkđor üç kişiniñ arasında ben aldım, efendim kıoyümüze reşberliğı yürüdük halâ kıoyümüz ayakda dimdik durmaktadır. Ğara saban vardı o sırada, ğara saban, ğara sabanna şey yapardık. İlk ihtimaller o zamannarı onnarla uraşdıķ muraşdıķ sōra yetmiş beş yetmiş yılların da tırektör geldi, tırektörle daha genişledik, daha reşberliğımiz yükseldi fakat şimdi halen hayvancılıķ da edip de kendimiz de 40 çalışarak şey oliya arkadaşlarımız ben bizim bu ğadar deyemedim ki ben saa, saña bi kitap, bi kitap varıdı evde emme bo ğun veremen başga ğun verebilirün o benim olmayınca işde o kitap tam saña lazım.

ANLATAN : Şerif Büyük, 83 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Dereözü Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Şerif Böyük, Şerif Böyük evet yaşım seKzen üç bunnan bi eşim evet bunnan bizim düğünde bayramda uşağım biz gayıntam yollamazdı bi yere göstermezdi biz beni bēzi düğüne yollardı gaxıveme hıldür hıldür derdi baña hıldür hıldür gaxıveme deye oynamaya işdi böyle yavrum.

Oğula filen gitmedim okul bizim bubam varıdı ğardaşım bubamıñ kendiri varıdı
10 kendir soyyan ğardaşım öğretmenidi kóy içine yollamadı kóy içindeydi okul yollamadı cehilidúğ öte hıra ğız ğardaşlarım okudula hıra ğız ğardaşlarım okudu ben yollamadıla he he.

Esgı düğünne düğünne iyi oludu yavrum esgiden şennikli oludu düğün çoğ buyruñ
(gaç gün sürerdi düğün?) üç gün sürerdi üç gün sēli, çarşamba, perşembe, cümē dört gün evet.
Düğünnerde yavrum yemek vórúleridi ēdetleri buydu yemek vórúleridi düğün eden insan
15 yemek vērúdü ayakdasıñ oğlum gel otu bi yere. (Araba filen yok ğız almaya falan?) Arabayna öküz arabasıyan giderdúğ öküz arabasıyan giderdúğ herkez kimi gelin arabası ederle süslerd arabayı onna giderle gidēdúğ binerdúğde ğaldur ğuldur ğaldur ğuldur gidēdúğ kimiñ hayvanı iyiyse oña derleridi oña giderleridi işdi böyle uşağım.

Yemek yavrum her şey yapallarıdı yemek, yemek her şey varıdı şindiki gibi bolluğdu
20 bolluğ o zamanda bolluğdu şindik herkez çalışıdu her şeysi varıdı he he şindiki gibi şindiki ğada oğda deyil fağat şindi her şeysi çok da oğdar deyil (çeşit yoğ muşdu esgiden?) Çeşit yoğudu çeşit ne gezer çeşit paqlava, börek, pilav, bamya bunna oludu sarma ev de ne olusa he şey sarması üzüm yağrağandan saralarıdı uşağım işdi böyle benim de ğanımda şuramda bi sancu va da hep olúyaz uşağım he sağol uşağım.

25 Kómúşlerinen süredúg ókúzúmüz oludu kómúşúmüz oludu gayıntam doñuzudu iki
oğlanı varıdı yoķarda va bi oğlanı bi de bu bi de benim gızım varıdı onnan üç çift hayvannan
sürerdi sōna sōna bi çift de beygir aldı beygirlerinen gitdi Hacı Memet imeciye girmiş
derleridi tarlaya derleridi işdi böyleydi uşāgım şindik emme gayrı üzöldúg şindi oğlum
üzöldúğ, üzöldúğ gayıntam öldü üzöldúğ bi tek oğlanım va bi māşı va artık uşāgım bilmeyan
30 demeya şuğda alıyan deye işde onnan bize ne alıvórúse işde bu uşāgım işde oğada bakabiliya
nessiñ he he. Esgiden ay oğlum evde yemek ne tceyüz çorba ederdúğ bulğur çorbası ederdúğ,
pilav ederdúğ, piriç çorbası, bulğur çorbası, un çorbası ederdúğ hamur keserdúğ öyle ederdúğ.

Hayvanımız varıdı inek ineyimiz varıdı beş altı dene davarımız da segizen doğu aman
iki yüz işdina davarımız varıdı he he varıdı davarımızda varıdı (nerde otladunuz?) dağlara
35 giderdúğ şöyle şu orman va ya da şo gózúğen ormanda çok güzel ormandu burası öyle deyil o
ğadar deyil he he işdi böyle yavrum.

(Bazara nasıl giderdi millet?) Yórúye yórúye giderdi yol yok he gayıntam şöyle
başına bi heybe geçirdü öğünü arkasını doldurudu da góyneyi sú gibi oludu bu ğez gelúdún
góyneyni çıkartdurudu yeniden góynek giyerdi e uşāgım işde onu yerdúğ bilmeyan.

40 (Ayaklarınıza üsdünüze ne giyerdiniz esgiden böyle bi şeyle yoğumuşdu çok çok?)
Yoğudu emm oğlum neyse ginede ele gelmeyeceg ğada oludu eynimize öteberimiz.
(Ayaklarınıza?) Ayağğabı, biz nēlin giyerdúğ tığğıdı tığğıdı he adamla ayağğabı giyerdi çoruğ
çoruk giyerdi ayağğabı giyerdi he he dağa giyken çoruk giyerleridi dışa gideyken ayağğabı
giyerleridi yavrum ayakda galdıñ uşāgım işdi böyle uşāgım.

45 Yoğudu hiç bi şey yoğudun ne eleddirik varıdın ne su varıdı giderdúğ bi yerlerden
buñarlardan filen elimizde su daşırduğ. (Eleddirik yoğuken napardınız?) Hiç ne yapacaysıñ
çıra yakardúğ ocaķda alabúldúğne vurardúğ bacaya yoķarı he ısıtsıñ ışık ğaz lambamız varıdı
ğuccúğ ideremiz varıdı iki dene üş dēne bi de lamba iki de lambamız varıdı çardaa yakardúğ
bi lamba e fenerimiz olmassa bu evi yakardúğ uzaddúğ lambada işdi böyle uşāgım he.

50 Bu bu yıl olmadı varıdı mantar yetiřú ğannıca her mantar vadu bağ adları ğannıca;
mor ğannıca, al ğannıca deyala ğara elek deyala ğoç mantarı derle ben gidemeyan başa
uşağım he he işdi böyle.

şindik şindi ğrdğn ğeliniğ ğocası ekiya bizim yelleri o da ğayınımığ oğlanı o
ekiya unumuzu ğdveya ğtrveya yav işde bu yerlerimiz olup da yer ğomadıla zetdi hep
55 orman yazdıla he he yavrum, yavrum çay ediveyin uşağım.

Ağaç hepisinden de vadu; alma, armut hepisinden de vadu başa ne dediğ? rk
ğıyemet ğibd iş işde şurlarda ğzğya. Besdil, kirenden eyşi ederdüğ kiren eyşisi ederüz
bıyıl satdk ondan deyvecğazıma alma armutdan eyşi, betmez ederdüğ evet betmez ederdüğ.
rkden besdil ederdüğ, pelverde ederdüğ ya iki sened bldır da edemedim bıyıl da
60 edemedim vada da gine bıyıl da hasdalığdan edemedim bacağım ğırıldı hasdayın sağol şurda
bacağım eviğ içinde işdi böyle yavrum.

Bu köy on sekiz emme şindik altı hene ğaldı hep tükendi gitdile bazara gitdile herkez
bazara, şeğere gitdile benim gelin bile şeğerde duruya köye gelmeye, oğlan bizi bekleya bi
yere yklula dşlde bi şey olu da beni eveslerle deye oğlan bizi bekleya ğarısı da şeğeri
65 bekleya evimiz va şeğerde oğlanımız ğarayollarındaydı o vağıt ğarayollarındayken evi
yapduduydu uşağım şindi işdi böyle yavrum e şindik.

ANLATAN : Celal Gökçe, 60 yaşında, ilkokul 3, çiftçi-emekli

DERLEME YERİ : Uzbeklar Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Benim Celal Gökçe yo ben Gsdamonu'da duruyon buralıyın da yaşım atmış az okuduk ya o zaman okuyamaduk üçeden o zaman yok tabi canım okul he şurda varıdı bitdi burla bitdi gayrı böylelik işdi.

Reçberlik işdi kóyde tıraktör nerde ābey öküz, kómüş çifte giderdüg sabannan, pulluğnan öleydi gatar, gatar da varıdı beygir de va öküz, kómüş bunna hep varıdı tebi tebi
10 benim güccüklüğümde yāni he yāni ayağgabı filen giyemeyāduk şu ayağgabıları giyemedim, çoruk, lesdik çoruk şeyden gónden hayvan gónünden kómüş şeyi va ya manda yāni ondan yapallarıdı esgiden onu giyēdük delinúdu melinúdu görseñ neler ya hep üs baş batādı hep ya üsdüne ya olsa da aslı yok yāni va tabi va emme alamayasuñ yamalıklı, giyyāsuñ mesela öyle emme şindik cıggada şey edesiye hemen atıyoz yeñisini alıyoz para nerde iki buçuk kâğda
15 gitdük biz zirete gidēdük Gól'e zirēte Gól'e gidēdüg çalışmaya orda çalışıduğ işde bağ bacca, bağ bacca şey bağ üzüm bağı elma bellēdüg filen onnarı şey ederdüg işdi öylelikle öyle şey etdük işde bu hallara geldük şindi golay ceryannı çıkı çıkdı de mi her şey va ēbey.

Eleddirik vallahi bilemeyon o ayını yāni epeyi oldu emme lamba gaz he gaz yağnan eleddirik şey ufağ lambala varıdı iderele varıdı güccüg güccüg idere varıdı onnarınan o da
20 böyle gókardı moqādı bi şey işdi şindi bak yağan yok yāni de mi cıggada yakıyasuñ mesela ışıkla sönünce gókuyoz deye yakmayoz halbusi evvesi gókalmaz mıydıki öleydi he.

Şindi buğday, arpa işde aynı öyle dóğer biçer he dóğer biçere veyoz. Hayvan yok hayvan edemedük, esgiden varıdı he he ya góyun va davar varıdı he öyle varıdı yāni garsığdı hı hı bubam da iyiydi yāni zamanında giderdüg yāni iki gardasıduk biz rēmet olası öldü o

25 epeyi oldu bes seneyi geşdi he şurdaydı evi o orda góşdü filen şindi gız varıdı iki şey onnarıda satdılarıdı.

(Gasdamonu'da na pıyosunuz şindi?)

Gasdamonu'da ben ee sáneyideydim tuvālet alışdıruyodum orda cēminiñ yanında yokarda yolun ũsdünde yedi sene durdum orda ondan sōna seniñ gibi arkadaşla a yařınđasıñ
30 dedile oğ yaşım dedim epeyi oldu heni atması filen geç geşdi atması dedim heni neyse oğ seni dedile emekl edelim zamanı gelmiş Allā raz olsun toktorlara gitdük Anğıra'ya ēgitdile beni heyete uydula heni yāni öylelikle emekl olduk üç ayda bi kere alıyon emme işdi ünü (oğlanla filen va mı?) oğ olsa da aslı yok va va oğlan biri burda işdi biri de kóyde aman şeğerde yāni simitcilik yapıyo Ařā Meret'de öyle ediyā işdi geçinip gidiyoz.

35 Anam esgi düğünne oğoğof esgiden bazertesı başlardı cumā un āřam biterdi he vallahi, oğ bilmeyan nēderleridi, oyun ederleridi ya gezelleridi kóyleri gezelleridi, davulunan oğullarıdı filen iki üç un öyle şey edelleridi, davul gelidú kóye gidēdúğ mesela arřamba perşembe nēyse (napardınız gidince mesela?) oturduñ bi çay masa urallarıdı kóyde evlere gidēdúğ emme harmannara gidēdúğ he yaz olusa yāni şey olusa çadır urālarıdı heni şey oturu
40 akāduğ eyvence iyiydi yāni emme şindi hiç gidiyosuñ solona e dañğur duñğur aslı yok öyle şindi şey dandik yāni her şey esgiden sarardı, sen mesela uslu adamsıñ mesela oturalım mı oturalım, içelim mi içelim, gidelim mi gidelim meselā aynı öyle atalım mı atalım mesela dabancáyı yāni heni oğ şindi yoğ öyle iki adeh herif içince heey ağā beniyin deya zēten sensin i şişe de durduğı gibi de mi şindi şeyde durā mı dey mi ya adam işde öyle ederdi yāni
45 haşat.

Ağbey para olsa da it yāni itdı he he, he anca anca oğ öteberi alamassın bazardan yāni emme şindi Allā řükūr her şey bol bağalı emme paranıñ da ıymeti yok şindi yok para ıymeti aybetdim saniya insan dē mi? Evvel iki buçuk kāğda alıřıyādum emme şeyi varıdı he tā Gók Depe'lere gidēdüük çalışmaya sağā sola gidedük yāni odun yığmaya, tomruk

50 yığmaya Savucoğ'nun ollara filen işdi Sâvuco'ya Ballıdağ'ın öte yanına yo yo Ballıdağ'ı öte geçince Sâvucoğ vadu dağ he Savucoğ orda tomruk depbosu vadu Ballıdağ'añ va ya şurda he işde ora gibi gidēdúğ sağa sola işde çalışmaya işde öylelikle reçberlig edēdúğ filen işde öyle.

Vala şindi ben kóyde bi iş görđüğüm yok hasdayın ecúğ bacaklarım rağatsuz bacaklarım gezinemeyan işdi emekli de oldu ev çıktı baña şeyden Ğasdamonu'dan
55 EsenTepesi'nde orda oturuyoz yatıyoz işdi ya işdi esgiden çok şeyle varıdı hakat emme varıdı emme herkezde de şey varıdı o zaman gışlık şey varıdı yāni şindi yok otuma yok, göyun yok gir eve otu.

(Eskiden otuma varumuşdu.)

İş olmaz mı ya (napardınız?) ya oyun oynallarıdı işdi kâğat oynallarıdı, yüzüğ
60 oynallarıdı eylence yapallarıdı (yüzük nasıl oynanıyo?) şey çoraba, çoraba esgi yün çorapla varıdı mesela böyle çorapla he örme onnara atallarıdı peşgir havlu havlu yüzünü sildığün şeyle işdi onnara boncuğ tabi içine he içine he he tabi bulmaya elinde sopa oklağaç neyse bulula o üç dört Tenesinden bulula bēzi birden bulula filen, cezası oyun ederleridi işdi vörüleridi sopayı turayı ya işde böyle, ne iş görúyosunuz siz? he öğretmen he iyi bizde böyle
65 işdi geliyoz gidiyoz şey vemişle de odun şeyi onun için geldúğ kóye giderüz yērin emme bürgün işdi, havala soğudu ya gış geldi vallahi.

(Esgiden çok gar yağarmıştır)

Şoraya gidemezdúğ vallahi şo okula gidemezdúğ tam bullarda hiç odun egidemezdúğ boş gidersek hoca döğēdi vērüdü sopayı heni odun deye e seņ gótüme beņ gótüme orda zoba
70 yanacağ muğagğak de mi netceņ doņuyon orda ya emme şindi bağ okulla bitdi bulla bitúğ kóyle yāni ya okulla ğapandı, burdan şindi arabaynan geliyala gidiyala ēgidiyala hēç iki tene hoca iki tene öğretmen varıdı (ama sizinde şanslıymısınız okul yakınmış bazı köyleerin okul da uzak Gozdere'den filen geliyalarımış) oğ tabi dā Erdemler'den geliyalarıdı tam valahi Çerçiler'den tabi canım yörúlek oğ araba ne geziya eşekde yoğ o zaman.

75

(Siz nasıl giderdiniz esgiden bazara mesela Daday'a)

Yörúlek he yörúlek bēzi işdi beygir filen olusa beygirmen gidēdúg öyle araba filen
yoq díraqdör filen he he öyle öyle zengin aǵalarda işdi iki üç şey o da ǵazlı motorla ǵollan he
çöǵúrme kósdüre şeyi gibi he böyle ne boq yiyya hemen basasıya marşa git mi nerde çalışmaz
şey et üǵǵ çek birbirini ǵaǵ, it şey et emme şindi çok şey ya iyi yāni emme şindiki ǵızla da
80 vamaya kóye de mi kóylere vamaya netcēyúz Ğasdamonu Ğasdamonu'da ne varısa vallahi
vamaya haǵǵat ya her şey zeñgin vamaya ille Ğasdamonu Ğasaba Allah belāsını vesin
ǵasabanıñ la burda çalışcáysın yeyceysın kóyde tebi para va canım tebi ekmey alamayanda va
bi teg ekmeyi herif bi tey ekmeyi zor ēgidiya ya e netceysın yetdi mi?

ANLATAN : Hüseyin Çevik, 62 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Kızılörencik Köyü Erdemler Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Ne de ne deceyüz şindi efendi buyruş ağa. Adım Hüseyin Çevik elli bir doğumlu evet okudum beşeden Uzbannar'da okuduk evet, evet evet oraya yörüyelek giderdük, şindi Allah devlete güvvet vesin talebeleri gapıdan alıya esgiden yok gar garda yörüye yörüye Uzbannar'a git işdi böyle, beşeden evet beşeden okuduğ ilersini okuyamaduğ zēten o zamanda, o zaman böyle imkâna yoğudu (burdan yörülek giderdiniz) evet evet (odun filen de götürüdünüz her 10 gün) tabi tabi tabi evet işdi böyle.

Okul bitince kóyde davar gütdük varıdı iki yüz elli üç yüz davar varıdı geçi, geçi geçi davarı evet erkeyne işdi dişisine geçi derdük erkeyne erkeç, seyiz derdük erkeç derdük evet sōnadan sōnaya işdi çiftçiliye başladuk tıraктор yok öküüz, kómüş, gatar onnan sürdüg reçberliyi işdi böyle. Ya bi tarla bi kilelik yeri iki günde üç günde sürerdüg öküüzünen, 15 kómüşünen o gara saban elde ileri ileri gideyken saban girulu saban yaparsıñ böyle hocam.

(Ne ekerdiniz o zaman?)

Ya arpa, buğday, yulaf öyle başga bi şey yoğudu o zaman (pancar mancar ekmez miydiniz?) pancar da ekerdüg son zamanımızda pancar ekdüğü şindi bıraқduk, bıraқduk evet tıraктор aldıuk işdi onnan şey ediyoz şindi dıraқdórúnen şindi zorlaşdı mozot bahalaşdı şeğerde 20 memür yiyya ekmeyi bi milyona bizim yidiğmúz iki milyon mu üç milyon mu belli deyil, bi torba gúpre at üç milyon lire işdi böyle.

Esgiden çoruk lesdik çaruk da giydim çaruk, çaruk da giydim ben he sen ne deyon gışın davara çaruğnan giderdim ben gışın garda üsdüne şurlara yün çorap giyerdüg çaruk çok çaruk giydüg biz ya (o neden yapılıyodu çoruk) deri, hayvan derisinden, hayvan derisinden. 25 Bacağmıza o zaman nerde öyle pantolon keten gibi bi şeylerden giyedük. Üsdümüze gine

aynısı böyle dokuma vardı onlardan giyerdük başka giyemezdük esgiden çok şeyle çekdük emme şimdi Allağma yüz biñ yüz biñ kere şükür para yok pul yok ooğöğ şimdi Allağma yüz biñ şükür iyiyin şimdi iyyiz.

(Buğday filen yeter miydi size gışlık?)

30 Ya ásgiden yetmezdi şimdi nereye esgiden nereye hep satın aludu millet her taraf satın aludu şimdi iyi he he deymen un deymenine giderdük Dörtdeymenner'e giderdük şuraya su suynan gışın bi kere doñar gışın úğúdemezdin gayrı bu zamannarı gidersen úğúdudun zemheride doñ dutar şu sapa evet şindiden şey ederdük herkez şimdiye mesela úğúdudu gış ununu sıra gelmezdi deymennerde su deymennerinde o Mehran'dan şöyle Subaşı'dan yokarı gelidú Daday'dan aşağısı giderdi o deymene evet ora çok namlı bi deymenidi şimdi gayrı çalışmaya başga çalışmaya evet evet evet evet öyleydi.

Ya düğünne çok, esgiden düğünne çok iyi giderdi şimdi deyil, şimdi millet düğüne komvay gidi param va deye gidi. Ya abey o zaman oluyodu bak ben bilmeyon, davul, zurna abey o biçim (içgi miçgü va mıydı?) ağ ne ğonuşuyosuñ içgü zebillig aludun millet para 40 yoğudu emme aludu yāni demek gi o zaman bi şey varımış zebil gibiydi her bi şey, sekiz gün sürerdi bi davullu düğün şindiki bi iki günde bitiya iki günde bitiya şimdi. Oğ yemek vėrúleridi her bi şey yemek, yemek bol herif hayvan keserdi hüsüsü sen bılısún, keşkek dóđerleridi bılısún gelseñe la.

Bayramlarda aynı böyle ey ev gezerdük muhabbet et bayram eder bóyúklerin ellerine 45 varuduğ işdi. (Köy esgiden galabalık mıydı bura?) Bura aynı böyle (böyleydi dey mi azalmadı bura?) aynı azalmadı aynı böyle aynı böyleydi. Ğıtlık çekdük biliyan ben zamanı, ya mesela yiyiñtún yetmez satın alıduğ he yiyiñtú yetmezdi satın alıduğ şimdi iyi iyi. Buğday işde buğday, arpa başga bi şey yāğıdu gine buğday, arpa, yulaf ot ekiyoz yonca, yonca ğoruñga öh te öyle ekiyoz (hayvanınız va mı şimdi?) va (sığır) evet evet esgiden çoğudu şimdi azatdık 50 azatduğ şimdi (hayvannarı nerde güdüyon?) bullarda (yokallara mı gidiyon?) yokarlara

gidiyoz işdi bullarda öyle gúdüyoz işdi böyle efendi. Şindi ben hiç bi iş görmeyan ben hasdayın işdi oğlan yapveyá işleri gezinemeyán zetden öyle ireçberlig ediyoz şey ediyoz işdi ben gayrı garişamayan da edemeyan da gafa da ermeya garişmayan he he öyle geçen hefte bo boğunki gúnüdün vedileridi evet işde arabalarda galdı da işde onnarı şey ediyoz yıkma şerine
55 ya iki gún veriyala ölüyoz ya edeceyüz deye hem hazırla hem şey et evet.

Lamba beş nümere lamba, beş nümere lamba gazlı gaz yağyı bulamassın şeylere girerdúg onu muğdarla dağıdudu esgiden öyle cıggada şöyle şey öyle ya. Ya işdi lambası olan lamba yakardı şeyi olmayan ocaklık kútúklúk derleridi o ocağa ocağda odunu yığarlarıdı da he çıra onnan yakarlarıdı zoba yok şey yok ocaklığa yığ odunu orda ısın he öyle esgiden nerde
60 zoba filen böylelik işde ah gıymetlim (esgi evle de böyle deyil nasıl?) deyil deyil deyil esg evle hep şeyidi şindi millet tekrar yapdudu öyle.

Dağda mı? Dağda; meşe, çam, gókcáğaç işde öyle gúrgen onna yetişiya. Aşlağ elma, armut başğa yok, yok yok ah uşağım. (Burdan bazara nasıl giderdiniz esgiden?) Yayan yórúyerek al sırtına bi torba yallah bi kilō iki kilō şeker al eline dön gine yayan ya para yok o
65 zaman, o zaman böyle esgisi şindiki gibi böyle esgiden çay gideri de yok şerbet onu her kişi edemeya yiyip içemeya nereye içiyásun tamam.

ANLATAN : Hüsnü Yıldız, 83 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Hasanağa Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi, anılar

5 Bubam şimdi on sene esgerlik yapmış efendime Çorlu'da Bulgar'ı bi denize dökmuşle
ordn bi Mēmet Çavuş deye birisi varımış o da yahuduymuş yoğ Mēmet Çavuş deyil başga bi
yahudu subayımış oğ Isdanbul'a girmeye yanaşmışla bunna Isdanbul'u gayrı almışlarımış loğ
deya Mēmet Çoğuş da la vuruş şu deyüsü deya bubam öyle gonusuya hemen o subayı
vuruyala orda vuruya ikinci topda geminiñ direyinde ordn şey etmiş ikinci topda emme siz
10 okumussunuzdu bēki he he okumussunuzdu āk bak şey bubam derdi hep derdi ğan deniziñ
yüzü hep ğan hep ğan hep ğāvur batmış oraya ondan sōra sūkud olmuşla

Çorlu'da gine ortalık bitince Atatürk bubamın yanına gelmiş bubamgili tefdişe gelmiş
Atatürk geliya şöyle etdi deya başa deya çacığum demiş sen demiş niye tıraş olmadıñ demiş
tırtaş olmaya elim vamağı demiş azcuğ tıraş olurun demiş Atatürk, geliya oğ ondan sōra tehrişi
15 alıya on sene esgeliy etmiş ondan sōna bubam evlenmiş ğırk yaşında ben doğmuşuyun he he
bin ben dokuz yüz otuz bir doğumluyun eğe ben seksen dört filen varıyın, varıyın esgiden
güccük yazdurularımış ya böyük esgerliy etsiñ deye yazmış.

Hüsnü Yıldız ben okul moğul hiç bi şey yok daha da cehiliyin ğafamda esgerde
esgere varınca ben şey oldum uzman çavuşudum cehil ğafaynan vallahide uzman çavuşudum
20 Anğıra'da tehdüş etdük işde emmi filen böyle işdiynāna.

Ya esgiden giderdüg esgiden biz çente varıdı sırtımızda eşeymiz varıdı çenteleri
yüklendük şurda şu yokuşa yokaı çıkarduk öteberi aluduk da yörüyelek kimisiniñ eşeyi varıdı
çamurdan tallalara giderdüg tallalarda çekiş ederleridi ekinneri çiyneyásuñ deye çamurdan
gidilmeye ondan sōna yirmi benim doğduğumda yirmi milyon nüfüsümüz varıdı bizim fağat

25 noluya bak yetmişe çıkdı nüfüs şindi seKizen mi segzene çıkdı dē mi? Yirmi milyon nüfüsümüz varıdı gibi başladuğ he.

Oooğoooh nerden başlaylım? Ğafa çekerdi çeker dabancayı tağ yedilile varıdı yedilile nağatle filen varıdı. Düğün o zaman çok millete sarardı şindi o yok o ğağdı. Oğ içğú içerleridi vur doğula vur şura şuraya Ğarayılan geldi şuraya şuraya la Hasan Ağ demiş şu harmanda
30 doğulu çalabúlúsem demiş gózlerim açuğ gider demiş Ğarayılan geldi burda dâğulu çalayken meçúğú atdı yoğarı baş yoğarı meçúğú ğapdı bi de şorda çaldı türkü dağıcağda Ğarayılan böyle Ğarayılanıdı dışardeyken he he davulcuydu.

Vallahi ben saa bi şey deyim mi? BiS şindi hayvannarınan öğúzlerinen Ğásdamanu odunnan giderdúğ şindi odunnan gitdúğ Ğásdámonu'ya alay geldi ben ufağıyın bubam beni
35 ğatıvedi birine şindi alay ğomutanı geldi o ğada arabaları olduğ gibi çöğúrdü aldı beni uşak deye beni arabaya almadı altı kâğat bi adam tebelleş oldu altı kâğadı elimden aldı altı lireye altı kâğada ben ağlamaya başladım Ęmed Ağ varıdı emmisiniñ niye ağlayásuñ deye ben ğaldım burda dedim ondan sōna hayvannarınan giderdúğ vallahi billahi şurdan çıkardúğ kómór yağardúğ. bubam ayaklarıma bi çaruğ dikivedi kelle ğönünden o kelle ğönünden
40 Subaşı'nın oraya doğru varayken çaruğla çıkdı ayağımınan Ğásdámonu'da bi şey yok alıcak ha bağalım yalın ayak gitdim Ğásdámonu öteberiyi satduğ yalın ayak kóye geldim öyle gidip edeyken çaruğ lesdikle çıkdı şöyle bi çaruğ lesdikle çıkdı oña bi ğúvenüvedúğ oña bi ğúvendúğ o çaruğ lesdikleri alduğ ayağmıza geyyaz buğezde onna esgimeya. Sığıra gideyken nēlin varıdı tağıye nēlin geyerdúğ ayağmıza diken batıyá deye oğ onuñda ğayışı ğopvórúdu
45 böyle işde.

Araba yapa emme çok süründüm bu uşakları ben meydana ğótdüm emme vällahi bu yalvara yalvara birisine bu oğlanımı dedim ille şeye alıveñ ğarayollarına ğuydum yalvara yalvara Memet Beye sōra o bir oğlanımı okutdum o da imar aldı Subaşı'nda şindi o evde o

çok otuz iki sene çalışmış o şimdi hepsi zenginledile orda dükkâannarı va iki üç dene ğatları
50 va bunun üç ğatlı evi va sepet parasıynán ödedi.

Saman sePedi gine yapıyán şimdi e yapıyán meşelerden filen yapıyáz deynağ
gótúruvedile meşe, findığdan, meşeden, findığdan, söğútden her şey yapar, ben çatarın şöyle
hemen çabucağ aslen bi ğamara olsa ben saa çatıvórúđüm gúzel górerdiñ ğamara ğamara he
55 bıçağınan yarıyán he he bıçağnan yararın tahta ince şeylerden şöyle şu gibi şunnardan şu gibi
şöyle şu gibi bunnardan yararın böyle daha halâ da yarıyán he uşakla bakıya bi gelúrúm yok
hiç bi şeyim yok göca ğarı da doğuzan beş yaşında benim arkadaşım doğuzan beş yaşında
benden yedi yaş bóyúđ ğaç olması lazım he he ben de o zaman varıym doğru yazdumamışla
bizi çok yazdumamışla gúccúđden uşakla bubam everdi işde bunna oldu dört dene iki ğız iki
60 oğlan he he böyle işdiyna çok şey aklımda emme ne yaparsıñ.

Hayvan kómúşlerimiz varıdı kómúşleri mi çif sürüyaz, odun gótürüyaz bu tallala
şimdi bu talla bi tallam va şimdi yedi kilelik bubam kómúşleri goşardı kómúş diziniñ diziniñ
çıkardı baş yoğarı desdeyi çıkardudu sōna ben esgere gidincek arabaniñ oku ğırılmış araba
uçmuş baş şaa lan ağ oğlum neredesiniñ sen biz la amına ğoduğum bireder va yapmasını
65 bilmeye ondan sōra beygir aldım sōra ğatır aldım ha bakalım şimdi tallaları çalu basdı şu
yanđa bi tallam va sekiz kelelik orman basdı böyle çam yetişdi şimdi ağaç ağaç oluya böyle
direklik gibi müdür geldi oraya dağiniñ duşuna müdür bey bak bak dedim şuraya bak dedim bak
benim tallaya bak dedim ben dedim çam seniñ dedi ğayıtıñ va mı buraya dedi yok dedim
öyleyse ora bizim dedi kesme sağına dedi ben dedim ne kesiceyin dedim işde böyle böyle çok
70 aklıma gelmeyákin neler çekdim eğğ.

Esgerliye ellide elli ikide teskir aldım elli birde mi elli iki de iki sene yirmi dörd ay
yapdı ondan sōna esgerlig aşaa aşaa düşdü, yirmi dörd ay esgerdim emme Anğıra'da
Mamağ'dáyduğ he he işde böyle, şeye gitdúđ Ğora Harbına çıktı Ğora Harbına oğ bize ğurâ

75 çekdúdúle Ğora Harbına baña çıkmadı Allah tarafından arkadaşla varıdı başğa türklü geldi bi depeyi mavzara almışla başğa tür ben tüfek uzman çavuşuydum bi oda da silahlara filen bakarduğ böyle bi oda da dureyken başğa dipli ğonuşeyken ağlardı tüfeklerin ucuna derdi soğan sokarlarıdı derdi eyrilidú derdin namlu işde böyle esgerliyi böyle etdim uşakları da bırağdım geldim şindi Allağ şükúr.

80 Şindi o ağaların hörmed ediya ortağcı duranna duran ağala şindi en fağırde şindi biz zengin olduk bi şeyimiz yoğudu bu kóyde bi tey insan yok kimisi birisi şey oldu hesdēne müdürü oldu şeyi kimisi albay kimissi yarbay oldula hep onna orda albay şurdaki oğlanıdı albay oldu oğlan ya esgerde.

85 Yok ya yol nerde yolu nereye buluyosuñ o deveyenlerden araba zor inerdı öküze patıka yol gibi şu derelere aşğ inerdú Nür Ağ varıdı soñ zamanda şuna aşğ bi yol yapduğ biz he ğazmalarınan yol yapduğ arabada hani Nür Ağnıñ cibi varıdı benim eve keşife geldile evi yapduduğ daha esgere gidince esgerden gelince evi yapalı atmıs sene filen oluya, beni mekgimeye vedile bubamı ve deyâdu mekgimeye verincak yaşı dedile güccúk dedile beni yazmış bi yüzbaşı geldi evi keşif etdi baña sekiz kâğat ceza vedi Allah tarafından bi partiyi sekiS kâğat ne ğonuşuyosuñ nerde buluyosuñ sen sekiz kâğdı Allah tarafından bi ef gelivesiñ 90 mi ondan da ğurtulduğ işdi böyle böyleydi işdiğna başğa bi şey çok şey aklımda emme aklıma gelmeye.

ANLATAN : Salim Yılmaz, 72 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Kızınsini Köyü Ahmetoğlu Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Sâlim Yılmaz Kızınsini Köyünden Helloğlu bin dokuz yüz kırk bir doğumlu yetmiş iki yaşındayım, ilkököl beş he sen sor. (Nasıl giderdiniz okula nerdeydi okul?) Şindi okul şu Kúlceli Mahallesinde Kúlceli Kúlceli buranın parçasından ordáydı okul ğarda ğışda işde böyle zehmetlerinen giderdük okuduk ilkökulu bitidük başğa bi yere gidemedük hayır gitmedim ort okula gitmedim o zaman zetden zayıfuzlukda varıdı biliyâsunuz o gelmiş

10 geçmiş günneri.

Oğuduk işde asgere gitdüg o gün bu gün evlendük çoluk çocuk oldu (nereye gitdin asgere?) ásgere ilkin Erzurum'a gitdim sōra Ağrı'ya Ağrı'dan Malazgird'e gitdim orda bitidüm asgerliyi, asgerde insan ğıtlığında şöförüdüm şindi gel lá gel buraya gel ge gel lá gel gel gel kúçüg olsun o takviye ederse ğonuşabúlúrún ben benim aklıma bi şey gelmeye gel buraya sen

15 ğapat bura alma şindi gelmişken şimdi bak esgilerin şeyini alıyalarımış beñ ğabul etmedim siz dedim nesiniz öğretmeniyüz filen dedile ben gine hayat hayati tēliķesi.

(Esgiden mesela neyle sürerdünüz şu tarlaları falan?)

Şindi bak esgiden tıráktör yoğudu ökúzúnen, sabannan, dabannan ekēdük buğday yazın arpa ekerdük ağusdosda biçēdük ağusdosda ğuyardug efendim saña nasıl tarif ediyin

20 işdi ğış azığnı filen odun çekēdük efendim su zetden işde mevcút burda bu günneri geldük bende işde (esgiden böyle bolluk va mıydı?) şindi orasını soruyum esgiden Allah va inkâr etmeylim bu ğada para da yoktu bollukda yoktu şindi şu ğader çarşıya gitdğün zaman bi en ufaķ on om beş yaşındaki çacığun elinde veya cebinde en az elli yüz milyon lire para bulunuya bulunmaķda o bu gün bu gün o gün için hiç bulummazdı. O gün için noķsanıdı

25 para kıtlık desek de olabúlúr yāni, yāni şindi benim babam beni bazara gótüdü esgiden beş

guruş vedi beş beş guruş için bi daha vēcek deye beş efte gitdim fakát sōraki heftelerde para vemedi aynen böyle şindi benim torun var Daday'a vadiñ mı gelú elimden dutar torun üç yaşında hiç vermesem on lire yirmi para veriyon şindi esgi devire bakalakdan bu güzel bi durum ama biz yaşımızı alduğ para gāzanamıyoz bi sağdece bizim gāzancımız hayvancılık, 30 orman bullardan iş vėrú ihtisal yaparuz, odun yaparuz hala daa gine de devam etmekde bu gün için ordan çalışmaya göre para veriya veriliya onnan idere ediyaz as çok da hayvan horuzdan gāzancımız var ama şimdi yaşımız buldu atmış beşi geşdi yetmiş iki dēvlet atmış beşe bağladı para alabúlmem için aylığu aylığu gāça geliya şuşan bu ayıñ ayda bundan önceki ayda dört yüz lire aldım fakát gāça geliya yüz yirmiye mi yüz otuza mı neyse onu bilemiyon.

35 Şindi aslında şindi şöyle bi şey gonusmak isdiyon; bu háfte Daday bazarında adamıñ birisi dedi siziñ dedi māşınız aşğari ücretden sekiz yüz sekiz yüz elli kâğat dedi fakát dedi şimdi size dört yüz kâğat para veriyá bu şurdan şurdan gerekiya bunnara tabi bizim gāfamız ermiyo siziñ parañızı size para verenne yiyyo dedi bunna doğru yannış orasını da bilemeyúz yāni böyle bi şey varısa bunnara dēvletin bi açıkluğ gótúmesi lazım yāni kóylü cahil inanıyáz 40 da inanmaduğmuz zamanda oluya emme bi hağdan da inanıyáz işdi nasıl tērif ediyim gayrı bitdi ben bi şey gonusman.

(Eleddirik yoğuken napardınız burda?)

Şindi e sen sor aklıma gótúruve bak, şindi esgiden segizen altı yılına gader gáz yağıyan lamba şey efendim fener dediğmüz ışıklarınan, çıra dediğmüz ışıklarınan geçinüdüğ 45 segizen altıdan sōra eleddirik geldi şu durumda hayatımız çok güzel. Şindi eleddirik yoğuken de variken de otuma yapıliya bu gün içinde yapıliya esgiden de yapılmaktaydı otuma fakát kóylerde insan azaldı şindi bu górdúğün çacuk Daday'a gidiya Daday'da durcağ tek beniyin şu öte tarafda Tegağatcú derüz Mēmet bi tek o gāliya gışın görünen insanna hep gasabaya çekiliya tek biz kalıyan bizim de merkeze kazamıza yolumuz uzağ iki buçuk seğetik yayan 50 araba gelúse gelip gidebiliyoz arabáynan tabiyi. Ne de desek esgiden çok iyi şimdiki hayat iyi

górúnülüya, esgiden bi kilō duzu alduğmuz zaman sırtımıza beyā yúq oludu gótúremezdúK
yörüyelek gidip geliyan hayvanıñ varısa goyabiliyadıñ ama şindi eşyanı yāni bırağ Daday'dan
alduđuñ malzemeyi arabaya biniyāsuñ ámme parasıyan başğa binip ğapınıñ öğüeneden
burayadan geliyoñ yāni bullardan rahatımız çok iyi şindi sen sor ben cevap veyin benim
55 aklıma gelmeye.

(Esgi bayramla nasıldı bayramlarda naparsınız?)

Şindi esgi bayramlarda sıraya dizilüdü yaşlılar bize sıra gelince biz de devam ederdig
gine de şuğan gine de aynı evlere bayrama giderdúK tabi adı üsdünde şeker bayramı bi şeker
yerdúğ yemek felen çıkarularıdı ama yemekler tabi çeşit onnarı sayamam ben geçmiş ğún
60 şindik de gine aynán evlerde bağlı bulunan vağdı olanda yemek veriya bayramlaşıyáz kóye
geliyoñ böyükleriñ ellerini öpüya güccúkle çacukla geliya onna da bizi bayramlamağdalar biz
onnara şeker filen ikrām ederiz yāni hayatımız böyle böyle gelip gidiya işdi ne bu ğún yaş
yetmiş iki bu ğüne geldim şindi buña da şükúr rahatımız iyi sen sor ben cevap veyin.

(Düğünle düğünle nasıldı?)

Şindi düğünnerden nasıl tērif ediyim düğünnerimiz iyi ğızlarınan oğlannarı evereyken
düğün davul, zurna bulunudu şimdi o ğağdı gibi bi şey çoğ gelini o zaman düğünner neşeliydi
bundan fağat o ğada bi salon deye bi şey çıkdı elinden gelen Senēti olan oynamağta, ğúlüp
muhabbet yapmağta akşama erkeriği var sağat gelince herkez dağılıp evine gide ğúyođyüen
ğız muhabbetine erer ğayrı benden bitdi yoruldum.

ANLATAN : Selahattin Büyükçolpa, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Akılçalman Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Selahatdin Büyükçolpa Daday'ın Akılçalman Köyü'ndenim efendime söyleyin
ell altı elli yedi senelerinde Daday'da hafızlık guran gursunu bitirdim, çevremde ilkokul
olmadığı için ilkokul diplamam yokdu on sene köyde medcenen imamlık yaptım imtaanlara
girdim diplamayı aldım ganun deyişdi biz gine galduk.

Efendime söyleyin ondan sōna çalışmaya başladuk köy işlerinde, köy işlerinde
10 hayvan horuz çalışmaya başladım çalışırken çalışırken köyümün yakınına orman fidanlığı
yapdılar efendime söyleyin oraya beni çoğuş olarak aldılar orda sigortam esgiden varıdı
Daday Garabük yolu üzerinde çalışdımıdı iki yüz yetmiş beş gurusdan yevmiye efendime
söyleyin yolda yol yapıyáz gazma küreyinen bu saltanat yağudu adamım bu saltanat yağudu
yol yapduk, iş iş makinesi filen yok gazmaynan gızcáysıñ yolu arabaynan çukur yer nereyi
15 varısa oraya daşıycáysıñ toprağ el arabasıynan süreceysıñ, yolların menfezi gazmaynan
gazacáysıñ üzerini örteceysıñ eliñinen öyle yok bu saltanat yok öyle çalışduğ malışduğ ordan
da sigortam çıkdı, beş lireydi pirim aylık pirim, ormanda çalışıdum orman isdisēlini yapardım
o paraları toplayınca üç dörd aylık birden yatırudum pirim mi öyle böyle derken üç ay da
çağuşluk yapduk ondan sōna ik ayda bekcilik yapduk senin günün bitmiş dedile emekli etdile
20 beni Allah herkeze nasib etsin bir, iki Ğurani hazimüşşanıñ iki yerinde bu āyet var āyet devam
ediya (dost Allah'ın yaratdığu gibi dosdoğru ol demekdir) dosdoğru bunu Allahu Teala
herkeze nasīb etsin, herkeze dürüs yaşamağ nasīb etsin, herkezi rahmetiyle muamele eylesin
lillahitealel fatiha man selevat, teşeggür etdim benim evde cenezem va adamım ānadıñ mı heh
beni ararla evden adamım Allah ben saa daa buluvōrün namaza gelüsen ikindün çıkarsam ben
25 saa adam buluvōrün gonusdumáya ben saa bi adam daa buluyun hedi hedi hayırlı işler.

ANLATAN : İbrahim Çiftçi, 61 yaşında, ilkokul 5, muhtar-çiftçi

DERLEME YERİ : Çamlıbel Köyü Çöpören Mahallesi

DERLEME KONUSU : Köyün yönetimi ve gelir kaynakları

5 İbrahim Çiftçi, bin dokuz yüz elli üç doğumluyum. Eski ismi Kızılinek deye geçirdi, şimdi Çamlıbel, Kızılinek deye geçirdi köyün ismi, ben muhtar olduğdan sonra ismini değiştirdim. Çamlıbel olarak geçiyi şimdi hâlen, Çamlıbel Köyü deye geçiyi. Hayır, Araç'la sınır Araç'la sınır burdan Akpınar'dan geçtikten sonra Akılçalman, Örencik dere boyuna yukarı gidiyosun, yolumuzun aşağı yukarı on altı veya on dört kilometresi filen asfalt geride
10 kalan yedi kilometresi (kaç kilometre Daday'a?) yirmi kilometre.

Oğul, köyde okul açıldı bin dokuz yüz atmış dörtte ilk mezünü ilk giriş biz olduk ilk mezunnar da biziz yani. İlkokul beş, evet sonra okula devam etmedim. Okuldan sonra köyde evlendim, asgare gittik geldik. Şimdi hâlen hayvan alış verişi tacir tabiriyle bazı yerlerde celep bazı yerlerde de tacir diye geçer. E bi kaç seneden beri de burdayız. Yirmi yirmi yıllık
15 muhtarım, dört devre dört devre mukdarlık etdik, daha hâla da devam.

Köyün ileri gelenlerindeniyiz de, köyümüz tabi yüksek dağlık kesim olduğundan fakir köy yoksul köylerden (kaç hane sizin köy?) kırk yedi, elli iki haneydi kırk yedi oldu şimdi. Şu halde kırk hane falan ama gışları bu hane sayısı aşağı yukarı yirmi yirmi beşe düşüyo, yazları gine biraz da İstanbul'dan gelen gurbetden gelenne veya hayvancılık gibi ufak defek kesim
20 gibi ormanlık olduğu için kesim yapmay için falan yazları biraz da hane sayısı artıyo. Gelir kaynağı orman ve hayvancılık.

Buğday afederseniz domuz domuş şeyinden buğday ekme işi biraz sakata bindi. Köylerin hepsi öyle ya gine Daday'ın köylerinin bir çoğu öyle, he bir çoğu öyle genellikle reberlik biraz daha zayıfladı yani şimdi şu durumda reberlik biraz da zayıf. Vatandaş
25 burdan genelde ekiyo bu Daday'ın merkeze yakın yerlerinden ekiyo burda da gaynasa da tabi

bizim o dağ kóyleri ğadar ğaynama işi domuz ğaynama işi olmiyá buđdayıñ para etmemesi bi de ğúbreniñ ve mazotuñ çok pahalıya mal olduğundan reçberlik de çok had safhaya düşmeye başladı. Tabi tarımdan olmayınca hayvancılık da zayıflamaya başladı haliyle tarım işi olmayınca kendiñ ekip kendiñ biçmediği zaman e geçeñ senelerde saman yirmi lire on sekiz
30 lireden aldı vatandaş tabi bunnan hayvan beslemek de birez hayli de zor oldu.

Esgiden ilk dırağdörü ben aldım, bizim kóyde bin dokuz yüz yetmiş beş, yetmiş altı yıllarında o zamana ğader öküze, kómüşle mandáyle yahut manda kómüş. Nasıl yapardığ derken ğara saban diye bi saban varıdı malumuñuz biliyo musunuz bilmiyorum bi ağacıñ ucuna demir demir ne deye geçerdi? O saban demúru deye geçerdi he onnan yapılırdı ondan
35 sōra pulluğ filen icād olsa da yama ğırsal kesim olduğundan da çok nadir olurdu ama şimdi tırağtör çıkdığdan sōna birez verim şe yaptı yāni kóylerde reçberlig de çoğaldı. Fağet bu mazotuñ ve verimiñ de düşmesi nedeniyle kóylerde insan da genç de ğalmadı. herkeS İsdanbul gibi Anđara gibi çeşitli yerlere gitdi esgilerde ihtiyarla da öldü ihtiyarla öldúđden sōna ufağ kesim yāni gençlik kesim emeyini de ğorumaz oldu sığorta yok efendime söyleyin
40 her heñgi bi ğüvenceñ olmadığından reçberlik de vatandaş ğurbete gitdi genellikle şimdi reçberlik hususu çok zayıfladı e vatandaşıñ yöneldiyi yer İsdanbul gibi kóylerde bi de daha ziyede evlenememe benim ğızım bi ekmek gelsin de şehire gelsiñ gibi kóylere ğız veren olmayınca gençle hep İsdanbul'a ağın etdi. Şimdi ğızlar da ğocaya varmayınca vatandaş genelde şehirlere ağın etmeye başladı. Kóylerde yāni ğışları e çok az insan ğalıya, ihtiyarla da
45 öldúđden sōna bağacağ da insan olmayınca kimisi ođlunuñ yanına gitdi, kimisi ğızınıñ yanına gitdi, kimisi bağım olan şeylere gitdi, devletiñ kimsesizler yurduna gibi filen gitdi. Kóyler gitdikce de bitmeniñ üzerinde yāni böyle giderse bi ğaç seneye ğader kóylerde gelir olmayınca ne yapcağ adam mecburen kóyünü terk edecek.

Yolumuz, yolumuz esgiden benim ğuccúklúđümde Ağılçalman'a ğader Ağılçalman
50 denilen yere ğader şey yapardı, on kilometre yere sırtıynan vatandaş yol yok, un úđütmesi

55 öküzarabasıynan gelirdik. Akpınar'da bi deymen varıdı, Yusuf Çavuşların oraya gelirdi senede iki defa üş defa ondan sōna duzunu almaya, ğazını almaya vatandaş gelip gitme zorunluluğu çok olu, zor olurdu yürüyerek gelir giderdi veyá merkep veyá at gibi genelde yāni esgi devire baķınca Şimdi çok rahat gibi ğórünüyá ama ilerki yerlerde de vatandaş
60 uçağnan gidiyo geliyo. Őimdi vatandaş biraķ arabayı, tıraķtörü, taķsiyi vesayireyi e tabi gitdikce daha fenni olsa da, fennileŐmeden fazla bi Őeyimiz olmadı yāni bizim yāni fakir memleket olduğ için böyle Őey ekseğ de ğubre elli kūsür lire oldu bire beş, bire üç gibi veren Őeyden de reĥberlikden de kār edemiyo vatandaş. Özellekle hayvana yöneldi vatandaş, bi de dışardan hayvan gelişi hayvan ğuyuldu bu sene ğurbanda birez normalidi iř fağat ileriki
65 yıllarda dışardan gelen hayvandan vatandaş hayvanı da satamadı hayvanı da satamayınca elbetde birez daha Şey oldu sıkıntılar oldu, sıkıntu durumundan vatandaş hayvanı azatdı yāni. Bu sene de bek hayvancılık bi ğaç kişi haricinde vatandaşın iki ineyi va üç ineyi va, ondan da bi gelir elde edemiyo haliyle.

65 Elekdirik benim muhtarlığmın ikinci yılında geldi on sekiz yıl önce evet on sekiz yıl da deyil belki on sekizde olmadı geĥ geldi elekdirik geĥ geldi telefon geĥ geldi yol bin doķuz yüz yetmiş beş, yetmiş altıda kōyün yanına ğader yaklağdı daha halâ kōyede gelmemişdi bizim Çamlıbel'e gelmemişdi ondan sonra yetmiş altı, yetmiş sekizden sorra geldi yolda çok çile çekdi vatandaş bizim kōylerimiz yüksek kōyler çok çile çekdi çok ğarip düşdü bu nedenle işde vatandaş geĥinecem deye uğraşıya ama aķın aķın aķın vatandaş hep mesela Daday bile
70 bitdi Şimdi hep Ğasdamonu'ya birez daha işin çoğ olduğu yere aķın gidiyo Daday'da bitmeniğ üzerinde yāni Daday'da da bi Şey Kalmadı aşaa yoķarı bi ğaç esnafın durumu zararı yoķ ama o esnafında durumu zararı olmasa da yāni bi gelürde yoķ vatandaş olmayınca.

75 Elekdirik yoğuken çıra deye bi Şey varıdı dağda kütüğ ondan Őē yapardı tabi. Durumu iyi olannar e fener deye bi Şey varıdı, idere lamba gibi bi Şeyler çıķdı, ğazlı evet ğazla o da lamba herkeSde yoķ kōyün ileri gelenlerinde var yāni. He ğaz lambası veya fener herkeSde

yok genelde çıra dedeme Nuh Bey delleridi Nuh Bey delleridi e kıyún kıyún mevkinin en ileri geleni mevkinin en ileri geleni ne ğada ileri gelen olsa da benim kıcúklúğúmde dedem beygiriñ, atıñ yāni heybesinde heybe derle üzerine ğonur onda işde iki kilo bi üzüm om beş, yirmi ğünde bi kere veya haftada bi kere bi ğarpuz, ğarpuzu, damatisi senede iki kere üç kere
80 filen anca yer kıylú o zamanna tabi yeni bu sedece bizim kıyde deyil genelde Daday'ıñ, Daday'ıñ genel kıyleri daa bizim kıylerimizden daha fakir kıyler de var mesela o Çamğonak tarafi Demúrce tarafi ondan sōna bu şey tarafi Ğıssini tarafi Boyalca tarafi daha fakirdi yāni Örencik gibi böyle yol olmāyan veyahutda hiç bi yerden faydalanamāyan yerlerde çoğudu biz bile senede ğarpuzu on kere yememişiyizdir yāni benim ğuccúklúğúmde ğarpuz bile yāni bu
85 ğún herkeziñ sofrasından eysik olmayān üzüm, ğarpuz vesayire. Bin doğuz yüz yetmiş altıda biz cib aldık, tıraktör aldık ben asgerden geldikten sonra tek vesáyitidi ben sıra yazardım mesela bayramlarda filen genelde arēfe ğún fileñkesi ēgidecem ondan sōna bayramıñ birinci ğünü şu sağatde seni ğótúrecem iki seğet, sağat om birde şunu ğótúrecem on ikide şunu ğótúrecem öyleydi yāni o ğadar zor bi durumlar vardı. şimdi AllaHa řükúr iyi de olsa, gine
90 sıkıntı yāni bizim kıylerimizde geliri düřúğ memleket bizim Ğasdamonu, yol iz geçmediğinden fazla böyle bi yol uğrağı olmadığından bizim kıylerimiz ve ilçemizde hetda öyle bi gelişme olmuyó. HerkeSiñ her yeriñ nüfüsü artıyó, ondan sōna her yeriñ bi şeyleri oluya mesela fabrika gibi ufağ defek vesayire gibi vatandaş sebepleniyá fağet bizim burda öyle bi şey yok hale hazırda işde bu sene buraya bi oğul gibi bi şey geldi Allah raz olsun daha
95 ziyede bu belediya başğanınıñ çalışması ile geldiği bu oğul oğulda işde bundan da fazla bi yararlanma olmuyó ğalibe. O da şöyle olmuyó yatılı vesayire olmadığından seksen filen öğrenciniñ şeyiyle Daday'ıñ ğalkımması çok zor burda. Ballıdağ hasdanesi varıdı zamanında burdaki şimdiki emekli veya Daday'a ayakda dutan bile oradan emekli olan kişilerin şeyiyle ayakda duruya gine de. Daday mesela ordan Ballıdağ Hasdanesi'niñ emeklisi eyce bi emekli
100 varıdı emekl olan oldu. Ordan şindi ora da sōnünce Daday'da gelir deye hiç bi şey Kalmadı bi

de Kasdamonu'ya yakın olduğu nedenle vatandaş itiyacını da Gasdamonu'dan almaya gidiyó genelde. Bizim burdaki esnaf da bitmenin üzerinde yâni, sinek avlaya şimdi şu durumda çok Daday da çok zayıfladı yâni, böyle durumlar, Allah sonumuzu iyi yapsın.

ANLATAN : Vahit Maşalı, 80 yaşında, Cahil, Çiftçi

DERLEME YERİ : Bezirgan Köyü

DERLEME KONUSU : Anılar

5 Hēne zayıpleri yemek verūdün, bayramlıkda bayramda. Ğonak gezerdük boyna ev ev bóyleydi. Yērisi ğún Őu kóy bürgüsü ğún Őu kóy giderdük orlarda biz ilk olarak cemili köye giderdük orda namazı filen ğılarduk ordan giderdük kóy kóy gezerdük bóyle.

Hayvandayuz hayvandan geleyken adam dediki baņa dedi, ben dedi ğarımı harcācáyın dedi. Ben de dedimKi ya bu olmaz bóyle Şey filen dedim. O da dediki ben 10 harcacayın dedi bu ağşam dedi. Etme la dayı deyón. Geleyken orda bi cōğúz va cōğúzün dibine gelesiye ğada ğadunda yüzüne ğarşu gelmişimiş hemen bıçaa sapladı ğōğsüne hemen orda ğadun aşdı. Hiç ifade vemedi, ondan sona bi adam orda Şey etmiş ben vurdum dēye halbúsa beriyenki adam vurdu emme ben vurdum deya o biri. Ondan soğna bu o bu Şindi bıçaa vuran beriyenki emme öteyenki de bıçaa ben vurdum deye ğaşdı. Ğaçınca bunun 15 arkasından bi adam hani ğevük derüz biz yığın çekerüz onnan. Onnan ğevúğnen iki üç kere vurdu adama ben de ğórdüm. Şey geldi savcıla geldi dedi ki, sen dedi bu dedi Şeyi dedi adamı dedi bu adam kevúğú vurdu mu dedi? Olmadı dedim halbúsa vurdu inkâr etTim. Ondan sōna ğayrı beni buraya ğótdüle bazara, savcılığa içeri atdıla. Dōğ baķalım dōğ, dōğ baķalım dōğ ifādeyi doğrutduk en son ğaldı dedim. Bu dedim Mıstafa Maşalı da dedim kevúğú dedim bu 20 adama vurdu dedim, ee ondan soğna bu adam netdi dedi, beyfendi dedim bu adam neTcek hemen dedim kevúğú yiyesiye başğa bi ğomşunun evine ğaşdı dedim, orda ğurtuldu dedim. Madem öyle deyince beni salıvedi burda savcı yamma mı? Çıkđım geldim baraad etdim. Gel gelelim adam baņa dúşman oldu, o ifade vedüğüm adam. Niye bóyle vediņ dedi. Onu da içeri aldıla o birez gıcık ğiTdi beninen. Ğayrı neyse ondan soğna baruşduk maruşduk o da öldü, 25 ğayrı bóyle işdi işlerden geldi başımıza.

O da öldü barışınca, vurdum gazeyilen. Hee şimdi böyle bu tarafa doğru atdım dabanca iki gözlüydü birin, biri patlayınca biri daha çöğürëyken belime sokacayı sıra bi daa patladı, patlayasıya garşumdaki adam vurdum öldü adam öldü. Ondan sōna şey geldi, burda savcı varıdı, savcı geldi, beni burda içeri aldıla. Sen dedile yatacak yerin vamı dedile 30 garağolda, yok dedim. Ee sen dedile git bi yorgan gōtü bi yerden dedile onu sen dedile şeyet ee yatarsın burda yanımızda dedile, seni nazarata atmáylım dedile. İyi ya ondan soğna geldük. Orda yatduğ zabalayın bütün şahiTle geldi, ifadeleri diynendi beni salıvedile baraat etdim ben gaza olduğundan. Sona orıyá birini deyan birine geçiyan keşFine geldile olayın keşFine. Savcı dedi o adam itiraz eTdi dedi ki bu dedi gasten dedi bu guşak boyunda dedile gaza olamaz 35 dedi. Bu dedi gasten filen dedi, ben de dedim savcı da dıyá ki ben dedi bu gadar cürüme gidiyan ben dedi dēyima gurşun yoğarı çeker dedi savcı. Ondan sōna ben baraat etdim ondan da. Ondan sōna bu adam bizden şey aşdı tazminat. Tazminatı hókmedemedi, hókmedemeyince biz zulh olduk, bi çift öküú vedim, yüz ogğa da tiftik vedim barışduk biz bunnan, senet yapduğ, gurtuldum, olay böyle. İfade vedüğüm adam oğ bennen zıt oldu adam 40 yedi yerinden bıçakladı bi adamı bıçakladı o da girdi iki sene yatdı mapusenede o da öldü o da öldü işdi.Hasan, Akbuğarlı ördey asan derle oña neyse onnan bi yerde içiyaz, ezen okundu

ANLATAN : Halime Yazıcı, 67 yaşında, ilkokul 2, çiftçi

DERLEME KÖYÜ : Bezirkan Köyü Maden Mahallesi

DERLEME KONUSU : Köy hayatı, eski düğün adetleri, ekmek adları

5 Oldu bakalım bi şey çıkarsa, iyi tamam. Háliyme Yazıcı, yaşım atmış altı mı atmış yedi mi o aralıkla heh e daa ne deyveyin? Oğulu ikinci sınıfı okudum üçüncü birinciye geçdim ayrıldım heh ayrıldım bi daa okumadım, okumadım emme diplomamı aldım diplâmamı aldım onu aldım iyi gitdi başğa bi daa gidemedim işdi ufağ yeridi bubam da yollamadı öylelek galdı bi daa gitmeyvedim he sōra evlendük işdi çacık çabök oldu torunnarımı górdüm havası, uşaklarını górdüm havası hepisini górdüm Allah ğabul etsin hepisini de evet şey etdim işdi 10 günne geçdi öyle işdi.

Hayvan besleyaz hayvannan varıp varıp geliyáz işdi onunun seyidiyáz işdi beri işimizi görüp yatıyaz he işdi böyle oğul. Esgiden de mal beslerdük böyle davar beslerdük geçi davarı, geçi davarı beslerdük geçi davarlarını şey hökümet yasağ etdi o zaman satduk geçi davarlarını 15 öylelik bırağduk onu kōpek onu şey ededük gırğarduk yününü satarduk hedi oynáycáyın deye ediya onu satarduk tifdiyni satarduk şeyini satarduk gendüsünü satarduk hepisinide. Dişisini bağ; ğunnardı ğuzusu oludu onnar böyürdü erkeç oludu onnarı öyle şey ederdük satarduk öyle öyle vakıt geçirüdük.

Öküzünen, öküzünen sürerdük günde dört yarım tohum ekerdük heh esgiden, dört 20 yarım tohumu bi günde ekerdük, şindi dırağdorunan ekiyaz hepsi direğdora bindi potosuydu şeyiydi neydi şo mize mis misterem mi ne deyala o heh mibzerinen filen ğayrı ekiyaz ğayrı tohum saçan da yok hı öyle şindilik heh.

Esgiden bayramda ğonağ çıkarduduk gine aynı çıkardıyaz aynı ğonağmızı gine çıkardıyaz bütün millet şeyle gelidü, gelidü yemek yelleridi, şekerlerini alularıdı o evden o

25 eve deyişüleridi öylelik vakıt geçürüleridi ağşamadan ğayrı o ev sen ev ben ev öyle gezerleridi tabi işde öyleydi.

Düğünne de bi kere ğına sepeT arabası gelúdu óğden geliniğ evine den oğlanığ evine gidiğ oğlanığ evinden ğızın evine gelúdu sepet derleridi esgiden onnarı şey ederleridi salı ğún, çarşamba ğún ğına yanardı ğıza sēli ğún aman perşembe ğún de haĵ oludu cúma ğún de 30 semed oludu heh ğarıla topladıdu semed oludu işdi öylelik hep hıh tam baĵ ğaç ğún sürüya dört beş ğún sürüya heni dört ğún sürerdin şindik öyle yok şindi hemen salonu dut solonda bi ğún hemen hellet bit işdi böyle.

Hayvannarığ südünü de sütcü geliya südünü veyan ordan yararlanıyaz işdi başğa bi şey yapduğmuz yok, yağı işdi üzerini alıyaz onu yağ ediyaz onu da satıyaz yalan yok heh 35 başğa türlü bi şeye yaramaya şey etmeyan südünü veyaz sütcüye onu da üzerini alıyaz onun üzerini çalkayaz onu da satıyaz işdi bu.

Esgiden ağaç yayuğnan çalkarduk elimizde böyle böyle böyle çalkarduk şindi o da ğaĵdı. Gine aynı durardı gine çok iki seğet üş seğet öyle uğraşudun uğraşuduk, o hele bi çiyde bırağıbüsek çiy yağı derleridi onğa da ğayrı bi ğún aşşama ğader çökelik ediyaz şey ediyaz 40 onnan uğraşıduk heh işdi böyle ğul.

Ġışlık her şeyimizi yaparuz elmamızı, armudumuzu havası şeyimizi fasulyemizi hepisini hasıl ğúzden ğuyaruz onu da ğışın yemeye heh hayvanımızı içeri ğuyaruz ğayrı boyna saman vórú ğışın çıkmayuz dışa, onnarı hep ğuyaruz hep onuda samallığa doldürüz onnarı ğışında yedürüz. Gendümüz de baĵ; unumuzu üğüdürüz deymenlerde her şeyimizi 45 hazıllaruz ğışın bi daĵ çıkmayuz dışa.

Yaparuz onnarı yaparuz, ğış burundan yaparuz ordan kirenden yaparuz yapduğdan kēri şey aman eyşi yaparuz, betmez yaparuz elmadan, armutdan betmez yaparuz hepsinden de yapıliya yapduğdan kēri ğış burnudan yapılu hepisindden de yapıliya oğul her şeyden, örúĵden besdil ederüz örúĵ soyoruz onnarı da ederüz hep ğış, ğúz, yazdan hazıllaruz onnarı

50 gışın da yerúz. Hepisinden de va armudundan, almasından, döngelinden hir şeyinden va. Bizim şorda va dē şo ağaçla şonna döngel biz ağama aşladduk onnarı aşladduk o aluca aşlanıya onnarı aşladınca aluç da ayrı bi şey tabi aluç da ayrı bi şey cêvüz va hepsinden de va ay oğlum hanķısını sayıveyin fındık hepisinden de va yalan söylemeyin aklıma hanķısı geliya aklıma gelmeyá kimisi.

55 Hamull ekmeyi yaparuz, serme yaparuz, oklağ ekmeyi yaparuz oklağ ekmeyi derle şöyle bılúsún bēki onnarı yaparuz işdi öyle onnarı da öyle öyle yaparuz hamullu yaparuz hamulluyu búlúmúsún ne biyn he şöyle şöyle pózülerúz hamullu yaparuz ağ gızım gitmeñ işdi böyle onnarı öyle öyle yaparuz ortumanda yirúz masayı guraruz gayrı çayı da demlerúz ne varısa Allah ne vedyise emme reçel emme zeytün emme şey bi gış burnu eyşisi mi (kiren) ney
60 o şeyini bilemeyan işdi dediğüm şeyi onu filen gótürüz masaya öylelik şeyini yerúz işdi bu.

Ayağımıza çaruk giyerdük bak esgiden nelin giyerdük, çaruk giyerdük çaruğu búlúmúsún ne biyin heh çaruk giyerdük bi de nēlin varıdı üsdünden şey etme şöyle onnarı giyerdük esgiden ayağgabı filen yoğudu. Üsdümde de nerde bi tey enteri varıdı işde bi tey enteriyi yıka yuñ gine giy yuñ giy öyleydi esgiden işdi böyle ağul. Bulusağ dikedük
65 bulamassağ dikemezdük elimizinen eynimize, eynimize iç góyneyi va ya iç şindi fenine deyala heh esgiden góyneyidin góynek dikiyalarıdı ineklerim gidiy ámmе şeye gider şo yoncaya beni dóğerle işdi böyle oğul onnarı diker giyerdük bacağmıza dizlik dikedük öyle giyerdük şindi hepsi mekene hepsi mekene şindi hep mekeneynen bi şey yok işdi böyle oğul öyle öyle vakıt geçidük heh.

70 Esgiden eleddirik yoğudu bi tek lamba varıdı şorda veyáhutda lamba olmassa çıra ocağda, ocağda çıra yağarduk odunnarı dolduruduk bıcağa gader şeyde yoğudu zoba da yoğudu, Sobâ yoğudu esgiden ocağın şeyineden dolduruduk odunnarı öyle ısıniduk zobâ yoğudu esgiden sora sora zoba çıkdı.

(Köy oturmaları?)

75 Oyun yapardug, her Şey yaparduk; öteberi satarduk öteberi Şey ederdük ğarıla
birbirine öyle, öyle öyle oynarduk ğarıla toplantıda öyle ederdük işde vala bilmen hah
döndümüş işdi böyle oğul heh Şindi ğarı her Şey ğolaya bindi her Şey ğolaya bindi herkeS
televizyon çıkdı herkeS televizyona bakıya, herkeS televizyona bakıya ğarı öyle ğarı oyun
filen de yok televizyon variken ğarı oyunu etme yok otuma da va da otuma va ğarı öyle
80 oyun yok, oyun yok öyle oyunu edemeyala öyle, bilmeyán hikâye onnarı unuttum bitti ay
oğlum ğaç sene oluya bak çacıklarım bóyüdü çacıklarımın çacığ va onnarı unuttum, onnarı
bilusem deyvórüdüm onnarı unttum bilmeyan Şindi biliyan desem de yalan heh. Kıyde işdi
böyle hayvanımıza varıp geliyáz malımıza, varıyáz ağşam saman veyaz su veyoz havası
damdaki buzālarımıza bakıyaz damda bızāmız va onnarın boğazını doyuruyan onnarı
85 samannayaz öyle vakıt geçiya oğul işdi böyle he ne delim.

ANLATAN : İsmail Şahbat, 54 yaşında, köy muhtarı, çiftçi, ilkokul

DERLEME YERİ : Çayözü Köyü

DERLEMENİN KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım İsmayil Şahbat bin dokuz yüz elli dokuz doğumluyum ilköğülü Seydiler Mancınık Köyü'nde bitüdüm böyle mi konuşacayuz ilköğülden çıkduk köy hayatına başladug bin dokuz yüz seksen dokuz da miktar oldum halâ miktarlığım devam ediyö bu iş bu.

Oğuldan çıkınca köyde çiftçilik, traktör yetmiş iki de aldug traktörü yağ ufağdım tabi on iki on üç yaşındaydım daa önceden oküzünen tabi nesi mesela nasıl oluyomuş derken 10 sabaninan, saban, pulluk köy pullukları vadu sen bilüsün gara saban, pulluk gâh der gidēdug böyle işdi, öğünde dönmey isdemez oküzü alışdurunca gendü gendüne dönē başlarda, tabi yetmiş iki de traktör aldug bi daa traktörünen devam etTük. Hayvan gara sığır tabi davar da varıdı iki yüz elli üç yüz keçi davarı varıdı sōradan yasaqladıla satduk bi daa ormanda fidannarı yeyá deye.

15 Köy düğünneri zevkli olu bireS daa şeyden şeyir düğününden tabiki nasıl oluya? İçgülü olusa âlem düğüncü davul, zurna gıyemet gopar. Ya şindi gamaraya çekince her âdet deyvêrülü mü burda tabi düğürlüg edēdug ondan sōna şerbet içilüdü şindi şerbet filen galkdı nişanlanduğna dahil işdi gızı isdedi gızı nişannanmış oluya tabi evet söz yağudu direg öyleydi evet ondan sōra gınası, semedi üç gün devam ederdı. Erkek gınası köyde yakallarıdın 20 perşembe gün hağ oludu cümá gün semed oludun şindi bi günde bitiya hepisi. Erkek gınasında camiden çıkınca dúğa okunu, gezdürülü, el öpdürülü sōna gidēdug (silah atıludu) o işleri gârışdumáylım şindi ben mi silah atuludun doğru başga bi şey yok buğda sen sor ben cevaplayın.

Bayramlarda cemide namazımızı gılardug ondan sōna mahalle mahalle yemek 25 vêrülüdün tabi her mahalleye bayrama birinci bayram gün bi mahalledeydi ikinci bayram gün

başğa mahalleye geçēdúğ yağ (sevgi saygı) tabi şindi yok öyle şey bitdi namazı ğılan gidiya evine müvüne.

30 Gışın otumalarda esgiden yüzüğ oynarduk uşaklığımızda tabi yeme içme beş alti çorabı ğollarıdın şuraya bi tēne turma oludun içinde turma; peşküre havludan turma yaparlarıdı dimyat mimyat om bes sayuynan öyle oludun işdi (turma dediğün yāni yüzüğü bulamayana vurallamıydı) vuralarıdı tabi ceza olarağ esgiden yapalarımış ben onu bilmiyoru da yağ sepeTiñ içine ğuya yuvlālarımış bi şey edēlerimiş yāni onnarı bilmen fazla tabiki. Otumalarda çörek oludun kúl çöreyi gómerleridi esgiden tam ğatmerli çörek, börek, yemek neyse o ğún kú şeyle.

35 Bol deyilidin tabi ki bu ğadár domatēsi filen yazın góredúğ anca tabi meyvá elma, armut bulunudu aç alma. Elma, acı alma varıdın alhat, çördúğ böyle aluç, kiren, dönĝel tabiki bunna varıdı başğa bi şey yok soğuk memleket olduğundan yetişmeye tabi. (Ekin olarak ne ekersiniz?) Arpa, búyday ot olarak; fıy, ylaf yāni bak bunnarı ekiyoduğ işde. Ormancılık üretim yapıyoğ ormanda; tomruk, odun bunnarı yapıyoruz.

40 Muhtarlığımızda her şey vazife yapıyoğ ğörev cāmisi, kóyün noksanı ne varısa yapıyoğ işde elimizden geldiğünce yol tabi. Acemi birliğı İzmir Ğazemir usda birliğı Kırklareli seksen yetmiş dokuzda gitdim seksen bir de ihtılal da asgerdeydim ya. O zamannarı mazot ğıtlığı filen oluyodun ac çok tabi bilmiyorum ki nedenini ğıt mı geliğü seksende filen seksen birde filen tabi yetmiş yedilerde tam hatdá.

45 Ufağiken biz ne oyunu oynayâduk? Şindi o zaman bilgisayarı nerde görüyâsuñ, televizyon da yok tabi yok çocuğken nedēdúk şey oynāduğ çeliğ oynāduğ çelik, çelik bilimüsün çelik çomağı; ğazuğün úsdüne ğorduk şeyi tabi öyle işdi.

Eleddirík seksen dokuzda doksanda filen geldi tabi muhtariken geldi doksanda yok ğaz yağı yakıyâduk lambala varıdın böyle telefon filen yok hiç bi şey yok araba muraba da

50 yok yol da yoğudun doğru dürüs zeten ırmaqlardan gidēdúg. Başga bilmeyonki unuttum
gitdim taa geçlikde galannarı.

Ava gidēdúk, doñuz, davşan bunnarı vurarduğ, tabi varıdın bazen gine giderin gışın
vaķit geçiremeyince birez de sen ğonuş bağalım. (Askerde bit var mıydı?) varımuşdun da
varıdın as çok bende (sabun, deterjan) yok (askerde nasıl yıkardıñız çamaşırlarınızı)

55 gendümüz yıkarduğ çamaşırhane varıdın sabunna filen yıkarmışuyuzdu.

ANLATAN : Cemil Musa, 66 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Değirmenözü Köyü Musa Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Bin dokuz yüz kırk yedi doğumlu Deyirmenözü doğumlu Cemil Mûsa ilköğulunu dördüncü sınıfa ğadar Deyirmenözü Köyü'nde tamamladım ābeymiş öğretmen olması nedeniyle dördüncü ve beşinci sınıfları Arac'ın İğdir nahiyesinde yaptım. Esgerliymi bin dokuz yüz kırk yedi doğumlu olup Muş Varto'da tamamladım. Esgerden geldikten sonra köyde çiftçilik hayatına devam etdim ve tehsil olarak ilköğulu mezunu olduğum gibi ve 10 Ğuranı Kerim dersleri alarak Ğuranı Kerim okumayı ve imamlık özelliği imamlık yaptım köylerde şu anda hāle çiftçiyim hayvan horuzla uğraşıyorum.

Kırk sene kırk yaşındayken eşimi kaybetdim tekrar evlendim, evlendiğimden iki çacığ u vardı onları da yanına alarak şu anda okutuyorum. Bi oğlum var esgi hanımından dört kızıyla oğlum öğretmen hanımı da öğretmen şu anda İzmit'de oturmağ dalar. Kendim 15 hem hayvancılık hem orman köylüsü olduğum için orman işleriyle uğraşıyorum. Bin dokuz yüz seksen segiz yılında veya segizen dokuz da evim köyüm yandı tekrar kendim yaptırdım şu anda hayatımdan memnünüyün böyle.

Atmış yedi yaşındayın. Eleddirik falan yoğudu eleddirik filen seksenlerde falan geldi eleddirik ondan önce lambāyle veya idere fenerlerle oturuyoduk şu anda eleddiriğ imiz falan 20 var suyumuz kıtdı suyumuzu kıyu kızarak devlet eleddirikle su basarak hallediverdi böyle.

Esgi bayramla birez taha güzel ve kıalabalık olurdu köyden milletin çoğ u çekildiğ için kimisi geliyo kimisi gelmiyoğ gine de bayramlarımız ş uğanda köylerde güzel geçmekTe böyle. Valla esgiden bayramlarda taa çok birbirine millet sık gider gelirdi ve birbirine karşı hesiyet bires taa fazlaydı ş indii bires o heysiyetden mahrum ğaldık yāni esgisi ğadar 25 samimiyet olmuyābülüyo yāni.

Tıráktör filen esgiden öküze, ğatırla veyahutda öküze çif sürerdik, düğenne harman yapardık şuğanda kóyümüze biçer döver yeni girme gelmeye başladı fotâslarla sönadan yapıyâduk şindi artık biçer böver de gelmekte ama na ğadar olsa biçer döver filen gelir biz fakır kóylülere birez ağır geliyor.

30 Esgiden böyle bolluğ olmadığı gibi benim küçüklüğümde lesdik dâhi yoktu takiye deye ağaçdan yapılan tahta şeylerle gezerdik ağ sönadan bi daa ben büyümeye başladığımda lesdik veya ayağgabı peydah oldu bi daa ondan sōra böyle o sıkıntılardan ğurtulmuş olduğ.

Düğünne esgiden köylede olurdu daha tatlı gibi geliyo bize şehire alışğın olmaduğumuzdan mı her nedense o sālön işleri bek fazla bizi açmıyo aslında kóy düğünneri
35 bizim için esgiden taa güzeldi şindi salonnarda yapılya. Düğünner esgiden perşembe gün çarşamba perşembe yapılırdı ve cuma gecesi gerdāğ girilirdi şindi tedil olması nedeniyle pazar güne aldılar dinen bek uygun olmayan bir ādetdir yāni.

Ya esgiden ki kitaplar verilirdi ki kitaplar vardı şindiki kitaplara bizim ğafamız hālā hiç almıyor yāni esgi kitaplar gibi deyil, şo okuma yazmayı alfābe kitabından öğrendik ama
40 şimdi dergiler bilmem neler çıkdı şindi bek orda o gün ortam bize göre deyil ama çacıklar için tabi daa güzel bi şey olmuş oldu.

Ulaşımı esgiden yayan vayahıtta at üzerinde kóyümüz yaya olarak veya atla üç seğet çekiyor yirmi iki yirmi üç kilēmetre mesāfede atla veyahıtta sırtla yiyeceymiz içeceymiz kóyden getirirdik şindi herkezin takşisi veya tıráktörü var ulaşım şuğanda taa güzelleşdi
45 esgiden yol yok tabi yaya yolu varıdı vayahıtta ğatır arabası giden bi yollar vardı yollar da segzenlerde falan mı yapıldı öyle bi şey oldu bek fazla hatırlamıyom yāni. Eleddirik de segizennerde veya işde o fazla bilemiyorum yāni o çevrede geldi segzennerde falan geldi.

Ya esgiden kóy otumaları tee güzeldi şindi birez daa sıkıcı olsa da gine de kóyümüzde o sayğı hōrmet var kóy otumaları gine de yapmağdayız. Esgiden yüzúğ oynardık
50 ocağa çıra vurur çıra deye bi çam ağacının çirasını ocağa vurduğın zaman çok güzel ışıdırdı

lamba da olsa dāhi o çıra ağacıynañ hem ısınırdı ev hem aydınattırdı o şekilde, yüzüğü oynarmış ekseriyet yüzüğü oynarmış esgiden. Tekgeye sekiz altı tekge bi de peşgir olarak yedi turma derler onnarı sererdik içine yumruğunun eliñ içersindeki bi para veya bir yüzüğü hañkına koyduñu karşı taraf bulabilirse alırdı bulamassa sayı yazılırdı ceza olarak duvar
55 örerdik duvar örüyá duvar örmeye sıyıt diz üsdü otutturudu milleti sen ileri gitmissiñ sen geri gitmissiñ dizlerine odunna veyahutda sopayla vurarak şaka olarak gülüşerek oynardık. Esgiden otumalarda ğatmerli çörek deye bi yağla bi hamurla yapılan bi şey varıdı o çok kıymetliydi şindi artık her şey bollaşsa da dāhi o gine de hasiyetini devam etdümekdese osa da ğatmerli çörek veya hamurlu falan gibi böyle bi şeyler ev s̄yibi tarafından bi şeyler
60 yapılırdı yāni banduma yapılır bezen horuz veya tovuğ keserek onuñ bandıma deye şey ederdük öyle.

Sığır esgiden davar çokdu her ğapıda aşā yoğarı yetmişle yüz arasında davar varıdı çok ğapıda her hep ğapıda olmasa da çok ğapıda varıdı o davarı ormannar zarar verdiğinden kaldırdılar esgiden ğara hayvanı azıdı şuğanda da millette ğara sığır hayvanı biye ğalabalaşdı
65 esgiden üç şey veya beş şey varıdı şindi om beş vaya yirmi tene olmuş oldu. Hayvancılığ birez daha ğara sığır üzerine gelişdi ama davar veya ğoyun çok azaldı.

Esgiden buğday, arpa ekerdik şindi gine buğday, arpa ekiyoruz yalunuz sebze olarak esgiden fazla bi şey bilmezdik veya bulmazdı ama şuğanda sebze olarak heb türlü sebzeyi hemen hemen çoğunu geliştirmekdeyiz yāni sera mera da yaptık şindi hem sera da hem
70 dışarda biberidi, tamatisidi her türlü patatisini, fasılyesiydi gúya ne şey olusa ekiyoz kıyümüzde su çay geçiyo ufağ bi çay ordan sulamasını da ğolay yapıyoruz böyle.

ANLATAN : Hüseyin Aynacı, 53 yaşında, orta terk, emekli-çiftçi

DERLEME YERİ : Kavakyayla Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Benim Hüseyin Aynacı yaş elli bin dokuz yüz atmış doğumlu orta terk, ort okulu bitirdik düğün etdik ondan sonra altı yıl vardı düğün et düğün etdikden asgerliye, asgerliyi yapduğ geldüğ tedaşa girdik (asgerliyi nerde yaptınız?) asgerlik acemi birliyi Malatya, usda birliyi Bitlis, asgerden geldikden sōna teke işe girdik işde ondan sōna yirmi beş yıl çalışınca emekl olduk Daday'da ikâmet ediyóruz işdi bileder va burda yardıma geliyóruz bâzi bayramlarda falan geliyóruz buraya.

Çocukluğum ya çocukluğumuzda zorudu tabi, tıraktör yoğudu, araba yağudu yetmiş sekizde tıraktör aldúk işdi taksi almış gibi olduk yāni o zaman veseyit yağudu (ondan önce?) ondan önce yayan Daday'a falan geliş gidişle yāni iki seğet sürer burdan Daday evet (at falan beygir?) At marağıda bek bizim kōyde yokdu yānide bi ara vardı da o da çok iyi bi binek yāni at da.

(Hayvancılık olarak ne yapıyodunuz?)

Hayvancılık işde gara sığır önceleri göyun vardı bizim çacıkluğumuzda sōnadan onna falan da satıldı göyunna falan satıldı tıraktör aldúk ve eski hayat zorudu yāni tıraktör almağ için falan bi ahır hayvanı satsañ zor aludun ama şindi güzel bi çift dana satsañ tıraktör alabiliyāsun yāni işini görecek şindi geçim şartları esgisine bakınca çok rahat yāni çalışana her yerde para var sıkıntı yok yāni.

Esgi bayramla falan neşeli oludu tabi çocukluğumuzda şindi gurbete giden Ğasdamonu'ya giden bi kaç yıl geldile bayrama ondan sōna hepsi boşladı yāni azaldı kōy yāni kōyün nüfusu bek bayramlarda falan esgi dat yok bi kaç kişi gelir işdiynā bayramda

25 ondan sōnada birinci bayram gūn āğşam herkeS gine gider Seynağ falan ğalu hocaynan burda kimse yok yāni başğa.

(Eleddirik falan yoğuken napardınız?)

Ġaz lambası falan işde lōkūs, ğaz lambasıynan seksen beşde elekdirik geldi ondan sōna suyunu, elekdiriği, telefonu her şey va yeni şeyirinen şu anda bi fargı yok yāni kōyünde işdi duran yok. Televizyon falan yokken mesela ramazannarda filen rādyeynen Anğara'da ezen okunudu burda ifdarda açılırdı falan öyleydi yāni önceleri bizim çocukluğumuzda.

Kōy otumasında şindi yatsı namazında ğalan burda om beş yirmi kişi olurdu her gece birine otumaya giderdik. Otumalarda kōy muhabbeti, avdan şurdan burdan, geçimmeden, reçberlikden ğonuşulurdu yāni. (Oyun falan oynar mıydınız?) Yüzüg falan oyunu falan tabi meşurudu o zamannar. Yiyecek, yiyeceg olarak kıl kıl çöreyi ğómeller, patátes haşlaması falan burmalı çörek öyle yiyecekler yapallardı yāni öyleydi.

Şindi ik üç senede bi tarla ekersek buğday ekiyoz yāni de öyle bi reçberlimiz yok uzun boylu (eskiden ne ekerleridi?). Eskiden arpa, buğday yāni bu kōyde başğa bi şey yok, orman işi burda birez fazla bu kesim işi bu sene birez de bi afát gibi bi şey oldu kesim falan çokdu yāni çalışana yāni kōyde bu sene para varıdı evet (bu kōyde ne tür meyvala yetişü?) Elma, erik işdi ayva öyle bi meyvala yāni sera filen yaparsañ domates, salatalık falan yetişiya yāni. (ormanda ne tür ağaçlarınız var?) Ormanda çam, kōknar, ğayın ağaçları bulunu bizim bu ormanda böyle işde.

(Bu yol falan ne zaman yapıldı?)

45 Bu yol seksen dōrtde yapıldı daha önceden yokdu yāni şullara aşağ falan yol yapıldıardı cibinen falan bullara öğretmenne falan ilk zamannarı gelir giderdi yāni yolla düzgūn deyildi seksen dōrtde filen yetmiş dōrt mü yetmiş altı yetmiş dōrt o arada yapıldı yol yāni veseyit yolu yoğudu o zamannarı öküz arabası yolu tıraktör alduğumuzda falan yāni yol doğru dürüs yokdu yāni yüklü şurdan bi odun filen yüklesen çikmazdı dırakdör. Buraya

50 yapıldığında dozer falan vardı evet bu Azdavay yolu falan yapıldığında önceden elinen falan yapmışla yāni e mesela ğışın ğıreyder falan yokmuş dozer falan bu yolu ğışın elinen açarlarımış kúreynen (bu elli sene fazla olmuşdu elle açma işi de mi?) ben bilmiyorum elli yaşımıdayın şey hocam evet Seynā gil filen bilü o işleri yapmışla yāni.

ANLATAN : Tevfik Selalmaz, 50 yaşında, İlkokul, Nakliyecisi

DERLEME YERİ : Okluk Köyü

DERLEME KONUSU : Sohbet

5 Seniñ sorduğun soruların hepsine cevap verebilürün gıymetlim. Sen soracañ biz cevap
veceyüz. Abeysiniñ yetmiş birde ilkoğula gitdük, yetmiş altıda ilkoğulu bitüdük. Segizende
evlendük. Seksen üçde asgere giTdük. Efendime söyleyin seksen üçde asgere giTdük, seksen
beşde asgerden geldük. Mücedele, çalışma, öte beri. Asgerden gelince işdi kóy işleri aynı,
çalışma, reçberlik, göyunuydu, sığırıydı, ekiniydi derken ondan soğna doğsanda araba lduğ,
10 ondan sōna nakliyecie başladuk. Doğsandan bu yaña da nakliyeynen uğraşyáz işdi aynen
orman işlerinde. Gët gótür, yol bel deyken aynı işlerden devam eTdük. Yáni geçim
ğaynaklarımız bullardan işdi. Hayvancılık şu anda yok önceden varıdı şindi bırakduk yeni o
işleri de. Şu anda belli işimiz nakliyecilik. Orman işleri, nakliyecilik, kesim, üretim, o tür
şeylerinen devam edip soru soracak.

ANLATAN : Hasan Kuzu

DERLEME YERİ : Uyükören Köyü

DERLEME KONUSU : Anılar , ramazan manileri

5 Şeyde ğır va ya şalgamlığıñ ğırı oranıñ deymenini sen búlúsüñ oranıñ üsdündeki ğırda
ğumar oynayoz velāsıl kelim Āsar'dan birisi de cığara satıya iki desdi cığara benim yanımda
da üç dört tene ğumarcı va Gara Mısdafa'nıñ Gadir oğlan filen ölen Garamuk'daki felen şimdi
biz orda ğumara ğavuşduk he ben buña beri yañdayken üş davar satdım ğırk yedi buçuğ lireye
10 üş davar o zaman ğırk yedi buçuğ elli de yoğ, parayı alınca ğumara otuduğ yirmi kâğda, otuz
kâğda alınca ğakdı Cizmeli ğakma lan ğaldutduman dedim, ānaya yúrek yoğudu sen onuñ
öyle olduuna bakma Mısdā Bey ānaman, ilerde dedi oynaruz, ilersini filen bırağ ya otu param
bitsin ğak git dedim, davarları alamassıñ davarıñ içinde daa davarla vedüğüm davarla, ilerde
oturuz dedi. Benim de ğız ğardaşımıñ olanı va davarı ğúdüya ilerde o zaman bu yol yoğudu bi
daş atdı arkamdan duymadan şuramdan geşdi bende bıçak va bıçaa çekdim ben buña amına
15 ğoduğum dedim la sen kimsiñ ğaçıya, şakaya bozuya vuracáydım emme o daş doğunáydı
ğafanıñ bi yanını alıya yumruğ gibi daşı arkamdan duymadan vurup gideceg la öyle yoğ ölüm
o Ğadir olanı la siz kimsiñiz ileri varınca otuñ la şuraya ğumara dedim ordan davalları da
vēceyin oturusañ dedim davalları ayırivedim otudu, Hacı Bekir de va heni şo Fáyzullañ
oynayken filen şey varıdı Goca Mezeriñ uşakları şeğerde avulandı, zehirledi bi hamal
20 zehilledi bi şey etdi döge döge gendünü zehilledi iki tene kişiyi zehillemiş bi ğarı yüzünden
orda Ğasdamonu'da velāsıl Mısdā Bey velāsıl kelim ben atmadım hiç atmadım daa ben
atmuşladu dedimidi yoo bunnan şeker dönmeýaki. (Sōna ne dedin he?) Ordan Fehm olan
geldi cığara satıya Soru ğız delleridi sen onu bilmessiñ anası cığara satıya iki dúğen parası
almışımış Niyáz Aayı búlúmúsüñ Topal Cefer'iñ bubasını o zaman paralarını alduğ o da otudu
25 ğumara o da zátđi ğumarcı filen deyeyken ğararıya biz emme ceketleri serdúğ goca kútúk va

balta va vuruyoz yanıya Şeker Aanını Abdi Bey mavzer atacağ olmuş ataşa evden ordan
gözúğya onuñ yav deya ğarısı Hēcer Apla orda ğumarcıla ğumar oynaya nereye atıyásun
mavzeri gelúdu oraya gelúdu müyki, amına ğor paralardı adamı ataşa atıyan deye, ataş orta
yerimizde velāsıl kelam deymeniñ üsdündeki düzlükdeyüz ordan şindi bu ğırķ yedi buçuğ
30 ben aldım cebime ğuydum davvallarıñ parasını ondan sōra şindi kârinan oynayan ben ğumarı
he oynayon, aynāken oynāken Cizmeli'niñ parasını alduğ o Ğadir olan da va Ğara Mısdafa'nıñ
darğunuyuz emme birbirimize sāyiP çıkıyaz ordan velāsıl kelam o Fehm Aa iki dúğen
parasını vemiş cığarayı bozmaya başladı desdiniñ birini alduğ elinden, elli cığara o zaman
desdile birinci cığaraları varıdı böyle emme ne cığaraydı ābey velāsıl kelam Cizmeli altun
35 çıkartdı la Cizmeli seniñ altunuñ dedim dolaşuğdu sētdedú dedim ne dolaşuğ la dedi ben de
bubamıñ ehPabı deye Fehm Aayı la herif ğumara para vereceg iyi altun vemezle, altunnara
bağdım ğırķ lire para ve şunnarıñ ikisini veyin dedi heP dolu çecikleddümüş esgi çeyrekleri
oğ ğumúşlúğümde bağdım bosdancı yazıya la iyi dedim oysa çeyreklerinde de yazıyomuş
Ğosdanti deye Yunan'ıñ parasıymış esgiden Ğosdanti velāsıl ğırķ lire vedim altunnar aldım
40 ticeretden vedim elli cebimde ondan sōna şöyle düşündüm parti bitdi ordan onuñ da cığaradan
ceplerimiz doldu cığaraynan desdiniñ biri gitdi şeyiñ, beygir de gitmiş Fehm olanıñ bu yol da
yoğudu dereye yoğarı beygir dóvürmüş çatal ğayaların altında o cığaranıñ biri de çaya düşmüş
bi desdi cığara he ordan şindi şöyle düşündüm ğaçacayın şindi dedim ben bunu zorunan
otutdudum bu da baña ederse suçlu çıkıyan su dókmeye gidiyan deye gitdim aşaa hemen
45 ordan hızlı hızlı geldim beri geçeye geşdim Şeker Aanını kóyünden tarlaya ordan bağırdım la
Cizmeli dedim la ben gidiyan dedim o söğerti heni amına ğoduğum dedi git la sende dedi
ordan geldim kóye bubama zabaleyin anam deyvemiş davarları vedúğ cebimde para benim
gendú param ana param, davarıñ parası yok, yok emme zabālayın şey etdi bubam velāsıl
kelam davarı vedúğ la dedi altun almıssıñ dedi ben ğumarınan etdim demeyan da altun
50 almıssıñ bağıyın dedi, bubam ordan aldı bağdı lan bu dedi çeyreg dedi az muz etdi baña kúfúr

filen hemen ben dışa ıkıvedim beygire biniya yallāh davalla da Diphan'a gitdi bazar duruya
Diphan'da ordan beygire biniya gidiya buba dur desemde para bende parayı ben aldım
desenĊe diynemedi oĝ ordan varıya oraya orda bi jandarma varımış davalla duruyomuŝ orda
daa la ābey bu davalları deya bōyle bōyle etmiş altun vemiş işdi deya jandarmaya, candarma
55 da Arac'a telefon ediya ĝaraĝola yok bēki de yok aŝaada Diphan'da bu yaqın emme Arac'ın
ĝaraĝolu al da gel lan onnarı deya hemen davarları şey ediya yollaya şeye ĝayı Maraz Abdur
varıdı bŭlŭsŭn bēki şeyin Cazgır'ın bubası velāsıl yollāla. Ben de baş aşaa o ĝŭn gine Gōz
Daa'na gidiyon davarınan gine gitdim velāsıl Araç'da Hemdi oĝuŝ'ın Memetle varıdı bubam
onnara toruĝ ālıvedi, tomruĝ ālıvedi Memed Aa niye geldiņ deye hoş beş ediyala bubama
60 Araş'da messele bōyle bōyle şindi deyala onna aqıllı adam Ğarabiyōgil şindi deyāla altunna
benim deyil der deyāla aaralım altunna bubamın cebinde bu altunna seniņ mi la, bu altunna
seniņ mi, benim deyil derse maĝgime dŭŝerse şey eder, hemen aĝarıyala uŝaĝ yollāla Araç'da
la bu altunna deya seniņ mi deya Hemdi oĝuŝ'ın Vāhid Aa, benim deya iyi altun deya lan
sehtekār lan bu altun deya heh Memed Aa deyala şindi sen deyala on kere parayı vērŭsŭn
65 deyala ben gine merhemend etdim ĝumarcı ĝumarcıyı sever oĝ oynamayan emme bēzi bēzi
oynayan velāsıl Muıddin Bey şindi bunna netdile ziyade olsun imeyon ābey vallahi
doĝunuya baņa.

Ey ĝaziler yol gōrŭndŭ gine ĝarip serime

Daĝlar daŝlar dayanamaz oldu benim āhuzārime

70

Uçan ĝuŝlar dayanamaz oldu benim āhuzārime

Yazıĝ oldu geç yaşımda yārime

Ben havada uarıken ālınan dutduņ beni

75

Ben bahāmı bieriken bir pula satdıņ beni

Ƙómür gózlü názlı yārim sağ yana sen solda ben

Yar oturmuş merdimanıñ başına

80 Ay mı doğmuş gún mü doğmuş hançárimıñ gáşına

Ƙómür gózlü nazlı yārim bir yana sen bir de ben

velāsıl şey edemeyán demindenki gada tekrallayamayan da velāsıl kelim şiiir bu baa bağ bunu

şindi sēde bunu cıgğada bi yerini biliyála, söylála yazılı varıdı bu yasağladıla mı yoñsa bunu

bilmeyan yāni bi fena bi şey yok bunda, şarkı, türkúde. Heni bi hesdenede veremli şeyi

85 çağırularıdı yāni onu;

Dün gece gendú hānemdeydim yaslıcağım daşıdı

Altım çāmur, üsdüm yāmur gine góñlúm hoşudu

dağ çokdu bu emme hepsini, efendime söyleyin soñ zamanda dáva gonusu;

Dāvamız güzel dāvası giderúz pedişāha

90 Pādişah dáva görmeşe giderúz şeykıslama

Şeykıslam dáva görmeşe galuruz gıyāmete

yāni o şindi ben şey edemeyon o gadun gózünü yumuvórúdu rehmelik Hatça Gadun delleridi

Sorkuncuđlu. Uzun oca şey gótümüş ben onuñ seyesine şey etdim, emme cüzü gótümüş

Ġurāni ben Sorkuncuđ'da başladım. Bođúnki hocalarıñ okudunu ses yok ezberime çoğunu

95 biliyan mevlúduñ çoğ okuduğ yāni.

(Bekcilik fileñ etmediñiz mi esgiden ramazannarda?)

İşde geldim hökúm hökúm

Sırtımda dāvulum yükúm

Evvela asselamu aleykúm

100 Ben āđamı uyandurun

Gül yasduğa dayandurun

Eyer ağām uyanmassa

Ğave tütün beyendirim

105

Ayasofya Cēmisi

Otuz altı pençiresi

Hanım pencireden bakarken

Yandı pilav tenciresi

110

Davulumuñ altı girmuzu

Ben yemen ğavunu ğarpuizu

Arķadaşımı sorarsañda

Cēmilerde babuç hırsızı

115

Uzun soķak başdan başa

Keklik seker taşdan daşa

A benim dēvletli ağam

D ēvletiñle biñler yaşa

120

Bāşışımı aldım giderin

Her yerde metiñi ederin

efendim evvəsi gece gelúleridi iramazannarda.

Bu ay geçen ilerde yatıyan yūs kâğat para va vala yūs kâğadı da ğıyıp da atamadım efendime söyleyin Muıddin Bey òlanda da yoğumuş baarmış lan bazara varınca beş kâğaT

125 atarın, beş on kâğaT vórún deye, vedi o gece çaldı, çaldı Receb_olan demiş la hiç bozuğ
paramız yoğ evde deya bazarda vemiş biliyon bekciyi, òlanı ramazan bekcileri.

(Başka mani var mı aklınızda?)

Yımirtanıñ beyāzına

Bakıñ haķıñ niyāzına

130 Şindi terēvúyü ğıldığ

Buyruñ zabah namāzına

ya neler neler, seniñ torun mu bu? Seniñ ormancıyı ben şeğerde bize çay ısmalladı Helid_
Aayınan oturuyoduğ geldi biz_ona ısmallacayduğ o bize ısmalladı nerde o Mergúze'de mi?

(Hikāye biloyo musunuz?)

135 Ābey iki çoban varımış. İki çoban türkú çağırıyorımış, ğulaana eline ğōya
'Yapraklar delikdir delik, Ben seniñ derdiñi bilikdir bilik) deya, la hedi gidelim Isdanbul'a
deyála biz şayir_ olduğ ne çobannığı ediyoz deyála. Gidiyala Isdanbul'a ordan Isdanbul'a
varıyala hedi bi kere hamama gidelim deyala, hamama gidiyála para yok hamama gitmiş
hamamı üç ğunnúğ kiralaala ğuru cebinen. Üç ğun gelince hamamcı varıya; la ölüm ğayrı
140 ğüntünúz geldi paramı veñ çıkıñ deya, efendime söyleyin he o da ayru emme heralda. Şimdi
ona deyalaki; 'Ĝurna da seniñ bunna da seniñ' o öteyenki ayru onu da deyveceyin 'Evveli de
seniñidi şimdide benim' la beninen eyleneñ deya ğóbelle deya ne ğurnası deya gine 'ğurna
da seniñ' bunnarı çıkarıya; düşün la öğúme ğarağola deya, zabālayın ēgidiya, oğ hamamcı
dayı nereye? Ya bunna başa böyle etdi böyle etdi para da vemedile ee dovulculara ras geliyála
145 dāvulcula, la utanmadıñız mı parayı niye vemāsunuz hamamcınıñ parasını deyinceg; 'Ĝurna
da seniñ ğurna da senin, Evveli de seniñidi şimdide benim' dovulcula dom dom dom vurmaya
başlaya, la sen de ortaķsıñ dēya bu adamlara deya, gidiyala efendime söyleyin bi de
kemānigile aynı kemānicile sen de ortaķsıñ hākime varıyala. Hakim dēya ki; ölüm siz
gelmissiñiz boğún mesela Ĝasdamonu'dan veya niye vemediñiz parayı? Gine bunna orda

150 'Ġurna da seniġ ġurna da seniġ' deyince saa dovulcu vurmaya başlaya zurnacıynan ġurna da seniġ deyince dombudu dom dom dombudu dom dom hākimiġ hoşuna giTmiş hemen hākim paltoyu atıyá cúbbeı oynamaya o da başlaya, oynamaya o da başlaya efendime söyleyin o da başlaya ġānünün bilmen ne meddesinden dolayı deya bunnarın barātına deya meggime masrafı da hamamcıya deya masrafı da hamamcıya söylemiş hādi gidiġ deya onun avası.

155 Bi de şöyle o şeyle ayru:

'Yapraqlar delikdir delik, Ben seniġ ġalbiġi bilikdir bilig' bunna gidiyala Isdanbula, Isdanbul'a varınca pēdişāhıġ vezirlerine bi berbere vezirleri kesiveġ deya, berbere kesdürceklerimiş pēdişāhı öldürdüTceklerimiş vezirleri heni yanı böġründe pēdişahların, böġün keserin filen. Bi şāyir gelmiş pēdişah bey deyala, çağarıġ şunnara deya pēdişah, 160 ġótúrúya yannarına, şindi bi şey bilmeyala zetdi 'Yapraqlar delikdir delig, Ben seniġ ġalbiġi bilikdir bilig' deya, pēdişahıġ da hoşuna gitmiş şuraya ġarşuya ' Ben seniġ ġalbiġi bilikdir bilig' deye yazmış, ġayrı o ġün berber usdura bıçāaynan üzeceymiş pēdişahıġ ġirtlaanı. Şindi şeyleri yāverleri pēdişahıġ yanındaki yardımcıla kesive deyala, beki dedütdúrúyala böġün keserin zabah velāsıl kelam şindi böġün keseceydi ya o yazıyı ġórúya şey berber, dē orda 165 yozuya bakıya 'Ben seniġ ġalbiġi bilikdir bilig' la bu benim ġalbimi tabi biliya, nasıl biliya bu? Usdura bıçaa elinden düşüya patdan yere, noldu lan deya pēdişah, pēdişahım deyəmeyan sen benim ġalbimi biiyosuġ deya, biliyon deyəmeyan, niye lan? Ben deya böġün seniġ vezirle deya pēdişahı kesive dedile söz vedim deya, ġaç senedú deya böġün keserin zabah keserin böġün ġayrı usdura bıçaaı boynuġa çalacaydım deya sen de benim ġalbimi bilince ben 170 elimden usdura bıçaa düşdü deya hemen çağarıġ şeylere deya vezirlerine, vezirleri hemen dōru atduruya içeri. La bu gelennere deya çobanımiş zetden çağarıġ onnarı dellal veriya, bulduruya, ġótúrúya, ölüm siz deya böyle böyle siziġ sēyeġize ġurtuldum deya, o çobannarıġ gidenneriġ birini şey ediya birini vezir ediya birini de yardımcısı ediya şeyleri de asıya vezirleri yāni

175 onnarı burdan davar gútmeden gidiyála (vezir oluyala) he he neler neler (başga biloyo musunuz Hasan Amca?) başga çok bilmeyán.

ANLATAN : Mürvet Köse, 63 yaşında, çiftçi, cahil

DERLEME YERİ : Karamuk Köyü Çimkeler Mahallesi

DERLEME KONUSU : Anılar, eski adetler, mantar adları, yöresel yemekler

5 Mürvet Köse'yim ondan okul yoğudu esgilerden okula gitmedim biz bi okul günü görmedük ondan sōna işdi çok esgilerden su yokdu, yol yoğudu evimizde şindi eletdirik yoğudu, telefon yoğudu şindik her bi şeyler var.

Çif sürerdük öküzünen şey tırpanınan ekin biçerdük, düğennen sap sürerdük, yığın yaparduk. Bi kilometre yerden bakraçlarınan su götürüdük göfalarınan ellerimizde daşırduk
10 emme şimdik terköz her yerde su bol işdi böyle, hiç okula gitmedim hiç okul bilmeyon cēhiliyin evet, gursa gitdim emme onnarı da unuttum evet okumaya evet okumaya okumaya.

Biñ dokuz yüz atmış beşde gelin oldum evet atmış beş yaşımdayın öküz arabasıynan gelin arabam öküz arabasıydı evet gelin arabam öküz arabasıynan geldim şey yolundan ne yoluydu esgi yoldan, yeñi yol filen yağudu daha ne gonusuyun lan?

15 Bayramla evet bizim bura gine yemek veridük, bayramlarda da yemek vērüz bayramdan çıkıncağ yemek verüz her bayramda sırayınan, mehelle mehelle giderle yemek yimeye biz de verüz, evet bayram namazı burda gılunu Çimkeler Máhellesi'nde esgi cēmi gayıntam hocáydı, beyim hocáydı emme tırefik gāzesi oldu gāçıncı senede onu da deyve , gırk sene önce tırafık gāzesi oldu direkordan aşdı ben dört çocuğu lá galdım, onnarı böyütdüm,
20 besledim, böyütdüm gelin etdim gız üç gızım varıdı üçünü, oğlum varıdı bi tēne onu everdim, ev yapdıdum evim esgiydi, esgi bina şindik evi beton ermenden ev yapduduk, çaydan geçerdük böyle ayakla bata bata sel gelidü hayvannarı alıdu esgiden şindi kóprü yapıldı hēr şey var hēr şey var evet beyim öldü gāç sene gırk sene evēsi evet.

25 Kóyde ekin ekerüz, pancar ekdük her şey misir ekdük ondan sōna patatis, fasılye hēr şey hēr şey yapıyoz kóyümüzde her şey verimli he göyun da vardı, göyunumuz vardı,

davarımız vardı gúderdúk, beyim ölüncek satduk he he beyim ölüncek satduğ ğoyunnarı, davarı, sđırı evet bi tek ıktiyer ğayıntamınan ğaldım dört çociğunan evet.

Esgiden süt vemek yâğudu yâyuğ çalkardığ yoyuk dığme yoyuk böyle böyle böyle elimizde ağaç yoyukda öyle yağ yaparduk yağ satarduk süt veme yoğudu artık şindik sütcü
30 geliya südü veriyoz şindik de ceyranlı yâyuğ olsa da onda çalkayoz evel elimizde çalkardığ. Fişek evet yâyuğun içinde heh fişeyi derle yâyuğun fişeyi. Torba yoğurdunu ayrıni süzerdúđ bi kere elekden onu torbaya ğuyar yoğurt yapardığ üsdüne daş ğordúđ tahta ğordúđ da aqsın deye evet aqsın deye. Peynir yapardığ kóy peyniri evet yoğurt, yağ işde hepsini peynir yapardığ emme şindik her şey elimizden gidiya yok. Ğanlıca olu, içi ğızıl olu ondan sóna
35 mıkcuk derüz ondan olu efendim ğoç mantarı derüz, gelincik mantarı derüz onnardan filen hep olur başđa he he dilburan filen onnarı kótü mantar deye almarız onna da olu mu sayılıya mı? He dilburan, ayıca heh ayıca hēpisi de olu söbelek mantarı efendime söyleyin bi şey daha varıdı ya neydi ğız heh ciñcile, ciñcile mantarı burası Ğaramuk Mahállesi Çimkeler Mehellesi evet örúkle, örúk olu şey üryene yaparuz, besdil yaparuz pelverde gibi her şey yaparız, betmez
40 yaparız, elmadan da pancardan da betmez yaparız evet he üryenemiz ğüzel olu üryene yaparız örúkten evet erikden heh heh mármelet, ğış burnudan mermelet yaparuz her şeyden kirenden reçel yaparız her bi türlü şey yaparuz, yapmayuz ondan yapmayuz evet ondan yapmayız dut da yok burda yapmayuz evet vişneden vişneden de yaparuz, gitdik.

Esgiden de kesime gitdik tomruk soyarduk sóna ilkin kútúk desdiresiynen, kútúk
45 desdiresiynen yıkarđuk çamları balta ile soyardığ şindik motorla yıkıyoz gine de baltay ile soyuyoz, siter yaparuz her şey yaparuz, tomruk, kesim.

Hamur işlerinden hamuru, hurun yağaruz, hamullu yaparuz, oklā yaparuz, şöyle şey yuvallağ daş ekmeyi gibi deyala işde onnara başđa bi şey deyala, oklā da, ğozleme yapıyoz ya yağlı onja oklā deyala, ğatmer yaparuz, yoğrd ekmeyi, et ekmeyi etli ekmek fırın yağaruz her
50 bütün bi şeyler yaparız işdiyna undan da hamurdan da. Çöreg olarak da ğómerüz, furuna da

goruz yā işdi böyle. Hamur çeşidi olalak, hamur keserüz, êrúşde sarımsaklı ondan sōna başga şey deyveseñe sarımsaklı dedim su böreyi dedim, maķarna efendime söyleyin börek yaparız hamurdan gine aynı şey su böreyi; suya ataruz yufğaları ondan çıkarduruz tepsiye döşerüz yağlarız su böreyi dêrüz, yuvlaruz sığara böreyi derüz yuvlaruz şeyi içine şey ğuyaruz çökelik
55 mesela peynir ne varısa heh evet onna va tekne baķ o şeyi yaslağaç, yaslağaç, tekne, oklava ondan sōna el yaslağcı hamullu yapmaya, bisleğeç; onna ekmek çêvîrüyoz evet yanmasın deye şeyleri filen demedúğ öķúzlerin boyunduruğunu filen.

Öķúzlerin sabanı oludu çif sürerdúğ, boyunduruğ, boyunduruķ, saban, daban hep bunnarınan iş ğorerdúğ. Daban; şeyi düzleya tallaları sürüncək, sabannan da çif sürüyósun
60 tohum ekiyâsun buğdayı böyle buğdayı saçıyâsun dabannayâsun bi kere önce sabannan sürüyosun sōna dabannayâsun evet pulluķ da vadu öķúz pulluğ o da bi yızlı öķúzlere daķacâysın pulluğ öte başa varıncağ atacâysın tekrar bi daa beri başadan, beri başda bi daa atacâysın öte başadan evet şey yoğudu o zaman motor filen direktor olmayınca öķúzle ğorerdúğ her işi, öķúzlerin boyunduruğ varıdı, zelvisi şeyi, boyunduruķdan daķarla öķúzleri
65 şöyle orta yere ğótúrúduğ şuraya böyle iki yanına da zelvi şuraya da şöyle bi ağaç şurda durardı başları böyle evet başga işdi düşünüyön.

Ĝavaķ yetişdirúduķ şeylere ğavaķ dikedúķ tallalara, ğavaķ yetişdidúķ, dikdúķ, sula şey et kesim motoru şeyi yoğudu aman su mâtoru yoğudu esgiden hep ğara suynan sularduğ ordan ğötü suyu ğavaķları sula yetişdirúduğ ğavaķ yetişdirúduğ evet toprağ işi olarak böyle
70 böyle yapduğ.

Otumalarda evet, erkekle olsa toplantı ederleridi ğadunna da öyle ilaħi söylelleridi, şarkı söylelleridi efendim patátis bişirúduķ, misir patladuduğ işdi ğayrı otumalarda meyvesiydi şeyiydi hep ğorduķ böyle evet otumalar da ğúzel oludu bilmen vallahi bilmen hiç onnarı da bilmen evet bilemeyön onnarı. Oyun yapallarıdı, ya işdi bezir yağcı deye sırtlarına
75 şey sarallarıdı bezir yağcı filen gelmiş deye oyun öyle möyle yapallarıdı evet evet bezir yağcı

geldi bezir yağcı geldi dèye öyle möyle oyun şey ederleridi oynallarıdı. Başğa ya eseletden de oynallarıdı gadun gaduna heni oyunnan oynayala ya düğünnerde öyle de oynallarıdı galkıpda ayağa.

80 Televizyon yoğuken fener yakarduk, lamba yakardug fenerinen damlara giderdug
damla varıdı esgiden ondan sōna evde de lamba yakardug, lōkūs yakardug yerine göre, gaz
yağ alamazdug lamba yakardug böyle böyle bi şey daa varıdı aklımda he inekle bızlardı dur
daa bızaa yapayke bızlar, kōmüſle bızlar kōmüſe de şey derle kōmüſün yavrusu he malak
iſdiyna, at yetiſdirüdug, at gunnardı gätır oludu, gätır oludu, tay aludu öyle öyle bi de at
gunnar şey ederdük he av kōpeklerimiz varıdı ava gidelle, dağar kōpeyimiz va davara giderdi
85 böyle böyle iſdiynāna.

ANLATAN : Ahmet Köse, 61 yaşında, çiftçi, ilkokul mezunu

DERLEME YERİ : Karamuk Köyü Çimkeler Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Ehmet Köse, vileyetimiz Ğasdamonu, Ğazamız Daday Ğaramuk Köyü'nden Āmet Köse efendime söyleyin Çimkeler Maħallesi ne deyoƒ daha, okudum beše Ğader hee öyle şeyleri isdeyala dey mi? İlkokulu bitüdüm Ğaramuk Köyü'nde sesim Ğayet Ğüzelidi baħa türkú söyletdirüleriği, meni atdurlarığı, başlayım mı Ğayrı mēniye?

Elli elli yüz

10 Biz Çimkelerliyüz

Gevşek baĞlarıƒ ĞuşaĞı

Gıƒarsak çekemiz bıçaĞı

AyagĞabınıƒ topuĞu ĞaramuĞuƒ gopuĞu

15 Yaman olur ĞasTámonu uşaĞı

İnce belden salıvermiş ĞuşaĞı

şaka şuka anlamaz çekip vurur bıçaĞı

daha va da aĞ yavrum neler va da aĞlıma Ğelmeye hepsi aĞlıma Ğelmeye geleni söyleyve de birden cihaz alıya hep bunnarı dey mi? Yazmacaysıƒ tamam.

20 şindi ēbeysiniƒ evveki Ğún cümertesi Ğún şeye gitdim ben Ğoyuna bunna da oluya

dey mi, Ğoyuna gitdim, Ğoyuna çok maraĞlıyım ezelden maraĞlıyım yāni çobanlıĞa, Ğurt geldi zaĞarı Ğapdı av kópeyini yüz metre üs yanımda ben zaĞarı Ğurtaldım essahdan bu yalan malan deyil zaĞarıƒ her yerini Ğēmiř baĞıra baĞıra Ğurtardım silahda yoĞudu ondan sōna kópek iki Ğún çıkmadı damdan daa bóĞún gitdi ĞorĞmuş naĞda ĞorĞduysa efendime söyleyin Ğoyun

25 Ğüdüyoƒ işdi çobanlıĞnan meşĞul oluyoƒ başĞa bi işimiz yok efendime söyleyin oĞlanım

mıkdar kıyü temsil ediya efendime söyleyin bi de tecirlik va yanı bóğründe ondan sōna oña devam ediya. Hayvan fazla bızalara baķacaysıñ, dúğelere baķacaysıñ, gōyunnara baķacaysıñ efendime söyleyin hepsini tekmil yōrūdeceysıñ bu işleriñ yōrūtmevince olmaya efendime söyleyin yüz elli gōyunum va onnara gidiyoz böylē işle, daha ne söyleyveyin bilmeyon ki.

30 Otus sene öñce manda gōşdum kıómüş efendime söyleyin bunnarıñ filimini çekdile essáhdan resmini çekdile kıómüş galmağı burda onnarıñ, ondan sōna tırpanınan ekin biçerdúğ sōna sōna gāyı patoz geldi efendime söyleyin direkđor alduğ en sōna şey geldi döğer biçer geldi, balya makēnesi geldi işle gōlayladı ya bek de sıkışdurunca olmaya düşünmeyince Müyitdin Bey.

35 Gışın yüzúğ oynarduk toplaşuduğ kıóylüle yüzúğ oynarduk, muhabbet ederdúğ efendime söyleyin cōvüz oynarduk, kâhat oynarduk hepsini yaparduk bunnarıñ. Evet güccúkdēn beri çifcılık yapıyoz reçberlik ēcúķ şey edebilümüyün durabülümüyün heh gāfayı toplayın he. Benim öğúmdēn sen çekivereceysıñ he sen soracaysıñ ben cevap vereceyin şindi hepsini de arķa arķaya ben şey edemeyon toplayamayon yāni.

40 Oķumadım, asgere gitdim, Anķara'ya asgerliğı unuttum aģa vala asgerden geldim düğün etdim evet gādun zetden burdáydı he burdáydı öķúz arabasıñnan gezdüdüle, ağşam gótüdüle efendime söyleyin burda evimiz yokardáydı kıóyün içindeydi o zaman bura yoğudu burayı evlendúkdēn sōna yapduduk. Ğırķ iki sene oldu evleneli efendime söyleyin burayı yetmiş birde yapduduk bu evi , aharı yapduduğ segizen yedide öbürü ki ikinci aharı iki biñ beş
45 de yapduduk efendime söyleyin e hayvanla va ahırda efendime söyleyin hayvancılığnan geçiniyoz. Arpa, buğday, yılaf, misir her şey ekiyoz esgiden pancar ekerdúķ pancar şindi onnarı biraķduğ gāyı şindi buğday ekiyoz arpa, yılaf efendim fiy biri geldi sen soracáysıñ gāyı evlat ben cevap vereceyin. Ayu ayu geliya bosdan gōmaya tallalarda armut gōmaya efendime söyleyin elma gōmaya bunnarı hep yiyya, doñuz doñuzla da geliya ekinnere, misire,
50 pancara hepsinede geliya buya yöneliyin dey mi? Etmeya fark.

Esgiden yürüyelek, yürüyelek giderdük esgiden, ayakda bēzi çoruk varıdı rasdıķ çıkınca ğayrı rasdıķ alduĝ rasdıķ giydüg, rasdıķ çıkmadan çoruĝunan giderdüg davara, hayvana yol yok iz yok Kúten Kóyü'nün altına vadiñ mıydı çıkamassın çâmurdan, omzuñda heybe bi yanđa pıtana bi yanđa fasılye bunnarı satıp ev masrafı góreceysin dön gine yürü
55 araba yok böyle böyle şey etdük biz buraya geldük şindi. Ğış fazla yağardı ğar fazla yağardı eñ az elli santım ğar oludu. Ya cêvüz satarduk efendime söyleyin elma satarduk patátis, fasulye bunnarı satardug bazar masrafı górerduĝ.

Avda maraķ maraķım yokdu avda yahu o davşan şindi burdan çıķduk yirmi beş kişi gitdi ava gidiyala ben de Bıyıklı Kóyü'nde hayvan va hayvana gidiyon efendime söyleyin
60 Pamukluya sarmışla yirmi beş kişi ben yoldayın beni górdüle işlerinden biri dedi ki oĝ bizim topalaĝ da geliya nereye giderki dedi la ava gitmeyon emme geliyon arķanız sıra dedim neyse doruĝa çıķduk Pomuklunun doruĝa Hemdaĝ va bizim burdan avcı başı sen şuraya dur sen şuraya dur sıraladı bizi şindi efendime söyleyin ben hiç doñuz gelmeyen yere beni dikdile, çentemde de bi dilim ekmeynen bi alma varıdı onu soydum yiyyon aşādan iki kişi la şuya
65 gitdi la buya gitdi deyeyken doñuzu atlatdıla şöyle yoluñ altına ğar çok şöyle yoluñ altına baķdım doñuz baña geliya tüfek va sırtımda fakat çif ĝırma gózünün biri bozuk bi kere patlaya neyse hazırlandım yola çıķdı biz buña atduk bi kerem şöyle sümülcüdü doñuz kóprüyü ĝırmıř beri geşdi ilerde de elli adım ilerde de Ziyá Beyiñ bacanaĝı va tüfeyi dörultmuş kópekle de yaķaladı doñuzu aman aĝasınıñ dedim o hapı yutdu atma saķın tüfeyi
70 dedim biliyon acama kópekleri vuracaĝ ordan aşaa indi aşaa inince dereye sıkışdı ğayrı gelen geldi gelen geldi la bu doñuzu kim vurdu topalaĝ vurdu atıñ benim pıtanayı yidi, benim ekini yidi, benim bosdana girdi at allah at at allah at orda goca yalıñ emme tam böyle diri çok diri Ceñgiz Beyde varıdı tevetür diriydi ordan bıraķduk geldük ğayrı aşam.

Hee kesin kesin motoru yok biz yemiş odununa maraķlıyuz, ğavaĝa maraķlıyuz
75 bubam la git bi motor alda gel Ğaadamonu'dan dedi getdük Ğasdamonu'ya Sēlim Omuzlu

satıya sēde kesin motorunu oraya vaduğ üç milyon fakat motor yok üç milyonu vereceysiñ
sıraya gireceysiñ neyse onu alamaduk mekgime altına çıkdımıdı el desdiresi górdüm ordan el
desdiresini aldım doğru geldim kóye, yüz kağat mı vedúk elli kağat mı vedúk bilemeyon
geçmiş gün geldim neddiñ Ahmet dedi oğ motor alamadım emme bi el desdiresi aldım lan
80 vallāhi iyi etmissiñ dedi öğretsem yapmazdıñ bu işi dedi motor aluduñ dedi el desdiresini iyi
etmissiñ dedi. Zabahlayın hemen bi gıvırduk yokardan saplarını yapduk vur eñseye doğru
yayla, şu gavağı kes bu gavağı kes efendime söyleyin bi gamyon gavağ kesdúğ burdan yērisi
gün kómüşleri goşduğ yokardan çek allahım çek çek allahım çek buraya çayıra yığıyoz
gamyonnan egitcēyüz Ğara Seyin'nen ābey yığduğ ormancıla aşaa yokarı geziya gavağları
85 ğalduracağla yığduğ ğayrı çayırı o da gelivemeya fidanlığı bekleyala deye Ğara Seyin ha bo
ğün gelürün ha zabah gelürün sekiz gün sōna geldi yúkladúğ burdan gavağları ābey getdúk
vaduğ suntaya şindi dayı şuraya çek arabayı dayı buraya çek arabayı Ğara Seyin'e deyala o da
dayatTı la girmez araba oraya şöyle etmez böyle etmez herifle ğıcığ aldıla ondan arabanın
úsdüne çıkdıla kesin motoru goca sitil ellerinde efendime söy şu eyri dayı keselim yaramaya
90 şu doğru dayı bu yaramaya kútúk kútúk doğramaya başladıla şindi Ğara Seyin geldi la Ahmet
gavağların yarısını geri yollacağla bu pezevekle çekiveylim bēki dediğú yere dedi a Seyin Ağ
saña dedim on kere dedile niye çekmediñ ilkinden baña deyesuñ şindi çekiverince ğayrı o
kesdúğlerinide ğağdıla aşaa öylelik boşatduğ bırağduğ geldúk parayı aldúk da böyle, böyle
zor günne geçidúğ ābeysiniñ biz meşagğatınan buraya geldúğ emme şindi meşagğatınan
95 geldúğ. Dağa gitdúk, dağa giderdúğ kesim kesmeye kútúk desdiresiynen bi yannda bubam bi
yannda ben git gel asıl allah asıl asıl allah asıl yıkılmaz depeñe yıkılı efendime söyleyin çivi
yap efendime söyleyin çiviye go öyle dēvür, baltaynan kes öyle dēvür çok günnerden geldúk
ya emme direktorla çıkınca hepsi gölayladı, sor esgilerden ne sorarsañ sor sorunca cevap
vērün.

100 Eleddirik yoğuken on dört nümere lamba varıdı, beş nümere lamba varıdı beş nümere
lamba ışıtmaya deye on dört nümere lambayı yaqarduk ğaz yağ, ğaz yağınan yanardı bu
öylelik ısı ışıq oludu bi de ocaq da çıra yaqallarıdı arqalık deye perde filen yoğ o zaman
ocaqlıqda o da ısidıdu onunanda, onnanda yararlanuduğ mesela hem evi ısidıdu hep ışıq
vurardı efendime söy sakızlō yaprak çalusu dērüz onu keserdük kóz düşürüdük kózden kúl
105 olu o kúle patatis gómerdúg ufaqlarını, irilerini gine ocaqda cabada büşürüdük böylelik ğışı
geçirüdük, çörek gómerdük efendim bi de góğ álma eyşisi derle onu yapıdısa çöreyiñ
yanında o onu ezerdúg eyşiyi ya hele bi de betmez varısa ğayrı çöreyiñ içiyen aa onu da
sarar yimesi, bóyle zamanımız geçerdı ah ábeysiniñ.

ANLATAN : Nebahat Köse, 57 yaşında, çiftçi, cahil

DERLEME YERİ : Karamuk Köyü Çimkeler Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Benim adım Nebahát Kóse, Nebaat Kóse elli dokuz yaşı elli yedi yaşımdayın, elli yedi yaşımdayın elli yedi yaşımdayın, elli yedi yaşımdayın işdi on altı yaşında gelin oldum üç dēne çacuğum oldu onnarı gelin etdim, torunnarım vā biri Ğasdamonu'da biri çiğ tepe Çiğil'de çalışıyala işe girdile. Ben okuyamadım burda gelin olduğdan sōna üç ay okuluna gitdim bi öğretmen ğadun geldi ydi o okutdu ondan diploma aldım emme sōna sōna ğaybetdim 10 okumayı, davara gitdim ēbeyim esgere gitdi davarıñ peşine düşdüm ğoyunuñ peşine düşdüm havası heni bi daa okumayı da ğaybetdim ac çok biliyon da tabi unuttum yāni oğda ilersini okuyamadım fazla, gelin olduğdan sōna ğayrı bunna, bunna gelin olduğdan sōna oldu ğayrı çacukları everdim, oğlanım böyüdü āsgere vadı geldi işdi gelinim aldım o da nasibi burdaymış burdan yakından aldım.

15 Evet evet bu ev eski eve gelin oldum ben geldüğ, ğayınnam varıdı bu evi yapduduğ a dan z ye belli bitüresiye. Pancar ekēdük, ğazarduğ bacca bosdan edēdüg evet evet kómüşlerinen çif sürerdüğ ordan bēzi beni dōğerdı bēzi kómüşleri dōğerdı oğünde yörürdüm Ehmed Ebeyiñ onnarıñ oğünde yörürdüm öyle dūğen sürerdüğ esgiden, öküz arabası varıdı oña sapınan sap yığarduk, yıgın yaparduk, tınar savuruduk, ğalburunan tahal çöğürüdüm, kóy 20 deymeni varıdı o kóy deymenine gidērdük şindi bazarda üğüdüliya, daş deymen varıdı.

Kóyde şindi bacca ekiyoz, patátis, fasılye işdi ğayrı her şeyinden sera var damatis oraya biber dikerüz damatis, zaltalık hepisi va, sulayoz onnarı, ğazıyoz, misir ekiyoz, ot ekiyoz yulaf, fiy ekiyoz onnarı biçip ğuyyoz motorunan ğayrı şindi direk dor alduk, öküz kómüş yok şindi motorunañ ğayrı.

25 Hamur oralak sac ekme yi yaparuz, patatis ekme yi, et ekme yi pasta yaparız ordan
hurun yaqaruz köy hurununda somun oluy o da evet hamurlu ederüz, okl ederüz, cizleme
yaparız, gözleme yaparuz yle Şeyle köyde ye yle Şeyle yaparız. Hayvannarıŋ, hayvannarın
südünü üzerini yuğurt yapıyoz, ordan yoyuğ alkayoz ceyrannı yayuğnan, yağ yağ yapıyoz
30 ordan Şindik sütcü geliya stcye veriyoz, önceleri de devamlı yayuk alkarduğ elimizinen
alkarduğ yayuğları, kelik yaparduğ, torba yoğurdu yaparduğ onnarı çarşıya egiddğ
satarduk, rk ed yaparduğ üryene yaparduğ rk yapa, besdil yaparduğ gine de yapıyoz da
arada Şindi o ęada deyil. Mermlet ęiŐ burnudan pelverde, rkden pelverde ordan ęoņserve
yapıyoz Şişelere ęuyyoz, fasulyeden yapıyoz, damatisden yapıyoz dondurucuya ęoyoz poŐede
ęoyoz, Şişeye ęuyyoz onnarı yapıyoz.

35 He ışık yoğuken esgiden lambamız varıdı, ęaz yağmız varıdı lambaları yıqaması
varıdı onnarı yıqarduğ, fener varıdı ya içine işdi sopaynan omağnan böyle lambaların
ŐiŐelerini yıqarduğ onnarı yıqarduğ onnarı, deterjan yok soda deye bi Şey varıdı onnan
bılaŐıkları yıqarduğ, klnen yıqarduğ onnarı açarsın deye lambaları filen fenerleri filen
esgiden, amaŐurları da aya ęazan ęorduk, kl kl dutarduk onnarı deperdğ ayağımızinan,
40 tokmağınan vurarduğ, ayağımızinan deperdğ, asarduğ ęayrı sekiz om beş ęünde bi kere her
Şeyleri onnarı öyle yıqarduk Şindi makne yıqaya Şindi her Şey ęolay a deze hatırlat.

Esgiden düğünne ne ęünden başlardı arŐamba ęnnden filen başlardı, yemek
verld ordan köyde, ilk ęn hazırlıkla başlardı, yemey işleri başlardı ondan sna yemekle
verld, cuma ęina yanardı, cmertesi hağ oludu öyle mi semet cme semed oludu, cme
45 semed oludu, semet demeleri gelin olduğdan sna ęız ertesı ęn ęıs köyü gelüdü, ęıs köyü
gelüdü düğün oynallarıdı soğağda yapallarıdı, evlerde yapallarıdı ęiŐin esgiden öyleydi, dört
beş ęn düğün sryodu, sryodo evet o da öyle ęeŐdi.

BaŐęa neler yaparduk dağa giddğ evet gine böyle odun ętrdę öküz
arabasınan, yaprak ętrdę davara yaprak meşe yaprağı, meşe yaprağını keser ęiŐa

50 hazırlık yaparduk samallığa gıyarduğ onu gışın uğarduğ samana gatarduğ, davara vèriduğ
yaprağını öyle gışı çıkarduk gışın da dışarı ot atıvèriduğ gar yağınca, esgiden gar, yağmur evet
nórmelinde yağardı böyle bıyıl az yağdı emme yağardı, gar da çok yağardı yığıla galudu
böyle bi çığırdan giderdi davar bi yol açardı ordan git pürü kesive kesive pür kesive çıbuğ
kesive orda doyrur gel davarı doyruru gótürüdüğü, geçile guzlardı yaza garşu, ovlakla dolmadı
55 mı? Ovlakları böyüdüdüğü işde ayru güderdüğü o zaman tekeleri ayru güderdüğü, göyunnara
ayru bakarduk öyle işdi gış işlerinide öyle geçirüdüğü.

Esgiden yol yoğudu herkeS yörüye yörüye giderdi, beygire binelleridi beygirenen,
eşeyinen heh eşeye binelleridi beygirmen yatmaya böyle gelüleridi uzak kóylerden Daday'a
gideyken yatarlarıdı zabaleyin gıkıp giderleridi atlarını doyuruvèriduğ onnarın heybeleri
60 dağallarıdı arklarına böyle gayınnam öteberi birükdürüdü o da giderdi satar gelüdü öteberi
alu gelüdü onnada öyleydi ya esgiden yörüye yörüye çoğu çoğu insanna yörüye geceden
çıkallarıdı yèrüye yèrüye giderleridi Daday'a. Çok olmasa da gine de as çok varıdı yāni tabi
şindik şeyi dutmazda emme he yün çorap ip iyirüleridi, göyunnarın yününü gırkarduk,
davarların tiftiyini gırkarduk, onnardan kilim doğullarıdı, çul keserduğ çul kilim doğullarıdı
65 ordan çorab örelleridi ayaklarına yün çorab örelle giyerlede evet gışın, yorgan dikelleridi
şeyden yapōdan yatağ doldurlarıdı yapō; göyünü gırkıyāsın ya onun bi yazı gış, gışın da iki
kere gırkılu göyün biri yapō biri yün onnardan yatağ yorgan ederleridi esgiden evet onnarı
gıyarduğ he evet yorganı dikelleridük esgiden onnardan yapıldu, mindere güy minder varıdı
esgiden evet yer minderi evet böyle oturcak şey yok fazla. Ğap gışuk da bakır varıdı çoğu,
70 çoğu bakır eşya varıdı zahanna, tasla ortadan yirdük yer taplası varıdı taplada yirdük hep
bereber orta yerden gışuğnan yirdük orta yerde tası çorbayı dolduruduk hepimiz birden
yirdük onu ayru ayru yimezdük onnarı öyle yirdük zahannarınan yemekle, ırmazannarda keşiy
ederleridi hoca dutallarıdı mesela beş gün biz bakarduk beş gün başgası bakardı öyle keşig
ırmazan keşiy edēdük ırmazannarda zahannarda yemekle esgiden öyleydi. Gelennere de örük

75 ğurusu bışülleridi, örúk ciziyoz dedim ya, incir dondurularıdı öyle fasılyesi gine çorbası, tarhanası esgiden de öyle varıdı yāni meñşürüdü incir dondumaları filen, misefire yapmasak da gendümüze tirit yaparuz misefir yapan yapar bēki emme gendümüze tirit yaparuz hēle daa yaparuz evet öyle esgiden, banduma onna meñşür canım banduma filen misefir geldüğünde hemen horuzu kes bandumayı yap. Bandumayı; keserüz horuzu bışürüz gōzel tēmüzlerüz

80 bışürüz ordan suyunu aluruz etini de ayrı diderüz, serme ekmeı de yaparuz keserüz misefir gelincek onu suyuna basaruz, yağ ekerüz, cóğúz ekerüz ondan etinden ekerüz tepsiye dēşerüz ğat ğat misefirin ğōüne ğoruz evet, evet onu da öyle yaparuz, şindi misefir geldüğünde felen et ekmeı, banduma öyle şeyle yeni meñşür bamyası meñşürdü buranını muğagğak bu ğada tamam.

ANLATAN : Cemal Demirtaş, 90 yaşında, okur-yazar, çiftçi

DERLEME YERİ : Karamık Köyü Kayacık Mahallesi

DERLEME KONUSU : Anılar, hayat hikâyesi

5 Cemal Demirtaş, yaşım biñ üç yüz otuz dokuz he háyır ilkökula gitmedim esgerde öğrendim he hiç okula gitmeden esgerde öğrendim yazıyı okuma yazmayı esgárliyim İnebolu'da dört sene yaptım dört sene esgerlik yapduk (neciydiniz asgerde?) ombaşıydım cēyil olduğumda ilkin çoğuş gursuna gitdi arkadaşla ben o zaman gidemedim sōna gursa gitdim ombaşı oldum orda okudum okumayı da şey etdim mekdúbümü filen hepsini yazardım

10 sıhiye ombaşıydım he.

Esgerlik bitdi dört sene yapduğ geldúğ ondan sōna kóylúle beni mıkdar seşdile yirmi sene mıkdarlık yaptım hiç bi yolumuz yoğudu okúz arabası giderdi anca yolları yapdım, ışık gótdüm kóye kóyde ışık da yok yol da yoğ araba, gamyon filen taksi yol yok okúz arabası anca işdi böyle çalışduk. (Maaşınızı kim veriyodu muhtariken?) Mıkdariken kóylú bi

15 zaman birer yarım işde buğday veriyálarıdı arpa veriyálarıdı mağaş yerine ağnadıñ mı onun aslı yoğudu işdi gine sōnadan mayış vedile o da otuz gırk he doguzan lire filen bi şeyler o gader öylelik bitidúğ bu mihtarlığı om bes sene para yatıdum işdi hayvannarımı satdım öyle emekli olduğ mıkdarlıktan.

(İkinci Dünya Savaş'ında?) İşdi o zaman esgerdeydúğ biz İnebolu'da esgerdeydım işdi

20 orda dört sene uzatdıla esgerliyi bizim Alaman'nan şeyiñ harbi varıdı Rus'un (normalde üç sene miydi asgerlik?) iki búçuk üç seneydi he he öyleydi dağana işdi uzadıvedile gayırk öylelik yapduğ esgerliyi (esir falan düşen?) yo olmadı bizim sâyil boyunda beş garağol varıdı beşinde birer mañga esger varıdı onna işdi bi şey oraya gelen olmadı şey geldi gemiynen ufağ bi gemiynen bozulmuş esger çıkdı dalğa gótdú Rusya'dan.

25 (Ġayıntańız nerde ġaldıydı ġayıntańız nerde esir ġalmıřımıř om bes sene?) Rúsy'a'da,
Rús'da ġalmıř Rús'da (kim?) ġayınpeder varıdı benim Rúsy'a'da om bes sene esir dűřmű esir
almıřla orda om bes sene sōna ġeldi esgerden onu daha ġayıntamda (hangi harb o doksan ű
harbi mi?) heralda vallahi hatırlayamadım.

Heni o zaman yok para ne geziyá kimsede yok para herkez fakır bi kere şeyden
30 ıkmıř bizim evelce herbden ıkmıř onun űcún herkez zayıfıdı yāni. Çoruk giyerdű ġıřın
dolak sarardű řurayadan ya ondan sōna işdi ġayrı bōyúdűkce acıklukdan ava giderdűk
buġezde alıřdűk ava dolakları sardıń mıydı orukları da giydiń miydi mes gibi řindi nerde o
yok o oġsa daġ şindi cizme giyyala ava gideyken.

Işık ne geziya ışık yoġ fenerinen bi de lamba şey idere deye bi şey varıdı sen onu bēki
35 bilmessiń ya o idereyi yaķallarıdı, ya idere; neyle deyin sańa bōyle idere yapallarıdı řindiki
řeycile fenercile, fener yaķallarıdı, lamba yaķardű en sōna ġayrıķ lōkűs çıkdı lōkűs aludum
aldı herkez de lōkűs yaķardűk ondan sōna. Oyun ne oyunu oynaycaysıń kōy yerinde oynardű
emme salıncaķ ġurardűk onu meT oynardű çocuklukda işde öyle ġayrıķ esgi řeylerin
oġunu hafızamda řindi bek iyi deyil de ġonuřamayan ānadıń mı.

40 Otumalara giderdű tabi kōyce otumaya giderdűk mesela buraya ġelidűk kōyce
Ġayacuķdan, Kāhyar'a giderdűk sizin Tegge'ye giderdűk, otumalarda yüzű oynarlarıdı
oynardű kāġad oynayan kāġad oynardı esgiden işdi en çok yüzű bōyle kōyce gidincek
yüzű oynallarıdı.

ifti sabānnan dēmúr yapdu aġaçdan řey yaparsıń saban ġurardű oņa demúrú
45 ġeġirúdű Ġórú de yapallarıdı onu he bazarda onu oņa daķardű sabānnan ókűzűnen hey
öyle if sürerdűk bunu bařederdűk zorudu zor esgiden řey reġberlig emme neyleyse gene
oludu ya şindi herif motorunan oh sür bit.

Televizyon yok sonra sonra rádiye çıkdı rádiye aldım ilkin işdi ondan sōra televizyon
Çıkdı ondan da alduġ. (Televizyon ilk ıkdıġında merak etdiniz mi?) Ay edilmez mi ilkin

50 çıkışında televizyon, rádye çıkmış deyinceg herkez çokları aldı o zaman işde fakır gine va ben o zaman güccüğün emme gine esgerliyi yaptım o zamandı işdi ancak yeni yeni şey ediyodu bizim esgerliymizde yatacak yatağımız yoğudu esgerde vallahi böyle ğuru şeyiñ üsdüne ranza tātaniñ üsdüne şey sererdüğ çadır onuñ üsdüne batdaniye vórúleridi üsdümüze ki o öyle yatarduğ öyle günner varıdı.

55 Daday'a yörüyelek işdi bēzilerinin zenginneriñ atı oludu atına biner giderdi çoklarımız yörüyelek giderdüg sōna sōna işde ğayrığ direkdor çıktı filen deyeyken yol yok hedi şey al direkdu da alamassın o zaman esgerden ğırk ikide geldim ğırk ikide geldim ğaşda gitmişiyin o zaman dört sene yapınca otuS sekizde (seferberlik mi ilan edildi?) Ya edilmedi de işdi tabi tekmiñ aldıla Türkiye'de heni Rus'unan Alaman'ıñ şeyi çıktı harbi çıktı

60 öylece uzaddıla dört sene ásgerliyi.

Esgerde bol yemek yok altı yüz ğıram tayın çıkardı bi éyünde yerdük āşamları tayın gelesiye tayın derdük yāni ekmek şindiki ekmekle bazardaki ekmekle de ğaç ğıram altı yüz ğıram mı fazla mı öyle bi şey bu ğadar çıkardı āşamadan aciğdu esger āşam gelesiye yemek gelmeden tayını yerdük o şeyi ekmeyi tayın derleridi işde onu sen gene tayın yaz. İki sefer

65 zabahlayın ağşam öylen nerde ya şeyde oluyosuñ tēlimde. Yemek çıkardı çorba çıkardı un çorbası çıkardı işdi hepsi onna vallahi undan çorba yaparlarıdı mutvağda orda bakraçlarınan doldu āşam iki esger yemeyi gótúrleridi öyle dağídularıdı āşam zabahlayında öyle ekmek o zaman bi ğitliğ oldu esgere vaduğmus sene altı yüz ğıram bi éyünde yerdük eki éyün yemeg ekmeksúz yāni misir ekmeyi çıkardı un da yok demek gi buğday unu İnebolu'da esgerliyim

70 benim unu misir unundan yapılan ekmekden ondan aluduğ necceysiñ ey zabah ağşam bi öyünde yiyincek iki éyünü ğalıya.

(Ne sepeti örerdiriz?) El sepeTi (nasıl örerdiriz?) bıçağnan onu şiple yarıduğ bıçağnan sığarduğ böyle dizimizde (ne ağacından yapardınız?) fındık (Şiplek ne?) Şiple; çiti şeyi sepedi ördüğüñ şey la vadu la şullarda onu örerdim el sepeTi bi de gine böyük böyle

75 ğapaklı bi metire he aşā yokarı öyle sepeTde örerdim oğ işdi ben satmazdım satan satardı şu Eymúrlúle húsúsü onu her efde satallaradı ben gendüme şöyle eşe dosda söyleyen olusa yapvórúdüm he evet hediye olarağ.

Yemiş gene aynı böyle elme, erúk varıdı tabi gine bosdan aynı misir, patatis bunna da varıdı onnarı yaparduğ pancar şeker pancarı ekerdúğ onu çıkarduduğ ēgidıdúğ teslim ederdúğ
80 Daday'a böylelik.

He avı ğonuşduğ mu ya? Ğúccúğ yaşıımızdan om beş yaşıımızdayken benim oğlan torun gibiyken ava alışduğ biz ey bi zağarım kópek va iyi didem de sağ onnan bubamız yok bubamız öldü güccüğken biz çocuk bilmeyán bile babamı didem varıdı işde onnan giderdúğ o da yaşlı benim gibi öylelik davşan avını örendúğ sōna doñuzu ğayrık ne giderse atduğmuzu
85 ğurtarmayoz ğayrı son zamannarında tüfek çif ğırmala va işdi (bin dokuz yüz ğırlarda?) he mesela her kişide yoğ emme bēzilerinde tek ğırma çif ğırma şo bizim he ondan işdi (mavzer yok mu?) yok mevzer va da kóyde kóylüde yok ben işdi gózümü ormancıdan aldım doñuz avına gitdúğ uzağa tam Bezirken'e orda geleyken işdi doñuza atdım gine ben ne biliyin ben hiç aklıma bile gelmedi atayken mağaranıñ heni emniyet ğanadı vadu şöyle o ğopdu da
90 gózüme geldi orda şeyde ğaldúğ dağda ğayrı arkadaşlara bağırdım tam Ğaramuqlula varıdı gine bu kóylüle benim kóy Ğayacuk ya onna geldile onnarınan halamıñ oğlu he he gózüm iyiydi ya yāni evet görmeya da sōna da dedile teğlikeli onuñ için alduduğ tam İzmir'lere gitdim orlarda tam dört beş ay ğaldım bi yannda mığdarlık da va hele ēzeve teslim etdúğ gitdúğ o zaman mığdarlığımızda, mığdarlığımızda şey kóy ey işde bi yol yapdudum bu yol kóylüye
95 daş çekdile onu mekene gótdúğ ğırduduğ şey ne altına dōkdúduğ sōradan parti şeyde yardım etdi ışıkları da yapduduğ kóyúñ dört mahalleye beş mehelleye ışık yapdudum buraynan beş mehelle oluya öyle dey mi evet devletde gitdúğ direkleri gótdúğ Ğasdámonu'dan buraya tekden şeyden geldile işdi yapıdıla direk (demir direk mi gótüdüñüz?) deyil aradan şeylerde

vadu onu demúr direk gollarıdı o zaman şindi onna da çoğunu ağaç direyiñ deyişdürúya
100 dedile demúr etdile de gine ağaç direk va işdi böylelik devam etdi hayat gidiyá işdi.

ANLATAN : Halil Şahin, 80 yaşında, ilkököl mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Beykoz Köyü Memeren Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Gullanıyan, Halil Şahin segizen bire başla segizen deylim ilkököl evet ilkökoldan
sorra reçberlik asgerliye gitdim. Edirne'de okul da okudum Uzunköprü'ye tayin oldum
Uzunköprü'de bitidüm sōna kōye geldüg, reçberlik mal melal mal başga bi şey yokdu.

Esgiden yağudu dıraqdór yoğudu öküz, kōmüş pulluk veya gara saban ya bi tallayı
öküzünen bi heftede anca sürerdüg şu gada şu gada cizi. Çaruk, lesdik yoğudu lesdik ben o
10 ilkökoldayken lesdik çıkdı, lesdik çıkdı ya böyle lesdikliydi górdün mü izini göllük hákimi
gelmiş delleridi, (Çarık) hayvanıñ gónúnden.

Düğünne esgiden düğüne milleti okullarındın, bi yemek vórüleridin öyleydin ne düğün
bi gün oğlan gınası bi gün gız gınası he bi de semed evet semeT varıdı, semet varıdı.
Bayramla; üç mahalleydük üç mahalle de bayram gezelleridin, bi gün bi mahallenin yemeyini
15 bi gün bi mahallenin yemeyi bi gün bi mahallenin yemeyini gezer yelleridi, ya işde esgiden bö
millet o zaman pilav filen alamayaduğ kōy bulğuru, tarhana çorbası, çorba, böreK, bāndurma,
bandurma sermeden, yufğa derle ya biz serme derüz ondan yapalla, üsdüne yağ yağınan yāni
şey yağınan o zaman bazar yağını kim biliya kim alabiliya fakir her kişi kōyün inek yağınan
tere yağınan bandurma yapallarıdı, başga fasulye işde evde ne bulunusa bulğur, pilav, çorba
20 onnarıdı o zaman şey millet de yoğudu bazar zar zavatı yoğudu hiç bi şey alamayādun.
Yörüylek yahut atınan yol bu yol filen yoğudu böyle bildiğüm bunna.

Eleddirik yoğuken bi idere deye bi fener varıdı dört yanı camlı onnan hē sōna evde
ışık bi lamba beş númera altı númera bi lamba. Misafirliklerde; otumaya giderdüg o oña o oña
esgiden ocaqla varıdı ya gine va ocağ kōy yerinde kúl çöreysi deye çörek gömmelleridin. Vallā
25 hiç bi oyun oynayan yağudu esgiden öyle esğ adamla gonusudun gerisi dīynerdin şindik

hepsi esgiden esgi adamlar cıgara yaqallarıdın böyle qaamak filen yok maqa vadu ocak başında maqa odun vurduñ bēki búlúsúñ onnan böyle varuduñ la derdi yāni cıgarayı yaqmaz bi seget on daqqa beklerduğ adamıñ oğunde başqa bi şey yapman.

30 İnek esgiden bēri inek davar varıdı keçi Tavarı erkeç onnarı gúderduğ her kişiniñ varıdı elli, atmış, yüz olmayan yoğudu. Şindi işde kıyde reçberliy ediyoz, ekin ekiyoz, fiy ekiyoz, yonca ekiyoz te onnarınan. Eleddirik yoğuken e işdi şey varıdın evde bi lamba varıdı beş númera on númera heki duvarda asgulu onun, televizyon nerde görüyöñ televizyon işdi böyle geçiriyoduğ bi gonusuvėduklarım gibi geçiriyadığ vakit. Vallahi yolu kesin olarak bilemeceyin bu yolü benim asger, benim asgere gitdiğümde şu mandıra va ya şu dere de evle
35 va yol oraya indi orda çalışan iki buçuk lire yēmiyeynen ondan sōna ordan ben ell üş de esgere gitdim otuz ay asgerli yaptım, elli altı da burdan Selalmaz bu yanı bi yerden he oraya gadar vamiş bu otuz ayda gāzmāynan bunna filen bu imlāla filen hep sürme arabasıynan dolma, biz gāzma, kırek he. Öküz arabasıynan bu yol yoğudun şo gārsudan tam şo dikden şo görünen yolun oraya çıkardı yol, gātır yāğudu da burlarda at.

40 Ormannarımızda burdan görebúldüğüñ yer meşe ağacıydı bulları kesdile o doruğdan bulaşdıla o doruğdan bizim Beygöz Yaylası deye bi yayla vadu he orayadan fidan dikdile çam tek tük çam varıdı gókceagaç dērüz biz o varıdın. Elma, armut işde as çok yiyecek gada va.

Daday'a hayvan satmaya giderduğ, buğday anca gendümüze anca o zaman nerde şindiki bolluğ nerde görüyöñ şindik ee bo yol yapılalı hele üç dört senedü bazara getmeñ icab
45 etmeye gapıñ oğüne hepsi geliya gapıñ oğüne geliya millet bi de bu yol cıggada bi tallasına vursa adam onu isdemeye nerde görüyosuñ sen eveli sırtında yükünen gelúduñ Daday'dan nealusañ beygir varısa beygir öyleydi bildiğüm bu gada.

ANLATAN : Aziz Akbay, 72yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Sorkuncuk Köyü

DERLEME KONUSU : Eski adetler, anılar

5 Aziz Akbay soyadım Aziz adım Aziz soyadım Akbay, yaşım yetmiş iki kırk bir doğumlu, ilkokul işdi okul şurdaki ayaklarımızın he köyün öte yanında çıkışda başga ilerde
zetden bizim zamanımızda ortokuldan başga okul yoğudu oya da gidemedüğümüze göre lise,
üniversite bi şey yoğudu bizim zamanımıza öylelik ilkokulu zorunan bütüdük yāni anacaysan
iyi daa başga. Okuldan çıkduktan sırf davar gütdük netceñ köyde ne derle o zaman keçi
10 davarı süygünüdü bu memlekátta öyle ollarda vakıt geçidüğ işdi bu yaşa gelesiye. Asgere
atmış da gitdim ilk İsdanbul'da, İzmir'de İzmir'deydi Bornova'dáyım ilkin ordan İsdanbul'a
gitdim ordan köye geldüg.

Yok yok kómüş, öküz afedersin manda yāni kómüş şey gibi gaba gonusuyoz ecüg,
öküz, kómüş goşarduğ, gatır goşarduğ afedersin öyleliyen işdi bu zamana geldük, e tirektor
15 dē eviñ altında yatıya hiç adam yok çif süren yoğ dē guruluk va şurda nedecen.

Esgi düğün, bayramla bundan iyi şatavatlı oludu ya iyi oludu yāni millet birbirine
saygusu varıdı, hórmeti varıdı büyük güccük bilinüdü şindi hatıra bi şey gelmesin şu adam
Daday'dan geliyá burdan siktir oluya gidiya ben şurda otureyken ya bi kere dur da merába
ağa nasilsin veya eliñi bayramlayın şudur budur öyle bi dava yok şindi asır deyişdi işdi malum
20 efendi. Ya ādet gine böyle devam ederdi de o zaman mesela böyle milletde varlık yoğudu
anadın en büyüğü bi keçi davarı, goyun keselleridi gurbannıg öyle şindiki gibi dana kesmeK
efendim saa şey etmek yoğudu o zamannarı fakırıdi millet hep heli şindi şükür olsun şindi
herkez iyi çalışana para çok.

Esgiden ayağgabı ben nēlin de giydim afedersin şindi şadırvannarda ebdes almaya
25 nēlinne varıdı górdünüz mü onna nēlin giydim ben ayağamda sığıra hava yağınca sığıra

giderdim_ afedersin nēlinin ğayışı şorda ğopardı ısınınca şey_ edince ıslanınca eline al
āşamadan yalın_ ayak gez çorap da yok tabi ya sizin röpartajınızı ben ānasyon da o zaman
ondan sōna çoruk_ çıktı piyasaya çoruk, çaruk hayvanın ğönünden dikilen çoruk bu oldu bi
isķarpün şindiki zamanın_ ayağğabısı yarı isķarpin senin_ ayağındaki isķarbin çoruğudu o
30 zaman ondan da çok giydim ondan sōna bi lesdik_ çıktı şey_ çıktı lesdik_ çıktı Anğıra lesdiyi
bilmem ne fart furt orlardan bu hēle geldūĝ yāni ānacāysaĝ. Pantolonu da şurdan bi ipli_ y
asılsaĝ doĝuz yamalık_ düşerdi yamalıklı pantul öyle böyle daķım_ elbiseleri nerde kim buluya
onu māmur da giyemeyādu o zaman zamanında daķım_ elbiseyi, ikinci el giyyādu millet
mesela ya biz üsdümüze işdi pantul filen işdi o ğoyun tüyünden şey yapallarıdı haşa delleridi
35 pantul onnardan pantul dikdirūdūĝ_ burda yapduruduk, doķurduk ğadunnara ondan sōna şeyde
Daday'da terziye dikdiridūĝ_ pantul giyerdūĝ ğışlık öyle ğünnerinen vaķıt ğeçidūĝ_ işdi.

Dūğünne iyi oldu, dünün_ zamanın_ zamanında gibi aşıa_ yoķarı hemen hemen doĝul,
zurna hesabı şennik bi ğurup şindiki şindik kimse kimseye baķmaya o zaman bi ğurup mesela
bu kōyden şo kōye dūğüne gideyken burda on kiři toplasıdu on kiři efendim malzemesini
40 alıdu yanına raķı, çay ey afedersin o pisliyi efendim ğırķ sene oldu biraķalı da efendim bizim
mezesini müzesini hesabı hēliyle öteberisini alıdu vatandaş üç beş ğuruş o zaman biterdi orda
bi dernek mesela şu adama derleridi sen buranın ğumandanı sen dut yat yat, otu otu, ğaķ ğaķ
mesela zaman geldi aĝa ğaķ_ gidiyoz ğayrı tamam bi daa_, bi daa_ onā laf yok he orda buĝulan
malzeme ğalsa laf yok ğaķ, ğaķ_ gidiyoz deyince tamam otu deyince otu böyleliynen bu hēle
45 geldūĝ_ yāni bēri ğırķ sene oldu biraķalı o nēleti afedersin o zamannarı öyleydūĝ_ yāni
ānayāsuĝ Daday'da bi iki ğadeh raķı içmeden kōye_ çıkmazdım mutlaka hiç yolu yok hiç o
zaman beygir süyğün_ afedersin beygiren gidip geliyoz araba yok nerde herkezin ğapısı yol
bu yol da yok kōr_ yol, kōr_ yol bi o zamanın_ zamānında buraya bi aynı şindiki tiraķtorun,
taķsinin süyümü_ olduĝu gibi bi beygir süyümü_ oldu Araç'dan efendim İydir'den kūrtle
50 ğótürüdü iyi efe beygir_ emme ben o bi seĝet_ bi seĝet_ om beş daggada benim beygir_ altımda

Daday'a inerdi burdan emme bu yol yok kór yolunan bu yol olsa bi seğet de iner mesela Ova'nın ordan birez beygir aldık yüzer kâda ellışer kâda o zamanın parasıyan efe emme beygir üsdünde ğave içiliya elēye gideyken böyle ondan sōra Daday'a varu gelidük orda ecük şey atardık şeyde loğantada öğden çek beygiri o zaman Daday'da işdi sen nerelışın o
55 Daday'da ğâvur çoğudu gōşde onnara elli ğuruş vediñmiydi bi lire vediñmiydi onna āşamadan beygiriñ başında beklerdi, çek loğantanın öğüne beygiri ğâvur orda beygiriñ başında ordan bin ğâvura bir lire ve ordan birağ gel öyle şindi öyle zamana geldük şu depeden aş bu dereye aşaa git gidilmez yol yoğ ana dereye aşaa gidemezdüg ya Bezirkân'dan gideceñ ya da şo Ğokdepe'den aşacañ öte yüze öyleydi.

60 Tırağtör alalı ğaç sene ğaç senede aldım bilmeyan ki epeyi zaman oldu otuz, yirmi beş sene oldu. Dağca canım burda kesim şurda gine şurda kesim varıdı bıyıl şu dağda işdi kesdük kesdük hesabı egiden ēgitti müteyide vedile müteyit aldı gitdi, kesdük o zaman oğlanla Isdanbul'a biri o geldi çekdi esası ben edemeyan ben afedersin ben hanımı çiyetdim tırağtöre o zamandan buyağa yirmi senedü yirmi iki sene oldu üsdüne çıkmadım hiç eh dolsun
65 ben gullanıyodum İhsanğazi'ye tomruk çekdim burdan mesela hanımı çiyetdük yolda o hanım da firen dutuyodu ramuğun fireni şu ramuğun işdi górdüğün o zaman tırağtoru yeni aldım ğadun dedi ya ben dedim bi adam buluyun sen bu beni bi yere atdurusun dedim uzak İhsanğazi buraya yetmiş kilometre efendim daa ordan da İhsanğazi'yi merkeze varınca yedi kile de daha yedi metre yedi kilometre de daa aşaa Arac'a doğru gitceysin depbo orda, ya
70 ğadun sen beni bi yere atarsın dedim ğayrı atman dedi beKi tırağtoru aldık yirmi beş milyara milyona milyar yok efendim sen dedi direkduñ parasını mı ödeceñ, ameleye mi vecen. mazota mı vecen ğazandüğün parayı ben dutarın fireni dedi yav ğadun etme dutarın dedi iyi hedi dutarsın gidelim om beş kere vadım ğadunna en son adamın biri geldi yolda beni geri ğaçudu arabayı benim ayağa şeye vurunca arkasında ben de on metire filen yoğudum oğoda
75 yoğudu arğamda yirmi araba va on tırağtör iki ğamyon va tomruk çeken burdan o zaman geri

ğaçudu arabayı geldi benim eksozu ğırdı eksozu ğırnca yokardan vedükce dumanı o yā bu yā gidemedük yüklü araba şu dereye ğaldug öte yüze depeniñ öte yüzünde ğayrı ordan iyi kütü çolu çirpiyenen işde çiviynen múviynen İhsangazi'ye indim oğ orda da Daday gibi bizim araduğuş bulummaya vadım seneyiye la oğlum eksoS va mı ağa dedi yok ne deceyüz bu dedi 80 şeye şeğere ısmarladuk gótúddúduk yērisi ğún dağduk o ğún işdi ğafam dolaşdı o ğún ğarıyı çiyetdük orda yāni arabadan ğendú oğdan düşüya o firene asılıyan deye araba geri ğaşdı asıl basdım firene dutmadı eyleyemedim ecük şöyle yüzde doğuzan meyilidi araba gótünü şu yaña atdı durdu lan dereye uşduk dedim aklıminan anam geri döndüm ramuk duruya bağdım oğda ğarı yok oğdan asıldı ipe ramuğuş ipine şöyle doğrudum bağdım arabaniñ óğünde yatıya tam 85 işde arđadan çıkmış oğ aradan tekerle ikisi de basmıyo on metire tomruk va sırtında çürük çür çāre etmiş bitmiş bacaklarını ğırmış, ğānını patlatmış bi şeyler hesdeneye gótúduk Seđer'i yetişdüremedük öldü sağol birlik işdi o zamandan bu yaña bi daa üsdüne çıkmadım duruya dē eviñ altında satacayın alan yok.

Lamba kór lamba, kór fener onnan idere ederdı esgiden öyle şey yok e o zaman şey 90 lamba menşür hele yedi nümereyi de beyenmeya herif on dört nümere lamba varıdı onna on dört yedi nümere ışıtmaya deye on dört nümere aldug filen filen, esgiden ocaañ, ocağañ arđasına bi kütük dayallarıdı goca bi kütük bildiğuş şindiki şo ev bacalarına oraya vórúleridi çırayı onnan oturularıdı daa eleddiriyiñ şeyiñ lambaniñ olmaduşu zamannarı da biliyan ben öyleliynen bu hāle geldük ilersini Allah kerim işdi yanaşduğ emme gidebúlúsek iyi eñ erken 95 çekersek oña oña çok canım sıkılıya Allah etme rabbim yatağā düşersem yandım. Üç tēne oğlan va bende üç tēne üçü biri dē orda ev yapıya şorda harmana biri Daday'da biri İsdanbul'da biriniñ faydası yok, burayı işdi o zaman yapıdumudu bi ğat burda şindilik kún kúrleyoz bağalım ne zamanadan gitceyse bizim bunna bili mesela akraba bunna biliya bunnarı ānayāsuş anası, ninesi, anası benim ninemiñ ğız ğardaşı birisi akraba yabancı deyil de 100 böyleliy işdi tamam buğda başga bi şey yok.

ANLATAN : MustafaSelalmaz, 80 yaşında, İlkokul 3, Hızarcı, Çiftçi

DERLEME YERİ : Demirce Köyü, Hasanşeyh Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Lăgabımız Selalmazdeye geçer, soyaTlarımız. Ondan sōna, atalarımızdan geçen
şeyle; bubam eyitmennik yapTı, zamanında eyitmennik varıdı işdi öğretmenlerden evēli;
kōylerde öğretmen yoĝuken eyitmenne varıdı kōylerde. Bubam eyitmennik yapTı üç sene
babamda okudum ben başĝa da okul gōrmedim. Ondan sōnaTābi yetişdük hayvancılık bilmen
demirci evimiz varıdı başĝa köyde reçberlik işlerinde filen çalışudum. Köyün şey işlerinde
10 bēzi meselegi āzalık, kōy ĝoparatifi yaPTım ben, ondan sōna bu Kāmil Amıcamıñ bubası köy
muhtarıydı bi zaman aynı sülelemiz böyle. Demircülük yapardım ondan sōna reęberliĝimizden
yāni kōyün düşen işlerini elimizden geldüĝü ĝāderi yapmayı çalışuduk. Kōyde böyle işle
başĝa ĝazançlara başĝa yerlere gitmedük yāni kōyde gendü sınırlarımızda çalışduk.
Reçberlik, bilmem demircilik, hızarcılık yaparduk.

15 Demircilik hee evveli öküzlee saban demürü yaparduk öküzle sürmeye. Ondan sōna
balta onnarı yapardug ondan sōna amıcamgil buraya inince babamda yaşlandı uşakla dırāhtör
aldıla, dırāhdör alduk ben aldım āslında dırāhdörü iki ĝardař alduk birederinen.
Dırāhdörcülüĝe çalışduk daĝda, orman işlerinde mesela çarşu işimiz olusa çarşuya gelüdüK
reçberliy işinde dırāhdörünen öyle çalıřduĝ. Ondan sōna iki oĝlum bi de ĝızım varıdı,
20 oĝlumun biteyi işde bişey uğradı mefadetdi öyle. Ondan sōna torunnarım varıdı, torunnarımı
okuTdum burda on sene ev dutum, okuTdum torunnarımı. bi tenesi zireet baņĝasına girdi
buraya, burdan ĞasTamonu'da çalışıya şindi oĝlum, torunum bubaları öldüĝünden sōna
amcaları va, Amcaları da kōyde; reçberlik, daĝ işleriynen öyle çalışıya meselá sōna
torunumun bi tānesi liseye geliye buraya geçen sene şindi bu sene imamati ba devr olmuş orda
25 çalışacak talebele okulaçılarken he orda çalıřacaĝ. Torunum ĝızım varıdı, ĝız varıdı yāni onu

da Ğasdámonu'ya evlendüdüĝ Ğasdámonu'da oda öyle. Yáni köylü yáni düşen işlerini yapmakla da mükellefidük.

Hızarcılık,şey el hızarı yaparduk böyle bunnan mesela tomruk şunnan tomruĝu kesersin dört metire, onu şey vadu tezĝâh derle ĝurarla üzerine üzerinde onun şöyle hızar
30 vadu üstünden altından insanna dutarla, biri üstünde biri altında böyle elleri böyle desdiresi onu keser böyle onunun tahTa biçerle tahTa çıkarıduk, biçerdüĝ elle. İTdiyacımıza yáni şindi atmış ĝaş deyin atmış yedide mi atmış doğuzda mı bilederin o ev şindi e yapduk, bilederinen o hızarınan bişdüĝ şeride gitmeden tomruĝları yáni usda heP_ellenmiş demür tataynan yapTı.Civlerin Tabaklar Köyün'den bi usda varıdı Ayucu deye he o yapTı öyle yáni öyle
35 işlerinen meşĝul_olduk. Sōna hayvancılıĝ yaparduk; davar, sığır, ĝoyun, ĝuzu, inek bilmem böyle şeyle bu zamana ĝader işde öyle böyle, dıraqdör_alduĝdu işde dıraqdörünen baĝkura ĝayıT_oldum. Baĝkuru parayı gendüm yaTdum filen bişeyler ondan soĝna baĝkuruĝ ĝünneri dolunca sığortaya geĝ dedile baņa maaşın_ az_olu dedile sığortaa geşdim isdek sığortasına geşdim isdek sığortası, isdek, isdey_olıya o çüangi dışdan girince isdey_olıya üç buçuk sene oņa
40 para yatıdum o zamannarı çocuklarım yetişmedi. Şindi hee baĝkur dolmuş sığortaya geşdim faĝat yedi lireden başladı şey yaturcayım para yedi lireyi yatıramayan anması ayıp bi arkadaşım va çöcuklukdan. Onuĝ böyle mal va daĝdan gazanduk yeniden yirmi doĝuz lireye çıkana ĝada üç buçuk sene yatıdum işde öyle, öyle emekli oldum tebi. Köy yerlerinin_ işleri reĝberlikdü, zor_ işle emme şindi çacukla meselēki; işe atılıyala işde Ğasdamonu'da bangadaki
45 oĝlum daa bekâr_ evlenmedi, otuz yaşına girdi yalvarıyan, baĝ ĝardeşin_ evlendi çacuĝu oldu la oĝlum evlen böyük buba acel_ etme deya; evleneceyin, evlenürün. ĝız ĝardaşım geĝ ĝörüyan, geĝ ĝörüyan biz. Biyáni işlerimiz öyle işdi öyle möyle ĝünneri geçüdüĝ, şimdi yaşlandım, segizen yaşında yaşayan şindi şükür_ bü ĝünüme. Evet, şindi hayvancılıĝ filen bıraĝdım işde k_öyde emeklilinen torunlarım işdi bi teyi burda olacak o vesilesiyle inecek şindi k_öyde
50 arabaynan çalışıyola, arabamız va, taĝsimiz, dıraqdorumuz_ kepeemiz onnarınan çalışıyala.

İşdi yāni k̄oy başğa yapacağımız bi iş yok böyle işde işle. Yāni k̄oylerimiz şimdi zeTden verimsúzde arazileri bi de dağda yatan canavarla, ğaruşduruya, dörúya ekin ekemeyaz k̄oye ya hayvancılık öle buyruñ geliñ, geliñ buyruñ yāni eee.

55 Demircilik, yāni bunna gibi ceryan ğaynaa deyilidi, hava odunu yığarduĝ, k̄ómúr yağarduĝ k̄oyde böyle yığarduĝ k̄ómúr ēgididúĝ, bi çufal iki çufal, onnan ğara ğaynaĝ yaparduĝ. Baltayı, demüre onnan yaparduĝ, çēkúçleri vura vura böyle biri ğısgacınan dutar, usda öte ğarşusundaki vurar böyle yāni emeğim, emeyim ğābúl deyildü emme o, o zaman bi dēmür bi buçuk lireye yapıyaz. Yağduĝuñ k̄ómúrúnen, ğúcúñú ezdüĝúñe deymēya faĝet işde hangi iş maĝbúlse o işe giTdúĝ k̄oy yellerinde, tabi böyle.

ANLATAN : Hasan Reçber, 60 yaşında, Cahil, Çiftçi

DERLENEN YER : Demirce Köyü, Elmacık Mahallesi

DERLEME KONUSU : Sohbet

5 Adım Hasan Reçber. Çifçilik yapıyan başga hayvan güdiyan, reçberliy ediyen. Başga ben ne biliyin usda ben cáyil adamıyuz biz. Kesim bol emme ben yapmayan kesim. Öküz göşiya, öküz göşiyen. Reçberliy ediyen dedim, ekin ekiyáz. Buğday, arpa ekiyan. Patozunan sürıyan, direkdor va emme gullanamayan. Dağda tamburunan çekiyen. Çamları çekiyen. Gürgen ağacı var, sarı çam var, gara çam var, başga da meşe odun, meşe odunu çekiyaz. Onu

10 yapmayan şindik yalan gonusmáylım. Sen hep benim şeylerimi alacaysınız da başga da bişey yapmayan işde. Tanburunan çekiyaz deyon. Arabam filen yok yüklemeyan. Evet benim bildiğüm bu gada. Okula gitmedim. Acama birliğim Manısa'ydı usda birliğim IsTanbul Davut Paşa'ydı. Topcu, topcu atmış altıncı tümendeydim. Yetmiş iki de filen gitdim ben. Yetmiş iki sene esgerlik yapTım. Yetmiş dörtde de Ğıprıs Harbına garişdim, gitdim evet. Orda dört buçu

15 ay galdım, arazide mevzide. Valla bilmeyân şindi yabancı yer. Ğarişduğ evet, dört buçu ay galduğ. Toplarınan gitdük, yüz elli beşlik bóyúk toplarınan giTdük. Aşaa yoğarı om beş gece filen giTdük, gece gündüz toplarınan giTdük. Başladuğ boyna şey eTdük esgerlikde. Hayvan horuz güdiyaz, reçberlig etmeyan. Bileder sığır güdiya.

ANLATAN : Mustafa Kılıç, 76 yaşında, Tüccar, Çiftçi, Emekli

DERLEME YERİ : Demirce Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi, anılar

5 Vaduğum gün yüz kırk güruşa satmadım on iki gün besledim yüz yirmi güruşa
satdım. O devirde sekiz yüz kağat zarar etdi otuz üç dana. Ondan soğna onnara çalışduğ
efendim borsaya çalışduğ on sene on beş sene borsadan ekmek yiyemedük. Mal kesdüdüğ,
göyün kesdüdüğ ondan sōna İzmit'e çalışdım. On sene İzmit'e çalışdım ordan ekmek yidük
son cemelinen gurtulduğ. Ondan soğna Zonguldağ'a çalışduğ böyle ayağ işi yapduğ beş on
10 güruş gazanduk. On bes sene Ğarabük'den kesim yapdım, hayır hayvan kesimi, hayvan kesimi
yapdım. On yedi on sekiz Ğasabın malını vedim böyle çalışduğ efendim elli sene ticeretinen
uğraşdım alıyaz veriyoz. Efendim yirmi otuz milyar param batdı sağda solda efendim elli sene
iki biñ on birinde hastalandım. Emeliyet oldum Hacádtpe'de işi bırakdım fak̄et borcum
derdim yok şükrolsun pıyasa da iyi ev k̄oy yapduğ çarşuya her şeyimiz var, direktorumuz var,
15 malımız var, milkimiz var alış verişden memnünüyüz yēni. Yapacağımız işle böyle bizim
yapduğumuz işle bu. K̄oyde reçberlik yapduğ, ticeretinen uğraşduğ efendim Daday'dan yer
alduğ, ev k̄oy alduğ, buraya ev k̄oy yapduğ filan bizim yapduğumuz işle bu.

Gençliğim şu üç buçuk seneye Ğader çok sıhetli geşdi iyi geşdi, gençliğim iyi geşdi.
Kimseye k̄ötü māmele ben söylemedim kimse de baña söylemedi, kimseniñ parasını cūme
20 gün vōrún deyince cūmertesi güne Ğomadım. Her kesinen düzgün geçindim, her kesinen
şerefli yaşadım. İşden ayrıldım gine şerefiminen yaşayan borcum derdim yok.

Okul, ilkoğul mezūnū burda, k̄oyde ben yetmiş altı yaşımdayın. O zaman bizim
günümüzde okul ne geziya o zaman ilkoğulu bütüren lise mēzunuydu ānadıñ mı? İlkokulu
bütüren ormancı oluyodu bilmem n̄ oluyodu bilmem n̄ oluyodu. Ben ticeret yapıyon deye bi
25 yere gitmedim. Yaş yetmiş altı başımıza gelen güne böyle. Bubam çifçiydi yenī reçberlig,

köycülüğ. Buyruñ gel çay içelim, gel oğ. Yāni kóyde malcılığnan melalınan babam köycüydü
ben gine kóyü de yürütdüm esnefliği de yürütdüm. Efendim ondan sōna iki minibis aldım,
ğamyon aldım, ticeretinen uğraşdım, camcı dükgânı aşdım, ğasap dükgânı aşdım. Torunnarım
varıdı üş dēne ikisi dükgânarda çalışıyodu onna māmur oldu. Efendim biri Boskurt'da hoca,
30 imam, biri Isdanbul'da imamlığı bırağdı o fakúltede çalışıya. Oğlumun biri şey torunun biri ııı
şey ğúvenlikci efendim el adamıynan sekiz on sene çalışdım çacukla gidince minibüsleri de
satdım, ğamyonu da satdım şindi bi oğlumunan kóyde üç kişi duruyoz. Oğlanım da dokuz ay
sōna emekli oluya dışādan sığorta ödeya. Hayat şartlarım böyle geşdi, iyi geşdi yāni, yāni ben
ticeretden memnünüyün. Ben bi māmur olsaydım bu servetim olmazdı epey benim bi
35 servetim var. Akbuñar'dan bi kóy aldım ğazancımınan.

Esgerliyim yirmi dörd ay esgerlik yapdım ben dörd ay Amasya'da durdum, ondan
sōna on segiz ay Van'da durdum esgerliyim Van'daydı, hüdütdeydi Van'daydım. Esgerliyim
iyi geşdi, esgerliyimden de memnünüyün kóy ğörevli yapduğ.

Efendim, ben elli yedi de gitdim esgere, intilah esgerden gelince oldu atmış birde
40 oldu. Atmış bir de ben elli doğuzda terhi oldum ııı intalah da ben Isdanbul'da otuz üç
danaynan Istanbul'da piyasadaydım malınan, malınan gitdim, o ğırız baña vurdu. O ğırız dá
sekiz yüz kağat zarar etdim, o ğırız dá. Sekiz yüz lire şindiki seKışen milyar āñadın mı? Şindi
yüz ğırk ğuruş ne demek; kilōsu, canlı basğulu yüz ğırk ğuruşa satmadım on iki ğún besledim
borsa da yemini, samanı satun, suyu satun yüz yirmi ğuruşa satdım basğulu malı o yirmi
45 ğuruş sekiz yüz lire açuğ aşdı o devir ōle. Hayat şartları bóyle geşdi bizim, segizen de filen
Ġarabük'únen çalışıyodum; kesim yapıyodum, hayvan ticereti yapıyodum, ğasaplara mal
dağdıyodum memnünüdüm, para ğazanıyodum yāni o işlerinen. Yāğudu, ğıtlık ğırk birde
oldu ben altı yaşımdaydım. Hatırlamam mı ğırk birde buğday yüz yirmi kâğada çıkdı,
kimsede buğday yok sende buğday varısa basdıla kóyü aldıla buğdayı sen ben bileği kim
50 ğaviyse, aç sende yok bende yok. Bizde ğāve varıdı Ġuzdere'de bizim om beş kilometire

buraya kıy Kúlcüleriñ hanı, Kúlcüleriñ Hanı denü. Oraya gırk birde buğday yüz yirmi kâğada
çıkdı bi yarım ğabulcayı bulamāsun, bi yarım ğabulcay çün kimiñ bileyi ğuvvetliyse eşkıya
gibi oluyodu adamıñ elinden ānadıñ mı? Yok parañ olmuş buğday yok, para yok. Efendim,
bizde buğday varıdı yirmi kile buğday, davar ağılımız varıdı üç yüz dört yüz davar va. Davar
55 ağalı ğalundu, bubam yirmi kilelik herkili gómdü şeye toprağa bi leylon örtü üsdüne davar
üstünde yatdı orda buğday olduğunu bilemedi eşğıyala, alıyala o ğıtlığı górdük, kimsede yok.
Ondan sōna atmış, atmış beşden sōna birez uyanmaya başladı piyasa, yetmişe doğru taa
gözelleşdi, seksene doğru taa gözelleşdi efendim şu ilk seneye gelinceye ğadar piyasa da
iyiydi gine iki biñ on iki de gine hayvana ğırız geldi yāni, yāni şu anda ğırızden ac çok
60 ğurtarıya yāni malcılığda böyle yāni. Ğazanılıya ben yapmāyon emme ğazanılıya.

Bize eleddirik segizen doğuz da geldi, ğaz lambasıydı. Daday'a da ğaşda geldi canator
varıdı Daday'da. Dada'ya da yalan söylemeyēn dur elli doğuzda esgerden atmış iki de filen
geldi Dada'ya da. On ikiye ğadar canator çalışıdu merkezde on ikiden sōna ışıkla yok,
mumunan, lambaynan duracañ. Atmış ikide filen geldi Dada'ya da esas ışık. Kıylere ondan
65 sōna ğalan yetmişe doğru segizene doğru mesela benim kıyüm üç henedi baña segizen
doğuz da geldi, benim kıyüme ışık, uğraşmamınan, gendü ğücümünen on kilometre yerden
geldi, on kilometre yerden. Şimdiyse de yūsek gerimden vedile hep demūr direk, teleğonumu
yer altından vedile üç eve. Efendim su şebekesini yapıvedile. Teleğonumuz. suyumuz,
ışığımız dört dörtlük, her şeyimiz iyi şindi. Esgiden çay yok, şeker yok kimsede yok, otumaya
70 geldüğü zaman ac alma, armut varısa onu ğollarıdı ortaya yerleridi bıтана bışürleridi bi de
efendim hurun şey ocağı yakallarıdı kıl çöreyi, kıl çöreyi gómelleridi eyşi, betmezinen
otumada millet yerdi datlı muhabbetinen ayrılı giderdi. Çay, şeker yok efendim tabi tabi
yüzüg oynallarıdı oyun çıkarularıdı, yüzüg oynallarıdı. Şapğaya yüzüg atallarıdı yüzük, yüzüg
oynallarıdı oda da , evde , şaka yapallarıdı, oyun yaparlarıdı filen böyle işle yapallarıdı ānadıñ

75 mı? Eyleküm selam meraba Cemel bak buraya şey, yâni bizim başımızdan geçen bunna bunna asıl.

Gelen bizim hana gelüdü yetmiş segizen kişi Kúlçünün hanı derleridi, orda yatarlarıdı zabaâ iki seet variken böğün gelüleridi, alış veriş ederleridi gine geri geleyken yatardı. Çay yok iyi ğave oñ ğuruş, han parası om beş ğuruş. Yirmi beş ğuruş aşığ geleyken bırağıya yirmi
80 beş ğuruş yoğarı geleyken bırağıya Eflanı'dan geliya Daday'a. Eflanı Celep kóprüden beri yaña şindi Efleni'ye geşdi kóyle hep olla. Yâni millet yoğsuzluk ānadıñ mı çâruğunan ğışda ğiyemet de öyle uğraşlarıdı. Ğışda ğiyemet de öyle uğraşlarıdı. Adam, bañga parasına gelüdü buraya iki buçuk lire para aludu bañgadan. Beş lire alularıdı, zenginne om beş lire alıdu. İki búçuk lire alan adam yirmi beş ğuruşunu Daday'a gideyken yatardı bırağıdu bize
85 yirmi beşi de yoğarı gideyken oña ğaludu iki lire, elli ğuruşunu da harcadım derdi, yüz elli ğuruşunan köye gidiyan derdi adam kimisi hiç paraynan gitmeyen derdi öyle yoğsulla ğórdüm ben. Bi öküüz yüz yetmiş ğuruş çaruğluk iyi öküüz aluduğ yüz yetmiş ğuruşa babamgil. Çoruğluğu dikelleridi öküüz yüz elli iki yüz kilo, etini de didelleridi, ğurudularıdı, kúplere ğuyallarıdı ğışın ıslama gibi yelleridi. Yüz yetmiş ğuruşa , öküzün bi öküüzü yüz yetmiş ğuruşa
90 alularıdı, ğönünden çoruğ etini didelleridi böyle, ğön etinen bağalı. Şindi bizim ğāvede adamla çaruğ esgidüdü ğaludu babam ğaziydi om buçuk sene asgerliğı var, Hemdağ ğaldım ben, bi davlum ğótürüvörüdü çaruğ dikerdi hedi git ğalan. Bubam bi öküüz ğönünü böyle dağıdudu, adamlarda yoğ netsin, çabuğ esgiyya yâ baña derdi beni beslersin burda yâ bi çif çaruğluk vērüsün derdi.(en iyisi çâruğu bulmağ) çoruğu bulmağ. Birisi han param yoğ benim
95 derdi benim ğānım da aç bubam onun ğānını da doyrudu, han parası da almazdı, tabi bizim babamın ben çacığuyun o zaman ben yedi sekiz yaşımdayın ben tam bunu yetmiş seneliğ atmış sekiz senelig iş ğonuşıyan. O ğünneri bitmez saymaynan.

Bu yol ğazmaynan yapıldı elli beşde başladı hayır Selalmaz'a ğader, Selalmaz'a ğadár ğazmaynan yapıldı. Elli beşde, bin doğuz yüz elli beşde başladı ğazmaynan da evvel

100 başladığdu o başga. Ařađdan ğırk iki de filen başladı. Ben esgere gitmeden beni ğuccúk deye
almadıla yáni om beş sene bu yol devam etdi yirmi sene ğazmaynan devam etdi, bu yolu
ğazmáynan yapıldı, ğazmaynan, kúreynen yapıldı. Ondan sóna daş delmeye bi dabanca geldi,
onnan delelleridi, dinémüt atallarídı om beş yirmi sene işde öyle ğazmanıñ ucuynan,
ğireyderle dē sóna, ğazma, emele. Ondan varıdı da yolları ğazmaynan şey varıdı Sorğun'dan
105 Seyin Çoğuş Kór Seyin şey ya oğlanını vurdula ya bılısün, Yazıcımeydan'dan oğlanını
vurdula ya Takaduk, Takaduk Seyina onnan fazla çalışuduk. Ben esgere gitmedim ben elli
beşde şeyden bizim kóyden Kirennik Kóprüsünü, Beldibi'niñ, Boyallar'ınıkini ben yapıdum,
Soğuk Dere'niñkini ben yapıdum, yetmiş metire çam damđalayvedile esgere gitmedimidi
elli beşde. Ordan o parayı aldım Takatuk náğfađdaydı o zaman, beş yüz emele çalışudu, beş
110 yüz elli kişi gósdêrüdü evi kóyü ondan yandı. Beş yüz elli kişi gósdêrüdü onuñ yüzünden. Beş
yüz kişi çalışudu beş yüz elli kişi onuñ parasını aludu. şindi beninen on sekiz lireye bazarlığ
etdi şeyi kesimi yetmiş metire mal, çam şindi yonduruyan ben Sorğun'ın Hasanağ gil
yonuvediydi. şeylere gótürüyan bodurayı yirmi beşden yapmış, yetmiş metire malı ben on
seKizden yedi lire gendüsüne ğoya o zaman bullarda yok maliyeden şey valilikden alıyan
115 parayı. Ben işi bitüdüm, kókleri yapıdım, dosyayı yapıdum, valiliğe para çekmeye gitdim bu
da Anđıra'ya gitmiş bize yok baña da on segizden bazarlığımız yirmi beşden yapıdım demeya
yedi lire gendüsüne ayıraya. Yedi lire ne ediya yetmiş metirede bi para ediya. şindi ben
valiliye vadım ben de başmadım dosyaya mosyaya valiliğe vadım valiliğe dosyayı vedim bi
daa bağdı bağdı oğlum ğaşdan yapıñ bu malı sen dedi, para çekeceyiñ ğalan zireet
120 baňgasından imza mimza orlarda, uyandım ben dosyada bellidü ğaç para olduğu dedim, baña
sormaya ne gerek va dedim bodura neyse o du dedim ben uyandım yáni birden neyleyse
genciken adam lesmik gibi oluya dosya yirmi beşden yapılıyodu dedi evet doğrudu dedim
müdür mávini, veli imzaladı efendime söyleyin ordan beri yaña bi yerlere geldüğ orları da
imzaladı gitdim zireet baňgasından yirmi beř lireden bóğún ki gibi dört biñ lire dört biñ beř

125 yüz lire mi dört biş lire mi parayı çekdim emme çok büyük para o zaman, elli beşde de aldım
parayı bi çok para şimdi parayı aldım bozuk para Çengel Kóprüsü'nden Belediye Ceddesi'ne
doğru geliyan, bu parayı niye çok vedile başa deyan TaçaTuğ otobüslerin orda İstanbul'dan,
Anğıra'dan geliya orda indi, ne va ne yok Mısdābey dedi nerdesiñ sen, oğ şimdi Anğıra'dan
iniyan dedi, ne va ne yok dedi, n olcağ oğluñ oldu dedim, ne oğlanı dedi bodurayı dedim
130 yirmi beşden yapıyósun da niye başa demāsun, gaşdan yaptı valilik deye söyle dedi, dedim on
sekizden yapıdım ben dedim , dedim dosyaları mosyaları ipdal etdile seni meKgimeye
veriyala, kağatlarıñ çıkaya seniñ, hee dedi amına göduğum şöyle aşıya aşıya hem tezminet
alcağla hem mekgeme va, Taçaduk töbeler olsun ayakda ölüya ayakda bakdım giriz geldi
beñzi menzi, gorkma gorkma düzeltdim uyan dedim ondan şöyle direk çeñesine doğru gağdım
135 şöyle salladım, uyan uyan dedim gorkma n oldu dedi amına gönduydu dedim valilikde
sordula gaşdan yapıñ dosya da bellidü dedim dosyada yirmi beş dedile doğrudu yirmi beş
yapTım dedim, parayı çakdim zireet başgasından bu boğu yeyāsun da başa neye
duyurmayasun, ya başa yabduğun paranıñ kókú seniñ olsun, kókú seniñ olsun dört biş lire mi
dört biş beş yüz lire mi bi para emme çok büyük para yāni elli beşde, elli beş , sene ben ta on
140 sekiz yaşımdayın esgere gitmedim, gel gaveye gidelim dedi canlandı böğün ki gibi biliyan
yedi yüz lire fark, hē yedi yüz lire bi fark çıktı, al la paranı dedim yedi yüz lire heni benim oğ
ben bu parayı alman sen beni gurtarmışsiñ hayatımdan, n eTceyüz bölelim bēki dedi, galan
parayı böldük, amına göyun genciyn ben üç yüz elli kâğadı şuraya gödüm o zaman genciyn
ec çok içgü içip bitmeye üç yüz elli bi tek helal yerime gatmadım amına göyun hep
145 meyhānada o parayı yedim. İki búçuğ lire yetiya benim bi rağı içmeye o zaman ki devirde
TaçaTuğ böyle hile etdi evi kóyü de gitdi biliyāsun he bunu ben bilürün başgası bilmez.

ANLATAN : Bahadır Gebeş, 80 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Çamkonak Köyü Yaylacık Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Daday'ın Çamkonak Köyü'nden Bahadır Gebeş, okul okumadım cehilim sırf cehilim hiç okula gitmedim bizim zamanımıza okul yoğudun biz de yaşım seksen ondan sōna biz okumadığ fakat kōyümüz şey yāni çok yuğsek kōrpez bi kōy, ekin eksek doņuzdan ekin alınmaya doņuzla ğaynaya bize doņuzdan ekin alamaya bunun için millet de kōyden çekildi hep o yaņa bu yaņa, kōyde şindi bi kişi bi bi ğoca adam bi ğoca ğarı va onna da ağşam da
10 zabah da ğapadācağla.

Yaparduk ya arabamız va tıraktarla va bússürü ondan önce öküzünen, kōmüşünen ya düğeninen sürerdüğ düğeninen hasılı harmanı öyle geçindüğ işde ondan sōna araba çıktı bilmen bi şeyler tıraktör herkes aldı birer tıraktör çiftini sürüya işini ğolayladı ğolaya bindidüle.

15 Hayla aynı böyle bu tabi bu birez daa bayramla çok iyi oludu, şindi öyle bayramlık yok. Esgiden de iyiydi bayramlık gelim gidim çoğ oludu eş dos, hısımın akrabayan geliyodu biz gidiyaduk bunna öyle yāni sekiz on gün bi mihabbet oludu dey mi? Evet onna azaldı azaldı şindik kimse kimseyi hısımın va filen yere oraya gidiyin deyen bile yok hēc öyle öldü.

O zaman yoğudu eleddirik filen yoğukan işde zoru zor geçiniliyādu o zaman şindi
20 Allaha çok şükür iyi ee suyumuz, eleddiriğmiz ğubre çıktı ekin etmeye ğubre yoğukan biz hep satun aluduğ yeycēmizi satun aluduk. Yaparduk; davar, sığır, kōmüş, öküz hepsi de mevcüt vallahi, Keçi davarı geçi, geçi davarı, geçi davarı, ğoyun, ovlağ ondan ğoyunun ğuSsuna şişek he şişek derle ğuzu derle tek olunca şeyeken ğoyun şeyeden tekeye enetmeden teke delleridi enedince erkeç derle (eneme); daşağın enediya eneyala, teke enedükden sōna
25 teke ğayrı seyis olu, erkeç olu satma zamānı gelü satulu bölle.

Işık yoğukan; lamba, çıra ışık öyle gidērdük ağaçdan çıra, mesela önce çamı yıķallarıdı onun kókünü çıra olu onun kókünden çıra ederüz çıra yaķaruz başğa daa ne soracağ ben.

30 Düğünne iyi oludu, düğünne aynı, düğünne aynı ya esgiden perşembe gün ğına yaķılı perşembe gün haķ olu cüme gün semed olu, semeT yapalla geline falan bi şeyler böyle gelin o zaman şindi öyle deyil şindi rasgele ediyala.

Şalvar, şalvar derleridi göyun yününden şalvar yaparduk onnarı geyērdük üsdümüze ondan sōna işde öyle möyle ğabut bezi derle ğabut bezinden içlik dikedi onu geyērdük üsdüne pantul gey şey gey. CekeT o zaman aba derle aba hırđalaya aba yaparduk aba geyērdük 35 sōnadan hep deyişdi bunna şey cekeT al bilmen şunnarı bunnarı öyle oldu, başğa ne deyin?

Yol yoğukan zor zehmeT bazara gelüdüg bizim kōy mesela Çamđonak Yaylacuğ Mahāllesi buraya dört seet de gelidüg Daday'a dört yörüylek, ğar va ğar da ğışın, ğar yoğukan da dört seğet filen gelü bizim kōy dört seğet şindi arabaynan yirmi yirmi beş daķğa da geliyāla. Ğış çoğ oludu şindikiye göre bi ğışıdı esgiden çok ğış oludu, ğar çok yağardı bizim 40 öyleydük.

Askerliyim ben Amasya'da eyitim gōrdüm ordan Erzurum'a gitdim Erzurum' da bir ay durdum ordan bizi alay ğaķdı şeye Tırābzōn'a Tırābzōn'a gitdük Tırabzōn'da asKerliği bitidüm geldim, oldu beki baņa mūsāde.

ANLATAN : Ahmet Çalışkan, 57 yaşında, orta terk, çiftçi-pazarıcı

DERLEME YERİ : Sarpun Köyü

DERLEME KONUSU : Sohbet, mantar adları

5 Aç ben Sarpun'dan Āmet Çalışkan bin dokuz yüz elli yedi doğumluyum Sarpun doğumluyum hayatım, kúçúklüklerim bayā bi zorluklarla geldi geşdi om bir yaşında babamı gáybetdim efendim ondan sōra hayvancılık ufağ defek çobannık ne biliyim orman işi böyle işlerle uğraşdıg. Evet ondan sōra ilkökul bitdi Daday'da ort okula başladım başga birilerinin yanında okumak zorundaydım fakāt okuyamadım bāzı sıkıntılar dolayısıyla o zamannarı
10 böyle yatılı okullar yokdu devam edemedim okuyyodum çok iyiydim ama maddi durumla da buna tabi desdekler vermedi bu yüzden okuyamadık ve sōra kóycülük, reçberlik, orman işi.

Reçberlikde o zaman gara saban tırağtör yok óküz, manda böyle şeylerle reçberlik yapduk. Dúgenle hasıl sürdüg samanımızı denemizi falan bağ bahçe işleri gine aynen devam etdi, zaman ilerledikÇe yaşımızı aldık asgere gitdig asgerden geldim tırağtör aldık bin dokuz
15 yüz seksenlerde falan ondan sōra tırağtörle başladık ormanda ihtisal kesim üretim işleri o günden devam etdik bāzı sıkıntılar bāzı yoksulluklar dolayısıyla evlendik düğün yaptık, çoluk çocuk meydana geldi ve onnarı okutmaya devam etdim ve okutdım Allağa çok şükür bu gúnnere geldik de hālâ daa uğraşmağdayız orman işi üretim işinde devam ediyoruz bu arada gine seebzecilik manav işleri yapdım.

20 Kóyúmde yetişen orman ürünlerinden mantarcılık benim en birinci mesleyim mantarlarda aşā yoğarı bayā otuz çeşide yakın mantar bilirim ve bunun ticāretini yaparım zamanım oldukça evet evet bilirim hepsini de tek tek bilirim; ğannıcası var, içi ğızılı var, kúltür mantarı derüz içi ğızıl deye gidiyo, ğadun barmakları var efendime söyleyim ne biliyin ciñcilesi var, ayuca bacā var yāni hāngi birini sayyım size polen mantarı var polen mantarı
25 esas yurt dışına ihrac edilen bu mantar çok önemli imarla uğraşyon aynı zamanda yāni

aklıma gelmeyen çok mantar var goç var ne biliyim ya aklıma hepsi gelmiyo şuğanda e hepsi var ebişgesi var, gurt gulā var yāni bunnarla geçim sağlamaya çalışdık ve çocukları işde Allağ şükür bunnarın sāyesinde de çok okutdum ee şimdi şuğanda işdi hālā daa bulduğum zaman aynı işi gine yapıyon. Orman üretim işlerinde çalışıyoz şuğanda da oğlum asgere gidecek
30 yakın zamanda ayın bu günnerde asger yolunda işde böyle yāni esgiden olduğu gibi kóylerde gendi geçimimizi ğaynağmızı gendımız yapmaya çalışıyoz.

Ağlat olur ağlatdan pekmez yaparız onnar çok önemli şıfa ğaynağı şimdi her yerde bulummuyo biliyāsunuz bunnarın üzerinde çok durarız. Evet hepsini ğış burnu hepsi var onnardan yapılır, elmadan pekmez yapılır yāni ne biliyim işdih aklıma gelmeyen çok şeyle
35 va. Erikden pelverde yaparlar e şuğanda hayvancılıkla uğraşmıyoruz sedece ormanda gelürümüz orman işi yapacak başğa bi işde yok şuğanda artık yaşımızıda aldık yavaş yavaş yāni diyeceğim bu ğadar yāni başğa bi ğısa yoldan.

Okul kitap, defder o zaman kendimiz ğarşılıyāduk kendümüz ğarşılıyāduk, yāni ort okulu bir yıl okudum terketdim maddi ve durumlar sebebiyle ve durduğum yerdeki adamınan
40 geçinemedim yanında ğaldüğüm adamınan üç ay Sarpun'a geldim gitdim üç sağat yol yürüdüm akşam sabah altıda evet şimdiki gibi tabi ondan sōra gine de derecelerim iyiydi ama devam edemedik.

Yol bizde aşā yokarı bilmiyorum atmış dokuz yetmişlerde falan yapıldı patıka yoldu o zaman kestirmeden giderdik. Bizlere ğış çoğ olur biz de ğışın yollar ğapalı ğalır efendime
45 söyleyin tabi şimdi devletın maddi imkānları iyi olduğundan şimdi bek fazla o sıkıntılar yok, okul işleri falan o ğadar zor deyil şükürler olsun. Yayan yayan doğrudan sırtına yüklenirdi erzağnı alırdı yayan araba yok o zamannarı esgilerde yoktu araba yayan erzağınan açcura açcura çeker gider üç sağat yol yürür sabah namazı çarşuya gelecek sağet üç de ğalkar gece burda alış veriş edip yetişmey için alış verişini yapar öylen döner geri bāzıları akşamdan gelir
50 ğalacak yer varsa öyle gelir gider yāni esgi günnerde bakalak tabi bu günner tabiki yāni ne

deyim ben çok çok iyi şimdi yaşıyo yāni aşā yoxarı millet teknoloji ilerledi. Dağlarda orman çalışmalarında vatandaş nakliyat yapıyo parasını ğazanıyo tıraktörle ormanda çekiyö öküüz ğakdı şimdi esgisi gibi manda yok, öküz yok tıraktörle çekiyö tıraktörle yapıyo hep her şey makine şuşanda ğabuqlaması, kesmesi efendime söyleyin soyması hesabı her şey makine
55 insan tabi arqasında insan ğücü de olursa tabiki iyi ya böyle işdi.

Yok yok çocuklukda bolluğu bereketi yerine ğöre çayı bulamıyāsın şekerini bulamıyosun benim küçüklüğümde bi misefir gelecek de ocağda ocağda o zaman tüp yok efendim at ocağa çırayı odunu yerine ğöre bāzılarında şey soba da yok ey ocağda ısınıyāsın esgiden radyo yok, televizyon yok, ramazannarda hoca dutarlarıdı hoca varsa cebinde sağati
60 ezen oku yoxsa havanın ğararmasını beklerdi ya bunnar çok önemli öyleydi ya esgi zamannar gerçekden aranıyādu yāni ama esgisi gibi şimdi hak hürmet yok saygı yok şuşanda ama esgiye bakalak da iş ortamı iyi çalışma düzeni iyi ama yoxsulluk deye bi şey yok ama esgiden yoxsulluk var hasdalık yoxdu esgilerde bu ğada hasdalık yoxdu çünkü hep doğadan yer
içerdik hayvancılıkda süt, tere yağ efendim pekmez hep kıyún doğal bağı baccası hep doğal
65 ama şimdi her şey ilac olduğu için hasdalık türedi biñ bir çeşid hasdalık çıkdı işdi böyle işdiği işşallah iyiye gider bundan sorrarası sen sor ben cevaplayın heh he yok aklımda başga bi şey ya.

ANLATAN : İlhan Kaş, 48 yaşında, köy muhtarı, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Sarpun Köyü Bayramoğlu Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım İlhan Kaş şuğanda Sarpun Köyü muhtarı bin dokuz yüz atmış beş doğumlu Sarpun Köyü'nde Bayramoğlu Mahallesinde ikâmet etmekteyim. Evet okudum Sarpun'da köyde köyümde okudum hayır o zaman bizim işde imkânlarımız da olsa da ormanın nedeniyle aynı işler devam ediyorsa ormanda çalışıyaz deye okula devam etmedük hayır evet.

Sorra çiftçiliğe devam etdük o zaman traktör falan bizim şeyimizde nedir vardı bizim
10 deylim garibennik deylim alamaduk dırakdor oküzünen, kömüşünen çift sürdüm gara
sabanınan o da gara sabanınan neyle nasıl sürerdük e bildiğün kömüğü goşarduk peşine orta
yerine de bi saban sabanı biliyâ musun? Sabannan onun da okundan dutarduk şeyinden devam
eder giderdük höst oğlum höst saçardug tallaya tohumu veya akdarma yaparduk, yok mibzer
nerde elimizinen tohum bezi der tohum bezine guy tarlaya evley al çal gitsin sorra bu işe
15 devam etdük. Traktör alduk traktörünan aynı işe çiftçiliye devam etdük ve orman işine e
ormana kesim yapduk artı nakliyetini depoya çekdük, hayvancılık yapduk, göyun yapduk,
geçi e büyük baş hayvan yapduk, şuğanda köyümüz sağolsun işde saydı sevdi mıkdarlığa şey
etdük ikinci devre mukdarlığım şuğanda devam ediyaz ve goparatif başgannığı şuğanda işimiz
aynı hayat devam ediyaz.

20 Ayağmıza esgiden esk adamla çarık giymiş ama biz onnarı görmedük biz normal
çaruk lesdik deylim, náylon lesdik, ayağgabı öyle devam ediyaz hayat bizim, biz esgi daa
önceki şeyleri çaruk maruk yapallarımız onnarı biz görmedük, gördüm ben neyle gördüm
bizim köyün usullarında çaruk giyeyken lasdiyi biliyon çaruğu biliyan yoluñuz da giyemedim
ben çaruk giyemedim. Üsdümüz normal pantolon giyerdük şey ederdük normal fazla şu anda
25 biz bi sıkıntı görmedük bizim şeyimize sıkıntı çekmedük eynimize şeyimize

Ya ąski dűđünne bayramla çok řenniđdi, bűtűn e o zaman kűyler ful doluydu otuz hanelik kűyde ąřa yođarı yirmi sekizi yirmi yedisi doluydu řuđanda otuz hanelik kűyde eđ fazla on altı on yedi kiři va atı atıyan kimisi Ğasdamonu'da kimisi Isdanbul'da, Daday'da kimisi emekl olmuř on ű senedű artı esgi řeyle birbirine bayramla daha uslulara ğarřu sayđılı sevgili řeyidi davranıř, řindi bek řu anda bűyűk kűűk řey etmiyo ve bizim řu anda biz ben çok memnűnuyun kűyűmden niye dersen bizim řu anda yađın yerde bize ğader bu bayram řeyi devam eden yerimiz yođ bizim řindi ramazan bayramında merkezde Sarpun'da namazımızı ğılınca camide ıkaruz bayramlařuruz řeye geçip artı ondan sűna kűy odamız va kűy odamızda toplanuruz ayımızı ierűz ondan sűna sűt on om bir gibi evlerden yemeyimiz datlımız gelir ve yemeyimizi yeriz ondan sűra akřam űsdű ąřaa mahalle 4řaa Sarpun mahalleye oraya giderűz aynı řey orda da ramazan bayramında ikinci ğűnű Ğarabeyler, Bayramođlu bize de bűyle gelen kűylerden arđadařlarımız ziyereti olur ve artı ğurban bayramında yine aynı cűmiye toplařıp aynı gine bayramlařıp herkez evinde ğurbanını keser ilk ğűnű kűy hocasına evlerden ğurbannardan bűyle řeyilir ğadınna toplanıp masada toplu vaziyetde yemeyimizi yeriz tabi ben çok memnűnűyűn řu anda bizim kűye bizim divanda kűyűműzde yađın yerlerde ğakdı bu řeyle bizde yođ sűki yađın evre yađın çevrede yođ artı ilk ğűnű bűyle řindi ikinci ğűnű; ąřa mahalleye 4řa Sarpın oraya giderűz, űűncű ğűn Ğarabeyler, Bayramođlu iřde neyse ollarda biz bayramı bűyle deyerlendűrűz ve bayramı řey ederűz bűyle.

45 Efendim, eleddirik bizim kűylere segizen altıda geldi segizen altıda geldi űnceden yođdu űnceden ğara lamba ğaz yađlı ve tűplű gine řeyli lűkűs ve daha esgilerden kűy ocađlarına at çırayı çıraynan herif vemezdi o çırayı da ğordűm yakayken bűyle iřıkda řeyde de řindi fakat řindi eleddirűmizden, suyumuzdan her yolumuzdan hiç bi řikűyetimiz yođ řehir de aynı kűylede aynı deyiřen bi řey yođ lekin ben řu andaki řeyden memnűnűyűn herkeziđe 50 memnűn olması lűzım menűnűyűn ya řu anda bizim geçim ğaynađmız orman iři ormanda

Ballıdağ deyince bizim Daday'ı şey ederin üsdüne de şeyi en birinçi pik noktası Ballıdağ orman şeyi bizde güzel icciliği de arāzi bakımından bizim öyle çalışma şeyimiz bek şeyli deyil en Daday'da en birinciye bizim Ballıdağ şeye gelü bölgesi gelü çalışmaya evet orman işimizde yeterli çok çaluşabúldúkdēn sōna kōylerimiz şeyimiz tek devam ediyā
55 şuşanda elimizde işimiz var.

Meyve olarak; erik, armut, ayva, kiraz, ceviz tā ki bulunuya yetişipde fazla uzun boylu satma şeyimiz deyilde vatandaşın gendü itdācı ihdiyacını karşılamaya, bizim esgiden tallalarda ahlat derdúkh ahlat e işde acı elma hepsindende bulunu sēki fındık böyle şey yerlerde fakat milletin bi şeyini giderdiyāsa kendi itdiyacını bi yarım elma gōnūl alma deye zamanında
60 her şeyin mevsiminde herkez bi şey şey ediya evet evet.

Bosdana mı? Fasulyá, patatis, soğan, sarımsak, ısbanağ, pırasa, ğavun, ğarpuz ben ekdim ğarpuzla böyle böyle ekene oluya karpuz falanda bağ önceden bilmiyoduğ oluya ciddi oluya benim şindi şey etdi bu ğavun, ğarpuz, damatez, zaltalık aklıña bu sebSe şeyinden ne gelise yetişiya şindi yetişmiyo deye bi şey yok satma şeyi amacı deyil marul anca bi
65 mevsiminde gendi itdiyācını ğarşulamaya gendü itdiyacını karşılamaya şey ediya. Efendim ormanda; sarı çam, gōknar, kayın, meşe e saña daha neler ğara ağaç, fındık aklıña iddişidir middişi de bunna ormanda yetişen bi şeyle bizim burda her ne ararsañ her çeşit ağaç yerine göre şeyine göre, deyerine göre bulunu bulunu.

ANLATAN :İhsan Kara, 59 yaşında, Üniversite bir terk, Çiftçi-Köy
Muhtarı

DERLENEN YER :Ertaş Köyü

5 **DERLEME KONUSU** : Köy hizmeti ve köy sorunları

Adım İhsan Kara Ertaş Köyü muhtarı orman köyünü kalkındırma kooperatifi yönetim kurulu başkanayım. Köyümüzde senelerden beri hem hayvancılık hem çiftçilik hem de orman işleriyle uğraşayoruz ama çiftçilik artık zararına gittiğinden dolayı çiftçiliği bıraktık gibi bi şey yāni. Sadece köyümüzde bi kaç tene hayvan besliyoruz kendi ihtiyaçlarımızı karşılamak için.

10 Bunnarı da tarlalardaki biçilmeyen arazilerdeki otları biçdiriyoruz, balya yapıdırıyoruz, onnarı yiyceklerini onlardan temin ediyoruz. genelde orman işi yapıyoruz. Ormanda, gidiyoruz ağaçları işletme müdürlüğü geliya, damgalıyır bizlere üretim yapmak için veriyür. Biz onnarı para karşılığında üretiyörüz, metre kúpü elli milyon elli beş milyon lire o arada. Ondan sōna merkez depoya naklediyoruz, merkez depoya nakledip tomrukların tamamını

15 teslim ettikten sōna köylünün istigākını çekiyorüz veriyorüz ve bu şekilde de ormandan istifade ediyoruz. Köylerde insannar geçim kaynaklarının daralmasından dolayı hep şehirlere göç ettiler. Bizim köy yirmi yedi haneydi şu anda oturan hene sayısı om bire indi. Üç mahalleden ibaret bizim köy; Ertaş, Binbaşāğlu ve Üycek olmağ üzere. Ertaş Köyü'nde iki hene kaldı, dokuz heneden. Binbaşoğlu'nda on üç heneden diyelim üç hene galdı. Şeyde de

20 Üycek Mahallesinde de dört hene galdı göç etdi gitti yēni. Ondan sōra evler hep virāne oldu, yıkıldı ondan sōra saçakları göçdü o şekilde yēni köyün görünümü bi virane köy şekline döndü gayrı köylerin görünümleri. Kırsal kesimde hayvancılığ etsen sürümü değerlendiremeyosun. Ondan sōra sürünü deyerlendüremeyiñcek sadece de hayvancılığ edip beslemek de o da insannara zarar ve külfet oliya. Bizim köylerimizde pancar sahası falan yok

25 ekilebilecek. Kırsal kesim olduğundan dolayı köylüler hep şehirlere göç etdile. Bi kaç seneye

ğadar o kıylerde ğalan iki üç kişi de çoluğları çocukları büyüdüğü zaman ğurbetTe
yaşayabilecek duruma gelecek, onnar da orlardan ğoç edecekle, kıyler ğapanacak sonunda.
İşde kıyümüzün altında bi Bezirgan barajı deye baraj yapıldı o barajın sıyesin de eğer orlarda
bi ğelişme olursa şu olursa, bu olursa belki kıyde ğalan insannar ğalabilir veyahıtdaki diyer
30 şehire ğiden insannar orlarda bi turizime yñneliK bi şey olursa ğeriye dñnebñlñrler. Bunun
dışında kıylerimizde bi hayat ğalmadı. Benim diyceklerim bu ğadar. Yav ben bin doğuz yüz
seksen dñrt senesinde muhtar oldum ondan sñna bes sene bi ara verdim bes sene ara verdikten
sñna tekrar yine kıylñ ısrar edile tekrar mihtar oldum, işde o zamandan beri bu zamana
ğadar muhtarım.

35 Ben ünüvertsiteyi terğ etTim, İstanbul Ünüversitesi. Terg etTim okuyamadım o
zaman maddi olanaklar, imkan ğörmüyodu ğündüz çalışıyodum gece de geceleri de
amcamların yanında ğalıyodum onnar da soradan tabi şey etTi çoluğ çocukları büyüdñ
bilmem ne üniversitede okuyalarıldı okuyamadım. Askerde bir müddet yaşadım. Ordan
Daday'daki kıye muhtar edelim seni dedile etTile o zamandan bu zamana Ertaş Kıyü'nñ
40 ğoparatif başğannıĝnı hem muhtarlıĝnı yürütüyom yani. Orman kıy kalkındırma
ğoparatifinde onu da yönetiyorum. Seğizen bir senesinden beri de ğoparatif devam ediyñr
yñni hiç ğaç senedñ bırakmadıla bırakmadım yñni kıylñ de başğasını alıp da yapalım demedi.
Onnarın her türlü işlerini bilmem ne bilmem ne ğoparatifTen dürñst ve temiz bi şekilde
elimden ğeldiğince yapmaya çalışıyñrum. Ondan sñra onnarda benim şeyimden dolayı işde
45 beni bırakmıyola he bırakmıyñlar. Ondan sñna kıyümüzde tabi noksanımız yok deyil çok
noksanımız var. Bi toplantı salñnumuz yok esğiden okulumuzun sınıfında yapıyoduk. Okul
tam bin doğuz yüz Kırk iki senesinde mi ne yapılmış o seneden bñri öyle tamir ede tamir ede
şey ediyodu en sonunda öğretmenini de aldılar öğretmenini alıncağ okul üzerinden ğöçmeye
başladı kıylñnñnde yaptırmaya imkñnı yok, eski okullardan lojmanınan okulun binası için
50 ama bu ğñn o okuldaki ij tamir edilse de ğñzel bi şeye kavuşturulsa baraj da böyle ğittiği

zaman da belki de bi elli kişilik bi ailenin istidamı olabileceği veyahıtdaki yatıp galkabileceği bi otel şekline dönüştürebilir. Eğer devlet biy el atsa, çünkü çok sinema solunu gibi büyük bi dersanesi var, işliği var ondan sōra öğretmen odası var o tabi öğretmen malzemelerini gomâ için tekrar bi odası daha var. Ondan sōna normal bitişiğinde de aynı bina çatı altında lojmanı va. Lojmanında da üç tane şeyi var, odası var, ondan sōna bi tane mutfağı var, tuvâleti, banyosu her bi şeyi var yāni. Büyük ama oraya bütünleşdirülse çoğ iyi olu ama onu devlet de elini uzatmıyōr. Biz epeyi çaba sarfettik biz esgileri tamir etmişüz yenileri yapıyōruz. dedile ve de el atmıyolardı, yapmıyolardı orada virane şekilde gōşdü onun içinde gōcecek şindik köyde bi seçimde veyahıtdaki bi kıparatif toplantısında filen toplanacağ bi köy odamız şeklinde bi yerimiz yok. Orları bi iki defaa da buraya dedim özel idereye buraya bi bina yapalım yardımcı ol falan deye onun da heralde ödenekleri bi yıl az gelmiş, geçmiş dönemlerde de böyle bi imkânımız yok dedile böylelik duruyā işde, köyümüzün caminiñ maminiñ sıvanması şunsu bunsu onnarı da işde ormandan falan köylülerden, köylülerden şey edip yapabilüsek yapacaz, yapamassak oralarda öyle virane gibi duruyo işde öyle. Camilerede şindik pek şey veriyolar hoca veriyolar ama gelen hoca da cemaat yok deya ya bi sene duruya ya alt ay duruya bırakıya gidiya. İnsan olmadığı için annadıñ mı? Köylerde insan olmadığı için gidiya gadirolu imamlar e devlet gönderiya fakât cemeát yok deya bilmem ne deya çekiya gidiya adam alt ay sōna bi daa geliya öle möle işde idere ediyoz. Evet evet ama devlet olmadığı zaman veriya yeni gine hoca vememezlik etmiyōr. Ne delim işde böyle köyler.

ANLATAN : Salim Bilici, 54 yaşında, ilkokul 5, serbest meslek-çiftçi

DERLEME YERİ : Ertaş Köyü Üycek Mahallesi

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi, anılar ve eski adetler

5 Bir, bir, bin dokuz yüz atmış doğumlu Sâlim Bilici, Ertaş Köyü Daday n f s ne
ğayıtlı iken h le daa Daday'da ik met etmekdeyim. Ben dil gırmasını bilmen ben hayatda ben
o işi yapaman ilko ulu Binbaşı Köyü ma  llemizde o uduğ nasıl o uduk bunna gerçek bi Şey
yürüme bir seğetlik yola giderdüğ bir seğetlik yola bizim mah lleyen o mah llenin arası bir
seğet. Gışın bubamgil bu yolu bize yolu ğarı  ıynelleridi yolu a ıv r leridi öyle gider gelidüğ
10 tabi canım çok çok  abanninđ etdim hayvan g td m, köyde  alıŐımdı ondan s ra ortokulu
o uyamaduğ tabi ortokulu o uyamaduğ ondan s ra zir te girdim zireetde  alıŐımdı mevsimlig
ondan s na başa bi işe girdüğ orda  alıŐımdı bunna hep mevsimlig ondan s na Şeye geldim
ben köye geldüğ gine bubam köye daŐındı biz odun satana  odun, kömür ya arduk.

Esgiden atlarının Arac'a meşe kömürü satmaya giderdüğ on lire torbası. (Meşe
15 kömürünü nasıl yapardınız?) Ba  Şindi oğlum meŐeyi güzelce bıdıy suğ fazla ğalın olmama 
Őartıyan bi ğarıŐdan fazla kesiyosuğ meŐeyi dovr suğ baltaynan ondan s ra ğazuğu
dikiyosuğ mesela böyle dikiyosuğ k l oca ları onnarın oca ları vadu ğazuğu atTın bunun
edirafına çıraynan evc k yaparduğ çıraynan ba  çıraynan böyle  rerd ğ Şindi bunun edirafını
meŐeynen güzelce  rerd ğ böyle bu tabla gibi oldu mu üsdüne de gine meŐeynen d Őerd đ
20 böyle üzerine meşe yaprağı k l altına a masın deye kenarlarını da p rlerd ğ ğazuğnan yere
dökülmesin deye ondan s ra ağşam bunu gece ya ard ğ gündüz yasa  ormancı geliv r  deye
yanıya millet tabi bunu ortadaki ğazuğu  ıkartduğmuz zaman ortadan ataş atarduğ çıraynan
atdın çırayı içindeki  ıra tutuŐdumu  sd n  ğapaduduğ K mpile ğapaduduğ o içinden yana
yana yana yana ataş kenarlarından dışarı  ıkartdı ondan s na k l d k ld ğu zaman k l
25 d k ld ğu zaman y ni içindeki meşe yanmıŐ oluya kömür h line geliya ondan s na tabi

30 suynan buğlayoz gine ğapadıyosuñ ğúzelce her tarafını sönüya ondan sōna kúlünü bi tarafa
açıyosuñ, eşleyâsun ğayrı kómürle bu şekil böyle ğoduğuş meşe şeklinde çıkıya ondan sōna
akşam bunnarı torbalarduğ ufağ ayran torbası gibi torbalara on lire torbası Araç'da onu terzile
esgiden loğantala bundan otus sene otuz bes sene önce kırk sene önce. (Neynen egidüdünüz
35 deyve?) Atlarınan, hayvannara sararduğ sekiS torba, on torba sararduğ yürüme Araç akşam
çıkarduğ zabāleyin okunayken varuduğ oraya ondan sōna sen terzisiñ iki torba saña üç torba
saña on lire torbası sekiS torbadan seksen lire masrafını ğór bin gel gine yērisi ğún dağa odun
hazırlamaya gine yapacañ tabi meşe yapacañ tabi canım ya o zaman bet bereket de varıdı bet
bereket elli lireynen ğıtdığuş zaman dünyanıñ parası geliyâdu heybeleriñi dolduruyoduñ
artıyodu da artıyodu.

Ondan sōna kóylerde, kóyde kesim yaPdım çok kesim yapdım esgiden bu yolları
dayım da bilí dırağdor şeyinen kepçe şey yok elinen yapallarıdı ğazma kúreynen bi ormancı
başında çoğuş yōmiyeynen çalış dağlarda yok yok ğıreyder ne elinen yaparduş yirmi kişi
otuz kişi çalışdırularıdı orman he yol yapdurudu.

40 Ondan sōna asKere ğıtdım, asKere ğıtdım yirm ay asgerlig yapdım yirm ay ilk
ğidişim Isbarta Eyridir ondan sōna Ğars İğdır'a vedile İğdır'dan teskireyi aldım geldim ondan
sōna işe ğirdúğ banğkaya ğırdım ğüvenniğ ğörevlisi olarak orda çalışdım yirmi dört sene
çalışdım bir fiil bi şerefsúzún yüzünden açuğa alındım şindi mággimem devam etmekde bu
ğarar çıkınca mággimem düşdü tekrar devlet tarafından gine iş başı yapacayuz yāni şindi şu
45 anda bi ğelírúmúz yok fazla bi ğelírúmúz yok fazla anca ağşam ekmeymi bulusam ğarnıñı
doyuruyosuñ bulamassañ yatıyosuñ e şimdi başğa he sen onnarı he sen temize geçeceñ he.

Şindi şu anda başğa he dört çocuğum var, ğızım evli üçü üç olan bi ğız, oğlannarıñ
ikisi evli birisi ásgerden yeni geldi daa onunnda işi yok şindi dōru dürüs şindi iş bulusa uşakla
kesimi misime ğıdiyala şindi Serdal kesim almış bi yerden onu soymaya ğıdiyá başğa da ne
50 deylim başğa soracáyñı sor olum sen baa.

Bizim k̄oyümüzde tarihi yer, tarihi yer heni yaşantu yeri e bizim k̄oyünen Arac'ınan Daday'ın arasında Ğarapınar deye bi yer var yaşantu yeri esgiden e orda yaşammış bina yerleri va ondan s̄ona paşa mezerliyi va esgiden Ermáni mezarları filen var yāni bizim k̄oyde e yaşantu yeri yok fazla heni hiç hemen hemende yok deyeb̄ul̄ur̄un yāni bizim k̄oyde Allah'ın ğıracı emme başga. (Adı nerden gelme sizin k̄oyün biliyo musunuz?) Bizim k̄oy şindi Ertaş K̄oyú deye geçiya da Ertaş bizim mahallemiz Ertaş, Bimbaşoĝ K̄oyü, Binbaşı K̄oyü, Üycek , Üycek, Üycek bizim k̄oy Ertaş mahallemiz Bimbaşoĝlu orada üç mahalle yok merkez Bimbaşoĝlu c̄ami orda mıkdarlık da orda şuĝanda heni mıkdarımızda orda oralı yāni c̄emi nerdeyse şey orda merkez ora esgiden bizim gitd̄uĝm̄uz okulla ordaydı o k̄oyde ormancılarnın lojmannarı mesela ilkoĝul onna ordaydı bizim k̄oyde bi şey yok Ertaş'da da bi şey yok fakāt bizim bunnarın isminiñ e nerden geld̄uĝn̄u e ben bilemiyom bunu yaşlılardan birine sorab̄ul̄usek heni bende onu kime sorab̄ul̄ur̄uz e şindi ben yāni nerden geld̄uĝn̄u bilmiyon heni biz oraya ĝoçmen mi geldi bizimkile ne geldi onu bilmiyon biliyān desem yalan olu başga, başga sor.

65 K̄oyde mi? Ya k̄oyde şindi bak uşaklıĝımızda biz saĝlambaç oynarduk ondan s̄ona k̄or ebe oynardug e doĝuz daş, doĝuz kiremú oynardug topunan mopunan yıkarđug he nebetci biri oraya dikilú topu vurarsın ondan s̄ona elde çıkrıncaĝa binerđug çıkrıncaĝ yapardug. (Çıkrıncaĝ?) Bi ĝazuk ĝakarđug ortasını da delerđug onu da oña şey ederđug kenarlarını da şindi iki kişi o uca binerdi iki kişi de bu uca arasına da k̄ómur ĝorđug meşe şey 70 çam k̄ómurú ĝacirtıdan cayırtıdan durulmazdı döneyken ĝayrı ĝırılısa fırladan, düşen o h̄ariç. Ondan s̄ona aĝşamları yüzüĝ oynardug k̄oylerde yüzug oynardug yav yeñilen zetden yandı. (Ne cezaları verirdiniz?) Ya mesela şindi, şindi sen yeñilen tarafa her şeyine mi heni zoruna mı yoluna mı dersin, kimisi yoluna der kimisi zoruna der e bunu esgiden öküz arabası varıdı sen bil̄úsun̄ öküz arabası bunun iki teki öküz arabasının ön tekerleklerine baĝlardug birezde 75 pür çak kibriti yāni yanasiya böyle. Sopa, falaĝaya mı yıkmazlarıdı, oluĝlardan su mu

daşuddumazlarıdı ceza tabi. Ya adam derdi git ğardaşım şeyinen yoyuğnan su ğótú derdi yoyuğnan su gelú mü ğoca yoyuğ onu ipinen sırtına bağlarlarıdı oluğdan doldurularıdı ğoca yoyuğu kóye ğótúddúrúleridi ğapın öğünde de dókerleridi. Şindi etsele döğüş ederle vallahi şimdi şuşanda o zorluğla olsun döğüş ederle.(Yüzük nasıl oynanıyo?) Yüzúğ şimdi bağ yedi 80 tēne mi çorap olacak? Yedi kiři mesela heh teKge veya yün çorap, yün çorap yüzúğ sağlarsın içine tebi içine sağlarsın hańkisinde ğarşu taraf şimdi háńkisinde olduğnu bileceg bilemesse yandı. (Kaç hakkı var?) O neyleydi ğaç hağğı varıdı ya? Yav onun neyleydi onun bi hağğı varıdı o hemen bitmezdi, bitmezdi oña sayı mu sayyalarıdı bi şey ediyalarıdı normalde mesela şimdi pişti oynarsın yüz bir dēsun yüz birde yeńilen şey eder o da öyleydi yāni on sayu 85 ğazanan yeńiya ondan sōna cezasını çekiyādu. Mesela altı ğol oynallarıdı kóylerde esgiden altı ğol kâğad oynarlarıdı ibisine, ğuzusuna çağırılardı dayıma gel dayım sende ğuzu va mı va kes ğuzuyu oyuna otumadan, kes ğuzuyu ğo tencireye, ğaç para ğuzun; iki yüz elli kâğat kim yeńiliya mesela biz yeńildúğ veya siz yeńdińiz, yeńilen taraf parayı veriya ondan sōna pilav mı yaparla ğayrı ne derle ortaya toplarla tabi patatis búşúrúleridi esgiden ğoğ alma varıdı 90 kóylerde ağşam gelenlere alma ikram ederleridi yāni bizim yaşıntumuz buydu kóyde.

Kóy ēdetini ben çok severin hasılda mesela esgiden patos yok desdi arabasıyan çekerdúğ ışık yok dey mi dayı? Işık yok biz arabamızınan desdimizi yığınnarı yaparduğ düğenneri yayılı, saçardúğ ökúzlerinen dön allah dön düğennen dön allah ağşam tınar savuruduk çeÇ çıkacak, samanı samannığa daşı buğdayıda ökúz arabasıyan kóye ışık yok 95 şey yok ğarannuğda yāni eń fazla bi misefir geldúğu zaman herkezde ğaz lambası yok, ocağlığa çırayı vur ben ēbey elli dört yaşımdayın çıraynan durarduk çıraynan didemiń dikivedúğu çorapla daa durar benim kóyde.

Esgiden ayağmıza rasdığ, ayağğabı nerde rasdığ nerde rasdığ, rasdığı bulsań ayağğabı demez isğarpın derleridi isğarpın. Bi Tırabzon rasdığı alduğun zaman esgiyvóru deye 100 giyemezdúğ, rasdığ ya rasdığ. (Çoruk neyle yapulu onu da deyve hedi?) Çoruk; deriden olu

kómúş derisi hele daa efe, olu sırımınan dikerle onu ıslarla sırımınan. (Sırım?) Onuñ ipine sırım derle onu dikerle güzelce dolak böyle bacaklarına bālarsıñ onuñ şeylerinden geçirüle burdan böyle bağlarsıñ, ucuda şöyle durar mes gibi böyle uçları tabi çoruğun uçları ayağından ebedi çıkmaz çünkü tabi gurursa gayrı onu ıslaycañ boyna suya muya giriveceñ arada bēzi
105 yımışar, guruduğca ayāñı sıkır çünkü deri guruyya sıkıya bu ipleri çözmeyince ayağından mümkün deyil çıkmaz tabi böyle bağlāsun dolakları uşlarında püşkül müskül yapıyāsun e seniñ en gabadayı rasdıñ o ayağgabiñ yāni bunnardan başga, başga ne sen oğlum sen sor ben cevaplayın.

(Hikāye biloyo musunuz?)

110 Lan oğlum onu bilmeyān işde eğ ben onu bilemeyān la yavrum. (Mani falan?) Yoo maniyi, mani benim peder bilú peder burda deyil ki oña iki, iki şey atduruduğ, türkú de söylerdi o, peder sağ ya anam öldü ya onnan da aramız iyi deyil de işde deyil başga ölüm sor başga ne yāni benim yapabileceyim bi şey varısa söyle.

Tābi ben seksen dördte üç sene zireetde çalışdım fidannıkda, fidannıkdan banka
115 imtaanına girdüğ banka imtaanını gazandım güvenniğ görevlisi olarak yirmi üç buçuğ sene güvenniğ görevliliyi yaptım yeni devlet memurluğu yirmi üç buçuğ sene e şuğanda da açukdayın yāni mággimede devam ediya yāni bu yasa çıkınca o da ipdal oldu tekrar işe tabi şimdi zetden ben başlarsam yirmi dokuz sene üzerinden başlaycáyın, benim günüm geşdi. Aradaki farkı sayıyala yönetmelikte çıkan o yasada yazıya şu şu maddesinden şu
120 maddesinden aradaki sıgorta piriminiñ ödenmesi deye bi de aradaki boşluğ sekiz buçuğ sene sōna başlayan ben işe bi de aradaki fargıñ ödenmesi deya yāni sekiz buçuğ senelik parayı da ödeycekle māşımızı, gayrı fayiziynen mi öderle neyle öderlerise şimdi tek şeyimiz yāni başga bi işimiz yok şuğanda bekliyoğ çağırdıkları an her şey bitiya.

Ava marağlıyım ava giderin, balığa giderin, yav davşan, domuz bubam çıksa da atarın
125 dağda bubam çıksa da atarın. Bu zamanadan vurduğum davşanıñ, eliyiñ sayısı yok he

doñuzuñda sayısı yok. (Ne köpeyi beslersiniz?) Ya zağar av zağarı, av zağarı, av zağarı beslerin heni her şeye maraqlıyım ben her şeye maraqlıyım.

Esgiden sen bizim güccüklüğümüzde yemin ediyen benim boyumdan aşardı, iki metre yol açarlarıdı hayvannarı sulamaya oluğa hayvanna gózükmezdi. Dağa muğa çıkma şansın yok yāni bi hasdañ olsa ölüya. Esgiden hasda olan yoğudu zetden vallahi yoğudu şindi deterjan çıkdı bilmem esgiden kıl suyuynan yıkarduğ biz, kıl suyuynan yıkarduğ şindi zabahları peynir, zeytün gāvaltı esgiden tarhan çorbası āşamdā bi tencire ğuru fasulye büşü zabāleyin rehmetli didem derdi fıķara ğıyması oğlum bu derdi onu da dolduruduğ içine tārana çorbasını hamulluynan dovradıñ mıydı şindi yok ābey şindi deterjan çıkdı bilmem netdi bilmem bu hasda iki günde hasda oluya.

O zaman atlet, kilot yok góynek giyerdüğ góynek, góynek. Ellerinde dikerleridi ğabut bezinden donu, góneyi böyle atleti nerde buluyosuñ, göllu góynek. Bit çoğudu, bit çoğudu hasdalık yoğudu şindi bit bitdi milletde hasdalıg çoğaldı çünkü pis ğanı emiyodu. Şindi bit olsa esgiden ben hiç hesdeneye geleni görmedim yav giden yoğuduki zēten. Adamıñ ya balta vurur bacağın goparusa öyle gelidü öyle ufağ baltaynan ayağın kesmiş, bacağın kesmiş hesdeneye filen gelmezdi, ğara sakızınan bilmem şeyinen sar balınan şunnan bunnan. (Ğara sakız ne oluya?) Çamlardan yapalla ğara sakız suzdurula. Şindi sakızı çıralı yerini çıralı yeri vadu tabi çamıñ hep yağır toplasu şindi bunu goparula böyle şöyle şöyle geniş şöyle bunu ataşın ğarşusunda eridile ataşa gösterdim mi altına su ğorla tencireye o yağır akar ondan sōna onu onuñ içinde toplarla teker teker yaparla tabi ğürğen sakızı ondan sonra tabi canım esgiden ileç o. Mesela bi hayvan hasdalañsa ğatran içirüleridi ğürğeni, ğürğeni ğaynadularıdı he ğürğeniñ kóklerini ğaynadularıdı ondan ğatran yaparlarıdı onu içirüleridi hayvana mesela içi dutulan bilmem hasd olan yāni hayvana bire bir ileç oydu. (İçi dutulan isal olan mı?) Mesela işeyemeyen hayvana onu içirüleridi ondan sōna şartosuñ ğatran ondan iyi, şindiki yav baytarlarıñ zēten vedüğü ileç ileç deyilki ya sūni ileç neniñ neye fayd etdüğü belli deyil ki al

parasını hayvana git iyneyi vur. Ğatıran, ğatran, ğara sakız hayvanıñ bacağı ğırılsa ğara sakızınan sarallarıdı iki ğún sōna hayvan ğağardı ayağa Şindi nerde yok dayı yok

Esgiden kōylerde hem ğırık ıkıķcu varıdı ğırık ıkıķcu varıdı oğ baytar bi hayvan bacānı sarmasını bilmeya. Mesela bizim orda Tegeren deye bi kōy vadu Dimicoğ varıdı
155 Dimicoğ öldü heh Dimicoğ búlúsún onu bu adam bu Ğasdamonu çevresinde yāni Daŝkōprú, Ğarabúk yāni ne biliyimki her tarafda bu adam el almasıydı dutan ğótúrúdu bu ğopuk bacağı hayvanıñ ğopuk bacağınyı yapıŝdırudu, tabi Şimdi deri dutuya sēde sallanıya ğorkma onu dutdurudu o adam heh. (Niye Dimicoğ derleridi?) Ya bunnarıñ didelerinden ğalma bi lakabı bunnarıñ, bunnarıñ soyismi Dimici ya Dimicoğ deyala yāni Dimici olduğundan soyismi
160 didelerine Dimicoğ demiŝle (Dimici ne demek bilen yok?) ya ben bilmeyon işde onuñ soyadı Dimici he Dimici didelerine de Dimicoğ demiŝle işde öyle ğalınca bubadan oğla Dimicoğ Dimicoğ e burda Kēzimcúk oña da Dimicoğ derle mesela yāni bubadan oğla toruna gidiya öyle.

(Sizin köydeki lakapları bilü müsünüz?)

165 Ya bizim kōyde mesela bize Keleŝgil derle he emme ne mānada bilmen mesela Alagōzgil he Alagōzgil onna mesela Sağallıgil herkeziñ böyle deyiŝik deyiŝik bi lākābı va. Mesela Keleŝgil deyince direk biz gelürüz Şeye bizden başğa yok çünkü Alagōzgil deyince öbür ğoņŝula mesela Sağallıgil deyince mesela biri sorduğu zaman esgiden adını sormazdı ya ben Sağallıgil'e geldimidi emme evleri hangisi dē Şo Alagōzgil'e geldim aha bura Keleŝgil'e
170 geldiñiSe bize buyruñ. Mesela Kireç Kōyü'nde Sinekke, atmala. (Sinek niye demiŝle?) İşdi bilmeyon işdi sinek neye derle bu hesdenede çalışan ayocānı alıŝdurannara onna Kireç Kōylúdu onna Sinekke derle onnara öteki Şu belediyeden emekli ğoca burunnu bi Şey vadu gezer aplak aplak burlarda oña da atmala tabi atmala ondan sōna mesela Āfatgil Úğren'de Āfat, Āfatları búlúsún Āfatgil affet gibi adam yāni he Abdubeygil Fetmeren'de de Abdubeygil
175 bunna hep böyle yāni daha çok da bizim bilmedúğmüz.

Tamam mı? Esgiden bak tıraktör yoğudu kóylerde ben ğara sabannan, ğara saban derleridi öküzünen çok çif sürdüm önce pulluğnan öküzlerinden herg ederdüğ git gel git gel tabi ğoca tarla şindi bi burdan giderdüg dönüm başı alıduğ bi de üs taraftan yāni tıraktor gibisiñ bi gidiş bi geliş aynı yerden boşuna gelmezduğ. Ondan sōna o tepserdi miydi daban 180 çekerdüğ öküzlerinden düzlemey için toğrağı o herklere düzlerduğ böyle daban, daban (O neden yapılyo?) Ağaçdan öküzlerin boynuna dakıyosun arkasında bóyúk bi ağaç üsdüne şöyle çapraz yapıyasun daş ğorsun ağırlığ olması için düzleya ondan sōna sabannan evleg aludug, evlek sabannan yāni bi evlek iki ev yāni evlek dedüğümde bi buçuk metre, iki metre en fazlası aralıklı evley alduktan sōna ön beziye buğdayı ğuyardug evley evlek tohum 185 saçardug böyle bi gider aynı yerden giderdug aynı yerden gelidug aynı ğanala, aynı ğanala evleklerden dışa çıkma yok. Ondan sōna sabannan tekrar sürerdug toprağa ğarişınca ondan sōna daban çekerdug gine düzlemey için şey ğaybolması için ondan sōna ekin olduğu zaman turpannan, turpannan biçerdug orağınan almayan yerleri orağınan alıduğ ondan sōra öküzlerinden harmana toplayıp düğen sürüp bütürüduğ işi.

ANLATAN : Şükrü Çalık, 57 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Kapaklı Köyü Ören Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Oğ aynı ben, ben Ören'den Şükrü Çalık, doğum tarihim bin dokuz yüz ell altı, ilkökul mezúnüyüm anamdan doğalı burdayım, kóyümüzde anamdan doğalı su yok, çiftçilikle uğraşıyorum, iki hayvan ediniyorum su olmadığı zebebile sırtımınan su taşıyorum he bu şekilde yaşantım var, ne söyleyin çiftçilik bu şekilde üçe bir alıyoruz, gelúrümüz yok, aylıgımız yok iki inekle vakıt dolduruyoruz başga hiç bi şeyimiz yok, hayvan susuz galıyor ben su için

10 ben kaç senedü uğraşıyorum devlet baba bize suyu çok görüyor başga bi şeyim yokdu soracáyın soruya cevap veyin buralıyım anamdan doğma buralıyım.

On altı yaşında malla uğraşdım mal gütdüm böyle bu yaşına geldim. Davar varıdı keçi davarıydı göyun da varıdı içinde hayvannarıñ içinde manda varıdı, kómüş varıdı, birez kómüşle birez de göyunna uğraşdık, su olmadığı zebibiyle kómüşlük mandalağı boşladık.

15 Esgiden kóyümüzün altında bi çay vardı mütema duruyodu şindi o çay da kesildi.

Kómüşlerinen sürüyodu mandaynan, öküzünen yāni hayvanıñ erkeyni alışduruyoduç çift sürmeye, bounduruğa goşuyoduç arkasına saban dakıyoduç böyle elimizle tutuyoduç böylelikle biri de öğüne düşüyodu böyle ekiyoduç ama şindi manda, öküz kağdı direkdorla devam ediyoz.

20 Çaruğ rasdığı geyerdük, lesdik deye satılıyādu ama bizim bubamızıñ sağlığında çaruğ varımış, hayvannarıñ derisini dikiyalarımış lesdik yerine gullanıyalarımış. Tā bubamıñ sağlığında yürüyelek gidiyāduç ondan sōna veseyit çıkdı dolmuş çıkdı, dolmuş çıkdıdan keri birez onuna vakıt geçidüm ondan sōna ecúg gendümüzü toplayınca kendi halimize bi taşıd aldık iki bin on da aldım direkdorlu doguzan iki de aldım, o zaman bol yoğudu o malıñ

25 gelúrúyle o susuz galduç dedim ya çay deresindeki su tükēince kómüş manda çoğaldı o

Sebeple biz dutduk onnarı satınca bi paramız birikdú zetten doğuzan segizen iki buçuğ aldım
o zamanın parasıynan tıķıl para segizen iki buçuğ aldım, bu direkora vediğúm mal davar,
ğoyun bilmen ne satduk sürüsüne indi ama şindi taa gölay alması öyle bolluk şindi o zaman
ğiymetliydi, mecbüre galdım ben bu malı satıp direkdor almaya böylelikle edindim. Kıyde bu
30 çifcilik, vakıt dolduruz, hayvan gúderüz malı çayıra salıvörüz akşam gótürünce samanını,
otunu olmadı mı biri ufaķ çeşme gibi bi su va ordan onnarı öyünde sularduk öyle vakıt
geçürúdúm daha hālâ da anamdan doğalı o şekilde.

Esgi düğünde vesityit olmaduğ zaman atla devam ederdúğ şindi onna kaçdı direkdor,
veseyit, araba zart zurtunan düğün ediyala, oğul o gitdiğú yerde o benim esgi dediğúm yerde
35 benim uşaklığında at varıdı at, beygirle varıdı onnan giderdúğ he giderdúğ ordan aluruz
gelüdúğ, üç gün sürer o şey günden başlar çarşamba, perşembe, cuma gün biterdi ama şindi
günü yok nankı gün olusa düğün olabiliya, esgiden gelenek böyleydi bu yanđa.

Gar çok yağardı çocukluğumuzda çok yağardı bi metre bi búcuķ metre yağduğ seneyi
bilyon ben uşaklıkda beni bilileridi böyle. Dağımızda çam var, meşe var, çetir var, kiren var
40 sayabúldúğúm ğada çeşitli meyvala va yāni aşlanmış bilmen dikilmış şindi bunnar var. Alma,
alma, armut yiyceg ğada öyle yok su olmayınca ne arayıpda ne olacak ne satacaklayın bizi
doyurmaya emek vediğümüze. Buğday ekiyoruz arada arpa ekiyoruz başga bi şey ekemeyoz. O
doņuzla gelir ğaynar o da allah ne vedyise onu aluruz.

Esgi bayramda biz giderdúğ bayrama, bayram şenniği filen bi şey oludu şindi o ğadar
45 deyil. Kıyümüzde yemek çıkar altı kıy mehelle içinde muhtarlığımız altı kıyden gider şeyde
bu şekil başga. Esgiden oturup otuma çoğ oludu şindi de olur esgiden lamba deye bi şey çıkdı
ğaz yağ varıdı onnan bi tēnōke ğaz yağ alınca bi sene vakıt geçürúdúğ o zaman da bi zamanna
da varımış ben onu görmedim çıra yaķarlarımıř, kıy esgiden ocaķ başı varımış ocaķ başında
çıra yaķallarımıř, odun yaķallarımıř onnan ısınılarımış ben onnarı görmedim. İki muabbet

50 ederdüğ, vakıt geçürüdüg yok oynanmazdı aynı kıy geçimi bóğün nerdeydiñ şurdaydım,
malda mıydıñ, mal nasıl duruma göre gendü itdiyacımız.

Esgi sayğı yok, esgiden şindi kıy cēmisi olarak vadüğmuS Saman biz tā geriyañğı
bıcağda uşağıym babamız olsun veyahut da kıyümüzün gömşusundan yaşlı bi adam olsun zıp
ğakıp yerini deyişdirüp ona şey veriyâduk ama şindi bu da yok sayğı böyleydi işde gapıdan
55 geşdüğü zaman ğakıp yer gósderme varıdı şindi onna yok.

Kıyümüz dört beş hene kimse ğalmadı su yok beş altı haneydi, altı haneydi kıyde su
olmayınca geçimi bozulan ğürbete çekildi ne yapacayın ben susuz kıyde dedi ğala ğala
yaşımızı doldurunca biz ğaldug, iki tane oğlum var onna Isdanbul'da onna da durmaya hep bu
suyun şeyi, devlet yardımını n olacak bakımıyo yāni doğru dürüs neremize bakmışTır. Onnarı
60 çok yaşantımu bilmeyan o ğadasını televizyon yoğukan rediye gibi bi şey varıdı ben taa çok
küçüğdüm o ğadar başa çıkamadüğüm için babamın da bildiğı ğada babamız zeten ya
malınan uğraşu ya geçi ya kımüş ya manda ya inek, kımüşün yavrusuna malağ denü dışisine
erkeyne malağ denü, davarın keçi tarafına geçi denilü erkeç ayrıydu böyle.

ANLATAN : Hanife Çalık, 56 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Kapaklı Köyü Ören Mahallesi

DERLEME KONUSU : Köy sorunları, yemekler ve mantar adları

5 Adım Hânife Çalık, yaşım ell altı yaşımdayın, okulum yok cāhilin, okul yoğudu bizim köyümüzde okul yoğudu başğa yere giderdi çacıkla erkek çacıkla gızla gitmezdi onnarınan cēhil ğaldım o yüzden işdāğ da ordan buraya evlendūğ geldúk, okulum yok güccúk yaşda geldim işdeğne n olacağ bu köye gelim geleli işineğ gücünen çoluğnan çacığnan ömrüm geşdi bōğezde onnarı böyüdüyan böyüddüm deyince bōğezde hasdalığım çıkdı sōna hasdalandım

10 işdi varıyán geliyon hesdeneye.

Kóyde çiftcilik bağ ekersenğ susuzluğdan olmaya, bacca ekersenğ bi ğısım şey olusa oluyá olamassa olmaya öylelik susuzluğ çekiyoz bi şeyimiz yok şükür Allāma, uşaklarımın ikisi çalışıyá işdeğne onnarınğ sáyesine buralarda ğıldır ğıldır duruyoz. İneyim va hiç bi şey yapmayan yiyyoz, çalıyoz yoğurdunu çalıyoz, peynir yapıyoz,yoğurt yapıyoz, çökeliğni

15 yapıyoz, gölu ğomşuya veriyoz, esgiden geliyādu şindi gelmeye sēde biz varuz ya şindi esgiden ğalabayduğ bunna filen varıdı geliyalarıdı gelmēla şindi biz varınca hiç de gelen yok biz de vemeyoz o yüzden bızağulara emdirúveyon ben de gücüm yetmeye ya heni mekene filen yok bende öle cēranlı mēranlı elimizinen sağıyoz evet işde böyle ğardāşım.

Yoğudu nerde alıyoğ ğardaşım ayağmıza bi çif lesdik alıvērlerise ayaklarımız mala

20 gidēdúk fıkır fıkır, fıkır fıkır çorab öredúğ çorapları yúnden onnarınğ tāpuğ bi ğünde ezilivēródü buyardı, cizme alıveremezleridi yoğsuzluğdan herkeS cizme geyerdı bizim ayağmızda cizme yoğudu doñardúğ işdeğne sōnadan rasdığa böyle rasdığ ğara rasdığ alıvērleridi onnarınğ úsdüne birer çif çorap yún çoraplarınğ úsdüne bi çif nēlon çorap ayaklarımıza geyerdúğ āğşamadan mal güderdúğ gelúdúğ işdēne.

25 Örerdim, çorab_örerdim, ğazağ_örerdim, el_ışi_ışl_ışrdim as çok gine bi şeyler yapardım_
esgiden de şindi ğozlerim ğormeya yapamayan, annemiñ varıdı, çarşaf doğurdu böyle yolluğ
kilimler doğulla heni şu şey kilimle evet çul kilimi doğurdu; iplik alularıdı çulu keselleridi he
he böyle aynı peyyeden, ğazağdan böyle ğazağdan kesim keselleridi o çul kiliml_ışrden böyle
çul kilim doğurdu, yolluğ doğurdu yok yok yok nerde o da s_ona o çul kilimi de s_onadan çıkıdı
30 ğardaşım oğden de daha oğden de ğoyunnarıñ yün_ünü böyle at_adıñ yún yay derleridi eveli
yayman_ atadıñ, iyir_ıdıñ incec_úğ iki ğat_ ed_ėdıñ ondan kilim yapardıñ tağal sererd_úğ böylelik
yapardıñ.

Yeterdi, yiterdi b_ėzi kere heni senesi hava yağ_asa bu k_oyde hava yağ_asa ekin_ ol_uy_aya
ėđer hava yağmassa ğuruyya da yere yapışa ğalıya olmaya ğurağdan_ olmaz ğayren çekiya
35 burası öylelik tahıl.

Ne yemekleri yaparuz; pıtana yemeyi, fasulye yemeyi, bulğur pilavı, piriç pilavı da
yaparuz bulğur pilavı da b_uyd_aydan yaparuz, a_kca beyaz bulğurla şey b_uyd_ayla olu beyaz
bulğurla, ğernik der_uz ne bin tanır mısıñ? Ğernik heh o ğernikden taa ğ_ozel_ olu o taa datl_ olu
taa parlağ_ olu ondan y_ıparduğ, ğernik de aynı tahıl ğ_uzel tahıl oluyo onuñ o b_uyd_ay s_ėde dene
40 oluy_aya o dışında ğapcuğ_ oluy_aya öylelik oluy_aya o, ondan s_ona ondan yapardıñ b_uyd_ayı bulğuru,
bulğur pilavı derd_úğ piriçden_ iyi olu derd_úğ onnarı yapardıñ işd_ėne ufağ defek her çeşit
yemekden yapardıñ ben şindik de mantar çıkıdı mantar yemeyi yapıyoz, ğızardıyoz, şişelere
ğuyyoz, d_og_uyyoz ğavuruyoz şişelere ğuyyoz ğışa erzağ bir_ık_d_ür_uyyoz evet.

şindi bizim bu memleketde başa başa şey bitmeye kiren, ğızılcuğ dediğ_ün şeyden
45 ondan ğaynaduyon, şeker ğatıy_oy şişelere ğuyy_oy ezip de yimeye he evet, ğışburandan onuñ
şeyini yapıyoz pelverdesini yapıyoz, _er_úğ_ün pelverdesini şeyini yapıyoz (komposlu) evet ayva
olusa onun_kunu yapıyoz, b_uberi turşu yapıyoz, tamatisini turşu yapıyoz, mantarıñ da
turşusunu yapıyoz mantarıñ, ğannıca, ğoç onna yetişiya şindi şindi ğannıca va ğoç va bi de
ibişge, sarı mantar meşe mantarı der_uz onna bizim yidiğ_m_üz s_ėde bunna _teki mantarları biz

50 yim r z, her çeşit mantar va fesleyen derle, i i izil derle  ızılcu  derle bi Şeyler derle biz heni
bazalarda satılıya ya biz onnardan almaruz s de bunu bak;  o ,  annıca, ebişge, meşe
mantarı, fesleyen işde onna başğa türlü mantar yimer z heni bilmedi m zden yimer z çok
yer biliya da yiyya biz yimeyoz  ardaŐım, işde onnarı yaparuz ondan s na serem va işde
sereye tamatis ekiyon, zalatalı  ekiyon, b ber ekiyon onnan vakit ge iriyon benim işim de o
55 suyu  içinde  ıvıl  ıvıl  ıvıl  ıvıl o işleri yapıyon başğa bi Şey yapmayon.

ANLATAN : Cemil Tosman, 83 yaşında, cahil, çiftçi

DERLEME YERİ : Boyalıca Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Cemil Tosman (yaşınız?) segizen üç (okula gittiniz mi?) getmedim hiç, bizim zamanımızda okul yoğudun (Sökü'de yok muydu?) Sökü'de yoğudun sōna ben eğze oldum İprem Ağ mıkdarıdı çolağ ğaymağam varıdın ğaymağama dedük müracad etdük okulu veremedük kimseye o zaman okulları yıkdıdula çoğu okulu işde hökümet tarafından yapıdık o okulu zamanı geşdi emme bizim zamanımız biz okulu yapıduğumuzda otuz yaşımızdan 10 fazlaydım tabi Boyalca'liyuz işde öyle. Oğ yol ne yolu olu esgiden bizim köye gader Sökü'den emele yapıdı bizim köye gelince dozer geldi tabi yeni yollarda çalışdı millet işdi böyle.

Çifcilik yapıdğ öküzünen, öküz, kómuş ğâh allah ğâh e mecbür ekeceñ, turpanna biçerüz, düğennen sürerşin işdi böyle buydayını savurusuñ tınar savuracañ gece gündüz ne zaman örüsger eserse gaderiñe tabi işde o.

15 Ya köyde ne yapıcañ tomruğ sōnadan orman tomruğ vórúdún çam vórúdún keserdüğ ğabuğla Sovucoğ'ya çek bi şey bi şey işde öküzünen çekdük sōna tirektorla çıkdı işdi onnan çekdük böyle.

Ya esgi bayramla üç gün dört gün bayram gezerdüg biz bizim ilkin Boyalca cēmi ordáydın merkezde ertesi gün bizim İncüğez'e gelúdu Tembiloğ Köyü'ne Çalca, Boccarmut, 20 Górukçalu gezerdüg öyle gündən güne Sökü'ye gelmezdük Sökü bizim ğariyemiz deyil ora Azdavay'a bağılı Ğoca Mēmet varıdın canım boyna sóğerdin oğ óğkelenúdún işdi sóğerdin tabi biri óğkelendirúverúdún saa fileñkes böyle deya deye uşag olsa o hemen sóğerdin amına ğakarın derdi hepsini derdin ya esgi adamla.

Oğ eleddirik otus sene fileñ oldu geleli aşā yokarı oldu hele yirmi beşi (Hacı mı 25 götüdüydü o zaman?) oğ işde o zaman Demürel'iñ zamanına geldi Demürel'iñ zamanına geldi

eleddirik işde direk yerlerine filen çalışduk direk dikdük eleddirik direklerini eleddirik
direklerini yerini gazduk, aşduğ bi buçuk metire derinnikde sōna ayırım direklerini yeri iki
metire genişlik iki metire derinnikde olacak öyle. (Esgiden fener yakarduk de.) Esgiden çoğu
çıra yakarduğ ocağda sōna lamba bi kıor lamba dağ tabi Ğara Ismayıl varıdın burda dükğancı
30 bi kilō şeker almassağ gaz yağ vemezdin he he oğlanı şindi pañker oldu Nēfi tabi. (Daday'a
nasıl gelip giderdiniz?) Beygirinen ya beygiriñe göre üs seğette gelúdún iki buçuk seğette
gelúdún (benim resimli beygir va ya onu bundan aldımídı ben işde ğarda Sökú'ye ğada gelmiş
ğóbeyini çalıya ğarda beygir öyle niye geldiñ oğ ya biz yazın eşekleri binerüz gışın buña gışın
binceysiñ dedile yazın eşeynen gelúrüz dedile) e haklı doğru niye yazın eşekle gidiya
35 beygirimini öldúdún.

(Köy otumaları falan yapar mıydınız?) Ay tabi ay oğ ğalan hene zābı ne edivêrüse,
çörek gómerleridin esgiden kúl çöreyi tabi sıkma ederleridin, misir ğavurula ederle ederle işde
hene zābının işine ğalmış bi iş.

Ya esgiden para ğıtıdın emme her şey öyleydi biz direklorunan kıyden odun yığarduk
40 Ğasdamonu'ya ēgidídúğ suntaya yedi kâğat par aluduk yedi kâğat yedi milyon deyil efendi he
iki yüz on litre alu mozot beş kâğat üç kâğatda bize ğaludu iki kişiye bazar masrafımızı biz
góznel görer giderdúğ şindi üç üç kâğıdan üç kişi giderse ğaveye ğave parası.

(Üsdünüze başınız ne giyerdiniz?) Aynı geyerdúğ işde bulduğmuzu yamalıklı filen bi
şeyle (ayağınız?) çaruğu górmēmuñ he (neden yapılyıya?) hayvan gónúnden çif (esgi
45 fakırlıkden zeñinnikden ğonuşuve baş yoğarı?) ya ābey şindi çaruğ bulamadúğmuz zamanda
oldu ğırha pantul ğırha aba efendim pantul esgirse sivari vurduruduk sivari derleridin şurdan
ğapağ vurdurularıdın şuraya ğader eğ şindi o, o işle ğağdı hemen pantuluñ şurası disrēsiye çöp
ya başımızda böyle geldi işde.

Esgerliyi Edirne'de yaptım yirmi dörd ay delüksüz yirmi gün deye şeye yolladı
50 mēzūnete izine gelmeyene on gün sōna hemen istedile on gün için gine vaduk Edirne'ye
ālevi kurt yok orda.

Şindi emekliyin oturan (hayvan falan yok?) yok yok (satdı iyi hayvanı varıdı)
hepsini (esgiden ne hayvanımız varıdı?) Davar va inek varıdın, kómuş varıdın hepsinden
varıdın esgiden kómuşu olmayan yoğudun iki çift üç çift kómuş he ne hamamı yok be Gışa'da
55 hamam yokdu yokdun sen yānış gonusuyon Hacı Emin durardı oğ o fabrikaydı aşāda
gāvurun fabrikası o gāvurun fabrikası aşā dereyde işde öyle.

(Ya fakırlıktan bahsedivesene?) Ya fakırlıktan dedim ya pantul esgiydi, çaruk
varıdın ya zetden yarım kilo şeker almassañ Ğara İsmayıl gaz yağ vemeski valaha vemezdin
neva gaz yağ işde (idere?) idare tabi Borazanın oğlanı bi fener yapvedin şişeden topal oğlan e
60 işde o eline yak git otumaya git kóylüye (çıra?) çıra aa çıra ocağ ocağa atdın mı çırayı (kúl
çöreyi gómerdiniz?) tabi (ondan sōna kóylere bayram ziyeretinde filen yüzüğ oynardınız?) aa
he toplasuduk ya biz Elveren'e filen giderdüg yüzüğ oynamaya Elveren varıdın bizim parça
yüzüğ başga ne oynacañ eziyet ederdüg bu bizim beygiri alan adam ormancı bu (ne ceza
verirlerdi?) sopa (ğarda yörüdüle) he he (yörüdüle ğarda ayaklarını soyarlada) e işde deyveya
65 işde ya işde eziyet aklıña geleni yüzüğ oynayınca yapalla Ğoca Memet ay amına gağduklarım
der yatardım boyna sóğerdı ya işde böyle işde. Ğara Yaşar ğayınçı Dereköy'de şindi o ev yapıdı
oraya Dereköy'e yoğo orda ev yapıdı ayrudan ev yapıdı bizim bacanağ varıdın Dereköy'de
onun harmanına ev yapıdı ordan işdi ev fon (sen yerleri ekmeyo musun gayrı?) yo o fon
yardım etdi ev yapduvedı işde oña (daha) daha işde bu.

70 (Lamba filen gullandüğnu gonusuvesene?) Oğ lamba ğaç kere gullanacañ deycen
lambayı dedim ya lamba yakaruz (Daday'a ğaç seğette gelúdun?) e üs seğette gelúdum
yórüne yórümeñe göre beygirmen iki buçuk seğette gelúsun (heybeye duz görsun gaz yağ, duz
şeker) tabi ya zeten en fazla yarım kilo şeker alusun şekerı neden çay yok bi şey yok bazara

gelince aÇ çok aluduk Azdavay'a Azdavay'a kireze giderdúg İnebolulula gelúdu tabi ya işde

75 bu.

ANLATAN : Mustafa Evliyaoğlu, 68 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Karacaören Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet, düğün adetleri

5 Mustafa Evliyaoğlu dokuz yüz kırk beş doğumluyum işde gayrı kaç olusa ilkoğul okudum Garacören Köyü İlkokulunda okudum teyna şurda okul varıdı orda okudum okumadım okumadım birinci sınıfta diplâma aldık beşinci sınıftan ey en azından tarımımıza devam etdük evet.

Asgerliymizi muğabere eskeriydim Anğara'da şeyimiz geşdi acemi birliyi Köyya'da
10 usda birliyi oldu ordan iki sene tam yirmi dörd ay evet çifciliye devam etdüg aynı tam işimize. Asgerden geldükden bir sene sōna aldık (tıraktör?) evet daa önceden yoğudu (neynen sürüyodunuz tarlayı?) üç çif hayvanımız varıdı goşum iki çift öküz bi çift kômüş manda yāni onnarınan sürerdük evet iki tāne köyümüz vadu bizim bi de Örencik Mahallesinde vadu
15 arazimiz e şimdi çoluk çocuk bağılı gurbete gitdile ora boş kimse yok orda orda biz varuyuz hanımınan bi de babam va doğuzan dört yaşında evde evet sağıol böyle. O zaman arpa, buğday eyle işde arpa buğday ekerdük en çok başga başga bi şeyle ekmezdüg ot ekerdüg, fiy ekerdük mısır bu memleketde olmaz su olmayınca heni bol su olmayınca mısır yiyecek gada ekerdüg heni evde filen eşde yimeye aÇ çok ekerdük kōzlemeye, çorba yapmaya filen evet.

Ayağlarımıza şu bak önceden çaruk giyerdüg davarımız varıdın, sığırımız varıdı
20 çaruk geyerdüg ondan sōna lesdik çıkdı bōle ondan sōna cizme çıkdı bizde öyle öyle gitdi. Üzārımıza gışın gara pantul geyerdük goyun yūnünden yapduruduk biliyo musuñ? köyde dokutduruduk evlerde onnarı giyerdük gışın (üsdünüze?) buraya mı? buraya da gırha abamız oludun davar şindi davar ahırına girerdük heni gış günne gırha buraya da ceket dikdürüdük aşāmıza pantul öyle işdeğne.

25 Esgi düğünne çok şennikli oludun ayıb etdiñ he türkú çağıra, oyna sohbet ede ede
giderdúk ğaval çala çala ben ğaval da çalardım esgiden biliyâ musuñ? mal gútdúğmüz için
iki adam ğaval çala çala çala giderdúğ böyle ğadunnar atlarda haķcı derdúğ onnara biliyo
musuñ? Atlarınan giderdúğ öğlerinde biz şennig ederek giderdúk şeye düğünnere ondan
sōradan geriden de düğün yerine yāni ğız evine seymene derdúğ gelúken erkekle gelúdü
30 biliyo musuñ? uslula seymen derleridi onnara onna geriden gelenle haķcılardan sōna biz
şindik heni deliğanlıla giderdúğ bi haķla gidennerin atlarını alıduķ yerlerini yerleşdürúduķ
geri seymennerin öğüne giderdúk ānayoñ seymen derleridi gelen adamlara o şenniynende
türkú çağıra, ğaval çala şenniynen girerdúğ şeye orda oturuduğ şenniy ederdúğ yedúğ yemek
yerdúğ içğú içen içğú içerdi gelin alunu geliniñ öğünde şenniy ede ede gelúduķ bi ğún oğlan
35 düğünü ederdúğ ğına yaķarduķ erkeye, bi ğún ğız düğünü cūme ğún duaķ bitdi üç ğún evet
tabi tabi her ğún her ğún yemek eysig deyil oğlana ğına yaķarduğ o ğún de yemek vērúlu ğına
yaķılı yērisi ğünde meseleki ğızın kōyünde vērúlu yemek e cūme ğünde gine oğlan kōyüne
duaķlara yemek vōrúlu ğadınnara böyledún.

Bayramla bi şenniynen geçerdi bayramlar ğüleş ederdúğ bi ğörseñ üff bayramlarda
40 mesela bi ğún bizim öte geçeye gelúle oraya buraya Ğocuk Mahallesi delle buraya bi ğún
burda yemek āşam üsdü burda yenü yārisi ğún ğarşu mehelle va ya şora orda yinü ondan sōna
burda yirúz bi öyün bi ğünde Mandıra'ya giderdúğ dört ğúm mü oluya evet evet dört ğún tam
tekbir de dört ğún sürer zeten Ğurban Bayramında ramazan bayramından bi ğündün o ğún
biterdi faķat Ğurban Bayramında esgiden dört ğún gezerdúğ böyle şenniy ede muhabbet ede
45 şindi o ğünne.

Eleddirik yoğukan lamba varıdın, fenerle varıdın ahırları ğōreyken fenerinen
ğōrerduķ böyle elimizde el fenerleri oludu evde lamba oludu emme herkeziñ evinde de
olmazdı heni şöyle ecúķ ileri gelen bi insannarın elinde oludu lamba bizim bizden daa
evēsinde de çıráynan ğōrerlerimiş ahırları mahılları şindi ahırla vadun daş vadun şeylerde

50 şöyle yalak yalak derúz sōna o başında çırayı ollarımış dam ōrellerimiř bōyle ışıdıdu he çıraynan, esgiden benim tam ocuđluđumda zoba da yoğudu mesela bizde bulunudu misefir evimizde ocağa řōyle dōmūr vadu řōyle atarduk odunnarı ũsdūne atdan tutuşla ārı bōyle ısınıduğ he bōyle şindik hayat hiç uymaya onnara dey mi evet bōyle iřđāna efendi.

ōyűműzde elma vadun, őrűk vadun bađ ayva va daha orda iřde (bu ũsdűműzdeki?)
55 ũzűm, ũzűm bađı bu da řindi esgiden yođudu oda beř on sene içinde oldu bōyle ōylerde esgiden yođudu ōylerde bu sōnadan oldu bu (bařga nele va?) ne gibi yāni cevűz va cevűz vadun bizim őrűműz vadu orda mahallede orda cōvűz çok bizim orda mesela (bařga gendűnden yetiřen tarlalarda yiyecek?) argun vadu, ahlat vadu iřde (argun?) argun derűz bi o da meyva (dōngel mi?) yo dōngel deyil argun derűz, ahlat derűz ānayoņ mu? onnarıņ ikisi
60 ardařdun birbirlerine benzer ayrudu evet argun, ahlat, dōngel dōngel ařlama olu gendű gendűne bitmez dōngel, dōngeli ařlarla aluç vadu gendű biten biliyo musuņ? aluç he aluca ařlarla dōngeli dōngel ōyle olu he alucu kesele dōngeli řeyini ařlalla ōyle yetiřű o.Dađımızda mı? Meře, am ilerlerde ōknar, ōkcāđaç ōyle řeyle bōyle fende derelerde sōđűt vadun.

şimdi mi? E şindi bizim olu ocuğmuz meseleki urbetdele kimisi ēmir kimisi
65 meműr kimisi ici e biz ōyde bi yařlı insanna varuz ben emekliyin babam var adiro o da bađkurdan emeklűdűn bi as sene muđdarlıđ yapdı yirmi sene filen ordan emekli oldu babam iyi mařřallah dođuzan altı dōrt yařında dođsan dōrt yařında evet iřde bōyle bi bi ben hanımınan ben varıyın bi de babam va mesela burda, bi ođlum vadun Ğasdamonu'da Hanımeviņ orda o bi ızım va ōyűműzűņ imamında o da burda torunnarım va bōyle.

70 Ev esgi bunu dedemiņ dedesi yapmıř fazladu tabi řindi esgiden řurda durmuřla bu hambar biliyā musuņ? řoraya adar evimiř bu da orda didem didemiņ didesi dallıđ eimř nűfűs alaba olmuř o aciya bu onađı yapmıř buraya bura tārıyi bi onađdu heh dedem benim dedemiņ dedesi hicaza gitmiř atınan hicaza varıp gelmiř hacı atınan vamiř gelmiř hicaza Mekge'ye evet hac olmaya okda zeņginimiř (esgiden bōyle gonak yođumuřda fakirlikde

75 onnarın hep ahşap mı?) e tabi işde böyle esgiden şöyle daha şora ev dā görúyo musuñ? he işde böyle esgiden (bunnara çatma mı diyola?) ağşap ev derle böyle evet iki üsde şöyle şöyle çata çatmad onna çatalla böyle ağaçları (onnara ondan çatma diyola?) evet yayla derle onnara aslında dam çatarla ya böyle búlúsúñ? dam çatar he bunnarı bunda oraya bēzi yayla çatarlarımıñ esgiden dā bak şu eviñ çatması tam öyle, öyle bura burayı ğas sefer restore

80 yapmaya geldi insanna gelişmedi gerisi neyleyse yāni gelene diyodu ilkin ya buraya birisi geldi ben dedi asmalı ğonağ arayodum emme dedi böyle ğonağınıda görmedim dedi bizde misefir ğaldı biliyo musuñ baña dedi bu evi veñ dedi size Antalyá'dan dedi istedúğñúz süper bi dáyire alıveyin dedi ben de dedimkin ya benim dedim babam sağ daa benim ğardaşımıñ çocukları va dedim sēde benim deyil dedim öyle ğaldı böyle işde efendi efendi.

ANLATAN : Şükrü Balcı, 67 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Kayı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Şükrü Balcı, gırk yedi, ilkököl beşden çıkdık burda aşagkı okuldan ya ileri devam edemedim esgiden böyle şey yoğuduki davar, sığır ağa öyle devam etdik imkân olsa dâhi o öyle şeyimiz yoğudu bu bu yakın bi yer şu aşakı evden bi tene Hakğı Hoca deye birisi çıkdı Esgiyusuf'lardan başga çıkan olmadı. Çoğ oldu Erzurum'da Amasya Çorum'da gırk beş gün Erzurum'da uğraşdım şoforluğdaydı ordaydı Erzurum'da esgerlik gısaladı yirmi dörd ay
10 yapdım ben he he aleykim selam.

Esgerden gelince çifcilik aynı dırakdorunan iş görmek, yoğudu asgerden geldikden sōna aldık öküz aferdersin kōmüş, öküz neyse işdi onan geçiniyoruz. Çifcilik buğdaynan, arpa başga bi şey olmaz bizim burda bi memleketli deyilmüyüz mesela öle yoğudu ot eken yoğudu ya gıyidan kōşeden ne alabülüseñ o ufağ defeye oydu. Ğara sığır varadı, manda varadı
15 ufağ defek üç beş şey bunna varadı Mısdag Bey gel niye gülüyöñ orda tamam tabi böyleydi gırk sene önce böyleydi yoksul varadı şindi böyle deyilidi ondan sōna ben okuldan çıkınca üç beş sene sōna İsanbul'a gitdik İsanbul'da firmnarda çalışdık emekl olduğ ey bu da mesela bi emmi zēde oluyo öyle geçindüğ işde.

Kesinnikne ne geziya bi şey yağudu çira, odun, lamba lōküsde yoğudu bu lamba bi
20 dört yanı kōşeli bi fener varadı idere soğol o zaman lamba da piyasa da yağudu daa sōnadan çıkdı. Yağ şindi sözümlü onça afura filen gideyken çira yakıyoduğ böyle duta duta birimiz dutuyoduğ birimiz hayvanıñ alaf veriyoduğ yāni yiyecek alaf deyil yiyecek veriyoduğ mesela öylelig iş görüyoduğ mesela. Kōy kōy odamız varadı hoca dutardık parasıyanan mesela saña derdik üç yüze beş yüze beş gurus beş milyon filen yağudu o zaman gurus deyil mi Mısdā
25 Bey öyle gidiyodu o iş.

Bayramla şindi bundan biñ ğat iyiydi o zaman bayram gezerdik üç ğún dört ğún aşağk mahalleynen burayı bayram gezerdik şindi o yok aynı ğünde bitiya iş ya ğrse de ndir oluyo. Yni byĝe bi ğcck byk bild bundan om beş yirmi sene önce büyük byĝn ğcck ğccklĝn bild bacak bacaĝ üsdüne atamazduĝ ĝonuřuduk, oturuduk böyle ileri
30 gidip de büyüklerin yanına oturamazdık diz Üsdü ĝapıda, ĝapının aĝzında, odanın gerisinde köy odası varıdı mesela bizim bullarda köy odasının geri yanına oturuduĝ biz herkes öyleydi baña saña deyil bütün millet öyleydi byĝe amıca, emmi demedkden sna aĝzımızı açamazdıĝ, bacaĝmızı uzadıp oturamazduĝ bacaĝ üsdüne şindi bacak bacaĝ üsdüne herif o iş
35 nerd ttadan sedir varıdı hanımla yere oturudu sedire oturamazdı bubalarımızın ĝarřusunda sayĝı.

Dĝnne iyiydi işde ĝara borsa ĝonuřcak adam yoĝudu işde bi tüfek dolduruduk şeyinen atarduĝ işde dĝnne iyiydi. Aynıydı üç ğún duvak, haķ bi de oĝlan dĝn duvak cme ğún ĝıza duvak semet derle semet biz duvak drz evet.

Ya şindi biñ ğat iyi her şey var direktorunan ekip biçiyoruz benim hanımla tarlaya
40 gitmese gine oluya ĝt at saman dene samannıĝa afedersin dene hambara gidiyo buĝada bi iş ĝryoz şindi esgiden yabaynan tınar savurma ebelerinize, dedelerinize sorsanız tam öyleydi hh öyleydi mesela. Tmmuzun om beşinde başlardık aĝusdosun om beşi yirmisine ĝader sürerdi ik ay üç ay bir ay dĝen srerdin öküzlerinen dĝen deye bi şey varıdı esgiden ttaya, turpanna bak aşguda var onnaran biçerdik imece usulü imec eden imece imec etmeyen
45 kendümüz mesela biçerdik işde onu çalarduĝ ondan sna desdi ederdik birbirimize demeden desdiye ĝořmazdık bu yrin desdiye ĝořuyoz deye ĝořardık dey mi Msda Bey yle bi annaşma varıdı esgiden şimdi bitdi o iş ĝeřdi ĝeřdi. Aynı gine buĝday yiyceymiz ĝadar yiyiş yarıya düşdü reçberlik çocukla Isdanbul'da gelen giden yok gelsele dhi senede üç ğún beş ğún bayramlarda geliyala iki üç ğún sna gidiyala herkeS ekmek ĝapı şey çaresinde yakın.

50 Bundan tabi elli yüz kişi varıdı şindi yok bi evde otuz kişi varıdı şindi bi iki kişi bu ben aşağı evde duruya ben burda duruyon heni çacukla nerde İsdanbul'da benim dokuz kişi var koyde İsdanbul'da şindi ya işde ne bim ben giden gidiya şindi yoksulluk var e ben gürbete gitmeden emekli olabilü mydm tabi onun için acukluğumda mesela yaş olmasa bğn emekli çıkacak her biri de yağayı gurtardı, evleri koyleri var.

55 Ohoo bu şu rasdığları bul grbn ol nerde aruk, aruk deye bi şey varıdı esgiden aruk mesela bi tezgh ağaç tezgh dokullarıdın onna dola bacaklarıña dola davar keçi davarı burası şu ağıl doluydu gyün, keçi onnarıñ şeyinden tiftiyinden orabr giy pantul giy et pantul gy şindi yok şindi nerde şindi nerde şindi öyle ya ne bulabiliyoğ bi cekediğ mesela afedersin bi miltanıñ beş yerinde şey varıdı yama, gığradan pantul gığradan şey gığra şey

60 gyün ynnden gığra böyle yá.

ANLATAN : Mustafa Esgiyusufu, 63 yaşında, orta terk, çiftçi-emekli

DERLEME YERİ : Kayı Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Musdafa Esgiyusufu, Esgiyusufu e işdi biz kóydeyiz yaşımız bin dokuz yüz elli doğumluyum atmış üç oluyo işdi okul orta terk ordan ayrıldık o zamana ulaşım yok kóy yeride malum bulla mağdur Daday'da okudum ort okulu gitdim başgasında galdık randuman alamadım bırağdığ yāni deyil, ya şindi gūnnúk vesēyit gidiyo yāni kóyden de gitse de okuyobılıyo yāni artık tabi yol yok iz yok burda aleddirik yok, su yok mesela bizim suyumuz
10 var kóyün altındaydı merdiván gibi yolda yerlerden çıkardı suyumuz.

İşdi reçberlik yapardık manda goşardık kómüş, okúz vardı iki çift kómüş bi çift okúz öyle reçberlik yapıyoz. Davar varıdı, sığır varıdı afedersin inek kómüşü derdik yāni kómüş varıdı öyle yāni galabaydı hayvan bi evde yirmi iki kişiydik biz o zaman he galabaydı ağbeyim öğretmen emeklisi şimdi Ğasdamonu'da bi ağbeyimde öldü çocukları var işde
15 hepimizde gurbetçilik yapdığ geldik gitdik filan derken işdi bi ara takşicilik yapdım Daday'da on sene falan öyle emekl olduk şindi kóydeyiz sığortadan emekli yok fırıncılık yapdım İsdanbul'da artı bākur da sığortaya geçildi son galdı sığorta ödedik sığortadan emekl oldum. Çocuklarımız İsdanbul'da e mağdur burda iş yok yāni kóyde dursa geçinemiyoy yağ işde Ğırsal yer bizim heni çarşuya veyahutda şeye yakın bi yer deyil pancar ekseñ olur ama ekemiyosun
20 su yok artı ulaşım uzak onun için yāni burda sēde arpa, buğday ekilir efendim onda işde tırağtörünen ekenne ekiyo zāten biz zēten bırağdığ hanım rahatsız öyle işdi geçinip gidiyoruz.

Tabi hālān daa giderüz hasdamız falan olduğu zaman. Esgiden burdan çıkardığ biz sabāleyin saat dörtde Selalmaz'dan bi araba varıdı ya Mandıra Kóprúsüne giderdik ya Kúlcü'ye bu dağdan aşardığ yürüylek ordan biner giderdik, eyer arabada yer varısa öyle yer
25 yoksa yürüylek Daday'a Daday'a Ğadar Daday'dan o zaman otobüsler vardı böyle múnúbús

deyildi otobüslerinin gider gelirdiğ hasdamız olduğu zaman yāni başga bi şey için gitmezdik hasdala olunca giderdik Ğasdamonu'ya işdi öyle böyle vakıtlar geldi geçdi.

Burda çam ağacı var bizde işdi kesim oluyo senede iki senede bi kere işdi kesim yapıyoruz, odunundan faydalanıyāruz işdi yāni mağdur olduğumuz yok şükr olsun. Esgiden
30 çok çok şindi burdan vatandaş giderdi Daday'a Daday'dan bi yarım buğday alırdı bi teneke buğday Daday yarımını da biliyāsun e onu omzuña heybeye geçirir bu şekilde yürüylek gelüleridi yāni yok yok canım o zaman ya ya şükr olsun bizim yerimiz de var artı ekip biçmesi de o zaman bizim çocukluğumuzda çobanna vardı işimizi görenne onna yapıyolarıdı artı kóylü yardım ederdi işdi son zamannarı işdi biz yetişdik ondan sōra kendi işimizi
35 kendimiz yapTık bu hale geldig işde bilmiyorum ilersi ne olur yāni şükr olsun şindi esgiye bakalak kóydekiler hepsi emekli olannar ya maduriyet yok ey çoluğ çocuğ İsdanbul'da herkesiñ çalışıyola.

Burası yirm altı haneydi o zamannarı ama o evler yirm altı haneydi emme om beş kişi mesela on kişi yāni fazlasıyandı herkeS işdi burdan çekildi şindi azaldı yok on kişiyiz dokuz
40 kişi gālıyoruz gışın yazın geliyola gālabalaşıyo yirmi yirm iki hene oluyoruz vala çekilmeye başladılar yāni gidiyola yaza gadar on kişiyiz işde on kişi de evde kimisinde iki kişi var kimisinde üç kişi var öyle yāni otuz kişi çıkmaz kóyd ēlan.

Bayramlarımız çok şahāneydi o zaman birlik berāberlik vardı, saygı sevgi vardı ne biliyin ben üç dört gün bayram yapardık artı ne bilin gelen giden mesela bōle çok şey olurdu
45 sağdan soldan hısım akrabalar ya şimdi o düzen kağdı yāni hısım akraba da bi bahane buluyo işdi ya işim vardı gelemedim hasdam vardı gidemedim şudur budur yāni o tat gālmadı yāni çok evet. Ya esgiden ğurban bu gadar yokdu hali vağdı yerinde olan bi davar alırdı veyahutda davarınñ içinden davar keserdi ama şindi şükr olsun herkeS büyük baş hayvan ortaklaşa giriyola artı yapıyola yāni bi şeyler işdi duruma göre yāni o da işdi o zaman yoksuzluk var
50 yāv bi vergiyi yaturāmıyādu vatandaş tahsildār gelidü buraya tahsildarı vergiyi yatıramazdı ya

amcamdan aluduñ mesela ya başgasından aludu öyleydi yāni ödenirdi yāni o zamannar çok mağdur durumda.

Gar çok yağardı biz okula zor gider gelidük artı yāni yolu açmayınca okul bizim aşağıda kóyún altında oraya yol açıvêrúleridi de biz öyle giderdúg o zaman ufağ uşakla varıdı
55 mesela büyükllerimizde varıdı böyükllerimiz önümüzden giderdi biz de arkasından yıkıla yıkıla tabi sınır açallarıdı yāni yol açallarıdı biz onnarın peşinden giderdik bunnar daa büyüğüdü bizden bunnar önümüzde giderdi biz sōra arkalarından giderdik ama o zaman burda yüz yirmi öğrenci varıdı yāni bu okulda yāni şindi üç öğretmen varıdı mesela ikiye düşdü şeye düşdü nesil gitdikce işdi bitdi dokuz uşak varıdı işde iki senedü servisinen gidiyo Selalmaz'a he bi
60 gısmı Daday'da okudu burdan şey edenner öyle işde yağ her şey bitdi yāni kóy bitdi kóylerde bi şey galmadı yāni.

(Sütçü geliyor mu?)

Yok yok yok hiç bızālar emiyo işde gomşulara şeye yardımcı oluyo ya ulaşım uzak dediler gelmediler bi iki kere geldi ulaşım uzak dedi artı aradığmuz süt yok dediler onun için
65 gelmedi yāni ya şindi burda gırsal yer olduğú çün yāni nere yakınısa o tarafa gidiyā yāni buraya uzağa gelmiyola yāni illaki otuz beş kilometre otuz beş kilometre o zamannarı işde bilmiyorum ya çok māduriyet yaşadık biz ama şindi şúkr olsun herkesin imkānı da iyi arabası da var geliyo gidiyo yāni gúnnúk bi sıkıntı olmuyo yāni şimdi uzakda olsa gelip gidiliyo yāni.

Biz biz de olmadı onnar yāni biz kóy yerindeydik yāv şey yok zāten atmış ihtilalinde
70 biz çocukduk aşağı yukarı on yaşımızda om bir yaşımızda o zamannarı da olmadı yāni bizim bi sıkıntımız olmadı bizim çünkü şindi hatıra bi şey gelmesin bizim yapduğumuz reçberlik yāni biz senede yapduğumuz reçberlik üç beş sene biz ekmesek biçmesek bize yeterliydi yāni yerimiz öyleydi yāni yerimiz iyiydi e işdi insan olmadığundan hepsi bitdi yāni māduriyet yaşamadık yāni çalışırsak da çoluğumuz çocuğumuz sıkıntı görmedi yāni bizim.

ANLATAN : Ahmet Dalgıç, 83 yaşında, cahil, emekli-çiftçi

DERLEME YERİ : Köşeler Köyü

DERLEME KONUSU : Hayat hikâyesi, anılar

5 Şu işe bak ya. Adım soyadım Ahmet Dalgıç yaşım bin dokuz yüz otuz, otuz seksen üç
dörde basıyoz işde, okumadım hiç dışardan bi herfleri öğrendim yāni he bi ğurs gibi şöyle iki
10 üç arkadaş bi yere geldik lan dedik yola devam edelim asgerde biz dedúğ gidelim gece şu
derede okul vadu bizim Çavuşlu Çomaqlar işdi böyle oraya gitdik askerliyimiz yakınnaşdı
görkduğ görku adama heni ne olsa yapar gitdik orda hem muğabbet etdik hem herfleri
15 öğrendik ğara tahtaya ğakdığ böyle sıraynan a yaz b yaz beyfendi a yınan b yi yazıyoz bu ne
oldu deya aa aa deyip duruyoz tahtanın başında çatmanın ğolayı yok ya oğlum deya ikisi búk
mü deya e başdağı a heni önündeki b, a, b ondan sōra ileri bi herf daa ğonduruya bi daa
koyduruya oku bakalım deya okumanın ğolayı yok tek tek hārfleri okuyyoz böyle tek tek
20 çatmanın ğolayı yok çatma ne dú bilmeyozkı a, b, c, d işde hoca efendi işde seniñ dedúğün
gibi okuyyoz ondan sōra beyfendi bi hefte oldu iki hefte oldu ulān sesli herf deyala sessüz
deyala la bu neyki acaba sesli herf deyerúz sessüz neykin sōradan nasılsa bi ğafaya sardı iki
hārf birden oku okuyo okumaya başladuğ şindi ana a-na, baba ba-ba yāni esasdan yazarķan
sōradan takvamıza bi toplarladığ ki biz a deyince a deyince bi şey tanımáruz ki a a deyip
duruyoruz a nın önüne dedi hoca bi şey gelmiyo Ęmet Efendi dedi neye sesli ve sessúzleri
25 böyle neyl oluya sesli sessüz b başğa a başğa dedi bee laa b deyince e geliya oğlum dedi.

Çifciliye başladuğ o zaman ne olacak ókúz, kómüş direkdor deye bi şey yok ğara
sabannan motor işi yok bin dokuz yüz kırk sekiz ğırk dokuzlarda oluya bu bizim okumamız
asgerlik yanaşdı görkduğ (asgerliyi nerde yaptınız?) Anķara'da Etimesut iki yirmi dörd ay
yapdığ iki sene iki sene yapdığ geldik gine başladık reçberliye ókúz, inek tabi şindiki gibi
25 bolluğ yok öyle bi evde üç inek var beyfendi dört edinemiyoruz samañ yok dene yok fazla

ekme yok ki ekemeyonki öküzünen bir ay çif sürüyodum öküzlernen ben bir ay çif sürüyon
yaza da bırakduğumuz oluya böyle arpa o zaman bi de şey gernik vardı onnarı da yaza
bırakırdık.

30 Davarımız olsa da beş altı şey vardı (keçi) evet öyle sürü yok beş on şey vardı
ayağımıza bacağımıza çorap şey örmek için (ne giyerdiniz üsdünüze başınıza o zamanna?) O
zaman biz üsdümüze başımıza kırha deye bi şey vardı bu göyunnarın tüyünden kadınnar
iyiriler onu dokurlar tezgahda tezgâhdan sōna bi de onu esgilerimiz bu ipi keçişletdümek için
bitişdiriya böyle o şey makene gibi şey sürtüyoz böyle şeyin içinde oluk üşülmüş oluk
ağaçdan üşülmüş oluk ona şöyle şöyle diş yapmışla içine onu oğuşladdurup tülendümek için
35 tülendürüya o gumaşı dümdüz şeyi böyle hiç tüyü olmayan şeyi iki seğet filen bunu sürterüz
böyle beş on kişi sıraynan he yorulunca başga deyişdiriyoruz en sonda bu şey gibi bakıyâsun
gumaş olmuş keçeşmiş hiç şeyi bilinmeyo dokumması. Bacağlarımıza pantul yapardık,
ayağlarımıza çarık hayvan gönünden çarık dikerdik lesdik çıkdı sōradan lesdik geyerdik bin
dokuz yüz kırk beşlerde lesdik çıkdı o zaman alamıyo alamıyo alamayan çaruk geyyo.

40 Ormanda bizim dağımız birez ilerde hayvannarımızı göyvörüz sahipsüz akşam gelir
heni bakarız bi tanesi gelmemiş o gelmeyen hayvan beyfendi o gece gurtla hazır gurtla hazır
muğagğak dağda galanı gurt yerdı o zaman gurt çoğudu zabaleyin aramaya çıkarduk bakdık kı
böyle garnını deşmiş etli yerini yemişle gemükleri galmış. (Domuz va mıydı esgiden?) Varıdı
varıdı da böyle sürü yokdu azdı biz avcıyduğ beyfendi bırakmazduk ki fazla şey üretmezdük
45 ki evet bizde kópekle varıdı ki burdan seniñ yakıs kóyü var ya dediğün yere donuz olsun
davşan olsun oraya getirir çevürü gine bu tarafa dolandırıdı bırakmazdı öyle kópek varıdı
avzağar onu vuraduk beş altı kişi giderdik peşinden o geri dönesiye bizim üzerimize dönerdi
onu vurardık.

50 E para git para yok yımırta satıyâruz gidiyo bazardan tuz, şeker alıyoz o sırada ben
bi ibi, tağuk almaya gağdım toğuk, ibi ticereti yapıyorum evet böyle bu çevrede böyle bi atım

varıdı atınan sırtına ğordum şeyi tavuğları gezdırúdım böyle ğafes yaptım şu sandálye gibi
genişliyinde o ğafese ğordum Daday'a ğótúrúdım orda toptan satardım alıcıla varıdı
gelúkende e şindiki manavcıla gibi heni manavların satduğundan pırasa, şalğam, patatis,
soğan yúğlerdim o paraynan o paraynan ğótúrúdım buğezde kóylerde satardım para yok
55 başa ğazanç yok mümkan yok bi de beş dene çacığum var neynen besleceğ.

(Bu iskembele Daday iskembesi dey mi?) Evet (şindi ğalmadı bunnardan heralda
yapan yok) yok şindi pılesdik milesdik bi şeyler çıkdı yok Anğara'da ben Anğara'dan
emekliyim Anğara'dan bu ağaç şey ğótúrúdım ben sandalyá ordan buraya getirdim ğótúrdüm
getirdim biz birez ğaruşduruz orayı heh Anğara'dan buraya e ğurban almağ için sandalye
60 getirdim e dört tēne miydi ne üçü ğırıldı mı bi şeyler oldu bi tāne ğaldı yoğarda sandalyala
birez böyle deyil ğalın onna çekme birez ğalın ağır.

Buba derdi benim oğlan kóyde ben ordayğan daha direktor filen yok tey bi kóyde tek
bi kóyde bi direktor he baba baņa bi direktor alıve deye baņa mekTup yazardı telefon da yok
Anğara'da ben şeyin Sádi Koçař varıdı e kimdi ya Erbağan mı yo başa bi bağanın şeyiydi
65 işde yardımcısıydı orda biz emekli olduğ yirmi bes sene ğaldım ğurbetde bubam yollamáya
ağlıyo bi tek ben evinde evimde tek bi tek varım babam var o da işi çok bilmeyo iş ğórmezdi
biz sen gidersenğ yeycek ekmek bulamaruz deyi önüme durdula zabālayın atı çekdim ben
Anğıra'ya getmey için yok gitmeyeceksiğ dedile biz sen gidersenğ biz e ekmek bulamayuz
bizim ocağımız söyünür buba dedim ben bıkdım burdan ticeret yok kóy kóy gez ğarda dört
70 ğarış ğar va en aşaa dört ğarış yağardı eveli bıkdım ben dedim ğelúrún bi dedim oraya varıyın
benim enişde va orda sümerbaĒda ondan baņa mekdup ğeldi eli şey ğayınçı dedi mekdúbü
alır almaz hemen dön şeye Anğara'ya dedi çif sürüyán dedile ki baņa öyleyin biz yemek
yerdúk şey çörek filen ğótürlerdi esgiden kúl çöreyi vardı tarlaya gelenne dediki Ağmet Abiy
seni Anğara'dan isdeyala mekdup va hah dedi işle oldu adam çığırdı beni dedim tarlayı o ğún
75 ne sürúdümüse bıraĒdım bizim hanım kóyde ondan sōna ben ğelúrún deyi bunnardan

ğurtuldum çıkdım ordan atı çekdim bi tek cib araba va Selalmaz'da o da böyle şey munıbis
olsa neyse şey ufağ tağalardan dört kişi beş kişi alıya ya şindi vaduğ oraya gelir miyim ya
bıkdım kóyden ha geliyon ha geliyorum bunnarı birez oyaladığ işe başladım orda baba herkeS
odun kesiya motor alıve kesim mâtoru var ya onu baba herkez çift sürmeye tırağtor aldı baña
80 dırákdor alıve bize para ğazandumaya yav onnara bağıyon henı onuğ dedúğ gibi seniğ
yanıñdan herif tarlayı sürüp sürüp gidiyá sen ğalıyosuñ orda yaluñuz buña bi de direkdor
alıvedim Avrupa Semā ondan başıma gelenner ondan sōra alıvedúğ işde çácuğ marağlandı şey
etdi burda geçimmeye başladı tamam mı?

ANLATAN : Hüsnü Ergin, 72 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi-şoför

DERLEME YERİ : Selalmaz Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Hüsnü Ergin, Hüsnü Ergin ilköğul beşden çıktım ilköğulu bitidükden sōna işde şoför oldum, emekl oldum yaşım bin dokuz yüz kırk bir doğumluyun he yetmiş iki mi oluyo yetmiş dört mü oluya eh buna da şükür. Evden çıktım yatdım şey hiç bi iş yapmayom şimdi emekli oldum şoforum bu köye çalışdım buraya Daday Ğasdamonu çalışdım.

10 Esgi bayramla yok esgi bayramla yok birbirine millet bağılydı gelim gidim şey etmedi şimdi her kişi şeye çekildi şey etmiyo yāni esgi bayramla yok onun için buña da şükür buña da şükür.Oyun oynallarıdı, güleş yapallarıdı bi şeyle yapa yapallarıdı çoluk çocuk bi şeyle delleridi işde onna yapallarıdı onna şey eder.

15 Buyur düğünne de şennydi şen iyiydi düğünne allaha çok şükür şimdi de gine öyle herkez işinde gücünde şimdi esgiden gendü havasında deyildi bi şeyde düğünde dernekde mesela üç bir gün ağşam gitmezleridi oyun oyun oynanudu şimdi herif işini taķıb ediya. Üç gün, üç gün sürerdi.

20 Talla çiftci buğday sabannan öküz sabanı tıraķtorla çıktı e şimdi tıraķtorla olunca sabana gerek ğalmadı ben yapamağam ama yapan yapıyo (asgerliğnizi nerde yaptınız?) İsdanbul'da Ğartal Maltepe'de yapTim. Şimdi bu ev benim o esg ev e ben gine aynı mesleymi devam ediyon oğlanım va Daday ğoparatifini ğurdum ben oğlan Ğasdamonu'ya gidip geliya akşam dokuzda gelü zabaleyin altıda gider çalışıyala ben hiç bi iş yapmıyom. Var hayvan var orda hayvan ahır va ahır va altda buyruğ gine aynı hayvan var beslerdük yāni yok davar varıdı da yoķarı köydeyken varıdı o davarı var orman yasağ etdi ğaldutdudu filen ondan sōra gine şimdi davara çöğürdüle o devire döndü şimdi de davar yok.

25 (Köyde ne ekerdiniz esgiden?) Buğday buğday (başga?) başga bi şey olmazdiki
olmazdı başga bi verim fazla olmaz burda buğday ekerüz (güccüklüğünde ne tür oyunna
varıdı?) aklımda ğalmıyoki yaşlandıķ şey etmiyo yāni aklıda ğalmıyo ğafam geliya gidiyo
allaha şükür buña da şükür şöyle bi geziniyin deye evden çıķdım şimdi de bacaķlarım yazılsın
deye şöyle bi gezinip sizi ğórdüm.

30 (Ne yetüişdürüsünüz bağ bahçe olarak?) Misir en başı meşur fasulye işde baķ burası
bizim ekiyoz biçiyoz biz baĉca yapıyoz başga bi şey olmaz domates oluda fazla olmaz
yiyceyiñ ğada olu hepsi yiyceyiñ ğada olu fazlası olmaz yāni satma yok yāni e ğendü ğóynüñü
eylersiñ burda memleket neresi? Daday'lı mısıñ sen, sen Daday'lısıñ ben nasıl tanımayon seni
he tamam o ğoparaifi ğuran benim Daday ğoparatifini başğanıydım oranıñ şimdi ğayrı
35 yaşlandıķ oğlana devr etdim henı ondan sōna öbür ğoparatif ğuruldu şimdi iki ğoparatif oldu
eh buña da şükür baña Deli Hüsnü derleridi beki tanırsıñ Deli Hüsnü ğoparatif başğanıydım
ben he he ğoparatifi ğuran ilk benim.

Dağlarda ac elma şey yetişir sōraki hiç bi şey yetişmez dağda. Ardıç, meşe, çetir,
çetir he baķ şu ğórdüğüñ o dağ çetir, çetir derdik yāni o adımı çetir ağacı derle yāni ğórdüğüñ
40 hep çetir ağacı işde sen söyleseñe e köķnar var, meşe var çam, çam bu yañda vadu burda fazla
yoķdu.

(Esgiden elekdirik filen yoğuken napardınız?) On dört nümere lamba yaķardıķ ey
onuñ ğahrini çok çekdim o on dört nümere lambaynan ğahrini çekdük. Elli de geldi eleddirik
buraya neler çekdük löķús varıdı. (Ġıtlım falan oldu mu?) Normalde ğendü işiñ ğendü çalışma
45 çalıřabülüseñ ğıtlıķ olmaz çalıřmıyosañ ğıtlıķ her zaman var şimdi gine var ğıtlıķ çalıřmañıñ
anadıñ? çalıřmaña bağlı.

Yol yoğudu bu yol yoğudu ğatiyen yoğudu işde yol var. Yalan söylemeyinde elli de
filen yapıldı óķuz arabasıñan he. Buraya mı? Yörü yörüleķ yörüleķ, yörüleķ veseyit yoķdu o
zaman yörüleķ.

50 (Ayaklarınıza filen ne giyerdiniz esgiden?) Lasdik ğara lasdik varıdı evet lasdik
geyerdik lasdik giyerdi. Televizyon yok ben burda ákıynen televizyon çalışdudum arabanın
akúsü araba burda ğarajdaydı altında maşaları daķardım úsdünde televizyon seyredúđm ilk
ilk çıķduķları zaman düşün ağşam ağşam burdan ğaķar Daday'a giderdim ya Daday'dan
zayıflamasıñ deye akúyü ağşam zabah uyanınca çalduraman çalduraman deye yarıda
55 bırađıduķ tam manasıyna seyr edemezdúķ yāni onu onuda yařadúķ yāni.

Otumalarda işde kıy üsúlü cızdırım sıkallarıdı cızdırım cızdırım sıkma sıkma şeyde
hamurda hamurdan işde şey he onnarı yapallarıdı, kıy ürúnünden olan bi şeylerinen
gótúrúleridi yerdúķ yāni eylenıdıúķ o onuda epeyi oyalanudúķ yāni birbirimizi oyalardúķ yāni
misefirlıkde. O yüzúĝ müzúĝ oynardık heni şu çorap içinde filen heni bi şeyle yüzúĝle varıdı
60 esgiden çorap içinde yüzúĝ oynardık. şindi televizyon ğayrı artık hiç bařĝa bi eylence
ĝalmadı ben şindi ağşama ğada televizyon seyrediyon. Ne gibi esgisi ğada datlı deyil yāni
dedim ya saĝa herkez işinde ĝúcünde onun için o tatlılık yok.

İlkoķulu buraya yürülek geliyodum şurda oķulla batdal oldu bura burada deyil ta Keş
Kıyü'sü o oraya yürülek giderdúķ ben ben yetişemezdim de ağam sırtıma alıdu beni oķula
65 gideyken ufāđdım ĝar çok ağam sırtına aludu öyle ĝunne ĝórdúķ yāni. Ğar bullarda oludu he
belde oludu yolla ğapanudu öle esgiden çok oludu şindi o ĝıřla yok daa az şindi mesela ben
arabacılıĝa başladım o zamandan beri hiç yolun ğapandıĝını bilmiyorum harıl harıl gitdi geldi
o zaman bi hafda ğapanıdu bu yolu dozer açardı.

ANLATAN : Süleyman Selalmaz, 77 yaşında, ilköğretim, çiftçi

DERLEME YERİ : Karaağaç Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım Süleyman Selalmaz evet yaş yetmiş yedi, okumadım cāhilin o zaman bizim
geçliğimizde okul yoktu ki bi köylerde eyitmen derleridi o zaman okuduk terk etdik fakırlıkde
başdaydı tabi o zaman artık gendümüzü gürbete sağa sola çalışamadug o yüzden maddi
durum olmadugundan. Köyde ben köyde birez reçberliklen üraşdim ondan sōra Isdanbol'a
gitdim çalışdim falan Isdanbul'da çalışdim, Safranbolu'da galdım ondan sōna ordan işde böyle
10 bu vaziyete geldük.

Bayram köyümüzde çok şenli çok iyi olurdu, bayram mesela bu köyde yemek yenir
yērisi karşı köyde muhtarlık üç köy Elles Mallesi, Ödey Mallesi biz Garaağaç'dayuz mesela
bayramlarda yemek yirdük, yemek yenülürdi, sobbet edilrdi böyleydi şimdi mağürde yok
şimdi şimdi öyle bi şey yok.

15 Dügünne gine öyle şennikli, her şey çarşamba gün başlardı perşembe, cuma devam
ederdi. Yemek varıdı, oyun oynallarıdı, geçle rakı içerdi ānadiñ mı yahut yaşlıla oturu sobbet
ederlerdi gaç dağ göyun va orda önu yapallarıdı nolcağ.

Eleddirik arama elekdirik, su yoktu o zaman derdimiz odun, gaz gaz, gaz da
bulunmaz o zaman oldu afedersin şu çamdan yondun çıralıg va böyleydi şimdi ama Allağa
20 şükür biñ kere hepsi va; eleddiriği, suyu her şeyi yol mu her şeyi var şimdi. Yol da yoktu
yörüyelek Daday'a yörüyelek giderdik, yörüyelek giderdik de sabaleyın çık akşam Daday,
Daday'da han varıdı esgiden şindik otel var gāve var han da yat on gūruşdu yatduğumuz yer on
gūruş evet yirmi gūruş orda yatarduğ orda ne alcaymızı da gōtüremezdüg makgeme olur bi
şey olur sabā çık akşama köye akşama köye geldüğümüz yollarda hanla varıdı yollarda
25 geçdüğümüz Daday'dan geliyāsunuz dey mi buyur Kūlcüle delleridi ollarda han varıdı

ğonaklama yerleri orala ğakdı Şimdi. Şimdi arabası var adamın mesela Şu araba sen bi om beş yirmi daĒĒa Daday'a varıp geliyosuŒ o zaman yokdu bu otobüs yokdu, tiren yok tiremvey yok Şey mesela ireçber öküzünen reçberlig ederdı, öküzünen sabannan sürelleridi mesela bir Ēün de iki teneke búyday ya eker ya ekemezdi annadın mı? Hasılda; düĒen harman gine ama Şimdi 30 öyle yok Şimdi her Şey motomotig, bu Şey döĒer biçer vurduramassaŒ matârıŒ va, patozuŒ var Şimdi ben damat var burda potoz biraz bozmuŐ Eflani'ye gitdük bozulaydı deyiŐdümeye gitdim essah ben burda uşakları Ēüdün annadın mı böyle baŐĒa bi Şey yok.

Eleddirik dedim ya saa Ēaz lambası yakardık, Ēaz lambası da yokdu idere derle Şu ténúke gibi bi Şey depesinde ufacıĒ deliĒü bi çul parçası onnan ānadın mı idere eder 35 kendimizi, onnan idāre ederdik, soba yokdu Şimdi soba var efendim ne biliyin icābinde kat Ēaloferi yapduruyosuŒ haĒĒın durumuŒ iyiyse Şimdi bu esgiden yokdu hiç biri yokdu sona odun da bulamazduĒ sōra, esgiden giderdiĒ bize bir ay nakliye vórúleridi Ēólcebel'i biliyosuŒ Selalmaz burda öküzünen Ēótürü bir araba odun aşaa yoĒarı bi ton odun zor Ēótürüdüg bir ay gelirdiĒ buraya aŐaĒı yirmi, yirmi beş araba getir onu yakar Şimdi kōy orman kōyde arabaŒı 40 annadın mı çóĒúrúyosuŒ annadın motor çóĒúrúyosuŒ giriyo o motor kesin matoruyna bir saatde işini ĒórúyoŒ orda dōra Ēapın öĒünde kes yiĒ Şoraya rahat rahat yak Şimdi çok basit.

Un gine öle esgiden su deymeni varıdı bir gece, iki gece, üç gece, beş gece su deymeninde uğraŐuduĒ dir dir Şimdi o da yok Şimdi o da her Şey otomatik kōyle kōyde olmassa alnadın mı çarşı da var Şey deĒirmen al yok işde ben mesela ireçberlig etmem senede 45 ben alıyom üç çuval un ben bi eşim var bi de ben varım çatı Ēat İsdanbol'da Şimdi dört çuval un alıyon ben bi sene silme sil yetiya, elemesi yok döĒmesi yok, duz elenmiş her zaman zerzavatın gelü buraya kōyde bizim mesela ĒaraaĒaç Kōyü'nde buraya bilmiorum haftada manav geliyo alıyāsıŒ rahat, emekli maaş Daday'a gidiyom maaŐımı alıyom gidiyom markete Ēasaba alacaĒımı alıp yiyip içiyon Şimdi çok keyf Şimdi çok ŐaĒane Şimdi çok ŐaĒane ĒardaŐlık 50 Şimdi yaŐama ben yaşımda Şimdi git Daday'a ben mesela emekliyin ordan annadın mı her

şeyim muaynem, ilecim her şey bedava yaşamak çok şahane şindi. Benim damadın taksi va
git Daday'a her şeyi om beş dagğada bitdi bi seğette va gel Daday'dan Ğasdamonu'da iki gez
arkadaşla hasda mesela Ğasdamonu'da doğdora gideceğ bir günde işi yapar akşama evde
amma ireçber ne decek emme dēcek hesdeneye yatacak onda da ücret yok böyle şindi çok
55 yaşamak çok yāni yavrum yaşamak şindi yaşantu oo yaşayoz valla billa mesela iki ev lemen
geziyom şimdi öğh böyle başga bi şey yok.

Yalın ayak yalın ayak gezceğ öküz derileri varıdı inek derileri onnan çaruk derle
çaruk yapallarıdı şindi mesela bu seniñ ayağğabı da ayağğabıyı nerde buluyon böyle çoruğ
nerde buluyon yokdu bu yok yalın ayak yanına orman da hayvan güt yalın ayak ayaklarda
60 diken batādı, hasda olurduñ doğdor yok nerde falan hasd olmuş ölmüş ne yapmış doğdor yok
yok tabi doğdor şindi doğdor va hemen başıñ acıya doğdor şindi o yok esgiden doğdor yokdu
efendime söyle eviñde şindi firancalı yiyyosun orda o zamanyokdu kaplıca derleridi bi şeker
arpa gibi ondan eker ondan yerdüğ biz ekmek búydáydán işde kaplıcadan kaplıcadan,
arpadan, msırdan bi şeyle. Şimdi ben hiç bi şey eken búydáy ekiya şimdi başga bi şey
65 ekmeiyaki búydáy ekiya, arpa ekiya arpayı da hayvanna yem için ekiya búydáyı boğaz için
ekiyo böyle.

Gençliyim çift çifciliyenen uğraşdım çifciliyenen uğraşdım sōna Isdanbul'a gitdim
Isdandul'da çalışdım firinnarda, fırında çalışmağ fırında, ekmek yaptım Daday'da fırında
yapıyala biz de ekmek biz de yapardığ, pişiricisi ayrı içerde ben hamurda çalışdım dışarda
70 pişirici yapardı böyleydi bu işe başga bi şey demmesek o başga.

Yok yokdu davarım yokdu, bir inek bi çift öküz varıdı o da iyi kōtü bir inek iki inek
fazla yokdu. Fakırlık o biçim cekediñ sırtında yok gómleyiñ yok çamaşır yıkallarıdı aman bi
ğalıp sabunnan şindi o sabun işi gitdi bildüğün çamaşur sabunu, arap arap sabunu deyil ğalıp
var ya ondan yıkallarıdı şimdi torsil, dağ makineye fişi soğ makine tart tıdı tart tart tar tıdı tart
75 tart yıkı, sıkıya, guruyya saña teslim ediya esgiden bu yokdu; buzdolabı yokdu, çamaşur

makinesi eğ eti nereye góruyon ġardařım sen kóy gibi yerde etder ġasapda ġasaplar da para olmayınca neynen alcağ, ókúzún hasdalanu ġurt yerse canavar falan yerse onun etinden iyi olu ormanda gezen ayunun bi cinsi ġurt, ġurt delleridi, bu hayvanı yir yaralar iyi olmaz kesersin, ókúzún zayıflar hasd olu gidemez olu benim gibi onu keser onun etini bulursağ 80 yersin öyle yoksa et met bulamassın yokdu, zeytin yağı nedir bimezdik biz inek yağı esgiden inek yağı varıdı ineyin varıdı evin altında idere ederdúk ineğin onu da et eti nerde góruyon ġaldı yavrum şimdi git markete tavuğ var, ġanat var, but var ġasapda ne alırsağ va şimdi öyle yok o zaman yok yokdu o zamanna yokdu şimdi böyle başa bi şey.

Otu ġomřulara giderdúk, çay da yok o zaman ya içmek yoğ o zaman bi kúl çöreyi 85 yapallarıdı kóylerde kúl çöreyi yerdig bi de acı besdil besdil ne lađ tātaya dökelle heni beki bilirsın erikden bu meyvalardan o onnan doldurusun işde karışdı kaşığı çöreyi dovrasun sofraya masa da yok sofraya ānadın ġānını doyur böyleydi esgiden yokdu şimdi her şey fāntāzi her şey şimdi memleket şimdi iyi.

ANLATAN : Yaşar Sevin, 57 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Koçcuğaz Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Yaşar Sevin Göçcuğaz Köyü Sevin he Göçcuğaz Köyü ilkoğulda okuduğ Selalmaz, Garaağaç İloğulunda beşden sōna bi daa okuyamaduğ. Köyde çiftciluğ esgiden öğüz, kōmúş varıdı sōnadan öğüze döndü işdi ondan sōna direk dora döndü evet ya ağdarıduğ aynı böyle sürerdüğ çifti ağdarı tek pulluğ saban derle tek demúr onnan sürerdig ekerdük tarlasına göre on gün getdúğün olu om beş olu çünkü öğüzünen üremeya bi teneke buğdayı zor ekerdig

10 akşam zabaa gada başga yok.

Asgerliğı yapduğ acemi birliğim İzmir Narlıdere'ydi usda birliğim Adana Osmaniye'ydi evet seksen iki miydi öyle bi şeydi seksen yo yetmiş sekiz seksen iki de filen evlendim ondan sōna işde reçberliğ öyle galdı.

Bu yolla yoğudu o zaman Daday'a giderdük esgiden tağa gibi bi şeyle varıdı esgi

15 böyle arabala yoğudu evəsi yok öğüz araba onnarı bilmeyán ben evel eşek, beygirlerinen giderlerimiş de ben bilmeyán yāni okula yörúlek Selalmaz Kes Köyü deye okul varıdı oraya bi ilkin oraya getdük birinci sınıfda ondan sōna işde Garaağaç okuluna getdük Selalmaz'a ondan sōna öylelik. Burası otuz beş otuz yedi hene filenidi şindik tebi aynı gine yazları oluya da gışın millet gürbete gidiya kimse yok köyde on om beş kişi anca bulunuya başga da yok.

20 Ya ben ekmeyan ābey māzot bahalı şey baalı alamayāsuñ biz de verim yok mesela on teni ke ekiyoñ om beş teni ke zor alıyoñ bullardan bullarda verim yok bizim bu şeyde çevrede verim yok onuñ için çoğu zeten ekmeya malı olmayan biz de mal melal galmadı onuñ için.

Esgiden bubamıñ didemiñ zamanında varıdı; keçi davarı varıdı, geyun varıdı işde onna ya işde orman yasakladı şeyi davarı ēbey orman yetiřmeyāduki davar varıkan, davar

25 soyardı ağacı bu çam aacını soyar gürududu pürünü yirdi gabuğnu da soyardı dışını

ğurududun onun için orman yasakladı sonra sığıra döndü işdi böyle şindi reçberlik doğru dürüs eden yok kóylerde.

Ya çocukluğumuzda ufağ idere deye bi şey varıdı eñ ilkin çıra deye çamlardan çıra yonallarıdı o çıralarınan yağallarıdı sōna idere çıkdı idere deye bi şey ondan sōra lamba çıkdı bi şeyle şeyle çıkdı ğazlı lókúsle ondan sōna çifli lókúsle çıkdı onda sōna da eleddirikle geldi böylelik yāni bizim yapacağımız bu.

Ābey çocukluğumuzda düğünne şenlikli oludu davulu, zurnası her bi şeyi varıdı. Yemek yapallarıdı üç gün filen yemek vórúleridi burda gine de devam ediya yāni o şeyler de tabi esgisi gibi davul, zurna yok şindi düğünneriñ dadı yok içğúsúydü, davulu zurnasıydı her bi şeyi varıdı şindi yok. Şindi burda nişannayoñ şeyini yapıyon alıp gidiya ğurbete mesela bizi düğün salonlarına gótúrúyala, esgiden salon filen kóydeydi burda düğününü et selevatla yallah öyleydi.

Bayramlarda ev ev gezerdük bayram gezerdüg yemek her keS yemek vėrü sıraynan bayramlarda öyleydük şindi o da ğağdı şindi bi şey yok. Şindi bayram zabāleyin yemek yapıyola bazı ğavaltı yapıyoz bāzi yemek yapıp veriyo veriyo kóylúye toplanıyoz işde bayramda cēmiye şindi buğada.

Benim güccúklüğümde eñ güccúklüğümde çaruğ geydim ben çaruğ deye bi şey varıdı yapallarıdı onu geydük ondan sōna işde ğara lesdik çıkdı neylon çıkdı bi şeyle oldu. Pantolon yok ābey o zaman pantolon nerde buluyoñ beyaz şey boya beyaz doğuma yapallarıdı bezi onu boyallarıdı uzun enteri gibi etek gibi dikedük geyerdük onuñda ğırk yerinde yamalık varıdı e bulamazdük o zaman ya gine de iyi de bu o gününe şükretceñ bu güne de o güne şükretceñ aç aç ğalmadığ tok ğalmadığ yeter nedelim başga.

Abi kesim burda fazla olmaya bizim başga bizim bu çevrelerde fazla oluya da bizim burda yok iki sene mi bi kesim oldu bi daa veren yok işdi orman böyle . Esgiden öküzünen çekerdük bir ay bir ay yeterdi her gün gidiyoñ öküz arabası da az almaya o zaman direkTor

motorlu desdire öyle bi şey arama yok baltaynan o sōnadan bi desdirele çıkdı onnarınan kesdük el büyük, uzun işde kesim misüm vedile o zaman onnarınan kesildi şindi motor va, direktorunan çiftiñi sürüyöñ, motorunan odunu kesiyöñ iki günde gótürüyöz bi gün de bi gün veriyala zēten şindi esgiden vórüleridi bir ay vórüleridi şindi yok böylelik. Yok bizim bu
55 Göçcuğaz Kōyü'nde yokdu maraqlısı yokdu, şindi zetde hep silah bile bulamassın kōyde edinen de yok ava maraqlısı da yok gurt yese atacak bi şey yok, yok bizde yok ava maraqlı olan yok.

Meyva elma, armut, ahlat gibi şeyle yetişiya ceviz onna da nādir yetişiya yāni fındık yok bizde yok fındık dağ fındıkları va şu derelerde kiren de va gış buran, kiren filen toplaya işdi millet öylelik geçinip gidiyöz. Gışlık yiyeceymizi hazırlayöz alıyöz, zeten bazar yok
60 bizim burda buraya Selalmaz esgiden eñ büyük yer buraydı bura gapandı yok şindi manavla geliya kōylere haftada ikisi iki gün geliyala manav geliya yāni bağgaliyesini, sebSesini gótürüya işdi burda parañ varsa alıyañ yoğusa yazın etdüğün aç şeyinen git yaşayöñ ya bizim bura gır memleket.

Esgisi gibi yağmaya şindi esgiden iki metre üç metre yağardı bizim şurda esgi ev varıdı yarı yerine çıkardı esgiden üç metre tünelden giderleridi oduna, esgiden kómuş varıdı gariñ altından giderdi böyle odun gótümeye şindi yok. Yağmur yağıya ara ara yo öyle bi şey bilmeyöz biz, sañ işde rüzgārdan oluya sañ rüzgārdan oluya Daday yeli deye es Daday yeli eserse ekinneri vurur derle he yeni ekdiğün on yarım ekdüğse on yarım zor alıyöñ he poyraz
70 derle şeyi işdi o iyi gelú he bu taraftan şeyden gūney kuzeyden gelú he o iyi olu (çiy kirağı) yağıya şindi gayrı hele her sabahları geceleri çok soğug olu giroğ yağıya gar yağar gibi yağıya sabaleyin soğuk akşam, gündüzleri sıcağ oluya bires sōna soğur sobaya devam böyle.

Yok ben ekmedim yo neyinen ekeceñ mozot baalı mozota mı güç yetiya araba mı çalışdurabiliyöz, gūpre yetmiş segizen milyon iki milyar iki üç milyar masraf et satdın mı beş
75 yüz kâğat zor ediya alduğün şey onu ekseñ netceñ hedi malı ol malı olan va aÇ çok ekiya malı

olanna, benim mal yok ya işdi ğurbete mrbete bzı gidiyoz bi Şeyle oluya işde ğışları gidiyoz
yiyceymizi alıyoz unumuzu duzumuzu hesabı başğa bi gelir yok zetden köyde yni, yni
orman esgisi gibi başğa yer gibi bi devamlı kesim olsa gendn ğurtarıyoy da yok biz de
vemeyala kt deye yni bi Ğoçcuğaz'ın işi ecük sağat zor yni.

ANLATAN : Selahattin Demir, 73 yaşında, ilkokul terk, çiftçi

DERLEME YERİ : Aktaştekköyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Selâhatdin Demir, yaşım e bin dokuz yüz kırk doğumluyum e yetmiş üç yaşım
yaşında yok okul ilkoğula biráz gıtdık yāni tamam onu da tamamen bitiremedik ilkoğulu
oğuduğ sonra reçberlig üzerine çalışdığ ğurbetde çalışdığ reçberliy ekin ekdik, bişdik bu hale
gelene ğader şu şu ğanda da e on om bes seneye yaklaşık bu haneyi bu kıyü kapatdım e
Gebze'de oturuyom çocuklarım var Bandıma'da ikisi ikisi İsdanbul'da onnar gelip gidiyo ben
10 de yazın geliyom kışın gidiyom kapatıyoruz bu kıyü şu ğanda işdi ufağ defek zebze şu bu
veseyire bi işlen meşğul deyilüz fazla.

Ufağlığımızda işde dediğim gibi hep ğurbetde çalışdık çifçilik yapıdık, ekin ekdik
öğüzlerinen, manda, öküz, kıómüş bunnar mesela bunnarlan esgiden mesela reçberlik
yapardık ama şimdi mesela yirmi yirmi bes seneden bēri bu tırağtor va aletler çıkdı mesela
15 bunnarna yapıyoz başğa yapıdık başğa ama tā esgiden ebisiniğ çaruğ va e keçi ğüderdük, davar
ğüderdük tabi ormanda e mal beslerdik kış kar çok yağardı e ne bileyim alt ay kar yatardı
adam boyu kar bi mal beslerdik kendimize göre şimdi o şekilde e geçimimizi sağlıyoduğ işde
yāni o yüzden.

Ya üsdümüze başımıza e dedim ya çarık deriden e çarık geyerdik mesela böyle çarık
20 geyerdik ama her zaman deyil mesela şu lesdikleriğ bi ğismından sōna sona bunnar çıkdı.
Pantulun yo pantulun yapıdığ geyerdig bez evde kadınнар doğurdu onnarı geyerdik doğuma
iç çamaşuru olarak mesela e onnarı giyerdik e onna kadınнар çalışırdı bu şekilde bu yüzden
geçimimizi sürdürürdük işde.

İşde çoluğ çocuk benim var doğus tene çocuk e onnarığ geçimini ğurbetde çalışırdım
25 işcilik yapıdım e çalışdığım paraynan bu çocuklarığ üzerini başını yiyeceyni içeceyni temin

ederdim, ennem babam varıdı on kişi om bir Kişi kişileridik tek başıma madden çalışırdım ama tek başıma işde on om bir kişiye yāni geinirdig yāni besledik bu hale gele getirdük işde doğuz tāne çocuğum var hepsinide baş gōz etdim evlendirdim şu ğanda bi ğoca ğarıyan ikimiz başğa kimsemiz yok yāni.

30 Esgi, esgi, esgi dūđınle iřde davul, zurna al patlasın vur kūtlesin iřdi giderdi bāzileri öyle bāzileri mevlütle bāzileri o řekilde, dūđın üç ğun sürerdi üç ğun sürerdi; ğız alma, kına yakma iřde iki ğun üç ğun sürerdi yāni. E o zaman ya o zaman řindi esgiden esg ādamlarda esgi insannar mesela fazla bi ře yapmazlardı sağa sola ğurbet yokTu herkez ğurbete gitmezdi e kōyde olanlar iřde yemek verirlerdi dūđın sahibi kōylüye toplardı, atlarla kız almaya
35 giderlerdi bi başğa kōyden alıyoruz mesela tabi e atlarla kız almaya giderdik bāzileri doğullu davul, zurna, kōek olurdu öyle toplum olarak kōylüler giderdik ordan kız alır gelirdik, kıza ğına yakardığ oğlana burda yakardığ kıza kız evinde yakallardı ya dūđın olur giderdi bu şekilde iřde. Yok bē nerde sevmek tanışmak ğızı nerde kim tanıyacak ey esgiden kız oğlandan oğlan kızdān ğaçardı e yüzümü ğorúvóru deyi ey şimdi ama şimdi öyle deyil şimdi oğlan
40 ğızınan kız oğlannan tanışacak, ğonuşacak, annaşacak ondan sōra beyenecek birbirlerini e ondan sōna baş gōz oluyalar ama esgiden öyle deyilidi esgiden üs sene bes sene nişanı ğalırdı icābında bi kere bile ğor ğonuşmazdı, ğorúřmezdi böyleydi esgiden bu şekilde işde.

Sayđı, sayđı vardı esgiden sevgi birbirlerine Karşı komşular arasında mesela her angi bi tartışma her angi bi şey olmazdı. Cāmimiz mesela burda cami esgi tā esgiden de hocamız
45 varıdı bizim kōy içersinden hocalarımız varıdı devamlı cāmide ezen okur namaz kılinırdı e şimdi dışardan dutuyoruz tabi ğadiro devlet veriya ğadiro hocası veriyo işde hocamız ğine var e bu şekilde geçimimizi sağladığ gitTik buraya ğadar geldik yāni.

Yol yokdu Eflāni'ye yakın biz Eflāni'ye giderdik genellikle Eflāni bize yōrúylek üç seğet burdan, Daday sekiS sağāt yōrúmekle he sekiz seğet ama Daday'a iřimiz dūřmesse
50 hūkümet, dēvlet tarafından bi her angi bi iřimiz dūřmesse gitmezdig mesela pazar için

Eflēni'ye giderdig mesela Eflāni daha yakındı, yol yokdu e yörüyelek gideceñ geleceñ yol yok çamur, ğar kış mesela yüksürü iki kilō bi şey alsañ omzunđa sırtına yüklerdin sırtında getirúdunđ kōye ema sözüm oña bi merkep, eşey olurdu milletin yahut hayvan beygir mesela olurdu at olurdu, atı olan atınan giderdi atı olmayan yörüyelek giderdi e fakirdi esgiden millet
55 yoksulluk varıdı fakir, bazara her afa kim gidecek ama burda şindi şu ğanda her hafTa bazara gidiyoruz her hafTa bazara gidiyoruz herkeSiñ öğünde elinde bi arabası bineyi var e traktoru var taksisi var bi arabası var.

Esgiden ekini işde öküzlerinen saban kara saban, elle böyle önnük ğuşanırdık önümüze ön bezi şöyle bi elimizinen dutardık onu buğdayı mesela dolduruduğ oña sağ
60 elimizinen atardık mesela evlek derle mesela yazardık böyle onun henı genişliyince oña cizi cizerdik böyle tohumu gelir giderdik ğaç el saçıcaksın mesela üç el dörd el mesela üs sefer gideceñ yağut dört sefer giTceñ bu şekilde diye saçardık tohumu ama şindi öyle deyil şindi gine aynı tohum saçılıyada şimdi motorlarının makineler var işde onnarınan saçılıya millet.

Eleddirik hatırlayamıyom ben báya yirmi beş otuS seneye ğadar oldu aleddirik ondan
65 önce aleddirik yokdu e işde ağaç çamnardan çıra mesela kız, ğaz lambası yakardığ mesela āşamları ğaz lambası aleddirik yok karannık mesela aķşamları ufaķ bi fener kız lambası daa halā benim şu asğuda duruya içerde şeyde fener ben gósderiyim istersen bak oña biliyo muñ onnar varıdı onnarı yakardık ğaz ālemden ğaz var.

Bunnar ğışlığ için tabi ğışlık için bunnardan betmez olur eyşi ğışın yimek için ekşi,
70 bekmez olur ya bunnardan işde daa yerinde ğaynadıyoz bunnarın suyunu alıcaz şindi bunnarın suyunu aldıktan sōna tekrar kaynatmaya bırakcaz bunnarı kaynaya kaynaya ğaynaya bi miktarda şeker ğatarız eyce ğoyulur ondan sōra ğaplara ğuyarız mesela ğışın yaza ğadar betmez bi de betmeziñ birez dea fazla ğoyudusañ eyşi oluyo he ekşi oluya evet bu şekilde.

Ġışlın ne yapar mantar topliye millet şindi mantar buluya bak mantarla ğuruya
75 buralarda mantar bunna; bu kınnıca bi de ibişge deriz biz beyaz bi mantar olur ya onnar.

80 Kännica var kännica deriz biz ama sizin memleket neresi, Daday mı? gännica var, ebişge var
bunna ebişge, goç da var, zehirli mantar yokdu bizim burda ya zetden içi gızıl var oluya oluya
emme kimse yemez onnarı be kimse yemez. Ey bu ebişge var, gännica var işde bi karamavruk
derler bi garamavruk derler o var e bi de ayıcı ayı mantarı derle mesela böyle sümükü bi öyle
mantar var onu haz et çok almazlar zeten delemen işde o içigızıl delemen var he o delemen,
goç yeryeren derler bazı yeryeren derle goç deriz biz beyaz toprağın şeyinde gabardır
yeryeren derle işde o tür mantarla va başga türlü mantar yokdu bizim burda zeten başga türlü
mantar almazlar bilmediği mantarı almazlar.

85 Meyve şimdi esgiden hiç bi şey olmazdı şimdi elma var, erik var, armut var her şey
var ceviz var bak şunnar ceviz ağacı ceviz var bak bunnar bunnarda yeni dikme bunnar hep
esgiden kim dikiyâduki zetden atalarımız bizim bi şey görmemiş ki heç bi şey yokdu işde biz
yetişeli işde elma dik elma dikdik, erik dikdik, armut dikdik aşlak aşlaruz mesela ben kendim
aşlarım yâni aşlak, aşlağı kabuğnu bi ken şu gadar bi ken şe yaparız onu kerterüz böyle
yonturuz onun gabuğnu arasına ama yazın ilk yazın martda onu soğaruz böyle kenin şeyini
90 dört tene mesela bi çatıya ağacın kalınlığına göre onu güzel macunneriz hava alması deye
macun şey cam macunü be cam macunü onnan sıvarız yâni şöyle çanurda olur onu sararuz
gözel bi naylonnan sıkıca o durar dutar orda gaynar o armud olur elma olur yok armuda elma
olmaz elmaya elma, armuda armut ama cinsi deyişir mesela iyisi olur kötü olur yabani olur
bazi bazisi elmaya mesela elma ama tatlı elma ac elma; burda valla bi çeşit elma biz şey var
95 mesela sitergin var e bi de ekşi elma var mesela bizim bunun yarısı ekşi yarısı, golden yok
bizim burda be öyle fazla elma yok yâni, armutda yeni yeni yetişiya bizim buralarda armut,
ahlat da var, döngel de var ahlada döngel başga, ahlat argunun bi şeysi kardeşi onun ahlat
başga, döngel gine o da başga ona beş bıyık deye bizim demezle de ona döngel derle işde
aluca, alica, alıç va alica döngel olu he öyle derler yâni bizde biz döngele deyala biz sedece
100 döngel deriz o şekilde işde.

Orman ormanda çam var, ğayın var, çetir va, meşe var, ğavağ işde ğavağ ormanda dağ ğavağı da var başğa ğóğceğaç işdi şü ğarşusu ğóğceğaçlık bağ şü şü ğórúnen yer va ya yaprakları atılmış yer orası ğóğcáğaç olduğu gibi ğompile kóğnar yok bizim burda arduç var, var var arduç var kóğnar yok çam ağacı var işdi dediyim gibi bunna var ahlat.

105 Meşe, meşe yo arduç Pek o ğadar fazla yokTur yāni ğullanmayuz meşe genel, hiç ğullanmazlar ki esgiden davar pürünü davar yirdi davar ğúderdúğ yirdi ğótúrúduğ eve davarıñ atıvêrúduğ ğış çok olduğu zamannarı davar yirdi püllerini ama şindi arducu çok fazla şe yapan yok. Ğıyı deriz o meşe ağacından ğazuğlarını yaparız avlo, avlo deriz şindi tel oluya tel çekiyo millet esgiden avlu mesela germeç, germeç derlerdi mesela avlu mesela burdan buraya
110 germecinen dört ğazuğ buraya dört ğazuğ oraya çağallardı e beş on tenede şey şöyle şey çağalla onnarı soğmağ için yerine e avlò yāni avlu derleridi helen daa avlu deyen yer var yāni e bizim Çiykene'ye doğru bizim var yāni avlu derler avlu derler öyle işde.

ANLATAN : Mehmet Pehlivan, 88 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Çavuşlu Köyü Yalnız Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Buyruñ çay içelim ya. Adım Memet Pehlivan yaşımız seksen sekiz bitdi seksen sekiz altı seksen sekiz buçuk yāni alt ay geşdi, okuduk beşinci sınıfdan çıkdım sōna işde reçberliy ediyen esgere vadım geldim ondan sōna bi yere getmedim ben Balıkesir'deydim muğabereydim otuz alt ay, otuz alt ay muğabereydim ben o zamanıñ gününden yoğudu esgiden hep böyleydi.

10 Esgerden gelince reçberlik dutduğ sabanıñ kōmüş, öküz iki çift de varıdı, ğardaşlarım varıdı ikisi biri öğretmenidi biri de emekliydi şeyden İsdanbul'dan onna öyleydi bende çoluk çocuk yok geçindüğ bu zamanadan işdi üç senedü ekin mekin ekmeyan hayvanımda yok bi şeyim de yok.

O zaman nerde eleddirik nerde çıra çıra varıdı damlara şey ğorduğ daş ğorduğda
15 damlara öyle baķarduğ nerde ışık sōna şey pulluk yok ağaç saban dēmürnen zabaleyin ortalığ ağarayken ğoş çifte ağşamadan zaba ğarşu ğak kōmüşleri doyur hayvannarı doyur kōmüşleri bi de yıķaması varıdı ağşam gelince silerdüğ kōmüşleri çok zárüret çekdüğ Daday'a yörüleک varu gelidüğ yol yok günü bir ayak ayaklarmıznan ayak yāni yörüleک (ne giyyodunuz?) çaruk şeye gideyken ğara lesdikle varıdı onnādan Daday'a madaya gideyken bi poğça azık hayvan
20 beygir varıdı beygirlerinen giderdüğ heybelere dolduruduğ o zaman ğalabayduğ biz burda otuz kişiden fazlaydı şindi üç heseme ğalduğ ikişer kişi çok zehmetle çekdüğ.

İşde ğırk dörtde filen pulluk çıkdı öküz pulluğ onu da alabilen aldı ondan sōna böyle geçindüğ işde e tes ekēdük bizim arazimiz iyidü bullarda ramazandan ramazana hoca dutarduk bazı şey ğalehimiz beş altı hane şeyli ayru ğışın birer ay hoca dutāduğ yāni çocuk o
25 cahil ğalmasın okusun deyi burdan dē bizim şora mıķdarlığımız baķ tam oraya giderdüğ

Çavuşlu vadiñ mı orlara? He Çavuşlu ora bizim muqdarlıgımız oraya giderdüg cuma günneri toplanuduk şurdan yörüylek namazı ğılar gelidük çok kótüydü halimiz.

Ders çalış Ğuran okurduk he Ğuran ilkoğulu ben şeyde Daday'da okudum bullarda okul yoğudu otuS sekiz ğırk iki Daday'da okudum beş sene yatuluda Atatürk'ü Atatürk'ün öldüğünde ordayduk İnenü geldi gördüg işde öyle geçidüg o zaman.

(Alman-Rus Savaşında?) O savaşda biz getmedüg bizim bizden daha eveliydi savaş, savaşa ihtiyarla varıdı savaşa giden oğün dokus sene dokus sene esgerliy eden oldu bak şo kóyde bi adam varıdı İprem Çavuş deyi esir düşdüle bi de bimiñ Helil oda Helil'i bi de şeyidi zayıflamış zorunan gelmiş anası bosdan ğazıyâmuş kóyün beri yanında valide demiş gölay gelsin ağşam olmuş burda demiş misefir olabilü müyüz demiş oda misefir odası va oğlanım demiş anası bilememiş oğlanını şindi ayrılmış şöyle getmiş geri dömmüş oğlanıñ baa benzē muydu demiş anasına ğalan o da bi şe anaşmışla esir düşmüşle bak yemin ederdi beygirlerin o zaman ğatırla va beygirle va ğatırların şey ğaburgaların içinden su içmişleridi yağmur yağıp da su olup da çok açlık çekmişle orda esir düşmüşle ikiside (Kurtuluş Savaşı'nda) evet böyle ben savaşda tabi biz savaşda yoğuduk.

(İkinci dünya savaşında ğıtlık oldu mu burlarda?) Evet he e oldu olmaz mı oldu. Ey kóylerde kimse ğalmadı kimisi medreseye getdi medreseye varanna o şeye getmedi esgere getmedi esger kaçakları gezdi bullarda millet ğorkardı ağşam oldu muydu hemen ğapıyı kitle öyleydi çok zarüret çekdük çok şindi bi iş görmeyan. İhtilallerde filen o zaman ğatırla, atla zetden şindi kemüklensiñ deyi doğumda o zaman güccük yazdudurularımız yāni iki yaş üç yaş saklarlarımız ğuvvetlessiñ deyi o zaman ğatırlarınan böyle şeyinen at arabası mat arabası yok topları, tüfekleri Fatma Aplanı gör müssündü? omzunda şey mermi daşırkan böyleydi bizim zamānımıza.

Düğünnerimiz çok zarüretli ya iyiydi yemek memek varıdı yāni o zaman yemeklerimiz zetdi böyle yemek nerde arpadan yarallarıdı çorba edelleridi bulğurdan

buğdaydan yarallarıdı bulğur edelleridi işde inek (arpa çorbası?) arpa çorbası (ne gatarla ona?)
yoğurt, e sōna mal melal çoğudu k̄oy ğalabaydı sūdūnen, yoğurdunan ramazanda ğabilcayı siz
bilmessiñiz siyáz derleridi ğabilcaya, ğabilca, gernik, ğabilca, gernik, arpa şindi buğdayı
beyemmeye adam ğabilcadan, gernikden deymennerde ğadunna çekerdi de el deymeninde
55 ekmeý ederleridi zarúretli çok zarúretli geçidúğ şindi millet yaşaya devletiñ seyesine öyle
deymenne varıdı deymennere gidersiñ un úğúdúsüñ çok zarúret çekdúğ şindi iyi.

Yolla efendi yollarımız bizim bullarda at eşek geçmezdi şu aralardan yetmiş dörtde
yapıldı evet sōnadan çok sōna yapıldı. Atmışda çalışduğ ne diyoñ sen bu domrukları hep
nacaklarınan kesdúğ o zaman dozer múzer de yok he elimizinen daşları dizdúğ hepce çok
60 k̄ótúydü ğazma, k̄úrek giderdi bi yorğan aludu adam de ğurbetlerde şeylerde çalışu gelidú.
Bağ Ğarabük'ün fabríkasını yaparķan bullarda adam çalışdı çavuşluğ etdile, k̄atiPliy etdile
ğurbeti bilen yoğudu şindi bullardan zabalayın bi çente ağ çentele varıdı o zaman bi çente azık
bi de yorğan sar burdan çoluk çocuk k̄oyde aç sekiz gün çalış gel hiç kimse ğurbet bilmedu o
zaman ğurbet sōnadan alışdı millet öyleydi bizim zamānımıza.

65 Direkdor çıkdı her şey çıkdı şindi döğer biçer hepsi va fakat k̄óylerde adam ğalmadı.
Bizim bağ benim atmış dört, atmış sekiz muķdarlığ etdim iki yüz seksen seçmen varıdı şindi
yetmiş seçmen va. (Muhtarlınızda maaş alıyomuydunuz devletden?) Hayır hayır hayır nerde
hiç bi şey alamaduk k̄óylüden işde zenginnerden paralı olannardan bi şey varıdı aÇ çok bi
bütçe parası deyi öyle bi şeyle toplarduk nerde o zaman maaş yo yo yoğ sōna bizim
70 zamānımıza sığorta mığorta da yoğudun ben atmış dört, atmış sekiz muķdarlığ etdim dört
sene işde suyu ḡótdúğ buraya bu şey cemiyi yapduk yalunuz sığorta mığorta yoğudu benim bi
şeyim yok şindi bi atmış beş aylığı alıyan Allah razı olsun devlete. Ğardaşlarım va ğardaş
uşakları va öğretmenne va onna baķıyala şindi millet yaşaya devletiñ seyesine devletden
mümķúr geliy emme esgiden ğoca ğarıları anasını anasını ninesini döğelleridi şindi
75 döğmeyala oķşayala aylığ alıya deyi.

Tabi ne diyoñ sen sayğu, sayğu iyiydi baķ birbirine bağlıydı millet imecē işi seyidídú millet mesela bi ev yapsın veyahut yol yapılsın veyahut bi şey etsin hep birbirimize yardım ederdúđ şindi yok şindi herkez ne edebúlúse gendü gendüne şurdan yoķarı sen çıkarķan geri ğaķıyala biz sırtımıza alıduķ öyleydi bizim zamānımıza şükr olsun iyyin bi ađrıyān sızlayan
80 yerim yok fazla yörüyemeyan.

İşde bu cemi de tam yetmiş dörtde ben müracād etdimidi bi aşığıda odaynan bi şey yapduğ oda deyi o zamandan bi ğoca mühTü varıdı Daday'da ondan buyruķtuyu aldım oña şey filen ēgitedúķ başğa yaşı adamla varıdı oña hediye mediye ēgitedúğ sōna adamla elinden dutādı ğaveden çıkayke ğaveye ğótúrúleridi ders sorālarıdı biz yüz ğóz olduķ sōna bi ara şu
85 Kōşeler'e gelmiş getdim ben şindi sennen ğonuşuya baña baķıya onnan ğonuşuya baña baķıya beni tanıdı tanıdı bitdi çacığum dedi seni ben nerden tanıyan dedi Nuri Öztürk varıdı şurda tabi onu biliya onnan gidiyān ben ben ğoyveriyān dolaba Nuri Öztürk'ü tanıyoñ mu dedi tamam tamam tamam çocuğum dedi buraya ğótdüm yetmiş dörtde aşığda yemekāne va şindi yoķarda aşığda bi tek oda altı pirket üsdü üsdü pirket altı daş tuğla da yoğudu tuğla filen
90 yoğudu ğótdüm evet evet ahşap hepce sōna tamam çācuğum dedi baña burda gel dedi buyrultuyu al dedi ölçdü bişdi getdim Daday'a buyrultuyu aldım geldim ağşam o zaman ben bubam da öldü bubam sağ deyilidi ğoca adamla varıdı yaşı adamla geldile ağşam ifTara iftara barābar ederdúğ odada sekiz on kişi geldile sarıvedile baña işde hocaya kim baķacağ, lojmanı kim yapacaķ buyrultu o zamandan beri ğalmış şeyde Daday'da mühdülúķde üç sene evvelsi
95 Yozğat'lı bi hoca telefon etmiş bizim muķdara ben Çavuşlu Yalınız Mahallesine hoca olarak varıyan deyi Allah razı olsun geldi bi buçuk sene durdu evlenmek şeyiyle o getdi ondan sōna yemekāneyi yapduķ bu lojmanı geçen sene yapduğ şindi hocamız va rahatımız iyi eyer bura olmasa şindi cuma namazına gidemeyān şurda yaķında va emme oraya gidemeyān böylelik ğayrık.

ANLATAN : Ahmet Sarıcı, 66 yaşında, ilkokul mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Değirmencik Köyü Sarıcı Mahallesi

DERLEME KONUSU : Hayat hikayesi, sohbet

5 Adım Āmet Sarıcı, yaşıım ana yaşıım olarak atmış altı falan varıyın birez doğumum biraz şeyli ama şu ğanda atmış ğaç olmuş oluyo elli dört aşaa yukarı atmış mı oluyo işde atmışa yakın girmek üzereyiz yāni.

(Okul okudunuz mu?)

10 Oğul ilkoğul burda şurda görmüşsünüzdü şeyde yokarda kóprúnün yanında oğul olarak o (ortokul?) ortokul falan yok o zaman ilkoğulu bitiren zetden báya bi ünúversite bitirmiş gibi forsluydu yāni benim zamanımda da atmışda bitirdim ben oğulu böyle. Asgerliyim Anğara Mamağ'dan Kıbrıs'a gitdim ğazi olarak da ordan geri döndüm yāni yetmiş dörtde, yetmiş altıda yetmiş beşde döndüğ pardon geri asgerlik işdi bitince.

(Köyde ne yaptınız ilkokuldan çıktıktan sonra?)

15 Vala kóyde ğurbete falan gitdim bi ara sora ıalabalığdığ biz sekiz ıardeşdig ayrıldık herkeS gitdi birer tarafa ben kóyde yalnız ğaldım, bazen reçberlik yaptım bazen de işde böyle böyle geşdi orman işlerinde falan çalışdığ (çifciliğ nasıl yapardınız?) Çifciliğ nasıl tarif ediyim ökúzele yapTık tam matorla çıkdı her iş yoluna girdi derken biz de reçberliyi bıraktık bitdi. (Öküzünen nasıl ne yapardınız?) Ya ökúz ğara sabanınan gir sabāleyin erken al bi iki 20 ekmek üç ekmek azıña yavan ekmek mi neyse pırasa mırasa ne varısa git akşama ğada bi bi sırt ot öylen olunca ökúzlere ot ve sende o kendiñ işde o yavan ekmekle yi ordan akşam olunca dön gel buydu reçberlig böyleydi esgiden.

(Yol iz yok şindiki gibi?)

25 Yok nerde yol nerde yol nerde (Daday'a nasıl gidiyodunuz?) Vala Daday'a atı olan atınan gidiyādu eşeyi olan eşeynen son çare yörüyelekde giden çoğudu yāni (ayakda ne va?)

Ya ayak ayakda benim çocukluğumda çarık son şeyiydi son şeyini yaşayâdu bitmek üzereydi zâten biz beş on yaşına girdim o çarık gâkdi tamamiyle bitdi gibi bi şey oldu ondan sōna kara lesdikle çıkdı, ğara lasdikle daha halen daa biz kōylerde malum geyiliyâ yāni şindi işiñ dōrusunu ğonuşunca evet böyle.

30 Ya esgi düğünneriñ toplum kōyle ğalabalığdı kōylerde bāya bi nüfüs varıdı bu kōyün nüfüsü üç yüz üç yüz elliye bulduydu e şu ğanda elli kişiyi toplayamassıñ ğırk ğırk beş hane şu anda elli kişiyi toplayamassıñ (sebeb?) gitdi millet ğurbete gitdi ğurbete gitdi yok şu anda.

(Verim nasıl burlarda?)

Verim, bol bol rāhmet yağarsa bire beş, altı, yedi, rahmetde yağmassa bitdi şin,
35 hayvanıñı doyurabúluseñ öründe ahırında üç hayvanı kendi karnıñı düşünmüyosuñ o üç hayvanı doyurabúluseñ üç beş neyse artık sen kōyün en şeyi sensin ğıralı sensin, ya hep böyleyken yaşadığ ya burda gelür gider deye bi şey arama bu kōyde, işde ormannında bazı fidanıklarda iş açılırsa ormanda kesim falan olursa işde çalışabilen o da çalışabilen ollarda bi işle yapmak yapabilirse haķádebilirse şu ğandaki paraynan bin nire iki bin nire bi para alan
40 oluyo senede iki kesim yapar adam hadi deylim ikişerden dört bin nire para ğazanır bu gelir olarak tek geliri budur yāni ama şu ğanda emekli çomakla çoğaldı başğa böyle.

Vala bayramlarda bayramlar çok çok bambaşğa bi deyeri varıdı. Ya şindi ādetleri zīrāt ğün deylim, zīrāt ğün herkes hazırlığnı yapar bayram gecesı tabi şey bayram gecesı cāmiye toplanır orda kōylüle helve yapardı kōy helvası orda zīrāt deye bi şey kesilirdi gece
45 ölmüşleriñ ruhuna dualar yapılır Ğurannar okunur orda zīrāt deye bi şey kesilirdi kōylü topluca orda bi o tatlıyı yıllerde helva melva neyse artık ondan sōra sabaleyin oldumuydu herkes üzerine neyi nesi varsa giysi olarak en temiz giysilerini giyer gider bayram namazı kılınır ondan sonra bu kōy de dahil şu Kayı Kōyü de dahil olmak üzere yukarda okuluñ yanında bi cāmimiz varıdı hālen daha o cāmi şu ğanda duruya orda aşaa yoķarı bütün şu
50 çevredeki kōyle oraya toplanırdı böyle her kōyde cāmi yoğudu vardı yāni kōy odası olarak

varıdı cāmi olarak resmi cāmi orasıydı oraya toplanırdı sabaleyin oraya da böyle bakğal
çağğal bi şeyler gelirdi bayramdan çıkan orda çocuklar mocuğlar şeker meker bi şeyler alırdı
yāni o ğadar bi sevinç o ğadar bi şey bitün çevre kóylúle birbiriynen tanışır muhabbet sohbet
oğ bi bam başğa bi şey varıdı hava varıdı ama şindiK kóyúmüzde kılınıya namaz sabaleyin
55 orda bi bayramlaşır bayramlaşmaz hayde herkes işine dağılıya ne birbirlerine bi ziyafet ne bi
hediye ne bi dōru dūrüs sohbet muhabbet yok kararmış vatandaşın ruhu böyle.

(Sevgi saygı nasıldı?)

E o zamañkı şey yok şindi o tat yoğ (mesela siz babanızın yanında nasıl oturudunuz?)
ya onnarı bırak onnarı yāni biz baba bırak babamı kóy odasına gitdiymiz zaman tā geride
60 kapının arkasına oturuduğ böyle kóyün umumi olarak yāni kóyün yaşlısına büyüğne bi saygı
varıdı yāni şindi malesef yok ya bakıyâsında sekiz, on yaşında çocuk en başa geçmiş orda
oturuyo yāni o oturuşuda bi şeyli birez terbiyeli vaziyetde otursa o da bi şey yāni tabi illaki
ağa şindiki çocuklarda oturan çocuk yāni ne biliyim ben ya bırak hiç mi hiç görmemiş bi şey
ama bunnar yāni doğal sayılıyo şindi hep terbiye onnar sayılıyo yāni işin üzücü tarafı o, bir
65 insan bi çocuk ne ğadar şeylik yaparsa böyle ni biliyim ben bi acayip hareketle yaparsa a
çocuğun hağğıdır doğal hağğıdır çocukdur bilmem nedir ya bu şekilde yorumlanıya ya olacağ
bi şey mi bu halbuki vatandaş ğabul etmiyo ki benim çocuğum terbiyesiz de terbiyesiz
olduğunu için bu hareketi yapıyo deyemiyo ya böyle bi şey heni isdenecek bi durum deyil
böyle.

70 Eleddirik falan yok canım nerde eleddirik bu kóye eleddirik seksen beşde geldi hatda
seksen altıda. Eleddirik yoğuken ne yapardık? Ormandan çıra kókleri getirirdig yāni kesilmiş
çamların dipleri toprak altında kalan yerleri o durduğca orada bi çıralaşır yāni bi o özel bi şey
üretir bi ne biliyim ben bi yanıcı bi şey ıretir o da o şeyde o ağaçda o şeyinen reçine gibi bi
şey uzun müddet yaşar yāni ölmeycek bi şekilde yaşar o şeyinen onnarı çıkarıdığ biz ordan
75 kóye gótürüdüğ büyücek bi parça atardık ocağa her evde bizde bi ocağ varıdı her evde atarduğ

ocağa onun ışığına ya da şöyle vardı gaz lambaları, gaz lambaları vardı ama onuda yāni bu
k̄oy o zaman otuz hēne falanıdı yāni on, on beş kişi yakardı o gazın parasını nerde bulup da
alıyāki onu da alamayan vardı benim çocukluğumda ama şu ğanda ğurbetçilik şey edince şu
ğanda vatandaş iyi yāni böyle bi şey edeceğ bi durum yok herkeS iyi yāni şu ğanda seksen
80 beşde eleddirik gelince bu k̄oylere ben birez şeyidim yāni ben birez akıllıydım yāni
eleddirikciliye başladım zāten asgerde de mesleyim oyudu yetmiş dörtde eleddironik
tamircisiydim ben bende bāye bi şey vardı yāni şu ğanda gine isdediğüm şeyi yaparın yāni şu
anda bırakmış gibiyin ema eleddirikciliye başladım bullarda k̄oyün eleddiriklerini çevrenin
eleddiriklerini k̄ah döşedim k̄ah tamir yaptım televizyonları geldi o televizyonları şey
85 etmeye kırmaya başladım uydular çıktı filen derken baya bi geçindim yāni şükürler olsun
ağlayacak bi durum yok.

Şu ğanda çocoğum var İsdanbul'da gidecem yakında zāten orda evim k̄oyüm her
şeyim var yāni nisbeten ben iyiyim yāni şu durumda diyerlerine bakarakdan yāni benim
ayarımnda şu k̄oyde on kişi yokdur yāni ğırk haneniñ içinde yāni. Yollar heralda yetmiş şey
90 Özal zamanında yapıldı ya Özal zamanında yapıldı doksandan sōna geldi ğaliba Özal dey mi
seksen seksenden sōna geldi he o civarlarda yapıldı Özal bi şey çıkardı herkes yolsuz
eleddiriksiz kimse yok yok makinelerinen makine biz yollarda esgiden çalışıldı benim
çocukluğumda çalışıldı bak bu Selalmaz Daday arasındaki yol ğazmaynan oldu o zaman
mekine yok ayaklarıyanan ğazma, k̄urek bi taraftan k̄ureynen atarlarıdı bi taraftan ğazılırdı ya
95 burdan yēvmiye iki üç lire, beş lireye yēvmiye giden giden oludu orlara fakirlik böyle illāki
ya burdan sabaleyin adam yedide ğalkacağ azıgnı sırtına alacak dā burdan mesela deylimki
K̄ülcüler biliyosun dey mi? K̄ülcüler'i evet evet Ballıdağ'ı aşdın mı K̄ülcüler'e sede dört beş
seğet yol yörüycük sabaleyin bi de akşam dōnecek dört beş sağāt yol yörüycük ya nerden
bakşan oraya üç seğetde zor varılır yāni böyle o şekilde yapıldı orman k̄oyleri şey orman

100 yolları orman köyleri mi bu ormanın bütün yolları g zma kürekle yapıldı orman ihtiyacını bu g zma kürekle yapılan yollarınan görüyodu ama Şimdi makinele va başa bu Şekilde.

Vala köy, köyde hiĉ bi Şey bıraĉmaduĝ hepsini geĉen sene hepsini Şey etduĝ Şimdi ne iş yaparım işde bu g zalle döküldü bulları mulları t m zledim Şöyle birez yoluna guyduĝ muydu ĝırarım işde ĝurbete iki  c ayda orda durarım yaza da gel  Şullarda dom tis
105 mom tis bi Şeyle yetiŐdir yon onnarınan vaĉıt geĉir yom yazın da böyle rahatımız keyfimiz böyle. İnek, sıĝır beslerdik tabi e köyde ĝahriŐi ĉekdiŐmiydi mecbur yapmaĝ zorundasın. (Daha önceden davar falan?) Varıdı  ocukluĝumda varıdı o zaman ĝalabaydıĝ biz sekiz ĝardeŐidik dedim ya dört ĝız dört erkek kardeŐim varıdı e o zaman  alaba olduĝumuz iĉin y ni bay  malımız varıdı daha sorra herkes daĝılan daĝıldı herkes kendine ĝore işini ayarlamak
110 zorunda ĝaldı bu Şekilde.

ANLATAN : Nuri Kerim, 68 yaşında, ilkököl mezunu, çiftçi

DERLEME YERİ : Fasıllar Köyü Karapınar Mahallesi

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Adım soyadım Nuri Kerim kırk beş doğumluyun atmış sekizden atmış dokuz basuz okul ilkököl bütüdüm ilkököl birez ilkököl şeyi alamadım diplâma alamadım bıraktıktan sōna böyle çobannığa devam vala ya asgerliymi yaptım tabi yirmi dört Siirt'de.

Öküzünen, tırpannan ğara saban tabi pulluk onnarınan, düğeninen sürerdüğ ondan sōna yığın yığardüğ yığınarı ekinne bitdi mi bu ğezde düğen saçardüğ harman saçardüğ yāni tınar savuruduk böyle bu. Ayağ ayağımızda esgiden böyle nerde geyimme nerde geyin çorap yāni annemizgil doğurdu, örerdi böyle. Lesdik ğara lesdik ayağgabıyı nerde góruyon ğómleg işde ėnteri derüz ğómlek filen va tabi, tezgāh doğurdu anam ğóyneke doğurdu içlig olarak esgiden fanila iç ğóyneyi atlet derle şimdi tamam.

Esgi düğünne sarardı güleş, dabanca höey sandağa giderdüg oğlan kıyüne sandağa gece giderdüg sandak derle bizde bilmem sizde ne ne derle şimdi ne denü şindi hepisi ğakdı yāni orda yelleredi, içelleridi içen içerdı içmeyen içmezdi yemek yerdüğ çeker gelidüğ. Ğız kıyü oğlan kıyünden ğız ğızı almaya gelüleridi beygirlerinen yok araba nerde direktor nerde şimdi salon o zaman kıyde düğünü çıkarıve yallā beygirlerinen böyle.

Aynı ğara sığır, davar varıdı, ğoyun varıdı davar sürü varıdı heyı terk kımiş varıdı seksen filen varıdı keçi davarı kıl keçi ğudecey insan yok kıylerde insan yok ki reberliy edende yok şindi kıyle hep ğapanıya bizim Fasıllar ğapandı nolcağ yok Merme Kıyü'nde iki tene var onun alt yanında kıy şu gözüken kıyde hiç yok Demirci Kıyü'nde iki kişi va Yazu'da hiç yok cemili olan kıyde evle şurda hep ğapandı şindi en ğalaba şindi bizim Ğarabuñar on iki şindi ğışın düşüya beşe yazın geliyala yazın ğurbetdekile geliya. Güleş

25 ederdüğ, bayram gezerdük ğariye ğariye böyle kóy kóy he yemek va tabi yemeg olmasa bayram gezilú mü? Et yemeyi ğurbanda gezelle aynı ğurban bayramında başğa o.

Ēşi, betmez e tamatisi nerde görúyosuñ ya tamatisi hey şindi yaz da ğış da damatis va, zalata falan yapālarıdı bűşürleridi işde. Ğışlık bizim bosdan bosdanımız var bizim Sebze var fasulye, patatis onna esgidende öyle şindide öyle armud oşafi keselleridi evel annemgil
30 armutlardan hoşaf ha şindi o da ğakdı onuda ne o ha onnarı filen yapıyála canım gine şindi aynı gine yapıyala ğuşburnundan başğa bi şeyden yapılmaz o betmez yapalla şindi çükúndür pancar, elma betmezi, alma eyşisi onna örúğden dizelleridi mürdüm eriğú ğurudularıdı mürdüm eriği varıdı cizelleridi böyle yarallarıdı bűşürüleridi kópostu yerine heni geçedi işde ğışın yimeye tabi şindi hepsi ğakdı her şey hazır nereye buluyosuñ inek yağı şindi
35 çalmaçlarda oludu eveli şindi inek yağıda yok yayuk yok şey yayuğu va ceyran yayuğu esgiden şey ağaç yayuk varıdı vur allah vur annemgil vur allah vur şipeynen de mi la şipek derleridi şöyle teker gibi bi şey varıdı vurdukları şeye he şipek öyle.

Buzağıla emiya gelse de vemeyos ki parasını vemeyala yoğurt varısa buzālara ğatıveriyoz yoğurt yoğusa gendümüz yiycaklayın alıyoz tamam buzoğula emiya. Bāzı ekerúz
40 fiy fiy filen ekiyan ben başğa ekmeyan tarla ekiyoz canım ireçberlig ediyen ben buğday buğday, arpa gernik, ğabılcaıy geçdiğ onnarı da atmayoz ğayrı bölle.

Öküz öküzlerinen un şey daş su deymenine oo kēf oludu unuñ lezzeti daha bi bambaşğaydı şindi özünü alıyala tamam ya böyle işde bizim deymenimiz va yirmi dört seğet yirmi tağalına göre çufalına göre şey ediya su ğıtlığna göre öyle. Ne armut, elma, ayva da var
45 başğa yok fındık yok kiren dolu kiren dağlarda toplaruz turşu yaparuz he kiren turşusu yok bāzı yapalla onu yapan oluya da bu sene yapmaduğ kiren eyşisi doğru. Ormanımız böyle orman orman ğomayla çam, gókcağaç, meşe başğa orman ğomayaki şindi ormanı ğoruyu muruyu hepsi gidiya ğoru filán siz nerden geliyásuñuz? Daday'da mı okuyosuñ? He Dabanoğ Teggesi tamam aynı sizin ora gibi bizim burada tabi bitiyá zetden Daday zetden bitdi.

50 Yayan āğşam cúme gún ağşam çıkarduk Pöldüren'nerde filen yatarduk hısım akraba
varısa Ğoruk K̄óyü, Yımirtacı K̄óyü onnarda yayan Azdavay beygirinen giderdúg bāzi, bāzi
yayan gidelleridi rehetlik babam Hamurcunúň ğardaşı varıdı siz bilmessiñiz Hamurcunúň
hanı varıdı orda yatarduk böyle. Radiye varıdı radiye çalarduk k̄óy hocası dutarduk k̄óy
hocası çocukla okumáyçün küçúkk çocukla şindiki gibi deyil şindikile yaşaya vala yaşaya ya
55 gine şükúr Allāma biñ şükúr bõle.

ANLATAN : Lütfi Berber, 48 yaşında, lise mezunu, emekli

DERLEME YERİ : Gökören Köyü

DERLEME KONUSU : Karışık sohbet

5 Lütfi Berber, okudum evet burda okudum o zamannarı burda köy ilkökulu varıdı
yoğarı mahallede Gökören Köyü İlköğulu orda okudum evet yatılı yine lise ortokul okudum
İnebolu'da yatılı devlet parasız yatılı okulunda okudum yaşım kırk sekiz benim peder bu da
gulağları falan duymuyo işde duysa etse onu konuşdurudum ama hasda zeten gendisi he he
evet. E özel sektörde çalışdım ondan sora hasdalıktan dolayı malulen şu anda emekliyim he
10 he emekliyim. E tabi tabi asgerliymi yapdım İzmir acemi birliğ ondan sına Kırklareli.

Valla benim çocukluğumda tabi o zamannar şeyler falan varıdı böyle atlar falan varıdı
hağcılar varıdı böyle atla gelin almaya üç gün sürerdi düğün; çarşamba erkek tarafında varıdı
giderdi perşembe gız tarafında cuma günde duğak deye varıdı. İşde gelin almaya giderken
atlar sırtında gidilirdi böyle benim çocukluğumda, gara çarşaf giyerlerdi kadınlar filan işde
15 düğünlerde böyle uzun uzadıya şey tüfek falan o zaman çok meşşürdü buralarda. Uzağa bi
çatalın altına işdi yumurta koyalla yumurtaya nişan alırlardı kim vurarsa ona ödül veririlerdi
falan öyle yarışmalar güzel oluyodu yāni ama şindi öyle deyil tabi evet böyle.

E bayramlarda da üç gün gelir burda hep mahalle mahalle gezilirdi artık gezilmiyo
artık bayramlarda da artık o zamannar köyler tabi çok galabalıkdı şindiki gibi deyil şindi
20 mesela Selalmaz gibi yerden otobüs galkar orda bissürü pazar vardı şindi gapandı her taraf
malesef köylerde yaşlılar ve emekllier haricinde kimse gelmiyo durmuyo şuğanda.

E lamba gaz lambaları tabi biz okurken gaz lambaları varıdı gaz lambası başğa bi şey
yoğTu gaz vardı idāre deye derlerdi o zaman gaz lambaları varıdı eleddirik yoğdu doğru dürüs
yol yoğTu telefon zeten hiç yoğTu evet. Yollar falan sōradan yapıldı tabi yolda yoğdu yāni

25 çoğu zaman yürüyerek giderdik Pazara Selalmaz'a filen yürüyerek gider gelirdik bu yollar
filen sōradan yapıldı.

Valla buranın halkı hayvancılık yapıyo bi de buğday onun dışında bek fazla bi şey bi
de işde bahce sebze meyvelerden işde ufağ defek fasulye filen ekiyolar o da işde kendine
yetcekleyiñ onun ticereti yapılmıyo yāni üretip de satılma deye bi şey yok. İşde senede
30 hayvancılığ yapannar belki bi iki tāne satıyolarsa ğurbannıñ onun dışında başğa bi şey yok.

Ya şindi yetişen meyva; elma, ceviz ondan sōra fındıñ ama fındıñ tabi az yetişiyo
derelerde filen genelde elma, armut meyve onnar yetişiyo onun dışında buğday dediyim gibi
buğday ekiliyo ama insannar bunu işde ancağ kendi hayvannarına filen yāni kendilerine
yetiyo yāni bunu satıp şe yapamıyolar para ğazanamıyo ki o yüzden de herkez herkez
35 ğurbetde zāten kimse yok azald azaldı yāni şuğanda bizim bu kōyde otuz hane vardı şu anda
eñ fazla beş hēne filen açık onnarda da hep ihtiyarlar var bi kişi iki kişi bir ay sōra onnarda
gider yāni kōyde bir ay sōra üç dört kişi fazla kalmaz yāni İsdanbul'a soğukda duramıyolar
çünkü çocuklarının yanına gidiyolar böyle diyeceklerim bu kadar yāni başğa bende fazla
kōyde durmadığım için bek fazla bende bi şey bilmiyorum ben de senede on ğün om beş ğün
40 gelip gidiyorum kōye fazla kōyde kōy hakkında fazla bi bilğim de bilgim yoğ işde.

Çocuğlumda koyun vardı koyun ondan sōra manda mesela şindi manda hiç yok
kōmüş he kōmüş kōmüş var ondan sōra inek, beygir, eşek mesela onnarın hepsi varıdı şindi
şindi sadece sığır var inek ğara sığır bi onnar var başğa yok. Şindi o zamannar tabi koşu
hayvannarı da vardı mandalar falan koşuluyodu öküzarabası derdik ya onnardan filen e şimdi
45 tıraktörler var tabi tabi saban, pulluğ he he işde küçüklüğümde onnarla biz daha sōra işde e
yetmişlerde filen tek tük tıraktör gelmeye başladı yetmişlerden sōra ondan sōna tıraktörle
devam etdi şuğanda insannar zāten tıraktörle şe yapıyo yāni öküzmöküz olayı yok heralde
bildiğim kadarıyla yok hiç he yok yok öküzarabası yok yāni şuğanda hayvancılığ bitdi yāni.

Lasdik ğara lasdik derdik bizim çocukluğumuzda ğara lasdik varıdı pazardan alırdık
50 lasdik giyerdik ama benden daha sōra öncekiler mesela babamlar filen onnar arıķ
ġeyellerimiř onnar arıķ giyer arıķ giyer biz ğara lasdik varıdı onnarı giyerdik. Yok yok
canım öyle nerde taķım elbise pantulu bayramdan bayrama işde pazardan peder alırsa bi tane
e gendiņe şey filen giymezdiki giysilerim sōnadan öyle şeyidi yāni hep yamalı mamalı bi
şeyler e bizim çocukluğumuzda zēten bit okdu her tarafda saçlarda filen hep bit olurdu okulda
55 Öyleydi yāni şimdikiler beyenip de giymiyolar bāzı şeyleri biz o ho her tarafı oraplarımız
yamalı olurdu pantolonumuz yamalı olurdu e fakirdiğ alamazdıķ yāni şe yapamazdıķ evet
hocam bu ķadar bařġa he sen sor ben sor da ben cevaplıyım.

Yok yok hep ahşap binayıdı bu kōy iki sefer yaņđın geçirdi yandı ya yaņđında
yandıķdan sōra insannar bōyle işde diđġat edersenē hep şu ev bu ev yandı mesela bunnar yandı
60 hep alel acele yapılan evler yāni bōyle heni yaņđından şey tabi tabi hep ahşap binayıdı şu
ařađda ġordūđūņ mesela řu bi bi řeyidi hep yandı bunnar yanınca bu kōy iki sefer yaņđın
geçirdi yanınca yeniden bōyle insannar yapmaya çalışdı ama tabi o yaņđınnar bayā bu kōye
ağar geldi insannar kendini toplayamadı yāni samannığı yandı, ambarı yandı, tahalları yandı,
hayvannar yanmadı geli ama can ġaybı ve mal ķaybı olmadı ama şey ķaybı çok oldu yāni
65 maddi yōnden zarar çok oldu iki sefer yle.

Ya ben ilkoķulu bi bitirdim ondan sōna bi ıķdım daa da ġurbetdeyim e şimdide öyle
bayrama geldim babamıņ yanına iřde yarından sora tekrar gitcem öyle ūnkū burda yapacak
bi işimiz yok yařlandıķ da artık belli bi şeyler yapmak için ġu lāzım artık o da yok bizde
zaten mrūmūzūņ yarısı da iki ġūnde bir hasdaneye dūřuyoruz gidiyoruz öyle yāni.

EK2: SÖZLÜK

-a-

aba	: Cekede benzer bir tür giyecek (10-58)
acama	: Acemi (17-9)
acı besdil	: Erikten yapılır, su ile karıştırıldığında içilir (81-85)
acı yağ	: Ev yapımı güllü tereyağ (21-262)
acug	: Azıcık (19-65)
afur	: Hayvanların yem verilen yer, yemlik (77-21)
ağda	: Tatlılara dökülen şerbet (36-107)
aha	: İşte (4-26)
ahar	: Hayvanların barındığı yer, ahır (60-44)
aķaret gibi	: Çok, fazla (25-104)
aķca	: Beyaz, beyazımsı (74-37)
aķdar-	: Tarlayı ikinci kez sürmek (70-13)
aķsāb	: Aksam (19-63)
al ğannıca	: Sapı kısa, sonbaharda yetişen, altı ve üstü kırmızıya yakın rekte olan yuvarlak mantar (45-51)
alaf	: Hayvan yiyeceği (77-22)
Alaman	: Alman (62-20)
alat daķımları	: Alet edevat (35-93)
alhat	: Yabani armut, ahlat (54-36)
allayeşđına	: Allah aşkına (32-20)
altı gol	: Altı kişiyle oynanan kağıt oyunu (4-19)

aluç	: Kendiliğinden yetişen, sarı ve kırmızı renkte meyvesi olan, dikenli sert ağaç; alıç, gövem eriği, geyik dikeni, akdiken (34-26)
alzáyım	: Alzaymır (14-52)
ambarcuğ	: Meşe kömürü yapılırken meşeleri tutuşlamak için çıraları etrafına yerleştirmek (18-73)
anadut	: Tahıl saplarını toplamaya yarayan üç parmaklı alet (11-60)
Antari	: Enteri, kadınların giydiği bütün giysi (31-114)
Anğıra lesdiyi	: Kauçuktan yapılmış ayakkabı (64-30)
april	: Mart ile nisan ayı arasındaki soğuklar (37-46)
ara çarşafı	: Yorgan kılıfının üstüne ve yatak çarşaflarının kenarlarına yapılan dantel (20-56)
arāzi	: Hicri takvim (22-50)
Ardıç	: Servigillerden, kışın da yapraklarını dökmeyen ağaç (80-38)
arezóz	: Yangın söndürme aracı (19-118)
argun	: Kendiliğinden yetişen yabani armut (76-58)
arşalık	: Evlerin ocaklarında hem ısı hem de ışık vermesi için yakılan ateş (60-102)
arpa çorbası	: Arpadan yapılır, içine nane, yoğurt, tereyağı katıp pişirilir (36-118)
aşlağ	: 1. Bütün fidanların ortak adı.2.Aşılanmış meyva ağacı. (5-28)

- atmış altı : Kağıt oyunu. İki kişiyle oynanan, 24 kağıtla, 9'dan beye kadar olan bölümle oynanır. 16 ilk ulaşan yener, tek sürme, iki sürme, üç sürme yani her el sonunda bu sayı aralıklarından biri alınır (4-20)
- avlo : Çit yapımında kullanılan uzun sırik şeklinde ağaç (83-108)
- avulan- : Zehirlenmek (58-19)
- aydıncā : Mantar türü (33-28)
- ayıca : İçi ve altı sarı, üstü ise kahverengi olan süngerimsi bir mantar. Sümük mantarı da denir (7-52)
- ayran torbası : Sık dokunmuş beyaz bezden dikilen, yoğurt süzmek için kullanılan torba (72-28)
- ayuca bacā : bkz. Ayıca(69-24)
- b-**
- yazıl- : Açılmak, esnemek (80-28)
- baçca : Bahçe (21-148)
- bağalı : Pahalı (46-47)
- bağla : Fasulye, hem beyaz fasulye hem de renkli fasulye (20-79)
- bāndurma : Dürülen yufkaların Tavuk veya hindi suyuna batırılıp tepsiye döşendikten sonra üzerine et parçalarının konularak yapılan yöresel yemek (63-16)
- baᅇga : Banka (26-12)
- bārāt : Müftülüğün bir caminin namaz kılınmasına uygun gördüğünde verdiği izindir (4-21)

batdal	: Kullanılmayan, bozuk (80-63)
bayram gez-	: Köy içinde ve diğer köylere gidip bayramlaşmak (4-22)
bayyo	: Banyo (39-17)
bek	: Tam (5-63)
bēki	: Belki (5-34)
beri	: Bu taraf (25-68)
beriyenki	: Diğer, beri taraftaki, beri yandaki (52-13)
besdil	: Kışın suda ezilerek içilmek üzere, güneşte kurutulmuş erik marmelatı (18-13)
beş bıyık	: bkz.döngel(34-29)
betmez	: Pekmez (21-199)
beton_ermen	: Betonarme, betondan yapılan yapı (59-21)
beygir	: At (22-84)
bēzi	: Bazen (6-9)
bezir yağı	: Susamdan yapılan sıvı yağ (21-114)
bıldır	: Bir sene öncesi (45-59)
bıtana	: Patates (67-70)
bıyıl	: Bu yıl (45-58)
bi teyi	: Bir tanesi, bir teki (19-24)
bisleğec	: Ekmek pişirirken ekmekleri çevirmeye yarayan ağaçtan yapılmış yassı bir alet (59-56)
bokluk	: Hayvanların dışkısının biriktirildiği yerin adı (32-86)
bordra	: Maaş listesi, bordro fişi (39-87)
boyatsa-	: Boyatlamak (40-61)
boyna	: Boyuna, devamlı (19-92)

böğez	: Bu kez (11-63)
buğada	: Bu kadar (1-14)
buğda	: Bu kadar (34-20)
buğla-	: 1. Meşenin kömürünü külünden ayırmak için yapılan işlem (72-26). 2. Genişçe bir tencerenin içine dökülen azıcık suyun ortasına bir tabak konularak, bu tabak içine dilimlenerek dizilen sert ekmekleri buharla yumuşatmak
bulamaç	: Ana malzemesi pirinç ve un olan içine tereyağı ve soğan atılarak yapılan bir çorbadır (36-109)
bulgur çorbası	: Hem sütle, hem de yoğurtla ve naneli yapılan bulgur çorbası (45-31)
bulhayır eyşisi	: Çeşitli meyve karışımından yapılan komposto (21-267)
burmalı çörek	: İçine ceviz, fındık, patates vb. konularak yuvarlanan yufkaların tepsinin ortasından başlanarak kıvrılarak tepsiye döşenip pişirilen çörek(20-84)
buy-	: Üşümek (32-56)
buyruktu	: İzinname (84-82)
buzoğu	: Buzağı (86-39)
bürgüsü	: Yarından sonraki gün, öbür gün (52-6)
büycek	: Büyükçe (85-75)
-c-	
cab altı	: Kaynayan süte yoğurt ilave edilip çökertildikten sonra torbada süzülerek yapılan, lora benzer bir tür çökelek (20-79)

canator	: Jeneratör (67-61)
canavar	: Domuz, kurt (65-52)
cendermá	: Jandarma (15-76)
ceyran	: Elektrik akımı, cereyan (29-8)
cezire	: Sıkıntı, çile (15-31)
cıggada	: Az, ufak (46-14)
cığra	: Sigara (22-97)
cırık	: 1. Mayalı hamur sıkılarak kaşık yardımıyla kaynayan yuvarlak yuvarlak yağın içine atılarak pişirilen çörek. 2. lokma tatlısı (31-79)
cızdırım	: bkz. cizleme (80-56)
cincile	: bkz mıkçuk (36-6)
cingân	: Göçebe yaşayan insanlar için kullanılır, çingene (25-82)
cizi	: Çift sürülürken ilk ve son seferinde pulluğun bırakmış olduğu derince iz, çizgi (30-35)
cizleme	: Cıvık hamur kepçeyle sacın veya tavanın üstüne ince şekilde dökülerek pişirilen çörek (61-26)
cúmē	: Cuma (21-143)
-ç-	
çakmağ daşı	: Düvenin altına çakılan keskin taşların adı (27-62)
çalmaç	: Ağatan yapılmış bakraç. İçine yoğurt çaldıkları (yaptıkları) için çalmaç denir (86-35)
çamaşurluk	: 1. Çamaşır yıkama yeri. 2) Şadırvan (19-140)

çantı	: Üst üste dizilmiş ağı kolonlardan yapılan mimari yapı (13-82)
çapaçul	: Özentisiz, kirli, pasaklı (21-78)
çarşu mayası	: Hazır maya, pakmaya (40-65)
çarşu	: Daday ilçesi (7-30)
çat-	: Okuma öğrenirken harfleri birbirine birleştirmek (79-11)
çec	: Samandan ayrılmış tahıl (4-12)
çecikle-	: Küçük altınları zincire, ipe vb. dizmek için üstüne küçük halka yaptırmak (58-37)
çekâd	: Çekyat (2-9)
çekiş	: Ağız kavgası (19-128)
çen	: Köpeyin havlama sesi (16-50)
çes	: Çarığın (16-35)
çığır	: Çok karda tek sıra halinde bir izden gitmek (61-53)
çığır-	: Çağır-(79-74)
çıkırıncağ	: Tahtadan yapılan dört kişilik çocuk arabası (72-67)
çıvtağ	: Ahşap ev yapımında kullanılan ince çita (12-15)
çiliğir	: Kevgir (40-31)
çirişle-	: Pamuğu ip haline getirmek (21-278)
çit	: Yuvarlak, 50-60 santim veya bir metre kadardır elde örülen yük taşımak için yapılan sepet (62-78)
çiy yağ	: Çiğ süttten yapılan yağ (53-39)
çiyne-	: Ayakla ezmek (72-9)
çördüğ	: Yabani armut, muşmula (54-36)

çörek	: Fırın ekmeği, köy ekmeği(14-44)
çul kilim	: El tezgâhlarında ırpıklardan dokunan kilim (13-76)
çükündür	: 1. Pancar. 2. Pancarın erkeğine (kötü pancar) verilen ad (86-31)

-d-

daban	: Ağaçtan yapılan, traktörün arkasına takılarak tarladaki
topak	şeklindeki toprakları dağıtmak ve tarlayı düzleştirmek için kullanılan araç (49-18)
Daday yarımı	: On iki kilo buğday alır bkz. yarım (78-31)
Daday yeli	: Daday tarafından esen rüzgâr (82-68)
dağarcuk	: Hayvan derisinden yapılan çuval (21-291)
dam	: Hayvan barınağı yapı, ahır (59-79)
daraba	: Tahtadan yapılmış çit (43-58)
darakdalı	: Dereotu (36-113)
davar	: Keçi sürüsüne, koyun sürüsüne (12-38)
davlum	: Çarık yapmak için uzunlamasına kesilen hayvan derisi (67-92)
davlumbaz	: bkz. davlum (10-55)
deccal	: Düğüne okuyan kimse (43-90)
dedete	: Bit ilacının adı, markası (22-64)
deđát	: Takat (16-50)
dene	: Tahılın samandan ayrılmış hali, dane (77-40)
dep-	: Çamurdan kerpiç yaparken çamuru sıkıştırmak (17-15)
derenek	: Gelenek (31-68)

derme çatma	: Taş, çamur ve ağaç ile yapılan derme çatma bina, gariban binası(13-82)
desde arabası	: Başak destelerini taşımaya yarayan araba (11-59)
desdire	: Testere (24-10)
desdi	: Biçilmiş buğday, arpa veya otun tarlada öbek öbek toplanmış hali (17-42)
deveyen	: Dik yol, engebeli yol (48-83)
deynağ	: İşte (48-51)
deyüs	: Kötü adam (48-8)
deze	: Teyze (61-41)
dırmuğ	: Tarladan buğday, arpa veya ot toplanırken geride kalan sapsarı (sap bkz.) toplamaya yarayan ağaçtan veya demirden yapılan uzun dişli alet, tırmık (11-60)
dibek	: Ortası oyulmuş içinde keşkek dövülen büyükçe taş, dibek taşı (34-31)
did-	: Parçalamak, ayırmak, (67-88)
dilburan	: Uzun saplı, üstünün orta kısmı kırmızı kenarları, altı ve içi beyaz, tadı buruk bir mantar(7-53)
dimyat	: Yüzük oyununda sayı sayma (54-30)
dirgân	: İki parmaklı ağaçtan veya demirden yapılan alet, dirgen (11-60)
diri	: Güçlü, kuvvetli, zinde (22-114)
diril	: Divitin, pamuklu bez (21-9)
dirliksizlúk	: Geçimsizlik, huysuzluk (31-14)

dis	: Kamyonların kupasındaki (içinde) yatılacak yer (27-39)
disrē-	: Pantolon gibi bacağına giyilen giysilerin dizi aşınmak, delinmek veya yırtılmak (75-47)
divan	: Köyün diğer mahalleleri (27-71)
dizer	: Traktörün arkasına takılan, tarladaki tezekleri dağıtmak için kullanılan, yedi ya da dokuz ayaklı tarım aleti (7-34)
dodatlar	: Askeriyedeki talimgâhlar (39-23)
dóğme yoyuk	: Ağaçtan yapılmış ev yayığı (59-28)
doğuz kiremit	: Topla oynanan çocuk oyunu (7-9)
dolağ	: 1. Çarığı giymeden önce bilekten dize kadar sarılan yün dizliktir (10-66). 2. 50-60 santimetre uzunluğunda, eni 25-30 cm olan yünden dokunmuş, başa sarılan atkı (10-68)
dóngel	: bkz.muşmula (34-28)
doğuzluk	: Yaramazlık (25-109)
dör-	: Ezmek, çiynemek (65-52)
duak	: Semet bkz. (76-35)
dúğen	: Düven. Ekinlerin tanelerini sapından ayıran, altında keskin taşlar bulunan ve hayvanlarla çekilen ağçtan yapılmış alet (11-63)
dúğensilik	: Düven boyunduruğu (11-65)
duş	: Dağın güneş almayan tarafı, kuzeye bakan taraf, görünmeyen taraf (48-67)

duvar ör-	: Yüzük oyununda kaybedene ceza vermek (5-47)
düñúr	: Evlilik olayında aracı olan kişi (19-66)
düñúr başı	: Düñúr bkz. (21-61)
dürü	: Düğünden önce kız tarafının damadın giyecek her ihtiyacını alması: kravat, gömlek, iç çamaşırı vb. (43-61).
düyya	: Dünya (24-22)
düzge	: Dolağın açılmaması için üstüne ayakkabı bağı gibi örülerek sarılan ucu püsküllü bağ (10-66)
-e-	
ebişge	: bkz.ibişke (69-27)
eğze	: Aza (75-6)
elife	: Arefe (13-36)
elik mantarı	: Meşeliklerde, yosunlu yerlerde yetişen , şişelere takılan mantar tıpalara benzeyen üst kısmı hafifçe genişleyen sarı renkli mantar çeşitidir (20-22)
elik	: Dağkeçisi (16-49)
ema	: Ama (25-20)
emdir-	: Emzirmek (74-17)
emirberlik	: Emir eri (16-27)
enerci	: Evlerin saçaklarına konulan su ısıtıcısı, güneş enerjisi (14-59)
entiğa	: Antika (27-16)
ergü-	: Hamurun az bir bölümünü ekşitmek, mayalamak (40-64)

erkeç	: Enenmiş üç dört yaşlarındaki keçi (43-17)
erkeriği	: Gerdek gecesi (49-68)
eseletden	: Önceden (59-76)
evcúĸ	: Meşe kömürü yapılırken çıralların bir düzen içinde yerleştirilmiş hali (72-18)
evirlik	: Düğün bittikten sonra kız ile damadın veya yanlarında başkaları da olur kızın köyüne el öpmeye gitmesi (13-34)
evleg	: Tarlaya tohum saçarken tarlayı eşit şekilde bölümlere ayırmak (72-182)
eyce	: Epeyi (22-14)
eyellicem	: Eğer (32-61)
eyin	: Üst baş, giyecek, elbise (4-36)
-f-	
fakit	: Hesapmakinesi markası (41-41)
faşit	: Hesapmakinesi markası (39-86)
fenine	: (İta. flanella) Fanila (53-65)
ferağ	: Bir mülkü devrettiğine dair tapudan alınan belge (35-77)
fergüson	: Traktör markası (26-12)
fesleyen	: Mantar adı (74-50)
francalı	: Çarşı ekmeyi, francalı (81-62)
fişek	: Ağaç yayıklarının tokmağına verilen ad (29-8)
fıy	: Bakla gibi taneli hayvan yemi olarak yetiştirilen bitki (4-25)

fors	: alım, gösteriş (85-11)
fotâs	: bkz. patos (55-27)
-g-	
ğabilca	: Bulgurluk buğday (19-35)
ğabuğla-	: am ağacının kabuğunu soymak (75-16)
ğabuğlu pağla	: Fasulye, bkz. bakla (21-266)
ğadēyif	: Kadayıf (20-93)
ğadiro	: Kadro (19-16)
ğadun barmağı	: Beyaz veya sarı renkli olup süpürgeye benzeyen bir mantar türü (69-23)
ğağnı arabası	: İnek veya öküzle çekilen iki tekerlekli araç, kağnı (19-51)
ğakıve-	: İtivermek (30-57)
ğalbur	: Buğday gibi iri taneli tahılları elemeye yarayan bir tür elek, kalbur (21-51)
ğaleh	: bkz. ğariye (84-24)
ğalender	: Mert, yiğit (22-46)
ğamara	: Kamera (48-53)
ğağrıl-	: Devrilmek, açmak (22-95)
ğap	: Kap (18-14)
ğapcuğ	: Buğday, arpa gibi tahılların kabuğu (74-40)
ğapı kitle-	: Düğün günü gelinin kardeşi veya yakın akrabası gelini bir odaya kitle ve damattan bahşiş alana kadar kapıyı amamak (21-159)

ğara çek-	: Yüzük oyununda bir ceza türü olarak, yenilen tarafa büyük tavalarm altındaki isi yüzlerine sürmek (31-74)
ğara elek	: siyah renkli bir tür mantar (45-51) * ğara inek diye de geçer bkz. goç mantarı
ğara ğabak	: Koyu yeşil kabuklu balkabağı (29-20)
ğara hayvanı	: Kara sığır, yerli inek (55-64)
ğara lesdik	: Kauçuktan yapılan siyak renkli ayakkabı (5-21)
ğara nevri	: Sonbaharın sonlarına doğru biten, soğuga dayanıklı, sapı ve içi beyaz, dışı ise siyah renkli olan şemsiyeye benzeyen bir tür mantar (36-6)
ğara pantul	: Koyun yününden dokunan kışlık, kalın pantolon (76-21)
ğara sakız	: Çamların reçinesinden ateşte yoğun kıvama gelene kadar kaynatılarak yapılan sakız (72-141)
ğara sığır	: Yerli hayvan (4-15)
ğarımce	: Karınca (16-60)
ğariye	: Mahalle (23-38)
ğart	: Düğün davetiyesi (38-114)
ğasnağ	: Ağaçtan yapılan yağ saklama kabı (21-263)
ğatık	: Ekmeyin yanında yenilebilecek tüm yiyeceklerin adı, katık (21-308)
ğatmer	: Yufkanın mendil şeklinde katlanıp, yağlanarak pişirilmesi (21-63)
ğatmerli çörek	: bkz. burmalı çörek (45-46)

ğatran	: Yakılan ardıç ağacının özsuyundan elde edilen sıvı. Halk hekimliğinde kullanılır (72-146)
ğavi	: Dayanıklı, güçlü, kavi (67-50)
ğaza	: İlçe, kaza (35-10)
ğazal	: Ağaç yapraklarının kuruyup dökülmesi ve mısır, bakla gibi bitkilerin ürünleri alındıktan sonra geriye kalan kısmı, gazel (85-103)
gelincik	: Dilburan mantarının tatlısıdır, dışı sarımtırak içi beyaz mantar türü (59-35)
gē-	: Gevmek, ısırarak, çiğnemek (60-23)
gerim	: Elektrik hattı (67-67)
geriyanğı	: Arka taraf (73-52)
gernik	: Bulgurluk buğday, siyazdan biraz daha iridir.(19-35)
gevük	: Ot ve sap çekmeye yarayan ucu çengelli ağaç, kevük (52-15)
ğır âtu	: Doğada kendiliğinden yetişen ot (4-13)
ğırçıl	: Gri (13-74)
ğırha	: Koyun yününden dokunan pantolon (10-58)
ğırklığ	: Keçi ve koyun tüylerini kırmaya yarayan bir tür makas (37-48)
ğırō	: Kırağı (20-35)
ğiroğ	: Kırağı (82-71)
ğış azığı	: Kış yiyeceği (49-20)
ğışburan	: bkz. gışburnu (82-59)
ğışburnu	: Kuşburnu (21-266)

gışburun	: bkz.gışburnu (53-46)
ğıt	: Kıt (38-77)
ğıyı	: Kıyı; ağaçtan yapılan çit (1-10)
ğıyı-	: Kıymak, küçük küçük parçalamak (20-90)
ğızdu-	:Kızdırmak, ısıtmak (15-48)
ğızılcuğ	: Kızılılık, bkz. kiren (74-44)
ğızma-	: Rutubetten ısınmak (36-38)
gine	: Yine (25-116)
ğóbel	: Çocuk (58-142)
ğoç	: Beyaz renkli, sert, şemsiyenin tersi biçiminde olan bir mantar türüdür. Yeryeren * Gübür mantarı adları da vardır(83-81)
ğofur	: Kendini beğenmiş (22-43)
ğóğ alma	: Ekşi, yeşil renkli elma, bkz.* Hürüyme de denir (72-89)
ğóğ álma eyşisi	: (60-106)
ğokuluca	: Çimenliklerde, çalılık yerlerde bir arada biten içi beyaz dışı krem renkli mantar türü (33-28)
Ğól	: Kastamonu Köy Enstütüsü (22-52)
ğolden	: Elma çeşididir, mayhoş bir tadı vardır (83-95)
ğolluğ hákimi	:(63-10)
ğonağ	: Bayramlarda köylünün sırayla bibiri arasında ya da diğer köylerden gelenlere yemek vermesi (13-37)
ğoraf ğoraf	: Üç beş kişi halinde ara ara mesafeli yürümek (35-32)

górúq çekme	: Yüzük oyununda kaybedenlere ceza olarak bacalardaki isi suyla karıştırıp yüzlerine sürme (5-46)
goruᅅga	: Yoncaya benzer bir çeşit ot, hayvan yemi olarak kullanılır (4-25)
góvlek	: Zayıf, atik (16-58)
gózleme	: Yuvarlak somun ekmeyi büyüklüğünde bir parmak kalınlığında sacda yapılan yağlı ekmek (21-207)
görüşúǵú	: Bütün köylünün topluca aldığı karar (23-26)
ᅅunna-	: Doğurmak (53-17)
ᅅupaş	: Tomrukların çapını ölçmeye yarayan aletin adı (22-73)
gúrgen	: İğne yapraklı, şemsiye şeklinde uzun boylu ağaç (13-88)
gúrleyik	: Ballıdaǵ'da bir bir daǵın adı (19-144)
ᅅurt gulā	: Mantar türü (69-27)
ᅅurulux	: Üstü kapalı yanları açık bir tüe depo (64-15)
ᅅuş	: Atmaca ve doǵan kuşlarının ortak adı, kuş (32-87)
ᅅuşak boyu	: Bel hizası (52-34)
gúvlek	: Kışlık yiyecekleri saklamaya yarayan ağaçtan yapılmış aǵzı kapaklı büyük kova (24-10)
gúyõ	: Güvey, damat (38-108)
gúz	: Sonbahar (13-26)
-h-	
haq	: Düǵün günü gelini almaya gitme (13-30)
haqat	: Hakikaten (46-45)
hale hazırda	: Hazır olarak, halihazırda (51-94)

hamullu	: Hamurdan yapılan küçük, sacda pişirilen yağsız ekmek (20-82)
hamur kes-	: Köy hamuru yapmak, erişte (21-189)
hamurlu	: bkz. hamullu (13-42)
Harman makinesi	: Patoz (27-16)
hatıl	: Kalın tahta (13-86)
havut	: Kiremit ve tuğla kalıbı (17-15)
hayla	: Hala (68-15)
heki	: Evet (63-32)
helva ğar-	: Helva yapmak (21-29)
hepce	: Beraberce (84-59)
herg	: Tarlanın sürülmüş hali (72-177)
herkil	: Tahıl vb. saklandığı ağaçtan yapılmış sandık (21-98)
heseme	: Hane, ev (84-21)
hevlü	: Avlu (22-36)
hıra	: Küçük (32-27)
hızar	: Tahta biçmeye yarayan alet (65-14)
hóğmetmiş	: Hükmetmek(28-75)
horuz yarışı	: Erkek kınası yakıldıktan sonra köyün gençleri belli bir mesafe arası koşu yarışı yapılır ve birinci gelene ödül olarak canlı horoz verilir (34-45)
höğm	: Hak (16-45)
-I-	
ıbrık	: İbrik (21-80)
ıccağ	: Sıcak (27-61)

ıķber	: İhbar (15-36)
ıķdider	: İktidar (22-42)
ıķdiyer	: İhtiyar (25-110)
ibi	: Hindi (40-37)
-i-	
ibişge	: Sonbahar zamanı yetişen, içi ve dışı beyaz, uzun saplı bir mantar (33-24)
iç góyneyi	: Yakasız gömlek (53-65)
içi dutul-	: Kabız olmak, dışkının katılığı yüzünden büyük tuvaletini yapamamak (72-147)
içi gızıl	: Kültür mantarı (33-28)
iddişi	: (70-66)
idere	: 20-25 santimetre civarında dört kenarı camlı, siyah renkli, üstünde, tutmak için halkası olan lamba (10-45)
ihtisal	: bkz. istisal (49-30)
ikilē-	: Tarlayı ikinci kez sürmek (37-33)
ikmal	: Kurtarma sınavı (28-18)
incir datlısı	: Küçük küçük doğranan incir sütle pişirilip üzerine dövülmüş ceviz konulan tatlı (36-89)
inek kómüşü	: Kómüşün dişisi (78-12)
inēter	: Anahtar (21-99)
inkilab	: İhtilal, darbe (35-15)
intilah	: bkz. inkilab (67-39)
istisal	: Ormanda kesilen ağaçların depoya götürülmesi (8-7)
işdáğ da	: bkz. işdinağna (74-7)

işdinağna	: Gösterme belirteci (39-59)
iyir-	: Eğirmek, pamuk ve yünün ip haline getirilmesi (10-60)
iyne oyası	: Tülbentlerin kenarına iğne veya tığla yapılan ince dantel (33-35)
izeet	: İzahat, açıklama (42-23)

-k-

ķaplıca	: bkz. ğabilca (81-62)
ķaramavruk	: bkz. ğara nevre (83-78)
ķazayağ	: Traktörün arkasına takılan on bir veya on üç ayaklı tezekleri ve tarlayı düzlemeye yarayan tarım aleti (7-34)
keçişle-	: Yünün kumaş olması (79-32)
kelek	: Hayvanların boynuna takılan çingirak, zil (35-22)
kemre	: Hayvan gübresi (34-19)
kēri	: Sonra (53-47)
kesim	: Orman İşletme Müdürlüğünün ormanda belirledikleri ağaçları kesip nakletme işi (34-74)
kesmük	: Sapın en kalın yeri, hayvanların yemediği yeri (27-67)
keşik	: Sıra (21-186)
kile	: Dönümün üçte biri (13-93)
kiren	: Kızılcık (73-39)
kiren ēşisi	: Gızılcug şerbeti olarak da geçen, marmelat kıvamında olup suyla ezilip içilip içilen şurup (21-270)
kiren turşusu	: Kızılcıktan sirkeli suyla yapılan turşu (86-45)

kirman	: Yün ve ip inceltmeye yarayan çubuklu ortasında yuvarlak topuzu olan alettir (29-16)
ķócek	: Kadın kılığına giren erkek oyuncu, köcek (83-36)
ķóhne	: Tenha (18-38)
ķómór	: Kómür (48-39)
ķomporösör	: Taş, kaya gibi sert cisimleri kırmaya yarayan alet (38-49)
ķómüş	: Kómüş, manda (2-34)
ķomvay	: Komvoy (47-38)
ķóprú	: Beldeki kemik (60-68)
ķór yol	: Eski patika yol (64-48)
ķórpez	: Merkeze uzak, uğrak yeri olmayan, körfez (68-7)
ķóy odası	: Köylülerin toplaşıp muhabbet ettikleri bina, aynı zamanda dışardan gelen yabancı misafirler için konaklama yeri (70-33)
ķúl çöreyi	: Tarhanayla karılan hamuru gazeteye sarıp közü düşen
ateşin	külüne gömerek pişirilen çörek (5-41)
ķúl ķúreyi	: Sobaların veya ocakların külünü almak için kullanılan
küçük	kürek (21-247)
ķúrt kilimi	: Keçi kılından yapılan kilim (18-52)
ķúrtün	: 1. Çok, fazla. 2. Karın çukurları doldurması (17-35)
ķúsdüre	: Balta, bıçak vb. bilemek için taştan yapılan yuvarlak eğe (41-112)
ķutur	: Ağacın çapı (8-24)

leyled	: Traktör markası, leyland (19-22)
lókús	: Löküs (10-48)
lúks	: bkz. lókús(10-48)
-m-	
mağfıǵa	: Karayolları ve orman işletmesi müdürlüğü için kullanılır (24-40)
mağúrden	: Kullanımdan (81-13)
mal	: Hayvan (53-13)
malak	: Kömüşün yavrusu (7-41)
māmele	: Muamele (67-19)
māsebe	: Muhasebe (10-20)
mavzara	: Kuşatma (48-75)
mayne	: Muayene(16-18)
meçúǵ	: Davul çalarken tokmakla beraber kullanılan ince çubuk (48-31)
med	: Çelik çomak oyunu, met (7-11)
medcenen	: Geici (50-7)
medine	: Turuncu kabuklu balkabağı (29-20)
meķú	: Dokuma tezgâhlarında çözünün arasından iplik geçirmeye yarayan araç, mekik (21-277)
melhe	: Mil, selin getirdiği çamurlaşmış toprak (43-54)
mêlúk	: Yapışmış yünleri kabartmak (21-279)
mēni	: Mani (21-203)
Mergúze	: İhsangazi ilçesinin eski adı (38-45)
mermelet	: Marmelat (14-60)

mes	: Yaşlıların ayaklarının üşümemesi için çorabın üstüne giydiği meşinden yapılmış kenarı fermuarlı Siyah renkli ev botu (22-11)
meşe mantarı	: Uzun saplı, içi beyaz üstü gri bir mantar türü (7-52)
mık	: Mıh, çivi (13-83)
mıkcuk	: Şekil olarak iviye benzeyen, imen ve ayırlarda yetişen, öbek öbek bulunan mantar türü (33-28)
mıqlama	: Maydanoz, yumurta ve kıymayla yapılan yemek (21-190)
mibzer	: Traktörün arkasına takılan tohum ekme aleti (9-46)
miltan	: Gömlek (43-66)
minibis	: Minibüs, küçük otobüs (67-27)
misir gavur-	: Mısır patlatmak (75-37)
misterem	: bkz. mibzer (53-21)
mor ğannıca	: Kısa saplı, üstü ve altı mora yakın renkli mantar (45-51)
motomotig	: Otomatik (81-30)
motor	: Traktör (25-10)
muafık	: Münasip, uygun (41-35)
muğabara	: Muhabere, haberleşme (34-6)
mútemet	: Çalışanların parasını dağıtan kişi, mutemet (39-61)
mümkân	: İmkân (40-7)
müşgül	: Zor durum, müşkül (31-97)
mütema	: Mütemadiyen, sürekli (73-15)

nacaĝ	: Balta (22-94)
naĝat	: İtalyan marka, toplu, yedi kurşun atan tabanca (48-28)
naĝfaĝ	: bkz. maĝfiĝa(67-109)
naĝliye	: Köylünün yakacak ihtiyacını daĝdan karşılamak için
orman	işletmesi tarafından verilen izin belgesi (22-31)
namazlā	: Seccade (40-20)
naylon	: lastik ayakkabi (23-52)
ne biyn	: Sanmamak (30-49)
nevī	: Tür, çeşit (10-64)
neyin	: Falan (35-67)
nıĝmet	: Nimet; yiyecek, içecek, özellikle ekmek için kullanılır (25-129)
nire	: Lira (26-12)
nodul	: Üvendirenin ucuna takılan çivi veya küçük demir parçası, nodul (30-33)
-0-	
oĝda	: O kadar (45-21)
oklā	: Gözlemenin yağsız hali (21-208)
oĝlaĝaç	: Sac ekmeyi yaparken hamuru açmak için kullanılan
aĝçtan	yapılan 70-80 santim uzunluğunda yuvarlak çubuk (46-62)
olduruk	: Çarıĝın delinen yerine konan küçük deri parçası (10- 39)
ortakcı	: Aĝanın hizmetkârı (19-125)
otuma	: Misafirlik (4-19)

-ö-

öbúr gún	: Bir gün sonrası (43-44)
öcúķ	: Az, azcık (14-11)
ödek	: Ödlek, korkak (28-38)
öğķēlen-	: Öfkelenmek (26-46)
öküzlerin öğünde yürü-	: Çift sürerken bir kişi arkasında dururken diğeri öküzlerin sıradan çıkmamasını sağlamak için önünde yürür (30-31)
öm bezi	: Kadınların kareli, kırmızı ve beyaz renkli önlerine bağladıkları tezgâhta dokunan önlük (21-65)
ömesgene	: Kırmızı renkli, kendisine özgü kokusu olup, oval şekilli bir erik türü (40-27)
ö mürdüme	: Siyah renkli yuvarlak şekilli erik (40-27)
örgü	: Dantel, örgü (33-35)
örük búşú-	: Erik kompostosu yapmak (21-195)
örük ğurusu	: Erik pestili (61-74)
örüsger	: Rüzgâr (16-60)

-p-

pantul	: Pantolon (4-35)
paņker	: Banker; çok zengin kimse (75-30)
parça	: bkz. ğariye (26-29)
patos	: Patoz; harman dövme makinesi (72-91)
patatis ekmeyi	: Sacda pişirilen yarım ay biçiminde patates böreği (20- 83)

pay	: Kurban kesenlerin kurban kesemeyenlere verdikleri et (43-29)
pelverde	: Kuşburnu, alıç, erik vb. yemişlerin marmelatı (20-29)
peşgir	: Peşkir, havlu (21-240)
peyye	: Penye; kadınların üstüne giydikleri yakasız giysi (74-28)
pıtana	: Patates (29-20)
pik noktası	: Püf noktası (70-51)
pilâyye	: Rende; ağaçları düzgün şekilde rendeleyen yarayan alet (41-104)
poğ	: Çıķı (21-64)
poğça	: Bohça (84-19)
polen	: Bir mantar türü (69-24)
pózú	: Hamur bezesi (53-57)
puğantaj	: Puan tablosu (35-33)
-r-	
ramuķ	: Römork (19-42)
randuman	: Randıman; verim(78-7)
rasdıķ	: bkz. Aņgıra lesdiği(13-55)
rehmet düesi	: Yağmur duası(32-78)
remet	: Rahmet (25-60)
reyis	: Belediye başkanı (35-17)
rüşat	: Ruhsat, reis (11-17)

-s-

saban demúru	: Sabanın toprağı işlemesine yarayan tabanına takılan demir (51-34)
sac ekmeyi	: Sac üstünde yapılan tüm ekmek türleri için kullanılır; etli ekmek, patates ekmeği...(20-83)
sakla-	: Ölüyü gömmek (38-10)
samsa	:Yugkayı mendil biiminde küük küçük katlamak (36-106)
samut	: Kulakları duymayan ve konuşamayan (35-60)
sandağa git-	: Erkek kınası yakmaya gitmek (86-14)
sandiğa gel-	: bkz. sandağa git-(21-103)
sañ	: İnce ince yağın yağmur (82-68)
sap	: Biçilmiş ekinlerin tümü (59-8)
sarive-	: Sözlü sataşmak (84-93)
sarō burması	: Baklava yufkalarının kenarlarından artanlarından yapılan tatlı (21-193) * Delioğlan saruğu da denir.
saru çam	: Çam ağacının en iyi türüdür, kabuğu sarı olduğu için
bu adı	almıştır (34-34)
sēki	: Sanki (21-235)
sēli	: Salı (45-13)
semet	: Gerdek gecesinden sonra kadınlar arasında düzenlenen eğlence (2-46)
Senēt	: Zanaat, beceri, hüner (49-67)
sepgen	: Dolu (38-22)
sepkeyen	: bkz. sepgen (13-91)
ses etme-	: Konuşmamak, susmak (30-66)

sevk pusulası	: Şehirlerarası veya depoya ağaç sevk etmek için orman işletmesinin verdiği izin belgesi (22-73)
seyid-	: Seğirtmek, koşmak (30-65)
seyis	: Enenmiş keçinin 1-2 yaşındaki hali (68-25)
seymen	: Kız evine giderken geriden gelen yaşlı insanlar (76-29)
simenter	: Sığır türü (25-22)
sini	: bkz. sarō burması (21-193)
siter	: Odunun bir metreye bir metre hali (26-69)
sitergin	: Tatlı, kırmızı ve sert bir cins elma (83-95)
sivari	: Süvari (74-46)
siyáz	: bkz. gabilca (84-53)
sóğ-	: Sövmek, küfretmek (32-13)
soğuk ğuyu lesdiyi	: bkz. Anğıra lesdiyi (21-37)
son cemelinen	: Son anda (67-9)
sonacığma	: Sonra (1-10)
söbeleg	: bkz. meşe mantarı (36-6)
suruk dik-	: Erkek kınası günü kına yakıldıktan sonra ucunda bez bağlı bir sıruk dikmek. Gelenek gereği ucundaki bezi silahla düşürene damadın babası bahşış verir (34-49)
sümülcü-	: Tökezlemek (60-67)
süygún	: Gözde olan, değerli olan, tutulan (64-10)
süyüm	: bkz. süygún (64-49)
-ş-	
şahna	: Tahıl vergisi toplayan görevli (38-65)

şęęer	: Kastamonu ili (11-96)
şerbet içil-	: Söz kesme töreni yapmak (13-22)
şerit	: Tomrukların biçildiği yerin adı (41-106)
şerjúr	: Şarjör (15-13)
şeykíslam	: Şeyhülislam (58-90)
şifāyi	: Ağızdan ağıza, şifahî (43-84)
şipek	: bkz. fişek (86-36)
şiple	: Çit ve sepet ördükleri ince ince yarılan ağaç (62-72)
şişek	: Koyunun kuzusu (68-23)
şişe	: bkz. pervaz (41-107)

-t-

tácir	: Hayvan ticareti yapmak (51-13)
takıye	: Tahtadan yapılan üstü kayışlı terlik, takunya (48-44)
taquyya	: bkz. takıye (10-35)
tambur	: Traktörün arkasına takılan iki tane büyük silindirin içinde küçük küçük bıçakları olan ot biçmeye yarayan tarım aleti (9-46)
tambur	: Derin dere yataklarından tomrukları çekmeye yarayan makaralı ve halatlı alet (66-8)
tārana	: Tarhana (18-12)
tehdüş et-	: Teftiş etmek (48-20)
teke	: Erkek keçi (61-55)
Tekge	: Hasanşeyh Köyü (30-20)
temcid	: Sahur (21-207)
tepsere-	: Ekmeğın hafif kuruması (72-179)

terevi	: Teravih (21-186)
tevetür	: Abartılı konuşmak (60-73)
teyelle-	: İpi iğneye geçirmek (23-17)
teze	: Teyze (35-89)
tığyen	: Dizgin (25-138)
tıkıl	: Peşin (73-27)
tınar savur-	: Saman ile tahılı ayırmak için rüzgarda savurma işlemi (4-12)
Tırabzon rasdığı	: bkz. Anğıra lesdiyi (72-99)
tohum bezi	: Tohum taşımaya yarayan bez (70-14)
torba yoğurdu	: Torbada süzölmüş yoğurt, süzme yoğurt (18-13)
tömek	: Ahırlarda hayvanların gübresinin atıldığı küçük delik (25-111)
tölendü-	: Kumaşın yüylenm(79-34)
turma	: Yüzük oyununda yenilen tarafa ceza olarak havluyu ıslatıp yuvarlayıp vurmak(54-29)
Türk	: Kaba saba, görgüsüz.
türüs	: Turist (27-38)
-u-	
urba	: Düğünden önce kızın bütün ihtiyaçlarını almak (7-20)
un çorbası	: Yağda kavrulmuş un çorbası (45-32) * Miyene çorbası olarakda adlandırılır
urganna-	: Arabaya yığılan ekinlerin yıkılmaması için yükü urganla bağlamak (11-61)
uslu	: Yaşlı, ihtiyar (23-22)

uylaş- : Anlaşmaya varmak, uzlaşmak (19-69)

uyundur- : Çökertmek, mayalamak (29-6)

-ü-

üngendire : Üvendire, çifte koşulan öküzleri yürütmek için kullanılan, ucuna nudul takılmış uzun değnek (30-32)

üreme- : İşin ilerlememesi (82-9)

üryene : Kabuğu soyulup pişirilen eriğin uzun süre saklanması (25-48)

üs bucağ : Evin baş köşesi (27-79)

üs yeŋki : Üst taraftaki (22-7)

üşül- : Oymak (79-33)

üz- : Kopacak duruma getirmek (58-162)

üzüm búşú- : Komposto yapmak (21-195)

-v-

vala : Vallahi (26-20)

vala : Koyun yününden yapılmış kışlık kalın pantolon (8-32)

vapırıl : bkz. apırıl(37-46)

veseyit : Taşıt(22-53)

vesiğa : bkz. nağliye (7-49)

veskelam : Velhasıl kelam; sözün kısası (41-52)

vita yağ : Dondurulmuş hazır yağ (27-50)

-y-

yağ yağ- : Dalkavukluk etmek (35-22)

yağır : Çamsakızı, reçine (72-143)

yağan top : Topla oynanan çocuk oyunu (7-13)

yalıñ	: Domuzun erkeği, irisi (60-72)
yapō	: Yapağı, yatak, yorgan ve yastık yapılan, ilkbaharda kırkılan koyun tüyüdür (21-285)
yarım	: Silindir Şeklinde, demirden yapılan tahıl ölçeği (5-59)
yasdıklama	: Fidan yetiştirmede kullanılan yastık yöntemi (6-27)
yaslağaç	: Üstünde hamur açılan büyük tahta (21-77)
yayla	: bkz. derme çatma (76-77)
yazma ekmek	: bkz. hamullu (40-58)
yedekle-	: Hayvanı yularından tutup götürmek (16-88)
yemeni	: Tülbent * Mücessem (43-63)
yer taplası	: Yer sofrası (61-70)
yērisi	: yarınki (15-11)
yeryeren	: bkz. ğoç mantarı (83-81)
yeSi tūra	: Yazı tura oyunu (37-28)
yetgún	: Olgun (38-71)
yeyinti	: Yiyecek (13-102)
yıkma Őērine	: Yıkmaya üşendiğimiz için (47-54)
yılaf	: Hayvanlara ot olarak vermek için ekilen buğdaygillerden bir bitki türü, yulaf (4-24)
yıldır-	: Eğmek (30-32)
yoğurd ekmeyi	: Sacda pişirilen, yarım hilal Şeklindeki yoğurtlu ekmek (33-40)
yoğurt datlısı	: bkz. revāni (30-86)
yokşuz	: Yoksul (11-15)
yuğuruş-	: Uğraşmak (30-5)

yumruk at	: Damadı gerdeğe sokarken sırtına yumruk vurmak (23-30)
yuy-	: Yunmak, yıkamak (21-313)
yüzüĝ oyna-	: Şapka ya da bezin altına saklanan bir nesnenin bulunması şekline dayanan oyun (12-35)
yüksür-	: Üstelemek (83-52)
-Z-	
zabāleyin	: Sabahleyin (6-23)
zaĝap	: Sahip (22-118)
zaĝar	: Av köpeĝi (16-70)
zarta	: Abartma, palavra (42-27)
zebillig	: Çok, fazla (47-39)
zeu	: Ermiş kişi, eren evliya (25-59)
zefil	: Sefil (17-56)
zelvi	: Öküzün boyunduruktan çıkmaması için geçirilen eğri çubuk (59-64)
zerzavat	: Zerzevat, sebze (81-47)
zetdi	: Zaten (18-16)
zēti	: bkz. zetdi (26-60)
zıķı	: İyi, güzel (21-186)
zīraT	: Arefe gün ikinci namazından sonra ve bayram namazından sonra mezarlıkta köylünün getirmiş olduĝu ekmek, kuruyemiş simit vb. yiyeceklerin daĝıtılması ve dua okunması (21-233)
zorlu	: Güzel, iyi, beĝenmeyi ifade eder (38-125)